

OBSAH

OBSAH.....	3	3.2.2	Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania a návrh funkčného využitia územia mesta	52
ZÁKLADNÉ ÚDAJE	7	3.2.2.1	Stavebná štruktúra	52
Základné údaje o dokumentácii	9	3.2.2.2	Verejné priestranstvá	54
Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	10	3.2.2.3	Sídelná vegetácia.....	55
Zhodnotenie doterajšej územnoplánovacej dokumentácie	11	3.2.3	Verejné dopravné vybavenie.....	57
Údaje o súlade riešenia územia so zadáním a so súborným stanoviskom z prerokovania konceptu	13	3.2.3.1	Cestná doprava.....	57
Súlad ÚPNO Šaľa s legislatívnymi predpismi	16	3.2.3.2	Pešia doprava	61
Spôsob vyznačenia a zapracovania jednotlivých zmien a doplnkov do pôvodnej textovej časti dokumentácie	17	3.2.3.3	Cyklistická doprava	61
		3.2.3.4	Železničná doprava.....	61
		3.2.3.5	Letecká doprava.....	62
		3.2.3.6	Vodná doprava.....	62
		3.2.4	Verejné technické vybavenie.....	62
		3.2.4.1	Zásobovanie vodou.....	62
		3.2.4.2	Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	64
		3.2.4.3	Zásobovanie elektrickou energiou.....	66
		3.2.4.4	Zásobovanie plynom	67
		3.2.4.5	Zásobovanie teplom	68
		3.2.4.6	Telekomunikácie a diaľkové káble	69
		3.3	Socio-ekonomická štruktúra	69
1 ŠIRŠIE VZŤAHY A VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA	21	3.3.1	Návrh riešenia bývania.....	69
1.1 Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický popis	23	3.3.2	Návrh riešenia občianskej vybavenosti so sociálnou infraštruktúrou.....	70
1.2 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie mesta Šaľa do systému osídlenia	23	3.3.2.1	Školstvo.....	70
1.2.1 Prírodná štruktúra širšieho okolia mesta šaľa	23	3.3.2.2	Cirkev	71
1.2.2 Urbanistická štruktúra širšieho okolia mesta šaľa	23	3.3.2.3	Zdravotníctvo	71
1.2.3 Socio-ekonomická štruktúra v kontexte širšieho okolia mesta Šaľa.....	24	3.3.2.4	Kultúra a veda	72
1.3 Vázby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu.....	24	3.3.2.5	Šport.....	73
		3.3.2.6	Sociálna starostlivosť	73
		3.3.2.7	Obchod, služby	74
		3.3.2.8	Administratívne a správne zariadenia	74
		3.3.2.9	Reklamné a informačné zariadenia.....	75
2 STRATÉGIA ROZVOJA MESTA.....	27	3.3.3	Návrh riešenia výroby.....	75
2.1 Základná stratégia rozvoja mesta.....	29	3.3.3.1	Priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo	75
2.2 Územný systém ekologickej stability (prírodná stratégia rozvoja mesta)	29	3.3.3.2	Ťažba nerastných surovín	76
2.3 Urbanistická stratégia rozvoja mesta.....	30	3.3.3.3	Poľnohospodárska výroba.....	76
2.4 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady mesta	34	3.3.3.4	Lesné hospodárstvo	76
2.4.1 Demografia	34	3.3.4	Návrh riešenia rekreácie	76
2.4.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva	35	3.3.5	Historické a kultúrne hodnoty	78
		3.3.6	Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami.....	79
3 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA	37	4	NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI	81
3.1 Prírodná štruktúra územia a životné prostredie.....	39	4.1	Záväzné regulatívy pre koncepciu rozvoja mesta	83
3.1.1 Substrát a reliéf.....	39	4.1.1	Základná stratégia rozvoja mesta	83
3.1.2 Klíma (atmosféra, klimatické zdroje)	39	4.1.2	Prírodná stratégia mesta	83
3.1.3 Vodstvo (hydrosféra, hydrologické zdroje).....	41	4.1.3	Urbanistická stratégia mesta	83
3.1.4 Pôdy (pedosféra, pedologické podmienky)	42	4.2	Záväzné regulatívy pre prírodnú štruktúru	83
3.1.4.1 Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu.....	44	4.3	Záväzné regulatívy pre urbanistickú štruktúru.....	83
3.1.5 Vegetácia a živočíšstvo v krajine (biosféra, biologické podmienky)	47	4.3.1	Zástavba	83
3.1.6 Ochrana prírody a krajiny.....	48	4.3.2	Verejné dopravné vybavenie.....	85
3.1.7 Vybrané environmentálne rizikové faktory	49	4.3.3	Verejné technické vybavenie.....	86
3.1.8 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	50	4.3.4	Socio-ekonomická štruktúra	86
3.2 Urbanistická štruktúra.....	52	4.3.5	Životné prostredie	87
3.2.1 Zastavané územie.....	52	4.3.6	Požiadavky na riešenie UPNZ.....	87
		4.4	Verejnoprospešné stavby, stavby mestského záujmu a chránené územia	88
		4.4.1	Verejnoprospešné stavby (VPS)	88
		4.4.2	Stavby mestského záujmu (SMZ)	88
		4.4.3	Chránené územia (CHÚ).....	88
		4.4.4	Územie navrhované na stavebnú uzáveru a stavby na asanáciu.....	88

4.4.5   Legislatívne podmienky 88

DOPLŇUJÚCE ÚDAJE.....89

Hodnotenie navrhovaného riešenia najmä z hľadiska environmentálnych,
ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov 91
Vysvetlenie pojmov - metodika 91

POZNÁMKOVÝ APARÁT 93

VÝKRESOVÁ ČASŤ - ZOZNAM VÝKRESOV

01_Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia
02 Stratégia rozvoja mesta
03A Perspektívne použitie PPF a LPF na nepoľnohospodárske účely
03B Zástavba, vodstvo a vegetácia
03C_Verejné dopravné vybavenie
03D_Verejné technické vybavenie
03E_Životné prostredie, ochrana prírody a tvorba krajiny
04_Komplexný návrh

ZÁKLADNÉ ÚDAJE

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O DOKUMENTÁCII

Údaje o dokumentácii, obstarávateľovi a spracovateľovi

Dokumentácia:

názov dokumentácie: **Územný plán mesta Šaľa a jeho zmeny a doplnky č.1, č.2, č.3, č.4, č.5 a č.6.**

skrátенý názov dokumentácie: **ÚPNO Šaľa**

stupeň dokumentácie: **územný plán obce**

Obstarávateľ ÚPNO Šaľa:

mesto Šaľa (v zastúpení Mestského úradu v Šali)

poverené osoby za obstaranie:

Ing. arch. Imrich Pleidel – hlavný architekt mesta Šaľa

Ing. Jana Nitrayová, prednostka mestského úradu

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová

Ing. Anna Halabrinová – odborne spôsobilá osoba pre obstaranie ÚPD

Spracovateľ ÚPNO Šaľa:

spoločnosť **SAN-HUMA '90 s.r.o.**, Župné námestie č. 9, Nitra; e-mail: SAN-HUMA90@stonline.sk; telefón: 037/6524072 a 6524077

poverené osoby spracovateľa:

Ing. Ľubomír Holejšovský – riaditeľ spoločnosti

Ing. arch. Vladimír Jarabica – hlavný riešiteľ úlohy

Ing. arch. Milan Csanda – zodpovedný riešiteľ úlohy

Ing. arch. Vladimír Jarabica – spracovateľ zmien a doplnkov

riešiteľský kolektív:

Ing. arch. Vladimír Jarabica – urbanizmus;

Ing. arch. Milan Csanda – urbanizmus, demografia;

Ing. Ján Morávek, CSc. – verejné dopravné vybavenie;

RNDr. Peter Mederly – krajinná ekológia a životné prostredie, hodnotenie návrhu z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie;

Ing. Anna Dobrucká – sídelná vegetácia;

Ing. Viera Brestovská – verejné technické vybavenie (zásobovanie vodou, odvádzanie a čistenie odpadových vôd);

Peter Karas – verejné technické vybavenie (zásobovanie elektrickou energiou);

Ing. Róbert Vítko – verejné technické vybavenie (zásobovanie plynom);

Ing. Peter Valent – verejné technické vybavenie (zásobovanie plynom a teplom).

Údaje o dôvodoch a spôsobe zadania územného plánu

Pôvodný Územný plán sídelného útvaru Šaľa bol spracovaný v roku 1994 a prieskumy a rozborov k územnému plánu sídelného útvaru boli spracované v roku 1993. V súčasnosti na základe nových skutočností v oblasti spoločensko – ekonomického vývoja a legislatívy sa stal územný plán sídelného útvaru Šaľa (ako aj jeho podkladové materiály – PaR) neaktuálnym z hľadiska potreby objektívneho rozhodovania mesta o územnom rozvoji. V časovom odstupe sa zhodnotili a preverili pôvodné zámery urbanistickej koncepcie mesta a do života vstúpili nové podmienky, požiadavky a rozvojové impulzy ako aj legislatívne zmeny hlavne v oblasti stavebného zákona a jeho dopĺňujúcich vyhlášok. V zmysle stavebného zákona (lit. 41) je obec povinná pravidelne najmenej však raz za štyri roky, preskúmať schválený územný plán, či nie sú potrebné jeho zmeny, alebo doplnky, alebo obstaráť aktualizáciu prípadne nový územný plán. V súlade s požiadavkou stavebného zákona a objektívnymi skutočnosťami v oblasti rozvojových aktivít mesta obstarávateľ územného plánu po preskúmaní schváleného územného plánu sídelného útvaru z roku 1994 rozhodol o potrebe zabezpečiť jeho aktualizáciu vrátane dopĺňujúcich prieskumov a rozborov ako základného podkladu pre spracovanie zadania pre návrh riešenia aktualizácie územného plánu obce Šaľa.

Obstaraním aktualizácie územného plánu obce (ďalej len ÚPNO) Šaľa bol u obstarávateľa organizačne a odborne gestorsky poverený hlavný architekt mesta Šaľa. Obstarávateľ zabezpečil spracovanie prieskumov a rozborov formou užšej súťaže a na základe výsledkov výberového konania v užšej súťaži vo verejnom obstarávaní poveril spracovaním dokumentácie prieskumov a rozborov spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý zmluvou o dielo č. 24/2002.

Na podklade prieskumov a rozborov obstarávateľ vyhodnotil podmienky a požiadavky na riešenie aktualizácie územného plánu a posúdil potrebu spracovania nového územného plánu mesta. Mestské zastupiteľstvo v Šali ako orgán, ktorý územný plán mesta schvaľuje, na svojom zasadnutí uznesením č. 4/2003 b. XI. (zmena uznesenia č. 3/2001 b. VIII.) rozhodol o spracovaní nového územného plánu a spracovaní zadávacieho dokumentu pre návrh ÚPNO Šaľa. Obstarávateľ spracoval zadávací dokument – zadanie pre návrh ÚPNO Šaľa, zabezpečil jeho prerokovanie a predložil ho na schválenie. Zadanie pre návrh ÚPNO Šaľa bolo schválené uznesením Mestského zastupiteľstva.

Obstarávateľ zabezpečil spracovateľa územného plánu mesta Šaľa formou užšej súťaže a na základe výsledkov výberového konania v užšej súťaži vo verejnom obstarávaní poveril spracovaním dokumentácie územného plánu mesta Šaľa spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý zmluvou o dielo č. 20/2003. Spracovateľ predložil dokumentáciu Stratégie rozvoja mesta v termíne október 2003 vo variantnom riešení rozvoja územia mesta obstarávateľovi na prerokovanie. Na základe prerokovania obstarávateľ rozhodol dopracovať variant A do podrobnosti konceptu ÚPNO Šaľa. Koncept ÚPNO Šaľa bol predložený obstarávateľovi na prerokovanie v termíne december 2003. Verejné prerokovanie konceptu ÚPN mesta Šaľa bolo ukončené 19. 3. 2004. Následne boli mestským architektom v spolupráci s pracovníkmi OSPaRM a spracovateľom zosumarizované a analyzované obdržané pripomienky, vypracovaný návrh ich vyhodnotenia a súborného stanoviska. Vyhodnotenie pripomienok a súborné stanovisko obstarávateľa na dopracovanie konceptu do návrhu ÚPNO Šaľa boli prerokované v pléne MsZ a schválené s pripomienkami uznesením zo dňa 6. 4. 2004. Návrh ÚPNO Šaľa bol vypracovaný v lehote do 30 dní a zverejnený na úradnej tabuli a internetovej stránke mesta dňa 7.5.2004. Ukončenie zverejnenia a termínu prijímania pripomienok k N ÚPN bolo dňa 14.6.2004. Doručené pripomienky a stanoviská boli zosumarizované a spracovaný návrh na ich vyhodnotenie. ÚPNO Šaľa a návrh VZN o vyhlásení záväznej časti ÚPN mesta Šaľa bol prerokovaný v pléne MsZ a schválený s pripomienkami uznesením zo dňa 24.6.2004.

Spracovanie ÚPNO Šaľa je v súlade so stavebným zákonom (lit. 41) a vykonávacou vyhláškou (lit. 33) a postupne bol zabezpečovaný v etapách:

1. etapa:

– vyhotovenie dopĺňujúcich prieskumov a rozborov (ďalej len PaR) k aktualizácii ÚPNO;

2. etapa:

– spracovanie zadania k návrhu aktualizácie ÚPNO Šaľa;

– prerokovanie zadania a jeho schválenie;

3. etapa:

– vypracovanie Stratégie rozvoja mesta Šaľa vo variantných riešeniach;

– vypracovanie Konceptu ÚPNO Šaľa vo vybranej alternatíve z dokumentu Stratégie rozvoja mesta Šaľa;

– prerokovanie konceptu a schválenie súborného stanoviska obstarávateľa na dopracovanie pripomienok do výsledného návrhu ÚPNO Šaľa;

4. etapa:

– vyhotovenie výsledného návrhu ÚPNO Šaľa;

– posúdenie úplnosti a súladu výsledného návrhu ÚPNO Šaľa;

– schválenie ÚPNO Šaľa;

– vyhotovenie čistopisu ÚPNO Šaľa

Čistopis ÚPNO Šaľa je predmetom tejto dokumentácie a tvorí 4. etapu prác zabezpečovanú obstarávateľom.

Územný plán mesta Šaľa bol schválený MsZ dňa 24.6.2004. Mesto Šaľa po posúdení a prehodnotení požiadaviek na zmenu funkčného využitia niektorých lokalít sa v roku 2006 rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č.1 územného plánu mesta.

Obstaraním zmien a doplnkov územného plánu obce (ďalej len ZaD ÚPNO) Šaľa bol u obstarávateľa organizačne a odborne gestorsky poverený hlavný architekt mesta Šaľa. Obstarávateľ zabezpečil formou výberového konania spracovateľa dokumentácie zmien a doplnkov. Spracovaním dokumentácie ZaD č.1 ÚPNO Šaľa poveril spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý dodatkom k zmluve o dielo č. 24/2002. Obstarávateľ zabezpečil spracovanie zadania pre ZaD č.1 ÚPNO Šaľa. Zadanie bolo schválené uznesením Mestského zastupiteľstva. Schválené zadanie bolo pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.1 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.1 ÚPNO Šaľa boli prerokované v súlade s §22 stavebného zákona, prerokovacie konanie bolo ukončené v 10/2006. Obstarávateľ ZaD č.1 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadaval Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 14.11.2006 KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.1 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadnutí MZ v Šali dňa 16.11.2006 bol návrh ZaD č.1 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený.

Spracovateľ dokumentácie vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.1 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali zo dňa 16.11.2006.

Mesto Šaľa po posúdení a prehodnotení požiadaviek na zmenu funkčného využitia niektorých lokalít sa v roku 2007 rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č.2 územného plánu mesta.

Obstaraním ZaD č.2 ÚPNO Šaľa bol u obstarávateľa organizačne a odborne gestorsky poverený hlavný architekt mesta Šaľa. Obstarávateľ zabezpečil formou výberového konania spracovateľa dokumentácie zmien a doplnkov. Spracovaním dokumentácie ZaD č.2 ÚPNO Šaľa poveril spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý dodatkom k zmluve o dielo č. 24/2002. Obstarávateľ zabezpečil spracovanie zadania pre ZaD č.2 ÚPNO Šaľa. Zadanie bolo schválené uznesením Mestského zastupiteľstva. Schválené zadanie bolo pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.2 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.2 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona, prerokovacie konanie bolo ukončené v 4/2008. Obstarávateľ ZaD č.2 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadaval Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 15.5.2008 KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.2 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadnutí MZ v Šali dňa 15.5.2008 bol návrh ZaD č.2 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania v rozsahu zmien v lokalitách označených 1až 18 a doplnku pod označením 19 schválený bez navrhovaných zmien v lokalitách:

č.3 – Bilica – sever, nebola schválená zmena pre zvýšenie podlažnosti;

č.5 – Veča, obytná zóna na Hospodárskej ulici, nebola schválená zmena pre zvýšenie podlažnosti;

č.15 – Večianska tabuľa, územie v kontakte s Duslom, nebola schválená zmena pre územnú rezervu na funkciu výroby.

Spracovateľ dokumentácie vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.2 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali zo dňa 15.5.2008. Dokumentácia v textovej časti je spracovaná s vyznačením zmien a doplnkov č.1 a č.2, v grafickej časti je podľa požiadavky obstarávateľa dokumentácia spracovaná v plnom znení v zmysle schválených zmien a doplnkov č.1 a č.2.

Mesto Šaľa uznesením Mestského zastupiteľstva č. 6/2010 – IX zo dňa 28.10.2010 schválilo požiadavky na zmenu funkčného využitia v daných lokalitách a rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č. 3 územného plánu mesta.

Obstaraním zmien a doplnkov č. 3 územného plánu obce (ďalej len ZaD č.3 ÚPNO) Šaľa bol u obstarávateľa organizačne a odborne gestorsky poverený Ing. arch. Imrich Pleidel – odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD.

Obstarávateľ zabezpečil formou výberového konania spracovateľa dokumentácie zmien a doplnkov č.3. Spracovaním dokumentácie ZaD č. 3 ÚPNO Šaľa bola poverená spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý zmluvou o dielo č. 4/2011/RRSaŠF zo dňa 25.1.2011.

Návrh ZaD č. 3 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Po ukončení prerokovacieho konania obstarávateľ ZaD č.3 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a určil rozsah a spôsob ich zapracovania do dokumentácie. Po upravení návrhu ZaD č.3 požiadaval Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej

dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom skonštatoval súlad dokumentácie ZaD č.3 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Dokumentácia ZaD č.3 ÚPNO Šaľa upravená v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania bola predložená na schválenie MZ v Šali. MZ v Šali schválilo návrh ZaD č.3 uznesením č. 8/2011-VI. zo dňa 30. júna 2011.

Spracovateľ vyhotoví čistopis dokumentácie Zmien a doplnkov č.3 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením MZ v Šali o schválení ZaD č.3 ÚPNO mesta Šaľa.

Mesto Šaľa uznesením Mestského zastupiteľstva č. 7/2012 – VIII. zo dňa 13.12.2012 schválilo požiadavky na zmenu funkčného využitia v určených lokalitách a rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č. 4 územného plánu mesta.

Obstaraním zmien a doplnkov č. 4 územného plánu obce (ďalej len ZaD č.4 ÚPNO) Šaľa bola u obstarávateľa organizačne a odborné gestorsky poverená Ing. arch. Gertrúda Čuboňová – odborné spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD.

Obstarávateľ zabezpečil formou výberového konania spracovateľa dokumentácie zmien a doplnkov č.4. Spracovaním dokumentácie ZaD č. 4 ÚPNO Šaľa bola poverená spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý zmluvou o diele č. 91/2013 zo dňa 20.3.2013.

Návrh ZaD č. 4 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Po ukončení prerokovacieho konania obstarávateľ ZaD č.4 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a určil rozsah a spôsob ich zapracovania do dokumentácie. Po upravení návrhu ZaD č.4 požiadal Obvodný úrad v Nitre o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. OÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom skonštatoval súlad dokumentácie ZaD č.4 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Dokumentácia ZaD č.4 ÚPNO Šaľa upravená v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania bola predložená na schválenie MZ v Šali. MZ v Šali schválilo návrh ZaD č.4 uznesením č. 7/2013-XII. zo dňa 26. septembra 2013.

Spracovateľ vyhotovil čistopis dokumentácie Zmien a doplnkov č.4 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením MZ v Šali o schválení ZaD č.4 ÚPNO mesta Šaľa.

Mesto Šaľa uznesením Mestského zastupiteľstva č.2/2015-V. z 2. zasadnutia zo dňa 26.3.2015 schválilo obstaranie dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.5 ÚPNO mesta Šaľa. Mestské zastupiteľstvo v Šali uznesením č.4/2015-XV. zo 4. zasadnutia zo dňa 25.6.2015 schválilo doplnenie obstarania dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.5 ÚPNO mesta Šaľa.

Obstaraním zmien a doplnkov č. 5 územného plánu obce (ďalej len ZaD č.5 ÚPNO) Šaľa bola u obstarávateľa organizačne a odborné gestorsky poverená Ing. arch. Gertrúda Čuboňová – odborné spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD.

Obstarávateľ zabezpečil formou výberového konania spracovateľa dokumentácie zmien a doplnkov č.5. Spracovaním dokumentácie ZaD č. 5 ÚPNO Šaľa bola poverená spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý zmluvou o diele č. 270/2015 zo dňa 9.6.2015.

Návrh ZaD č. 5 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Po ukončení prerokovacieho konania obstarávateľ ZaD č.5 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a určil rozsah a spôsob ich zapracovania do dokumentácie. Po upravení návrhu ZaD č.5 požiadal Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky v Nitre o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. OÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom skonštatoval súlad dokumentácie ZaD č.5 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Dokumentácia ZaD č.5 ÚPNO Šaľa upravená v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania bola predložená na schválenie MZ v Šali. MZ v Šali schválilo návrh ZaD č.5 uznesením č. 7/2015-V. zo dňa 22. októbra 2015.

Spracovateľ vyhotovil čistopis dokumentácie ÚPNO Šaľa v zmysle jeho Zmien a doplnkov č.1 až č.5 na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením MZ v Šali o schválení ZaD č.5 ÚPNO mesta Šaľa.

Mesto Šaľa uznesením Mestského zastupiteľstva č.1/2017-V. z 1. zasadnutia zo dňa 26.1.2017 schválilo obstaranie dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.6 ÚPNO mesta Šaľa. Mestské zastupiteľstvo v Šali uznesením č.3/2017-V. z 3. zasadnutia zo dňa 4.5.2017 schválilo doplnenie obstarania dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.6 ÚPNO mesta Šaľa.

Obstaraním zmien a doplnkov č. 6 územného plánu obce (ďalej len ZaD č.6 ÚPNO) Šaľa bola u obstarávateľa organizačne a odborné gestorsky poverená Ing. Anna Halabrinová – odborné spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD.

Obstarávateľ zabezpečil formou výberového konania spracovateľa dokumentácie zmien a doplnkov č.6. Spracovaním dokumentácie ZaD č. 6 ÚPNO Šaľa bola poverená spoločnosť SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý objednávkou č. 7/1700481 zo dňa 16.8.2017.

Návrh ZaD č. 6 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Po ukončení prerokovacieho konania obstarávateľ ZaD č.6 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a určil rozsah a spôsob ich zapracovania do dokumentácie. Po upravení návrhu ZaD č.6 požiadal Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky v Nitre o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. OÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom skonštatoval súlad dokumentácie ZaD č.6 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Dokumentácia ZaD č.6 ÚPNO Šaľa upravená v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania bola predložená na schválenie MZ v Šali. MZ v Šali schválilo návrh ZaD č.6 uznesením č. 4/2018-V. zo dňa 10. mája 2018.

Spracovateľ vyhotovil čistopis dokumentácie ÚPNO Šaľa v zmysle jeho Zmien a doplnkov č.1 až č.6 na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením MZ v Šali o schválení ZaD č.6 ÚPNO mesta Šaľa.

HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

Poloha územného plánu v kontexte rozvoja mesta

Potreba koordinácie a harmonizácie hmotného prostredia vzrastá s postupom urbanizácie a neustáleho rozširovania a stretania často protikladných záujmov a potrieb. To sa prejavuje vo všetkých hospodársky a kultúrne rozvinutých krajinách sa značnou hustotou obyvateľstva a existenciou veľkých sídelných a priemyselných aglomerácií. Pre tie sú obvykle charakteristické vážne a obtiažne riešiteľné problémy ekologické a environmentálne. Tu vystupuje do popredia nutnosť kvalitného manažmentu pri hospodárení s neobnoviteľnými prírodnými a surovinovými zdrojmi.

Konečné usporiadanie územia na úrovni celoštátnej, regionálnej alebo lokálnej nie je však len otázkou technickou, ale stále podstatnejšiu úlohu majú aspekty sociálne, ekologické, ekonomické a dôležitosť nadobúdajú aspekty etické, kultúrne a estetické, ktoré vyúsťujú do rozhodnutia politického. Základnými výsledkami politického rozhodnutia musí byť:

- zachovanie a rozvíjanie prírodných, kultúrnych a materiálnych hodnôt;
- sústavné zlepšovanie životných podmienok, životného prostredia a ekologických požiadaviek v súlade s presadzovaním trvalo udržateľného rozvoja;
- vytváranie predpokladov pre harmonický rozvoj jednotlivcov a spoločnosti s akceptáciou dotknutého spoločenstva (verejnosti);
- uspokojovanie a korelácia potrieb a požiadaviek verejnej správy, samosprávnych orgánov a súkromného sektoru, ktorý je hlavným nositeľom investícií.
- Podkladom pre takéto rozhodnutie v konkrétnom území je územný, resp. priestorový plán. Územné plánovanie je teda programovou a sústavnou koncepčnou činnosťou, ktorá v priestorovom chápaní je syntézou sociálnych, ekologických, ekonomických, technických a kultúrno – estetických prístupov k prostrediu v najširšom zmysle. Táto činnosť musí byť realizovaná v polohe:
- koncepcnej, kde výstupom sú obecné pravidlá politického rozhodovania;
- regulatívnej, kde výstupom sú konkrétne plány a regulatívy;
- informačnej, vzdelávacej a vedeckej ako zdroj informácií a súčasnom stave územia, jeho potenciáli.

Harmonicky trvalo udržateľný rozvoj, zámerná a cieľavedomá optimalizácia vzťahu človeka a prírody v priestore, zachovanie a podpora identity prostredia a človeka v ňom, by malo byť cieľom územného plánovania. Ekonomický rozvoj je v tejto súvislosti len prostriedkom, nie cieľom.

Tento systém územného plánovania si však vo väzbe na koncipovanie systému v európskom kontexte vyžadoval zásadné zmeny v legislatívnej polohe. Dokumentom zásadnej dôležitosti, na ktorý je nutné nadväzovať, je Európska charta územného (priestorového) plánovania, prijatá krajinami Európskeho spoločenstva a taktiež uznesenie Európskeho parlamentu k tejto problematike.

Novelizácia stavebného zákona (lit. 41) a súvisiaca vykonávacia vyhláška o územnoplánovacích podkladoch a dokumentoch (lit. 33), vyhláška o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu (lit. 34) a vyhlášky o podrobnejšej úprave územného konania (lit. 32) je v podstate len prvým krokom v tomto procese. Je to určitý kompromis na eliminovanie direktívne usmerňovaného procesu. Rozhodne nevyhovuje už vyššie spomínaným požiadavkám na demokratizáciu, skvalitnenie činností v riadení územného rozvoja a najmä komplexnosť celého procesu s posilnením jeho kontinuity.

Zoznam použitých podkladov, dokumentácií a zdroje poznania a informácií o území a zhodnotenie ich využiteľnosti

Použitie územnoplánovacie podklady a územnoplánovacie dokumentácie:

- ÚPN – SÚ Šaľa (spracovateľ Urbion Bratislava, 1982)- podklad informatívny
- Prieskumy a rozborý k ÚPN – SÚ Šaľa (spracovateľ SAN – HUMA '90 s.r.o., 1993) podklad východiskový
- ÚPN – SÚ Šaľa z roku 1994 (SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra) – podklad východiskový
- MÚSES ŠAĽA (Regioplán Nitra 1995) – podklad zásadný a východiskový
- Zmena ÚPN – SÚ 1994 č. 1 (z januára 2001) – podklad východiskový
- Zmena ÚPN – SÚ 1994 (zo dňa 27.4.2000) – podklad východiskový
- Zmena ÚPN – SÚ 1994 (zo dňa – bez dátumu) – podklad východiskový
- Zmena ÚPN – SÚ 1994 (zo dňa 5.11.1998) – podklad východiskový
- Návrh ÚPN – Z Orechová (SAN-HUMA 90, 1995) – podklad informatívny
- ÚPN – Z Orechová – regulačný plán 1998 (Ing. arch Kamil Špendla) – podklad východiskový
- Zmena územného projektu zóny – Orechová II (Ing. arch. Gažová CSc.,2000) – podklad záväzný a východiskový
- Prieskumy a rozborý k ÚPN CMZ Šaľa (spracovateľ Ing. arch. Imrich Pleidel 03/2000) – podklad východiskový a informatívny
- Zadanie k územnému plánu centrálnej mestskej zóny Šaľa (Mesto Šaľa – október 2002) – podklad východiskový
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (spracovateľ AUREX s.r.o. Bratislava, dokumentu schválený 2002) – podklad zásadný, záväzný a východiskový
- Územný plán VÚC Nitrianskeho kraja (spracovateľ AUREX s.r.o. Bratislava , dokument schválený 1998) – podklad zásadný, záväzný a východiskový
- Koncepcia rozvoja cestnej siete (Slovenská správa ciest Bratislava, jún 1998) – podklad východiskový.
- Zadanie k obsahu a rozsahu zmien a doplnkov č.1 ÚPNO Šaľa (spracovateľ mesto Šaľa a SAN – HUMA '90 s.r.o. Nitra, apríl 2006), schválené v Mestskom zastupiteľstve v máji 2006.
- Zadanie k obsahu a rozsahu zmien a doplnkov č.2 ÚPNO Šaľa (spracovateľ mesto Šaľa, október 2007), schválené v Mestskom zastupiteľstve v decembri 2007.
- Uznesenie č. 6/2010-IX. zo zasadnutia MZ v Šali dňa 28.10.2010 ktorým schválilo obstaranie dokumentácie, obsah a rozsah zmien a doplnkov č.3 ÚPNO Šaľa.
- Uznesenie č. 7/2012 – VIII. zo 7. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali dňa 13.12.2012 ktorým schválilo obstaranie dokumentácie, obsah a rozsah zmien a doplnkov č.4 ÚPNO - mesta Šaľa.
- Uznesenie č.7/2013 – XII. zo 7. riadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali zo dňa 26.9.2013, ktorým schválilo ZaD č.4 ÚPNO mesta Šaľa.
- Uznesenie č. 2/2015 – V. z 2. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali dňa 26.3.2015 a uznesenie č.4/2015-XV. zo 4. zasadnutia zo dňa 25.6.2015 ktorým

schválilo obstaranie dokumentácie, obsah a rozsah zmien a doplnkov č.5 ÚPNO - mesta Šaľa.

- Uznesenie č.7/2015 – V. zo 7. riadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali zo dňa 22.10.2015, ktorým schválilo ZaD č.5 ÚPNO mesta Šaľa.
- Uznesenie č. 1/2017 – V. z 1. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali dňa 26.1.2017 a uznesenie č.3/2017-V. z 3. zasadnutia zo dňa 4.5.2017 ktorým schválilo obstaranie dokumentácie, obsah a rozsah zmien a doplnkov č.6 ÚPNO - mesta Šaľa.

Použité mapové podklady:

- digitálna mapa polohopisu katastra nehnuteľností (podklad mesta Šaľa) – základný podklad pre grafické výstupy, kresba je na úrovni zaknihovanej evidencie nehnuteľností a v časti územia nezodpovedá reálnemu a aktuálnemu skutkovému stavu k roku 2002
- digitálne spracované rozvody verejných technických sietí plynovodu, vodovodu, kanalizácie a elektrifikácie (podklad mesta Šaľa) – východiskový podklad pre zakres rozvodov technických sietí, obsah jednotlivých rozvodov je neúplný bez popisu profilov a druhov siete
- historická katastrálna mapa z roku 1890 (mapová služba geodézie a kartografie Bratislava) – informatívny podklad
- ortofotomapa (letecká snímka) územia mesta Šaľa z roku 2000 (podklad mesta Šaľa) – podklad smerný a informatívny
- letecké snímky mesta Šaľa z roku 1992 (podklad mesta Šaľa) – podklad informatívny a konfrontačný
- digitálna mapa 1 : 100 000 (podklad spracovateľa SAN – HUMA ´90 s.r.o. Nitra) – základný podklad pre grafické výstupy širších súvislostí

Zdroje poznania.

Pre získanie upresňujúcich informácií o stave vymedzených okruhov problematik skúmaných v rámci PaR boli využívané materiály štátnej správy na úrovni kraja a okresu a miestnej samosprávy na úrovni mesta – Mestského úradu v tomto rozsahu:

- VZN č. 31/2001 o vyhlásení aktualizovaného znenia územného plánu mesta Šaľa (Šaľa, ÚPN – SÚ 1994) – východiskový podklad
- VZN č. 27/2000 o zmenách ÚPN - SÚ Šaľa – východiskový podklad
- VZN č. 34/2002 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom – smerný a informatívny podklad
- Identifikácia strednodobých rozvojových cieľov CR v okrese Šaľa (dokument OÚ v Šali – východiskový dokument
- Marketingová štúdia CR v okrese mesta Šaľa (dokument OÚ v Šali) – východiskový a záväzný a smerný podklad
- Analýza turizmu CR v okrese Šaľa (dokument OÚ v Šali) – východiskový podklad

Pre aktualizáciu údajov k roku 2002 boli získavané informácie a údaje o stave demografického potenciálu, životného prostredia, technickej infraštruktúry a územno – technických podmienkach všeobecne formou konzultácií, dotazníkovou agendou a zisťovaním priamo u jednotlivých inštitúcií a organizácií pôsobiach na území okresu a mesta Šaľa. Zoznam týchto podkladov viď Dokladová časť v závere tohto materiálu.

Vymedzenie rozsahu ÚPNO Šaľa

ÚPNO Šaľa je vymedzený po obsahovej a formálnej stránke v súlade s vyhl. č. 55/2001 Z.z. a zmluvou o dielo. Územný plán je spracovaný pre návrhové obdobie s výhľadom do roku 2030 s etapou realizácie rozvojových zámerov v prvom poradí pre obdobie 10 – 15 rokov. Časový horizont naplnenia jednotlivých vecných zámerov územného rozvoja sa však nedá jednoznačne reálne presne časovo určiť, pretože čas a termín ich realizácie je závislý od množstva vplyvov objektívneho a subjektívneho charakteru, ktoré nemusia byť v súčasnosti známe a ktoré sa nedajú s určitosťou predpokladať. Z tohto dôvodu je návrhové obdobie územného plánu smerným cieleným časovým horizontom a jednotlivé koncepčné zámery podľa zložitosti podmienok, spoločenskej potreby a verejného záujmu sa budú naplňovať v krátkodobom, strednodobom alebo dlhodobom časovom pláne a ich plnenie môže presiahnuť časový horizont návrhového obdobia územného plánu. V zmysle stavebného zákona § 29 č. 3 mesto pravidelne, najmenej však raz za štyri roky, preskúma schválený územný plán, vyhodnotí jeho aktuálnosť a posúdi či nie sú potrebné jeho zmeny, alebo doplnky, alebo či nevznikli také objektívne dané podmienky, ktoré vyvolajú potrebu obstarat' aktualizáciu prípadne nový územný plán.

Všetky údaje a grafické podklady a informácie sú spracované digitálne na úrovni podkladu pre tvorbu digitálneho parciálneho informačného systému o území v rozsahu podkladu územnoplánovacej dokumentácie. Textová časť je uložená v digitálnom formáte MSWORD.doc, grafická časť dokumentácie je uložená v digitálnom formáte ARC VIEW 3.0a.

ZHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

V procese historického vývinu a rozvoja mesta Šaľa bola územno – plánovacia činnosť riadená a usmerňovaná územnoplánovacou dokumentáciou sídelného útvaru (mesta) a zóny. Zo zachovaných dokumentácií, údajov a prameňov je známy nasledovný prehľad územnoplánovacích dokumentov rôznych úrovní.

Územnoplánovacie dokumentácie na úrovni sídelného útvaru

ÚPN - urbanizačného priestoru Šaľa 1982

Táto územnoplánovacia dokumentácia je zachovaná len ako jeden výkres (Komplexný urbanistický návrh), na základe, ktorého nie je možné zhodnotenie dokumentácie ako celku.

ÚPN-SÚ Šaľa 1994

Návrh ÚPN – SÚ Šaľa ´94 reagoval na aktuálne spoločenské a ekonomické zmeny a požiadavky mesta na územný rozvoj koncipovaný v ÚPN – SÚ z roku 1982 hlavne v oblasti:

- prehodnotenia reálnosti územného rozvoja pri zmenených podmienkach v majetkovo – právnom stave v súvislosti s aktuálnou legislatívou;
- prehodnotenia rozvoja obytnej funkcie v súvislosti so zastavením dotácií štátu do komplexnej bytovej výstavby;
- prehodnotenia rozvojových zámerov mesta na úrovni rozvoja a lokalizácie výrobných funkčných plôch a zón vo väzbe na zámer podporiť hospodárske výrobné aktivity súkromného sektoru;

- prehodnotenia technickej infraštruktúry v súvislosti s poklesom odberov energií hlavne z dôvodu reštrukturalizácie výrobných prevádzok;
- riešenia koncepcie tranzitnej dopravy v prieťahoch cez zastavané územie mesta. Urbanistická koncepcia v ÚPN – SÚ Šaľa ´94 bola postavená na týchto základných zásadách územného rozvoja:
- mesto postavením v štruktúre osídlenia je súčasťou regiónu Galanta a svojim významom plní funkciu územného obvodu pre vyčlenené obce;
- prehodnocuje urbanistickú štruktúru s cieľom:
- v centrálnej polohe v časti Šaľa a Veča sformovať mestské polyfunkčné štruktúry bývania a vybavenosti v kompaktnej forme zástavby;
- na obode centrálnych území v časti Šaľa a Veča sformovať zóny bývania v izolovaných stavebných formách;
- na okraji zastavaného územia v časti Šaľa lokalizovať zóny práce charakteru prevádzok komunálnej výroby a výrobných služieb (južný výrobný obvod);
- v priestoroch okolo Váhu sformovať mestskú zónu rekreácie a športu;
- tranzitnú dopravu na ceste I/75 v trase Nové Zámky – Šaľa – Galanta odkloniť od mesta Šaľa v trase Veča – Šoporňa s prepojením na cestu I/51 resp. navrhovanú rýchlostnú cestu Trnava – Nitra – B. Bystrica.

Urbanistická koncepcia ÚPN – SÚ Šaľa navrhuje na území mesta formovať centrá mestských častí Šaľa – celomestské centrum a Veča – lokálne centrum. V obytných zónach sú vymedzené plochy pre lokálne centrá základnej vybavenosti.

Návrh územného plánu bol v zásadných zámeroch naplňovaný v oblasti rozvoja obytných štruktúr a vybavenosti. Predpoklady výraznejšieho rozvoja zložiek komunálnej výroby a výrobných služieb sa v území mesta nepresadili (nerealizovalo sa územné rozširovanie výrobného areálu juh) hlavne z dôvodu redukcie výrobných kapacít podniku DUSLO, kde sa uvoľnil výrazný potenciál prevádzkových plôch a objektov pre výrobné prevádzkové funkcie a tieto sa postupne dostávali do užívania podnikateľských subjektov.

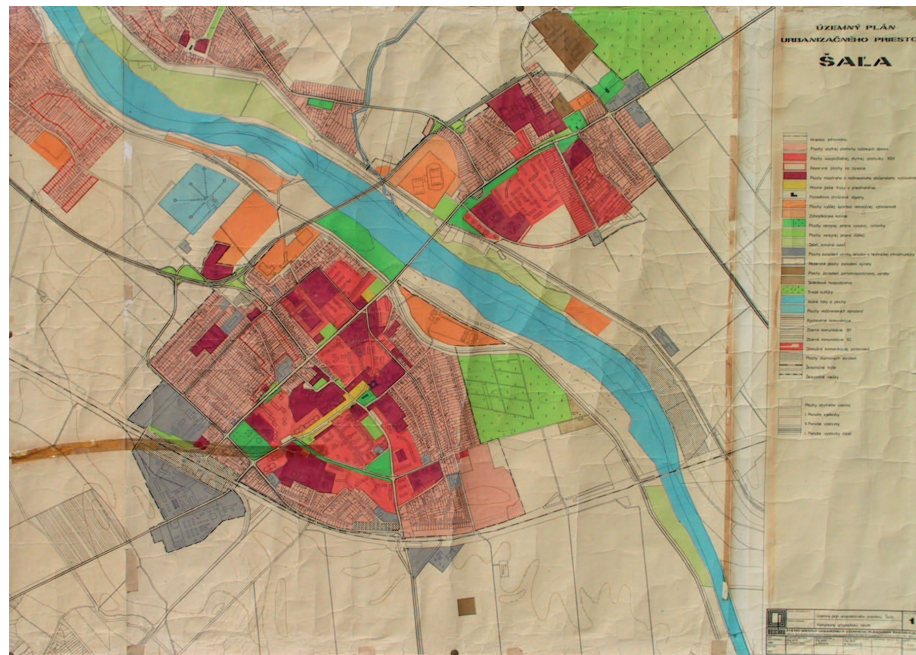
Nerealizoval sa ani zámer odklonu tranzitnej dopravy zo smeru Galanta – Šaľa – Nové Zámky do trasy Šoporňa – Šaľa (Veča) – Nové Zámky. Následne koncepcia ÚPN – VÚC Nitrianskeho kraja ponecháva zámer vedenia dopravnej trasy štátnej cesty I/75 v pôvodnej polohe s odklonom v časti Šaľa po severnom okraji zastavaného územia mestských častí Šaľa a Veča.

Je možné konštatovať, že ÚPN – SÚ Šaľa ´94 je východiskovým podkladom a jeho aktualizácia by mala byť zameraná ťažiskovo do oblastí:

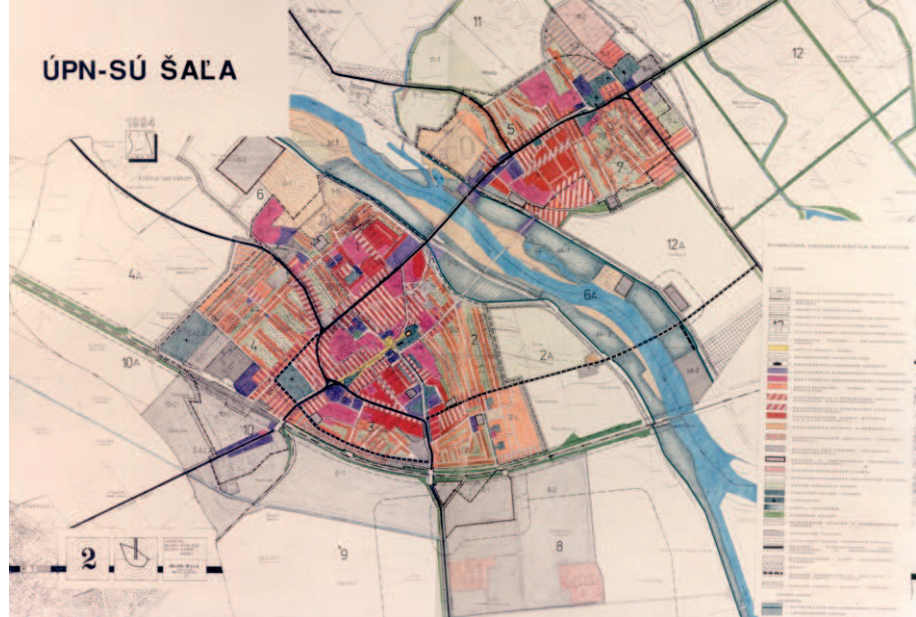
- špecifikácie krajinného, kultúrne – spoločenského a územno – technického potenciálu mesta, podmienok a možností jeho využitia v štruktúre osídlenia;
- prehodnotenia urbanistickej koncepcie rozvoja mesta – koncipovanie rozvojových podmienok mestskej časti Šaľa a Veča;
- návrhu dopravnej koncepcie na úrovni regionálnych a vnútromestských vzťahov
- prehodnotenia rozvojových predpokladov hospodárskej základne mesta.

Zmeny a doplnky k ÚPN SÚ Šaľa riešili zmeny funkčného využitia plôch čiastkových území v oblasti vybavenosti a bývania. Vo svojej podstate nemenili základnú urbanistickú koncepciu návrhu rozvoja mesta.

obr. 1: Územný plán urbanizačného priestoru Šaľa 1982, výkres Komplexného urbanistického návrhu

obr. 2: Územný plán sídelného útvaru Šaľa 1994, výkres funkčnej organizácie rozvoja

Územnoplánovacie dokumentácie na úrovni zóny

V náväznosti na ÚPN SÚ Šaľa '94 boli spracované územnoplánovacie dokumentácie na úrovni zóny pre tieto časti mesta:

- Obytná zóna Orechová ulica,
- Centrálna mestská zóna.

ÚPNZ Orechová 1995

Návrh ÚPN Z Orechová bol vypracovaný v roku 1995 pre územie s funkciou rodinnej výstavby v skupinových formách zástavby (spracovateľ SAN – HUMA '90 s.r.o., Nitra – Ing. arch. Mizia), následne bol návrh ÚPN Z prehodnotený na úrovni ÚPN Z – regulačný plán Orechová (spracovateľ Ing. arch. Kamil Špendla, 1998) s riešením foriem izolovanej a skupinovej rodinnej zástavby – tento návrh bol dopracovaný na úroveň projektu zóny v roku 1999 pre I. etapu výstavby. V roku 2000 sa začala realizovať výstavba prvých objektov. V roku 2000 bola spracovaná zmena územného projektu zóny v časti Orechová II. etapa pre realizáciu rodinnej zástavby v izolovanej forme (spracovateľ Ing. arch. Gažová CSc.). Spracované dokumentácie a ich zmeny spresňovali a spodobňovali funkčné a priestorové využitie územia v súlade so schváleným ÚPN SÚ Šaľa a nižšími stupňami ÚPN Z a ÚPJ Z. Pre návrh aktualizácie ÚPN SÚ Šaľa '94 je zmena projektu zóny Orechová II. záväzným podkladom pre funkčné a priestorové využitie územia v lokalite Orechová.

ÚPN CMZ Šaľa 2000

Pre územie centrálnej mestskej zóny bola zadaná úloha na vypracovanie ÚPN CMZ Šaľa spracovateľovi Ing. arch. Imrichovi Pleidelovi – autorizovanému architektovi v roku 2000. Dokumentácia ÚPN CMZ Šaľa je spracovaná v časti

- prieskumy a rozborov k ÚPN CMZ Šaľa, práce ukončené k roku 2001
- zadávací dokument – zadané k ÚPN CMZ Šaľa, vypracované, prerokované a schválené v roku 2002
- koncept návrhu ÚPN CMZ Šaľa, v súčasnosti sú práce pred ukončením.

Časť prieskumov a rozborov k ÚPN CMZ Šaľa bola východiskovým podkladom pre doplňujúce prieskumy a rozborov k aktualizácii ÚPN SÚ Šaľa '94.

Zadanie k ÚPN CMZ Šaľa formuluje základné požiadavky na riešenie problémových okruhov a vyjadruje zámer mesta na rozvoj CMZ v týchto základných rovinách:

- reprofílovať ťažiskové priestory mesta (námestie Sv. Trojice);
- preriešiť centrálnu časť Hlavnej ulice t.j. priestor medzi križovatkami ulíc Budovateľská a Kráľovská z hľadiska jej budúcej funkcie s charakterom ukludnenej dopravy;
- vylúčiť tranzitnú dopravu z priestoru námestia Sv. Trojice a Hlavnej ulice;
- kvalitatívne riešiť využitie priestorových rezerv v území centra mesta so zameraním na dosiahnutie kompaktnosti urbanistickej štruktúry;
- riešiť uvoľnenie a sprístupnenie okolia kaštieľa a jeho vhodnejšie koncepčné a kompozičné zapojenie do urbanistickej štruktúry v danom prostredí;
- doriešiť sústavu peších trás v ich vzájomnom prepojení;
- rešpektovať danosti historickej zástavby a hlavne historicky významných objektov (okrem pamiatkovo chránených aj budovy okresného úradu od M. Harminca, budovy ZUŠ, budovy maďarskej školy);
- navrhnuť plochy a pozemky pre verejnoprospešné stavby - obslužná prístupová cesta pozdĺž oplozenia areálu nemocnice, plochy pre verejné záchytné parkoviská a podľa potreby návrhu ďalšie.

Na základe doterajších skúseností s používaním dokumentácie ÚPN mesta Šaľa sa konštatuje, že v zásade zodpovedá potrebám mesta pre rozhodovanie v oblasti územného a investičného rozvoja. Digitálna forma dokumentácie ÚPN vytvára lepšie podmienky práce pri vypracovávaní odborných stanovísk a pri informovaní verejnosti cez internetové stránky mesta Šaľa.

Permanentne sa meniace ekonomické a sociálne - spoločenské podmienky vyvolávajú predpokladané ale aj nepredpokladané zmeny v hospodárskom rozvoji mesta čo vyvoláva nové podmienky v oblasti investičného rozvoja a súvisiace požiadavky na územný rozvoj. S odstupom času od schválenia rozvojovej a územnej koncepcie v meste Šaľa zdokumentovanej v ÚPN mesta sa vyskytli nové podmienky, javy a skutočnosti ktoré sa uplatňujú ako nové požiadavky na korekciu a zmenu čiastkových koncepčných rozvojových zámerov v území mesta.

V zmysle stavebného zákona č.50/1976 Z.z. § 29 č. 3 mesto respektíve príslušný orgán územného plánovania pravidelne, najmenej však raz za štyri roky, preskúma schválený územný plán, vyhodnotí aktuálnosť jeho zámerov a posúdi či nie sú potrebné jeho zmeny, alebo doplnky, alebo či nevznikli také objektívne dané podmienky, ktoré vyvolajú potrebu obstarat' aktualizáciu územného plánu, prípadne nový územný plán.

V súčasnom období sú na území mesta Šaľa známe nové javy a skutočnosti ktoré vyvolávajú požiadavku na prehodnotenie funkčného a priestorového využitia parciálnych území. Tieto javy a skutočnosti nemajú zásadný dopad na rozvojovú územnú koncepciu ale svojim funkčným charakterom vyvolávajú potrebu riešiť ich zakomponovanie do územnoplánovacej dokumentácie mesta formou zmien a doplnkov č.1 ÚPN mesta Šaľa. Ide predovšetkým o zmeny vo vymedzení nových perspektívnych lokalít pre priemyselné zóny v polohe mimo hranice súčasne zastavaného územia mesta, v niektorých lokalitách o zmeny smerujúce k zosúladieniu aktuálnych záujmov vlastníkov pozemkov a budúcich investorov so záujmami mesta Šaľa a doplnky v rozsahu drobných korekcií v textovej a grafickej časti dokumentácie ÚPN mesta Šaľa v súvislosti so spresnením funkčného využitia niektorých plôch, podmienok priestorovej regulácie, polohového situovania verejnoprospešných stavieb a dopravných trás.

Mesto Šaľa po posúdení a prehodnotení požiadaviek na zmenu funkčného využitia niektorých lokalít sa rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č.1 územného plánu mesta. Spracovaný návrh zmien a doplnkov č.1 bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona, prerokovacie konanie bolo ukončené v 10/2006. Obstarávateľ vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 14.11.2006 KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.1 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadaní MZ v Šali dňa 16.11.2006 bol návrh ZaD č.1 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený.

Mesto Šaľa urobilo preskúmanie a vyhodnotenie aktuálnosti ÚPNO mesta Šaľa v roku 2007 v súvislosti s požiadavkami na jeho doplnenie zo strany subjektov

pôsobiacich na území mesta. Požiadavky sa týkali zmeny trasy cesty I/64 v súlade s koncepciou ÚPN VÚC NK, vymedzenie nových lokalít pre výrobné funkcie, vymedzenie lokality pre veterný park, čiastkové funkčné zmeny v zastavanom území, zmeny podlažnosti v niektorých lokalitách a stanovenie podmienok pre umiestňovanie bilbordov na území mesta. Po posúdení a prehodnotení požiadaviek na zmenu funkčného využitia niektorých lokalít na území mesta sa rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č.2 územného plánu mesta.

Návrh ZaD č.2 ÚPNO Šaľa bol spracovaný a predložený na prerokovanie v súlade s §22 stavebného zákona, prerokovacie konanie bolo ukončené v 4/2008. Obstarávateľ vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 15.5.2008 KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.2 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadaní MZ v Šali dňa 15.5.2008 bol návrh ZaD č.2 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania v rozsahu zmien v lokalitách označených 1až 18 a doplnku pod označením 19 schválený bez navrhovaných zmien v lokalitách:

č.3 – Bilica – sever, nebola schválená zmena pre zvýšenie podlažnosti;

č.5 – Veča, obytná zóna na Hospodárskej ulici, nebola schválená zmena pre zvýšenie podlažnosti;

č.15 – Večianska tabuľa, územie v kontakte s Duslom, nebola schválená zmena pre územnú rezervu na funkciu výroby.

Schválené zmeny a doplnky č.1 a č.2 sú obsiahnuté v dokumentácii ÚPNO mesta Šaľa.

Na území mesta Šaľa vznikli nové javy a skutočnosti ktoré vyvolali požiadavku na prehodnotenie funkčného a priestorového využitia parciálnych území. Mesto Šaľa evidovalo požiadavky obyvateľov a vlastníkov pozemkov na zmenu účelu a funkčného využitia pôch a uznesením č. 6/2010-IX. zo zasadnutia MZ v Šali dňa 28.10.2010 schválilo obstaranie dokumentácie a obsah zmien a doplnkov č.3 ÚPNO Šaľa v tomto rozsahu :

- (1) v lokalite Šaliarska tabuľa – pri Váhu – zmeniť navrhovanú funkciu z územnej rezervy na bývanie na funkčné využitie pre bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie (zmenu požaduje majiteľ pozemkov) vo výmere 54 867 m²;

- (2) v lokalite – severovýchodná strana Hospodárskej ulice – žiadosť vlastníkov pozemkov a jestvujúcich prevádzok na zmenu z navrhovanej funkcie bývanie a príslušné verejné technické vybavenie na základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná vyššia vybavenosť, špecifická vybavenosť, ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;

- (4) v lokalite – Večianska tabuľa, severovýchodný okraj k. ú. Šaľa v priamom susedstve s Duslom, a.s. – zmeniť navrhované funkčné využitie pre produkčnú vegetáciu na možnosť využitia pozemkov pre intenzívnu a extenzívnu priemyselnú výrobu (požiadavka súkromných vlastníkov pozemkov);

- (5) v lokalite – Štúrova ul. – odstrániť návrh stavebnej dominanty na nároží ulíc Štúrova a SNP a zmeniť funkčné využitie plôch z navrhovanej vyššej alebo základnej vybavenosti a príslušného verejného dopravného a technického vybavenia s prípustnou špecifickou vybavenosťou a bývania na funkciu pre vyššiu alebo základnú vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná špecifická vybavenosť, ostatné funkčné využívanie je neprípustné najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba (požiadavka vlastníkov pozemkov a objektov v tomto území);

- (7) požiadavka na zmenu navrhovanej plochy Kompostáreň Šaľa pre zaradenie v územnom pláne mesta Šaľa do kategórie verejnoprospešnej stavby (žiadosť vlastníka pozemku a potencionálneho stavebníka kompostárne;

- (8) požiadavka reklamných agentúr na zmenu záväznej časti v oblasti umiestňovania plošných reklám a bilbordov na území mesta – umožniť umiestňovanie veľkoplošných reklám (bilbordov) na uliciach Kráľovská, Vlčanská, Dolná, Nitrianska.

Mesto Šaľa uznesením Mestského zastupiteľstva č. 6/2010 – IX zo dňa 28.10.2010 pre uvedené požiadavky na zmenu funkčného využitia v uvedených lokalitách rozhodlo zabezpečiť zmeny a doplnky č. 3 územného plánu mesta.

Spracovateľ zhodnotil a posúdil požadované zmeny a doplnky a konštatoval, že požadované zmeny a doplnky nemenia základnú urbanistickú koncepciu rozvoja mesta. Spracovateľ podľa požiadavky mesta spracoval jednotlivé zmeny a doplnky v danom rozsahu s týmito úpravami:

- (2) funkčnú zmenu vo vymedzenom území je korigovaná na ploche pozemku v kontakte polohe navrhovanej cesty I. triedy kde je navrhované funkčné využitie pre vyššiu alebo základnú vybavenosť a extenzívnu priemyselnú výrobu s dopravným prístupom z navrhovanej cesty. V tejto polohe bývanie môže byť iba ako doplnková funkcia viazaná na potrebu príslušnej prevádzky (služobný byt, byt správcu alebo majiteľa firmy, apartmánový byt s krátkodobým ubytovaním a pod.) z dôvodu predpokladaných hlukových vplyvov po zrealizovaní navrhovanej dopravnej komunikácii – cesty I. triedy.

- (5) zmena rieši zrušenie zámeru pre umiestnenie mestskej stavebnej dominanty ale zachováva možné funkčné využitie vo vymedzenom území podľa pôvodného návrhu ÚPNO mesta Šaľa z dôvodu, že táto poloha je výrazne pod vplyvom dopravného uzla – kríženie hlavných mestských dopravných ciest (v súčasnosti križovatka ciest I. a II. triedy) kde z hľadiska reštrukturalizácie funkčného využitia územia nie je vhodné v dlhodobom zámere stabilizovať trvalé bývanie ale bývanie môže byť iba ako doplnková funkcia viazaná na potrebu príslušnej prevádzky (služobný byt, byt správcu alebo majiteľa firmy, apartmánový byt s krátkodobým ubytovaním a pod.) z dôvodu vyššej miery hlukových vplyvov dopravnej záťaže v danom území v centrálnej polohe mesta.

- (8) požiadavku na zmenu záväznej časti v oblasti umiestňovania veľkoplošných reklám a bilbordov na uliciach Kráľovská, Vlčanská, Dolná a Nitrianska nedoporučujeme mestu akceptovať. Tieto ulice sú ťažiskovými priestormi centrálnej mestskej zóny a tvoria hlavné nástupné priestory do centra mesta, v ktorých musí dominovať architektonicky kvalitná zástavba pričom veľkoplošné reklamné tabule (bilbordy) sú rušivým priestorovým prvkom. V centrálnej časti mesta nie je vhodné akceptovať výnimky pre umiestňovanie plošných reklamných tabúl v niektorých uličných priestoroch – akákoľvek výnimka sa stáva precedensom pre následné požiadavky na udelenie výnimky. V súvislosti s jednoznačným výkladom obsahu

záväzného regulatívu je v návrhu záväznej časti ÚPNO mesta Šaľa korigované a doplnené znenie textu o umiestňovaní reklamných tabúl na území mesta Šaľa.

Návrh ZaD č. 3 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Po ukončení prerokovacieho konania obstarávateľ ZaD č.3 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a určil rozsah a spôsob ich zapracovania do dokumentácie. Pripomienky nemali zásadný charakter na zmeny v predloženom návrhu.

Po upravení návrhu ZaD č.3 obstarávateľ požiadal Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom skonštatuje či je súlad dokumentácie ZaD ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Dokumentácia ZaD č.3 ÚPNO Šaľa upravená v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania bola predložená na schválenie MZ v Šali. MZ v Šali schválilo návrh ZaD č.3 uznesením č. 8/2011-VI. zo dňa 30. júna 2011.

Spracovateľ vyhotovil čistopis dokumentácie Zmien a doplnkov č.3 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali pri schvaľovanom konaní.

Na Mesto Šaľa boli vznesené požiadavky na prehodnotenie funkčného využitia parciálnych území. Mesto Šaľa evidovalo požiadavky obyvateľov a vlastníkov pozemkov na zmenu účelu a funkčného využitia pôch a uznesením č. 7/2012-VIII. zo 7. zasadnutia MZ v Šali dňa 13.12.2012 schválilo obstaranie dokumentácie a obsah zmien a doplnkov č.4 ÚPNO Šaľa v tomto rozsahu :

- (1) v lokalite Jozefov – sever na parcelách 5030/1 a 5024/3 environmentálnej vegetácie s rekreačným využívaním zmeniť využitie pre funkciu bývania a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie (zmenu požaduje majiteľ pozemkov) vo výmere 7,87 ha;

- (2) v lokalite Šalianska tabuľa – sever na parcele 5024/3 plochu produkčnej vegetácie určenú ako územná rezerva pre bývanie zmeniť pre funkciu bývania s príslušným verejným dopravným a technickým vybavením (zmenu požaduje majiteľ pozemkov) vo výmere 2,87 ha;

- (3) v lokalite severne pri rieke Váh (tzv. Čerešňový sad) plochu produkčnej vegetácie zmeniť pre funkciu environmentálnej vegetácie alebo rekreácie s príslušným verejným dopravným a technickým vybavením s prípustnou vyššou vybavenosťou viazanou na prírodné prostredie (zmenu požadujú majitelia pozemkov);

- (5) v polohe Dolnej ulice v území od Orechovej ulice po železničnú trať zmeniť účel pre funkciu základnej vybavenosti a bývania s príslušným verejným dopravným a technickým vybavením (zmenu požadujú vlastníci a užívatelia pozemkov);

- (6) v lokalite pri železničnej stanici usporiadať a zmeniť funkčné využitie plôch z výrobnéj funkcie pre funkciu vyššej alebo základnej vybavenosti s príslušným verejným dopravným a technickým vybavením (zmenu požaduje mesto);

- (7) v lokalite pri priemyselnej zóne na Diakovskej ceste v polohe pri železničnej trati zmeniť využitie časti plochy produkčnej vegetácie pre funkciu vybavenosti a a extenzívnu priemyselnú výrobu s príslušným verejným dopravným a technickým vybavením (zmenu požaduje Mesto Šaľa) – výmera plochy pôdneho fondu 1,96 ha;

- (8) doplniť a mimo zastavané územie mesta vymedziť trasy pre peší a cyklistický prístup k prevádzkovým výrobným areálom na Diakovskej a Nitrianskej ceste a na cestách k blízkym obciam Trnovec nad Váhom, Dlhá nad Váhom a Kráľová nad Váhom ako aj k osade Kilič.

Na Mesto Šaľa boli v roku 2014 vznesené požiadavky na prehodnotenie funkčného využitia parciálnych území. Mesto Šaľa evidovalo požiadavky obyvateľov a vlastníkov pozemkov na zmenu účelu a funkčného využitia pôch a uznesením Mestského zastupiteľstva č.2/2015-V. z 2. zasadnutia zo dňa 26.3.2015 schválilo obstaranie dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.5 ÚPNO mesta Šaľa v tomto rozsahu :

- (1) v lokalite – PF časť Veča východ na parcelách č. 6147/1, 6076/1 a 6146/5 navrhované funkčné využitie “vyššia alebo základná vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná špecifická vybavenosť, dopravná vybavenosť, bývanie, ostatné funkčné funkčné využívanie je neprípustné” zmeniť v časti lokality (p.č. 6147/1) využitie na funkciu „bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná základná vybavenosť, ostatné funkčné využitie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba, priestorové usporiadanie v zástavbe uličnej voľnej do 2. NP, zastavanosť max. 70%, ozelenenie min. 30% vrátane priestranstiev typu ulica, prípustná je zástavba uličná kompaktná do 2. NP, porast stromový, krovinový alebo bylinný, ostatné priestorové usporiadanie je neprípustné.“ V časti lokality (p.č. 6146/5 a 6076/1) navrhované funkčné využitie zmeniť pre vyššiu alebo základnú vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, ostatné funkčné využitie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba, priestorové usporiadanie v zástavbe areálovej do 4. NP, zastavanosť max. 40%, ozelenenie min. 20% vrátane priestranstiev typu ulica, prípustná je zástavba solitérna do 4. NP, ostatné priestorové usporiadanie je neprípustné.“ V kontakte s územím zástavby na bývanie riešiť priestorové usporiadanie areálovej zástavby alebo uličnej voľnej zástavby do 2. NP so zastavanosťou max. 40% a minimálnym ozelenením 20%, vrátane priestranstiev typu ulica. Výmera územia danej lokality navrhovanej na zmenu je 6,7 ha.

- (2) požiadavka na zmenu nebola odsúhlasená.

- (3) v lokalite PF časť Veča centrum na parcelách číslo 3976/10 a 3976/2 zosúladiť existujúci stav – rodinný dom a zastavané plochy a nádvoria v územnom pláne mesta – požiadavka vlastníka nehnuteľností Tomáša Hašteru, Hospodárska ulica, šaľa – mestská časť Veča. Stavba uvedeného rodinného domu vznikla vznikla v rozpore s pôvodným územným plánom mesta platným od roku 1994 a je naďalej v rozpore s aktuálne platným územným plánom mesta od roku 2004, pretože bola a i v súčasnosti je v územnom pláne mesta definované funkčné využitie daného pozemku pre „environmentálnu vegetáciu ochrannú a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, ostatné funkčné využívanie je neprípustné“ – ide o časť plochy bývalého parku s chránenými stromami v areáli bývalej kúrie. Na susuediacich pozemkoch v kontakte s uvedenými parcelami je definované funkčné využitie pre „základnú vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná je špecifická vybavenosť, ostatné funkčné využitie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba“ pričom v grafickej a textovej časti územného plánu je na uvedenom mieste v kontakte s danými parcelami vyznačená a špecifikovaná čerpacia stanica pohonných hmôt. Výmera riešeného územia danej lokality je 0,25 ha.

- (4) lokalita juhozápadne od železničnej trate Štúrovo – Bratislava za podnikateľskými prevádzkami súbežne so železničnou traťou oproti železničnej stanici, respektíve kofajisku na časti parcely č. 1238/1 – pozemok vo vlastníctve rímsko-katolíckej cirkvi navrhovaný pre funkciu priemyselnej výroby, za predpokladu vzájomnej dohody riešiť zmenu funkčného využitia v danej lokalite pre umiestnenie nového mestského cintorína. Riešenie je vyvolané potrebou vymedzenia lokality pre mestský cintorín z dôvodu neúspešného vysporiadania pozemkov pre mestský cintorín na navrhovanej ploche v územnom pláne v lokalite medzi Murgašovou ulicou, areálom spoločnosti Vodomont, železničnou traťou a hranicou zastavaného územia mesta. Výmera územia navrhovanej zmeny v danej lokalite je 6 ha.

Mestské zastupiteľstvo v Šali uznesením č.4/2015-XV. zo 4. zasadnutia zo dňa 25.6.2015 schválilo doplnenie obstarania dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.5 ÚPNO mesta Šaľa v tomto rozsahu :

- (5) prekvalifikovať funkciu a zmeniť územie v územnom celku Jozefov v územnom pláne mesta definované pre funkciu vyššej alebo základnej vybavenosti a extenzívnej priemyselnej výroby a príslušného dopravného a technického vybavenia pre funkciu vyššej alebo základnej vybavenosti a príslušného dopravného a technického vybavenia s prípustnou funkciou pre špecifickú vybavenosť a bývanie. Požiadavka je vyvolaná fyzickými osobami (Ing. arch. Viktor Becker a Mudr. Regan Belovič) s odôvodnením, že charakter územia sa v súčasnosti zmenil z pôvodnej priemyselnej výroby na prevádzky vybavenosti – charakter zástavby má predpoklady pre umiestňovanie základnej a vyššej vybavenosti. Miestne bývajúce obyvateľstvo v tejto lokalite má obavy, že prípadné umiestnenie nových výrobných prevádzok by malo negatívny dopad na jestvujúcu obytnú zástavbu v kontaktnom území, pričom pre extenzívnu priemyselnú výrobu sú v územnom pláne vyčlenené dostatočné plochy v lokalitách mimo kontaktu s obytnou zástavbou. Výmera územia požadovanej zmeny v danej lokalite je 9,78 ha.

Mestského zastupiteľstva č.1/2017-V. z 1. zasadnutia zo dňa 26.1.2017 schválilo obstaranie dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.6 ÚPNO mesta Šaľa v tomto rozsahu :

- (1) požiadavka na zmenu nebola odsúhlasená pre zaradenie do zmien a doplnkov.

- (2) požiadavka mesta na zmenu a doplnenie textu v záväznej časti územného plánu mesta Šaľa pre priestorovo funkčné celky (v územnom pláne označené ako PFCelok) – PFCelok Šaľa, PFCelok Veča a PFCelok Nová Veča. V záväznej časti územného plánu mesta Šaľa navrhuje doplniť ďalší odsek v textovej časti 4.4.5 Legislatívne podmienky v znení:

„V priestorovo funkčných celkoch - PF Celok Šaľa, PF Celok Veča a PF Celok Nová Veča v územnom pláne mesta Šaľa sú pre účely ubytovacích zariadení cestovného ruchu prípustné novovznikajúce ubytovacie zariadenia s minimálnou kategóriou spĺňajúcou požiadavku *** (troch hviezdčiek) podľa Vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 277/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zariaďovaní do kategórií a tried. Ubytovacie zariadenia, ktoré danú triedu nespĺňajú, sú v priestorovo funkčných celkoch - PF Celok Šaľa, PF Celok Veča a PF Celok Nová Veča, neprípustné a zároveň v uvedených priestorovo funkčných celkoch sú neprípustné ubytovacie zariadenia definované podľa Vyhlášky č. 259/2008 Z.z. Ministerstva zdravotníctva SR o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia v platnom znení podľa § 1 odsek 2, písmeno h: “ubytovacím zariadením pre cestovný ruch budova alebo jej časť, v ktorej sa verejnosti poskytuje prechodné ubytovanie a s ním spojené služby, ubytovacie zariadenie je aj sezónne ubytovacie zariadenie poskytujúce ubytovanie a s ním spojené služby najviac deväť mesiacov v roku“ a písm. n : „jednoduchým ubytovacím zariadením s prechodným ubytovaním budova alebo jej časť, v ktorej sa poskytuje ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom práce, najmä robotnícke ubytovne alebo ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom sezónnej práce nepresahujúcej osem mesiacov, najmä ubytovne pre brigádnikov“.

Mestské zastupiteľstvo v Šali uznesením č.3/2015-V. z 3. zasadnutia zo dňa 4.5.2017 schválilo doplnenie obstarania dokumentácie a rozsah a obsah Zmien a doplnkov č.6 ÚPNO mesta Šaľa v tomto rozsahu :

- (3) žiadosť vlastníka pozemkov v lokalite Večianska tabuľa o posúdenie návrhu zmeny funkčného využívania pozemkov ktoré sú využívané ako poľnohospodárska pôda - bonita pôdy je 85% skupiny 6 (0035001), 15% skupiny 1 (0019002). Pozemky sa nachádzajú v extraviláne, v k.ú. Šaľa - Veča o celkovej výmere 14 ha. Na základe záujmu investorov vlastníci má záujem vybudovať na pozemkoch výrobnú - skladovací areál s využitím pre výrobu v oblasti ľahkého strojárstva, elektroniky a výroby plastov. Súčasťou areálu budú skladovacie priestory, objekty pre logistiku, parkoviská a vnútroareálové komunikácie.

Vlastník požadoval zmenu funkčného využitia z produkčnej vegetácie s porastom bylinným dočasným pre funkciu vyššej alebo základnej vybavenosti a extenzívnej priemyselnej výroby s príslušným verejným dopravným a technickým vybavením s prípustnou špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou v zástavbe areálovej do 2NP alebo zástavbe uličnej voľnej do 2NP (zastavanosť max. 40%, ozelenenie min. 20%) s prípustnou zástavbou solitérnou do 2NP.

V rámci prerokovacieho procesu vznikli požiadavky v stanovisku odborných zložiek Mestského úradu v Šali na zosúladenie nezrovnalostí medzi textovou a grafickou časťou ÚPNO v znení jeho zmien a doplnkov č.1-5.

ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM A SO SÚBORNÝM STANOVISKOM Z PREROKOVANIA KONCEPTU

Súlad riešenia ÚPNO Šaľa so zadaním

Návrh riešenia ÚPNO Šaľa vychádza zo schváleného zadania pre spracovanie ÚPNO mesta Šaľa. V základnom rozsahu je v súlade s požiadavkami zadania. Riešenie v koncepte a následne v návrhu ÚPNO mesta Šaľa upresňuje a rozširuje rozsah formulovaných požiadaviek zadania v tejto oblasti:

Požiadavka zadania je nerozširovať zastavané územie v časti Veča v severovýchodnom smere z dôvodu nevhodnosti približovania výstavby mesta k výrobnému areálu Duslo Šaľa. Návrh riešenia ÚPNO Šaľa v súvislosti s navrhovaným trasovaním štátnej cesty I/75 po obode zastavaného územia rieši rozšírenie zastavaného územia - využitie medzipriestoru po navrhovanú komunikáciu pre funkcie extenzívnej výroby. Takáto funkcia v území je vhodná z hľadiska

dopravného prístupu a väzby na tranzitnú cestu I/75 a forma zástavby môže vytvárať priestorovú ochrannú bariéru funkčných plôch bývania v zastavanom území časti Veča od výrobného komplexu Duslo.

Alternatívne riešenie základných princípov rozvoja mesta sa riešilo formou samostatnej dokumentácie Stratégia rozvoja mesta (lit. 58) v rámci ktorej boli vypracované tri možné alternatívy rozvoja mesta. Na základe prerokovania všetkých alternatív na úrovni odborných komisií mesta Šaľa bola doporučená pre dopracovanie konceptu ÚPNO Šaľa alternatíva s označením „A“ (lit. 70).

Súlad riešenia ÚPNO Šaľa so súborným stanoviskom z prerokovania konceptu

Prerokovanie konceptu ÚPNO Šaľa zabezpečil obstarávateľ, ktorý na základe vyjadrení a stanovísk spracoval súborné stanovisko na dopracovanie konceptu do návrhu ÚPNO Šaľa. Súborné stanovisko obstarávateľa a dokladová časť s prerokovania konceptu ÚPNO Šaľa tvoria samostatnú prílohu, ktorá je archivovaná u obstarávateľa (lit. 72).

Požiadavky súborného stanoviska sú do návrhu územného plánu premietnuté ako je uvedené v nasledujúcom texte:

Pripomienka A.1 – prvá odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Boli doplnené v obsahu dokumentácie jednotlivé výkresy podľa názvu a strán, obsah dokumentácie bol zaradený na začiatok dokumentácie a značenie strán bolo presunuté na okraj príslušného listu.

Pripomienka A.1 – druhá odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu, odporúčanie akceptované nebolo. V celom dokumente bola zjednotená terminológia označenia dokumentácie na Územný plán mesta Šaľa so skráteným označením ÚPNO Šaľa. Kapitola 4.4 bola rozčlenená na tri podkapitoly (verejno-prospešné stavby, stavby mestského záujmu a chránené územia). Odporúčanie na premietnutie tohto členenia i do označenia jednotlivých stavieb sa neakceptovalo z dôvodu priestorových možností grafického vyjadrenia vo výkresovej časti.

Pripomienka A.1 – tretia odrážka:
Pripomienka nie je akceptovaná. Trasovanie preložky cesty I/75 je ponechané v pôvodnej trase z dôvodu, že pri tomto trasovaní cesty nedochádza k rozčleneniu areálu SOU.

Pripomienka A.1 – štvrtá odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu resp. nevyvoláva potrebu na zapracovanie. Odporúčanie na bližšie špecifikovanie tzv. špecifickej vybavenosti (športovej a cintorínov) je primerané a nie potrebné ich spodobňovať. Rovnaká legenda pre dva druhy grafických značiek bola opravená. V rámci technických možností tlačiarne a kvality papiera boli vykonané zmeny vo farebných kontrastoch pre jednotlivé funkcie.

Pripomienka A.1 – piata odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Sú akceptované návrhy na rozšírenie zastavaného územia v lokalite PFČasti Jozefov – Sever je hranica zastavaného územia posunutá na navrhovanú hranicu tejto PFČasti, v území juhovýchodne od PFCelku Veča je hranica zastavaného územia rozšírená po napojenie obchvatu na pôvodnú cestu, v území vymedzené železnicou, cestou II 573 smer Vlčany je hranica zastavaného územia rozšírená cca o 100m do hĺbky územia od cesty smerom na západ. Z hľadiska funkčného využívania je v priestore navrhovaná funkcia extenzívnej priemyselnej výroby.

Všetky spomínané pripomienky viedli k zmenám aj v iných častiach textovej a grafickej časti (kapitoly Urbanistická stratégia rozvoja mesta, Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu, Zastavané územie, Návrh riešenia bývania, Priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo).

Pripomienka A.2 – obidve odrážky:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V kapitole 3.2.2 Sídlná vegetácia bol priradený zoznam pozemkov určených na náhradnú výsadbu. V tejto súvislosti aj v texte celej kapitoly boli doplnené poznámky k iným plochám, ktoré sa postupne môžu stať plochami určenými na náhradnú výsadbu.

Pripomienka A.3 – prvá odrážka:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.
Pripomienka A.3 – druhá a tretia odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Do dlhodobých zámerov rozvoja dopravy je zahrnutý diaľničný privádzač ako prekládka cesty II/753 – obchvat obce Dlhá nad Váhom. Táto stavba je doplnená aj medzi verejno-prospešné stavby dopravného charakteru. Pripomienka viedla aj k zmenám v textovej a grafickej časti (Urbanistická stratégia rozvoja mesta, Verejné dopravné vybavenie a Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu a Návrh záväznej časti).

Pripomienka A.3 – štvrtá odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V polohe strednej časti Jesenského ulice je zmenené funkčné využívanie vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba na funkciu bývania.

Pripomienka A.3 – piata odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Pozdĺž Hospodárskej ulice bola zmenená funkcia vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba na funkciu bývania vrátane izolačného pásu zelene medzi týmito funkciami.

Pripomienka A.3 – šiesta odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V grafickej časti v legendách výkresov 03 Urbanistická štruktúra a 04 Komplexný návrh je doplnené pre pripomienkovanú funkciu spresnenie (tučná sadzba) v nasledovnom texte:

„environmentálna vegetácia alebo rekreácia a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie; prípustná príslušná vybavenosť, vyššia vybavenosť **s nevyhnutnou väzbou na prírodné prostredie (napr. letné kúpalisko, letný amfiteáter a pod.);** ostatné funkčné využívanie je neprípustné“.

Pripomienka A.4 – prvá a druhá odrážka:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.
Pripomienka A.4 – tretia odrážka:
Pripomienka akceptovaná v celom rozsahu. V textovej aj grafickej časti bola upravená poloha cintorín súběžne so železničnou traťou.

Pripomienka A.4 – štvrtá odrážka:
Pripomienka bola akceptovaná v plnom rozsahu. V kapitole Cestná doprava bol doplnený typologický druh nakladacia a vykladacia stanica kontajnerov a v rámci nej doporučené polohy.

Pripomienka A.4 – piata odrážka:

Pripomienka po preverení systému organizácie cestnej dopravy na území mesta bola neakceptovaná.

Pripomienka A.4 – šiesta odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Pešia zóna je zredukovaná od Námestia Sv. Trojice po námestie A. Dubčeka.

Pripomienka B.1:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V zmysle pripomienky boli doplnené kapitoly Vodstvo (hydrosféra, hydrologické zdroje) a Vodná doprava.

Pripomienka B.2:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka B.3:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka B.4 – prvá odrážka:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie, resp. požiadavka je už zapracovaná v dokumentácii.

Pripomienka B.4 – druhá odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Kapitola Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu bola doplnená o údaje resp. existencii hydromelioračných zariadení a rovnako bola doplnená grafická časť.

Pripomienka B.4 – tretia odrážka:
Pripomienka nespadá pod predmet riešenia UPNO Šaľa.

Pripomienka B.5:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka B.6:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka B.7 – prvá odrážka:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka B.7 – druhá odrážka:
Pripomienka nespadá pod predmet riešenia UPNO Šaľa.

Pripomienka B.8:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Do dlhodobých zámerov rozvoja dopravy je zahrnutý diaľničný privádzač ako prekládka cesty II/753 – obchvat obce Dlhá nad Váhom. Táto pripomienka viedla aj k zmenám v textovej a grafickej časti (Urbanistická stratégia rozvoja mesta, Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu)

Pripomienka B.9:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka B.10:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V texte v kapitole Koncepcia starostlivosti o životné prostredie bol doplnený návrh tzv. celoplošnej úpravy pôdy pri obnovných postupoch v obhospodarovaní lesov.

Pripomienka B.9:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka C.1 – prvá odrážka:
Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.1 – druhá a tretia odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V polohe strednej časti Jesenského ulice je zmenené funkčné využívanie vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba na funkciu bývania vrátane izolačného pásu zelene medzi týmito funkciami.

Pripomienka C.1 – štvrtá odrážka:
Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. Pozdĺž Hospodárskej ulice bola zmenená funkcia vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba na funkciu bývania vrátane izolačného pásu zelene medzi týmito funkciami.

Pripomienka C.1 – piata odrážka:
Pripomienka je akceptovaná čiastočne. ÚPNO Šaľa nerieši konkrétnu polohu umiestnenia areálu letného kúpaliska, sú však vytvorené predpoklady pre jeho umiestnenie v polohách navrhovaného funkčného využívania o označením:

„environmentálna vegetácia alebo rekreácia a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie; prípustná príslušná vybavenosť, vyššia vybavenosť s nevyhnutnou väzbou na prírodné prostredie (napr. letné kúpalisko, letný amfiteáter a pod.); ostatné funkčné využívanie je neprípustné“

Takéto plochy sa nachádzajú okrem iného aj v medzihrádzovom priestore, presnú polohu letného kúpaliska však určí následný stupeň územnoplánovacej dokumentácie. Ďalej v texte bol doplnený text, ktorý doporučuje jednu z možných polôh pre umiestnenie letného kúpaliska práve medzihrádzový priestor (viď kapitola Šport na strane 73).

Pripomienka C.2 – prvá odrážka:
Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.2 – druhá odrážka:
Pripomienka bola akceptovaná v celom rozsahu. V kapitole Železničná doprava bolo doplnené riešenie pripojenia navrhovaného nákladného lodného prístavu železničnou vlečkovou koľajou. V grafickej časti táto trať nebola zakreslená pretože železničná vlečková koľaj sa nachádza na území katastra obce Trnovec nad Váhom.

Pripomienka C.2 – tretia odrážka:
Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.2 – štvrtá odrážka:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka C.3:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie, požiadavka akceptovaná.

Pripomienka C.4:
Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.5:
Pripomienka bola akceptovaná. Formou pracovného rokovania s predstaviteľom SOUP bolo dohodnuté ponechanie vedenia trasy obchvatu I/75 v navrhovanej trase.

Pripomienka C.6:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka C.7:
Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka C.8 – prvá odrážka:
Po preskúmaní uvedenej pripomienky bola požiadavka na prehodnotenie trasy komunikácie prepájajúcu Kráľovskú a Štúrovu ulicu ponechaná v pôvodnom návrhu.

Pripomienka C.8 – druhá odrážka:

Pripomienka akceptovaná v celom rozsahu. V textovej aj grafickej časti bola upravená poloha cintorín súbežne so železničnou traťou.

Pripomienka C.8 – tretia odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.8 – štvrtá odrážka:

Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie, resp. požiadavka je už zapracovaná v dokumentácii.

Pripomienka C.8 – piata odrážka:

Pripomienka je akceptovaná čiastočne. V texte sa doplnila všeobecná formulácia pre prednostné zriaďovanie okružných križovatiek (kapitola Cestná doprava na strane 57).

Pripomienka C.8 – šiesta odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.8 – siedma odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.9:

Pripomienka je akceptovaná čiastočne. Z pohľadu ÚPNO Šaľa sa nedefinuje konkrétna funkcia „záhradkárska osada“, tejto funkcii sa prihliada ako ku „produkčnej vegetácii s významnou ekostabilizačnou alebo environmentálnou funkciou“. Takáto funkcia je v priestore záhradkárskej osady Čerešňový sad potvrdená.

Pripomienka C.10 – prvá a druhá odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka D.1:

Pripomienka je akceptovaná čiastočne. Požiadavka na upresnenie prípustnosti funkčného využitia územia v časti Nová Veča – centrum aj pre funkciu rekreačnej vybavenosti je vo formulovanej podobe neakceptovateľná – rekreačná vybavenosť v danom území vo formách ako ich definuje tento ÚPNO Šaľa je neprípustný, čo však umožňuje ponechanie súčasných funkcií (záhradkárska osada) v stávajúcom stave. Zabraňuje však k rozširovaniu tejto funkcie.

Pripomienka D.2:

Pripomienka nevyvoláva potrebu úpravy dokumentácie.

Pripomienka D.3:

Po prehodnotení riešenia vo vzťahu k SOUP Šaľa nie je vhodné vedenie trasy v inej polohe z dôvodu zachovania celistvosti areálu SOUP. Z tohto dôvodu požiadavka na zmenu trasy nie akceptovaná.

Pripomienka Krajského stavebného úradu:

Stanovisko je akceptované v plnom rozsahu. Požiadavka na dopracovanie dokumentácie územného plánu po obsahovej a rozsahovej stránke bola konzultovaná na osobitnom rokovaní. V tejto súvislosti bola vysvetlená obsahová štruktúra dokumentu, premenovali sa niektoré kapitoly tak, aby boli v zhodnom názvosloví ako požaduje vyhláška č. 55/2001 (lit. 33), navyše bola do dokumentácia vložená kapitola popisujúca súlad medzi týmto predpisom a ÚPNO Šaľa.

Vyjadrenie Krajského úradu v Nitre odbor životného prostredia:

Stanovisko je akceptované v plnom rozsahu. Požiadavka na dopracovanie dokumentácie v oblasti aktualizovania chránených území je splnená, resp. v rámci konceptu ÚPNO Šaľa bol zoznam chránených území úplný a presný – poukazovaná neaktuálnosť smerovala k navrhovaným chráneným územiam teda nie existujúcim! Z tohto dôvodu nie je potrebné dokumentáciu v tomto smere meniť alebo dopĺňať.

Vyjadrenie k pripomienkam vzneseným na mimoriadnom zasadnutí MsZ v Šali dňa 6.4.2004

Pripomienka č.1 – časť prvá a druhá:

Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu.

Pripomienka č.1 – časť tretia:

Pripomienka má organizačný charakter, nie je predmetom riešenia ÚPNO Šaľa.

Pripomienka č.2:

Pripomienka je akceptovaná v požadovanom rozsahu. V textovej časti v kapitole Školstvo bola doplnené doporučené o kompenzácií straty pozemkov v dôsledku záber plôch areálu v rámci navrhovanej prekládky cesty I/75.

Pripomienka č.3:

Pripomienka nie je akceptovaná. Nedoporučujeme v cieľovom zámere zachovanie funkcie záhradkárskej osady v spomínanej lokalite v trvalom charaktere.

Pripomienka č.4:

Obslužná komunikácia vedená cez územie amfiteátra je riešená ako cieľový zámer, ktorý je podmienený premiestnením areálu amfiteátra do inej polohy a vyriešením hygienických a bezpečnostných opatrení vo vzťahu k bytovej zástavbe a prevádzky školy.

Súlad riešenia ÚPNO Šaľa so súborným stanoviskom z prerokovania návrhu

Prerokovanie návrhu ÚPNO Šaľa zabezpečil obstarávateľ, ktorý na základe vyjadrení a stanovísk spracoval súborné stanovisko na dopracovanie návrhu do čistopisu ÚPNO Šaľa. Súborné stanovisko obstarávateľa a dokladová časť s prerokovania návrhu ÚPNO Šaľa tvoria samostatnú prílohu, ktorá je archivovaná u obstarávateľa (lit. 73).

Požiadavky súborného stanoviska sú do čistopisu územného plánu premietnuté ako je uvedené v nasledujúcom texte:

Pripomienka A.1:

Bez pripomienky.

Pripomienka A.2 – prvá odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka A.2 – druhá odrážka:

Požiadavka nie je predmetom riešenia ÚPNO Šaľa.

Pripomienka A.2 – tretia odrážka:

Pripomienka je akceptovaná. V rámci kapitoly Cestná doprava v návrhovej časti je doplnený odsek o požiadavke na zabezpečenie protihlukových opatrení od ciest I. triedy.

Pripomienka A.2 – štvrtá odrážka:

Pripomienka je akceptovaná. V rámci kapitoly Cyklistická doprava v návrhovej časti je doplnený odsek o požiadavke na zabezpečenie bezprekážkového prechodu cyklistov a peších v nábrežných polohách v krížení s cestami I. a II. triedy.

Pripomienka A.2 – piata odrážka:

Požiadavka nie je predmetom riešenia ÚPNO Šaľa.

Pripomienka A.2 – šiesta odrážka:

Pripomienka je neopodstatnená, pretože návrh na zmenu priebehu katastrálnych hraníc je riešená v textovej časti v kapitole Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický popis v časti Návrh na zmenu priebehu katastrálnych hraníc mesta Šaľa. Rovnako je tento návrh vyznačený na všetkých mapových podkladoch.

Pripomienka A.3:

Pripomienka je neopodstatnená, pretože návrh UPNO Šaľa je v súlade s návrhom a záväznou časťou ÚPN Nitrianskeho kraja.

Pripomienka B.1 a B.2:

Bez pripomienky.

Pripomienka B.3:

Jedná sa o žiadosť na predĺženie lehoty pre vydanie stanoviska. Vo vyhodnotení nie je lehota predĺžená s odvolaním sa na prechádzajúce stanoviská toho istého úradu a s akceptovaním prípadného osobitného prerokovania v prípade nových skutočností.

Pripomienka B.4:

Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V rámci kapitoly Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu, v rámci kapitoly Zastavané územie a v oddiely Návrh záväznej časti je doplnená etapizácia stavebného rozvoja mesta.

Pripomienka B.5:

Bez pripomienky.

Pripomienka C.1:

Bez pripomienky.

Pripomienka C.2 – prvá odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka C.2 – druhá odrážka:

Uvedená pripomienka je v rámci ÚPNO Šaľa riešená – požiadavka je tak bezpredmetná.

Pripomienka C.3 – tretia odrážka:

Mesto neakceptuje požiadavku.

Pripomienka D.1:

Pripomienka je akceptovaná v plnom rozsahu. V rámci oddielu Návrh záväznej časti je doplnená prípustnosť funkčného využitia v PFCelku Nová Veča v PFČasti Nová Veča – centrum pre funkciu individuálna rekreačná vybavenosť.

Pripomienka D.2:

Pripomienka je čiastočne akceptovaná, resp. riešenie územného plánu vedie preložku cesty I/75 aj alternatívne (územná rezerva) v polohe mimo zastavané územie mesta Šaľa ako aj obcí Dlhá a Kráľová nad Váhom.

Pripomienka D.3:

Pripomienka je akceptované resp. nie je v rozpore s ÚPNO Šaľa, je však predmetom podrobnejšej ÚPN.

Pripomienka D.4:

Nie sú formulované jednoznačné požiadavky a pripomienky ku ÚPNO Šaľa. Mesto berie sťažnosť na vedomie.

Pripomienka D.5 – prvá odrážka:

Nezrovnalosť s požiadavkou.

Pripomienka D.5 – druhá odrážka:

Pripomienka je akceptovaná čiastočne. Mesto trvá na postupnom nahrádzaní radových garáží progresívnejšími formami. Na základe tejto pripomienky sa však preformulováva typ verejnoprospešnej stavby asanácií radových garáží na plochy so stavebným uzáverom s dožitím stavebnej štruktúry a kategórie stavieb mestského záujmu (v oddiely Návrh záväznej časti a v grafickej časti).

Pripomienka D.6:

Pripomienka má konštatačný charakter.

Obstarávateľ zabezpečil spracovanie zadania pre ZaD č.1 ÚPNO Šaľa. Zadanie bolo schválené uznesením Mestského zastupiteľstva. Schválené zadanie bolo pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.1 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.1 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona, prerokovacie konanie bolo ukončené v 10/2006. Obstarávateľ ZaD č.1 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 14.11.2006 KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.1 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadnutí MZ v Šali dňa 16.11.2006 bol návrh ZaD č.1 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený. Spracovateľ dokumentácie vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.1 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali zo dňa 16.11.2006.

Obstarávateľ zabezpečil spracovanie zadania pre ZaD č.2 ÚPNO Šaľa. Zadanie bolo schválené uznesením Mestského zastupiteľstva. Schválené zadanie bolo pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č. 2 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.2 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Po ukončení prerokovacieho konania obstarávateľ ZaD č.2 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a určil rozsah a spôsob ich zapracovania do dokumentácie. V zmysle súborného stanoviska obstarávateľa bola dokumentácia ZaD č.2 ÚPNO Šaľa upravená. Obstarávateľ požiadal Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovávacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. KSÚ v Nitre vydal dňa 15.5.2008 vyjadrenie v ktorom skonštatoval súlad dokumentácie ZaD č.2 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Dokumentácia ZaD č.2 ÚPNO Šaľa bola schválená na zasadnutí MZ v Šali dňa 15.5.2008 uznesením č. 3/2008-IV z III. riadneho zasadnutia MZ v Šali v rozsahu zmien v lokalitách označených 1až 18 a doplnku pod označením 19 bez navrhovaných zmien v lokalitách:

č.3 – Bilica – sever, nebola schválená zmena pre zvýšenie podlažnosti;

č.5 – Veča, obytná zóna na Hospodárskej ulici, nebola schválená zmena pre zvýšenie podlažnosti;

č.15 – Večianska tabuľa, územie v kontakte s Duslom, nebola schválená zmena pre územnú rezervu na funkciu výroby.

Spracovateľ zapracoval schválené ZaD č.2 do ÚPNO Šaľa v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali.

Obstarávateľ prerokoval požiadavky pre ZaD č.3 ÚPNO Šaľa a schválil ich rozsah uznesením Mestského zastupiteľstva č. 6/2010 – IX zo dňa 28.10.2010. Rozsah schválených požiadaviek bol pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.3 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.3 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona, prerokovacie konanie bolo ukončené v 04/2011. Obstarávateľ ZaD č.3 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Krajský stavebný úrad o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 27.6.2011 KSÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.3 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadaní MZ v Šali dňa 30.6.2011 bol návrh ZaD č.3 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený uznesením č.8/2011-VI. Spracovateľ dokumentácie vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.3 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali č.8/2011-VI. zo dňa 30.6.2011.

Obstarávateľ prerokoval požiadavky pre ZaD č.4 ÚPNO Šaľa a schválil ich rozsah uznesením Mestského zastupiteľstva č. 7/2012 – VIII. zo dňa 13.12.2012. Rozsah schválených požiadaviek bol pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.4 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.4 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Obstarávateľ ZaD č.4 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Obvodný úrad v Nitre o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 12.9.2013 OÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.4 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadaní MZ v Šali dňa 26.9.2013 bol návrh ZaD č.4 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený uznesením č.7/2013-XII. Spracovateľ dokumentácie vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.4 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali č.7/2013-XII. zo dňa 26.9.2013.

Obstarávateľ prerokoval požiadavky pre ZaD č.5 ÚPNO Šaľa a schválil ich rozsah uznesením Mestského zastupiteľstva č. 2/2015 – V. zo dňa 26.3.2015 a uznesením č. 4/2015-XV. zo dňa 25.6.2015. Rozsah schválených požiadaviek bol pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.5 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.5 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Obstarávateľ ZaD č.5 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky v Nitre o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. Dňa 12.10.2015 OÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.5 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadaní MZ v Šali dňa 22.10.2015 bol návrh ZaD č.5 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený uznesením č.7/2015-V. Spracovateľ vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.5 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali č.7/2015-V. zo dňa 22.10.2015.

Obstarávateľ prerokoval požiadavky pre ZaD č.6 ÚPNO Šaľa a schválil ich rozsah uznesením Mestského zastupiteľstva č. 1/2017 – V. zo dňa 26.1.2017 a uznesením č. 3/2017-V. zo dňa 4.5.2017. Rozsah schválených požiadaviek bol pre spracovateľa podkladom pre vypracovanie dokumentácie návrhu ZaD č.6 ÚPNO Šaľa.

Návrh ZaD č.6 ÚPNO Šaľa bol prerokovaný v súlade s §22 stavebného zákona. Obstarávateľ ZaD č.6 vyhodnotil pripomienky a požiadavky ktoré boli písomne doručené v rámci prerokovacieho konania a požiadal Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky v Nitre o preskúmanie súladu spracovanej dokumentácie a prerokovacieho procesu so zák. č. 50/1976 Z.z.. OÚ v Nitre vydal vyjadrenie v ktorom konštatoval súlad dokumentácie ZaD č.6 ÚPNO Šaľa a prerokovacieho procesu s platnou legislatívou v zmysle Stavebného zákona.

Na zasadaní MZ v Šali dňa 10.5.2018 bol návrh ZaD č.6 ÚPNO Šaľa v zmysle vyhodnotenia pripomienkového konania schválený uznesením č.4/2018-V. Spracovateľ vyhotovil dokumentáciu Zmien a doplnkov č.6 ÚPNO Šaľa na podklade vyhodnotenia pripomienkového konania a v súlade s uznesením zo zasadania MZ v Šali č.4/2018-V. zo dňa 10.5.2018.

SÚLAD ÚPNO ŠAĽA S LEGISLATÍVNymi PREDPISMI

Podľa §12 vyhlášky o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacích dokumentáciách (lit. 33) je stanovená obsažnosť územného plánu obce. Nakoľko dokumentácia ÚPNO Šaľa je obsahy dokument členený v zmysle metodiky, ktorú uplatňuje spoločnosť San–Huma`90 s.r.o. pri spracúvaní takejto územnoplánovacej dokumentácie bolo nevyhnutné pre zachovanie vnútornej väzby dokumentu usporiadať textovú časť UPNO s určitými úpravami formálneho charakteru bez zmeny rozsahu práce – skôr naopak s rozšírením niektorých problematik nad rámec vyhlášky. Z tohto dôvodu tu uvádzame vysvetlenie osnovy dokumentu vo vzťahu k predmetnej vyhláške.

odsek (1): Dokumentácia územného plánu obce sa člení na textovú časť a grafickú časť; obsahuje smernú časť a záväznú časť.

ÚPNO Šaľa sa chápe ako ucelený dokument, ktorý ako celok obsahuje textovú a grafickú časť, ktorá sa delí na smernú a záväznú časť. Smerná časť v textovej časti je obsiahnutá v oddieloch:

1 Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia na strane 21,

2 Stratégia rozvoja mesta na strane 27,

3 Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia na strane 37

Smerná časť v grafickej časti je obsiahnutá vo výkresoch:

1 Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia;

2 Stratégia rozvoja mesta;

3A Perspektívne použitie PPF a LPF na nepoľnohospodárske účely;

3B Zástavba, vodstvo, vegetácia;

3C Verejné dopravné vybavenie;

3D-a Verejné technické vybavenie – zásobovanie pitnou vodou;

3D-b Verejné technické vybavenie – odkanalizovanie územia;

3D-c Verejné technické vybavenie – zásobovanie elektrickou energiou a telekomunikácie;

3D-d Verejné technické vybavenie – zásobovanie zemným plynom a teplofikácia;

3E Životné prostredie, ochrana prírody a tvorba krajiny;

Záväzná časť v textovej časti je obsiahnutá oddiely:

4 Návrh záväznej časti na strane 81

Záväzná časť v grafickej časti je obsiahnutá vo výkrese:

4 Komplexný návrh

odsek (2) Textová časť územného plánu obce obsahuje a) základné údaje, b) riešenie územného plánu, c) doplňujúce údaje, d) dokladovú časť, ktorá sa po skončení prerokovania návrhu priloží k dokumentácii o prerokovaní.

Členenie v textovej časti je zhodné ako to vyžaduje vyhláška:

– Základné údaje na strane 7;

– Územný plán mEsa Šaľa v znení zmien a doplnkov č.1 až Č.6 – textová časť na strane 19;

– Doplňujúce údaje na strane 89.

Dokladová časť má charakter samostatnej prílohy vzhľadom na svoju povahu, čo predpokladá aj samotný legislatívny predpis. Zmena nadpisu bodu b) je len formálneho charakteru.

odsek (3) V základných údajoch územného plánu obce sa uvádzajú: a) hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši; b) vyhodnotenie doterajšieho územného plánu obce, ak existuje; c) údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so súborným stanoviskom z prerokovania konceptu alebo návrhu, ak sa nevypracoval koncept.

ÚPNO Šaľa v základných údajoch uvádza nasledovné:

– Základné údaje o dokumentácii;

– Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši;

– Zhodnotenie doterajšej územnoplánovacej dokumentácie;

– Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so súborným stanoviskom z prerokovania konceptu;

– Údaje o súlade ÚPNO Šaľa s legislatívnymi predpismi.

Z uvedeného je zrejmé, že sú doplnené len formálne kapitoly pričom je dodržaná štruktúra požadovaná legislatívou.

odsek (4) Riešenie územného plánu obce obsahuje: a) vymedzenie riešeného územia (územie jednej obce alebo viacerých obcí na základe údajov z katastra nehnuteľností) a jeho geografický opis; b) väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu, c) základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce; d) riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia; e) návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania; f) návrh funkčného využitia územia obce s určením prevládajúcich funkčných území, najmä obytného územia, zmiešaného územia, výrobného územia, rekreačného územia a kúpeľného územia vrátane určenia prípustného, obmedzujúceho a zakazujúceho funkčného využívania; g) návrh riešenia bývania, občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou, výroby a rekreácie; h) vymedzenie zastavaného územia obce; i) vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov; j) návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami; k) návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení; l) návrh verejného dopravného a technického vybavenia; m) koncepciu starostlivosti o životné prostredie, prípadne hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie; n) vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov; o) vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu, napr. záplavové územie, územie znehodnotené ťažbou; p) vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely; q) hodnotenie navrhovaného riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov; r) návrh záväznej časti.

V tomto bode ÚPNO Šaľa na základe zložitosti všetkých problematik obsiahnutých v štruktúre dokumentu vytvoril štyri ucelené pomocné okruhy zlučujúce niektoré body na základe určitých vzájomných väzieb v nasledovnom členení na jednotlivé oddiely a pododdiely:

– 1 Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia na strane 21 ;

– 2 Stratégia rozvoja mesta na strane 27;

– 3 Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia na strane 37 s nasledovnými pododdielmi:

– 3.1 Prírodná štruktúra územia a životné prostredie na strane 39;

– 3.2 Urbanistická štruktúra na strane 52;

– 3.3 Socio-ekonomická štruktúra na strane 69.

– 4 Návrh záväznej časti na strane 81

V rámci týchto okruhov sa nachádzajú jednotlivé problematiky definované vo vyhláške nasledovne:

– bod a) sa nachádza v rámci oddielu Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia v kapitole Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický popis na strane 23;

– bod b) sa nachádza v rámci oddielu Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia v kapitole Väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu na strane 24;

– bod c) sa nachádza v rámci oddielu Stratégia rozvoja mesta v kapitole Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady mesta na strane 34;

– bod d) sa nachádza v rámci oddielu Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia v kapitole Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie mesta Šaľa do systému osídlenia na strane 23;

– bod e) a f) sa spoločne nachádzajú v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Urbanistická štruktúra v rámci kapitoly Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania a návrh funkčného využitia územia mesta na strane 52;

– bod g) sa nachádza v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Socio-ekonomická štruktúra v kapitolách Návrh riešenia bývania na strane 69, Návrh riešenia občianskej vybavenosti so sociálnou

infraštruktúrou na strane 70, Návrh riešenia výroby na strane 75 a Návrh riešenia rekreácie na strane 76;

- bod h) sa nachádza v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Urbanistická štruktúra v rámci kapitoly Zastavané územie na strane 52;
- bod i) nie je v rámci tohto dokumentu vytvorený ako samostatná kapitola, je rozdelená do jednotlivých príslušiacich problematík nasledovne:
  - chránené územia a ochranné pásma týkajúce sa zástavby a stavebnej štruktúry (kultúrne pamiatky, pamiatkové zóny, ochranné pásma vymedzené z titulu funkcie zástavby napr. ochranné pásmo cintorína, výroby a pod.) sa nachádzajú v rámci kapitoly Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania a návrh funkčného využitia územia mesta na strane 52;
  - chránené územia týkajúce sa prírody sa nachádzajú v rámci kapitoly Ochrana prírody a krajiny na strane 48;
  - ochranné pásma podľa jednotlivých druhov dopravy a podľa jednotlivých druhov technickej vybavenosti sa nachádzajú v príslušnej kapitole;
- bod j) sa nachádza v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Socio-ekonomická štruktúra v kapitole Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami na strane 79;
- bod k) a bod m) sa nachádzajú v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Prírodná štruktúra územia a životné prostredie v rozdelení podľa jednotlivých dielčích problematík. ÚSES sa nachádza samostatne v rámci oddielu Stratégia rozvoja mesta v kapitole Územný systém ekologickej stability (prírodná stratégia rozvoja mesta na strane 29);
- bod l) sa nachádza v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Urbanistická štruktúra v kapitolách Verejné dopravné vybavenie na strane 57 a Verejné technické vybavenie na strane 62;
- bod n) a bod o) sa v dokumente nenachádza nakoľko sa v rámci katastra mesta Šaľa takéto územia nenachádzajú;
- bod p) sa nachádza v rámci oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia v pododdiely Prírodná štruktúra územia a životné prostredie v kapitole Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu na strane 44;
- bod q) sa nachádza v časti Doplnujúce údaje v kapitole Hodnotenie navrhovaného riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov;
- bod r) sa nachádza v rámci oddielu Návrh záväznej časti na strane 81 pričom celý oddiel je ako celok chápaný ako budúci podklad pre VZN mesta a má preto k tomu prispôsobenú štruktúru v zhodnom členení ako tri predchádzajúce oddiely dokumentu s pomenovaním ich záväzných častí

odsek (5) V doplnujúcich údajoch územného plánu obce sa uvádzajú číselné údaje, tabuľky, prehľady, grafy a iné údaje a ich zdroj, ktoré nie je účelné uvádzať v texte.

Doplnujúce údaje sú samostatnou časťou ÚPNO Šaľa v rámci ktorých sa nachádzajú údaje tak ako uvádza zákon – také ktoré nie je účelné uvádzať v texte a jedná sa najmä o Návrh ďalšieho postupu (pri obstarávaní tejto dokumentácie), Vysvetlenie pojmov – metodika práce a Poznámkový aparát. Jednotlivé tabuľky, prehľady a číselné údaje sú striktné uvádzané vždy pri príslušnom texte a nie samostatne. Tu treba podotknúť, že Vysvetlenie pojmov – metodika slúži pre interpretáciu pojmov zavedených v tejto práci, a preto slúži ako výklad niektorých častí záväznej časti. V tejto časti sa nachádza aj bod q) odseku (4).

odsek (6) Záväzná časť obsahuje návrh regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami priestorového usporiadania a funkčného využívania územia vyjadrených vo forme regulatívov obsahujúcich záväzné pravidlá, ktoré stanovujú opatrenia v území, podmienky využitia územia a umiestňovania stavieb. Do záväznej časti územného plánu obce sa začleňujú: a) zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia (napr. urbanistické, priestorové, kompozičné, kultúrohistorické, kúpeľné, krajinnoekologické, dopravné, technické) na funkčné a priestorovo homogénne jednotky, b) určenie prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok na využitie jednotlivých plôch a intenzitu ich využitia, určenie regulácie využitia jednotlivých plôch vyjadrených vo všeobecne zrozumiteľnej legende (zákazy, prípustné spôsoby a koeficienty využitia); c) zásady a regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia územia; d) zásady a regulatívy umiestnenia verejného dopravného a technického vybavenia územia; e) zásady a regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability vrátane plôch zelene; f) zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie; g) vymedzenie zastavaného územia obce; h) vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov; i) plochy na verejnoprospešné stavby, na vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, na asanáciu a na chránené časti krajiny; j) určenie, na ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny; k) zoznam verejnoprospešných stavieb; l) schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb.

Záväzná časť ÚPNO Šaľa po obsahovej stránke je zhodný s právnym predpisom, čiže obsahuje návrh záväzných regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami priestorového usporiadania a funkčného využívania územia... Keďže návrh záväznej časti ÚPNO Šaľa vychádza z filozofie vyjadrenia podstatných – do budúcnosti záväzných kritérií formovania katastrálneho územia, členenie kopíruje základné oddiely dokumentácie. Z tohto pohľadu formálna štruktúra nie je zhodná so štruktúrou odseku (6) a jeho jednotlivých bodov a) až l), pričom však je dodržaná obsahová stránka problematiky.

odsek (7) Grafická časť územného plánu obce obsahuje hlavné výkresy v mierke 1 : 10000 alebo v mierke 1 : 5000, prípadne v mierke 1 : 2880 alebo v mierke 1 : 2000, podľa potreby doplnené výškopisom. Výkres širších vzťahov je v mierke 1 : 50000 alebo v mierke 1 : 25000. Výkresy grafickej časti obsahujú najmä: a) výkres širších vzťahov; b) komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami; c) výkres riešenia verejného dopravného vybavenia; d) výkres riešenia verejného technického vybavenia obce obsahujúci najmä návrh koncepcie riešenia vodného hospodárstva, energetiky, telekomunikácií, informačných sietí a ich zariadení; e) výkres ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability; f) výkres

perspektívneho použitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely.

ÚPNO Šaľa po formálnej aj obsahovej stránke napĺňa kritéria stanovené legislatívnou normou. Výkres širších vzťahov je vyhotovený v mierke 1:100000 a v mierke 1:50000, ostatné výkresy sú vyhotovené v mierke 1:10000 pre celé katastrálne územie a v mierke 1:5000 pre zastavané územie.

SPÔSOB ZAPRACOVANIA JEDNOTLIVÝCH ZMIEN A DOPLNKOV DO PÔVODNEJ TEXTOVEJ ČASTI DOKUMENTÁCIE

Zmeny a doplnky sú do pôvodnej textovej a grafickej dokumentácie zapracované v ich schválenom znení. Zmeny a doplnky sa dotýkajú výkresových príloh č. 1 Širšie vzťahy, č.2 Stratégia rozvoja mesta, č. 3A Perspektívne použitie PPF a LPF na nepoľnohospodárske účely, č. 3B Zástavba, vodstvo a vegetácia , č. 3C Verejné dopravné vybavenie, a č.4 Komplexný návrh. Výkresové prílohy č. 3D Verejná technická vybavenosť a 3E Životné prostredie, ochrana prírody a tvorba krajiny zostávajú v pôvodnej platnosti. Textová časť je spracovaná v plnom znení v zmysle zmien a doplnkov č.1, č.2, č.3, č.4, č.5 a č.6 .

**ÚZEMNÝ PLÁN MESTA ŠAĽA V ZNENÍ ZMIEN
A DOPLNKOV Č.1 AŽ Č.6 – TEXTOVÁ ČASŤ**

1 ŠIRŠIE VZŤAHY A VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

V oddieli Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia sa stanovujú základné vzťahy vyplývajúce z kontextu polohy mesta Šaľa. V rámci tohto oddielu je špecifikované aj vymedzenie riešeného územia. Pozri aj výkresovú časť, prílohu č.1: Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia.

1.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ POPIS

Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický popis

Mesto Šaľa sa nachádza v Nitrianskom kraji, ktorý sa rozprestiera v juhozápadnej časti Slovenska a je hraničným krajom s Maďarskou republikou. Vnútroštátne hraničí s Trnavským, Trenčianskym a Banskobystrickým krajom. Nitriansky kraj sa skladá zo siedmych okresov – Nitra, Komárno, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Topoľčany a Zlaté Moravce. Nitriansky kraj sa rozprestiera na celkovej ploche 6 343 km². Mesto Šaľa je administratívno-správnym sídlom okresu Šaľa, ktorý je najmenším okresom Nitrianskeho kraja (rozloha okresu 355,9 km² predstavuje 5,6% rozlohy kraja) a nachádza sa v jeho západnej časti. Najzápadnejším bodom územia je kóta 17°44' a najvýchodnejším 18°01' západnej geografickej dĺžky, najsevernejší bod má 48°17' a najjužnejší 47°58' východnej geografickej šírky. Maximálna vzdialenosť územia v poludníkovom smere je 36 km a v rovnobežkovom smere 16,5 km.

Obstarávateľ pre riešenie návrhu ÚPNO Šaľa vymedzil katastrálne územie mesta Šaľa. Katastrálne územie mesta Šaľa začleňuje celú plochu katastrálneho územia mesta (základnej územnej jednotky) pozostávajúceho z jediného katastrálneho územia (územno-technickej jednotky) Šaľa, pričom pôvodne bola tvorená obcami Šaľa a Veča. Katastrálna hranica obce Šaľa bola vymedzená a je evidovaná Katastrálnym úradom Nitra, správou katastra Šaľa.

Katastrálna územie, t.j. predmet riešenia územného plánu je vyznačený na mapovom podklade (viď. výkresovú časť, výkres širších vzťahov). Katastrálne územie mesta Šaľa má severo-južne pretiahnutý tvar, celková dĺžka od severnú po južnú hranicu je 11,8 km, pričom v priečnom východo-západnom smere je to 7,4 km. Hranica prebieha po vonkajších hraniciach okrajových priestorovo-funkčných celkov. Celková plocha katastrálneho územia je 45,02 km². Katastrálne územie mesta Šaľa o celkovom obvode 38,0 km hraničí spolu s 8 inými katastrálnymi územiami. Na severnej časti hraničí s katastrálnymi územiami Močenok v celkovej dĺžke 4,5 km a Dlhá nad Váhom 3,2 km. Na západnej strane hraničí s katastrálnymi územiami Kráľová nad Váhom v celkovej dĺžke 3,1 km a Diakovce 4,1 km. Na južnej strane hraničí s katastrálnymi územiami Tešedíkovo v celkovej dĺžke 7,0 km, Žihárec 2,9 km a Selice 0,6 km. Na východnej strane hraničí s katastrálnym územím Trnovec nad Váhom v celkovej dĺžke 12,6 km.

Návrh na zmenu priebehu katastrálnych hraníc mesta Šaľa

Na základe vyjadrení obcí Kráľová nad Váhom a Dlhá nad Váhom v priebehu spracovávaní Prieskumov a rozborov a na základe získania poznania o väzbách niektorých častiach katastrálneho územia mesta Šaľa navrhujeme upraviť priebeh katastrálnych hraníc v troch nasledovných lokalitách. Návrhy sú vykreslené orientačne vo výkrese č. 1: Širšie vzťahy a vymedzenie riešeného územia a presne vo výkrese č. 4: Komplexný návrh.

Lokalita A. Priebeh katastrálnej hranice pri ceste I/75 na rozhraní s obcou Kráľová nad Váhom vytvára určité nelogické hraničné vymedzenie, ktoré navrhujeme upraviť nasledovne tak, aby plocha katastrálneho územia Šaľa severovýchodne nad cestou pripadne do katastrálneho územia Kráľová nad Váhom (0,02 km²) a plocha katastrálneho územia obce Kráľová nad Váhom juhozápadne od cesty I/75 pripadne do katastrálneho územia Šaľa (0,06 km²).

Lokalita B. Priebeh katastrálnej hranice pri ceste II/573 na rozhraní s obcou Dlhá nad Váhom „odtrhá“ posledný dom so súvislej výstavby tejto obce. Navrhujeme tento dom pričleniť do katastrálneho územia Dlhá nad Váhom (0,01 km²).

Lokalita C. Priebeh katastrálnej hranice v osade Kilič na rozhraní s obcou Žihárec „odtrhá“ túto časť so súvislej výstavby tejto obce, pričom aj cestné prepojenie je len cez obec Žihárec. Navrhujeme túto lokalitu pričleniť do katastrálneho územia Žihárec (0,05 km²).

Uvedený návrh na zmenu priebehu katastrálnych hraníc bude predmetom osobitného rokovania s dotknutými obcami a mestom Šaľa v čase po schválení tejto územnoplánovacej dokumentácie.

1.2 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE MESTA ŠAĽA DO SYSTÉMU OSÍDLENIA

1.2.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA ŠIRŠIEHO OKOLIA MESTA ŠAĽA

Okres Šaľa leží na rozhraní južných častí Nitrianskeho a Trnavského kraja. Z hľadiska prírodných vzťahov má veľmi dôležitú polohu - je to styčné územie biogeografických provincií Carpathicum Occidentale, Eucarpaticum a Pannonicum. V tomto území vybiehajú na juh južné výbežky karpatských pohorí Malé Karpaty, Považský Inovec, Trábeč, Pohronský Inovec, zároveň sú tu situované najsevernejšie výbežky Podunajskej nížiny pozdĺž riek Váh, Nitra, Hron.

Z geomorfologického pohľadu sa prakticky celé širšie územie rozprestiera na Západopanónskej panve – Podunajská rovina a Podunajská pahorkatina. Okrajovo zachytáva časť Západných Karpát – časti horských masívov Malé Karpaty, Považský Inovec, Trábeč. Nížinný charakter kraja predurčujú jeho klimatické vlastnosti – patrí do teplej oblasti s najteplejšími oblasťami Slovenska, ako aj prevládajúci hospodársky charakter, vychádzajúci z existencie najlepších poľnohospodárskych a orných pôd na Slovensku. Krajom preteká najväčšia slovenská rieka Váh, ktorá pri Komárne ústi do Dunaja. Ďalej ním z najväčších slovenských riek pretekajú rieky Hron a Nitra.

Oblasť má aj z týchto dôvodov významné nadregionálne a regionálne biocentrá horského, pahorkatinného aj nížinného typu. Tieto sú usporiadané v pásmach podľa prírodných zákonitostí v zásade v smere sever - juh, t.j. v smere hlavných hrebeňov pohorí a v smere dolín hlavných riek, v najjužnejšej časti kraja pozdĺž Dunaja v smere západ - východ. Po prepojení týchto biocentier biokoridormi by tento systém mal tvoriť biokoridor provincionálneho významu medzi biogeografickými provinciami Pannonicum a Carpathicum (oblasti Praecarpaticum, Eupannonicum a Matricum).

Biocentrá a biokoridory

ÚSES-y širšieho okolia územia mesta Šaľa boli spracované v r. 1993-95 v rámci bývalých okresov Galanta, Dunajská Streda, Trnava, Nitra, Nové Zámky a Komárno. Nadväzujú na Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES, 1992). Ten vyčlenil biocentrá a biokoridory vyššej úrovne – nadregionálneho, provincionálneho a biosférického významu. V širšom okolí územia sa nachádzajú prvky nadregionálneho a regionálneho významu - biocentrá a biokoridory.

Hlavné smery nadregionálnych biokoridorov s biocentrami sú:

- a) pozdĺž hlavných vodných tokov (hydrické biokoridory):
- biokoridor Dunaja so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier,
- biokoridor Malého Dunaja a Váhu so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier;
- biokoridor Váhu so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier;
- biokoridor Nitry s vetvením na biokoridor Žitavy so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier.

- b) pozdĺž hlavných horských pásiem (terestrické biokoridory):
- biokoridor Považského Inovca, s odvetvením na Strážovské vrchy, s južnými výbežkami na Nitriansku pahorkatinu, so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier,
- biokoridor Trábeča, s južnými výbežkami na Nitriansku a Žitavskú pahorkatinu až po Chrbát, so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier,
- biokoridor Pohronského Inovca, s výbežkami na Hronskú pahorkatinu, so skupinou regionálnych a nadregionálnych biocentier,

Na tieto hlavné smery biokoridorov so skupinami významných biocentier sa v smere západ - východ napájajú pásy biocentier, ktoré v tomto momente tvoria relatívne rozčlenené a vzájomne dosť izolované časti regionálnych biokoridorov. Najvýznamnejšie z nich po prepojení budú tvoriť biokoridory nadregionálneho významu, ktoré budú prepájať vyššie vymenované biokoridory nadregionálneho významu. Sú to:

- nížinný biokoridor Čierna voda - Stará Nitra - Stará Žitava – Paríž,
- pahorkatinný biokoridor Báb - Čaporský les – Želiezovce,
- pahorkatinný biokoridor Koliňany - Cerina - Horšianska dolina.

Najhodnotnejšie časti prírody boli vymedzené ako biocentrá. V širšom území sa nachádzajú tieto biocentrá nadregionálneho významu: Apáli, Čabrad, Čenkovská lesostep, Čičovský luh, Dubník, Horšianska dolina, Hrdovická, Kamenínske slanisko, Krivín, Parížske močiare, Patianska cerina, Úfanská mokraď, Včelár, Veľkolélsky ostrov, Vozokanský luh, Zobor.

1.2.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA ŠIRŠIEHO OKOLIA MESTA ŠAĽA

Pre adekvátne interpretovanie urbanistickej štruktúry širšieho okolia mesta Šaľa sme vychádzali najmä z nadradených územnoplánovacích dokumentácií: Koncepcie územného rozvoja Slovenska (lit. 56), z územného plánu VUC Nitrianskeho kraja (lit. 61) a z územného plánu VUC Trnavského kraja.

Okolie územia mesta Šaľa sa nachádza v okrajovom priestore Nitrianskeho kraja pri hranici s Trnavským krajom.

Urbanistické centrá a ťažiská osídlenia

Mesto Šaľa v kontexte svojho okolia sa nachádza v priestore, ktorý sa v zmysle nadradených koncepcií označuje za bratislavsko-trnavsko-nitrianske ťažisko osídlenia – čiže jedná sa o priestor, ktorý je pod silným vplyvom najmä miest Bratislava, Trnava a Nitra tvoriace prirodzené aglomeračné väzby v rámci svojho okolia. Toto ťažisko osídlenia je v rámci Slovenskej republiky prakticky najvýznamnejším sídelným priestorom, čo vytvára predpoklady pre najdynamickjší rozvoj tohto priestoru. Zvláštnosťou takto formovanej sídelnej štruktúry je to, že sa rozprestiera na území až troch veľkých územných celkov, čo vyžaduje kvalitný manažment pre podporu rozvoja tohto priestoru. Z týchto daností sa rozvoj sídelného systému Nitrianskeho alebo Trnavského kraja nemôže orientovať iba na vlastné územie kraja, ale musí vychádzať zo širších súvislostí, o ktorých z pohľadu rozvoja sídelnej štruktúry pojednáva celoštátny materiál Koncepcia územného rozvoja Slovenska.

V rámci týchto súvislostí však pre samotné mesto Šaľa má najvýznamnejšie postavenie mesto Nitra, ktoré je pre Šaľu aj krajským sídlom a tým vytvára aj dôležité administratívne aj obslužné centrum. Samotné mesto Šaľa takto tvorí regionálne centrum pre svoju spádovú oblasť (približne okres Šaľa), podriadené, resp. naviazané na celoštátne urbanistické centrum Nitra. Ďalším možnými významnými centrami v okolí s vplyvom na mesto Šaľa sú nadregionálne centrum Nové Zámky a regionálne centrum Galanta, ktoré tvorí určité špecifikum, mesto Šaľa bolo pôvodne súčasťou okresu, ktorého sídlom bola práve Galanta. Je preto dôvodné predpokladať, že tieto väzby budované v minulosti pretrvávajú aj v súčasnosti, a preto je potrebné s nimi počítať.

Mesto Šaľa okrem svojho závislého postavenia voči nadradeným centrá, tvorí samé centrum pre svoju spádovú oblasť. Túto spádovú oblasť je možné približne vymedziť územím okresu Šaľa, pre ktorý je najmä administratívnym a obslužným centrom. Keďže však samotný okres, resp. jeho vymedzenie je pomerne malé je nutné predpokladať, že mesto má väzby aj nad rámec svojho okresu prípadne aj kraja (okres Šaľa leží na rozhraní Trnavského a Nitrianskeho kraja).

Urbanistické osi

Jednotlivé urbanistické centrá, resp. ucelené ťažiská osídlenia sú navzájom prepojené väzbami, ktoré tvoria v danom priestore určité súvislosti a rozvojové predpoklady.

Severne od mesta Šaľa sa v západno-východnom smere nachádza tzv. nitriansko-pohronská urbanistická (rozvojová) os celoštátneho významu, ktorá prepája západ republiky so strednou a východnou časťou (Bratislava – Trnava – Nitra – Zvolen – Košice). V tomto priestore sa jedná o najvýznamnejšiu os (tzv. stredný koridor prepojenia východu a západu) popri ktorej sa formujú dôležité ťažiská osídlenia Slovenska. Koridor je tvorený najmä rýchlostnou cestnou komunikáciou, chýba súběžné železničné prepojenie, ktoré je sčasti nahrádzané v príliš odsadenej trase Bratislava – Galanta – Šurany – Levice – Zvolen), čo výrazne znevýhodňuje túto urbanistickú os, napr. voči považskej urbanistickej osi celoštátneho významu. Samotné mesto Šaľa sa nachádza výrazne excentricky od tohto smeru a pravdepodobne nemožno hovoriť o eventúálnom priamom vplyve tejto urbanistickej osi na mesto, napojenie je prostredníctvom cesty II. triedy (Šoporňa – Šaľa). Spomínaný železničný koridor však z pohľadu nadštátnych súvislostí je zaradený do transeurópskeho koridoru č. IV. (Berlín – Praha – Budapešť), je však otázne či tento fakt priamo vplyva na rozvoj mesta.

Východne od mesta Šaľa sa nachádza v severo-južnom smere tzv. ponitrianska urbanistická (rozvojová) os nadregionálneho významu, ktorá prepája mestá Komárno – Nové Zámky – Nitra – Topoľčany – Trenčín, čím vytvára určité prepojenie medzi severnou a južnou časťou republiky a v tomto kontexte môže byť významným prepojením v medzinárodných súvislostiach v prípade, že príde k vybudovaniu adekvátnej dopravnej infraštruktúry: prepojenie medzi Poľskom alebo Českom a Maďarskom v tomto koridore je kratšie ako v súčasných trasách. V súčasnosti je táto trasa tvorená cestou I. triedy a súběžnou železničnou traťou.

Samotné mesto Šaľa sa však aj vzhľadom k tomuto koridoru nachádza mimo jeho priameho vplyvu a rovnako nemožno hovoriť o priamom vplyve tejto urbanistickej osi na mesto.

Predchádzajúce dve spomenuté urbanistické osi sú v danom priestore určujúcimi osami, ktoré v princípe formujú tento priestor a vytvárajú základný „kríž“ umožňujúci prepojenie jednotlivých sídiel s mestom Nitra (ako sídla kraja) ako aj napojenie na mesto Bratislava (ako hlavné mesto štátu). Ich nevýhodou je, že v ich juhozápadnej oblasti (teda v priestore kde sa nachádza aj mesto Šaľa), je územie pomerne nevhodne až zle obslužené vzhľadom na napojenie najmä na Bratislavu, a preto týmto priestorom prechádza tzv. podunajská urbanistická os regionálneho charakteru, ktorá prepája Nové Zámky – Šaľu – Galantu – Senec a v pokračovaní Bratislavu. Touto trasou sa rieši obsluha tohto priestoru voči Bratislave, resp. napojenie na ponitriansku urbanistickú os južným smerom. Chýba však dôležité napojenie mesta Šaľa na svoje administratívne centrum, resp. napojenie na nitriansko-pohronskú os západným smerom a ponitriansku os severným smerom. Považujeme za dôležité predpokladať a podporovať formovanie urbanistickej osi regionálneho významu medzi mestami Šaľa a Nitra (napr. ako vetvu podunajskej urbanistickej osi), čiže v rámci dopravnej infraštruktúry by to malo predstavovať prebudovanie jestvujúcej cesty II. triedy (Nitra – Šaľa) na cestu I. triedy a vybudovanie novej železničnej trate medzi Trnovcom nad Váhom a mestom Nitra. Táto dopravná infraštruktúra (najmä železnica) formálne by potom prináležala nitriansko-pohronskej urbanistickej osi.

Pre okolie mesta Šaľa je potom charakteristická práve spomínaná podunajská regionálna urbanistická os, resp. navrhovaná vetva tejto osi na Nitrú, ktorá tvorí západo-východnú os územia. Kolmo na túto vetvu v severo-južnom smere prechádza okresom Šaľa tzv. šalianska miestna urbanistická os (Šoporňa – Šaľa – Komárno), ktorá vytvára vzťahovú os prostredníctvom ktorej sú na svoje obslužné centrum napojené sídla v okrese Šaľa. Táto os je tvorená cestou II. triedy a v južnej časti aj regionálnou železničnou traťou.

1.2.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA V KONTEXTE ŠIRŠIEHO OKOLIA MESTA ŠAĽA

Počet obyvateľov v SR sa v poslednom období (v rokoch 1991-2001) zvýšil o 105120 osôb, t.j. o 2 %. Priemerný ročný nárast bol v rokoch 1991-2001 10,5 tis. osôb, čo predstavuje pri porovnaní s obdobím 1970-1980 prudký pokles kedy priemerný ročný prírastok bol až 45,4 tis. osôb. Demografický vývin zaznamenal výrazné spomalenie, ktoré má tendenciu pokračovať, prípadne je možné hovoriť už o jeho stabilizácii. V súvislosti s klesajúcim prírastkom obyvateľstva sa zhoršujú aj trendy v demografickom správaní sa obyvateľstva (spomalenie reprodukcie, pokles uzavretých manželstiev, vzrast počtu rozvodov, spomaľovanie vývoja obyvateľstva prirodzenou menou, pokles prirodzeného prírastku, zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva – znižovanie osôb v predproduktívnom veku a nárast osôb v produktívnom veku a poproduktívnom veku).

Celkové charakteristiky pre SR sú v priemete pre Nitriansky kraj ešte nepriaznivejšie, v období 1991-2001 tu bol dosahovaný úbytok obyvateľstva o 4163 osôb (v roku 1991 716846 obyvateľov, v roku 2001 713422 obyvateľov). Aj polohe demografického správania sa dosahuje Nitriansky kraj nepriaznivé hodnoty a obyvateľstvo tvorí regresívny typ populácie. Veková štruktúra obyvateľstva SR sa postupne mení v prospech starších vekových kategórií – prehlbuje sa proces starnutia populácie (znižuje podiel detskej zložky a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poproduktívnom, ale aj v produktívnom veku); Nitriansky kraj má v tomto pohľade stagnujúci typ populácie. Z hľadiska národnostnej štruktúry má SR pestrú národnostnú štruktúru, na území Nitrianskeho kraja prevláda okrem dominantnej slovenskej národnosti, najmä maďarská národnosť pričom v okrese Levice má výrazne zastúpenie (27,9%). Vzdelanostná štruktúra Nitrianskeho kraja oproti celej republike je priemerná (9% vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva).

Z hľadiska hospodárskych charakteristík patrí kraj Nitra do poľnohospodárskeho – priemyselného typu. Rozhodujúcimi priemyselnými odvetvami kraja sú strojársky, chemický a potravinársky priemysel. Priemyselným centrom kraja je mesto Nitra. Najstarším a najrozšírenejším priemyselným odvetvím kraja je potravinársky priemysel, ktorý nadväzuje na základnú poľnohospodársku výrobu. Potravinársky priemysel je rozmiestnený takmer homogénne po území celého kraja. Ostatné priemyselné odvetvia sú relatívne mladé, ktoré vznikli predovšetkým v období socialistickej industrializácie po druhej svetovej vojne.

1.3 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU

Koncepcia územného rozvoja Slovenskej republiky 2001 (KÚRS 2001)

Táto územnoplánovacia dokumentácia (lit. 23 resp. lit. 56), stanovuje základné zásady funkčného a priestorového usporiadania územia Slovenskej republiky. Z vecného hľadiska KURS 2001 pozostáva z nasledovných častí:

- smerníc pre územnoplánovacie politiky SR;
- textovej a grafickej časti;
- záväznej časti.

Záväzná časť špecifikuje základné zásady v jednotlivých oblastiach.

Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia súvisiace so sídlom mesta Šaľa:

V oblasti celoštátnych a nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry:

- formovať základnú makrokoncepciu sídelných štruktúr Slovenskej republiky v smere vytvárania polycentrickej siete ťažísk osídlenia a miest, ktorých prepojenia budú podporované rozvojovými osami. Rozvojom polycentrickej sídelnej štruktúry sledovať naviazanie sa na celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru prostredníctvom medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov;
- podporovať predpoklady vytvorenia homogénneho bratislavsko-trnavsko-nitrianskeho ťažiska osídlenia medzinárodného významu s prepojením na najvyššiu európsku polycentrickú sústavu aglomerácií a miest;
- zabezpečovať rozvojovými osami pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok ostatného územia Slovenskej republiky;
- formovať sídelnú štruktúru na celoštátnej a nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov;

- podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí;
- podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území;
- sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej funkčnej komplexnosti regionálnych celkov;
- formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov dekoncentrovanej koncentrácie;
- upevňovať vnútroštátne sídelné väzby medzi ťažiskami osídlenia;
- podporovať budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry;

V oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom:

- podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností;
- vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života;

V oblasti zachovania, zhodnotenia a využívania kultúrneho dedičstva:

- posudzovať pri rozvoji územia význam a hodnoty jeho kultúrno-historických daností v nadväznosti na všetky zámery v sociálno-ekonomickom rozvoji;
- rešpektovať objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za kultúrne pamiatky, ako aj územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny a ochranné pásma;

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinnéj štruktúry:

- zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia pri rešpektovaní a skvalitňovaní územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej;
- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V osobitne chránených územiach, v prvkoch územného systému ekologickej stability, v NECONET a v biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny;
- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov;
- zabezpečovať zvýšenie ekologickej stability, prípadne obnovu biotickej integrity a biologickej rozmanitosti v územiach a krajinných segmentoch s narušeným prírodným, resp. životným prostredím;
- zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre akvatickú a semiakvatickú biotu vodných ekosystémov;
- identifikovať stresové faktory v území a zabezpečovať ich elimináciu;
- zabezpečovať vhodnú delimitáciu pôdneho fondu v súlade s potenciálom územia;
- uplatňovať účinné krajinnokoologické a technické opatrenia na elimináciu negatívnych vplyvov pri využívaní prírodných zdrojov a kultúrno-historických štruktúr;
- rešpektovať ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd. Zabezpečovať ochranu pôdných zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny;
- asanovať a revitalizovať územia s vysokým stupňom environmentálnej záťaže;
- eliminovať nadmerné čerpanie neobnoviteľných zdrojov, regulovať využívanie obnoviteľných zdrojov v súlade s mierou ich samoreprodukcie a revitalizovať narušené prírodné zdroje.

V oblasti hospodárstva a regionálneho rozvoja:

- rozvíjať decentralizovanú štruktúru ekonomiky prostredníctvom vytvorenej polycentrickej sústavy mestského osídlenia, a tým zabezpečovať aj vyváženú socio-ekonomickú úroveň regiónov;
- zabezpečiť dostupnosť trhov a vytvorenie rovnocenných podmienok na podnikanie dobudovaním územia regiónov výkonnou komunikačnou a technickou infraštruktúrou;
- diverzifikovať odvetvovú ekonomickú základňu miest a regiónov a podporovať v záujme trvalej udržateľnosti malé a stredné podnikanie;
- vytvárať podmienky na rovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva s vyššou kvalifikáciou;
- sústrediť pozornosť na rozvoj „Globálnej informačnej spoločnosti“ v Slovenskej republike predovšetkým skvalitňovaním infraštruktúry komunikačných systémov;
- koordinovať proces programovania a implementácie Národného plánu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky a Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 s cieľom vytvoriť podmienky na trvalo udržateľný rozvoj regiónov Slovenskej republiky.

V oblasti poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva:

- stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd, najmä pôd pod závlahami, pôd vinogradov a najlepších bonít a ochranu výmery a kvality pôdy uskutočňovať nielen ako ochranu hospodársko-sociálneho potenciálu štátu, ale aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia;
- stabilizovať a revitalizovať poľnohospodárske odvetvie diferencovane podľa poľnohospodárskych produkčných oblastí;
- realizovať ozdravné opatrenia v najviac poškodených lesných spoločenstvách.

V oblasti priemyslu a stavebníctva:

- vychádzať pri územnom rozvoji predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov;
- podporovať budovanie rôznych typov priemyselných parkov vo všetkých regiónoch Slovenskej republiky na základe zhodnotenia ich externých a interných lokalizačných faktorov;
- vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia v súčinnosti s hodnotami a limitami kultúrno-historického potenciálu územia a historického stavebného fondu

so zohľadňovaním špecifik jednotlivých regiónov Slovenskej republiky a využívať pritom predovšetkým miestne suroviny;

- vychádzať pri vytváraní a prevádzke výrobných kapacít z využitia komparatívnych výhod regiónu (poloha, ekonomický potenciál, disponibilné zdroje).

V oblasti rozvoja rekreácie a turizmu:

- podporovať tie druhy a formy turizmu, ktoré sú predmetom medzinárodného záujmu (kúpeľný, poznávací kultúrny, horský letný a zimný, tranzitný turizmus a poľovníctvo);
- nadviazať na medzinárodný turizmus, a to najmä sledovaním turistických tokov a dopravných trás prechádzajúcich, resp. končiacich v Slovenskej republike. Venovať väčšiu pozornosť aktívnemu zahraničnému turizmu, cezhraničným vzťahom a malému prihraničnému turizmu;
- previazať dôslednejšie ciele rekreačného a poznávacieho turizmu;
- dotvoriť funkčno-priestorový systém rekreácie a turizmu na celoslovenskej úrovni vytváraním siete rekreačných územných celkov, siete rekreačných záujmových území väčších miest a siete ucelených území vidieckeho osídlenia;
- viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine s využitím obnovy a revitalizácie historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok;
- podporovať podmienky na prímestskú rekreáciu obyvateľov miest v ich záujmovom území;
- zabezpečovať v liečebných kúpeľoch únosný pomer funkcie liečebnej, turisticko-rekreačnej, kultúrno-spoločenskej a ich funkčných plôch;
- na podporu rozvojových smerov turizmu využívať najmä cestnú dopravu a rozvoj cestnej siete, ako aj budovanie príslušnej technickej infraštruktúry;
- na území národných parkov a chránených krajinných oblastí dodržiavať únosný pomer funkcie ochrany prírody a ostatných funkcií spojených s rekreáciou a turizmom.

V oblasti rozvoja sociálnej infraštruktúry:

- podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení na území štátu;
- znižovať regionálne rozdiely v úrovni vzdelania podporou vzdelávacích centier v prirodzených sídelných centrách a prispôbovať sieť stredných škôl trhu práce a podporovaným ekonomickým aktivitám;
- podporovať vytváranie stredných odborných škôl, ktoré poskytujú pomaturitné vzdelávanie v rámci jednotlivých regiónov;
- rozvíjať zariadenia liečebnej starostlivosti v záujme ich optimálneho využitia v rovnocennej prístupnosti obyvateľov;
- rozšíriť kapacitu odborných liečebných ústavov a liečební v súlade s potrebami obyvateľstva v regiónoch;
- riešiť nedostačujúce kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a zaostalosť priestorovej vybavenosti v regiónoch;
- podporovať rovnomerne prevádzku a činnosť existujúcej siete kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

V oblasti rozvoja nadradeného dopravného vybavenia:

- stabilizovať základné zónovanie Slovenskej republiky v priestoroch ... juhozápadné Slovensko a dopravno-gravitačné centrum Nitra/Nové Zámky ...;
- rešpektovať prioritné postavenie intermodálnej infraštruktúry a sietí TINA;
- rešpektovať dopravné siete zaradené podľa európskych dohôd (AGC, AGTC) – ako výhľadová súčasť siete železničných tratí ... Šaľa – Nitra;

V oblasti rozvoja nadradeného technického vybavenia:

- zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí. Nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na odvedenie vnútorných vôd v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
- zvyšovať podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom približovať sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ;
- zvyšovať využívanie kapacít vybudovaných veľkozdrojov pitnej vody (vodárenských nádrží) urýchlenním výstavby prívodov vody a vodovodných sietí v obciach v bilančnom dosahu týchto zdrojov;
- zvyšovať spoľahlivosť zásobovania pitnou vodou rozširovaním diverzifikácie zdrojov, využívaním vzájomného prepojenia zdrojov podzemnej a povrchovej vody a budovaním vodárenských dispečingov;
- zavádzať opatrenia na znižovanie strát vody, orientovať investície na rekonštrukciu diaľkovodných potrubí a vodovodných sietí;
- zabezpečovať podľa návrhu plánu územného rozvoja a z neho vyplývajúcich potrieb prípravu zdrojov vody tak, aby sa docielil súlad medzi rozvojom vodného hospodárstva, ochranou prírody a ekologickou stabilitou územia;
- zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne znižovať rozdiel medzi podielom odkanalizovaných obyvateľov a podielom zásobovaných obyvateľov pitnou vodou;
- zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zosúladiť vypúšťanie odpadových vôd z jestvujúcich kanalizácií a čistiarní odpadových vôd s legislatívou požadovaným stavom;
- zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zvyšovať úroveň v odkanalizovaní miest a obcí v súlade s požiadavkami legislatívy EÚ...;
- presadzovať uplatnením energetickej politiky Slovenskej republiky, regionálnej energetickej politiky a využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom.
- vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike;
- usmerniť cieľové smerovanie nakladania s určenými druhmi a množstvami odpadov v určenom čase, budovania nových zariadení na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov, ako aj budovania zariadení na iné nakladanie s odpadmi v území v súlade s Programami odpadového hospodárstva;
- vytvárať územné predpoklady na zabezpečenie zneškodňovania nebezpečných odpadov ako podmienku ďalšieho rozvoja niektorých priemyselných odvetví;

- koordinovať a usmerňovať výstavbu nových skládok tak, aby kapacitne a spádovo zabezpečili požiadavky na ukladanie odpadov v jednotlivých regiónoch podľa ich špecifickej potreby;
- vytvárať územné podmienky na výstavbu regionálnych podnikov a prevádzok na separáciu a recykláciu odpadov a spaľovní odpadov pre jednotlivé oblasti s ich lokalizáciou v optimálnom dosahu najväčších producentov odpadov.

Územný plán veľkého územného celku Nitrianskeho kraja 1998 v znení jeho neskorších zmien a doplnkov.

Táto územnoplánovacia dokumentácia (lit. 61), predstavuje základné zásady usporiadania územia a limity jeho využívania určené v záväzných regulatívoch funkčného a priestorového usporiadania územia.

Záväzná časť špecifikuje základné zásady v jednotlivých oblastiach.

Záväzná regulatíva funkčného a priestorového usporiadania územia súvisiace so sídlom mesta Šaľa:

- podporovať územný rozvoj v smere sídelných rozvojových osí výstavbou príslušných infraštruktúrnych a komunikačných zariadení;
  - pokračovať v systematickom prieskume radiačnej záťaže obyvateľstva (radón);
  - zachovať jestvujúce vojenské objekty a zariadenia pri novej výstavbe rešpektovať ich ochranné pásma
  - usmerňovať funkčno-priestorový subsystém turistiky a rekreácie v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami pri súbežnom zabezpečovaní nárokov obyvateľov kraja, ... a ostatných väčších miest, na každodennú a víkendovú rekreáciu, ako aj nárokov účastníkov domácej a cezhraničnej turistiky na poznávaciu a rekreačnú turistiku;
  - cesta II/562 Nitra - Trnovec nad Váhom: zabezpečiť šírkové usporiadanie na S11,5/80 (úroveň I. triedy);
  - rezervovať koridor pre výhľadové vybudovanie železničného prepojenia Nitra - Šaľa s napojením na železničnú trať 130 v priestore Trnovca nad Váhom;
  - rezervovať priestor na lokalizáciu a ďalší rozvoj terminálov kombinovanej dopravy;
  - rešpektovať koridory súčasných plynovodov prechádzajúcich územím;
- Verejnoprospešné stavby súvisiace s mestom Šaľa:
- železničné prepojenie Nitra – Šaľa;

Dokumentácia UPN – VUC Nitrianskeho kraja (a jej neskoršie zmeny a doplnky) je východiskovým podkladom pre ÚPNO Šaľa.

2 STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

V oddieli Stratégia rozvoja mesta navrhujeme základné možnosti budúceho rozvoja mesta v úrovni tzv. základných koncepčných prvkov. Stratégia rozvoja mesta je založená na vybranej alternatíve A zo samostatného dokumentu Stratégia rozvoja mesta (lit. 58), ktorého spracovanie predchádzalo tejto dokumentácii. Oddiel pozostáva zo:

- **Základná stratégia rozvoja mesta:** základný strategický princíp formovania mesta, základné predstavy o formovaní budúcnosti mesta ako celku;
- **Prírodná stratégia rozvoja mesta:** čiastkový strategický princíp formovania mesta z pohľadu formovania prírodnej štruktúry mesta resp. katastra;
- **Urbanistická stratégia rozvoja mesta:** čiastkový strategický princíp formovania mesta z pohľadu formovania urbanistickej štruktúry mesta resp. katastra;
- **Socio-ekonomická stratégia rozvoja mesta:** čiastkový strategický princíp formovania mesta z pohľadu formovania socio-ekonomickej štruktúry mesta;

Všetky základné koncepčné princípy sú zakreslené vo výkresovej časti na prílohe č.2: Stratégia rozvoja mesta.

2.1 ZÁKLADNÁ STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

Základná stratégia rozvoja mesta

Stratégia rozvoja mesta vychádza zo základného motta, ktoré formuje myšlienku vytvoriť mesto Šaľa ako: „Mesto pre ľudí, mesto na rieke“. Tento aspekt sa prelína celým riešením a je vnímateľný najmä z pohľadu tvorby dvoch rovnocenných urbanistických štruktúr na oboch stranách rieky navzájom previazaných rozvíjaných najmä do juhovýchodného a severozápadného priestoru na obidvoch stranách rieky s dôrazom na nízkopodlažné obytné funkcie a s vytlačením automobilové tranzitu mimo zastavanú časť mesta na jeho severnú stranu ako tesné obopnutie mesta, s vytvorením dostatočného priestoru pre lokalizáciu výrobných prevádzok miestneho charakteru južne od železničnej trate a definovanie kvalitného priestoru pre rekreáciu v polohe osady Hetmėň. Rieka Váh je chápaná ako prirodzený prírodný fenomén, ktorý v priestore prieniku so zastavaným územím mesta sa postupne stane prirodzenou aktívnou súčasťou urbanistickej štruktúry vo forme urbánnej vegetácie. Od geografického lokalizovania rozvoja urbanistickej štruktúry a polohy cestnej obchvatovej komunikácie I/75 je odvodzované pomenovanie ako tzv. **juhovýchodný rozvoj mesta so severným obchvatom**.

Stratégia rozvoja mesta počíta dlhodobu s novými rozvojovými impulzmi najmä z oblasti hospodárskej základne, ktorá bude výrazne ovplyvňovať rast mesta vo všetkých oblastiach, čo sa prirodzene odráža najmä v raste urbanistickej štruktúry. Očakáva sa najmä rozvoj zariadení výrobného charakteru so zameraním nielen na chemický priemysel v polohe súčasného areálu Duslo Šaľa (mimo katastra Šale), čo prirodzene vyvolá spontánny tlak na rozvoj bytovej výstavby.

Súčasne sa predpokladá, že aktívna politika mesta v oblasti rozvoja bytovej výstavby priláka obyvateľstvo z okolitých obcí a bližších miest (Galanta, Sereď, Nitra, Trnava) s možnosťou definovania mesta Šaľa ako ich vhodného obytného zázemia.

Na základe demografickej prognózy sa počíta do obdobia roku 2030 s nárastom počtu obyvateľov o 1386 na stav 25950 obyvateľov. Na základe predpokladov rastu urbanistickej štruktúry a zafinovania určitých ucelených logických urbanistických väzieb sa však v území stanovuje demografický potenciál na úrovni 31 916 obyvateľov. Pre zabezpečenie vyššie spomenutých pozitívnych rozvojových možností v území je preto žiadúce k obdobiu roku 2030 uvažovať s počtom obyvateľov na úrovni 30000 obyvateľov a k tomuto počtu aj špecifikovať všetky urbanistické ukazovatele a primeranú územnú rezervu.

tab. 1: Zoznam PFCelkov

	PFCelok (pomenovanie)	Typ PFCelku (charakteristika)	Rozloha (km ²)	Podiel (%)
1A	Večianska tabuľa	prírodný miestny	9,054	20,11
1B	Veča	urbanistický miestny	1,099	2,44
1C	Duslo	urbanistický regionálny - výrobný	0,055	0,12
1D	Nová Veča	urbanistický regionálny	0,912	2,03
1E	Veča – sever2	urbanistický miestny	0,643	1,43
2A	Šaliarska tabuľa	prírodný miestny	2,141	4,76
2B	Šaľa	urbanistický regionálny	2,588	5,75
2C	Jozefov	urbanistický regionálny	0,645	1,43
2D	Vršky	urbanistický miestny	0,347	0,77
2E	Bilica	urbanistický miestny	0,317	0,70
3A	Hetmėň	prírodný miestny	19,704	43,77
3B	Pod Bilicou	urbanistický miestny - výrobný	1,365	3,03
3C	Hetmėň - osada	urbanistický miestny - rekreačný	1,175	2,61
4	Váh	prírodný regionálny	4,977	11,05
	Prírodné celky		35,876	79,69
	Urbanistické celky		9,146	20,31
	Spolu		45,022	100,00

2.2 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY (PRÍRODNÁ STRATÉGIA ROZVOJA MESTA)

Súčasná koncepcná prírodná štruktúra

Prírodnú štruktúru katastrálneho územia mesta Šaľa tvorí jeden základný regionálne významný prírodný typ územia *Región Podunajskej roviny* je súčasťou Podunajskej nížiny a patrí do jej nižšieho rovinného stupňa. Z hľadiska typov životného prostredia predstavuje urbanizovano-poľnohospodársku nížinnú krajinu s veľmi vhodnými ekologickými podmienkami pre život človeka. Stupeň antropogénneho ovplyvnenia krajiny je veľmi vysoký.

V danom type krajiny predstavujú najvýznamnejšie prvky prírodnej krajiny vodné a mokradné ekosystémy (naviazané predovšetkým na väčšie vodné toky a na rozsiahlejšie terénne zníženie) a zvyšky pôvodných lesných spoločenstiev (tzv. mäkké lužné lesy v blízkosti vodných tokov a teplomilné dubové lesy na väčšine územia regiónu).

Celé katastrálne územie mesta Šaľa patrí do regiónu Podunajskej roviny s prirodzeným substrátom fluvialných sedimentov, takmer rovinným reliéfom, pôdami fluvizemného až čiernicového typu a pôvodnou vegetáciou lužných lesov. Súčasný charakter územia je modifikovaný najmä v dôsledku činnosti človeka v území.

V rámci katastrálneho územia mesta Šaľa sme vymedzili štyri prírodné celky, jeden regionálneho charakteru a dva miestneho charakteru.

PFCelok Váh

PFCelok zahŕňa pruh územia približne severojužného smeru medzi inundačnými hrádzami rieky Váh. Jedná sa o akumuláciu fluvialnú nížinnú rovinu s antropogénne výrazne pozmeneným reliéfom (pôvodný rovinný reliéf je pozmenený výstavbou hrádz, akumulčných nádrží a sprievodných depresí), s teplou suchou nížinnou klímou, s riekou Váh tvoriacou hydrologickú os územia, s výskytom ramien a podzemnými vodami fluvialných štrkopieskov. Pôdy sú väčšinou fluvizemného typu, s veľkým zastúpením antropogénnych foriem, v bezprostrednej blízkosti koryta Váhu prevládajú mladé fluvialne náplavy s nevyvinutými pôdami.

Krajinná štruktúra územia je pestrá. Dominantným prvkom územia je rieka Váh s priľahlými ekosystémami brehov a príbrežných mokradí. Značnú časť zaberá lesný pôdny fond – zväčša ochranné lesy a lesy osobitného určenia s prevahou topoľových monokultúr, ale aj so zastúpením pôvodných lužných porastov. Južne od železničného mostu je v medzihrádzovom priestore zastúpený aj poľnohospodársky pôdny fond – polia, čiastočne aj sady. Okrajovo sa tu vyskytujú aj umelé vodné plochy – odkaliská Amerika I a Amerika II a rybník Trnovec. Na severnom okraji katastra je v medzihrádzovom priestore aj záhradkárská osada, z technických prvkov sú južne od cestného mosta situované areály lodenice.

PFCelok je mimoriadne bioticky významný. Takmer celý priestor je klasifikovaný ako **biokoridor nadregionálneho významu Rieka Váh (BKNr1)**. Prevzatý bol z Regionálneho ÚSES okresu Galanta (kol., 1995). Jedná sa o mimoriadne dôležitý súbor ekosystémov vzhľadom k jeho polohe v nížinnom území s minimálnou biodiverzitou.

Ako biokoridor miestneho významu bol vyčlenený **Trnovec – Amerika (BKM11)** pomerne heterogénne ekosystémy na mieste bývalého ramena Váhu. Na značnej časti plochy sa nachádzajú mladé výsadby drevín, zastúpená je línová, resp. pásová drevinná vegetácia, skanalizovaný vodný tok i štrkovisko s litorálnymi porastami.

V južnej časti sa nachádza regionálne významné biocentrum **Mlynárske domčeky (BCR1)**. Tvorí ho ekosystémy rieky Váh a lesné porasty v medzihrádzovom priestore. Časť týchto porastov má prirodzený charakter mäkkých lužných lesov, časť porastov tvoria monokultúry euroamerických topoľov. V porastoch monokultúr bude potrebné urobiť opatrenia na zlepšenie ich kvality a premenu na zmiešané porasty s prirodzenejšou štruktúrou.

Okrem toho je tu päť biocentier miestneho významu:

- **Slepé rameno na sútoku Váhu s kanálom Zajarčie (BCM3)** - relatívne dobre zachované vodné, litorálne a brehové porasty s pôvodným druhovým zložením, ovplyvnené prenikaním niektorých nepôvodných druhov rastlín. Lokalita nevyžaduje žiaden zásah.
- **Slepé rameno Váhu pri lodenici (BCM4)** - lokalita podobného charakteru ako predošlá, ale lepšie zachovaná. Druhové zloženie drevín i bylinného poschodia prirodzené. Lokalita cenná i napriek pomerne vysokej návštevnosti územia.
- **Lesy nad železničným mostom (BCM5)** - mäkké i tvrdé lužné lesy s relatívne prirodzeným druhovým zložením. Na časti porastov dominujú euroamerické topole, tieto porasty však nemajú charakter monokultúry a bylinné poschodie je relatívne zachované. Bohužiaľ, časť biocentra (v S časti) bola v posledných rokoch vyťažená a neplní už funkciu biocentra.
- **Slepé rameno Váhu a lesy pri Trnovci (BCM6)** - slepé rameno so zachovanými vodnými a litorálnymi porastami, naväzujúcimi na hodnotné porasty priľahlej okrajovej časti hlavného toku, dobre vyvinuté prirodzené brehové porasty charakteru mäkkého lužného lesa. Na tieto porasty naväzujú topoľové monokultúry, potrebná je zmena druhového zloženia
- **Amerika (BCM10)** – dve pomerne rozsiahle odkaliská s otvorenou vodnou hladinou, na odkalisku Amerika II. s pokročilou sukcesiou trste a začínajúcim zarastaním drevinami (hlavne vrbami). Lokalita významná najmä pre vodné vtáctvo, ktoré sa tu zdržiava vo významných početnostiach. Napriek tomu, že ide o sekundárne – človekom utvorené biotopy, ktoré sú aj v súčasnosti výrazne ovplyvňované deponovaním odpadových vôd z podniku Duslo Šaľa, lokalita spĺňa kritériá na miestne biocentrum.

Ako genofondovo významné lokality v rámci PFCelku Váh boli klasifikované mestský lesopark, lesy nad železničným mostom a pri Trnoveckom ramene, les Trnovský kút, Vážsky ostrov a lesy v materiálových jamách v južnej časti katastra.

PFCelok má veľký význam aj z hľadiska tvorby systému sídelnej zelene, ako aj športových a rekreačných aktivít obyvateľov mesta. Manažment týchto plôch je však potrebné prispôbiť tak, aby ekostabilizačná funkcia územia ostala zachovaná.

Z hľadiska posilnenia dominantnej ekostabilizačnej funkcie celku Váh navrhujeme extenzifikáciu poľnohospodársky využívaných plôch (plochy ornej pôdy v medzihrádzovom priestore preklasifikovať na trávne porasty), zmenu vo využívaní lesného pôdneho fondu (vylúčenie celoplošnej prípravy pôdy, preklasifikácia časti lesných porastov na účelové lesy), po ukončení prevádzkovania odkalísk ich renaturáciu na základe špeciálneho projektu.

PFCelok Večianska tabuľa

Priestorový celok zahŕňa severovýchodnú časť katastra východne od medzihrádzového priestoru Váhu - oblasť Veče, Trnovca n. Váhom a Dusla. Jedná sa o akumuláciu až akumuláciu-eróziu fluvialno-eolickú nížinnú zvlnenú rovinu s hladko modelovaným reliéfom so systémom elevácií a depresí, s teplou suchou nížinnou klímou, s riedkou hydrologickou sieťou tvorenou kanalizovanými vodnými tokmi, s podzemnými vodami fluvialných štrkopieskov s voľnou hladinou, s výskytom artézskych vôd. Z pôd prevládajú černozy až černozy čiernicové, značne sú zastúpené čiernice až čiernice glejové a v oblasti Veče antropogénne pôdy.

PFCelok je dominantne poľnohospodársky využívaný, pričom prevažuje orná pôda (veľkoblukové polia), menej sú zastúpené špeciálne kultúry (vínohrady, záhradkárské osady). Lesný pôdny fond je zastúpený len dvomi malými lesíkmi severne od Veče. Významným prvkom územia sú technické objekty a areály (najmä komplex Duslo Šaľa, a.s., ale aj skládka odpadu RSTO Trnovec n. V.).

Z hľadiska biotickej štruktúry sa v regióne nachádzajú len plošne malé areály biocentier miestneho významu existujúcich a navrhovaných:

- **Blatné (BCM1)** - mokrad uprostred polí, umelého pôvodu, ale prebehol tu už určitý sukcesný vývoj. Dominujú porasty trste. Lokalita významná pre vtáctvo, obojživelníky a viacero skupín bezstavovcov. Potrebné vytvorenie nárazníkového pásu, výsadba stromov po obvode lokality, zväčšenie lokality - môže k tomu prispieť i navrhovaná zmena využitia susediacich pozemkov z ornej pôdy na trvalé trávne porasty.
- **Trnovecké rameno (BCM2)** - umelo sprietočené mŕtve rameno - vyhlásené chránené územie (prírodná pamiatka). V brehových porastoch prevláda agát biely (Robinia pseudoaccacia), iba v hornej časti je vyššie zastúpenie vrb. Dobré vyvinuté krovinné poschodie. Potrebná je zmena druhového zloženia brehových porastov, rozšírenie porastu drevín a vytvorenie nárazníkového pásu, chrániaceho vodné ekosystémy pred vplyvmi z okolia.
- **Sútok kanálov (BCM9)** – sútok kanála Zajarčie s kanálom Močenok-Veča. Popri drevinných porastoch popri vodných tokoch sú vyvinuté aj trstové a ostricové porasty. Na časti lokality dominuje sml chľpkatý (Calamagrostis epigejos). Lokalita je významná ako refúgium živočíchov v poľnohospodárskej krajine.

Z líniových prvkov prechádzajú územím biokoridor regionálneho významu Zajarčie a niekoľko biokoridorov miestneho významu jestvujúcich ako aj navrhovaných:

- **Zajarčie (BKR1)** má iba veľmi slabo vyvinuté drevinné brehové porasty, porasty sú prevažne bylinné. Napriek tomu hodnotíme tento kanál vysoko - má dobre vyvinuté vodné i litorálne spoločenstvá, porasty na brehoch a hrádzi sú trávobylinné, lúčneho charakteru, druhovo dosť bohaté, s prirodzeným druhovým zložením a so zastúpením vzácnejšie sa vyskytujúcich druhov.
- **Kanál Močenok – Veča (BKM1)** - ide o umelo vybudovaný vodný tok. Tento kanál je bez drevinných porastov. Bylinné porasty sú menej druhovo pestré, chudobnejšie.
- **Trnovecký kanál I. (BKM2)** - kanál s čistou vodou, ale malým prietokom. Drevinné brehové porasty vyvinuté slabo, iba roztrúsený výskyt drevín, väčšiu pokrývnosť majú dreviny až v blízkosti Trnovského ramena. Bylinné poschodie má prirodzené druhové zloženie, pomerne pestré, vyvinutá je i vodná vegetácia.
- **Trnovecký kanál II. (BKM3)** – občasne tečúci vodný tok, začínajúci v záujmovom území a vlievajúci sa do Trnoveckého ramena. V hornej časti sú vyvinuté iba bylinné porasty, majú prirodzené druhové zloženie. Pod cestou Duslo - Veča sú v brehovom poraste vysadené šľachtené euroamerické topole.
- **Baránok - Trnovecký kanál II. (BKM4)** – líniový porast, medza, s vysokou pokrývnosťou stromového i krovinného poschodia. Lokalita prieskumu vegetácie č. 20. V poraste v súčasnosti prevažuje agát, je potrebné postupne ho nahrádzať pôvodnými druhmi drevín.
- **Trnovecký kanál II. – Kopanica (BKM5)** – na väčšej časti vyvinutá líniová drevinná vegetácia na medzi, lokalita č. 17. V tejto časti je dobre vyvinuté ako stromové, tak i krovinné poschodie. Na zvyšku dĺžky je potrebné porast doplniť. V poraste v súčasnosti prevažuje agát, je potrebné postupne ho nahrádzať pôvodnými druhmi drevín.

Ako genofondovo významné boli klasifikované lokality Blatné, park Veča a medza s výskytom kra Colutea.

Z hľadiska ochrany a tvorby krajiny je potrebné v území posilniť zastúpenie mimolesnej drevinnej vegetácie vrátane plošných prvkov tak, aby boli ekostabilizačné prvky v poľnohospodárskej krajine zastúpené dostatočne. Za týmto účelom boli navrhnuté **nové prvky kostry ÚSES** - biocentrá, biokoridory a interakčné prvky – v PF celku Večianska tabuľa je to 5 biocentier miestneho významu (BCM1 – BCM5), 10 biokoridorov miestneho významu (BKM1-10), 18 plošných interakčných prvkov a množstvo líniových interakčných prvkov na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov a dopravných línii. Najvýznamnejšie z týchto prvkov sú:

- **Kopanica (NBCM1)** - bývalý majer, dnes opustený. Navrhované je odstránenie zvyškov stavieb, sanovať hygienicky závadné plochy a vysadiť lesný porast s druhovým zložením, zodpovedajúcim prirodzenému.
- **Baránok (NBCM2)** - malý topoľový lesík, podmáčaný. Potrebné je odstrániť smeti z lokality, postupne nahradiť kultivary euroamerických topoľov pôvodnými druhmi vrb a topoľov a rozšíriť lokalitu.

V dokumentácii krajinnoeekologického plánu je navrhovaná aj renaturácia vodných tokov – miestnych kanálov, ako aj nové členenie poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

PFCelok Šalianska tabuľa

Zahŕňa oblasť západne od medzihrádzového priestoru Váhu - severozápadnú časť katastra v oblasti mesta Šaľa a pruh relatívne vyvýšeného územia (agradaný val rieky Váh) pozdĺž medzihrádzového priestoru. Jedná sa o akumuláciu fluvialnú nížinnú rovinu s hladko modelovaným rovinným reliéfom, s teplou mierne suchou nížinnou klímou, so stálymi kanalizovanými vodnými tokmi a podzemnými vodami fluvialných štrkopieskov s výskytom artézskych vôd. Z pôd v oblasti prevládajú fluvizeme modálne, čierne a okrajovo černoze. Veľké je zastúpenie antropogénnych pôd.

Väčšia časť PFCelku je poľnohospodársky využívaná, pričom prevažuje orná pôda (veľkoblokové polia), menej sú zastúpené trávne porasty (okolie SPŠ a PHO vodných zdrojov severne od mesta) a špeciálne kultúry (vinohrady východne od mesta). Lesný pôdny fond je tvorený líniovými ochrannými porastami pozdĺž železničnej trate.

Z hľadiska biotickej štruktúry sa v regióne nachádzajú len líniové prvky ÚSES:

- **Pri hlavnej železnici (BKM10)** – ide o líniové, resp. pásové porasty, v ktorých dominujú kultivary euroamerických topoľov (*Populus x canadensis*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú aj niektoré významnejšie druhy rastlín.
- **Šalianský kanál (BKM6)** - umelý vodný tok svojou severnou časťou zasahujúci do PFCelku Šalianska tabuľa, pokračuje cez katastrálne územie Diakovce do PFCelku Hetmėň.

Z hľadiska ochrany a tvorby krajiny je potrebné v aj v tomto území posilniť zastúpenie mimolesnej drevinnej vegetácie vrátane plošných prvkov tak, aby boli ekostabilizačné prvky v poľnohospodárskej krajine zastúpené dostatočne. V krajinnoeekologickom pláne boli navrhnuté nasledovné **nové prvky kostry ÚSES** - 1 biocentrum miestneho významu (BCM6), 2 biokoridory miestneho významu (BKM11-12), 2 plošné interakčné prvky a niekoľko líniových interakčných prvkov na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov a dopravných línii.

V dokumentácii krajinnoeekologického plánu je navrhovaná aj renaturácia Šalianskeho kanálu, ako aj nové členenie poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

PFCelok Hetmėň

PFCelok sa nachádza v južnej až západnej časti katastra a je okrajom tzv. Salibskej depresie. Jedná sa o akumuláciu nížinnú rovinu s hladko modelovaným rovinným až mierne zvlneným reliéfom s výskytom depresných foriem, s teplou mierne suchou nížinnou klímou, s výskytom kanalizovaných vodných tokov a zvyškami ramennej sústavy, s podzemnými vodami fluvialných štrkopieskov s výskytom artézskych vôd. Z pôd prevládajú čierne glejové, menej sú zastúpené fluvizeme.

PFCelok je dominantne poľnohospodársky využívaný, s absolútnou prevahou veľkoblokovej ornej pôdy, menším zastúpením trávnych porastov (okolie Hetmėňa) a špeciálnych kultúr (menší sad). Výskyt lesného pôdneho fondu je obmedzený na dve lokality v terénnych depresiách (Malá Lúčina, Vráble). V PFCelku sa nachádzajú dve osady (Hetmėň, Kilič) a tri farmy živočíšnej výroby (Starý dvor, Nový dvor, Hetmėň).

Najvýznamnejšími prvkami biotickej štruktúry sú mokradné ekosystémy - biocentrá miestneho významu jestvujúce (Malá Lúčina, Vráble) a tri biocentrá miestneho významu navrhované a biokoridory kanálov (Selický kanál je regionálne významným biokoridorom, Šalianský, Dvorský, Kolárovsý kanál a rameno Tešedíkovo-Žihárec sú miestne významné):

- **Malá Lúčina (BCM7)** - podmáčaný lesík, na časti lokality mladá výsadba jelše a vrb, časť tvorí monokultúra šľachteného topoľa, na menšej ploche sú vrbové

porasty. Na značnej ploche sú vyvinuté porasty trste. Bylinné poschodie väčšinou dobre vyvinuté, zložené z pôvodných druhov.

- **Vráble (BCM8)** - mokradná lokalita. Plošne prevažujú trstové porasty. Súčasťou lokality sú i pomerne mladé porasty vysokých ostríc a spoločenstiev obnaženého dna. Lokalita významná ornitologicky, zistené boli významné druhy pavúkov.
- **Selický kanál (BKR2)** je väčším kanálom s dostatkom vody. Brehy sú spevnené betónovými panelmi. Na úzkom, nespevnenom páse dna v strede toku vyvinutá relatívne bohatá makrofytná vegetácia. Brehové porasty bez drevín, iba v strednej časti malá skupinka drevín. Bylinné poschodie prirodzené, kosené, druhovo však iba priemerne bohaté. Litorálna vegetácia nie je vyvinutá.
- **Šalianský kanál (BKM6)** - umelý vodný tok, v hornej časti (po lokalitu Malá Lúčina) bez drevinných brehových porastov, resp. so slabo vyvinutým porastom drevín, poníže na brehu vysadená línia euroamerických topoľov. Bylinné poschodie prirodzené.
- **Dvorský kanál (BKM7)** - umelý, priamy vodný tok, na brehu jednostranne vysadený pás kultivarov euroamerických topoľov. Litorálna vegetácia prirodzená, ostatná bylinná vegetácia na brehoch málo druhovo pestrá.
- **Kolárovsý kanál (BKM8)** - začína v území - pri čističke odpadových vôd. Dosahuje v území pomerne veľkú dĺžku, väčšinou je bez drevinného porastu. Bylinné poschodie brehových porastov je pomerne chudobné. Hlavným problémom je stále, mimoriadne veľké znečistenie vody, ktoré sa sem dostáva z ČOV.
- **Bývalý vodný tok Tešedíkovo – Žihárec (BKM9)** - predstavuje zvyšok bývalého vodného toku, prirodzene meandrujúceho. Na viacerých miestach je pôvodné koryto málo výrazné, plytké. Vodný tok je na značnej časti iba občasný. V celej dĺžke vysadený kultivar euroamerických topoľov, na niektorých miestach i priamo v koryte. Bylinné poschodie pozostáva ako z pôvodných, tak i synantropných druhov. Ako genofondovo významné lokality boli klasifikované Malá Lúčina, Vráble, zvyšok parku pri Hetmėni a mokrad južne od lokality Vráble.

Z hľadiska ochrany a tvorby krajiny je potrebné aj v tomto území posilniť zastúpenie mimolesnej drevinnej vegetácie vrátane plošných prvkov tak, aby boli ekostabilizačné prvky v poľnohospodárskej krajine zastúpené dostatočne. Za týmto účelom boli navrhnuté **nové prvky kostry ÚSES** nasledovne - 6 biocentier miestneho významu (BCM7-10 a BCM12-13), 13 biokoridorov miestneho významu (BKM13-17, 20-27), 22 plošných interakčných prvkov a množstvo líniových interakčných prvkov na rozhraní poľnohospodárskych pozemkov a dopravných línii. Najvýznamnejšie z týchto prvkov sú nasledovné:

- **Meander pri Tešedíkove (NBCM3)** - lokalita je hospodársky nevyužívaná, v prvom rade je potrebné zlikvidovať skládku odpadov a následne vysadiť lesík s druhovým zložením drevín mäkkého a tvrdého lužného lesa.
- **Sútok Dvorského a Šalianskeho kanála (NBCM4)** - vytvorenie novej remízky v území, kde je málo drevinnej vegetácie, možno využiť aj terénnu depresiu na susednom poli.
- **Hetmėň – Hájske (NBCM5)** - vytvorenie nových remízok v území, kde je málo drevinnej vegetácie. V prípade prvej lokality možno využiť aj terénnu depresiu na susednom poli.

V dokumentácii krajinnoeekologického plánu je navrhovaná aj renaturácia vodných tokov – miestnych kanálov, ako aj nové členenie poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

2.3 URBANISTICKÁ STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

Historické súvislosti urbanistického vývoja mesta

Šaľa do roku 1960

Vývoj a súvislosti urbanistického vývoja mesta Šaľa nie je možné relevantne skúmať ani hodnotiť nakoľko chýbajú resp. sú nedostupné materiály, ktoré by umožňovali interpretáciu urbanistického vývoja mesta.

Z dostupných získaných znalostí možno predpokladať, že jadrom mesta Šaľa „od nepamäti“ je súčasné námestie sv. Trojice, kde sa nachádzajú pôvodne najdôležitejšie budovy mesta (kostol a kaštieľ). Spôsob vyformovania tohto priestoru je však možné interpretovať rôznymi spôsobmi, pričom najpravdepodobnejšie sa javí skutočnosť, že dnešná Hlavná ulica v smere od Diakoviec bola hlavná prístupová komunikácia, ktorá „končila“ na tomto námestí. Táto konfigurácia je teda vyformovaná najneskôr niekedy z obdobia z konca 16. storočia v čase budovania kaštieľa. Z námestia však pokračovali ďalej ulice Horná a Dolná, ktoré umožňovali prístup k brodu cez Váh resp. k Hetmėňu.

Napriek takýmto úvahám chýba jasná interpretácia v otázke polohy dominantnej urbanistickej osi v tomto území, resp. chýba presvedčivá odozva takejto osi v zachovanej urbanistickej štruktúre.

Veča do roku 1960

Historické súvislosti urbanistického vývoja obce Veča, nie je síce možné relevantne skúmať nakoľko chýbajú, resp. sú nedostupné materiály, ktoré by umožnili interpretáciu urbanistického vývoja obce.

Predpokladáme však, že súčasné centrum obce Veča sa nachádzalo na tomto mieste „od nepamäti“, čo vychádza najmä z faktu existencie budovy kostola, ktorého existenciu na tomto mieste možno datovať až do 14.storočia. Z tohto faktu vyvodzujeme, že obec Veča je od svojich počiatkov osídlená na identickom priestore, ako sa nachádza súčasná mestská časť Veča.

Obce sú však formované najvýznamnejším urbanistickým prvkom – urbanistickou osou, prostredníctvom, ktorej je obec napojená či už na svoje administratívne sídlo, alebo na iné významné sídla (trhy a pod.). Veča mala pravdepodobne dlhý čas relatívne ustálenú polohu urbanistickej osi, ktorá pravdepodobne viedla od západu (od obce Dlhá nad Váhom) súčasnou PFČastou Nivy k návestiu (súčasná PFČasť Pribinovo námestie) a odtiaľ pokračovala PFČastou Dózsova ulica smerom do Trnovca nad Váhom. Prepojenie s mestom Šaľa bolo prostredníctvom brodu, neskôr kompy, ktorá premávala približne v mieste záhradkárskej osady v medzihrádzovom priestore Váhu a do obce Veča sa teda vstupovalo takisto PFČastou Nivy, ktorá zachytávala aj tento smer. V čase budovania železníc však prichádza postupne aj k budovaniu ciest a vyššie spomínané koridory boli pozmenené prakticky do súčasnej podoby už koncom 19. storočia.

Do II. svetovej vojny bola samostatnou súčasťou obce Veča aj Židovská Veča, ktorá sa nachádzala približne v miestach dnešnej križovatky ulíc Dlhoveská a Nitrianska, ktorá mala svoj cintorín v dnes zachovanej polohe. Bližšie podrobnosti a skutočnosti o osade nie sú známe.

Šaľa po roku 1960

Po zlúčení obcí na oboch stranách Váhu a rozhodnutí o výstavbe chemického závodu Duslo, začína zásadné obdobie pre vývoj mesta, ktoré síce prinieslo výrazný demografický vzrast a teda aj celkový význam mesta, ale súčasne prinieslo najmä zničenie pôvodnej urbanistickej a najmä stavebnej štruktúry.

Poloha pôvodných centier sa síce v obidvoch častiach mesta zachovala, avšak v rôznej miere bola zničená ich urbanistická podstata. V Šali sa zachovala poloha, zachoval sa význam centra, avšak prakticky úplne sa zničila priestorová podstata centra. Vo Veči sa zachovala poloha, v princípe aj priestorová podstata ale význam centra je postupne znižovaný presúvaním ťažiska časti mesta do inej polohy – pričom je možné predpokladať, že tento proces je už prakticky nezvratný.

Urbanistické osi ovplyvňujúce vývoj mesta sa ustávajú približne v dnešných polohách, pričom však Podunajská os má svoj väčší význam do roku 1996 predovšetkým v smere na Galantu (okresné mesto okresu kam patrila aj Šaľa, týmto smerom je aj krajské mesto Západoslovenského kraja Bratislava) a po roku 1996 sa Šaľa stáva okresným mestom a vzrastá význam smeru na Nitru (sídlo novovzniknutého vyššieho územného celku – kraja).

Súčasná koncepcná urbanistická štruktúra

Urbanistickú štruktúru mesta Šaľa tvoria v súčasnosti dva PFCelky urbanistického typu: PFCelok Šaľa, ktorý je regionálneho charakteru a PFCelok Veča, ktorý je miestneho charakteru. Vymedzenie jednotlivých PFCelkov urbanistického typu je stanovené podľa ucelených urbanistických vzťahov a historického vývoja. K týmto dvom klasickým PFCelkom urbanistického typu treba pripočítať tretí urbanistický celok urbanistického typu špecifického charakteru: PFCelok Duslo, ktorý tvorí areál priemyselného komplexu Dusla; v rámci katastrálneho územia mesta Šaľa sa však tu rozprestiera iba svojou malou časťou.

PFCelok Šaľa je ucelený celok s vyformovaným jediným jadrom štruktúry, ktorému podlieha jeho periféria závislá predovšetkým na tomto centre či už z hľadiska základných, alebo vyšších funkcií, pričom samotné centrum má väzby aj nad rámec svojej periférie.

PFCelok Veča je takisto ucelený celok s vyformovaným jediným jadrom štruktúry, ktorému však nepodlieha celá jeho periféria, pretože najnovšia výstavba má svoje vybavenostné funkcie základného charakteru umiestnené v inej polohe i keď jej nemožno zatiaľ určiť charakter centra. Z hľadiska vyšších funkcií je tento celok závislý od PFCelku Šaľa.

PFCelok Šaľa

PFCelok Šaľa zo svojho postavenia v rámci mesta, historicko-urbanistického vývoja, ekonomického potenciálu tvorí prirodzene dominantnú polohu v rámci celého mesta Šaľa. Nachádzajú sa tu prakticky všetky vybavenostné funkcie, ktoré sú nad rámec základného vybavenia a tak tento celok je spádovým centrom pre svoj podriadený PFCelok Veča ako aj pre okolité obce najmä z okresu Šaľa. Pri svojej rozlohe vyše 3,5 km² je však v súčasnosti už na únosnosti plnenia všetkých funkcií vyplývajúcich z postavenia celku, okrajové časti tohto celku majú slabú dostupnosť k centru s veľkou dochádzkovou vzdialenosťou. Priestorové rozloženie zástavby možno charakterizovať ako prstenec voľnej uličnej zástavby s podlažnosťou do 2NP obopínajúci uprostred umiestnenú soliternú zástavbu vysokopodlažnú. Na juhozápadnom okraji sa navyše nachádza výrazná štruktúra areálovej zástavby.

Jadrom PFCelku je urbanistické centrum regionálneho charakteru, ktoré možno stotožniť s PFČasťami Trojičné námestie, Hlavná ulica a možno ho nazvať **Centrum Šaľa**. Toto jadro obsahuje prakticky výlučne vybavenostné funkcie vyššieho charakteru, nachádzajú sa tu najmä komerčne zaujímavé obchodné prevádzky a verejné priestory majú výraznú tendenciu získať charakteristiku ako spoločenské priestory s možnosťou strávenia voľného času (pivárne, kaviarne, reštaurácie...). Z hľadiska priestorovej štruktúry sa jedná o jediné dva priestory, kde sa zachovala kompaktná uličná zástavba strednopodlažná (2 až 4NP), i keď aj tu sa nachádzajú vážne urbanistické deštrukcie nedávnej minulosti. Plošná výmera tohto centra je 0,13 km², čo predstavuje len necelé 4% celého PFCelku Šaľa a určite možno označiť toto centrum za malé.

Centrum je v princípe označené urbanistickou dominantou – **veža kostola sv. Margity** avšak výšková hladina príľahlých objektov ako aj ostatnej štruktúry už úplne potrela túto dominantu a dnes ju možno charakterizovať iba ako mestskú s možnosťou vnímania iba v rámci centra. Tieto ostatné výškové objekty, takmer všetky vyššie ako veža kostola, sú najmä objekty s charakterom bývania, a preto je veľmi otáznne ich priestorové pôsobenie – výškový bytový objekt neoznačuje žiadnu významnú funkciu z hľadiska mesta – je potrebné na takýto objekt upozorňovať? Neobstojí ani formálne označenie centra mesta výškovými objektmi, ktoré pôsobia skôr máľúco a zakrývajú skutočne centrálné priestory označené spomínanou vežou kostola. K týmto vežovým výškovým objektom treba počítať aj tzv. doskové výškové bytové domy, ktoré síce svojou proporciou nemôžu tvoriť prvok, ktorý by mohol byť označený za dominantu, napriek tomu tvoria výrazné „líniové dominanty“.

Centrum Šaľa má síce regionálny charakter, čiže je dôvodné predpokladať, že vzhľadom k svojej spádovej oblasti predstavuje dostredný charakter, avšak práve vzhľadom k celkovej polohe kontextu mesta Šaľa a jej podriadenosti voči svojim nadradeným centrá, najmä mesto Nitra, ale aj Bratislava predstavuje súčasne závislý charakter. Vzťah Bratislava – Nitra/Nové Zámky s označením **Podunajská os** nemá síce v tejto oblasti dominantný charakter, plní skôr funkciu prepojenia iných regionálnych centier na tejto trase k týmto koncovým nadregionálnym centrá, napriek tomu na území mesta Šaľa možno hovoriť, že táto urbanistická os regionálneho charakteru má v meste Šaľa skôr tranzitný charakter. Katastrom mesta táto os prechádza mimo zastavané územie mesta od severozápadu smerom severne, severovýchodne až východne. Vstup do mesta je cez vetvu miestneho charakteru – privádzačom pre centrum obce Kráľová nad Váhom a Šaľu. Táto os má svoje napojenie na centrum v tomto smere prostredníctvom pokračovania PFČasti Štúrova ulica, ktorá ústi do PFČasti Trojičné námestie.

Pri opäťnom vstupe do mesta sa však zašľuje do mesta cez Večanskú vetvu v trase Nitrianskej ulice a do centra mesta prostredníctvom PFČasti Pázmaňova ulica, ktorá má podľa všetkého urbanisticky lepšie postavenie. Táto Podunajská os okrem regionálnych väzieb vyššie popísaných plní vo svojej osi v z tohto smeru aj funkciu miestnych väzieb podriadených obci v týchto smeroch a takto prepája od západu len obec Kráľová nad Váhom a prístup k západnej strane vodnej nádrže Kráľová a zo severovýchodu obce Dlhá nad Váhom, Hájske, Horná Kráľová, Močenok, Trnovec nad Váhom a Selice – čiže pri vstupe do PFCelku Šaľa z tohto smeru je zlúčený tok viacerých urbanistických osí.

Z hľadiska priestorovej štruktúry Podunajská os prechádza nezastavaným územím. Z hľadiska funkčnej štruktúry Podunajská os prechádza prevažne krajinným

územím, len malá časť osi sa nachádza v území navrhovanom pre zástavbu s vybavenostnými funkciami, čo spôsobuje najmä fakt, že os neprechádza centrom mesta, s ktorým je prepojená len prostredníctvom prepojení.

Podunajská os tvorí vstupné urbanistické línie do PFCelku Šaľa zo západného a severovýchodného smeru. Z južného smeru sú do mesta zašľené dve urbanistické osi miestneho charakteru, pričom sa však jedná o tú istú urbanistickú os - **Šalianska os** so svojimi dvomi vetvami. Významnejšia z tejto dvojice je západná vetva Šalianskej osi, ktorá umožňuje prepojenie obcí Diakovce, Tešedíkovo a Žihárec s mestom Šaľa. Obec Diakovce má pre mesto význam aj z hľadiska možností rekreácie (termálne kúpalisko Diakovce) a v tomto smere sa pri vstupe do mesta nachádza lokálna priemyselná zóna. Táto vetva sa zašľuje do PFCelku Šaľa v polohe PFČasti Diakovská cesta a ďalej v pokračovaní priamo na PFČasť Hlavná ulica. Prepojenie na Podunajskú os je zabezpečené jednak prostredníctvom centra a potom prostredníctvom pripojení Podunajskej osi na centrum (najmä PFČasť Pázmaňova ulica), ale je vytvorené aj prepojenie prostredníctvom PFČasti Kráľovská cesta.

Východná vetva Šalianskej osi, ktorá prepája obce Vlčany a Neded s mestom Šaľa a súčasne umožňuje popri rieke Váh prepojenie s mestom Komárno (hraničný prechod s Maďarskou republikou), súčasne plní funkciu „obchvatu“ obcí Diakovce, Tešedíkovo, Žihárec. Táto vetva sa zašľuje do PFCelku Šaľa v polohe PFČasti Dolná ulica a prostredníctvom nej priamo do PFČasti Trojičné námestie.

Šalianska os resp. jej južné prepojenie na mesto vo svojej západnej vetve z hľadiska priestorovej štruktúry prechádza najmä územím s areálovou výstavbou po železničnú trať a po jej prekročení vstupuje do solitérnej zástavby. Z týchto dôvodov tvorí táto vetva Šalianskej osi spočiatku uličný priestor a v blízkosti centra mesta sa mení na cestný priestor, čo možno ako pri Podunajskej osi hodnotiť ako veľmi nemestský charakter. Z funkčného hľadiska prechádza os spočiatku výrobnou až vybavenostnou zástavbou, ktorá sa potom postupne mení najmä na vybavenostnú zástavbu, a preto možno povedať, že táto os prechádza funkčne pomerne vhodným územím. Šalianska os vo svojej východnej vetve však prechádza najmä územím bez príľahlých funkcií, resp. obytným územím, ktoré je síce vnímateľné ale je orientované do iných priestorov – jedná sa o soliternú zástavbu a tak táto os tvorí najmä cestný priestor, ktorý nemôže navodzovať dojem mestskosti.

Okrem spomínaných urbanistických osí výrazne ovplyvňujúce mesto Šaľa a najmä PFCelok Šaľa je urbanistická dopravná os nadregionálneho charakteru – železničná trať č. 130, ktorá je prepojená zo štruktúrou mesta v polohe železničnej stanice. Tento železničný uzol takto predstavuje ďalšiu veľmi významnú polohu odkiaľ je vnímaný vstup do mesta. Tento uzol je prakticky v tej istej polohe podporovaný identickou polohou autobusovej stanice. Samotný vstup do mesta z tejto polohy je umiestnený v PFČasti Staničná ulica na vyústení ulice SNP. Nevýhodou tohto vstupu je skutočnosť, že samotná ulica SNP nie je nasmerovaná na Centrum Šaľa, čo vytvára mierne neprehľadnú situáciu v rámci tejto urbanistickej štruktúry.

Špecifickými napojeniami na urbanistickú štruktúru sú aj zastávky mestskej hromadnej dopravy, resp. zastávky prímestskej autobusovej dopravy. Ich rozmiestnenie v rámci PFCelku Šaľa sleduje jednotlivé urbanistické osi – autobusová doprava premáva najmä po týchto trasách, okrem dvoch výnimiek, ktoré sú využívané pre vstup do mesta od západu Kráľovská ulica namiesto Štúrovej ulice, kde je umiestnená regionálna urbanistická os, a v polohe Vlčanskej ulice, ktorá sa takisto využíva pre autobusovú dopravu.

Z environmentálne významných prvkov PFCelku Šaľa sú dôležité najmä významnejšie plochy sídelnej zelene (park pri rímsko-katolíckom kostole, park na Dolnej a Vlčanskej ulici, cintorín, nemocničný park a areály školských a predškolských zariadení – napr. Okružná ul., sídlisko Váh I., Družstevná ul., Krátka ul.). Z hľadiska tvorby systémov sídelnej zelene sú dôležité aj uličné aleje (SNP, Hlavná, Murgašova, Budovateľská, Vlčianska, Jarmočná, Družstevná, Vinohradnícka a i.) V PF celku sa nenachádzajú genofondovo významné lokality flóry a fauny.

PFCelok Veča

PFCelok Veča má zrejmy podriadený vzťah voči nadradenému PFCelku Šaľa, čo sa prejavuje výraznými väzbami, ktoré sú ľahko čitateľné najmä z dôvodu, že medzi týmito dvomi celkami existuje jediné prepojenie vo forme cestného mostu cez rieku Váh. Oproti PFCelku Šaľa má PFCelok Veča rozlohu niečo cez 1,5 km², čo v vytvára pomerne vhodnú podmienku pre primeranú dostupnosť v rámci tohto celku.

Pri lokalizovaní jadra PFCelku Veča nie možné postupovať takým jednoznačným spôsobom ako to bolo pri PFCelku Šaľa. Narušenosť pôvodnej obce Veča dosiahla neproporčné dimenzie pri tvorení priestorovej štruktúry, čo spôsobilo neuveriteľnú štruktúru obyvateľstva v jeho rozložení na území celku a tým výrazne, prakticky v priebehu jedného desaťročia sa zmenilo demografické ťažisko – výstavba sídliska v juhozápadnej oblasti celku. Napriek týmto dynamickým zmenám a nutnosti hľadať pravdepodobne novú polohu centra tohto celku, označili sme za miestne centrum PFČasť Pribinovo námestie s názvom **Centrum Veča** – teda polohu pôvodného centra samostatnej obce Veča. Z funkčného hľadiska obsahuje toto centrum významné prvky najmä základného charakteru: kostol, cintorín, spoločenský dom, obchod s potravinami a zmiešaným tovarom, základnú školu, reštauráciu – krčmu, takže v prípade, že by toto centrum slúžilo bežnej samostatnej obci bolo by prirodzeným najrušnejším miestom obce. Z priestorového hľadiska sa jedná o voľnú uličnú zástavbu nízkopodlažnú s veľmi vhodne umiestneným solitérom budovy miestneho kostola. Napojenie tohto miestneho urbanistického centra je prostredníctvom Podunajskej osi.

Centrum Veča podobne ako Centrum Šaľa je označené historickou urbanistickou dominantou – **veža kostola**. Jej priestorové pôsobenie vzhľadom na pôvodnú zástavbu bolo postačujúce a primerané, čo podporovalo aj veľmi vhodné umiestnenie objektu vzhľadom k pôvodným urbanistickým osiam. V súčasnosti však, potom čo v juhozápadnej časti PFCelku Veča vyrástlo nové sídlisko, je pôsobenie tejto dominanty oslabené, no na rozdiel od Centra Šaľa pri vstupe do mesta alebo PFCelku Veča od východu, je ešte možná čitateľnosť a pôsobenie dominanty.

Keďže PFCelkom Veča prechádza v tomto regióne najdôležitejšia urbanistická os, jej trasa výrazne ovplyvňuje fungovanie a usporiadanie celku. **Podunajská os** takto tvorí akúsi chrbticu územia, pričom prakticky ani nie je dôležité, či prechádza centrom PFCelku Veča, nakoľko je významovo nadradená. Skôr naopak, centrum Veča ťaží z toho, že sa nachádza na tejto osi aj vrátane negatívnych dopravných dôsledkov, čo prináša najmä tranzitná doprava.

Podunajská os vstupuje do PFCelku Veča na jeho východnej strane v PFČasti Nitrianska ulica, ktorej trasovanie je spočiatku mimo centra pôvodnej obce a až v závere tejto časti sa po 90° stočení doľava odkrýva vstup do miestneho Centra Veča.

Pri vstupe Podunajskej osi do PFCelku Veča od juhozápadu – teda od PFCelku Šaľa po moste cez rieku Váh vchádzame do anonymného prostredia cez PFČasť Nitrianska ulica, napriek prírodnej scenérii pri rieke Váh.

Okrem nosnej urbanistickej osi (Podunajská os), ktorá prechádza územím od juhozápadu na juhovýchod, PFCelok Veča je formovaný aj dvomi ďalšími urbanistickými osami miestneho charakteru.

Dôležitejšou z týchto dvoch osí je **Močenská os**, ktorá prepája obce Močenok, Horná Kráľová a Hájske s mestom Šaľa, ale predovšetkým sa týmto smerom napája aj areál Duslo Šaľa, ktorý je pre mesto najväčšou zásobárňou pracovných miest – čiže pohyb Šaľa – Duslo je veľmi intenzívny. Močenská os vstupuje do mesta od severovýchodu prostredníctvom PFCasti (Močenská cesta) a prakticky hneď pri vstupe do mesta sa pripája na Podunajskú os.

Druhá zo spomínaných dvoch miestnych urbanistických osí je **Šalianska os**, resp. jej zaústenie do PFCelku Veča od severu, ktorá prepája obec Dlhá nad Váhom s mestom Šaľa, súčasne je z tejto strany možný prístup k východnej strane vodnej nádrže Kráľová. Šalianska os zo severnej strany vstupuje do mesta prostredníctvom PFCasti Dlhoveská ulica a prakticky hneď pri vstupe do mesta sa pripája kolmo na Podunajskú os.

Z prírodných prvkov sa v PFCelku Veča nachádza niekoľko významnejších plôch sídelnej zelene (areály SOU a ZŠ, Židovský cintorín, plocha pri bytových domoch Nivy, ulice Komenského, Jilemnického, Nivy). Bývalý chránený park pri kúrii je v súčasnosti v súkromnom vlastníctve a neplní tak už funkciu verejnej zelene.

Urbanistická stratégia mesta

Urbanistickú stratégiu rozvoja mesta Šaľa možno označiť za tzv. juhovýchodnú alternatívu, rozvoj mesta je dlhodobo usmerňovaný juhovýchodným smerom s cieľom urbanizovať postupne územie medzi dnešným zastavaným územím, riekou Váh a železnicou, najmä na pravom brehu rieky v ďalekej budúcnosti aj na ľavom brehu. Urbanistická kostra územia mesta je založená na vytvorení mesta na rieke s vytvorením dvoch až troch prepojených urbanistických centier regionálneho charakteru vzájomne kooperujúcich na delbe vybavenostných funkcií s dominantnejším významom dnešného centra Šaľa, pričom prepojenie je dlhodobo urbanisticky fixované súčasným mostným prepojením, čiže sa vytvára jednoduchá urbanistická schéma. Na základe takýchto súvislostí a zohľadnení širších vzťahov je najvhodnejšie fixovanie urbanistickej cestnej osi severne od štruktúry mesta v polohe tesne priľnutej k súčasnému severnému okraju mesta (poloha je navrhovaná aj v rámci VUC Nitrianskeho kraja lit. 61), ktorá bude mať pre každé centrum vybudované priame privádzacie. Poloha urbanistickej železničnej osi (dnešná železnica) je dlhodobo potvrdzovaná v súčasnej polohe.

Urbanistická stratégia rozvoja mesta Šaľa navrhuje novú štruktúru jestvujúcich urbanistických celkov a zároveň navrhujeme šesť nových urbanistických celkov. Urbanistickú štruktúru mesta Šaľa tvorí desať PFCelkov urbanistického typu usporiadaných v hierarchickej štruktúre:

- PFCelok Šaľa, PFCelok Nová Veča a PFCelok Jozefov sú regionálneho charakteru, pričom PFCelok Šaľa má dominantné postavenie;
- PFCelok Duslo je taktiež regionálneho charakteru avšak sa jedná o špecifický (monofunkčný) celok výlučne s výrobnými funkciami. PFCelok Duslo sa nachádza najmä mimo katastrálneho územia mesta Šaľa;
- PFCelok Veča, PFCelok Veča-sever2, PFCelok Vršky a PFCelok Bilica sú miestneho charakteru;
- PFCelok Pod Bilicou je taktiež miestneho charakteru avšak sa jedná o špecifický celok výlučne s výrobnými funkciami;
- PFCelok Hetméň – osada je rovnako miestneho charakteru pričom sa jedná o celok so športovo-rekreačnými funkciami.

Vymedzenie jednotlivých PFCelkov urbanistického typu je stanovené podľa navrhovaných ucelených urbanistických vzťahov a historického vývoja. Základné údaje o jednotlivých urbanistických celkoch pozri tab. 2. Urbanistická stratégia pritom nezohľadňuje demografickú prognózu (strana 34) pre obdobie navrhované týmto územným plánom (do roku 2030), ale skôr vytvára podklad pre definovanie demografického potenciálu pre bližšie nešpecifikované budúce obdobie.

tab. 2: Charakteristika urbanistických PFCelkov - návrh

	PFCelok (pomenovanie)	Rozloha (km ²)	Centrum (km ²)	Podiel centra (%)	Charakteristika PFCelku (popis)
1B	Veča	1,099	0,049	4,45	obytný
1C	Duslo	0,055	0,000	0,00	výrobný
1D	Nová Veča	0,912	0,332	36,40	vybavenostno-obytný
1E	Veča-sever 2	0,643	0,000	0,000	vybavenostno-obytný
2B	Šaľa	2,588	1,046	40,42	vybavenostno-obytný
2C	Jozefov	0,645	0,264	40,93	vybavenostný
2D	Vršky	0,347	0,027	7,78	obytný
2E	Bilica	0,317	0,027	8,52	obytný
3B	Pod Bilicou	1,365	0,000	0,00	výrobný
3C	Hetméň - osada	1,175	0,027	2,30	športovo-rekreačný
Vybavenostné a vybavenostno-obytné		4,788	1,642	34,29	
Obytné		1,763	0,103	5,84	
Výrobné		1,420	0,000	0,00	
Športovo-rekreačné		1,175	0,027	2,30	
Spolu		9,146	1,772	19,37	

PFCelok Šaľa

Pre budúcnosť sa potvrdzuje prirodzená dominantnosť tohto celku ako to vyplýva z jeho historických, urbanistických a ekonomických faktorov. Oproti súčasnej štruktúre sa však navrhujú niektoré opatrenia, ktoré tento rozsiahly celok mierne zmenšia a funkčne „vyčistia“. Jedná sa najmä o oddelenie časti celku nachádzajúceho na južnom okraji za železnicou v prospech novonavrhovaného PFCelku Pod Bilicou, na juhozápadnom okraji v prospech novonavrhovaného PFCelku Vršky, na severozápadnom okraji v prospech PFCelku Jozefov a na západnom okraji v prospech PFCelku Bilica. Veľkosť tohto celku sa takto zmenší z pôvodných 3,5 km² na navrhovaných 2,6 km². Priestorové rozloženie zástavby sa principiálne ponecháva v pôvodnej filozofii – podlažnosťou „vyššie“ jadro obopína „nižšia“ periféria, mení sa však kvalita štruktúr: centrálna časť so solitérnou vysokopodlažnou zástavbou by sa

mala postupne (dlhodobý cieľ) meniť na kompaktnú uličnú štruktúru v podlažnosti do 6NP a periférna časť by sa postupne z voľnej uličnej zástavby do 2NP mala transformovať na voľnú až kompaktnú uličnú zástavbu do 4NP. Funkčné rozloženie zástavby predpokladá postupné prerastanie vybavenostných funkcií do rozsiahlejšie definovaného centra, kde by sa mali dostávať rozmanité vybavenosti vyššieho a základného charakteru. Perifériu bude naďalej tvoriť najmä bývanie, v južnej časti pozdĺž železničnej trate budú výrobné funkcie tzv. nezávadného charakteru, v polohe pri rieke Váh by sa mali postupne dostávať funkcie zelene environmentálneho charakteru.

Jadrom PFCelku Šaľa bude naďalej centrum regionálneho charakteru s označením **Centrum Šaľa**, pričom príde k jeho výraznému rozšíreniu a štrukturalizácii. Novo zadefinované centrum (PFCasť Šaľa-centrum) z pôvodnej výmery 0,13km² vzrastie na 1,05km², čo predstavuje vyše 40% plochy celého celku. Takéto vymedzenie je pre najbližšiu budúcnosť síce rozsiahle, vychádza však s určitých urbanisticko-historických ale najmä súčasných väzieb, ktoré takto tvoria ucelený potenciál s možnosťou dlhodobého napĺňania. Označenie centra urbanistickými dominantami v najbližšej dobe zostane približne v súčasnej podobe, postupne je však vhodné doplniť jestvujúcu urbanistickú dominantu – **veža kostola sv. Margity** o ďalšie dominanty v polohách prieniku jednotlivých urbanistických osí s centrom:

- v polohe kríženia ulíc Pázmaňa a SNP;
- v polohe kríženia ulíc Štúrova a SNP;
- v polohe kríženia ulíc Kráľovskej a SNP;
- v polohe kríženia ulíc Kráľovskej a Hlavnej;
- v polohe kríženia ulíc Vlčanská a Dolná.

Prirodzene pri filozofii tvorby urbanistických dominant je potrebné riešiť najmä otázku jestvujúcich objektov s výrazným priestorovým pôsobením (solitérne vysokopodlažné bytové domy), ktoré označujeme za nevhodné a neprimerané. Je potrebné dlhodobo presadzovať ich postupné nahradzovanie za iné formy (kompaktná uličná zástavba do 6NP).

Štruktúra urbanistických osí sa mení a prispôsobuje sa niektorým princípom vyplývajúcich z nadradených väzieb (lit. 61), súčasne však predpokladá cieľavedomé formovanie ich celostnej štruktúry tak, aby vznikla primeraná, previazaná urbanistická štruktúra s kladným potenciálom pre nasledujúce obdobie.

Poloha najvýznamnejšej urbanistickej cestnej osi (Bratislava – Nitra/Nové Zámky) – **Podunajskej osi** sa navrhuje preložiť do novej polohy, a to mimo PFCelku Šaľa a mimo zastavané územie mesta do okrajovej polohy severne a severovýchodne od mestskej časti Veča. Pri západnom vstupe v pôvodnej trase cesty v smere od Galanty sa vytvorí napájací dopravný bod pre centrum Šaľa prostredníctvom urbanistickej osi miestneho charakteru s označením **Západná mestská os** (PFCasť Západná mestská os).

Táto os bude tvorená v polohe verejných priestorov cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov. Tento uličný priestor bude preto potrebné postupne prebudovať a rozšíriť oproti súčasnému stavu. Krátkodobou alternatívou v tomto priestore je aj možné rozdelenia tejto osi do dvoch uličných priestorov (Štúrova a Kráľovská ulica). Prepojenie s centrom Nová Veča bude prostredníctvom urbanistickej osi regionálneho charakteru s označením **Mestská os** (ulica SNP a Nitrianska ulica). Túto os tvorí prakticky len mostné prepojenie medzi jednotlivými brehmi rieky, jestvujúci most však dnes neumožňuje jeho plnohodnotné začlenenie do mestskej štruktúry – chýba primerané cyklistické a pešie prepojenie, a preto je potrebné túto os posilniť pešou lávkou, prípadne rekonštrukciou jestvujúceho mostu. Od juhu sa napájajú miestne urbanistické osi **Šalianska os západná a východná vetva**, ktoré ostávajú voči súčasnému stavu v nezmenenej polohe. Západná aj východná vetva bude tvorená len krátkym úsekom v polohe Hlavnej ulice resp. Dolnej ulice cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov. K novonavrhovanému PFCelku Vršky sa vytvára nová urbanistická os miestneho charakteru s názvom **Os Vršky** v polohe Družstevnej ulice, ktorá bude tvorená identicky ako Západná a východná vetva Šalianskej osi. Južným okrajom celku prechádza nadregionálna (celoštátna) železničná urbanistická os, ktorá prináleží k Nitriansko – pohronskej celoštátnej urbanistickej osi (železničná vetva). V návrhu sa nepredpokladá jej zmena, v priestorovom vyjadrení to je dvojkoľajná elektrifikovaná železničná trať. Významným miestom je jej napojenie na mesto – železničná stanica, ktorú by bolo vhodné „posunúť“ pred autobusovú stanicu, tak aby sa tento ťažiskový priestor posúval k Hlavnej ulici.

Regionálne a miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Šaľa nevznikajú nové plochy na urbanizovanie územia, táto časť mesta bude určená výlučne na intenzifikovanie a prebudovávanie jestvujúcej štruktúry.

PFCelok Nová Veča

V zmysle stratégie rozvoja mesta sa navrhuje vytvorenie nového PFCelku regionálneho významu aj na ľavom brehu rieky Váh, ktorý vzniká rozdelením pôvodného PFCelku Veča s označením PFCelok Nová Veča. Rozdelenie je navrhované tak, aby sa rozdelila „pôvodná“ Veča od výstavby, ktorá bola zrealizovaná v posledných rokoch, čím sa vlastne zakladá nová tradícia ucelenej samostatnej oblasti. Veľkosť celku vyčleneného územia je 0,91km². Priestorovú štruktúru v súčasnosti tvorí juhovýchodne od Nitrianskej ulice najmä solitérna vysokopodlažná zástavba, severozápadne je to najmä nízkopodlažná voľná uličná zástavba a areálová zástavba. Funkčne je územie určené najmä pre bývanie a sčasti pre vybavenosť vyššiu a základnú. Do budúcnosti bude potrebné postupne organizovať priestorovú štruktúru do podobnej organizácie ako pri PFCelku Šaľa, t.j. centrálnu polohu do kompaktnej uličnej zástavby v podlažnosti do 6NP a periférne časti v podlažnosti do 4NP. Funkčná štruktúra bude tvorená podobne ako pri PFCelku Šaľa, t.j. v centrálnej polohe sa umiestňujú najmä vybavenostné funkcie vyššieho a základného charakteru, perifériu bude naďalej tvoriť najmä bývanie, v polohe pri napojení na cestu I. triedy je možné umiestňovať výrobné funkcie tzv. nezávadného charakteru, v polohe pri rieke Váh by sa mali postupne dostávať funkcie zelene environmentálneho charakteru.

Jadrom PFCelku Nová Veča bude novonavrhované centrum regionálneho charakteru s označením **Centrum Nová Veča** približne v oblasti kríženia Nitrianskej a Dlhoveskej ulice. Plošná výmera tohto centra je 0,33 km², čo predstavuje takmer 37% plochy tohto celku. Vymedzenie zodpovedá očakávaným aktivitám v tomto území a logickému prepojeniu na Centrum Šaľa. Označenie centra urbanistickou dominantou

je všeobecne navrhované v rámci centra približne v polohe kríženia Nitrianskej a Dlhoveskej ulice, jeho pôsobenie je však dlhodobovo veľmi otáznе v súvislosti s množstvom existujúcich priestorových dominánt, ktoré nedovolia vytvoriť reálne pôsobiacu kvalitnú urbanistickú dominantu, a preto je potrebné lokalizáciu a urbanistickú kvalitu dominanty prehodnotiť. Okrem tejto dominanty sa navrhuje aj ďalšia v polohe kríženia ulíc Nitrianska a Fraňa Kráľa, ktorá bude označovať krížovanie s budúcou miestnou urbanistickou osou (Farkašínska os v polohe ulice Fraňa Kráľa).

Štruktúra urbanistických osí je formovaná podobne ako pri PFCelku Šaľa, poloha najvýznamnejšej urbanistickej cestnej osi (Bratislava – Nitra/Nové Zámky) – **Podunajskej osi** sa navrhuje preložiť do novej polohy, a to severný a severovýchodný okraj mimo zastavané územie PFCelku Veča. V polohe predĺženia s Dlhoveskou ulicou sa vytvorí napájací dopravný bod v prepojení cez územie obce Dlhá nad Váhom pre centrum Nová Veča prostredníctvom urbanistickej osi regionálneho charakteru s označením **Východná mestská os** (PFČasť Východná mestská os). Táto os bude tvorená v polohe verejných priestorov cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov. Tento uličný priestor bude preto potrebné postupne prebudovať a rozšíriť oproti súčasnému stavu. Prepojenie s centrom Šaľa bude prostredníctvom urbanistickej osi regionálneho charakteru s označením **Mestská os** (ulica SNP a Nitrianska ulica). Túto os tvorí prakticky len mostné prepojenie medzi jednotlivými brehmi rieky, jestvujúci most však dnes neumožňuje jeho plnohodnotné začlenenie do mestskej štruktúry – chýba primerané cyklistické a pešie prepojenie, a preto je potrebné túto os posilniť pešou lávkou, prípadne rekonštrukciou jestvujúceho mostu. Severovýchodne v polohe PFČasti Nitrianska ulica je miestnou urbanistickou osou s označením **Večianska os** napojenie na miestne urbanistické centrum Veča, ktoré ostáva voči súčasnému stavu v nezmenenej polohe tvorená cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov. Juhovýchodne v polohe ulice Fraňa Kráľa je fixované do budúcnosti (výhľad) napojenie na novonavrhované miestne urbanistické centrum Farkašín miestnou urbanistickou osou s označením **Farkašínska os**. Os bude tvorená cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Nová Veča vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,14km², prevažne určené na bytovú výstavbu a sčasti pre vybavenosť a výrobu.

PFCelok Jozefov

PFCelok Jozefov sa podobne ako predchádzajúce dva celky navrhuje regionálneho významu, pričom v najbližšom období bude tento celok skôr špecifické funkcie so zameraním na vybavenosť a sčasti výrobné funkcie a vo významnej miere aj športové a rekreačné funkcie. Vymedzenie celku predpokladá jeho neustály vzrast smerom k obci Kráľová nad Váhom a jeho postupnú zmenu na klasický PFCelok vrátane obytných funkcií. Navrhované vymedzenie tohto celku predstavuje 0,534km². Priestorová charakteristika zástavby bude najmä vo forme areálovej zástavby v podlažnosti do 4NP, čo je charakteristické pre územia práve vznikajúce umiestnené v polohách intenzívneho záujmu. Funkčné rozloženie zástavby bude orientované najmä k vybavenostným funkciám.

Jadrom PFCelku Jozefov je vyčlenená oblasť **Centrum Jozefov** o veľkosti 0,264km², pričom sa jedná o krok založenia tohto priestoru tak, aby v budúcnosti takéto funkcie bol schopný plniť. V najbližšom období to bude najmä privádzač z Podunajskej osi v predĺžení na **Západnú mestská os** (PFČasť Západná mestská os), ktorá tvorí napojenie centra Šaľa na Podunajskú os.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Jozefov vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,13km², prevažne určené pre vybavenosť.

PFCelok Veča-sever 2

PFCelok Veča-sever2 sa navrhuje miestneho významu, pričom v najbližšom období bude tento celok v súvislosti s prekládkou cesty I/75 skôr orientovaný so zameraním na vybavenosť a výrobné funkcie umiestňované okolo tejto cesty. Vymedzenie celku predpokladá jeho neustály vzrast smerom k obci Dlhá nad Váhom. Navrhované vymedzenie tohto celku predstavuje 0,643km². Priestorová charakteristika zástavby bude najmä vo forme voľnej alebo kompaktnej uličnej zástavby v podlažnosti do 4NP so znižujúcou sa podlažnosťou okolo navrhovanej prekládky cesty na 2NP, čo je charakteristické pre územia práve vznikajúce umiestnené v polohách intenzívneho záujmu. Funkčné rozloženie zástavby bude orientované najmä k vybavenostným a čiastočne obytným a čiastočne výrobným funkciám.

Štruktúra urbanistických osí je založená na prepojení mestskej časti Veča na obec Dlhá nad Váhom a nepriamo na Podunajskú os cez územie obce Dlhá nad Váhom. **Východná mestská os** (PFČasť Východná mestská os), ktorá tvorí napojenie centra Nová Veča na obec Dlhá nad Váhom a na Podunajskú os.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Veča-sever 2 vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,643km², prevažne určené pre vybavenosť a doplnkovo bývanie a výrobu.

PFCelok Veča

Navrhuje sa prehodnotenie súčasného PFCelku Veča miestneho významu, ktorý sa plošne zmenší a vyprofiluje sa jeho zrejma podriadenosť namiesto voči centru Šaľa k centru Nová Veča. Takto sa dosiahne oddelenie „starej, pôvodnej“ Veče a v princípe v pôvodnom charaktere. Veľkosť vyčleneného územia je 0,97km². Súčasná priestorová a funkčná štruktúra zostane v princípe bezo zmeny, zachová sa prevažujúca voľná uličná zástavba nízkopodlažná určená prevažne pre bývanie, v miestach centra aj pre základnú vybavenosť, v polohe Močenskej cesty aj tzv. „nezávdnú“ výrobu.

Jadrom PFCelku Veča zostane súčasné centrum miestneho charakteru s označením **Centrum Veča**. Plošná výmera tohto centra je 0,05km². Vymedzenie zodpovedá očakávaným aktivitám v tomto území a logickému prepojeniu na Centrum Nová Veča. Označenie centra urbanistickou dominantou je už v súčasnosti vhodné (**veža kostola**) a nie potrebné ho v najbližšom období prehodnocovať.

Štruktúra urbanistických osí je formovaná relatívne jednoducho a prakticky je tvorená len miestnou urbanistickou osou **Večianska os**, ktorá tvorí akúsi chrbticu tohto celku, pričom je napojená v polohe Močenskej cesty na regionálnu urbanistickú cestnú os, ktorá obopína Veču zo severnej a východnej strany. Napojenie Večianskej osi na túto regionálnu urbanistickú os musí byť špecifického charakteru a slúžiť len pre potreby prepojenia mesta s Duslom Šaľa, nesmie slúžiť pre tranzitnú dopravu. Os bude tvorená cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Veča vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,22km², prevažne určené na umiestnenie tzv. nezávdnej výroby a sčasti pre bývanie.

PFCelok Vršky

Novonavrhovaný urbanistický PFCelok miestneho významu s označením PFCelok Vršky v priestore medzi PFCelkom Šaľa, riekou Váh a železničnou traťou, ktorý bude naviazaný k centru Šaľa prostredníctvom Osi Vršky. Veľkosť vyčleneného územia je 0,35km², pričom sa predpokladá postupný nárast smerom k rieke Váh. Navrhuje sa priestorová a funkčná štruktúra najmä ako voľná uličná zástavba nízkopodlažná určená prevažne pre bývanie, v miestach centra aj pre základnú vybavenosť.

Jadrom PFCelku Vršky sa navrhuje centrum miestneho charakteru s označením **Centrum Vršky**, v polohe približne v ťažisku celku v predĺžení Družstevnej ulice. Plošná výmera tohto centra je 0,06km². Vymedzenie zodpovedá očakávaným aktivitám v tomto území a logickému prepojeniu na Centrum Šaľa. Označenie centra urbanistickou dominantou je potrebné uvažovať až v čase profilovania urbanistickej štruktúry tohto celku.

Štruktúra urbanistických osí je formovaná jednoducho a prakticky je tvorená len miestnou urbanistickou osou **Os Vršky**, ktorá tvorí napojenie na centrum Šaľa. Os bude tvorená cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Veča vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,18km², prevažne určené na umiestnenie bývania.

PFCelok Bilica

Novonavrhovaný urbanistický PFCelok miestneho významu s označením PFCelok Bilica v priestore západne od PFCelku Šaľa, ktorý bude naviazaný k centru Šaľa prostredníctvom Bilickej osi. Veľkosť vyčleneného územia je 0,32km², pričom sa predpokladá postupný nárast západným smerom. Navrhuje sa priestorová a funkčná štruktúra najmä ako voľná uličná zástavba nízkopodlažná určená prevažne pre bývanie, v miestach centra aj pre základnú vybavenosť. Umiestňuje sa sem špecifická vybavenosť – nový mestský cintorín v polohe pri železničnej trati (PFČasť Bilica – juh).

Jadrom PFCelku Bilica sa navrhuje centrum miestneho charakteru s označením **Centrum Bilica**, v polohe približne v ťažisku celku v predĺžení Murgašovej ulice. Plošná výmera tohto centra je 0,1km². Vymedzenie zodpovedá očakávaným aktivitám v tomto území a logickému prepojeniu na Centrum Šaľa. Označenie centra urbanistickou dominantou je potrebné uvažovať až v čase profilovania urbanistickej štruktúry tohto celku.

Štruktúra urbanistických osí je formovaná jednoducho a prakticky je tvorená len miestnou urbanistickou osou **Os Vršky**, ktorá tvorí napojenie na centrum Šaľa. Os bude tvorená cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Veča vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,08km², prevažne určené na umiestnenie bývania.

PFCelok Pod Bilicou

Novonavrhovaný špecifický urbanistický PFCelok miestneho významu výrobného charakteru s označením PFCelok Pod Bilicou, ktorý vzniká oddelením od pôvodného PFCelku Šaľa a rozšírením na nové plochy. Naviazaný je k centru Šaľa prostredníctvom obidvoch Šalienských osí. Veľkosť vyčleneného územia je 1,40 km². Navrhuje sa priestorová a funkčná štruktúra najmä ako areálová zástavba do 4NP určená prevažne pre výrobu nezávdnú pre kontakt s obytným územím, ktorá nevyžaduje zvýšené nároky na automobilové zásobovanie a ochranné pásma vyplývajúce z prevádzky majú dosah len po železničnú trať na severnom okraji celku. Z titulu špecifickosti tohto PFCelku nemá tento svoje jadro. Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

Celkovo pre PFCelok Pod Bilicou vznikajú nové plochy na urbanizovanie územia v rozsahu 0,71 km², prevažne určené na plochy výroby.

PFCelok Hetmėň-osada

Novonavrhovaný špecifický urbanistický PFCelok miestneho významu rekreačno-športového charakteru s označením PFCelok Hetmėň-osada, ktorý vzniká v miestach pôvodnej osady Hetmėň a jej širšieho okolia v kontakte s riekou Váh. Priama väzba k urbanizovaným štruktúram mesta je prostredníctvom miestnej urbanistickej osi Šalianska os – východná vetva. Veľkosť vyčleneného územia je 1,18km². Navrhuje sa priestorová a funkčná štruktúra najmä ako areálové plochy nezastavaného charakteru (strelnica, golf a pod.), sčasti areálová zástavba do 2NP určená prevažne ako zázemie športovo-rekreačných aktivít.

Jadrom PFCelku Hetmėň-osada sa navrhuje centrum miestneho charakteru s označením **Centrum Hetmėň**, v polohe súčasnej osady Hetmėň. Plošná výmera tohto centra je 0,03km². Vymedzenie zodpovedá očakávaným aktivitám. Z titulu špecifickosti celku nie je potrebné toto centrum označovať urbanistickou dominantou.

Štruktúra urbanistických osí je formovaná jednoducho a prakticky je tvorená len miestnou urbanistickou osou **Hetmėňska os**, ktorá tvorí napojenie na Šaliansku os – východná vetva. Os bude tvorená cestnou dvojpruhovou komunikáciou s možnosťou pozdĺžneho parkovania a priameho prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam a peších chodníkov.

Miestne dopravné napojenia (autobusové zastávky prímestskej a mestskej autobusovej dopravy) je potrebné lokalizovať v polohe centra a v polohách jednotlivých urbanistických osí tak, aby bola zabezpečená primeraná dostupnosť.

2.4 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY MESTA

2.4.1 DEMOGRAFIA

Stav a tendencia vývoja obyvateľstva v kontexte Slovenska

Počet obyvateľov v SR sa v poslednom období (v rokoch 1991-2001) zvýšil o 105120 osôb, t.j. o 2 %. Priemerný ročný nárast bol v rokoch 1991-2001 10,5 tis. osôb, čo predstavuje pri porovnaní s obdobím 1970-1980 prudký pokles kedy priemerný ročný prírastok bol až 45,4 tis. osôb. Demografický vývin zaznamenal výrazné spomalenie, ktoré má tendenciu pokračovať, prípadne je možné hovoriť už o jeho stabilizácii. V súvislosti s klesajúcim prírastkom obyvateľstva sa zhoršujú aj trendy v demografickom správaní sa obyvateľstva (spomalenie reprodukcie, pokles uzavretých manželstiev, vzrast počtu rozvodov, spomaľovanie vývoja obyvateľstva prirodzenou menou, pokles prirodzeného prírastku, zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva – znižovanie osôb v predproduktívnom veku a nárast osôb v produktívnom veku a poproduktívnom veku).

Celkové charakteristiky pre SR sú v priemete pre Nitriansky kraj ešte nepriaznivejšie, v období 1991-2001 tu bol dosahovaný úbytok obyvateľstva o 4163 osôb (v roku 1991 716846 obyvateľov, v roku 2001 713422 obyvateľov). Aj polohe demografického správania sa dosahuje Nitriansky kraj nepriaznivé hodnoty a obyvateľstvo tvorí regresívny typ populácie. Veková štruktúra obyvateľstva SR sa postupne mení v prospech starších vekových kategórií – prehľbuje sa proces starnutia populácie (znižuje podiel detskej zložky a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poproduktívnom, ale aj v produktívnom veku); Nitriansky kraj má v tomto pohľade stagnujúci typ populácie. Z hľadiska národnostnej štruktúry má SR pestrú národnostnú štruktúru, na území Nitrianskeho kraja prevláda okrem dominantnej slovenskej národnosti, najmä maďarská národnosť pričom v okrese Levice má výrazne zastúpenie (27,9%). Vzdelanostná štruktúra Nitrianskeho kraja oproti celej republike je priemerná (9% vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva).

Historické súvislosti demografickej štruktúry mesta

Demografický vývoj obyvateľstva v sídle Šaľa od začiatku sledovateľného obdobia (od roku 1869) bol dlho ovplyvňovaný predovšetkým poľnohospodárskym charakterom územia – súvisel s väzanosťou obyvateľov na úrodnú pôdu. Poľnohospodársky ráz územia zotrval, ale postupne v období industrializácie sa začal meniť. Vývoj obyvateľstva ovplyvnili dve svetové vojny. Celkove však možno uviesť, že demografický vývoj obyvateľstva Šale mal do roku 1991 neustále rastúcu tendenciu. Pokles vo vývoji obyvateľstva bol zaznamenaný v rokoch po 2. svetovej vojne a po roku 1991 v období do roku 2001 bola zaznamenaná stagnácia vývoja obyvateľstva, resp. mierny pokles počtu obyvateľstva. Tento vývoj bol dôsledkom spoločenských a hospodárskych zmien a je prejavom na celom území SR.

Z porovnania retrospektívneho vývoja počtu obyvateľov v SR a v meste Šaľa vyplýva výrazný rozdiel v dynamike rastu hlavne v období rokov 1961 – 1970, teda po výstavbe výrobného komplexu Duslo a.s. s pokračovaním až do roku 1991.

tab. 3: Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov

	Trvalo bývajúce obyvateľstvo (počet)
PFCelok Šaľa 2001	16579
PFCelok Veča 2001	7985
mesto Šaľa 2001	24564
PFCelok Šaľa 1991	17202
PFCelok Veča 1991	7574
mesto Šaľa 1991	24776
PFCelok Šaľa 1980	17979
PFCelok Veča 1980	1188
mesto Šaľa 1980	19167
PFCelok Šaľa 1970	11402
PFCelok Veča 1970	1520
mesto Šaľa 1970	12922
PFCelok Šaľa 1961	6588
PFCelok Veča 1961	1113
mesto Šaľa 1961	7701
mesto Šaľa 1950	5811
mesto Šaľa 1930	5858
mesto Šaľa 1921	5241
mesto Šaľa 1910	4890
mesto Šaľa 1900	4760
mesto Šaľa 1890	4326
mesto Šaľa 1880	4178
mesto Šaľa 1869	4039
Šaliansky okres 2001	54000
Šaliansky okres 1991 (prepočítane)	54159
Šaliansky okres 1980 (prepočítane)	52993
Šaliansky okres 1970 (prepočítane)	50549
Nitriansky kraj 2001	713422
Nitriansky kraj 1991 (prepočítane)	716846
Nitriansky kraj 1980 (prepočítane)	709133
Nitriansky kraj 1970 (prepočítane)	678085
Slovensko 2001	5379455
Slovensko 1991	5274335
Slovensko 1980	4991168
Slovensko 1970	4537290
Slovensko 1961	4174046
Slovensko 1950	3442317

	Trvalo bývajúce obyvateľstvo (počet)
Slovensko 1930	3324110
Slovensko 1921	2993859
Slovensko 1910	2916867
Slovensko 1900	2782925
Slovensko 1890	2595180
Slovensko 1880	2477521
Slovensko 1869	2481811

Súčasná demografická štruktúra mesta

Administratívno-správne sídlo Šaľa v súčasnom vymedzení bolo vytvorené r. 1960 administratívnym zlúčením mesta Šaľa a obce Veča. V meste Šaľa bývalo v roku 2001 24564 obyvateľov s hustotou osídlenia 545 obyv./km².

tab. 4: Počet obyvateľov, veková štruktúra, národnosť, vierovyznanie

	Trvalo bývajúce obyvateľstvo (počet)	predproduktívny vek (%)	produktívny vek (%)	poproduktívny vek (%)	slovenská národnosť (%)	maďarská národnosť (%)	rómská národnosť (%)	rímsko-katolícke vierovyznanie (%)	evanjelické augs. vierovyznanie (%)	reformované kresť. vierovyznanie (%)	Bez vierovyznania (%)
PFCelok Šaľa 2001	16579	16,2	67,9	15,9	78,5	19,0	0,3	66,2	5,2	2,2	23,9
PFCelok Veča 2001	7985	27,2	66,8	6,0	82,2	15,5	0,5	68,7	0,6	0,3	23,0
mesto Šaľa 2001	24564	19,7	67,6	12,7	79,7	17,8	0,4	66,6	3,7	1,6	23,6
PFCelok Šaľa 1991	17202	15,1	64,9	11,0	-	-	-	-	-	-	-
PFCelok Veča 1991	7574	38,5	56,4	5,1	-	-	-	-	-	-	-
mesto Šaľa 1991	24776	28,5	62,3	9,2	76,6	21,8	0,2	51,9	4,0	1,0	26,5
Šaliansky okres 2001	54000	17,9	63,3	18,3	61,9	35,7	1,0	71,4	4,0	6,4	15,1
Šaliansky okres 1991 (prepočítane)	54159	23,8	58,6	17,6	58,2	40,2	0,7	-	-	-	-
Nitriansky kraj 2001	713422	17,3	62,4	19,8	70,1	27,6	0,7	77,2	3,4	4,7	11,0
Nitriansky kraj 1991 (prepočítane)	716846	23,0	57,4	19,5	68,2	30,2	0,6	-	13,1	-	-
Slovensko 2001	5379455	18,9	62,3	18,0	85,8	9,7	1,7	68,9	6,9	4,1	2,0
Slovensko 1991	5274335	24,9	57,8	17,3	-	-	-	-	-	-	-

V dnešnej dobe (od roku 1991) predstavuje priemerný ročný celkový prírastok –21,2 obyvateľov. Záporný prírastok odzrkadľuje celoslovenské tendencie v demografickom správaní sa obyvateľstva.

V štruktúre obyvateľstva podľa pohlavia prevládajú v meste Šaľa ženy. V roku 2001 žilo v meste 12603 žien čo predstavuje 51,3% z celkovej populácie, na 1000 mužov pripadá 1053 žien. Pri zohľadnení vekových kategórií v obyvateľstve predproduktívneho veku prevláda zastúpenie mužského pohlavia, v poproduktívnych kategóriách naopak prevláda počet žien.

Z vekovej štruktúry obyvateľstva vyplýva permanentný pokles podiel obyvateľov v predproduktívnom veku, rast podielu obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku a tým aj rast priemerného veku obyvateľstva, ktorý v roku 2000 dosiahol úroveň 33,81 rokov, čo je však v porovnaní s celoslovenským priemerom 35,98 rokov ešte stále relatívne mladá populácia.

Z porovnania národnostného zloženia obyvateľstva mesta Šaľa s okresnými, krajskými a celoslovenskými štatistikami vyplýva vyššie zastúpenie neslovenských národností v meste Šaľa. Z nich najväčší podiel pripadá v meste maďarskej národnosti (17,8%), pričom od roku 1991 došlo k poklesu tohto podielu o 4 percentuálne body. V rámci okresu bol podiel maďarskej národnosti na úrovni 35,7%, v kraji 27,6% a na Slovensku 9,7%.

Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania preukazuje síce vysoké zastúpenie obyvateľstva hlásiaceho sa k rímsko-katolíckemu vierovyznaniu (66,6%) s rastúcim trendom oproti roku 1991 (vtedy 51,9%), súčasne však je pre mestá charakteristická značná časť obyvateľstva nehlásiaca sa k žiadnemu vierovyznaniu 23,6%.

Demografická prognóza

Z analýzy populačného vývoja vyplýva, že na konci 80. a 90. rokov 20. storočia sa narušili dlhodobé demografické tendencie. Výrazne sa zmenilo reprodukčné správanie obyvateľstva, ktoré sa prejavuje najmä v prudkom znižovaní počtu živonarodených detí. Z vývoja živorodenosti a úmrtnosti vyplýva, že hrubá miera prirodzeného prírastku je v súčasnosti veľmi nízka. Okrem znižovania prirodzených prírastkov obyvateľstva dochádza aj k postupnému znižovaniu intenzity migračných pohybov. Na prelome 20. a 21. storočia je možné už pozorovať stabilizáciu tohto javu.

Výhľadový počet obyvateľov mesta Šaľa stanovujeme do roku 2030. Vychádzame pritom z demografických projekcií celoslovenských ako aj prognóz pre Nitriansky kraj a Šaliansky okres (lit. 50, lit. 56, lit. 61). Projekcia vývoja počtu obyvateľov pre mesto Šaľa je vypracovaná v dvoch variantoch.

Nízky variant uvažuje v celom projektovanom období s pokračujúcim poklesom plodnosti a so stagnujúcou prípadne mierne rastúcou úmrtnosťou. Uvažuje sa stagnujúcim, resp. záporným migračným prírastkom, predpokladá sa ďalší odliv obyvateľov do väčších miest. Tento takmer katastrofický variant takto predpokladá ďalší pokles obyvateľstva až na hodnotu 23509 obyvateľov pre celé mesto, pričom

koeficienty ročného vzrastu obyvateľov sú oproti celoslovenskému priemeru navýšené o 10%.

tab. 5: Projekcia obyvateľstva s migráciou – nízky variant (pre Slovensko sa vychádza z posledne publikovanej demografickej prognózy lit. 50, pre Nitriansky kraj a Šalienský okres sú uvedené hodnoty podľa lit. 61, pre mesto Šaľa odhad San-Huma`90)

	2001 (obyv.)	ročný nárast (%)	2010 (obyv.)	ročný nárast (%)	2020 (obyv.)	ročný nárast (%)	2030 (obyv.)
Šaľa	24564	-0,018	24524	-0,101	24276	-0,316	23509
Šalienský okres	54000	0,278	55350				
Nitriansky kraj	713422	-0,198	700689				
Slovensko	5379455	-0,020	5369728	-0,117	5306950	-0,351	5120730

Vysoký variant predpokladá zastavenie poklesu plodnosti resp. mierny nárast a súčasne predpokladá mierne zlepšovanie úmrtnostných pomerov. Predpokladá tiež kladný migračný prírastok, ktorý bude aktívne ovplyvňovaný budúcou politikou mesta – výstavba nových bytov, ponuka nových plôch pre priemyselnú výrobu. Vysoký optimistický variant takto predpokladá nárast obyvateľov na hodnotu 25950 obyvateľov pre celú obec, pričom koeficienty ročného vzrastu obyvateľov sú navýšené oproti celoslovenskému priemeru o 10%. Projekcia obyvateľstva - vysoký variant s migráciou, ktorý bude v územno-plánovacej dokumentácii pre mesto Šaľa tvoriť základ pre bilančné úvahy, pre ktoré je jedným z rozhodujúcim faktorom počet obyvateľov, uvažuje do návrhového obdobia s nasledujúcim počtom obyvateľov:

tab. 6: Projekcia obyvateľstva s migráciou – vysoký variant (pre Slovensko sa vychádza z posledne publikovanej demografickej prognózy lit. 50, pre Nitriansky kraj a Šalienský okres sú uvedené hodnoty podľa lit. 61, pre mesto Šaľa odhad San-Huma`90)

	2001 (obyv.)	ročný nárast (%)	2010 (obyv.)	ročný nárast (%)	2020 (obyv.)	ročný nárast (%)	2030 (obyv.)
Šaľa	24564	0,136	24865	0,260	25511	0,172	25950
Šalienský okres	54000	0,498	56420				
Nitriansky kraj	713422	-0,029	711531				
Slovensko	5379455	0,124	5439375	0,236	5568027	0,156	5654755

Demografický potenciál

Demografický potenciál na rozdiel od demografickej prognózy ako vstupné podklady využíva sčasti demografické správanie sa obyvateľstva ale v hlavnej miere využíva ako podklad pre výpočet tzv. urbanistický potenciál.

Urbanistická stratégia rozvoja mesta predpokladá ďalší urbanistický rozvoj územia a naznačuje určité budúce možnosti stavebného rozvoja mesta. Nakoľko takéto úvahy nie je relevantné navrhovať len na úrovni demografickej prognózy (ktorá sa uvažuje k roku 2030) vzniká na takto definovaných plochách určitý demografický potenciál, ktorý spravidla vysoko prekračuje prognózované vzrasty počtu obyvateľov, čiže sa predpokladá, že urbanistická stratégia mesta stanovuje zásady rozvoja na dlhšie časové obdobie.

Demografický potenciál vychádza s odhadovanej hustoty obyvateľov na km² podľa typu a charakteristiky PFCelku, pričom z maximálnej hodnoty sa ako výpočtová hodnota uvažuje na úrovni 95%. Pri miestnych urbanistických celkoch uvažuje s optimálnou hustotou obyvateľov 2500 na km² a pri regionálnych urbanistických celkoch 8000 obyvateľov na km². Pre špecifický urbanistický celok Hetmėň – osada sa uvažuje hustota obyvateľov 100 na km². Pre urbanistický celok Jozefov sa neuvažuje plochami bývania, a preto sa uvažuje hustota obyvateľov 0. Celkové hodnoty sú vyšpecifikované v tab. 7. Na základe uvedených hodnôt sa predpokladá výhľadový výpočtový počet obyvateľov pre mesto Šaľa 31916.

tab. 7: Demografický potenciál pre mesto Šaľa

	PFCelok (pomenovanie)	Hustota obyvateľov (obyvateľov/km ²)	Rozloha (km ²)	Počet obyvateľov maximálny (počet)	Počet obyvateľov výpočtový (počet)
1A	Večianska tabuľa	0	9,054	0	0
1B	Veča	2228	1,099	2448	2326
1C	Duslo	0	0,055	0	0
1D	Nová Veča	8000	0,912	7296	6931
1E	Veča – sever 2	2500	0,643	1600	1300
2A	Šalienská tabuľa	0	2,141	0	0
2B	Šaľa	8000	2,588	20704	19669
2C	Jozefov	449	0,645	290	290
2D	Vršky	2500	0,347	868	825
2E	Bilica	2500	0,317	793	753
3A	Hetmėň	0	19,704	0	0
3B	Pod Bilicou	0	1,365	0	0
3C	Hetmėň - osada	100	1,175	118	112
4	Váh	0	4,977	0	0
	Spolu		45,022	34117	32206

2.4.2 EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEĽSTVA

Ekonomická aktivita obyvateľstva v kontexte Slovenska

Pri sčítaní ľudu v roku 1991 bolo v Slovenskej republike 2617935 ekonomicky aktívnych osôb, z toho bolo 1228106 žien. Do ekonomického procesu bolo zapojených 49,6% obyvateľov SR. Ekonomická aktivita mužov dosahovala 54,0% a žien 45,5%. Z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku bolo 83,5% ekonomicky aktívnych, z počtu obyvateľov v poproduktívnom veku bolo 8,3% ekonomicky aktívnych.

Najvyššiu ekonomickú aktivitu dosahovalo obyvateľstvo Bratislavského kraja (52,7%), čo je predovšetkým ovplyvnené mestom Bratislava, kde ekonomická aktivita obyvateľstva dosahovala 53,3%. Vyššiu hodnotu ekonomickej aktivity obyvateľstva ako je celoslovenský priemer dosahovali kraje Trnavský (50,1%), Trenčiansky (50,2 %) a Žilinský (50,2 %).

Do roku 2005 sa v zásade predpokladá zvýšenie počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, čo je v súlade so zvýšeným počtom aj podielom obyvateľstva v produktívnom veku, čomu bude napomáhať aj zvýšenie odchodu do dôchodkového veku. Pokles počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa bude prejavovať cca po roku 2005 resp. po roku 2010. Na ekonomickú aktivitu obyvateľstva bude vplyvať taktiež mobilita obyvateľstva. V oblasti vnútorného sťahovania obyvateľstva u nás, na rozdiel od krajín západnej Európy, dochádza k postupnému znižovaniu mobility obyvateľstva. Príčinou sú nielen ekonomické podmienky, ale hlavnou brzdou vyššej priestorovej mobility je nedostatok bytov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

Pri sčítaní ľudu v roku 2001 bolo v Šali 13978 ekonomicky aktívnych obyvateľov (56,9%), z toho bolo 6748 žien (53,5%). Z ekonomicky aktívnych bol počet pracujúcich dôchodcov 169 (1,2%) a počet nezamestnaných 2577 (18,4%).

Výhľadový počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva

Pre obidva varianty demografickej prognózy (tab. 5 a tab. 6) je možné z hľadiska vekovej štruktúry uvažovať s relatívne výraznou zmenou rozloženia jednotlivých vekových skupín v nasledovnom pomere pre rok 2030:

- predproduktívny vek: 17% (pre nízky variant 3997 a pre vysoký variant 4411 obyvateľov);
- produktívny vek: 65% (pre nízky variant 15281 a pre vysoký variant 16867 obyvateľov);
- poproduktívny vek: 18% (pre nízky variant 4231 a pre vysoký variant 4671 obyvateľov);

Pre demografický potenciál je možné uvažovať s obdobným rozložením jednotlivých vekových skupín pričom je odôvodnené predpokladať, že v prípade zvýšenej migrácie obyvateľstva do mesta bude sa jednať najmä o skupinu obyvateľstva v produktívnom veku. Do návrhového obdobia je nevyhnutné predpokladať nasledovnú štruktúru obyvateľstva, ktorá sa stane základom pre tento územný plán:

- predproduktívny vek: 18% (5745 obyvateľov);
- produktívny vek: 67% (21384 obyvateľov);
- poproduktívny vek: 15% (4787 obyvateľov);

3 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA

V oddiely Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia stanovujeme základné regulatívy a limity pre využívanie územia podľa jednotlivých prvkov – fenoménov prírodného charakteru (substrát, reliéf, vodstvo, vegetácia), urbanistického charakteru (zástavba, verejné dopravné vybavenie, verejné technické vybavenie) a socio-ekonomického charakteru, pričom kritériá stanovovania opatrení a návrhov sú diferencované podľa konkrétneho prvku (fenoménu). Všetky opatrenia, návrhy, regulatívy a limity sú vykreslené vo výkresovej časti na prílohách označené postupne 3a až 3d.

3.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA ÚZEMIA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

3.1.1 SUBSTRÁT A RELIÉF

Horninové prostredie a reliéf sú neobnoviteľnými prírodnými zdrojmi – ich kvalita a kvantita je daná prírodnou štruktúrou krajiny a predstavujú prvotné (ťažko zmeniteľné) faktory využívania územia. Stav a vývoj horninového prostredia a reliéfu z hľadiska ich trvalo udržateľného využívania je daný najmä:

- exploatáciou existujúcich zdrojov - náročnosťou ekonomiky na spotrebu neobnoviteľných prírodných zdrojov (nerastných surovín);
- vyvolanými vplyvmi ťažby nerastných surovín a súvisiacich činností na životné prostredie;
- inými ľudskými činnosťami ovplyvňujúcimi horninové prostredie – napr. stavebnou a inou inžinierskou činnosťou, dopravou, pôdohospodárstvom a vodným hospodárstvom.

Trvalo udržateľné využívanie surovinových zdrojov SR by malo byť založené na postupnej reálne možnej náhrade neobnoviteľných zdrojov surovín (ktorých je na území SR nedostatok a v prevažnej miere sú dovážané) za netradičné a obnoviteľné suroviny. Žiadúce je napr. podstatné zvýšenie využívania potenciálu geotermálnej energie. Dlhodobé zmeny vo využívaní surovinových zdrojov by sa mali diať v synergickom efekte so štrukturálnymi zmenami v energetike a priemysle.

Geologické a surovinové zdroje

Vlastnosti geologického prostredia a reliéfu v k.ú. mesta Šaľa sú podrobne zhodnotené v materiály Krajinnokoologického plánu (lit. 65), uvádzame preto len podstatné charakteristiky územia.

Podľa geomorfologického členenia územia Slovenska (Mazúr, Lukniš 1980) patrí katastrálne územie mesta Šaľa do geomorfologickej provincie Panónskej panvy, subprovincie Západopanónskej panvy, oblasti Podunajská nížina, celku Podunajská rovina.

Územie patrí do nasledovných základných geomorfologických jednotiek (oddielov v zmysle uvedeného členenia):

- *Niva Váhu* - tvorí centrálnu časť katastra pozdĺž rieky Váh, substrátom sú fluválne sedimenty Váhu, reliéf je tvorený fluválnou rovinou
- *Novozámocné pláňavy* - patrí sem severovýchodná časť katastra (oblasť Veča - Duslo - Horný Jatov) - substrátom sú fluvialno-eolické sedimenty, reliéf je tvorený zvlnenou rovinou
- *Salibská mokraď* - patrí sem západná až južná časť katastra - substrátom sú fluválne sedimenty, s výskytom mokraďových sedimentov, reliéf je tvorený fluvialnou rovinou s výskytom bezodtokých depresí a zvyškov ramien.

V zmysle geologického členenia (lit. 14) patrí katastrálne územie obce do oblasti *Vnútrohorských panví a kotlín*, podoblasti *Podunajská panva*, okrsku *Trnavsko-dubnícka panva* a podokrsku *Ríšňovská priehlbina*.

Katastrálne územia mesta Šaľa je súčasťou *tektonickej depresie Podunajskej panvy*, ktorá sa do súčasnej podoby formovala približne od panónu následkom tektonického poklesu a prehýbania. Hlavnými stavebnými jednotkami panvy sú sedimenty neogénu, na ktorých sa uložili rôzne hrubé kvartérne sedimenty. Podlozie je tvorené najmä metamorfovanými horninami kryštalinika.

Neogénne sedimenty (vrchný miocén – pliocén) tvoria hlavnú časť výplne panvy. V ich zložení prevládajú pestré íly, piesky (panón - pont) a štrky (dák – ruman) Kolárovskej formácie. Celková mocnosť neogénnych súvrství je v oblasti Šale približne 3000 m. Z kvartérnych sedimentov prevažujú fluválne štrky, štrkopiesky až piesky hrúbky cca 15-20 m. Okrem nich sa vyskytujú aj mokraďové sedimenty a rašeliný, eolické piesky a antropogénne sedimenty.

Celkovo rovinný reliéf územia je najmä v juhozápadnej časti členený nepravidelnou sústavou depresí a miernych elevácií s výškovým rozdielom 1-3 m (zvyšky prikorytových valov a depresí bývalých ramien rieky Váh). V severnej časti územia sú sprievodnými formami reliéfu mierne elevácie fluvialno-eolického pôvodu s relatívnym prevýšením do 3- 4 m.

Súčasný charakter reliéfu v oblasti Šale je výrazne ovplyvnený činnosťou človeka. Najvyššími miestami územia sú umelé hrádze a násypy - železničné násypy, sústava bočných hrádzí pozdĺž toku Váhu (relatívne prevýšenie terénu do 5-6 m). Reliéf medzihrádzového priestoru je pozmenený činnosťou človeka najmä v okolí Trnavca n. V. – nachádza sa tu sústava hrádzok a sedimentačných nádrží odpadu Duslo Šaľa, ako aj obojstranné prihrádzové depresie.

V katastrálnom území mesta Šaľa sa v súčasnosti nenachádzajú ložiská energetických, rudných a nerudných surovín.

Zdroj štrkov a štrkopieskov vhodných ako stavebná surovina predstavujú fluválne sedimenty rieky Váh, priamo v území sa však neťažia. Ich najbližšie ložiská sú Štrkovec – Šoporňa a Neded.

Stavebnou surovinou sú aj piesky, ktoré sa v menšej miere nachádzajú v severnej časti územia, ich hrúbka je však malá. Ložisko tehliarskej hliny sa nachádza v Žiharci.

Územie mesta Šaľa je perspektívne z hľadiska využívania geotermálnej energie. Oblasť patrí do regiónu centrálnej depresie s významnými prognóznymi zásobami.

Ohrozenie a poškodenie geologického prostredia a reliéfu

Uvedené negatívne javy sú spojené najmä s hospodárskou činnosťou človeka – ťažbou nerastných surovín, výrobou, urbanizáciou, skládkovaním odpadov.

Medzi najväčšie dôsledky ťažby nerastných surovín na životné prostredie patrí najmä vytváranie vydobytých priestorov v podzemí aj na povrchu (opustené bane, ťažobné jamy, kameňolomy a pod.) s následnými vyvolanými negatívnymi procesmi (sadanie a prepádanie územia, vytváranie bezodtokových depresí, aktivácia geodynamických javov, zmena hydrogeologického režimu územia, zníženie výdatnosti využívaných vodných zdrojov) a hromadením množstva odpadov rôzneho druhu na haldách, odkaliskách a pod..

V katastrálnom území mesta Šaľa nie sú v súčasnosti badateľné žiadne výraznejšie znaky poškodenia geologického prostredia a reliéfu ťažbou surovín. Miestna ťažba štrkopieskov prebiehala väčšinou v susedstve rieky Váh a neznamenala poškodenie prostredia.

Špecifickými formami reliéfu spojenými s ťažbou štrkopieskov na vážske hrádze v minulosti sú tzv. materiálové jamy - podhrádzové depresie v súčasnosti zarastené lužnými drevinami a patriace do lesného pôdneho fondu.

S vlastnosťami litosféry a reliéfu súvisí aj náchylnosť krajiny na niektoré nepriaznivé faktory ohrozujúce krajinné a životné prostredie i samotného človeka (tzv.

geobariéry, napr. ničivé zemetrasenia, katastrofické zosuvy, lavíny, náhle poklesy územia, vysoká rádioaktivita územia a i.), alebo sťažujúce podmienky pre využitie územia (vysoká seizmická intenzita, nestabilné svahy, intenzívna erózia, objemové zmeny zemín, sufózia a pod.).

Z hľadiska seizmicity patrí oblasť mesta Šaľa k pomerne stabilným územiám. Južným okrajom katastrálneho územia prechádza izolínia regionálnej seizmickej intenzity 6° MSK (M. Matula a kol. 1989). Podľa STN 73 0036 Seizmické zaťaženie stavebných konštrukcií patrí územie prevažne do zdrojovej oblasti seizmického rizika 4.

Okrem ťažby nerastných surovín je ďalšou hospodárskou oblasťou nepriaznivo vplyvajúcou na substrát a reliéf aj produkcia odpadov a nakladanie s nimi. Aj v k.ú. mesta Šaľa je tvorba odpadov a ich skládkovanie jedným z významných faktorov stavu životného prostredia a súvisí najmä s priemyselnou výrobou najväčšieho podniku v regióne – Duslo Šaľa, a.s. Skládky odpadu a odkaliská sú výraznými stavbami prejavujúcimi sa aj v reliéfe územia.

Ochrana a starostlivosť o horninové prostredie

V katastrálnom území mesta Šaľa a jeho v najbližšom okolí sa nenachádzajú vymedzené chránené ložiskové územia a dobývacie priestory (chránené ložiskové územie CHLÚ alebo dobývací priestor DP) a ani samotná oblasť mesta Šaľa nie zaujímavá z hľadiska výskytu geologicky a geomorfologicky cenných lokalít ani nálezov významných minerálov a nerastov.

3.1.2 KLÍMA (ATMOSFÉRA, KLIMATICKÉ ZDROJE)

Z hľadiska hodnotenia kvality ovzdušia a klimatických zdrojov vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju je potrebné posudzovať dva hlavné aspekty:

- využívanie energetického potenciálu klimatických zdrojov ako súčasti obnoviteľných prírodných zdrojov (slnečná a veterná energia);
- stav a vývoj kvality ovzdušia z hľadiska aspektov globálnej klimatickej zmeny (skleníkového efektu), ochrany ozónovej vrstvy a znečistenia ovzdušia.

Trvalo udržateľné využívanie a manažment klimatických zdrojov a ovzdušia na Slovensku by mali byť založené na podstatne vyššom využívaní potenciálu obnoviteľných klimatických zdrojov (slnečná a veterná energia) a na pokračovaní v trende znižovania emisií škodlivín do ovzdušia a používania škodlivých látok.

Klimatické zdroje a ich využívanie

Celkovú charakteristiku klímy, najmä z hľadiska teplotných a zrážkových pomerov s prihliadnutím na vlahovú bilanciu a slnečný svit vyjadrujú tzv. klimatické oblasti (Konček in Petrovič a kol. 1968, Atlas krajiny SR, 2002). Katastrálne územie mesta Šaľa patrí do teplej klimatickej oblasti Podunajskej nížiny. Charakteristická je teplá nížinná klíma s dlhým až veľmi dlhým, teplým a suchým letom, krátkou, mierne teplou, suchou až veľmi suchou zimou s veľmi krátkym trvaním snehovej pokrývky. Priemerná ročná teplota kolíše v rozpätí 9-10 °C (priemerné teploty júla sú 19-20 °C a januára -1 až -3 °C), priemerné ročné zrážky sú 500-600 mm. Trvanie snehovej pokrývky je do 30-40 dní v roku.

Podrobnejšie údaje o klimatických pomeroch územia sú uvedené v dokumentácii Krajinnokoologického plánu (lit. 65).

Vzhľadom k teplej suchej klíme má oblasť Šale pomerne vysoký energetický potenciál na využívanie slnečnej (solárnej) energie. Využívanie tohto potenciálu v regióne je v súčasnosti na veľmi nízkej úrovni. Jednou z príčin sú legislatívne a ekonomické podmienky, ktoré preferujú veľkovýrobcov energie a nevytvárajú podmienky pre stimuláciu diverzifikovaného využívania energetických zdrojov. Veterno-energetický potenciál v oblasti je malý a prakticky nevyužiteľný.

Ohrozenie ovzdušia a klimatických zdrojov

Určujúcim faktorom súčasného vývoja klimaticko-hydrologickej situácie na Slovensku je globálna zmena klímy. Spojená je s rastom tzv. skleníkového efektu atmosféry, ktorý je zapríčinený antropogénne podmienenou emisiou skleníkových plynov (produkovaných hlavne spaľovaním fosílnych palív). Jej vplyv je pravdepodobný aj v regióne Šale a prejavuje sa miernym nárastom priemerných teplôt, poklesom zrážkových úhrnov (vrátane snehovej pokrývky) a relatívnej vlhkosti vzduchu. Regionálne scenáre zmeny hlavných klimatických prvkov naznačujú pokračovanie súčasných trendových zmien aj v budúcnosti, pričom sú zvýraznené prehľbovaním sa extrémov – intenzívnych zrážok a povodní na jednej strane a dlhotrvajúcich suchých období na druhej strane. Je to závažné najmä z toho dôvodu, že južné Slovensko je územím s vysokým stupňom citlivosti na dôsledky klimatických zmien z hľadiska hydrologického cyklu a vodných zdrojov (Národná správa o zmene klímy).

Predpokladané je aj zvýraznenie a predĺženie suchých období v teplej časti roka so sprievodným poklesom prietokov riek a pôdnej vlhkosti, ako aj regionálne rozdiely očakávaných dôsledkov klimatickej zmeny a nadväzujúcich hydrologických parametrov (režim odtoku, prietokové pomery, zásoby podzemných vôd).

Ďalším vážnym environmentálnym problémom nadobúdajúcim globálny charakter je antropogénne narušenie ozónovej vrstvy – úbytok stratosférického ozónu (spôsobený emisiami tzv. prekursorov - freóny, halóny, N₂O, NO, CO, prchavé organické látky z energetiky, priemyslu, dopravy a poľnohospodárstva) a nárast troposférického ozónu. Mimoriadny význam ozónu súvisí s jeho absorpčnými vlastnosťami v ultrafialovej i v infračervenej oblasti spektra slnečného žiarenia aj zemského vyžarovania.

Prízemný ozón prekračuje kritickú úroveň koncentrácií pre vegetáciu na celom území Slovenska - je hlavným stresovým faktorom lesných ekosystémov a príčinou 5-10% úbytku poľnohospodárskej rastlinnej produkcie. Hoci v poslednom desaťročí nie je pozorovaný významnejší trend zvyšovania koncentrácie ozónu, počet prekročení imisného limitu ozónu je aj naďalej vysoký a bude pretrvávať aj naďalej - trendy koncentrácií budú závisieť od veľkosti poklesov emisií, najmä oxidov dusíka. Najbližšia klimatická stanica so sledovaním hodnôt koncentrácií stratosférického resp. prízemného ozónu je od r. 1994 v činnosti v Topoľníkoch, v r. 1994-96 sa merala a vyhodnocovala koncentrácia troposférického ozónu aj priamo v Šali.

Imisný limit v SR je daný 8-hodinovým priemerom koncentrácie troposférického ozónu 110 µg/m³ – v sledovanom období bol tento limit prakticky každý rok prekročený (viď tab. 8). Koncentrácia 180 µg/m³ (v prípade ktorej je potrebné informovať verejnosť) nebola prekročená, pravidelne sú však prekračované hodnoty expozície ozónom pre poľnohospodárske plodiny a lesné ekosystémy.

tab. 8: Počet prekročení imisného limitu ozónu (IH_{8hod}) v sledovaných staniách

Stanica	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Topoľníky	43	17	36	6	6	9	61
Šaľa	56	16	30				

Znečistenie ovzdušia

Znečistenie ovzdušia predstavuje jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík – najmä z toho dôvodu, že sa vyskytuje predovšetkým v urbanizovaných husto zaľudnených oblastiach. Znečistenie má synergický efekt, prejavujúci sa acidifikáciou - zvýšením kyslosti prostredia (so sprievodnými kyslými dažďami a poškodzovaním lesných porastov a kontamináciou pôdy) a nepriaznivými zdravotnými následkami pre obyvateľov žijúcich v postihnutých oblastiach. Najvýznamnejšími znečisťujúcimi látkami, ktoré sa sledujú v rámci Národného emisného informačného systému NEIS sú tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka, oxid uhoľnatý, organické látky (celkový organický uhlík), benzén, kadmium, olovo, zinok, fluór, sírovodík, amoniak, chlór a i.

Napriek tomu, že v uplynulom období patrila oblasť Šale a okolia do dosahu významných zdrojov znečistenia ovzdušia (Niklová huta Sereď a Duslo Šaľa), územia okresu nepatrí medzi oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu ovzdušia ani oblasti riadenia kvality ovzdušia v zmysle §9 Zákona o ovzduší.

Zdroje znečistenia ovzdušia

Na znečisťovaní ovzdušia v regióne Šale stacionárnymi zdrojmi sa podieľa predovšetkým priemyselný komplex Dusla, a.s.. Medzi stredné zdroje znečistenia patria napr. energetické zdroje menších výrobných podnikov, centrálné tepelné zdroje a kotolne. V menšej miere sú zdrojom znečistenia ovzdušia aj domáce kúreniská na tuhé palivo (emisie SO₂, NO_x) a sekundárna prašnosť.

V uplynulom období bol hlavným zdrojom znečistenia ovzdušia v regióne najmä priemyselný podnik Duslo, a.s. Šaľa (vo svojom areáli má v súčasnosti v prevádzke 26 veľkých zdrojov znečistenia) – zdrojom emisií základných znečisťujúcich látok (tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, dusíka, CO a organické látky) je najmä tepláreň (produkuje viac ako 70% týchto emisií), spaľovňa nebezpečných odpadov a niektoré špeciálne chemické výroby (výoba kyseliny dusičnej, čpavku, močoviny, LAD, UGL). Z ostatných znečisťujúcich látok sú produkované najmä amoniak (výroba močoviny, LAD, UGL) alkylalkoholy (prevádzky Duslin, Dusantox), ako aj iné látky. O význame podniku ako producenta emisií vypovedá fakt, že Duslo, a.s. je jedným z najväčších znečisťovateľov ovzdušia v SR – v r. 2000 bol 7. najväčším producentom tuhých znečisťujúcich látok v SR (produkoval 1,23 % celkových emisií TZL v SR), 11. najväčším producentom SO₂ (1,37 %) a 13. najväčším producentom NO_x (1,38 %).

Treba však uviesť fakt, že bv dôsledku čiastočného útlmu a reprofiliácie výroby, ako aj podstatných zmien technológií je v priemyselnom podniku Duslo, a.s. v poslednom desaťročí evidentný postupný pokles emisií všetkých hlavných znečisťujúcich látok. Prejavuje sa to jednak na výraznom znížení emisií (viď tab. 9) , ako aj na pozícii Dusla v rámci SR – percentuálny podiel na tvorbe emisií hlavných znečisťujúcich látok v SR poklesol za obdobie 1994-2000 pri TZL z 1,55% na 1,23%, pri SO₂ z 2,52% na 1,37% a pri NO_x z 2,23% na 1,38%.

tab. 9: Vývoj emisií základných znečisťujúcich látok v Duslo, a.s. (podľa Správ o stave životného prostredia SR a údajov OÚ, OŽP Šaľa)

	1992	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2001
Tuhé znečisťujúce látky	1592,0	1041,0	855,0	674,7	632,1	670,3	416,7	332,4
SO ₂	8219,0	4696,0	2515,3	2479,2	2293,8	2293,7	1418,4	1506,5
NO _x	4741,0	2932,0	2515,3	2057,7	1672,5	1276,0	772,9	670,8
CO	278,0	151,0	26,1	102,5	94,7	94,7	18,9	43,0
Spolu	14830,0	8820,0	5911,7	5314,1	4693,1	4334,7	2626,9	2552,7

Stredné zdroje znečistenia ovzdušia v meste Šaľa sú viazané najmä na prevádzkovanie energetických zdrojov (kotolne, čiastočne sušiarne obilia), čerpacie stanice PHM, čističky odpadových vôd a na niekoľko iných typov výroby. V prípade energetických zdrojov je zrejme postupné znižovanie emisií škodlivín základných znečisťujúcich látok (plynofikácia kotolní, diverzifikácia tepelných zdrojov), pribúdajú však zdroje ostatných znečisťujúcich látok (najmä čerpacie stanice PHM, lakovne).

Údaje o emisiách zo stredných zdrojov znečistenia v meste Šaľa za rok 2001 a porovnanie s rokom 1998 sú uvedené v tab. 10. Celkovo v rámci okresu Šaľa za uplynulé obdobie produkcia znečisťujúcich látok poklesla vo všetkých hlavných znečisťujúcich látkach (TZL, SO_x, NO_x, CO) s výnimkou emisií ostatných látok, ktoré naopak rastú (nie je ich však zatiaľ možné porovnať s predchádzajúcim obdobím).

Významným zdrojom znečistenia ovzdušia je kotolňa podniku Menert Therm (Kukučínova ul.) s ročnými emisiami základných znečisťujúcich látok 120 t, nad 1 t emisií produkujú ešte kotolne Mestského bytového podniku (Kvetná, Orechová, Veča – Komenského), Zverexu, Menet Thermu (Pázmáňa), Nemocnice s poliklinikou, SOUCH vo Veči a Cereal, s.r.o. K významnému zlepšeniu plynofikáciou kotolní od r. 1998 prišlo v prípadoch kotolní MBP vo Veči, SAD a ZŠ Pionierska.

tab. 10: Stredné zdroje znečistenia ovzdušia v meste Šaľa za rok 2001 (podľa údajov OÚ OŽP Šaľa) – základné látky

Prevádzkovateľ	PFČasť	Základné znečisťujúce látky (t/rok)					Spolu	1998*
		0.0.01	0.0.02	0.0.03	0.0.04	0.0.05		

Kotolne – kategória zdrojov 1.2.1

MENERT THERM	Kukučínova	4,904	83,261	10,584	21,168	0,159	120,076	102,288
Ms. byt. podnik	Kvetná	0,245	0,030	5,450	1,827	0,232	7,784	7,856
Ms. byt. podnik	Komens.	0,222	0,027	4,885	1,637	0,208	6,979	241,032
Ms. byt. podnik	Orechová	0,213	0,026	4,680	1,569	0,199	6,687	7,394
Zverex	(Močenská)	0,513	0,675	0,162	2,430	0,332	4,112	6,796
MENERT THERM	Pázmáň.	0,072	0,009	1,394	0,563	0,094	2,132	2,629
Nemocnica	Nemocnič.	0,058	0,007	1,136	0,459	0,077	1,737	2,247
SOUCH	Nivy	0,050	0,006	1,100	0,369	0,066	1,591	*
CEREAL	Kráľovská	0,051	0,006	0,990	0,400	0,067	1,514	1,101

ProCS	Kráľovská	0,013	0,002	0,251	0,101	0,017	0,384	0,370
SPP	pri Dusle	0,012	0,001	0,233	0,094	0,016	0,356	0,370
Sp. vlast. bytov	Nivy	0,010	0,001	0,195	0,079	0,013	0,298	*
OÚ Šaľa	Bernolák.	0,007	0,001	0,140	0,056	0,009	0,213	0,123
Jednota	Dubčeka	0,007	0,001	0,139	0,056	0,009	0,212	*
Sigmatech	Diakovská	0,006	0,001	0,122	0,049	0,008	0,186	0,061
Hydrostav	Pázmáň.	0,006	0,000	0,120	0,048	0,008	0,182	1,777
RD Šaľa	Hviezdos.	0,006	0,001	0,109	0,044	0,007	0,167	*
SAD N. Zámky	Staničná	0,005	0,001	0,101	0,041	0,007	0,155	11,938
Jednota	Štúrova	0,004	0,001	0,086	0,035	0,006	0,132	0,163
ZsVaK Bratislava	Pázmáň.	0,004	0,001	0,077	0,031	0,005	0,118	0,167
Revymont	Diakovská	0,003	0,000	0,062	0,025	0,004	0,094	*
Pošta	Štúrova	0,003	0,000	0,059	0,024	0,004	0,090	*
Mesto Šaľa	Štúrova	0,003	0,000	0,052	0,021	0,004	0,080	*
Telekomunikácie	Štúrova	0,003	0,000	0,050	0,020	0,003	0,076	0,061
OÚ Šaľa	Školská	0,002	0,000	0,040	0,016	0,003	0,061	12,959
CARTECH	Kráľovská	0,002	0,000	0,038	0,016	0,003	0,059	*

Sušiarne obilnín a zrnín – kategória zdrojov 1.2.1

RD Šaľa	Nový dvor	0,107	0,001	0,133	0,054	0,009	0,304	
WTC Agri	Diakovská	0,009	0,001	0,166	0,056	0,007	0,239	

Výrobná zámkovej dlažby – kategória 3.2.5

Invest	Areál Dusla	0,038	0,000	0,000	0,000	0,000	0,038	
--------	-------------	-------	-------	-------	-------	-------	--------------	--

Čerpacie stanice PHM – kategória zdrojov 4.2.9

Extrabenz	Hospodár.					2,046	2,046	
Slovnaft	Štúrova					1,333	1,333	
Slovnaft	Nitrianska					1,225	1,225	
Shell Slovakia	Fr. Kráľa					0,780	0,780	
Abrahám – TRANS	Diakovská					0,037	0,037	
Alpex	Sládkovič.					0,013	0,013	
Invest	Areál Dusla					0,001	0,001	
Ms. byt. podnik	Dolná					0,001	0,001	
SAD N. Zámky	Staničná					0,001	0,001	
WTC Agri	Diakovská					0,001	0,001	

Čistiarne odpadových vôd – kategórie zdrojov 5.2.1

ZsVaK Bratislava	Šaľa					1,620	1,620	
ZsVaK Bratislava	Veča					1,118	1,118	

Lakovňa – kategória zdrojov 6.2.4

AUTO FAM	SNP 16	0,006	0,012	0,015	0,002	0,228	0,263	
Základné látky spolu		6,584	84,072	32,569	31,290	9,980	164,495	322,406

tab. 11: Stredné zdroje znečistenia ovzdušia v meste Šaľa za rok 2001 (podľa údajov OÚ OŽP Šaľa) – ostatné látky

Prevádzkovateľ	PFČasť	Amoniak	Acetón	Parafíny	Spolu
Alpex	Sládkovičova			0,140	
ZsVaK Bratislava (ČOV Šaľa)	Šaľa	0,500			
ZsVaK Bratislava (ČOV Veča)	Veča	0,345			
RD Šaľa – veľkovýkrňa ošipaných, kat. 6.1.1	Nový dvor	25,360			
Messer Tatragas – lakovňa, kat. 6.2.4	Areál Dusla		0,282		
Ostatné látky spolu		26,205	0,282	0,140	26,487

Koncentrácie znečisťujúcich látok

Duslo, a.s. patrí k najväčším producentom emisií základných znečisťujúcich látok, ako aj niektorých iných špecifických látok na území Slovenska. V minulosti bolo preto spádové územie podniku pomerne výrazne zaťažené imisiami škodlivín.

Podľa rozptylových modelov sú najväčšie priemerné koncentrácie škodlivých látok J – JV a S - SZ od zdroja, a to pre nízke zdroje (NH₃) vo vzdialenosti 75 m, pre tepláreň a spaľovňu odpadov (základné zneč. látky, Cl) vo vzdialenosti 2 - 4,5 km. Najvyššie hodnoty koncentrácie imisíí sú teoreticky predpokladané vo vzdialenosti 1,5 - 2,5 km na JV od zdroja (oblasť Trnovca nad Váhom).

V súvislosti so značnými emisiami bol v meste Šaľa dokumentovaný výrazný **prašný spád** – koncom 80-tych rokov dosahoval 1000 kg.ha⁻¹, do r. 1996 toto množstvo podľa meraní ŠZÚ pokleslo takmer na polovicu (548 kg.ha⁻¹). V centre mesta bola v období 1994-96 prevádzkovaná automatická monitorovacia stanica SHMÚ na meranie úrovne znečistenia ovzdušia (základné znečisťujúce látky), keďže však nebolo preukázané prekračovanie prípustných koncentrácií škodlivín (pohybovali sa pod 10 % povolených hodnôt), v r. 1997 boli merania zrušené.

Od r. 1999 realizuje Duslo Šaľa, a.s., vlastné merania koncentrácie vybraných imisíí SO₂ a NO₂ na troch monitorovacích lokalitách – Duslo, Trnovec nad Váhom a Veča (areál SOU chemického, len do X/2002). Aj tieto merania dokumentujú dodržiavanie povolených hodnôt koncentrácií uvedených imisíí, keď v sledovanom období neboli ani raz prekročené priemerné alebo maximálne koncentrácie.

Mobilné zdroje znečistenia ovzdušia

Iným významným zdrojom emisií a tým aj znečistenia ovzdušia sú *mobilné zdroje* – a to predovšetkým automobilová doprava, produkujúca škodliviny z prevádzky spaľovacích motorov - CO, NO_x, prchavé uhľovodíky (VOC), zlúčeniny olova. Znečistenie ovzdušia ako jeden z bezprostredných dopadov automobilovej dopravy na okolie vzniká hlavne prevádzkou motorov pohybujuúcich sa vozidiel, ale aj vírením

častočiek prachu usadených na komunikácii a jej okolí a tiež opotrebovaním jednotlivých častí vozidla. K hlavným látkam znečisťujúcim ovzdušie pochádzajúcim z automobilovej dopravy patria najmä oxid uhoľnatý CO, oxidy dusíka NO_x a aromatické uhľovodíky C_xH_y a pevné častice, zlúčeniny olova.

Vplyv automobilovej dopravy na znečistenie ovzdušia býva väčšinou posudzovaný z dvoch hlavných hľadísk - celková produkcia znečisťujúcich látok do ovzdušia (t/rok) od celodennej 24-hodinovej dopravy a kritické 30-minútové koncentrácie oxidov dusíka NO_x (μg.m⁻³) vznikajúce od maximálnej polhodinovej špičkovej dopravy. Pre celkové množstvá emisií od dopravy neexistujú emisné limity, ani sa tieto ukazovatele nevyhodnocujú.

Emisné limity pre dopravu sú určené Vyhláškou MDPT SR č. 116/1997 Z.z. a predstavujú 200 μg.m⁻³ pre maximálnu 30-min. koncentráciu a 100 μg.m⁻³ pre priemernú 24-hod. koncentráciu NO_x. Hoci sa doprava podieľa významnou mierou na produkcii znečisťujúcich látok do ovzdušia a najmä na prieťahoch tranzitných komunikácií mestom je jedným z významných faktorov poškodzovania životného prostredia, nie sú k dispozícii žiadne aktuálne merania koncentrácií uvedených škodlivín..

Predpokladáme, že najviac emisne zaťaženým je okolie cestného ťahu I/75 v smere Galanta – Trnovec nad Váhom (ulice Štúrova – SNP – Nitrianska). Okrem toho sú to aj ulice najviac zaťažené miestnou dopravou – Pázmáňa, Hlavná, Kráľovská, Dolná, Diakovská, Dlhoveská.

Starostlivosť o ovzdušie a jeho ochrana

Starostlivosť o ovzdušie a jeho ochrana je v SR v gescii MŽP SR. Hlavné činnosti zapríčiňujúce poškodzovanie ovzdušia a klimatických zdrojov sú však v gescii rezortov hospodárstva a dopravy. Miestnu štátnu správu zabezpečujú špecializované úrady životného prostredia. Odborným kontrolným orgánom na úseku ochrany ovzdušia je Slovenská inšpekcia životného prostredia s regionálnymi inšpektorátmi ochrany ovzdušia. Odbornou organizáciou na sledovanie a vyhodnocovanie klimatických parametrov a kvality ovzdušia je Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ) Bratislava.

Kľúčovými právnymi predpismi v oblasti ochrany ovzdušia sú zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia (zákon o ovzduší) a vykonávacie predpisy (Vyhláška MŽP SR č. 705/2002 Z.z. o kvalite ovzdušia a Vyhláška MŽP SR č. 706/2002 o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok). Podľa zákona o ovzduší je cieľom udržať kvalitu ovzdušia v miestach, kde je dobrá, a v ostatných prípadoch zlepšiť kvalitu ovzdušia. Zákon predovšetkým upravuje práva a povinnosti osôb pri ochrane ovzdušia, určuje ciele v kvalite ovzdušia (prípustnú úroveň znečistenia, emisné, imisné a depozičné limity a emisné kvóty), vymedzuje tzv. osobitnú ochranu ovzdušia, určuje pôsobnosť orgánov ochrany ovzdušia. Osobitná ochrana ovzdušia spočíva v opatreniach na obmedzenie znečisťovania ovzdušia, vypracovaní programov, integrovaných programov a akčných plánov a zriaďujú sa smogové varovné a regulačné systémy.

Problematiku emisií z mobilných zdrojov upravuje vyhláška MŽP SR č. 144/2000 Z. z. o požiadavkách na kvalitu palív a vedení prevádzkovej evidencie a o druhu, rozsahu a spôsobe poskytovania údajov orgánu ochrany ovzdušia. Zákon č. 408/2000 Z.z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a jeho vykonávací predpis (Vyhláška MŽP SR č. 437/2000) upravujú povinnosti pri nakladaní s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu Zeme a výrobkami z nich.

Ochrana ovzdušia bude v najbližšom období spočívať najmä v ochranných a regulačných opatreniach orgánov štátnej správy a v kontrole povinností prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia.

3.1.3 VODSTVO (HYDROSFÉRA, HYDROLOGICKÉ ZDROJE)

Voda je významnou zložkou prírodného systému. Najvýznamnejšími faktormi formovania povrchových a podzemných vôd SR sú zrážkovo-odtokové pomery mierneho klimatického pásma a poloha na hlavnom európskom rozvodí.

Vývoj kvality a využívania vody a vodných zdrojov vo vzťahu k TUR je potrebné hodnotiť najmä z dvoch hlavných aspektov:

- kvantitatívne trendy bilancie vodných zdrojov a ich využívania
- vývoj kvality vodných zdrojov.

Z hľadiska TUR je v oblasti vody a vodných zdrojov konečným výhľadovým cieľom aplikovanie trvalo udržateľného integrovaného manažmentu povodí.

Vodné zdroje a ich využívanie

Katastrálne územie mesta Šaľa patrí do povodia dolného Váhu. Váh je v podmienkach Slovenska veľkým vodným tokom - je najdlhšou riekou na území Slovenska. Váh je tokom 2. rádu s celkovou dĺžkou 402,5 km a plochou povodia 19.728 km² (Komárno). V Šali je plocha povodia 11 217,6 km² a dĺžka toku 346,9 km. Významnejšími kanalizovanými vodnými tokmi v území sú Zajarčie, Trnovecký kanál, Selický kanál, Šaliarsky kanál, Kolárovsý kanál.

Prírodný vodný režim toku Váh je stredohorský - zdrojom vodnosti sú najmä topiace sa snehové zrážky v jarných mesiacoch (maximálne vodné stavy v III-V), podružné zvýšenie vodnosti koncom jesene (XI, zač. XII) závisí od výdatnosti zrážok. Súčasný režim toku Váh je v dôsledku prevádzky viacerých vodných diel neprírodný a závisí od prevádzky VD Kráľová a VD Selice. Typické je kolísanie hladiny s rozkyvom podľa špičkovania vodnej elektrárne na VD Kráľová, ktoré je však čiastočne vyrovnávané prevádzkou VD Selice. Dlhodobý priemerný prietok Váhu v Šali je 147,8 m³.s⁻¹ (1955-80), v období 1996-2000 to bolo 148,9 m³.s⁻¹.

Celú oblasť katastra mesta je možno označiť za veľmi suchú, s nízkymi hodnotami špecifického odtoku - len do 3-5 l.s⁻¹.km⁻². Z hľadiska odtokových pomerov patria miestne toky (kanály) celej oblasti do dažďovo-snehového typu odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnosťou vo februári až marci, s nízkymi stavmi od polovice júla do konca septembra.

Podľa hydrogeologickej rajonizácie územia Slovenska (Šuba 1988) patrí širšie okolie katastra mesta Šaľa do hydrogeologického rájónu Q074 – Kvartér medziriečia Podunajskej roviny. Územie patrí k hydrogeologicky významným oblastiam Slovenska (Dolný Váh) so stálym sledovaním kvality podzemných vôd.

V kvartérnych štrkopiesčitých a piesčitých fluviálnych sedimentoch Váhu sú podzemné vody typické voľnou hladinou, s režimom závislým v prierečnej zóne prevažne na režime Váhu, ďalej od toku na stave vody v kanáloch a celkovej klimatickej situácii (bilancii zrážok a výparu).

V hlbinných sedimentoch neogénu sa nachádzajú artézske horizonty podzemných vôd - dolnovážsky rájón je charakterizovaný ako veľmi významný z tohto

hľadiska s dokumentovanými zdrojmi podzemných vôd celkovej výdatnosti 150 l.s⁻¹. Podzemné vody, akumulované v sedimentoch neogénu sú dopĺňané zo zrážok a prestupmi vôd zo susedných pohorí, chemické zloženie vôd je veľmi variabilné.

Priamo v meste Šaľa sa nachádza v súčasnosti 7 funkčných artézskych vrtov, využívaných ako pitná voda. Ich kvalita je pravidelne hodnotená ŠZÚ Nitra.

V katastrálnom území mesta S od intravilánu sa nachádzajú vodné zdroje (spolu 10 studní), s vybudovanou úpravňou vody. Vodné zdroje sa nevyužívajú z dôvodu nepriaznivej kvality vody (zvýšený obsah Fe a Mn). Obyvatelia mesta sú zásobovaní pitnou vodou skupinovým vodovodom Jelka – Galanta – Nitra (cca 40 l.s⁻¹) a diaľkovodom Gabčíkovo (25 l.s⁻¹).

Vodný zdroj (5 studní) má zriadený aj podnik Duslo, a.s., tri studne slúžia na zásobovanie fariem živočíšnej výroby PD Šaľa a osady Hetméň.

Najväčšími spotrebiteľmi vody okrem komunálnej sféry je priemysel (najmä Duslo, Šaľa, a.s.) a poľnohospodárstvo (závlahy).

Najväčším odberateľom technologickej vody je Duslo Šaľa (odber povrchovej vody z Váhu, priemerne 20.000 m³.rok⁻¹), pre odbery poľnohospodárstva na závlahy je využívaná povrchová voda zo sústavy závlahových kanálov. Využívané sú aj vrty artézskych vôd.

Rieka Váh je významná aj z hľadiska svojho hydroenergetického potenciálu – je najvýznamnejším a najviac využívaným vodným tokom na území Slovenska. V 50-tych rokoch minulého storočia bola vybudovaná vážska kaskáda, ktorá bola neskôr doplnená o vodné diela na dolnom Váhu – VD Kráľová a v uplynulom desaťročí VD Selice. Na oboch dielach sú hate s hydrocentrálami - hydrocentrála VD Kráľová má inštalovaný výkon 45060 kW, Selice 360 kW.

V súvislosti s využívaním vodných zdrojov majú v celej oblasti Podunajskej nížiny tradíciu vodohospodárske úpravy (patrí sem najmä úpravy tokov, závlahové a odvodňovacie systémy, výstavba vodných nádrží). Ich budovanie bolo viacúčelové - najmä z dôvodu retenčnej, protipovodňovej a závlahovej funkcie, avšak ich vplyv môže byť z environmentálneho hľadiska problematický.

Ohrozenie vodných zdrojov

Kvantitatívne trendy bilancie vodných zdrojov a ich využívania

Na základe hydrologických bilančných údajov je zrejmé, že odtečené množstvo vody v SR v posledných dvadsiatich rokoch poklesáva – pričom najväčší pokles sa pozoruje na južnom a JV Slovensku. Nepriaznivé trendy vo vývoji kvantitý a dostupnosti vodných zdrojov budú pravdepodobne pokračovať aj v budúcnosti a sú aktuálne aj v oblasti dolného Váhu.

V súvislosti s globálnou zmenou klímy sa zvyšuje aj pravdepodobnosť výskytu zrážkových extrémov, a tým aj zvýšené nebezpečenstvo vzniku povodní. Príčinou povodní popri výskyte klimatických extrémov je aj nevyhovujúci stav povodí riek, zapríčiňujúci nevyrovnané odtokové pomery a zvyšovanie extrémnych prietokov. Aj v oblasti Podunajskej nížiny sú zrejmé negatívne trendy odtokovej bilancie a zmeny režimu podzemných vôd. Jednou z príčin je nepriaznivý trend krajinej štruktúry v území (nárast zastavaných a spevnených plôch s minimálnou retenciou a zrýchleným odtokom z územia), ďalšou príčinou je nárast spotreby vody v území súvisiaci s rastom počtu obyvateľov a zvýšeným využívaním domových studní na účely zavlažovania vo vlhovo deficitnom období).

Kvalita povrchových vôd

Kvalita povrchových vôd na území Slovenska je dlhodobo nepriaznivá. V niektorých ukazovateľoch sa od roku 1990 síce zlepšuje (čo je dôsledkom najmä podstatného zlepšenia technológií, zvýšenia podielu čistenia odpadových vôd, ale aj poklesom výroby), napriek tomu na množstve vodných tokov pretrvávajú problémy najmä v prípade kvality biologických a mikrobiologických ukazovateľov a základných chemických a fyzikálnych ukazovateľov. Toto konštatovanie platí aj pre riekú Váh.

Priamy vplyv na kvalitu vôd má vypúšťanie odpadových vôd do vodných tokov. Pôvodcami odpadových vôd sú najmä priemysel a komunálna sféra (kanalizačné systémy miest a obcí). Nedostatočným čistením sa do povrchových vôd dostávajú vysoké koncentrácie znečisťujúcich látok a látok podporujúcich rozvoj rias a planktónu, čoho dôsledkom je celkové zhoršenie kvality vody v tokoch a stojatých vodách (eutrofizácia).

Nepriaznivý vplyv na kvalitu podzemných vôd má predovšetkým poľnohospodárska výroba, znečistenie rieky Váh, presakovanie látok z odkalísk a skládok odpadov, komunálne znečistenie. V prípade poľnohospodárstva je najväčším zdrojom znečistenia podzemných vôd aplikácia priemyselných hnojív a ochranných prostriedkov, ako aj voľné uskladňovanie hnoja pri areáloch živočíšnej výroby (Hetméň, Nový dvor).

V oblasti Šale sú najvýznamnejšími zdrojmi látok znečisťujúcich povrchové vody (rieku Váh) ČOV Veča a Šaľa, z priemyselných podnikov je to Duslo, a.s. najmä prostredníctvom prevádzkovania odkalísk Amerika I. a II. a zaústením odpadových vôd čistených vo vlastnej ČOV do rieky Váh. Významným producentom odpadových vôd na území mesta je ZsVaK Šaľa, ktorý prostredníctvom ČOV Šaľa a Veča vypúšťa ročne do rieky Váh odpadové vody z mestskej kanalizácie. Prakticky všetky priemyselné a výrobné prevádzky v meste Šaľa sú napojené na mestskú kanalizáciu, takže priamo neznečisťujú povrchové vody. Aktuálne je znečistenie povrchových vôd poľnohospodárskou činnosťou, najmä rezíduami hnojív a chemických prípravkov – vysoký je stupeň eutrofizácie vodných tokov.

V meste Šaľa je vybudovaná jednotná kanalizačná sieť v dvoch samostatných okruhoch – pravobrežná s vyústením do ČOV Šaľa a ľavobrežná do ČOV Veča. Odkanalizované nie sú osady Hetméň a Kilič. Kapacita ČOV Šaľa je nedostatočná (3.240 m³ denne), ČOV Veča je modernejšia a zatiaľ postačuje (3715 m³ denne, 13.800 ekvivalentných obyvateľov) – pripravovaná je však jej rekonštrukcia .

V prípade Dusla, a.s. Šaľa sa ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd trvalo zlepšujú (s výnimkou ukazovateľa RAS), naopak pre verejnú kanalizáciu mesta majú zhoršujúci sa trend.

Kvalita povrchových vôd

Z vodných tokov v území sa sleduje kvalita vody len v rieke Váh, a to v profile Selice. Stav čistoty vody na dolnom toku rieky Váh je priemerný, vo väčšine hlavných ukazovateľov je Váh kategorizovaný ako znečistená voda. Vybrané ukazovatele čistoty vody sú uvedené v tab. 12, zatriedenie Váhu do tried čistoty podľa normy STN 757221 je uvedené v tab. 13.

V uplynulom období bola nepriaznivá situácia kvality vody v rieke najmä v skupine C (doplňujúce chemické ukazovatele). Najnepriaznivejšími ukazovateľmi kvality vody v Váhu boli v minulosti najmä vysoké koncentrácie psychrofilných baktérií, vysoký obsah amoniakálneho a dusitanového dusíka a nerozpustných látok, vysoký obsah nepolárne extrahovateľných látok.

Na neuspokojivej a veľmi nízkej kvalite vody v sledovanom úseku toku Váhu, ktorý už do záujmového územia priteká značne znečistený, sa podieľajú hlavne Duslo Šaľa a verejná kanalizácia Šaľa - Veča.

Ostatné vodné toky v území (sieť melioračných kanálov) nemajú síce sledovanú kvalitu vody, avšak predpokladáme ich znečistenie najmä eutrofizáciou v dôsledku splachu agrochemikálií a dusíkatých látok z okolitých poľnohospodárskych pozemkov.

O kvalite vody vodných plôch v území nie sú k dispozícii aktuálne údaje, je však možné predpokladať ich znečistenie najmä v súvislosti s prevádzkovaním odkalísk Dusla, a.s. Šaľa.

tab. 12: Vybrané ukazovatele kvality vody v rieke Váh (Selice) podľa údajov SHMÚ

Ukazovateľ	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	trieda čistoty (2000)
N-NH ₄ (mg.l ⁻¹)	1	1,1	1,3	1,4	1,5	0,4	0,6	III
Sapróbný index	3,3	3,2	3,2	3,4	3,1	2,1	2,1	III
N-NO ₃ (mg.l ⁻¹)	2,1	1,8	2,1	1,9	1,5	1,8	1,3	II
BSK ₅ (mg.l ⁻¹)	3,7	3,6	3,5	3,6	3,1	2,9	3,8	III
sírany (mg.l ⁻¹)	43	50	57	59	111	43	47	I
CHSK _{Mn} (mg.l ⁻¹)	4,2	4,9	7,7	4,7	3,9	4,4	*	II
P celkový (mg.l ⁻¹)	0,11	0,12	0,1	0,09	0,09	0,08	0,09	II
Hg (µg.l ⁻¹)		0,09	0	0,03	0,03	0,02	0,02	I
Cd (µg.l ⁻¹)		0,12	0,08	0,12	0,13	0,11	0,13	I
Pb (µg.l ⁻¹)		0,68	1,05	1,1	1,23	0,43	2,41	I
Cu (µg.l ⁻¹)		2,3	3,1	4,75	3,23	2,44	4,38	II
Cr (µg.l ⁻¹)		1,28	2,08	0,93	0,44	0,69	2,2	I

tab. 13: Zatriedenie kvality vody podľa skupín ukazovateľov (Váh, Selice) – podľa údajov SHMÚ

Triedy čistoty vody	1993	1996	1997	1998	1999	2000
A - kyslíkový režim	III	III	III	III	III	III
B – základné chemické ukazovatele	III	III	III	III	III	III
C – doplnkové chemické ukazovatele	III	V	IV	IV	V	III
D - ťažké kovy	III	III	III	III	III	III
E - biologické a mikrobiologické ukazovatele	V	III	III	III	III	III

Triedy kvality vody: I - veľmi čistá voda, II - čistá voda, III - znečistená voda, IV - silne znečistená voda, V - veľmi silne znečistená voda.

Kvalita podzemných vôd

Na Slovensku v urbanizovaných oblastiach pretrváva nepriaznivý stav kvality podzemných vôd. Problematickými ukazovateľmi s najčastejšie prekračovanými limitnými hodnotami kvality sú Fe, Mn a NEL_{UV}. Časté prekročovanie nadlimitných koncentrácií Fe má nepriaznivý vplyv na kyslíkový režim, pri ktorom dochádza k mobilizácii ťažkých kovov. Využívanie územia na poľnohospodárske a urbanizačné účely vedie k častým zvýšeným obsahom oxidovaných a redukovaných foriem dusíka, síranov a chloridov vo vodách.

Kvalita podzemných vôd v oblasti dolného Váhu je pravidelne sledovaná v pozorovacej sieti SHMÚ, ktoré má v oblasti Šale pravidelne kvalitatívne sledované vrtý č. 222090 (Šaľa – Močenok) a 023590 (Šaľa). Podzemné vody v oblasti dolného Váhu patria medzi najviac znečistené v rámci územia Slovenska. Zo sledovaných ukazovateľov nevyhovujú norme pre pitnú vodu najmä ukazovatele Mn, Fe, sírany, chloridy, zlúčeniny dusíka, NEL_{UV}, vysoké sú aj koncentrácie ChSK_{Mn}.

Obdobná situácia je aj v prípade kvality vody v studniach – podľa starších meraní ŠZÚ väčšina vzoriek vody odobratých zo studní má nadmerný obsah dusičnanov, ktorý prekračuje stanovené normy (60-80 mg.l⁻¹).

Podľa klasifikácie ČSN 830 611 "Pitná voda" je kvalita podzemných vôd hodnotená podľa potreby technologickej úpravy na pitnú vodu v 5 stupňoch. Oblasť Dolného Váhu je zaradená do 3. stupňa - vody so zvýšeným obsahom Fe, Mn, agresívneho CO₂ a oxidovateľnosti (vody s potrebou jednostupňovej úpravy) a vody s vyšším obsahom nežiadúcich prímiesí (potreba dvojstupňovej úpravy).

Mesto Šaľa pravidelne realizuje hodnotenie kvality podzemnej vody v susedstve skládky Hetméň Fyzikálno-chemické rozborý sa vykonávajú pravidelne od r. 1994. Pravidelne boli prekračované tzv. medzné koncentrácie niektorých ukazovateľov čistoty vody – napr. NH₄⁺, fenantén, rozpustné látky, baryum, chlórbenzén. V posledných rokoch sa však kvalita vody stabilizovala, nie je predpoklad jej kontaminácie v dôsledku záťaže skládky odpadov situovanej v lokalite. Preukázaný je však vplyv intenzívneho poľnohospodárstva (aplikácia hnojív a ochranných prostriedkov na pôdu a plodiny), v dôsledku ktorého sú enormne zvýšené najmä koncentrácie amoniakálneho dusíka v podzemných vodách.

Vyššie uvedené nepriaznivé konštatovania platia pre prvý vodárenský horizont v kvartérnych štrkopieskoch (hlbka priemerne do 10 m). Kvalita vody v hlbších artézskych horizontoch je naproti tomu dobrá – podľa rozborov artézskych studní na území mesta Šaľa (spolu 7 vrtov) vyhovuje kvalita vody normám na pitnú vodu (Vyhláška MZ SR č. 29/2002 o požiadavkách na pitnú vodu). Hĺbka vodonosného neogénneho horizontu presahuje 200 m.

Najkvalitnejšia voda je v studniach na Hviezdoslavovej ulici a Pribinovom námestí vo Veči. Všetky studne vyhovujú vo väčšine stanovených ukazovateľoch akosti požiadavkám na pitnú vodu, prekračované sú niektoré ukazovatele nepriaznivo ovplyvňujúce senzorické vlastnosti vody (farba, Fe, Mn).

Starostlivosť o vodu a jej ochrana

Ochranu vodných zdrojov treba chápať ako integrovanú ochranu kvality a kvantít podzemných a povrchových vôd vrátane prírodných liečivých a minerálnych vôd. Všeobecná ochrana vôd a vodných zdrojov je platná pre celé územie SR. Okrem toho sú ustanovené Chránené vodohospodárske oblasti (CHVO) - oblasti, v ktorých sa v dôsledku priaznivých prírodných podmienok vytvárajú prirodzené akumulácie povrchových a podzemných vôd. V súčasnosti je v SR vyhlásených 10 CHVO. Z pohľadu procesu územného plánovania je dôležité, že v chránenej vodohospodárskej oblasti musia byť výrobné záujmy, dopravné záujmy a iné záujmy

zosúladené s požiadavkami ochrany vôd v CHVO už pri spracúvaní koncepcií rozvoja územia a územnoplánovacej dokumentácie.

V SR je ďalej vymedzených 26 oblastí s významnými zásobami podzemných vôd (bez špeciálnej právnej úpravy), ktoré sú kvalitatívne sledované už od roku 1982 a každoročne vyhodnocované v ročenke SHMÚ. Patrí sem aj oblasť dolného Váhu.

Sprísnená špeciálna ochrana sa realizuje formou ochranných pásiem vodárenských zdrojov, stanovením vodárenských tokov a vodohospodárky významných vodných tokov.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov (PHO) sú zriadené na ochranu územia pred ovplyvnením alebo ohrozením vodárenského zdroja, určujú sa pre všetky vodárenské zdroje, v potrebných prípadoch v dvoch alebo troch stupňoch. Na území mesta Šaľa sa nachádzajú vodné zdroje Šaľa s vymedzenými ochrannými pásmami – situované sú severne od intravilánu mesta.

Ochranné pásmo vodných tokov a odvodňovacích kanálov. Ochranné pásmo rieky Váh je stanovené v šírke 10m od brehovej čiary koryta toku. Ochranné pásmo odvodňovacích kanálov (odpad Gorse, Hetmínsky odpad, Šaľský odpad, Spojovací odpad Trnovec – Veča) je stanovený v šírke 5 m od brehovej čiary odpadov.

Ochranné pásmo ochrannej hrádze. Ochranné pásmo pravostrannej a ľavostrannej ochrannej hrádze rieky Váh je v šírke 6 m od vzdušnej a návodnej páty vodohospodárskeho diela.

V katastrálnom území mesta Šaľa a jeho okolí sa nenachádzajú vodárenské toky, vodohospodársky významné toky ani minerálne a prírodné liečivé vody. Okolie mesta je možno označiť za zraniteľnú oblasť v zmysle vodného zákona – sú to poľnohospodársky využívané územia, z ktorých otekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l⁻¹ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť (§ 30 vodného zákona).

3.1.4 PÔDY (PEDOSFÉRA, PEDOLOGICKÉ PODMIENKY)

Vývoj kvality a využívania pôdy a pôdnych zdrojov vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju je potrebné hodnotiť z dvoch hlavných aspektov:

- kvantitatívne trendy vývoja pôdnych zdrojov - výmera a využitie pôdy na produkčné účely;
- kvalitatívne aspekty vývoja pôdnych zdrojov - degradácia pôdy v dôsledku fyzikálneho a chemického poškodenia.

Základným princípom TUR v prípade pôdnych zdrojov by malo byť také hospodárenie, ktoré zodpovedá konkrétnym pôdnoekologickým podmienkam a ktoré sa uskutočňuje takým spôsobom a s takou intenzitou, aby nevyvolalo vznik degradačných procesov. Využívanie pôdy by malo byť zároveň sprevádzané ochranou mimoprodukčných funkcií pôdy.

Trvalo udržateľné využívanie pôdnych zdrojov by teda malo integrovať produkčnú funkciu pôdy s jej mimoprodukčnými funkciami a potenciálom, ako aj s limitmi iných prírodných zdrojov. V budúcnosti bude navyš potrebné zohľadniť pravdepodobný vplyv globálnej klimatickej zmeny na produkčnú funkciu pôdneho fondu.

Pôdne zdroje a ich využívanie

Pôdny kryt územia mesta Šaľa je podmienený predovšetkým vlastnosťami abiotických prírodných faktorov, avšak je modifikovaný činnosťou človeka. Bezprostredný substrát pre pôdny kryt, ktorý je v oblasti Šale tvorený väčšinou hlbokými bezskeletnatými pôdami, tvoria holocénne sedimenty. Vyvinuli sa na nich pôvodom hydromorfné pôdy, avšak v rôznom stupni vývoja - od hydromorfných fluvizemí glejových a fluvizemí modálnych cez semihydromorfné čierne až po terestrické, podzemnou vodou len výnimočne ovplyvňované čierne čiernicové. Zrinitosť, vodný a solný režim pôd sú závislé na ovplyvňovaní pôdneho profilu podzemnou i povrchovou vodou i na vlastnostiach geologického substrátu.

V severnej časti katastra východne od medzihrádzového priestoru rieky Váh dominujú pôdy čiernicového a černozebného typu, pričom prevládajú *černoze modálne a černoze čiernicové*, v depresných polohách *čierne glejové až gleje*. Výrazne odlišné pôdy charakteru *antrozemí a kultizemí* sa nachádzajú v intraviláne mesta. V okolí intravilánu mesta je pomerne vysoký podiel výskytu *fluvizemí modálnych*, na menších plochách sa vyskytujú *čierne modálne až glejové a černoze pseudoglejové*. V strednej časti katastra (južne od železničnej trate a severne až SZ od Hetméňa) prevládajú v blízkosti Váhu *fluvizeme modálne*, v centrálnej časti a na západe zasa prevládajú *černoze pseudoglejové a čierne modálne*. V južnej časti katastra výrazne prevládajú *čierne glejové až čierne modálne*. *Fluvizeme modálne* sa vyskytujú na agradačnom vale Váhu a v oblasti prikorytových valov v blízkosti ramena severne od Kiliča. V terénnych depresiách ostali lokálne zachované *gleje*. V medzihrádzovom priestore je pôdny kryt pozmenený oproti pôvodnému. Na miestach s najväčšími zmenami vlastností pôdsa nachádzajú *antrozeme*. Na väčšine plochy medzihrádzového priestoru je možné pôdy klasifikovať ako *fluvizeme psefitické* (prevažne plytké pôdy na štrkopiesčitých náplavoch rieky Váh), mladé náplavy Váhu bez vyvinutého pôdneho pokryvu sme klasifikovali ako *nevyvinuté pôdy*.

Blížiší popis vlastností pôd je uvedený v dokumentácii krajinnoekologického plánu (lit. 65).

Jednou z najvýznamnejších funkcií pôdy ako prírodného zdroja je jej produkčná schopnosť (úrodnosť, bonita), ktorá je využívaná najmä v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve. V rámci Slovenska sú vzhľadom k značnej pestrosti prírodných podmienok aj veľké rozdiely aj v bonite pôd. Najúrodnejšími pôdami sú pôdy komplexov čierne a černoze na sprašiach a fluvialných sedimentoch, naopak k najmenej úrodným pôdam patria komplexy litozemí, podzolov, salinických pôd a organozemí. Na vyjadrenie produkčnej schopnosti pôd je v SR vypracovaný systém pôdno-ekologických jednotiek (PEJ), hodnotiacich poľnohospodársky pôdny fond. Na území SR síce celkovo prevládajú stredne produkčné pôdy, oblasť Šale však patrí k územiám s najkvalitnejšími pôdami.

Poľnohospodársky využívaný pôdny fond tvorí v k.ú. mesta Šaľa 78 % plochy (cca 3500 ha). Celkovo v území dominujú najproduktnejšie až veľmi produkčné orné pôdy 1.-3. odvodovej skupiny. Najúrodnejšími poľnohospodárskymi pôdami v území sú stredne ťažké čierne modálne a černoze čiernicové 1. odvodovej skupiny, ktoré spolu zaberajú 617 ha (18 % poľnohospodársky využívannej pôdy). Chránené pôdy 1.-3. bonity spolu zaberajú 2347 ha (67 % poľnohospodársky využívannej pôdy).

Plošný výskyt základných pôdnych jednotiek podľa kategórií ich produkčnej schopnosti v k.ú. mesta Šaľa je uvedený v tab. 14.

K najvýznamnejším mimoprodukčným funkciám pôdy patria najmä filtračná a akumulčná funkcia, transformačná funkcia, asanačná funkcia, pufrčná funkcia, prostredie pre organizmy a génová rezerva.

tab. 14: Charakteristika poľnohospodárskych pôd v k.ú. mesta Šaľa (podľa podkladov VÚPOP Bratislava)

BPEJ	Pôdny subtyp	Zrnitosť	TPS	Odv.sk.	Plocha (ha)	% PPF
0017002	Černozem čiernicová	h	O1	1	326,242	32,1
0017005	Černozem čiernicová	ph	O1	1	162,647	
0018002	Černozem čiernicová	h	O1	2	5,922	
0019002	Čiernica modálna	h	O1	1	128,069	
0020003	Čiernica modálna	ih	O1	2	501,426	
0002002	Fluvizem modálna	h	O2	2	354,556	56,2
0002005	Fluvizem modálna	ph	O2	2	230,393	
0003003	Fluvizem modálna	ih	O2	3	159,001	
0018003	Černozem čiernicová	ih	O2	2	363,882	
0024004	Čiernica pelická	il	O2	5	744,345	
0036002	Černozem modálna	h	O2	2	106,745	1,2
0036005	Černozem modálna	ph	O2	2	7,795	
0012003	Fluvizem glejová	ih	O3	5	7,377	
0028004	Čiernica glejová	il	O3	5	35,924	
0001001	Fluvizem modálna	hp	O5	6	211,453	
0016001	Černozem čiernicová	hp	O5	4	43,937	10,0
0035001	Černozem modálna	hp	O5	6	94,995	
0031002	Čírenica – slance v komplexoch	h	OT2	6	4,117	0,1
	Glej modálny	ih	T3	9	10,058	0,3
					3498,884	100,0

Poľnohosp. využívané pôdy spolu	3498,884	77,7
Lesné pôdy spolu	214,719	4,8
Pôdy v intraviláne spolu	538,830	12,0
Ostatné pôdy	249,708	5,5
Spolu	4502,141	100,0

TPS - Typologicko-produkčné skupiny pôd:
O1 – najproduktnejšie orné pôdy, O2 – vysokoprodukčné orné pôdy, O3 – veľmi produkčné orné pôdy, O5 – stredne produkčné orné pôdy, OT2 – menej produkčné orné pôdy a stredne produkčné TTP, T3 – menej produkčné TTP

Ohrozenie pôdných zdrojov

Súčasný stav pôdneho fondu na Slovensku všeobecne je predovšetkým dôsledkom intenzívneho jednostranného využívania v uplynulom päťdesiatročnom období, kedy bola preferovaná produkčná funkcia pôdy, pričom ostatné mimoprodukčné funkcie boli potláčané.

Kvantitatívne trendy vývoja pôdných zdrojov

Racionálne usporiadanie pôdneho fondu vzhľadom k jeho stanovištným podmienkam a aktuálnym vlastnostiam je základným predpokladom trvalo udržateľného využívania pôdných zdrojov.

Vývoj výmery pôdneho fondu a jeho využívania na Slovensku smeruje k trvalému úbytku poľnohospodárskej pôdy, pričom sa zvyšuje výmera lesného pôdneho fondu. Prevodom pôdy z poľnohospodárskeho do lesného pôdneho fondu nie je produkčný potenciál pôd v zásade ohrozený - naopak výrazne sa posilňujú mimoprodukčné funkcie pôdy. Z hľadiska využívania produkčného potenciálu pôd je ale veľmi nepriaznivým trendom zvyšovanie podielu území s dlhodobou, resp. trvalou stratou produkčnej schopnosti (najmä zastavané plochy).

V súčasnosti sa SR dosahovanou hodnotou 0,45 ha poľnohospodárskej a 0,27 ha ornej pôdy na obyvateľa zaraďuje medzi krajiny s nízkou výmerou pôdy zabezpečujúcou produkciu potravín (dosahuje spodnú hranicu dostatočnosti). Podiel výmery PPF sa od roku 1945 znížil z cca 56% na 50%. Opačný trend je pri využívaní produkčného potenciálu pôd na lesohospodárske účely - v r. 1945 bola výmera lesov v SR cca 35%, v súčasnosti je to viac ako 40%.

Trend znižovania výmery poľnohospodárskej pôdy je zrejмый aj v prípade katastrálneho územia mesta Šaľa, kedy najmä v 70-tych a 80-tych rokoch 20. storočia boli zabrané desiatky hektárov poľnohospodárskej pôdy na bytovú výstavbu (sídlišká Váh, Veča). Znižuje sa aj produkčný potenciál pôd v intraviláne – znižuje sa výmera záhrad a zväčšuje sa výmera zastavaných plôch. Negatívnym trendom je znižovanie veľkosti pozemkov určených na individuálnu výstavbu pri súčasnom zväčšovaní zastavanej plochy domov a spevnených plôch (cesty, terasy a pod.).

Novonastupujúcim javom ohrozujúcim pôdne zdroje je aj trend budovania veľkých priemyselných a obchodných areálov mimo intravilánov obcí na poľnohospodárskej pôde, a to spravidla na úrodných pôdach v rovinných a málo členitých polohách. Tento trend sa zatiaľ v prípade mesta Šaľa neuplatnil.

V súčasnosti patria v rámci k.ú. mesta Šaľa viac ako tri štvrtiny plochy do poľnohospodárskeho pôdneho fondu (3491 ha – 77,6 %), do lesného pôdneho fondu je to len 3,5 % (156 ha). Plôch s obmedzenou až znemožnenou produkčnou funkciou (vodné plochy, zastavané a ostatné plochy) je 18,9 % (850 ha), čo je pomerne vysoké číslo, ktoré je odrazom urbanizácie katastra mesta a 4 % podielu vodných tokov, plôch a príslušných priestorov. Podiel poľnohospodárskej pôdy na 1 obyvateľa je nízky - 0,14 ha.

Štruktúra pôdneho fondu k.ú. Šaľa pre roky 1992 a 2001 je uvedená v tab. 16. Z porovnania zmien za 9 ročné obdobie vyplýva, že v katastri ubudlo 27,8 ha poľnohospodárskej pôdy a 6,5 ha vodných plôch, na druhej strane pribudlo 12,0 ha lesnej pôdy a 23,6 ha zastavanej a ostatnej pôdy. Tieto hodnoty sú v súlade s vyššie uvedenými trendmi.

tab. 15: Základné kategórie využitia územia v k.ú. Šaľa

Rok		PPF	LPF	Vodné plochy	Zastav. územia	Ostatné plochy	Spolu
1992	ha	3519,0	143,0	186,0	285,0	362,0	4495,0
	%	78,3	3,2	4,1	6,3	8,1	100,0
2001	ha	3491,2	155,5	179,5	458,6	212	4496,8
	%	77,6	3,5	4,0	10,2	4,7	100,0

tab. 16: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy v k.ú. Šaľa

Rok		Orná pôda	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	Lúky a pasienky	PPF spolu
1992	ha	3278,0	79,0	114,0	20,0	28,0	3519
	%	93,2	2,2	3,2	0,6	0,8	100,0
2001	ha	3254,5	80,6	108,3	19	28,8	3491,2
	%	93,2	2,3	3,1	0,5	0,8	100,0

Vývoj kvality pôd

Súčasná kvalita pôdneho fondu na Slovensku je odrazom situácie v poľnohospodárstve, ale aj priemysle a doprave. Po neúmerne silnom tlaku na produkčnú funkciu pôdy najmä v 70. a 80. rokoch sprevádzanom fyzickou deštrukciou pôd, nadmernou chemizáciou a acidifikáciou pôd (synergické pôsobenie poľnohospodárstva a priemyslu) nastalo po roku 1990 relatívne zlepšenie situácie. Výmera znečistených pôd na Slovensku je síce relatívne stála, avšak nepriaznivé produkčné vlastnosti časti poľnohospodárskych pôd pretrvávajú (znižovanie zásob humusu a obsahu živín, mierne okysľovanie pôd, zhoršovanie fyzikálnych vlastností).

S intenzívnym využívaním pôdy a snahou o zvyšovanie jej produkčnosti súvisí aj používanie hnojív a chemických prípravkov. Spolu s koncentrovanou živočišnou výrobou spôsobovali kontamináciu poľnohospodárskych pôd najmä v 70-tych a 80-tych rokoch minulého storočia. V uplynulých 15 rokoch významne klesla spotreba hnojív, chemických prípravkov a stavy hospodárskych zvierat, čo je podmienkou zníženia zaťaženia pôd cudzorodými látkami.

Oblasť mesta Šaľa sa z hľadiska kontaminácie pôd nachádza v území s nízkym obsahom rizikových látok, ktoré sú sledované v celoštátnom monitoringu pôd (VÚPOP Bratislava). Obsah väčšiny rizikových látok – Cd, Pb, Cr, Ni, Pb, Cu, Zn – je hlboko pod hygienickými limitmi.

Zo znečisťujúcich látok sledovaných v monitoringu pôd je obsah sumy polycyklických aromatických uhľovodíkov (PAU) hlboko pod hygienickým limitom. Obsah ostatných polutantov zo skupiny chlórovaných uhľovodíkov (PCB, HCH, DDT atď.) a ropného znečistenia (NEL) v plošne významnejšej miere nebol zaznamenaný (tzv. bodové znečistenia nie sú predmetom monitoringu pôd).

K lokálnemu znečisteniu pôd a ich kontaminácii môže prísť najmä v nasledovných prípadoch:

- okolia skládok odpadu, poľných hnojísk, fariem živočišnej výroby a hospodárskych dvorov PD
- pásy pozdĺž hlavných cestných ťahov (najmä cesta I/75)
- intenzívne obhospodávaná veľkobloková orná pôda - možná kontaminácia cudzorodými látkami z umelých hnojív a zavlažovaním znečistenou vodou.

Najvýznamnejšou formou fyzikálnej deštrukcie pôdy na území SR je erózia pôdy. Prvotným faktorom je nesprávne využívanie pôdneho fondu (absencia protierozných opatrení, nevhodná štruktúra plodín), avšak náchylnosť na eróziu zvyšujú aj nepriaznivé fyzikálne vlastnosti pôdy, pôdna štruktúra a malý obsah humusu. V uplynulých 50 rokoch ubudlo v pahorkatinných oblastiach Slovenska na strmších svahoch odhadom 20-30 cm pôdy, čo je dôsledkom najmä nesprávneho spôsobu hospodárenia a výberu plodín. Vodná erózia nie je vzhľadom na prevažne rovinný reliéf územia pre oblasť Šaľa typická. Veterná erózia poškodzuje obyčajne plochy bez vegetačného krytu v suchších obdobiach roka, a to najmä v severnej časti územia (okolie Veče) na piesočnatých až hlinito-piesočnatých pôdach využívaných ako veľkobloková orná pôda. Ochrana pôdy by mala byť založená najmä na vhodnom priestorovom členení pôdneho fondu, výsadbe ochranných vegetačných pásov a vhodných osevných postupoch.

Zhutnenie pôd je plošne relatívne rozšírenou degradáciou pôd. Prejavuje sa prakticky vo všetkých poľnohospodársky intenzívne využívaných oblastiach nížin a kotlín a je dôsledkom utlačenia podpovrchovej vrstvy pôdy dlhodobým používaním ťažkých mechanizmov. Oblasť Šaľa patrí medzi pôdy potenciálne náchylné na zhutnenie, aktuálne prejavy zhutnenia predpokladáme najmä na zrnitostne ťažkých fluvizemiach na nive rieky Váh.

Starostlivosť o pôdu a jej ochrana

Starostlivosť o pôdu a jej ochrana je v SR v gescii MP SR. Hlavné činnosti zapríčiňujúce ohrozenie pôdných zdrojov sú v gescii rezortov pôdohospodárstva (najmä poľnohospodárstvo), hospodárstva (priemysel), dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja. Orgánmi zabezpečujúcimi miestnu štátnu správu budú od r. 2004 samostatné pozemkové úrady (do r. 2003 to boli Okresný a Krajský úrad).

Racionálne využívanie a ochranu pôdy v SR ustanovil zákon o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu (lit. 40). Jeho cieľom je zabezpečenie zachovania (zveľadenia) prirodzených vlastností pôdy a jej racionálne využívanie. Zákon rieši stret záujmov ochrany PPF a iných rozvojových zámerov, ustanovuje mechanizmy na ochranu produkčnej schopnosti pôdy. Podľa § 7 zákona je osobitne chránená poľnohospodárska pôda najlepšej kvality v prílišnom katastrálnom území (kvalitatívne najlepšie tri skupiny BPEJ), ako aj ovocné sady, vinice, chmeľnice a tiež poľnohospodárske pôdy, na ktorých boli vykonané hydromelioračné alebo iné osobitné opatrenia na zachovanie alebo zvýšenie jej úrodnosti a ostatných funkcií.

Použitie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely trvalého alebo dočasného charakteru je spojené s povinnosťou platenia odvodov do štátneho rozpočtu. Táto povinnosť je upravená nariadením vlády o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF (lit. 21). Poľnohospodárske pôdy sú podľa ich produkčného potenciálu zaradené do 9 skupín BPEJ a je odstupňovaná výška odvodov za ich vyňatie z PPF (pre pôdy s najvyšším produkčným potenciálom je to 11 300 tis. Sk.ha⁻¹).

Okrem ochranného pôdneho fondu zákon ustanovuje aj inštitút kontaminovaného a ohrozeného pôdneho fondu, na ktorom by sa mali realizovať upravené režimy využívania pôdy (osobitné systavy hospodárenia).

Ochranu lesnej pôdy rieši najmä zákon o lesoch v znení (lit. 37) a zákon o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva (lit. 46). V prípade LPF sa

uplatňuje nariadenie vlády o sadzbách odvodov za vyňatie z lesných pozemkov z LPF (lit. 19).

Za chránené pôdy na území mesta Šaľa možno považovať kvalitatívne tri najlepšie skupiny pôdy -BPEJ zaradené do 1.-3. odvodovej skupiny v zmysle vyššie citovaných nariadení vlády. Patria sem čiernice modálne, černoze čiernicové, černoze modálne a fluvizeme modálne, ktoré spolu zaberajú 2347 ha (67 % PPF). Zoznam pôdno-ekologických jednotiek k.ú. mesta patriacich do 1.-3. odvodovej skupiny je uvedený v tab. 17. Plochy chráneného pôdneho fondu sa nachádzajú prakticky v rámci celého katastrálneho územia.

tab. 17: Chránený pôdny fond v katastri mesta Šaľa

Odvod. sk.	Plocha (ha)	% PPF	Bonitované pôdnoekologické jednotky
1	616,96	17,6	0017002, 0017005, 0019002
2	1570,72	44,9	0002002, 0002005, 0018002, 0018003, 0020003, 0036002, 0036005
3	159,0	4,5	0003003
Spolu	2346,68	67,0	

Hlavnými nástrojmi uplatňovania ochrany a racionálneho využívania pôdných zdrojov by mali byť na poľnohospodárskom pôdnom fonde projekty pozemkových úprav podľa zákona o pozemkových úpravách (lit. 42) a na lesnom pôdnom fonde lesné hospodárske plány vypracúvané v zmysle vyhlášky MP SR o hospodárskej úprave lesov (lit. 28).

Integrujúcim princípom riešenia stretov záujmov súvisiacich s pôdnymi zdrojmi je inštitút tzv. ochranného a ohrozeného pôdneho fondu (lit. 40). Ochranný pôdny fond by mal plniť súbežne s produkčnou funkciou aj funkciu ochrany iných prírodných zdrojov, ohrozený pôdny fond tvorí skupinu pôd, v ktorých sú nepriaznivo pozmenené vlastnosti pôd s možným negatívnym vplyvom na iné zložky prírodného prostredia.

Problematickou súčasťou produkčných funkcií pôdy s požiadavkami a potrebami zachovania iných jej funkcií a funkcií ostatných prírodných zdrojov a celkovú reštrukturalizáciu využívania pôdneho potenciálu v SR by malo riešiť postupné uplatňovanie osobitných sústav hospodárenia.

Praktická ochrana pôdneho fondu v SR a aj v šalianskom regióne sa v súčasnosti obmedzuje najmä na stanovenie odvodov za zábery pôdy, spomínané opatrenia na ochranu mimoprodukčných funkcií pôdy nie sú rozpracované a uplatňujú sa nedostatočne. Z hľadiska ochrany pôdy rozhodne nie je koncepčným riešením predpokladané zrušenie inštitútu odvodov za zábery pôdy.

3.1.4.1 Vyhodnotenie predpokladaných záberov poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Vyhodnotenie záberov PPF je spracované pre mesto Šaľa na lokalitu navrhované v územnom pláne pre zastavenie alebo iné nepoľnohospodárske funkčné využitie. Základné sadzby odvodov za vyňatie poľnohospodárskej pôdy z PPF budú vyčíslené v zmysle nariadenia vlády SR (lit. 21) pre jednotlivé reálne stavebné zámery na konkrétnych parcelách v štádiu spracovania predprojektovej a projektovej prípravy stavieb.

V lokalitách označených č. 11 a 14 sú vymedzené ochranné pásma I. a II. stupňa vodných zdrojov, ktoré tvoria funkciu záložných zdrojov vody pre účel mimoriadnych situácií. Pre výhľadové obdobie sa predpokladá zrušenie ich pôvodnej funkcie (zdroje pitnej vody).

Charakteristika BPEJ je uvedená v tab. 14 na strane 43. Hodnotenie poľnohospodárskej výroby sa uvádza podľa návrhu riešenia. Dotknuté lokality záberov PPF patria do vlastníctva (prípadne užívania) poľnohospodárskych družstiev, poľnohospodárskych alebo súkromne hospodáriacich roľníkov majúcich sídlo v príslušných mestských častiach navrhovaných záberov PPF.

Vyhodnotenie záberov PPF je graficky spracované na mapovom podklade v M 1:10000 vo výkrese č. 3A: Vyhodnotenie perspektívneho použitia PPF a LPF na nepoľnohospodárske účely. Je potrebné upozorniť, že miera podrobnosti sa daným merítkom grafického spracovania znižuje. Pre schválené lokality záberov v ÚPNO Šaľa bude potrebné pri realizácii jednotlivých záberov PPF upresniť výmery záberov PPF na úrovni spracovania podrobnejšieho stupňa ÚPD (napr. plánu zóny alebo projektu zóny) alebo predprojektovej a projektovej prípravy daného investičného zámeru.

Nasledujúca časť vyhodnotenia uvádza stručnú charakteristiku jednotlivých lokalít navrhnutých pre funkčné stavebné využitie územia.

Lokality záberov PPF nachádzajúce sa v hranici zastavaného územia vymedzenej k 1. 1. 1990 sú predmetom rozhodnutia o vyňatí z PPF na úrovni nadriadeného orgánu ochrany pôdneho fondu ale nespádajú do kategórie povinných odvodov za ich záber, resp. vyňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Lokality záberov PPF nachádzajúce sa mimo hranicu zastavaného územia vymedzenej k 1. 1. 1990 sú predmetom rozhodnutia o vyňatí z PPF na úrovni nadriadeného orgánu ochrany pôdneho fondu a z tohoto dôvodu podliehajú aj súhlasu so záberom zo strany všetkých orgánov ochrany pôdneho fondu na úrovni okresu, kraja a príslušných rezortov ministerstiev.

Pre tieto lokality sú uvedené základné charakteristiky pre hodnotenie záberov pôdneho fondu ako podklad na predbežný súhlas o jeho vyňatie z PPF. Vyčíslenie odvodov za skutočný záber PPF bude urobený v rámci prípravy realizácie rozvojového zámeru v štádiu predprojektovej alebo projektovej prípravy v zmysle aktuálnych sadzieb v súlade s NV SR (lit. 21) ako aj prípadných ďalších v danej dobe aktuálnych zákonov, vyhlášok a nariadení vlády a ich zmien a doplnkov.

Väčšina navrhovaných záberov sa nachádza v záujmovom území hydromelioračných stavieb, ktoré sa nachádzajú prakticky na celom území katastra mesta Šaľa mimo zastavaného územia (lit. 71). Nachádzajú sa tu celkovo dve stavby:

- závlaha pozemkov Šaľa – Kolárovo,
- závlaha pozemkov Hájske – Sládečkovce.

Na plochách navrhovaných záberov pôdneho fondu kde nie sú závlahové systémy nie sú známe zámery, ktoré by predpokladali na daných plochách realizovať závlahové alebo odvodňovacie systémy

Realizácia záberov na uvedených lokalitách zasahuje do hospodárenia konkrétnych poľnohospodárskych subjektov, čím je záber plôch pôdneho fondu podmienený vyjadrením aj týchto subjektov – dotknutých vlastníkov pôdy.

Zhodnotenie záberov PPF je z hľadiska časovej postupnosti realizácie rozvojových záberov spracovaná pre etapu návrhového obdobia územného plánu obce – mesta Šaľa.

Táto etapa predpokladá rozvoj zámerov v prvom poradí vo vymedzenom návrhovom období územného plánu do roku 2030. V rámci tejto etapy sa navrhuje prednostné využitie voľných plôch v zastavanom území mesta t.j. v jeho hraničnom vymedzení k 1.1.1990. V návaznosti na poznanie konkrétnych záujmov a zámerov na plochách mimo hranicu zastavaného územia a samozrejme aj v návaznosti na územno-technické podmienky a rozvojové možnosti v kontexte s tendenciou predpokladaných hospodárskych aktivít a možných následných progresívnych demografických podnetov sú definované pre návrhové obdobie územného plánu rozvojové plochy mimo hranicu zastavaného územia, rozčlenené na dve etapy vyznačené podľa jednotlivých lokalít.

Pre alternatívu výrazného rozvoja hospodárskych aktivít a v kontexte rastu potrieb vyplývajúcich z demografického rastu sídla sú v ponávrhovom období územného plánu špecifikované rozvojové plochy pre funkčné potreby mesta v dlhodobom výhľade na úrovni územnej rezervy.

Navrhované zábery PPF pre funkčné plochy mimo zastavaného územia mesta

LOKALITA Č. 01

Kataster, miesto lokality: Šaľa, sz okrajová časť zastavaného územia mesta

Druh výstavby: rodinné bývanie a vybavenosť

Výmera: 9,8200 ha (orná pôda)

BPEJ: 0002002 (002.01) - 2. skupina = 3,8523 ha;

0017002 (017.01) - 1. skupina = 2,9018 ha;

0002003 (020.01) - 1. skupina = 3,0659 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa – Kolárovo

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 02

Kataster, miesto lokality: Šaľa, sz okrajová časť zastavaného územia mesta

Druh výstavby: vybavenosť a podnikateľské prevádzky (50%+50%)

Výmera: 2,8949 ha (orná pôda)

BPEJ: 0002002 (002.01) - 2. skupina = 2,8949 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa – Kolárovo

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 03

Kataster, miesto lokality: Šaľa, sz okrajová časť zastavaného územia mesta

Druh výstavby: vybavenosť

Výmera: 4,7403 ha (orná pôda)

BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 1,6572 ha

0002002 (002.01) - 2. skupina = 3,0831 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 04

Kataster, miesto lokality: Šaľa, sz okrajová časť zastavaného územia mesta

Druh výstavby: rekreačná a športová vybavenosť

Výmera: 3,1195 ha (záhrady)

BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 1,9112 ha

0002002 (002.01) - 2. skupina = 1,2083 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 05

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sz okrajová časť zastavaného územia mesta

Druh výstavby: individuálne bývanie a podnikateľské prevádzky (50%+50%)

Výmera: 2,6675 ha (orná pôda)

BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 2,6675 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstvo a súkromný sektor

LOKALITA Č. 06

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, severná okrajová časť zastavaného územia mesta

Druh výstavby: rodinné bývanie

Výmera: 17,5345 ha (orná pôda)

BPEJ: 0016001 (016.01) - 4. skupina = 4,6153 ha

0018003 (018.01) - 2. skupina = 10,9175 ha

0003003 (003.01) - 3. skupina = 2,0017 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 07

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sz priebežná okrajová časť voľného územia

Druh výstavby: bývanie

Výmera: 0,8383 ha (orná pôda)

BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 0,8383 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 08

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, severná priebežná okrajová časť voľného územia

Druh výstavby: bývanie a podnikateľské prevádzky (70%+30%)

Výmera: 3,9006 ha (orná pôda = 2,0006 ha, vinica = 1,9000 ha)

BPEJ: 0018003 (018.01) - 2. skupina = 2,0993 ha

0016001 (016.01) - 4. skupina = 1,5955 ha

0017002 (017.01) - 1. skupina = 0,2058 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 09

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sv priebežná okrajová časť voľného územia

Druh výstavby: podnikateľské prevádzky

Výmera: 0,7783 ha (orná pôda)

BPEJ: 0017002 (017.01) - 1. skupina = 0,7600 ha

0016001 (016.01) - 4. skupina = 0,0183 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 10

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sv okrajová časť zastavaného územia mesta, Veča východ
Druh výstavby: rodinné bývanie a v časti plochy vybavenosť (70%+ 30%)
Výmera: 9,6188 ha (orná pôda = 1,7 ha, vinica = 7,1188 ha, záhrada = 0,8 ha)
BPEJ: 0016001 (016.01) - 4. skupina = 9,6188 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 11

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, východná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: podnikateľské prevádzky
Výmera: 4,2204 ha (orná pôda)
BPEJ: 0016001 (016.01) - 4. skupina = 2,9763 ha
0017002 (017.01) - 1. skupina = 1,2441 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 12

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, južná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: rodinné bývanie
Výmera: 0,3926 ha (orná pôda)
BPEJ: 0018003 (018.01) - 2. skupina = 0,3926 ha
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný sektor

LOKALITA Č. 13

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, juž. okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: rodinné bývanie
Výmera: 5,3436 ha (orná pôda)
BPEJ: 0020003 (020.01) - 2. skupina = 5,3436 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 14

Kataster, miesto lokality: Šaľa, východná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: rodinné bývanie a základná vybavenosť
Výmera: 11,1283 ha (orná pôda)
BPEJ: 0035001 (035.01) - 6. skupina = 8,2917 ha
0002002 (002.01) - 2. skupina = 2,8366 ha
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 15

Katastrálne územie, miesto lokality: Šaľa, jv okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: rodinné bývanie a základná vybavenosť
Výmera: 7,0748 ha (orná pôda)
BPEJ: 0002002 (002.01) - 2. skupina = 7,0748 ha
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 16

Kataster, miesto lokality: Šaľa, južná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: technická vybavenosť a priemyselná výroba
Výmera: 33,2410 ha (orná pôda)
BPEJ: 0020003 (020.01) - 2. skupina = 25,3502 ha
0002002 (002.01) - 2. skupina = 4,4734 ha
003003 (003.01) - 3. skupina = 2,8901 ha
0019002 (019.01) - 1. skupina = 0,5273 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: družstevný sektor

LOKALITA Č. 16A

Zrušený záber PPF – zmena výrobnjej funkcie s ponechaním plôch pre poľnohospodárske využívanie

LOKALITA Č. 16B

Kataster, miesto lokality: Šaľa, južná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: technická vybavenosť a priemyselná výroba
Výmera: 7,7481 ha (orná pôda)
BPEJ: 0002002 (002.01) - 2. skupina = 7,0245 ha
003003 (003.01) - 3. skupina = 0,7237 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 2. etapa
Užívateľ: družstevný sektor

LOKALITA Č. 17

Kataster, miesto lokality: Šaľa, jz okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: výroba
Výmera: 6,4905 ha (orná pôda)
BPEJ: 0018003 (018.01) - 2. skupina = 6,4905 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný sektor

LOKALITA Č. 18

Kataster, miesto lokality: Šaľa, jz okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: výroba
Výmera: 1,8253 ha (orná pôda)
BPEJ: 0018003 (018.01) - 2. skupina = 1,7568 ha
0024004 (024.01) - 5. skupina = 0,0685 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 19

Katastrálne územie: Šaľa, západná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: výroba a v časti územia vybavenosť - cintorín
Výmera: 22,7829 ha (orná pôda)
BPEJ: 0020003 (020.01) - 2. skupina = 6,6795 ha
0018003 (018.01) - 2. skupina = 9,8282 ha
0024004 (024.01) - 5. skupina = 6,2752 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný sektor

LOKALITA Č. 19A

Katastrálne územie: Šaľa, západná okrajová časť zastavaného územia mesta
Druh výstavby: výroba
Výmera: 10,6800 ha (orná pôda)
BPEJ: 0020003 (020.01) - 2. skupina = 6,4080 ha
0024004 (024.01) - 5. skupina = 4,2720 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: cirkevný a družstevný sektor

LOKALITA Č. 20

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Hetmém, južná časť územia katastra
Druh výstavby: rekreácia a šport
Výmera: 2,6871 ha (orná pôda)
BPEJ: 0002005 (002.01) - 2. skupina = 2,4587 ha
0001001 (001.01) - 6. skupina = 0,2284 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 21

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Hetmém, južná časť územia katastra
Druh výstavby: rekreácia a šport
Výmera: 0,5330 ha (orná pôda)
BPEJ: 0002005 (002.01) - 2. skupina = 0,5330 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 22

Kataster, miesto lokality: Veča, juhozápadná časť zastavaného územia
Druh výstavby: rodinné bývanie
Výmera: 1,4430 ha (orná pôda)
BPEJ: 0017002 (017.01) - 1. skupina = 1,4430 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 23

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sz okraj zastavaného územia
Druh výstavby: štátna cesta
Výmera: 0,9781 ha (orná pôda)
BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 0,9781 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 24

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sz okraj zastavaného územia
Druh výstavby: bývanie a vybavenosť a podnikateľské prevádzky (40%+60%)
Výmera: 54,9757 ha (orná pôda)
BPEJ: 0016001 (016.01) - 4. skupina = 0,060 ha
0003003 (003.01) - 3. skupina = 20,081 ha
0018003 (018.01) - 2. skupina = 28,549 ha
0019002 (019.01) - 1. skupina = 6,285 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 25

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sz okraj katastrálneho územia
Druh výstavby: vybavenosť a podnikateľské prevádzky (20%+80%)
Výmera: 11,0800 ha (orná pôda)
BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 4,9950 ha
0020003 (020.01) - 2. skupina = 6,0850 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: súkromný sektor

LOKALITA Č. 26A

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, sz okraj zastavaného územia
Druh výstavby: cesta I. triedy (zámer ÚPN VÚC NK)
Výmera: 2,0200 ha (orná pôda)
BPEJ: 0019002 (019.01) - 1. skupina = 0,5394 ha
0016001 (016.01) - 4. skupina = 0,2496 ha
0024004 (024.01) - 5. skupina = 0,9850 ha
0028004 (028.01) - 5. skupina = 0,2460 ha

Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: družstevný sektor

LOKALITA Č. 26B

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, východný okraj zastavaného územia
Druh výstavby: cesta I. triedy (zámer ÚPN VÚC NK)
Výmera: 2,3800 ha (orná pôda)
BPEJ: 0019002 (019.01) - 1. skupina = 0,3240 ha
0017002 (017.01) - 1. skupina = 1,3884 ha
0017005 (017.02) - 1. skupina = 0,6760 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 27

Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, východný okraj zastavaného územia v kontakte s cestou na Duslo

Druh výstavby: vybavenosť a podnikateľské prevádzky
Výmera: 10,5000 ha (orná pôda)
BPEJ: 0017002 (017.01) - 1. skupina = 5,5000 ha
0019002 (019.01) - 1. skupina = 1,3500 ha
0016001 (016.01) - 4. skupina = 0,9500 ha
0024004 (024.01) - 5. skupina = 2,7000 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: súkromný sektor
LOKALITA Č. 28
Kataster, miesto lokality: Šaľa - Veča, východný okraj zastavaného územia s cestou na Duslo
Druh výstavby: vybavenosť a podnikateľské prevádzky
Výmera: 3,7500 ha (orná pôda)
BPEJ: 0017002 (017.01) - 1. skupina = 3,7500 ha
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Hájske - Sládečkovce
Etapizácia: 2. etapa
Užívateľ: družstevný sektor
LOKALITA Č. 29
Kataster, miesto lokality: Šaľa, východný okraj zastavaného územia pri rieke Váh
Druh výstavby: bývanie v nízkopodlažnej zástavbe
Výmera: 5,500 ha (orná pôda)
BPEJ: 0002002 (002.01) - 1. skupina = 5,5000 ha
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované závlahy
Etapizácia: 2. etapa
Užívateľ: súkromný sektor
LOKALITA Č. 30
Kataster, miesto lokality: Veča, severovýchodný okraj katastra územia pri Dusle
Druh výstavby: výroba
Výmera: 30,0000 ha (orná pôda)
BPEJ: 0017002 (017.01) - 1. skupina = 10,7100 ha
0017005 (017.02) - 1. skupina = 17,1400 ha
0018002 (018.01) - 2. skupina = 2,1500 ha
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované závlahy
Etapizácia: 2. etapa
Užívateľ: súkromný sektor
LOKALITA Č. 31
Kataster, miesto lokality: Šaľa, severne pri rieke Váh – časť Jozefov - sever
Druh výstavby: bývanie v rodinných domoch
Výmera: 7,8700 ha (orná pôda)
BPEJ: 0003003 (003.01) - 3. skupina = 7,8700 ha
Hydromelioračné zariadenia: nefunkčné závlahy
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: súkromný sektor
LOKALITA Č. 32
Kataster, miesto lokality: Šaľa, severne pri ceste do Kráľovej nad Váhom
Druh výstavby: bývanie v rodinných domoch
Výmera: 2,8700 ha (orná pôda)
BPEJ: 0002002 (002.01) - 2. skupina = 1,9100 ha
0003003 (003.01) - 3. skupina = 0,9600 ha
Hydromelioračné zariadenia: nefunkčné závlahy
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: súkromný sektor
LOKALITA Č. 33
Kataster, miesto lokality: Šaľa, západne pri železničnej trati
Druh výstavby: vybavenosť a prevádzky priemyselnej výroby
Výmera: 1,9600 ha (orná pôda)
BPEJ: 0018003 (018.01) - 2. skupina = 1,9600 ha
Hydromelioračné zariadenia: nefunkčné závlahy
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: mesto Šaľa
LOKALITA Č. 34
Kataster, miesto lokality: Šaľa, Večianska tabuľa – severovýchodne od zastavaného územia mestskej časti Veča
Druh výstavby: výroba
Výmera: 14,00 ha (orná pôda)
BPEJ: 0019002 (019.02) - 1. skupina = 2,00 ha
0035001 (035.01) – 6. skupina = 12,00 ha
Hydromelioračné zariadenia: nefunkčné závlahy
Etapizácia: 1. etapa
Užívateľ: súkromný sektor

tab. 18: Súhrnné hodnotenie lokalít v rámci obidvoch etáp – mimo zastavaného územia vymedzeného hranicou k 1. 1. 1990

Označenie lokality – číslo lokality	funkčné využitie podľa ÚPNO Šaľa	Záber PPF celkom (ha)
01, 05, 06, 07, 08, 12, 13, 14, 15, 22, 24, 29, 31, 32	bývanie a základná vybavenosť	130,3989
02, 03	vybavenosť	7,6352
16, 16B, 17, 18, 19, 19A, 30, 34	výrobné plochy	126,7678
09, 10, 11, 25, 27, 28, 33	podnikateľské prevádzky	41,9075
23, 26A, 26B	komunikácia – cesta I. triedy	5,3781
04, 20, 21	rekreácia šport	6,3396
Celkom 37 lokalít		319,3871

tab. 19: Bilancia predpokladaného odňatia poľnohospodárskej pôdy mimo hranicu zastavaného územia mesta Šaľa v rámci obidvoch (podfarbené lokality sú situované v záujmovom území hydromelioračných stavieb)

Označenie lokality	Celková výmera odňatia PPF (ha)	Orná pôda			Vinice			Záhrady		
		Celkom (ha)	Bonitná skupina	Plocha bonitnej sk. (ha)	Celkom (ha)	Bonitná skupina	Plocha bonitnej sk. (ha)	Celkom (ha)	Bonitná skupina	Plocha bonitnej sk. (ha)
01	9,8200	9,8200	1 2	5,9677 3,8523	-	-	-	-	-	-
02	2,8949	2,8949	2	2,8949	-	-	-	-	-	-
03	4,7403	4,7403	2 3	3,0831 1,6572	-	-	-	-	-	-
04	3,1195	-	-	-	-	-	-	3,1195	2 3	1,2083 1,9112
05	2,6675	2,6675	3	2,6675	-	-	-	-	-	-
06	17,5345	17,5345	2 3 4	10,9175 2,0017 4,6153	-	-	-	-	-	-
07	0,8383	0,8383	3	0,8383	-	-	-	-	-	-
08	3,9006	2,0006	1 2 4	0,2058 0,1993 1,5955	1,9000	2	1,9000	-	-	-
09	0,7783	0,7783	1 4	0,7600 0,0183	-	-	-	-	-	-
10	9,6188	1,7000	4	1,7000	7,1188	4	7,1188	0,8000	4	0,8000
11	4,2204	4,2204	1 4	1,2441 2,9763	-	-	-	-	-	-
12	0,3926	0,3926	2	0,3926	-	-	-	-	-	-
13	5,3436	5,3436	2	5,3436	-	-	-	-	-	-
14	11,1283	11,1283	2 6	2,8366 8,2917	-	-	-	-	-	-
15	7,0748	7,0748	2	7,0748	-	-	-	-	-	-
16	33,2410	33,2410	1 2 3	0,5273 29,8236 2,8801	-	-	-	-	-	-
16A	zrušená				-	-	-	-	-	-
16B	7,7481	7,7481	2 3	7,0245 0,7237	-	-	-	-	-	-
17	6,4905	6,4905	2	6,4905	-	-	-	-	-	-
18	1,8253	1,8253	2 5	1,7568 0,0685	-	-	-	-	-	-
19	22,7829	22,7829	2 5	16,5077 6,2752	-	-	-	-	-	-
19A	10,6800	10,6800	2 5	6,4080 4,2720	-	-	-	-	-	-
20	2,6871	2,6871	2 6	2,4587 0,2284	-	-	-	-	-	-
21	0,5330	0,5330	2	0,5330	-	-	-	-	-	-
22	1,4430	1,4430	1	1,4430	-	-	-	-	-	-
23	0,9781	0,9781	3	0,9781	-	-	-	-	-	-
24	54,9757	54,9757	1 2 3 4	6,285 28,549 20,081 0,060	-	-	-	-	-	-
25	11,0800	11,0800	2 3	6,0850 4,9950	-	-	-	-	-	-
26A	2,0200	2,0200	1 4 5	0,5394 0,2496 1,2310	-	-	-	-	-	-
26B	2,3800	2,3800	1	2,3800	-	-	-	-	-	-
27	10,500	10,500	1 4 5	6,8500 0,9500 2,7000	-	-	-	-	-	-
28	3,7500	3,7500	1	3,7500	-	-	-	-	-	-
29	5,5000	5,5000	2	5,5000	-	-	-	-	-	-
30	30,0000	30,0000	1 2	27,85 2,15	-	-	-	-	-	-
31	7,87	7,87	3	7,87	-	-	-	-	-	-
32	2,87	2,87	2 3	1,91 0,96	-	-	-	-	-	-
33	1,96	1,96	2	1,96	-	-	-	-	-	-
34	14,00	14,00	1 6	2,00 12,00	-	-	-	-	-	-

Σ	319,3871	306,5488	1	59,8023	9,0188		3,9195	-	-
			2	153,7515		2	1,9000	2	1,2083
			3	45,6626				3	1,9112
			4	12,1650		4	7,1188	4	0,8000
			5	14,5467					
			6	20,5201					

Zdôvodnenie navrhovaných záberov PPF pre funkčné plochy mimo zastavané územie

V kontaktnom území po obvode zastavaného územia mesta sa nachádzajú pôdy zaradené prevažne v bonitnej skupine 1. až 3., bonity 4. a vyššej skupiny sú tu zastúpené iba v minimálnom rozsahu. V priestore katastrálneho územia mesta Šaľa je zastavané územie mesta vyformované v kompaktnom celku. Zastavané plochy vo forme satelitov osídlených osád (Hetméň a Kilič) tvoria malé priestory v území a nemajú podmienky pre výraznejšiu expanziu obytných štruktúr hlavne z hľadiska svojej satelitnej polohy k sídlu Šaľa.

Navrhované zábery plôch PPF sú vyvolané potrebou územného rozvoja mesta Šaľa v oblasti zabezpečenia nových plôch pre bývanie, vybavenosť, výrobné prevádzky a dopravné cesty. Koncepcia územného rozvoja mesta vychádza z prirodzeného postupu kontinuálneho rozvoja urbanistickej štruktúry mesta t.j. kontinuálnej väzby novej výstavby na plochy a priestory jestvujúcej stavebnej a priestorovej štruktúry. Nové výrobné plochy vyžadujúce si ochranné pásmo od obytnej zástavby navrhuje rozvíjať v náväznosti na areál Dusla vytvorením rozvojových plôch pre takúto výrobnú prevádzku. Takýto postup má svoje opodstatnenie jednak z hľadiska urbanistickej kontinuity ako aj z hľadiska kontinuity dopravnej a technickej infraštruktúry. Z uvedeného dôvodu sa návrh územného rozvoja mesta neorientuje prioritne na využitie plôch pôdneho fondu nižších bonitných skupín pre rozvoj stavebných štruktúr mesta.

Podmienky pre realizáciu záberov PPF

Súhlas Krajského pozemkového úradu pre využitie pôdneho fondu pre lokality pod č. 29, a 30, 31, 32 a 33 bol udelený s podmienkami pri dodržaní legislatívnych postupov vyplývajúcich so zákona a doplnujúcich vyhlášok a nariadení o ochrane PPF. Zábery poľnohospodárskej pôdy pre jednotlivé investície a ich rozmiestňovanie na danej lokalite projektovať a pripravovať do realizácie iba v odôvodnenom rozsahu takto:

- v lokalite určenej na bývanie (lokalita č.29, 31, 32) plochy rozdeliť na funkčné celky (miestna komunikácia a k nej prislúchajúce pozemky určené pre IBV a BD s napojením na existujúcu cestnú sieť) tak, aby sa celky zastavovali postupne. Pri vydaní prvého stavebného povolenia pre potreby IBV a BD v takomto funkčnom celku musí byť podľa schválenej bilancie skrývky ornice odhumusovaná parcela určená na cestu, pričom na túto cestu musí byť vydané stavebné povolenie. Pri zaplnení takéhoto funkčného celku na 80% je možné otvoriť nový funkčný celok. Pre účely výstavby rodinných domov sa odníma pozemok na ktorom sa realizuje samotná stavba domu, dvor a všetky ďalšie plochy, kde následný spôsob využitia bude iný ako poľnohospodársky.
- v lokalite určenej na výrobu (lokalita č.30) môže byť realizovaná výstavba iba po zahájení výstavby preložky cesty I/75 (na odsúhlasených lokalitách 26A a 26B) pričom musí byť zastavaná najskôr nepoľnohospodárska pôda (na ploche bývalého areálu družstva) nadväzujúca na lokalitu záberu PPF č. 30. Lokalitu č. 30 rozdeliť a zaberat' postupne tak, aby sa nevytvárali nezastavané enklávy a preluky. Investičnú zástavbu na danej lokalite umiestňovať tak, aby z celkového záberu pôdneho fondu nezastavané plochy určené pre areálovú zeleň tvorili podiel maximálne 25% z plochy areálu. V prípade, ak bude vybudované oplotenie ohraničujúce areál od okolitej poľnohospodárskej pôdy, toto umiestniť tak, aby nedošlo k obmedzovaniu veľkovýrobného obrábania plôch poľnohospodárskej pôdy, ktoré neboli dotknuté týmto súhlasom (zabezpečiť odstup cca 0,50m od vlastníckej hranice) a zároveň tieto plochy za oplotením zabezpečovať proti rozširovaniu burín. Výsadbu drevín v styku s poľnohospodárskou pôdou navrhovať a uskutočňovať tak, aby nedochádzalo z titulu tienenia k obmedzovaniu poľnohospodárskej výroby na okolitej poľnohospodárskej pôde;
- v lokalite určenej na vybavenosť alebo výrobu (lokalita č.33) rozdeliť a zaberat' postupne tak, aby sa nevytvárali nezastavané enklávy a preluky. Investičnú zástavbu na danej lokalite umiestňovať tak, aby z celkového záberu pôdneho fondu nezastavané plochy určené pre areálovú zeleň tvorili podiel maximálne 25% z plochy areálu;
- lokalitu 34 rozdeliť a zaberat' postupne tak, aby sa nevytvárali nezastavané enklávy a preluky. Investorov na danej lokalite umiestňovať tak, aby z celkového záberu zelené plochy tvorili max. 25%. V prípade ak nebude vybudované oplotenie od okolitej poľnohospodárskej pôdy, toto umiestniť tak, aby nedošlo k obmedzovaniu veľkovýrobného obrábania poľnohospodárskej pôdy, ktorá nebola dotknutá týmto súhlasom /cca 0,50 m od vlastníckej hranice/ a zároveň tieto plochy za oplotením zabezpečovať proti rozširovaniu burín. Výsadbu drevín na styku s poľnohospodárskou pôdou navrhovať a uskutočňovať tak, aby nedochádzalo z titulu tienenia k obmedzovaniu poľnohospodárskej výroby na okolitej poľnohospodárskej pôde. Lokalitu 34 je možné postupne odnímať na účely priemyselnej výroby a skladového hospodárstva až po právoplatnosti rozhodnutia podľa § 17 zákona č. 220/2004 Z. z. o odňatí poľnohospodárskej pôdy pre stavbu „Cesta I/75 Šaľa – obchvat“, ktoré vydá OÚ Šaľa, pozemkový a lesný odbor.

Navrhované zábery PPF v zastavanom území

LOKALITA 01

Kataster, miesto lokality: Šaľa – športová zóna, sz okraj mesta
Druh výstavby: športová a rekreačná vybavenosť a štátna cesta
Výmera: 6,0546 ha (orná pôda)
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA 02

Kataster, miesto lokality: Šaľa –sz okraj mesta
Druh výstavby: rodinné bývanie a základná vybavenosť (cintorín)
Výmera: 9.8608 ha (orná pôda)
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA 03

Kataster, miesto lokality: Šaľa – Veča, sz okraj mesta pri športovom areáli
Druh výstavby: rodinné bývanie a podnikateľské prevádzky
Výmera: 7,5470 ha (záhrada)
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Užívateľ: súkromný sektor

LOKALITA 04

Kataster, miesto lokality: Šaľa – severný okraj mesta
Druh výstavby: vybavenosť a podnikateľské prevádzky
Výmera: 0,8412 ha (orná pôda)
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Užívateľ: súkromný sektor

LOKALITA 05

Kataster, miesto lokality: Šaľa – Veča, severný okraj mesta
Druh výstavby: rodinné bývanie a základná vybavenosť
Výmera: 1,2791 ha (orná pôda)
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Užívateľ: súkromný sektor

LOKALITA 06

Kataster, miesto lokality: Šaľa – južný okraj mesta pri železničnej trati
Druh výstavby: bývanie a základná vybavenosť
Výmera: 5.3000 ha (orná pôda)
Hydromelioračné zariadenia: Závlaha pozemkov Šaľa - Kolárovo
Užívateľ: mesto a súkromný sektor

LOKALITA 07

Kataster, miesto lokality: Šaľa – južný okraj mesta za železnicou
Druh výstavby: technická vybavenosť a výroba
Výmera: 3.2000 ha (orná pôda)
Hydromelioračné zariadenia: nie sú evidované
Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

tab. 5: Bilancia predpokladaného odňatia poľnohospodárskej pôdy v hranici zastavaného územia mesta Šaľa (podfarbené lokality sú situované v záujmovom území hydromelioračných stavieb).

Označenie lokality	Celková výmera (ha)	Orná pôda	Vinice	Záhrady
01	6,0546	6,0546	-	-
02	9,8608	9,8608	-	-
03	7,5470	-	-	7,5470
04	0,8412	0,8412	-	-
05	1,2791	1,2791	-	-
06	5,3000	5,3000	-	-
07	3,2000	3,2000	-	-
Spolu	34,0827	26,5357	-	7,5470

3.1.5 VEGETÁCIA A ŽIVOČÍŠTVO V KRAJINE (BIOSFÉRA, BIOLOGICKÉ PODMIENKY)

Vegetácia a živočíšstvo predstavujú prírodné dedičstvo s nenahraditeľným genofondovým obsahom. Vegetácia Slovenska svojou pestrosťou, rozmanitosťou, relatívnou zachovalosťou koncentrovanou na nevelkom území vytvára predpoklady pre zachovanie vzácných a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. V závislosti od historického vývoja a využívania krajiny sa v území vyvinuli jednotlivé rastlinné a živočíšne spoločenstvá.

Zachovanie genofondu a biodiverzity patrí k predpokladom života na Zemi vrátane ľudského spoločenstva. Predpokladom šetrného a dlhodobu udržateľného využívania biotických zdrojov je cieľené znižovanie intenzity pôsobenia negatívnych faktorov, k čomu je potrebný aj účinný právny systém a kontrola. Pre trvaloudržateľné využívanie a rozvoj biotických zdrojov je potrebné najmä:

- uchovanie a zveľaďovanie významných biotických hodnôt (druhov a spoločenstiev rastlín a živočíchov) a účinná ochrana biodiverzity;
- šetrné a udržateľné využívanie obnoviteľných biotických zdrojov namiesto využívania neobnoviteľných zdrojov;
- dlhodobé zachovanie lesných porastov, ich zveľaďovanie a rozumné využívanie spojené so starostlivosťou a podporou mimoprodukčných funkcií.

Biota, biodiverzita a jej využívanie

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska (Futák 1980) patrí záujmové územie do oblasti panónskej flóry, fytogeografického okresu Podunajská nížina. Odzrkadľuje sa to i na druhovom zložení vegetácie tohto územia - zastúpené sú predovšetkým teplomilné nížinné druhy.

Podľa zoogeografického členenia Slovenska (Čepelák 1980) patrí územie do panónskej oblasti, jej juhoslovenského obvodu a dunajského okrsku. Toto začlenenie znamená, že v druhovom zložení vegetácie i živočíšstva prevažujú najmä teplomilné, často stepné druhy.

V území sa vyskytujú štyri jednotky rekonštruovanej prirodzenej vegetácie: lužné lesy vrbovo-topoľové, lužné lesy nížinné, dubovo-hrabové lesy panónske a dubové xeroterofilné lesy ponticko-panónske. Lužné lesy vrbovo-topoľové sa vyskytujú v páse, širokom 500-800 m pozdĺž toku Váhu. Lužné lesy nížinné v území prevládajú, úplne dominujú v časti územia južne od mesta Šaľa. Dubovo-hrabové lesy panónske sa v území vyskytujú na dvoch miestach: zasahujú do územia od Kráľovej n. Váhom v páse, končiacom v intraviláne mesta a vyskytujú sa i v severovýchodnej časti územia medzi Duslom a Večou. Dubové xeroterofilné lesy ponticko-panónske boli v území mapované v dvoch malých ostrovčekoch severne od obce Veča.

Z hľadiska reálnej vegetácie je možné katastrálne územie mesta Šaľa rozdeliť na *dva regióny*. Prvým je medzihrádzový priestor rieky Váh, kde prevažujú lesné porasty a porasty s výskytom drevín, vegetácia tu má relatívne prirodzenejší ráz ako v okolí. Druhým regiónom je územie mimo medzihrádzového priestoru - človekom intenzívne využívané, s dominanciou agrocenóz. Porasty s vyšším stupňom prirodzenosti sa vyskytujú iba sporadicky a na malých plochách. Druhové zloženie je redukované, porasty sú druhovo chudobné, vyskytujú sa predovšetkým bežné druhy, značné zastúpenie majú nepôvodné druhy.

Vodná a mokradná vegetácia je v území vyvinutá na menších plochách, ale je mimoriadne významná. Vyskytuje sa jednak v ekosystémoch rieky Váh - tu predovšetkým v ramenách rieky (vyvinuté sú prietočné, slepé i mŕtve ramená), v jazierkach v inundačnom území, mŕtvom ramene mimo medzihrádzového priestoru,

terénnych zníženinách, kanáloch a na ich brehoch. Patria sem i porasty trste, ktoré sú na niekoľkých lokalitách dobre vyvinuté. Tieto porasty patria v území medzi najvýznamnejšie, majú väčšinou vysoký stupeň prirodzenosti, zistil sa tu výskyt viacerých ohrozených druhov, napr. leknica žltá (*Nuphar luteum*), žltuška lesklá (*Thalictrum lucidum*), okrasa okolkatá (*Butomus umbellatus*).

Lúčna vegetácia je v území slabo vyvinutá. Najvýznamnejšími porastmi tohto typu v území sú porasty na hrádzi Váhu. Ide o mezofilné trávobylinné spoločenstvá, ktoré majú relatívne vysokú druhovú bohatosť a pomerne vysoký stupeň pôvodnosti. Predstavujú najvýznamnejšie refúgium pôvodných bylinných lúčnych druhov, ktoré boli v minulosti v území viac rozšírené. K lúčnym spoločenstvám môžeme priradiť i niektoré ďalšie porasty v medzihrádzovom priestore i mimo neho predovšetkým pri odvodňovacích kanáloch, hoci značná časť z nich už nie je kosená a nadobúda charakter úhoru.

Drevinná nelesná vegetácia je v medzihrádzovom priestore Váhu vyvinutá na plochách, ktoré nie sú využívané lesným hospodárstvom. Sú to vlastné brehové porasty rieky Váh a jej ramien, porasty na nevyvinutých a plytkých pôdach, ktoré vznikli náletom drevín a sú väčšinou rozptýlené, nezapojené. Prevažujú pôvodné druhy drevín, predovšetkým vrbu krehkú (*Salix fragilis*), vrbu bielu (*Salix alba*) a ich kríženec *Salix x rubens*, topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), značné zastúpenie však majú aj nepôvodné druhy ako agát biely (*Robinia pseudacacia*), orech vlašský (*Juglans regia*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) a severoamerické jasene, predovšetkým jaseň americký (*Fraxinus americana*).

Lesné porasty sú v katastrálnom území mesta Šaľa viazané predovšetkým na medzihrádzový priestor rieky Váh, mimo neho zaberajú malé plochy. Na zložení porastov sa vo veľkej miere podpísal spôsob hospodárenia v lužných lesoch. Najvýznamnejšie sú dva faktory: pestovanie monokultúr šľachtených euroamerických topoľov (*Populus x canadensis*) a spôsob obnovy porastov, kedy sú pne a vrchná časť pôdy zhrnuté na okraj porastu, na takto pripravenú plochu sú vysadené topoľové sadenice, v prvých rokoch sa tu často pestuje i kukurica. Tieto postupy majú za následok značné ochudobnenie druhového zloženia porastov, v ktorých sa vo zvýšenej miere uplatňujú nepôvodné, často ruderalne alebo invázne druhy. V stromovom poschodí dominujú (a často sú jediným druhom) kulivary topoľa, v prirodzenejších porastoch sa vyskytujú i vrbu krehkú (*Salix fragilis*), vrbu bielu (*Salix alba*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), topoľ sivý (*Populus x canescens*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň úzkolistý panónsky (*Fraxinus angustifolia subsp. danubialis*), brest vŕzový (*Ulmus laevis*), často sú zastúpené i nepôvodné druhy *Juglans regia*, *Negundo aceroides*, *Robinia pseudacacia*, *Fraxinus cf. americana*. Veľmi vzácne sa v území vyskytujú porasty dubov - jeden takýto porast sa nachádza pri hrádzi Váhu neďaleko lodenice. Krovinné poschodie má v topoľových monokultúrach v staršom štádiu väčšinou vysokú pokryvnosť, tvorenú však takmer výlučne jedným druhom - baza čiernou (*Sambucus nigra*). V pôvodnejších porastoch sa vo väčšej miere uplatňujú i ďalšie druhy, okrem druhov, vyskytujúcich sa i v stromovom poschodí sú to napr. plamienok plotný (*Clematis vitalba*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*), ostružina ožinová (*Rubus fruticosus* agg.), vrbu košíkarská (*Salix viminalis*), ľuľok sladkohorký (*Solanum dulcamara*) a svib krvavý (*Swida sanguinea*). Bylinné poschodie má v starších zmiešaných porastoch prirodzený ráz - uplatňujú sa predovšetkým pôvodné druhy lužných lesov, porasty majú vyššiu biodiverzitu. V topoľových monokultúrach je bylinné poschodie druhovo chudobnejšie, v mladých porastoch sa často vyskytujú nepôvodné invázne druhy, napr. *Solidago gigantea*, severoamerické druhy rodu *Aster*, *Impatiens parviflora* (tento druh je hojný aj v prirodzenejších porastoch).

K najvýznamnejším **typom biotopov živočíšstva** v území patria:

- **Stojaté vody a mokradňové plochy v terénnych depresiách** - tieto typy biotopov sú vzácnymi a veľmi významnými refúgiami ohrozených druhov rýb, obojživelníkov (skokany, kunky) i vtákov (brodivce, zubkozobce, bahniaky, spevavce a iné) vo veľkej druhovej bohatosti i kvantite. Sú využívané aj ako odpočinkové migračné lokality.
- **Tečúce vody** - pre užšie špecializované druhy a skupiny (užovka obyčajná, zubkozobce, čajky, nepriamo aj lastovičkovité) sú tieto biotopy sezónnym potravným i odpočinkovým habitatom priemernej až nadpriemernej kvality. Druhová bohatosť je vysoká a premenlivá v ročnom cykle.
- **Periodicky obnažované ploché bahňaté až štrkovité brehy a ostrovy Váhu** - typ biotopu je pre užšie špecializované skupiny (brodivce, zubkozobce, bahniaky, čajky, trasochvostovité) sezónnym potravným a odpočinkovým habitatom priemernej až nadpriemernej kvality. Druhová bohatosť je vysoká a veľmi premenlivá v dennom i v ročnom cykle.
- **Extenzívne trávne plochy, zarastajúce drevinnou vegetáciou** – významné pre faunu stavovcov, ktorá sa v prípade sukcesných štádií bývalých lúk či pasienkov vyznačuje pomerne vysokou druhovou bohatosťou, početnosťou i prírodoochrannou významnosťou.
- **Biotopy líniových drevinných spoločenstiev** - význam týchto biotopov spočíva najmä pre rôzne aktivity stavovcov (zber potravy, úkryt, orientácia, mobilita) a pre prežívanie ich populácií v podmienkach maximálne zjednodušených agroekosystémov.
- **Mäkký lužný les s výrazným zastúpením pôvodných druhov** - pravdepodobne najvýznamnejší typ biotopu suchozemských stavovcov v území, a to najmä z reprodukčného hľadiska. Je charakterizovaný vysokou až veľmi vysokou druhovou bohatosťou jednotlivých systematických skupín (s určitou výnimkou plazov), veľkou početnosťou i prírodoochrannou významnosťou a teda aj refúgiálnou významnosťou.
- **Brehové porasty vodných tokov a plôch zapojené, dobre vyvinuté stromové poschodie** - pre veľmi veľký počet euryékných i stenoékných druhov a skupín je to nadpriemerne kvalitný rozmnožovací, potravný, odpočinkový i úkrytový habitat. Druhová bohatosť je vysoká až veľmi vysoká.

Podrobná analýza a hodnotenie vegetácie a živočíšstva k.ú. mesta Šaľa je uvedená v dokumentácii Krajinnokoekologického plánu (lit. 65).

Poškodenie a ohrozenie bioty

Poškodenie a ohrozenie bioty a biodiverzity je sprievodným javom činnosti človeka v krajine. Medzi dôsledky patria napr. strata biotopov, znižovanie stupňa ekologickej stability, introdukcia nepôvodných druhov, poškodenie bioty v dôsledku znečistenia ovzdušia a vôd, nevhodnej lokalizácie aktivít v krajine, klimatickej zmeny, intenzifikácie poľnohospodárskej výroby, nedodržiavania legislatívy a pod. Negatívny vplyv antropogénneho tlaku na rastlinstvo a živočíšstvo sa prejavil v oslabení ich populácií a znížení biologickej rôznorodosti, vrátane vymiznutia niektorých druhov. V

súčasnosti je z viac ako 3000 druhov vyšších rastlín na území SR ohrozených až 36%, z 5400 druhov nižších rastlín (okrem siníc a rias) je ohrozených cca 22%. Alarmujúci stav ohrozenosti fauny je najmä pri stavovcoch, kde približne dve tretiny druhov sú v niektorom stupni ohrozenosti a 8,5% druhov pôvodnej fauny vymizlo. Z celkového počtu u nás žijúcich 85 druhov cicavcov je 65% ohrozených, z 352 druhov vtákov je 32% ohrozených, v prípade plazov a obojživelníkov je 100% ohrozenosť, zo 78 druhov rýb je 45% ohrozených. Z predpokladaných viac ako 28.000 druhov bezstavovcov Slovenska je cca 18% ohrozených. Ohrozenosť biodiverzity rastlín a živočíchov sa vyjadruje v tzv. červených zoznamoch.

Záujmové územie možno z hľadiska rozsahu a intenzity poškodenia a ohrozenia bioty rozdeliť na dve časti – medzihrádzový priestor Váhu a urbanizované a intenzívne poľnohospodársky využívané územie mimo tohto priestoru.

V medzihrádzovom priestore Váhu sú hlavnými ľudskými aktivitami lesné hospodárstvo a rekreácia. Lesy v tejto časti územia majú čiastočne prirodzené drevinové zloženie, značná časť je zaradená do kategórie ochranných alebo účelových lesov, čomu by mala byť prispôbena aj intenzita zásahov do lesných porastov. Prevažujúci **spôsob hospodárenia v lesných porastoch** je však realizovaný formou celoplošnej obnovy, čo má na rastlinstvo, živočíšstvo a biodiverzitu veľmi nepriaznivé dôsledky (pozri analýza bioty).

Územie medzihrádzového priestoru Váhu je vďaka svojej polohe v susedstve sídla intenzívne využívané na rekreáciu – predovšetkým krátkodobú. Na niektorých miestach dochádza k degradácii zraniteľných a bioticky pomerne hodnotných biotopov (lužné lesy, brehové porasty, vodné ekosystémy). Časť lesných porastov v medzihrádzovom priestore je ovplyvnená inváziou nepôvodného druhu agát biely (*Robinia pseudacacia*), ktorý vytláča pôvodné druhy rastlín a znižuje tak druhové bohatstvo porastov.

Špecifickou činnosťou s negatívnymi vplyvmi na niektoré zložky krajiny, ale s prevažne pozitívnymi vplyvmi na biotu, je **prevádzkovanie odkališkov odpadu** Duslo Šaľa, a.s. (Amerika I., Amerika II). Vytvorením nádrží s voľnou hladinou a zarastaním ich okrajov vodným rastlinstvom sa v území zlepšili podmienky pre niektoré skupiny vodného vtáctva, pre ktoré sú tieto lokality významné.

V **poľnohospodársky využívanom území** nížinnej časti územia sú vplyvy ľudskej činnosti na biotu podstatne intenzívnejšie a rozsiahlejšie a spočívajú najmä v nižšie uvedených dôsledkoch.

Prevažná časť územia bola premenená na poľnohospodárske pozemky (predovšetkým ornú pôdu) alebo urbanizované plochy. Väčšina pôvodných druhov rastlín a živočíchov tým z tejto časti územia buď vymizla úplne alebo bola obmedzená na relatívne nepoškodené zvyšky prírody blízkyh biotopov. Druhotné stanovištia boli osídlené najmä synantropnými druhmi - v území tak výrazne stúpa význam relatívne zachovalých lesných porastov, ktoré sa v území vyskytujú vo fragmentoch v jeho južnej časti (Malá Lúčina, Vrable). V severnej časti územia sa vyskytujú najmä porasty výrazne zmenené inváziou nepôvodného druhu agát biely (*Robinia pseudacacia*).

V antropogénnych typoch biotopov je kvalita a štruktúra rastlinných a živočíšnych spoločenstiev výrazne odlišná od prirodzených podmienok. Na biotu a biodiverzitu územia pôsobia prevažne negatívne nielen veľké nedostatočne členené poľnohospodárske pozemky, ale aj komplex činností spojených s bežnými činnosťami človeka v intraviláne miest

Nepriaznivé nepriame vplyvy činnosti človeka na rastlinstvo a živočíšstvo sa prejavujú aj pozdĺž dopravných koridorov – najmä cestných komunikácií (I/75 a cesty nižšieho rádu), ako aj pozdĺž hlavnej železničnej trate. Okrem vplyvov ovplyvňujúcich životné podmienky a správanie sa živočíchov ide aj o účinky výfukových plynov a látok z chemickej údržby ciest v zimnom období na vegetáciu a biotopy.

V rámci Slovenskej republiky doteraz nebol vypracovaný zoznam ohrozených biotopov ani zoznam ohrozených spoločenstiev. Preto hodnotíme **ohrozenosť biotopov** na základe poznatkov o súčasnom rozšírení biotopov a o trende ich výskytu. Biotopy zaradené do skupiny „veľmi ohrozené“ sa v území nevyskytujú. V druhej skupine (ohrozené) sú zaradené typy biotopov, ktoré patria medzi zriedkavejšie, ich počet sa v poslednom čase znižuje alebo dochádza k výrazným negatívnym zmenám ich štruktúry a typy biotopov s menším zastúpením ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Z tejto skupiny sa v území vyskytujú nasledovné typy biotopov: lužné lesy dubovo-brestovo-jaseňové, dubovo-hrabové lesy panónske, lúčne a pasienkové úhory, regulované vodné toky a kanále, mŕtve ramená, viacúčelové malé vodné nádrže. Ostatné typy biotopov územia hodnotíme ako viac-menej neohrozené.

Starostlivosť o biotu a jej ochrana

Kompetentným ústredným orgánom štátnej správy v ochrane bioty a biodiverzity je MŽP SR a v oblasti využívania a ochrany lesných zdrojov MP SR. Hlavné činnosti zapríčiňujúce ohrozenie biotických a lesných zdrojov sú v gescii rezortov pôdohospodárstva (poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo), hospodárstva (priemysel), dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja.

Miestnu štátnu správu zabezpečovali krajské úrady a okresné úrady, od r. 2004 vznikajú špecializované úrady životného prostredia. Sledovaním a vyhodnocovaním stavu bioty a biotických zdrojov sa zaoberá napr. Štátna ochrana prírody SR, SAŽP, Lesnícky výskumný ústav a Lesoprojekt.

Ochranu bioty a biodiverzity v SR ustanovuje zákon o ochrane prírody a krajiny (lit. 38), v rámci ktorého je ustanovená aj druhová ochrana rastlín a živočíchov a ochrana drevín a významných stromov. Z hľadiska ochrany biotických zdrojov je kľúčová Vyhláška MŽP SR, ktorou sa vykonávajú ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny (lit. 31 a lit. 35).

Treba zdôrazniť, že v prípade významných druhov rastlín a živočíchov spočíva prioritná požiadavka modernej ochrany prírody v **zabezpečení ochrany ich biotopov**, teda dostatočne veľkých a zachovalých území, v ktorých môžu prirodzene prežívať a rozmnožovať sa. V prípade okolia mesta Šaľa je takýmto územím len komplex biotopov v medzihrádzovom priestore rieky Váh. Toto územie vzhľadom k svojmu významu (biokoridor nadregionálneho významu, biocentrum regionálneho významu), ako aj stupňu narušenia a antropogénneho tlaku vyžaduje účinnú a intenzívnu ochranu zabezpečenú vedecky podloženým manažmentom.

3.1.6 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Inštitucionálne zabezpečenie ochrany prírody, krajiny a územného rozvoja je významnou oblasťou, pretože právne zastrešuje dve kľúčové aktivity - ochranu územia (prírody a krajiny) a jeho rozvoj (stavebnú činnosť a rozvojové aktivity), a to na všetkých úrovniach (obec, región, štát). Kompetentným ústredným orgánom štátnej správy je MŽP SR, regionálny rozvoj a od r. 2003 aj stavebný poriadok je v gescii MVR SR. Orgánmi zabezpečujúcimi miestnu štátnu správu sú Krajský úrad, Okresný

úrad (prostredníctvom odborov životného prostredia), v stavebnom poriadku sú to od 1.1.2003 obce.

Ochrana územia je právne vymedzená zákonom o ochrane prírody a krajiny (lit. 38). Ustanovené sú podmienky všeobecnej i osobitnej ochrany prírody a krajiny. Definovaná je územná ochrana (osobitná ochrana území v II.-V. stupni ochrany), druhová ochrana (rastliny, živočíchy, nerasty a skameneliny), ochrana drevín a významných stromov.

Pri ochrane prírody a krajiny je dôležité, že nový zákon o ochrane prírody a krajiny dáva pomerne rozsiahle právomoci obciam a umožňuje vyhlásenie zvláštnych kategórií chránených území prírody v rámci ich katastrálnych území.

V rámci katastrálneho územia mesta Šaľa sa v súčasnosti nachádza len jedno **chránené územie prírody a jeden chránený strom**.

Prírodná pamiatka Trnovské rameno. Územie bolo vyhlásené za chránené v r. 1973, má veľkosť 6,58 ha (prevažne v katastri Trnovec nad Váhom). Ide o zvyšok mŕtveho ramena Váhu s močiarnou vegetáciou a chránenými druhmi fauny, najmä vtákov.

Chránený strom – lipa malolistá (*Tilia cordata*). Ochrana bola vyhlásená bola v r. 1996. Ide o mohutný exemplár lipy v záhrade Ústavu sociálnej starostlivosti na Okružnej ulici.

Za účelom ochrany najvýznamnejších druhov rastlín a živočíchov katastrálneho územia mesta Šaľa a ich biotopov navrhujeme vyhlásenie nasledovných nových chránených území prírody v zmysle Zákona NR SR č.583/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny:

- prírodná rezervácia Ostrov Váhu - genofondovo významná lokalita č. 12
- chránený areál Vrábľa - genofondovo významná lokalita č. 9
- prírodná pamiatka Blatné - genofondovo významná lokalita č. 1 a Lesík Hetmeň - genofondovo významná lokalita č. 10.

Za hlavné všeobecné úlohy v súvislosti s ochranou prírody a krajiny na území mesta Šaľa považujeme:

- zachovať biodiverzitu, genofond a ekologickú stabilitu krajiny - zastaviť proces znižovania biologickej diverzity ako predpokladu zachovania ekologickej stability a neobnoviteľných genetických zdrojov
- chrániť a zachovať druhy a biotopy európskeho a národného významu, vyskytujúce sa v území
- celkovo zosúladiť ľudské aktivity v území s ekologickou únosnosťou krajiny
- dobudovať sústavu chránených území prírody, zabezpečiť legislatívnu ochranu biocentier, biokoridorov a iných významných území
- realizovať programy na zabezpečenie záchrany populácií vybraných vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny
- pravidelne monitorovať stav a vývoj prírodných ekosystémov, najmä osobitne chránených častí prírody
- uplatňovať právomoci obcí vo vyhlasovaní chránených území na lokálnej úrovni - zabezpečenie ochrany, obmedzenie aktivít na území významných lokalít
- zabezpečiť elimináciu zdrojov poškodenia a devastácie krajiny a jej zložiek, zabezpečiť renaturáciu a rekultiváciu postihnutých lokalít
- realizovať programy ozeleňovania sídel a výrobných objektov vo voľnej krajine na zvýšenie kvality životného prostredia mestskej krajiny
- venovať pozornosť inváznym druhom rastlín a živočíchov, prijať a realizovať opatrenia na obmedzenie ich výskytu a šírenia sa na území mesta
- popularizovať prírodné hodnoty a význam územia predovšetkým medzi mladou generáciou a budovať vzťah obyvateľov mesta k prírodným hodnotám, ktoré ich obklopujú.

3.1.7 VYBRANÉ ENVIRONMENTÁLNE RIZIKOVÉ FAKTORY

K najvýznamnejším rizikovým faktorom z hľadiska života a zdravia obyvateľov na území Slovenska patria najmä prírodné rizikové faktory, niektoré faktory hospodárskej činnosti a urbanizácie. Na zdravotný stav a životné prostredie človeka môžu negatívne vplyvať najmä žiarenie z prírodných zdrojov, radónové riziko a radiačné žiarenie, produkcia odpadov a nakladanie s nimi, havárie a živelné pohromy, environmentálna mutagenéza a genetické modifikácie, chemické látky a cudzorodé látky v potravinách, hlukové zaťaženie prostredia.

Minimalizácia výskytu rizikových faktorov životného prostredia obyvateľov je jedným z dôležitých predpokladov trvalo udržateľného rozvoja. Antropogénne rizikové faktory je možné eliminovať dôsledným uplatňovaním moderných technológií a environmentálneho práva vo všetkých oblastiach hospodárstva, výskyt prírodných rizikových faktorov je potrebné predvídať a ich riziko znižovať formou usmerňovania hospodárskych a urbanizačných aktivít smerom k trvalo udržateľnému využívaniu prírodných zdrojov, k čomu smeruje tzv. ekologizácia hospodárenia v krajine.

Vývoj hlavných environmentálnych rizikových faktorov v SR je v uplynulom období nejednoznačný. Po roku 1990 nastal útlm nešetrných veľkovýrobných technológií v priemysle, poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, podstatne sa zvýšila technologická úroveň hospodárstva, zdokonalila sa legislatíva a kontrola rizikových prvkov, čo vytvorilo predpoklady na zníženie výskytu rizikových faktorov. Na druhej strane sa však tlak na prírodné zdroje a s tým súvisiaca odozva negatívnych faktorov do určitej miery zvyšuje (najmä v súvislosti s urbanizáciou a koncentráciou obyvateľov, zrýchlenou automobilizáciou a pod.) a rovnako sa zvyšuje riziko výskytu prírodných katastrof a hazardov.

Žiarenie z prírodných zdrojov, radónové riziko

Najvýznamnejší zdroj ožiarovania obyvateľov predstavuje radón a produkty jeho rádioaktívnej premeny (cca 43%). Z tohto dôvodu sa venuje problematike prírodnej rádioaktivity a radónového rizika osobitná pozornosť. V SR bola ustanovená zásahová úroveň objemovej aktivity radónu pre bytové priestory, zavedený bol monitoring a spracované boli mapy radónového rizika pre celé územie. Na prevažnej časti územia okresu Šaľa bolo zistené stredné radónové riziko. Nízka kategória radónového rizika je predpokladaná v okolí Váhu v priestore intravilánu mesta.

Hluk

Hlukové zaťaženie prostredia je fenoménom, ktorý je sprievodným javom mnohých aktivít človeka. Je produkován najmä v priemyselných prevádzkach, doprave, v energetickom a ťažobnom priemysle. Z regionálneho hľadiska je najvýznamnejším zdrojom hluku doprava, najmä cestná. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB(A) predstavuje hranicu, od ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém. Prípustné hladiny hluku

z hľadiska ochrany zdravia sú stanovené Nariadením vlády SR č. 40/2002 o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami.

Zvýšená hladina hluku v meste Šaľa je pravdepodobná najmä pozdĺž hlavných mestských komunikácií a tranzitných komunikácií. V centre mesta je nadmerný hluk spôsobený najmä intenzívnou miestnou dopravou – postihnuté je predovšetkým okolie ulice SNP, Hlavnej ulice, ulice Pázmáňa, Dolnej ulice, Štúrovej, Vlčanskej a Kráľovskej ulice, v mestskej časti Veča je to Nitrianska a Dlhoveská ulica.

Železničná doprava predstavuje rovnako významný podiel (vzhľadom na intenzitu prepravy) v intenzite hlučnosti a jej pôsobenie sa sústreďuje do najbližšieho okolia železničnej trate Bratislava – Nové Zámky. Vypočítané základné ekvivalentné hladiny hluku na úseku trate prechádzajúcej záujmovým územím sa blížila hodnote 70 dB.

Produkcia odpadov a nakladanie s nimi

Odpady predstavujú rizikový faktor, ktorý ohrozuje zdravie človeka najmä sprostredkované v dôsledku kontaminácie zložiek životného prostredia škodlivinami z odpadov šírenými rôznymi transportnými cestami (vrátane potravinového reťazca) a výnimočne aj priamym fyzickým kontaktom.

Celková ročná produkcia odpadov v SR mala síce od roku 1990 klesajúcu tendenciu, k poklesu však prispel útlm niektorých druhov priemyselnej výroby, pokles poľnohospodárskej produkcie a viacnásobná prekategORIZÁCIA odpadov. Najväčšími producentmi odpadu na Slovensku sú rezorty pôdohospodárstva (poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo), priemyslu a obce (komunálny odpad). Významným druhom odpadu je komunálny odpad, ktorého produkcia v SR je priemerne 320 kg na obyvateľa za rok.

V r. 2001 bolo vyprodukovaných v meste Šaľa spolu 6387 t odpadov, z čoho bolo ostatných odpadov 697 t a 5690 t zvláštnych odpadov. Celkové množstvo odpadov v období 1996-2001 bolo pomerne stále a pohybovalo sa v rozmedzí 6,0-6,8 tis. t (pozri tab. 21). Trend vzniku odpadov v meste je mierne rastúci, čo je dané pravdepodobne nárastom spotreby domácností a vysokým podielom jednorázových obalov. Produkcia odpadov na obyvateľa je nižšia ako celoslovenský priemer (v súčasnosti cca 240-250 kg na obyvateľa za rok), má však rastúcu tendenciu.

tab. 20: Ukazovatele odpadového hospodárstva v meste Šaľa (podľa MÚ Šaľa)

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Celková produkcia odpadov (t)	6083	6226	5997	6493	6771	6387
Odpady zneškod. skládk. (t)	5380	5767	5562	5760	6138	
Na 1 obyv. / rok (kg)	211	226	218	226	240	
Náklady odpad. hosp. (tis. Sk)	3000	3400	3160	3560	4180	5000

Uvedené množstvá odpadov zahŕňajú predovšetkým komunálny odpad. Najväčšími producentmi odpadov je však poľnohospodárstvo, ktoré v okrese Šaľa produkuje cca 90 % všetkých odpadov, a to najmä v kategórii zvláštnych odpadov. Nebezpečné odpady sú produkované predovšetkým v priemysle (cca 95 % všetkých nebezpečných odpadov). Celková produkcia odpadov je tak závislá najmä na poľnohospodárskej výrobe.

tab. 21: Produkcia odpadov v okrese Šaľa (podľa OÚ OŽP Šaľa)

Rok	1996	1997	1998	1999	2000
Ostatné odpady	1635	1776	490	850	6384
Zvláštne odpady	178834	263620	228476	190831	163752
v tom: komunálne odpady	12414	13309	11564	12678	13516
Nebezpečné odpady	9669	38991	5229	7203	7785
Odpady spolu (t/rok)	180469	265396	228966	191681	170136

Ukazovateľom miery vyspelosti odpadového hospodárstva je nakladanie s odpadmi. Na Slovensku je zrejma nedostatočná miera zhodnocovania odpadov (s výnimkou odpadov z pôdohospodárstva). Takmer všetok komunálny odpad vyprodukovaný v meste je zneškodňovaný skládkovaním, čo je z hľadiska budúcnosti nevyhovujúce. V rámci okresu Šaľa je miera skládkovania komunálneho odpadu v r. 1998-2000 cca 80 %, v meste to však bolo cca 90 %. Nízky je podiel separovania odpadov (zatiaľ len papier a sklo). V meste je rozmiestnených spolu 78 ks veľkoobjemových kontajnerov (zber zabezpečuje firma SYKO), v rodinných domoch sa zber zabezpečuje skúšobne do plastových vriec.

Malé množstvá odpadov sa zhodnocujú biologickou úpravou (v okrese Šaľa cca 1-2 % celkového množstva), fyzikálno-chemickou úpravou alebo sa skladujú.

Skládkovanie komunálnych odpadov z mesta Šaľa je zabezpečené na riadenej skládke spoločnosti Lamesch-Kalna s.r.o. v Kálnej nad Hronom. Do r. 1995 bolo skládkovanie komunálneho odpadu z mesta zabezpečené na skládke Hetmeň. Zhodnocovanie odpadov sa čiastočne realizuje formou kompostovania (štiepkovanie biologického odpadu) a zhodnocovania stavebného odpadu (zabezpečuje firma MsPS s.r.o.).

Zneškodňovanie nebezpečných odpadov sa realizuje prostredníctvom subjektov oprávnených na ich zber, zhromažďovanie a prepravu do prevádzok na ich zneškodnenie, prípadne úpravu alebo spracovanie (SPEKO s.r.o., Šaľa a MOTOSLUŽBY s.r.o., Šaľa). Separovaný zber problémových látok nebol zatiaľ zavedený s výnimkou akumulátorov a žiaroviek.

V areáli Dusla, a.s. je v prevádzke spaľovňa nebezpečných odpadov, v ktorej sú zneškodňované nebezpečné odpady z produkcie podniku, ale aj externých producentov. V rokoch 1995-2000 tu bolo spaľovaných cca 3000-6700 t odpadov, z čoho prevažoval najmä nebezpečný odpad. Plánovaná je rekonštrukcia spaľovne a zvýšenie jej kapacity.

V súčasnosti sú v katastri mesta v prevádzke nasledovné lokality skládok odpadov:

- priemyselná skládka RSTO Dusla a.s. - riadená skládka nebezpečných odpadov s určenými podmienkami prevádzkovania, vrátane dočasného uskladnenia niektorých druhov nebezpečných odpadov. Kapacita skládky je 900 tis. m³.
- odkaliská Amerika I. a II. – ukladanie popoľčeka z prevádzkovania Dusla Šaľa, a.s. Hoci nie sú registrované ako skládky odpadov (ide o vodohospodárske diela), ukladajú popoľček z prevádzky teplárne
- prekládkovaná stanica komunálneho odpadu – areál kotelne vo Veči.

Na území mesta Šaľa a v jeho okolí je viacero divokých skládok odpadov, ktoré vznikajú najmä vyvázaním odpadov z domácností a záhrad, ale aj v areáloch priemyselných podnikov. Často sú zdrojom kontaminácie okolitého prostredia (najmä

v prípade nepovolených, resp. neriadených a tzv. divokých skládok odpadu). K najväčším takýmto lokalitám patria:

- Hetméň – bývalá skládka komunálneho odpadu pre mesto Šaľa, čiastočne zavezená zeminou. Na okrajoch sa hromadí komunálny odpad. Spracovaný je projekt rekultivácie, pravidelne sa vyhodnocuje kvalita podzemných vôd v okolí skládky.
- bývalé stredisko Recykla – množstvo odpadov s prevahou biologického odpadu, premiešaného s komunálnym odpadom. Odpad sa separuje, drevný odpad sa zhodnocuje, vyseparovaný komunálny odpad sa odváža na skládku v Kálnej n.H.
- Kopanica – bývalý majer, v súčasnosti nevyužívaný, s množstvom odpadov.

Okrem týchto lokalít je dokumentovaných množstvo menších skládok zeminy, komunálneho a stavebného odpadu, odpadu zo zelene, poľnohospodárskeho odpadu. Záťaž predstavujú aj opustené a devastované priestory bývalých poľnohospodárskych dvorov a majerov.

Základnými úlohami odpadového hospodárstva v budúcom období (podľa POH okresu Šaľa do r. 2005) sú najmä podporovať materiálové a energetické zhodnocovanie odpadov a ich separovaný zber, zabezpečovať spaľovanie odpadov s energetickým využitím, znižovať zneškodňovanie odpadov skládkovaním a zvýšiť využitie biologicky rozložiteľných odpadov najmä v prípade komunálneho odpadu, skvalitniť nakladanie s odpadmi z obalov, podporovať separovaný zber vybraných zložiek odpadov.

Energetické využívanie prírodných zdrojov

Zámer využitia veternej energie v oblasti mesta Šaľa vymedzuje plochy pre možné umiestnenie veterného parku v severovýchodnej okrajovej polohe katastrálneho územia v komplexe s využitím územia v susediacich katastroch. Z hľadiska vplyvu prevádzky veterných turbín bude dopad na živočíšstvo vo vymedzenom a jeho širšom území a nepriamo aj na človeka ktorý bude dlhodobo v kontakte s územím veterných turbín. Realizácia zámeru bude podmienená podrobným posúdením vplyvov na komplex prvkov prírodného ale aj umelého (urbanizovaného) prostredia v zmysle zákona č.24/2006 Z.z.

Prevenca rizikových faktorov

Ústrednými orgánmi štátnej správy v starostlivosti o zdravie a pre nepriaznivé faktory životného prostredia sú MZ SR, MP SR a MŽP SR. Činnosti zapríčiňujúce vznik rizikových faktorov a ohrozenie zdravia obyvateľov sú v gescii rezortov hospodárstva (energetika, priemysel), dopravy, pôšt a telekomunikácií (doprava), výstavby a regionálneho rozvoja (urbanizácia), pôdohospodárstva (poľnohospodárstvo).

Orgánmi zabezpečujúcimi miestnu štátnu správu boli do r. 2004 krajský úrad a okresný úrad prostredníctvom odborov životného prostredia, štátny okresný a krajský hygienik v súčinnosti s referátmi štátnych okresných a krajských lekárov (od r. 2004 vzniká v týchto oblastiach špecializovaná štátna správa). Odborným kontrolným orgánom na úseku odpadového hospodárstva je Slovenská inšpekcia životného prostredia so sídlom v Bratislave a s piatimi regionálnymi inšpektorátmi v odpadovom hospodárstve.

Kľúčovým predpisom v odpadovom hospodárstve je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch z roku 2001. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Jeho vykonávacia vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi.

Hlavnými nástrojmi uplatňovania starostlivosti štátu o rizikové faktory sú na úseku odpadového hospodárstva Programy odpadového hospodárstva (štátny program do roku 2005, okresné a krajské programy, ale aj *program obce*). POH sú podkladom pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie.

Zákon NR SR č. 596/2002 Z.z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov definuje ochranu zdravia ako súhrn opatrení spočívajúcich v predchádzaní vzniku a šírenia ochorení, v obmedzovaní ich výskytu, v zlepšovaní zdravia prostredníctvom starostlivosti o zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života). Zákon ustanovuje práva a povinnosti všetkých subjektov, ustanovuje podmienky starostlivosti o zdravie a ochrany pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov, ionizujúceho žiarenia, elektromagnetického poľa, hluku a vibrácií. K problematike ochrany zdravia boli vydané viaceré ďalšie záväzné predpisy – napr. Zákon č. 163/2001 o chemických látkach a chemických prípravkoch a jeho vykonávacia vyhláška, Zákon č. 261/2002 o prevencii závažných priemyselných havárií a jeho vykonávacia vyhláška, nariadenia vlády SR č. 40/2002, 45/2002, 46/2002 a 47/2002 a i.. Orgány na ochranu zdravia posudzujú územnoplánovacie podklady a územné plány a ich zadania z hľadiska vplyvu na zdravie (§ 7 Zákona).

3.1.8 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Nasledovná kapitola zhŕňa najdôležitejšie **zásady a regulatívy územného rozvoja mesta Šaľa** vo vzťahu k jednotlivým zložkám životného prostredia a hlavným ľudským aktivitám (činnostiam). V zmysle § 11 stavebného zákona ide najmä o problematiku zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania obce v nadväznosti na okolité územie, zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, územného systému ekologickej stability vrátane plôch zelene. Účelom formulovaných zásad je zachovanie existujúcich environmentálne pozitívne pôsobiacich prvkov a procesov v krajine a eliminácia negatívne pôsobiacich prvkov a procesov, ako aj činností, ktoré by takéto procesy mohli vyvolať.

Koncepcným východiskom navrhovaných zásad je filozofia trvalo udržateľného rozvoja, ktorá je na slovenské podmienky rozpracovaná v Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja (MŽP SR, REC Slovensko, 2001). Pri formulácii zásad a regulatívov boli zohľadnené existujúce strategické, koncepcné a rozvojové dokumenty na úrovni kraja, okresu a mesta (pozri zoznam literatúry).

Koncepcia starostlivosti o životné prostredie bola vypracovaná v rámci dokumentácie „Krajinnoekologického plánu mesta Šaľa“, kde boli na základe uvedených zásad navrhované špeciálne opatrenia na ochranu a zlepšenie stavu prírodných prvkov a procesov v krajine.

Urbanizácia – osídlenie, zástavba, vybavenosť

Sídla a urbanizačné aktivity predstavujú jeden z najkoncentrovanejších a najviac prírode vzdialených systémov. V sídlach je koncentrované obyvateľstvo a jeho aktivity na relatívne malom priestore, okrem toho sa sem viažu aj iné aktivity – predovšetkým výroba a doprava. Sídlné priestory preto predstavujú ohrozujúci faktor kvality krajiny a životného prostredia.

Za potrebné považujeme **zvýšiť celkovú kvalitu životného prostredia v intraviláne mesta Šaľa**, a to v obidvoch jeho hlavných celkoch (Šaľa, Veča). Najdôležitejšími prostriedkami na dosiahnutie tohto cieľa by mali byť:

- postupne znižovať zaťaženie zložiek prostredia vyplývajúce z urbanizačných činností (produkcia odpadových vôd, emisií znečisťujúcich látok, záber produkčných pôd, hlukové zaťaženie, produkcia odpadov a i.) – eliminácia negatívnych faktorov životného prostredia pôsobiacich v území
- celkovo revitalizovať a humanizovať prostredie mesta - obnova kultúrneho dedičstva a pamiatok, funkčné a estetické dotvorenie obytného prostredia (najmä sídlisk), priemyselných zón, doriešenie hlavného dopravného systému mesta
- zlepšiť kvalitu systému sídelnej zelene v meste – zmena štruktúry plôch mestskej zelene, ich rekonštrukcia, zakladanie nových plôch
- vytvoriť bezbariérový systém komunikácií pre peších a cyklistov, spájajúci jednotlivé časti mesta s jeho centrom a hlavnými rekreačnými priestormi (najmä medzihrádzový priestor Váhu, výhľadovo PF celok Hetméň - osada)
- cielene vytvárať tzv. suburbánne ekotóny sprostredkujúce interakcie sídel a ich okolia (najčastejšie ide o tlmenie nepriaznivých vplyvov sídla na biotu) – takými ekotónmi sú napr. pásy drevinnej vegetácie, resp. záhrady a sady medzi sídlom a voľnou krajinou, ktoré výrazne chýbajú najmä na okrajoch väčších obytných súborov.
- postupne znižovať energetickú a surovinovú náročnosť a zvyšovať efektívnosť hospodárstva a komunálnej sféry (znižovanie spotreby vody, elektrickej a tepelnej energie, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, používanie energeticky nenáročných výrobkov a i.)
- nové rozvojové zámery v zastavanom území vrátane obytnej výstavby posudzovať aj z hľadiska estetického a funkčného pôsobenia na životné prostredie mesta, v stavebnom povolení určovať konkrétne podmienky realizácie vzhľadom k vplyvu na životné prostredie

Pri návrhu novej výstavby mimo hranice súčasného intravilánu mesta považujeme za potrebné dodržiavať z hľadiska ochrany prírodných zdrojov a krajiny nasledovné zásady:

- novú výstavbu navrhovať prednostne na plochách mimo najproduktívnejšieho pôdneho fondu – mimo pôd 1.-2. bonitnej triedy – v prípade mesta Šaľa je to veľmi obtiažne, preto je potrebné zábery pôdy minimalizovať a využívať v prvej etape rezervy v rámci hraníc zastavaného územia
- pri návrhu výstavby rešpektovať ochranu vodných zdrojov (hygienické opatrenia a zásady platné pre pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov v zmysle platných predpisov)
- pri návrhu výstavby zohľadňovať biotickú významnosť územia a stavebne nezasahovať do vymedzených bioticky významných území
- výstavbou nenarušať lesné ekosystémy, rešpektovať hranicu lesného pôdneho fondu.

Ťažba surovín, energetika, priemysel

Ťažobná a výrobná činnosť patria k aktivitám, pôsobiacim výrazne negatívne na prírodné prostredie krajiny. V predchádzajúcom období nebol pri uvedených činnostiach dôsledne zohľadňovaný a eliminovaný ich negatívny vplyv na krajinu.

Z hľadiska *obmedzenia vplyvov existujúcich zariadení*, ako i následnej prevencie považujeme za dôležité dodržiavať nasledovné zásady:

- sústavne znižovať ďalšie znižovanie zaťaženia životného prostredia mesta škodlivosťami z výrobných procesov (najmä produkcia emisií, odpadových vôd, odpadov) – zlepšiť kvalitu ovzdušia a vody
- pri existujúcich priemyselných a ťažobných prevádzkach s negatívnym vplyvom na životné prostredie (znečistenie ovzdušia, vody, pôdy, produkcia nebezpečných odpadov a pod.) vypracovať ekologické audity (hodnotenie vplyvov technológií a prevádzky výrobných činností na životné a pracovné prostredie) s následným zabezpečením eliminácie negatívnych vplyvov
- realizovať programy znižovania emisií základných látok znečisťujúcich ovzdušie (SO₂, NO_x, CO, C_xH_y, tuhé emisie a i.) priemyselnými závodmi a energetickými zariadeniami (rekonštrukcia výrobných zariadení, kotolní a i.)
- znižovať množstvá vypúšťaných látok znečisťujúcich povrchové vody, následne znižovať znečistenie vodných tokov (realizovať opatrenia na zvýšenie účinnosti čistenia odpadových vôd v závodoch, resp. iné opatrenia na zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd)
- realizovať celkovú rekonštrukciu tepelného hospodárstva v meste – ukončiť plynofikáciu tepelných zdrojov, realizovať vhodnú decentralizáciu a modernizáciu zdrojov, rekonštruovať tepelné rozvody a podstatne znížiť straty tepla počas transportu
- zvýšiť podiel využívania obnoviteľných zdrojov surovín (napr. využívanie palív z dreveného odpadu, využívanie slnečnej energie).

Z hľadiska *ďalšieho návrhu priemyselnej výroby* a ťažby nerastných surovín v území považujeme za vhodné (okrem dodržania rovnakých zásad ako v prípade urbanizačných aktivít) dodržanie nasledovných zásad:

- v medzihrádzovom priestore Váhu neuvažovať s ťažbou nerastných surovín (štrkov, štrkopieskov) s výnimkou prehlbovania koryta rieky v rámci údržby
- novorealizovať len také priemyselné a výrobné prevádzky, resp. priemyselné zóny (parky), ktoré majú už v projektovej fáze vyriešené všetky predpokladané negatívne vplyvy na človeka a prostredie, vrátane nakladania s odpadmi - zámery posudzovať v zmysle Zákona NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov
- uprednostňovať zriaďovanie výrobných aktivít v existujúcich priemyselných zónach v rámci voľných disponibilných plôch, resp. formou obnovy a rekonštrukcie nevyužívaných prevádzok. Priemyselné areály na „zelenej lúke“ navrhovať len v nevyhnutných a odôvodnených prípadoch, ak nie je možné daný zámer realizovať v rámci súčasných plôch výroby a ak bude v procese hodnotenia vplyvov odporúčaná jeho realizácia
- v prípade návrhu nových výrobných areálov a plôch prísne posudzovať limity ochrany prírodných zdrojov a krajiny – najmä ochranu pôdy a bioty. Zriaďovanie takýchto areálov limitovať najmä na pôdach chránenej bonity (1.-3. bonitná trieda), vo vodo hospodárskych významných územiach (PHO vodných zdrojov 1. a 2. stupňa vnútorného) a v blízkosti plôch s vysokou biotickou významnosťou.
- realizovať projekty na úspory vody, elektrickej energie, tepla a na využívanie alternatívnych zdrojov energie - preferovať projekty a investície zamerané na úsporu a racionálne využitie energie a surovín, recykláciu a využívanie odpadov, rozšírenie environmentálne prijateľnej formy energie.

Odpadové hospodárstvo

V súvislosti s problematikou nakladania s odpadmi a odpadového hospodárstva všeobecne je potrebné v meste Šaľa dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:

- znížiť celkovú produkciu odpadov v komunálnej sfére a vo výrobe, recyklovať a spracovávať odpady, rozvíjať a podporovať separovaný zber odpadu a problémových látok s cieľom výrazne znížiť celkové množstvo skládkovaného odpadu.
- zabezpečiť správne a bezpečné nakladanie s nebezpečným odpadom, najmä separovaným zberom problémových látok zabezpečiť, aby sa nedostali do komunálnych odpadov
- rozšíriť separovaný zber odpadu a využívanie druhotných surovín - rozšírenie počtu kontajnerových stojísk, vybudovanie stálych zberových miest so zabezpečeným separovaným zberom vybraných druhov odpadov a druhotných surovín
- zhodnocovať a spracovávať špecifické odpady (napr. plasty, odpad zo zdravotníckych zariadení a pod.)
- znížiť celkové množstvo produkovateľného komunálneho odpadu, zabezpečiť jeho maximálne zhodnocovanie, znížiť celkové množstvo odpadu určeného na skládkovanie
- vybudovať kompostovacie zariadenie na zhodnocovanie parkového a skladového odpadu - spracovávať biologické odpady na organické hnojivá, postupne zvyšovať zhodnocovanie biologických odpadov
- vybudovať spracovateľský závod na triedenie a ďalšie spracovanie špecifických druhov odpadov – napr. stavebný odpad, pneumatiky, odpadové oleje a i.
- realizovať sanáciu a rekultiváciu skládok odpadov (vrátane tzv. divokých skládok), ktoré sú priamymi zdrojmi šírenia nežiadúcich druhov organizmov, zdrojmi hygienického ohrozenia okolia, kontaminácie pôdy a podzemnej vody - najmä staré záťažové prostredia.

Špecifickým problémom súvisiacim s odpadovým hospodárstvom je **prevádzkovanie odkalísk** Amerika I.-II., ktoré čiastočne zasahujú do k.ú. mesta Šaľa. Súčasná prevádzkovanie neznámená výrazný negatívny zásah do územia (odkaliská sú v prevádzke už dlhšie, v súčasnosti sú v štádiu postupného zarastania vodných plôch hygrolífilnou vegetáciou a slúžia ako hniezdisko a odpočinková lokalita pre vodné vtáctvo). Preto navrhujeme ponechať lokality odkalísk samovývoju a až po definitívnom ukončení ich prevádzkovania je vhodné vypracovať štúdiu na ich revitalizáciu.

Doprava a technická infraštruktúra

Doprava je vo všeobecnosti významným negatívnym faktorom zhoršujúcim životné prostredie obyvateľov miest. V meste Šaľa ide najmä o prieťah cesty I/75 cez intravilán mesta Šaľa a mestskej časti Veča. Nepriaznivé priame vplyvy na obyvateľstvo je potrebné riešiť výstavbou cestného obchvatu mesta, v nadväznosti je vhodná zmena systému dopravy v meste. Mesto Šaľa leží aj na významnej železničnej trati Bratislava – Nová Zámky, ktorá je čiastočne zdrojom hluku pre miestnych obyvateľov.

V oblasti dopravy a technickej infraštruktúry považujeme za vhodné dodržiavať nasledovné zásady a realizovať tieto opatrenia:

- zabezpečiť vybudovania obchvatu mesta Šaľa na ceste I/75, tým presmerovať podstatnú časť tranzitnej dopravy v smere západ – východ mimo mesto
- v procese prípravy a výstavby cestného obchvatu dôsledne kontrolovať a dbať na realizáciu opatrení na elimináciu vplyvov výstavby a následnej prevádzky cesty I/75 na životné prostredie, ktoré budú navrhnuté počas procesu posudzovania vplyvov tejto stavby na životné prostredie
- doriešiť dopravný systém mesta tak, aby bola doprava na vybraných uliciach v centre mesta (najmä Hlavná ulica) utlmená a znížilo sa tak množstvo emisií produkováných dopravou v centre mesta, ako aj hlukové zaťaženie obyvateľov a ohrozenie ich bezpečnosti
- realizovať projekty cyklistických trás a cyklo dopravy v meste, vytvoriť podmienky pre bezkonfliktný pohyb cyklistov a chodcov v meste, vybudovať cyklotrasy z prímestských častí do centra mesta
- realizovať opatrenia na zmiernenie bariérového účinku dopravných a technických koridorov (okrem ciest aj vzdušné vedenia VVN a VN)
- realizáciu zámeru veterného parku riešiť iba v komplexe využitia plôch susedných obcí na podklade podrobného posúdenia vplyvov na prírodné a urbanizované prostredie v zmysle zákona č.24/2006 Z.z. .

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo bolo najmä v minulosti zdrojom významného narušenia krajiny. Najväčšia intenzita a rozsah ekologicky významných vplyvov je spojená s obdobím socializovaného a industrializovaného veľkovýrobného poľnohospodárstva, ktoré do veľkej miery nivelizovalo štruktúru krajiny znížením krajinej diverzity, zničením vzácných a ekologicky významných ekosystémov (najmä prirodzených vodných tokov a mokradí), výrazne ochudobnilo biotickú diverzitu, znížilo vododržnosť územia a schopnosť retencie živín, zvýšilo synantropizáciu vegetácie. Tieto konštatovania sa týkajú aj katastrálneho územia mesta Šaľa.

Eliminácia resp. minimalizácia nepriaznivých vplyvov intenzívneho poľnohospodárstva je v prvom rade podmienená riešením nepriaznivej hydroekologickej situácie, potrebné sú i priestorové zmeny krajinej štruktúry. Za vhodné považujeme postupnú realizáciu týchto opatrení:

- dôsledne realizovať ochranu kvality pôdy ako súčasť prírodného a životného prostredia (s dôrazom na pôdy najlepšej bonity, pôdy pod závlahami, vinohrady)
- vo väčšej miere využívať mimoprodukčný (najmä ekologický a environmentálny) potenciál poľnohospodárstva – podporovať alternatívne spôsoby hospodárenia
- veľkokapacitné farmy živočíšnej výroby postupne obmedzovať a rekonštruovať, zároveň stimulovať a prípadne finančne podporovať vznik malých a stredných fariem (s doplnkovou produkciou mäsa a mlieka, založenou na voľnom pasení stád o max. niekoľkých desiatkach kusov dobytku).
- z hľadiska eliminácie nepriaznivých procesov v poľnohospodárskej krajine osobitným prieskumom overiť funkčnosť a prínos uskutočnených melioračných a rekultivačných opatrení
- nepriaznivé vplyvy na krajinu eliminovať renaturáciou vodných tokov (napr. čiastočnou obnovou pôvodného vodného režimu a renaturáciou kanalizovaných vodných tokov, výsadbou vhodnej drevinovej vegetácie, nárazníkovými pruhmi, pomiestnymi zmenami smerových a sklonových pomerov, ako i zdrsnením regulovaného koryta i brehov a pod.)

- z intenzívneho poľnohospodárskeho využitia (orná pôda, intenzívne TTP, chemická ochrana rastlín a aplikácia priemyselných hnojív) vylúčiť ekologicky významné segmenty krajiny a ich bezprostredné okolie, ako aj okolie pásiem hygienickej ochrany vodných zdrojov
- zmenšovať veľkosť pôdnych celkov (honov) hlavne v prípade pozemkov využívaných ako orná pôda a zakladat' pevné hranice medzi pozemkami (výsadba viacúčelových vegetačných pásov a medzí)
- znížiť výmeru erózie ohrozených pôd realizáciou opatrení na zmiernenie účinkov veternej erózie a parceláciou pozemkov počas pozemkových úprav
- postupne odstraňovať ekologické záťaž v areáloch dvorov poľnohospodárskej výroby a ich okolí (najmä poľné hnojiská a nespevnené skládky maštalného hnoja)
- zvýšiť výmeru plôch obhospodarováných šetrnými technológiami so širším uplatnením netradičných postupov, smerujúcich k zabezpečeniu nezávadnosti potravín a výrobkov (biotechnológie, alternatívne poľnohospodárstvo)
- zvýšiť podiel pestovania energetických plodín na poľnohospodárskej pôde.

Konkrétne návrhy na zmeny priestorovej štruktúry pôdneho fondu a realizáciu interakčných prvkov v krajine sú súčasťou návrhovej časti „Krajinnoekologického plánu“ mesta Šaľa.

Lesné hospodárstvo

Hlavným cieľom systémových zmien v lesnom hospodárstve nížinných oblastí v stredno- až dlhodobom časovom horizonte by mal byť postupný prechod lesohospodárstva na prírode blízke hospodárenie s kontinuálnou obnovou, so zachovanými autoregulačnými vlastnosťami lesa a s dôrazom na zastúpenie pôvodných druhov drevín. Na dosiahnutie tohto cieľa považujeme za potrebné dodržiavať tieto zásady (opatrenia):

- lesné hospodárske plány spracovávať s ohľadom na prednostné využívanie mimoprodukčného (verejnoprospešného) potenciálu a funkcií lesa v ekologicky významných územiach – najmä v medzihrádzovom priestore Váhu;
- systematicky zvyšovať podiel prirodzenej obnovy lesa a znižovať podiel umelej obnovy lesa, využívať prirodzené zmladenie pôvodných drevín;
- pestovať druhovo zmiešané porasty pôvodných drevín, zodpovedajúce prírodným podmienkam stanovišťa;
- premieňať nekvalitné porasty s ekologicky nevhodnou štruktúrou na porasty s prírode bližšou štruktúrou, postupne eliminovať pôsobenie škodlivých faktorov na lesné ekosystémy;
- z obnovných postupov vylúčiť celoplošnú prípravu pôdy, a to najmä v medzihrádzovom priestore Váhu a prejsť na celoplošnú úpravu pôdy;
- zamedziť fragmentácii lesných ekosystémov (rozdrobovanie lesných celkov výstavbou ciest, holorubným spôsobom ťažby a pod.)
- v záujme dosiahnutia prírode bližšej vekovej štruktúry lesov prebudovať porasty tak, aby dosahovali väčšiu vekovú rozmanitosť a tomu zodpovedajúcu rozmanitosť priestorovú
- dodržiavať rubnú dobu porastov, neskracovať ju - s výnimkou porastov, na ktorých je nutná ich premena z monokultúr alebo porastov nepôvodných druhov na prirodzenejšie porasty
- v rámci celého katastrálneho územia obmedziť a postupne vylúčiť holorubný hospodársky spôsob ťažby a uplatňovať predovšetkým formy podrastového a výberkového hospodárskeho spôsobu (vrátane účelového výberu), prípadne okrajovej obnovy
- z hľadiska plnenia vodohospodárskej funkcie lesa je potrebné zvyšovať infiltračnú schopnosť i retenčnú kapacitu lesných pôd - týmto potrebám zodpovedá uprednostňovanie prirodzenej drevinovej skladby jednotlivých stanovišť, ako i maloplošný podrastový, resp. výberkový spôsob hospodárenia
- osobitnú pozornosť venovať formovaniu štruktúry ekotonu les/bezlesie ako jednému z najdôležitejších ekostabilizačných prvkov v krajine (formovanie porastového plášt'a najmä na obvode súvislých lesných celkov)
- pri výchove mladších porastov uplatňovať slabšie a častejšie zásahy.
- zlepšenie narušeného zdravotného stavu lesných ekosystémov (a znižovanie s tým súvisiacich náhodných ťažieb) dosahovať s využitím a podporou ekosystémových autoregulačných schopností
- pokračovať v trende zvyšovania podielu kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia z celkovej výmery lesov
- podporovať trend zvyšovania verejnoprospešného využívania lesov (rôzne formy ekologicky orientovanej rekreácie, účely ochrany prírody a krajiny) a zladovania produkčnej funkcie s týmto trendom
- chrániť (v reprezentatívnej sieti genofondových porastov) a reprodukovat' pôvodné ekotypy lesných drevín.

V území vystupuje do popredia význam lesných porastov v medzihrádzovom priestore Váhu ako zázemia mesta Šaľa pre oddych a krátkodobú rekreáciu jeho obyvateľov. Táto funkcia lesa sa dá dobre zladit' s prechodom na prírode blízke hospodárenie v lesoch a týmto smerom by sa malo vyvíjať lesné hospodárstvo v záujmovom území. Konkrétne návrhy na obhospodarovanie lesných porastov sú súčasťou návrhovej časti „Krajinnoekologického plánu“ mesta Šaľa.

Vodné hospodárstvo a správa vodných tokov

Rozsiahle hydromelioračné úpravy v nížinných a podhorských oblastiach Slovenska (najmä v 60-tych a 70-tych rokoch 20. storočia) výrazne ovplyvnili hydrologický režim tokov a podstatne obmedzili prirodzené ekosystémy tečúcich vôd a nívnych mokradoňových spoločenstiev. Týmto úpravami sa síce niekde zvýšila poľnohospodárska produktivita územia, avšak za cenu podstatného zníženia diverzity krajiny, ekologickej kvality ekosystémov vodných tokov a narušenia prirodzeného režimu obehu vody v krajine.

Realizované úpravy tokov a plošné hydromelioračné stavby smerovali k odvodňovaniu a rýchlemu odvedeniu vôd z územia. Tomu boli prispôsobené aj geometrické a hydraulické parametre korýt tokov (tvrdé úpravy korýt a brehov, odstránenie zákrut, napriamenie tokov). Dôsledkom bolo zrýchlenie povrchového odtoku, strata prirodzených interakčných väzieb vodných a príľahlých ekosystémov, drénovanie podzemnej vody zahlbenými korytami kanálov a následné vysušovanie krajiny, zhoršenie samočistiacich i iných autoregulačných účinkov v upravených úsekoch tokov (z dôvodu odstraňovania turbulentnosti prúdenia vody v korytách), zhoršenie životných podmienok pre biotu.

K postupnému odstráneniu týchto deformácií prirodzených procesov by mali prispieť nasledovné hlavné zásady ďalšieho rozvoja vodného hospodárstva v území:

- hlavným princípom pri ovplyvňovaní odtokových pomerov vodných tokov by malo byť zadržiavanie vody v tokoch a v ich nivách prirodzenými a prírode blízkymi prostriedkami (posilňovanie retenčnej schopnosti lesných ekosystémov i agroekosystémov, zvyšovanie hydraulickkej drsnosti koryt), ktoré sú z dlhodobého hľadiska ekologicky i ekonomicky najefektívnejšie (minimum nákladov na údržbu a iných vkladov dodatočnej energie)
- technickými úpravami najviac narušené toky (ich časti) a časti nivných území je potrebné renaturalizovať podľa ekologických kritérií so súčasným vytváraním podmienok pre obnovu refugiálnych, interakčných (koridorových) a iných funkcií ekosystémov tokov - pri renaturalizácii obnovovať meandre, zväčšovať hydraulickú drsnosť koryta, znižovať pozdĺžny sklon dna koryta, umožniť periodické záplavy mokradových ekosystémov
- vhodné je realizovať opatrenia podporujúce spomaľovanie odtoku a retenciu vody (výsadba vegetácie, pozemkové úpravy, zdrže) napr. renaturáciou kanalizovaných vodných tokov, výsadbou vhodnej drevinovej vegetácie, nárazníkovými pruhmi, pomiestnymi zmenami smerových a sklonových pomerov, ako i zdrsnením regulovaného koryta i brehov a pod.). Konkrétne návrhy hydroekologických opatrení sú súčasťou návrhovej časti „Krajinnoekologického plánu“ pre mesto Šaľa.
- Okrem toho považujeme za potrebné realizovať opatrenia na ochranu vodných zdrojov a zlepšenie kvality vody povrchových a podzemných vôd, a to najmä:
- racionálne využívať povrchové a podzemné vody, znížiť spotrebu vody v území (najmä pitnej vody obyvateľstvom a vody vo výrobných procesoch), obmedziť straty vody v sieti
- znížiť znečistenie vodných tokov v území vo všetkých ukazovateľoch perspektívne na II. triedu čistoty
- postarať sa o ochranu vodných zdrojov na území mesta Šaľa ako strategického prírodného zdroja, ktorý by mal byť využívaný v budúcnosti minimálne ako zdroj užitočnej vody
- dobudovať kanalizačnú sieť na území mesta (najmä v okrajových častiach), realizovať postupnú rekonštrukciu ČOV Šaľa a Veča
- odstrániť environmentálne záťaž spôsobujúce ohrozenie kvality vodných zdrojov, najmä podzemných vôd (areály skládok, opustených výrobných prevádzok, ale aj objektov súčasnej výroby)
- zabezpečiť monitoring a sledovanie kvality povrchových a podzemných vôd, ako aj pravidelné kontroly kvality vody z verejných a súkromných studní v území, v prípade potreby realizovať opatrenia na odstránenie príčin znečisťovania
- prehodnotiť rozvojové zámery v území z hľadiska vplyvu na vodohospodársky významné územia – ochranné pásma vodných zdrojov (najmä v prípade výstavby výrobných prevádzok a obytných súborov), kontrolovať dodržiavanie platných zákonov a noriem na ochranu vodných zdrojov.

Turizmus, rekreácia a šport

Rekreácia a cestovný ruch v krajine sú reálnym vyjadrením vzťahov medzi podmienkami prostredia (atraktivita, prírodné podmienky, kultúrno-historické podmienky) a materiálno - technickým vybavením konkrétnych priestorov, ako aj štruktúrou dopytu. Za účelom usmernenia týchto aktivít a vhodného využívania rekreačného potenciálu územia považujeme za užitočné dodržiavanie nasledovných opatrení a zásad:

- pri návrhu nových športovo-rekreačných aktivít v území je vhodné okrem rekreačného potenciálu zohľadňovať aj potrebu ochrany prírodných zdrojov v území – pôdneho fondu (stavebné objekty neumiestňovať na chránených bonitách pôdy), bioty a biodiverzity (rekreačné areály usmerňovať mimo bioticky cenných území, v prípade stretov stanoviť podmienky prevádzkovania danej činnosti)
- podporovať prírodu šetriace spôsoby rekreácie a cestovného ruchu - menej koncentrovaná voľná rekreácia na väčšej ploche (rozptýlenie rekreačných a športových aktivít)
- zlepšiť podmienky pre krátkodobú rekreáciu obyvateľov mesta v sídle a jeho bezprostrednom zázemí - realizovať rekonštrukciu a výsadbu sídelnej zelene, vybudovať bezbariérovú sieť komunikácií pre peších a cyklistov, zlepšiť vybavenosť plôch zelene
- zlepšiť vybavenosť existujúcich parkových plôch v meste, vytvoriť a udržiavať plochy oddychu strednodobej a krátkodobej rekreácie v zastavanom území
- previesť rekonštrukciu a výsadbu sídelnej vegetácie - realizovať výsadbu zelene v intraviláne mesta na základe odborne spracovaných podkladov a podľa navrhutej kostry vegetačného systému, pri tvorbe systému klast' dôraz na vysokú zeleň
- pri zdrojoch znečisťovania životného prostredia a v priemyselných areáloch a zónach klast' dôraz na výstavbu zelene izolačnej s funkciou hygienickou, tým eliminovať škodlivé látky v prostredí a následne zvýšiť atraktivnosť územia mesta ako celku
- vypracovať program budovania športovísk najmä na sídliskách a zabezpečiť jeho realizáciu
- realizovať rekonštrukciu mestského lesoparku v medzihrádzovom priestore Váhu na základe vypracovaného projektu, so zohľadnením ekostabilizačnej funkcie lokality
- obmedzovať a postupne vylúčiť krátkodobú rekreáciu (záhradkárске osady) z blízkosti intravilánu mesta
- v samotnom meste realizovať opatrenia na zvýšenie jeho atraktívnosti z hľadiska cestovného ruchu – zriaďovanie ubytovacích a reštauračných zariadení, zlepšenie informovanosti návštevníkov a pod.

3.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.2.1 ZASTAVANÉ ÚZEMIE

Súčasný stav

V katastrálnom území mesta Šaľa sú v súčasnosti vymedzené tri zastavané územia (k 1.1.1990), ktoré zahŕňujú veľkú väčšinu všetkých stavebných objektov katastra. V katastri mesta Šaľa sa nachádzajú nasledovné vymedzené zastavané územia:

- zastavané územie Šaľa o celkovej rozlohe 3,483 km² je najrozsiahlejšia ucelená plocha vymedzená ako zastavané územie. Svojou rozlohou zaberá 7,74% celej plochy katastra;

- zastavané územie Veča o celkovej rozlohe 1,304 km² je druhá najrozsiahlejšia ucelená plocha vymedzená ako zastavané územie. Svojou rozlohou zaberá 2,90% celej plochy katastra;
- zastavané územie Hetmėň o celkovej rozlohe 0,027 km² je územie osady Hetmėň. Všetky zastavané územia spolu zaberajú 4,814 km² čo predstavuje 10,69% plochy katastrálneho územia.

Oproti súčasnému stavu však toto vymedzené územie nepredstavuje skutočne zastavané územie; nachádzajú sa tu plochy, ktoré sú v súčasnosti využívané ako plochy poľnohospodárskej pôdy, vrátane záhradkárskych osád (v južnej oblasti zastavaného územia Šaľa pri ČOV, v západnej až severnej časti zastavaného územia Šaľa a v severnej oblasti zastavaného územia Veča pri obidvoch futbalových štadiónoch), plochy nevyužívané, resp. plochy bývalej skládky (v južnej časti zastavaného územia Šaľa medzi novou výstavbou rodinných domov a železnicou). V niektorých polohách je zase naopak vymedzené zastavané územie už prekročené zástavbou (severnej časti zastavaného územia Veča, v západnej a v juhozápadnej časti zastavaného územia Šaľa).

Návrh rozšírenia zastavaného územia

Urbanistická stratégia rozvoja mesta predpokladá rozvoj zástavby a s tým súvisí potreba rozšírenia zastavaného územia. Pre návrhové obdobie tejto územnoplánovacej dokumentácie sa uvažuje s rozšírením zastavaného územia o celkovej rozlohe 3,600 km² v rámci dvoch etáp (prvá etapa 2,755 km² a druhá etapa 1,029 km²). Na základe etapizácie a geografického rozloženia jednotlivých rozšírení možno nové plochy rozčleniť do štyroch polôh:

- rozšírenie zastavaného územia v 1. etape pre PFCelky Šaľa, Jozefov, Vršky a Bilica o veľkosti 0,7704 km², ktoré približne rovnomerne rozširujú jestvujúce zastavané územie na východnej a západnej strane najmä pre potreby bývania v nízkopodlažných uličných formách a sčasti pre potreby vybavenosti a extenzívnej priemyselnej výroby v strednopodlažných areálových alebo uličných formách zástavby a rozšírenie územia v 2. etape pre PF Celok Vršky o veľkosti 0,055 km² pre potreby bývania;
- rozšírenie zastavaného územia v 1. etape pre PFCelky Veča, Veča-sever 2, Večianska tabuľa a Nová Veča o veľkosti 1,315 km², ktoré približne rovnomerne rozširujú jestvujúce zastavané územie na východnej, severnej a západnej strane najmä pre potreby bývania v nízkopodlažných a strednopodlažných formách zástavby a sčasti pre potreby vybavenosti a extenzívnej priemyselnej výroby v nízkopodlažných areálových alebo uličných formách zástavby a v 2. etape o veľkosti 0,598 km² pre potreby vybavenosti, a podnikateľských prevádzok a výroby;
- rozšírenie zastavaného územia južne od železničnej trate pre PFCelok Pod Bilicou v 1. etape o veľkosti 0,5936 km² pre vybavenosť a extenzívnu priemyselnú výrobu;
- rozšírenie zastavaného územia v 1. etape pre PFCelok Hetmėň-osada o veľkosti 0,043 km² pre potreby bývania a vybavenosti v súvislosti s umiestnením rekreačných funkcií v tomto území.

Po takomto rozšírení zastavaného územia v rámci obidvoch etáp budú v katastri mesta Šaľa tri ucelené plochy zastavaného územia:

- zastavané územie Šaľa o celkovej rozlohe 5,371 km² (11,65 % celej plochy katastra);
- zastavané územie Veča o celkovej rozlohe 3,147 km² (6,83 % celej plochy katastra);
- zastavané územie Hetmėň o celkovej rozlohe 0,070 km².

Okrem vymedzených plôch pre potreby rozšírenia zastavaného územia sú v niektorých polohách vymedzené plochy územnej rezervy pre špecifikovaný typ prevažujúcej funkcie. Tieto plochy predstavujú lokalizovanie budúcich zámerov z dôvodu fixovania a rezervovania územia, a preto nie sú zahrnuté v plochách navrhovaných pre rozšírenie zastavaného územia.

Všetky zastavané územia v návrhu spolu zaberajú 8,658 km² čo predstavuje 18,91 % plochy katastrálneho územia.

3.2.2 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA MESTA

3.2.2.1 Stavebná štruktúra

Historické súvislosti vo vývoji stavebnej štruktúry

Keďže do roku 1960 sa mesto Šaľa a obec Veča vyvíjali samostatne je potrebné aj vzhľadom k tomuto faktu samostatne popisovať vývoj týchto dvoch častí mesta. Vzhľadom k problematike tejto územnoplánovacej dokumentácie a reálnou dostupnosť historických materiálov, nie je možné úplne vyčerpať problematiku historického vývoja stavebnej štruktúry mesta, uvedená nasledovná úvaha vychádza najmä zo štúdia dostupných starších mapových podkladov (lit. 53) a štúdiom niektorej dostupnej literatúry (lit. 7, lit. 10) ako aj zo zachovaných stavebných pamiatok a urbanistickej štruktúry mesta.

Stavebná štruktúra mesta Šaľa do roku 1960

Pôvodná rastlá urbanistická štruktúra mesta Šaľa mala vidiecky charakter, čo vyplývalo z jej pôvodného významu v regióne. Jadrom štruktúry bolo približne dnešné námestie sv. Trojice, kde sa nachádzajú najstaršie dochované stavby: renesančný kaštieľ a klasicistický kostol sv. Margity Antioch. Renesančný kaštieľ, bol pôvodne vodným hradom, postaveným pravdepodobne na starších základoch v 16. storočí podľa plánov architekta Syrotha Kiliána z Milána. Je vernou kópiou paláca rodiny Turzovcov vo Veľkej Bytči. Kostol sv. Margity Antioch je síce klasicistickou stavbou z rokov 1828 až 37 avšak bol postavený na mieste staršieho kostola, ktorý bol vybudovaný najneskôr v 16. storočí. Tieto dve najvýznamnejšie stavby a súčasne aj dochované stavby teda tvoria architektonický klenot mesta Šaľa. Svoj význam majú aj v urbanistickej polohe čiže boli realizované ako v princípe ako jediné solitérne stavby. Ostatné stavebné objekty tvorili stavebnú štruktúru založenú na voľnej uličnej zástavbe prisadenej, čo predstavovali najmä stavebné objekty s miestnosťami radenými za sebou (predná časť obytné miestnosti a v zadnej časti hospodárske objekty stavebne napojené na hlavnú stavbu parcely), ktoré boli orientované kolmo na ulicu a tvorili časť uličnej čiary. Snáď typickým príkladom takýchto stavieb je zachovaný sochový roľnícky dom, ktorý pochádza až z polovice 18. storočia. Len výnimočne sa nachádzali stavebné objekty orientované rovnobežne s ulicou a teda aj so širšími parcelami, ktoré sa nachádzali v rámci dnešnej Hlavnej ulice najmä na jej severnej strane. Prakticky do 60-tych rokov 20.storočia sa mesto vyvíjalo prirodzeným spôsobom a jednotlivé

stavebné objekty boli prestavované alebo nahradzované v rámci svojich parciel, pričom so vzrastom významu mesta vznikla aj príkladná architektúra reprezentovaná napr. v nárožnom objekte administratívnej budovy na námestí sv. Trojice podľa návrhu architekta Michala Harminca.

Stavebná štruktúra obce Veča do roku 1960

Obec Veča bola typickým vidieckym sídlom prevažne poľnohospodárskeho charakteru. Jadrom stavebnej štruktúry bol prirodzene objekt katolíckeho kostola (klasicisticky upravená baroková stavba spomínaná už v 14.storočí), ktorú môžeme označiť za jadro obce. Tento objekt má preto aj solitérny charakter a tvorí významnú dominantu ústredného priestoru obce. Ostatné stavebné objekty tvorili stavebnú štruktúru založenú na voľnej uličnej zástavbe prisadenej, čo predstavovali najmä stavebné objekty s miestnosťami radenými za sebou (predná časť obytné miestnosti a v zadnej časti hospodárske objekty stavebne napojené na hlavnú stavbu parcely), ktoré boli orientované kolmo na ulicu a tvorili časť uličnej čiary. Tieto najstaršie stavebné objekty lemovali najmä komunikáciu prechádzajúcu obcou, teda dnešnú Dózsovu ulicu, ktorá ústila na návestie pri kostole. Komunikácia pokračovala v smere na obec Dlhú nad Váhom pravdepodobne v polohe dnešnej ulice Nivy. Nový druh stavebných objektov a tým aj výrazná zmena priestorovej formy zástavby nastala až niekedy v 80-tych rokoch kedy sa začala realizovať solitérna zástavba komplexnej bytovej výstavby.

Stavebná štruktúra mesta Šaľa po roku 1960

Administratívnym spojením sídiel Šaľa a Veča začala nová éra výstavby stavebnej štruktúry s naplňaním aktuálneho trendu vtedajšej architektúry a územného plánovania. Prišlo k výstavbe solitérnej zástavby spočiatku nižšej výškovej úrovne do 4NP (dnešná Budovateľská ulica) neskôr do 8NP (výstavba popri Vlčanskej ulici, výstavba sídliska Váh) až k podlažnosti aj do 13NP vo Veči. Táto výstavba prakticky úplne vyhladila pôvodnú stavebnú štruktúru a okamžite jestvujúcu formu roľníckych domov nahradila mestským charakterom zástavby v zmysle vtedajších predstáv o fungovaní „nového“ mesta. Súčasne s rozvojom tejto zástavby prišlo k rozvoju výstavby individuálnych foriem bývania vo forme voľnej uličnej zástavby odsadenej. Po roku 1990 prišlo k zastaveniu komplexnej bytovej výstavby a do dnešnej doby ju prakticky nenahradila žiadna iná forma mestskej zástavby, jediná priestorová forma výstavby, ktorá v súčasnosti naďalej vzniká je výstavba nízkopodlažných uličných foriem (rodinné domy).

Súčasná stavebná štruktúra

Súčasná priestorová štruktúra stavebných objektov

Najbežnejšou a najrozšírenejšou priestorovou formou na území mesta je areálová zástavba, čo vyplýva najmä zo samotnej charakteristiky takejto zástavby. Areálová zástavba pozostáva z funkcií v nich obsiahnutých vyžaduje plošne rozsiahle areály, a preto podlažnosť zvyčajne neprekračuje 2NP, výnimočne je podlažnosť do 4NP a dokonca v PFCelku Nová Veča areál SOUCH má v rámci areálu podlažnosť nad 6NP. Najrozsiahlejšie plochy areálovej zástavby sa nachádzajú v PFCelku Pod Bilicou.

Druhou najrozšírenejšou priestorovou formou je voľná uličná zástavba, ktorú reprezentujú najmä rodinné domy. Jedná sa o rozsiahle plochy, tzv. vidieckej výstavby, ktorá je značne rozšírená na území mesta. Už z povahy najčastejšej funkcie pri tomto druhu priestorovej štruktúry je najčastejšia podlažnosť do 2NP.

Solitérna zástavba je treťou najrozšírenejšou priestorovou formou s najbežnejšie sa vyskytujúcou funkciou bývania – čiže jedná sa o typické druhy zástavby bývalej komplexnej bytovej výstavby, ktorá bola cieľavedomo formovaná v duchu budovania solitérnych objektov s cieľom vytvorenia veľkého množstva verejnej zelene. Táto priestorová forma má približne rovnomerné zastúpenie všetkých druhov podlažnosti (do 2NP, 2 až 6NP a nad 6NP) a pomerne vysokú mieru podlažnosti nad 6NP. V rámci PFCelku Šaľa sa táto solitérna zástavba nachádza prakticky uprostred celku obklopená prstencom voľnej uličnej zástavby do 2NP. V rámci PFCelku Nová Veča sa solitérna zástavba nachádza v juhozápadnej časti tohto celku.

Najmenej rozšírenou zástavbou je kompaktná uličná zástavba, ktorá má zanedbateľný podiel v rámci mesta. Tento druh priestorovej formy tvorí zvyčajne najstarší druh zástavby, v súčasnosti sa vyskytuje najmä pri tzv. radovej výstavbe rodinných domov.

Viacmenej zanedbateľnou priestorovou formou zástavby je zástavba malej architektúry, ktorá sa ucelene nachádza len v špecifických prípadoch a to na plochách cintorínov (cintorín v Šali a vo Veči). Okrem týchto ucelených plôch sa malá architektúra prirodzene uplatňuje v rámci verejných priestranstiev a parkov, avšak z polohy podrobnosti skúmania územia nie je relevantné tento druh priestorovej formy podrobne identifikovať a hodnotiť.

Súčasná funkčná štruktúra stavebných objektov

Najbežnejšia a najrozšírenejšia funkčná forma zástavby je prirodzene v mestských aglomeráciách zástavba určená pre bývanie. Aj v prípade mesta Šaľa je zástavba určená pre bývanie najrozšírenejšou. Nepatrná časť zástavby je funkčne zmiešaná (najmä bývanie s vybavenosťou), a nachádza sa najmä v PFCelku Šaľa na Pázmaňovej, Hlavnej a Budovateľskej ulici. V týchto prípadoch sa jedná najmä o kombináciu s vybavenosťou vyššieho charakteru a jedná sa o klasické polyfunkčné objekty, kde parter sa využíva pre „mesto“ a ostatné podlažia pre bývanie. Okrem takýchto polyfunkčných objektov sa vyskytuje aj niekoľko prípadov horizontálneho rozloženia funkcií – jedná sa o rodinné domy, v rámci ktorých prevádzkujú podnikatelia svoju živnosť a súčasne v týchto objektoch bývajú. Rozloženie takýchto objektov je najmä v polohách prietahov štátnych ciest, prípadne v objektoch, ktoré sú v dosahu centra mesta.

Druhou najrozšírenejšou funkčnou formou je zástavba určená pre sociálnu infraštruktúru základného a vyššieho charakteru, čo je prirodzená charakteristika pre mestá, v rámci ktorých sa umiestňujú funkcie aj pre širšie okolie (okolité obce). Z hľadiska rozmiestnenia sa väčšina vybavenosti vyššieho charakteru nachádza v PFCelku Šaľa najmä v jeho centre, vybavenosť vyššieho charakteru určená pre šport sa nachádza v okrajových polohách PFCelku Šaľa v Hornej a Váhovej ulici a v PFCelku Nová Veča na jej západnom okraji, významné sú aj dva pomerne rozsiahle areály škôl nachádzajúcich tiež v okrajových polohách (v PFCelku Jozefov – areál SOUP, ktorý sa nachádza už prakticky mimo mesta a v PFCelku Nová Veča – areál SOUCH) a významne sa rozvíja takáto vybavenosť aj v rámci Staničnej ulici a Diakovskej cesty, kde sa niektoré pôvodné areály priemyselné menia na charakter vybavenostný (veľkoobchody a obchody). Pri vybavenosti základného charakteru sa toto rozloženie nedá jednoznačne charakterizovať, pretože už z povahy tejto vybavenosti sa jedná o prevádzky, ktoré vyžadujú malú dostupnosť, a preto sú umiestňované často aj v rámci bývania.

Treťou najrozšírenejšou funkčnou formou je zástavba určená pre poľnohospodársku výrobu, a to aj napriek faktu, že v poslednom období dochádza k prudkému poklesu tejto výroby a veľa areálov postupne pustne, prípadne dochádza k zmene funkcií v prospech vyššej vybavenosti. Tento druh funkčnej formy zástavby je umiestnený najmä mimo PFCelkov urbanistického typu, najmä v PFCelku Hetmeň, časť poľnohospodárskej výroby sa nachádza v PFCelku Veča a v PFCelku Večianska tabuľa.

Štvrtou najrozšírenejšou funkčnou formou zástavby je zástavba určená pre priemyselnú výrobu. Pri tomto vyhodnotení chýba prirodzene započítanie areálu Dusla, ktorý sa nachádza už mimo katastra mesta Šaľa, a ktorý by výrazne zmenil pomer kvantitatívneho porovnávania funkcií. Priemyselná výroba už z povahy svojej charakteristiky sa nachádza zvyčajne mimo plôch bývania obvykle v okrajových polohách mesta prípadne úplne samostatne mimo zastavaného územia ako je to v prípade areálu Duslo Šaľa. Rozloženie zástavby pre priemyselnú výrobu v rámci mesta je najmä v PFCelku Pod Bilicou a v PFCelku Veča na jeho severozápadnom okraji. Okrem týchto polôh sa nachádzajú niektoré areály priemyselnej výroby aj v rámci mesta: V PFCelku Šaľa v rámci Kráľovskej cesty, Jesenského a Štefánikovej ulice a v PFCelku Nová Veča.

Piatou najrozšírenejšou funkčnou formou zástavby je dopravná vybavenosť, ktorá tvorí približne 5% všetkej zástavby a nachádza sa jednak v polohách prietahov štátnych ciest (čerpacie stanice pohonných hmôt), na Staničnej ulici (areály SAD a ŽSR), v juhozápadnom okraji PFCelku Nová Veča (prístav) a značnú časť zaberajú garážovacie objekty nachádzajúce sa v PFCelku Šaľa ako malé areály pri väčšine bytových objektoch.

Poslednou popisovanou funkčnou formou zástavby je zástavba určená pre technickú vybavenosť, ktorá tvorí takisto približne 5% všetkej zástavby. Jej rozloženie je však závislé od technických parametrov a potrieb jednotlivých zariadení technického vybavenia (rozmiestnenie transformačných staníc, kotolní, výmenníkových staníc, regulačných staníc plynu) ako aj od daností územia (zariadenia kanalizácie, najmä ČOV).

Problémy štruktúry stavebných objektov

Problémy negatívnych prvkov vo výstavbe – prestavbe mesta Šaľa je možné hľadať predovšetkým vo vzťahu výraznej industrializácie a následnej urbanizácii mesta, ktorá prebehla v extrémne krátkom časovom úseku. Je preto prirodzené, že na dobré riešenie prestavby mesta chýbal predovšetkým primeraný čas a skúsenosti, a výraznou mierou prispela aj značná izolácia vtedajšej odbornej verejnosti od poznatkov vyspelých krajín.

Nenahradiiteľnou chybou je zničenie urbanistickej podstaty mesta (PFCelok Šaľa) a popretie vývojových ako aj kompozičných zásad rozvoja urbanistickej štruktúry. Napriek tomuto faktu sa zachoval, resp. čitateľný fragment v podobe Hlavnej ulice a jej vyústenia do Trojičného námestia, vrátane urbanistickej dominanty v podobe veže kostola sv. Margity. Túto časť stavebnej štruktúry mesta je nutné zachovať ako posledný zbytok urbanistického vývoja mesta ako aj jeden z mála výrazných urbanistických pozitívnych prvkov.

Podobným problém je nepodporovanie pôvodného centra v PFCelku Veča, ktoré je síce pomerne stavebne a priestorovo zachované, avšak vplyvom zmeny trasovania štátnej cesty ako aj novou rozsiahlou výstavbou bez väzby k tomuto centru je jeho význam prakticky úplne potlačený.

Iným okruhom problémov je posudzovanie stavebnej štruktúry vzniklej už po roku 1960, jedná sa teda predovšetkým o „vnútorné“ problémy novej výstavby: Solitérna výstavba vytvorila novú kvalitu stavebnej štruktúry, výrazne monotónnu a nudnú, navyše s výraznými dopadmi na samotné vnímanie jednotlivých stavebných objektov: neúnosná miera podlažnosti zástavby (až do 13NP!), objekty majú „štyri fasády“, no funkcie v nich obsiahnuté vyžadujú aj potrebu dvorov čím vzniká sociálny problém stavebných objektov. Táto zástavba v PFCelku Šaľa bola budovaná v samotnom centre a jeho najbližšom okolí, čím formálne vytvorila „stred“ mesta priestorovo výrazne pôsobiacou architektúrou, ktorá je však pre mierku mesta Šaľa príliš „krutá“. Naproti tomu v PFCelku Veča už neprišlo ani k formálnemu komponovaniu územia a prakticky bez akejkoľvek väzby k pôvodnej štruktúre začalo sa budovanie na zelenej lúke za humnami pôvodnej obce. Výsledná podoba PFCelku je preto priam odstrašujúca.

Okrem budovania solitérnej štruktúry v meste vzniká pomerne rozsiahla výstavba voľnej uličnej zástavby do 2NP určená najmä pre bývanie (rodinné domy), ktorá pri mierke mesta Šaľa je neadekvátne až škodlivá. Samotná kvalita architektúry týchto objektov je priemerná, nachádzajú sa tu však aj nové rodinné domy, ktoré spĺňajú nároky súčasného dizajnu.

Návrh rozvoja stavebnej štruktúry

Návrh priestorového usporiadania stavebnej štruktúry

Návrh priestorového usporiadania stavebnej štruktúry mesta Šaľa vychádza z relatívne jednoduchého princípu: uličná forma zástavby sa zvyšuje na základný princíp, ktorý sa bude uplatňovať na území celého mesta a súčasne je snahou dosiahnutie prirodzenej gradácie podlažnosti od okrajových častí mesta k jednotlivým centráram s vyvrcholením v centrách Šaľa a Nová Veča. Ideálnou schémou je preto v okrajových častiach uličná zástavba voľná v podlažnosti do 2NP, ktorá postupne rastie do uličnej zástavby voľnej v podlažnosti do 4NP a vyvrcholí v uličnej zástavbe kompaktnej od 2 resp. 3 až 6NP. V určitých špecifických polohách (vstupy do mesta a plochy kde sa umiestňuje výroba) sa umožňuje aj areálová zástavba zvyčajne do podlažnosti do 4NP (PFCelok Pod Bilicou, Jozefov, Nová Veča) alebo 2NP (PFCelok Veča).

Tento relatívne jednoduchý princíp sa však uplatňuje v existujúcom urbanistickom prostredí, ktoré na pomerne veľkých plochách je dnes vytvorené inými formami priestorového usporiadania najmä solitérnou zástavbou v podlažnostiach od 6NP až do 13NP. Toto usporiadanie bolo v prieskumoch identifikované ako nevhodné, a preto sa do budúcnosti uplatňuje radikálny princíp znižovania podlažnosti na úroveň 6NP, ktorá sa označila pre mesto Šaľa za primeranú podlažnosť. Vzhľadom na vek tejto urbanistickej štruktúry nie je predpokladom, že zníženie podlažnosti prebehne v rámci návrhového obdobia. Napriek tomu sa tento princíp bude dlhodobo fixovať pre každú novú zástavbu od platnosti tejto územnoplánovacej dokumentácie. V prechodovom období bude dôležité prihliadať na implantáciu novej zástavby do jestvujúcej nízkopodlažnej zástavby a tu by malo platiť pravidlo, že nová zástavba na voľných plochách a v prelukách v území prevažujúcej pôvodnej nízkopodlažnej zástavby a v jej dotykových polohách bude rešpektovať zachovalú pôvodnú štruktúru. V kontexte stavebného rozvoja na rozhraní funkčných celkov pri zmene priestorovej štruktúry, hlavne podlažnosti v jednotlivých územných častiach je potrebné usmerňovať

zástavbu tak, aby boli zachované primerané odstupy a nedošlo k negatívne mu ovplyvňovaniu prevádzkou a priehľadmi hlavne do obytného priestoru zástavby vrátane súkromných záhrad pri rodinných domoch (riešenie orientácie stavieb, oddelujúcej zelene, vytváraním verejných priestorov v dostatočných parametroch a pod.).

Špecifickými prvkami priestorového usporiadania sú tzv. urbanistické dominanty, ktoré sa umiestňujú vo významných polohách mesta a nielen formálne označujú určité významné priestory (námestia). Popri jestvujúcich urbanistických dominantách sú navrhované nové dominanty označujúce najmä novonavrhované námestia (viď. kapitolu Verejné priestranstvá na strane 54) a ich popis je aj v kapitole Urbanistická stratégia rozvoja mesta na strane 30).

Návrh funkčného využívania stavebnej štruktúry

Návrh funkčného využívania stavebnej štruktúry mesta Šaľa uplatňuje taktiež princíp gradácie funkcií od okrajových polôh k centrálnym polohám mesta. Od plôch bývania cez zmiešané územia bývania a vybavenosti až územia, kde dominuje vybavenosť postupne rastie – graduje urbanistická štruktúra mesta. V polohách hlavných vstupov do mesta sa prirodzene umiestňujú zmiešané územia vybavenosti a priemyselnej výroby – ako území podnikateľských aktivít, ktoré prostredníctvom urbanistických osí prerastajú do centier do foriem vybavenostných území.

Na rozdiel od priestorového usporiadania, funkčné využívanie územia relatívne vychádza zo súčasného stavu, ktorý čiastočne vo vybraných polohách modifikuje ale vo všeobecnosti naväzuje na prirodzený vývoj. Regulácia funkčného využívania má za cieľ vytvoriť funkčne viacvrstvé územia vymedzené ako PFCelky s obsiahnutím všetkých funkcií (vybavenosti, bývania ale aj výroby) v určitom súlade bez výrazného vzájomného ovplyvňovania sa. Podporujú sa zmiešané územia vybavenosti a bývania ale aj tzv. extenzívnej výroby, ktorú je možné umiestňovať v relatívnej blízkosti bývania.

Z hľadiska určitých daností sa v rámci týchto celkov osobitne zdôrazňuje poloha športovej vyššej vybavenosti, ktorá sa fixuje najmä do dvoch polôh (PFCelok Jozefov, PFCasť Jozefov – sever a PFCelok Nová Veča, PFCasť Nová Veča – centrum). Jedná sa o miesta, ktoré bezprostredne naväzujú na prírodný fenomén – rieku Váh.

Obdobne sa osobitne a presne fixuje poloha jednotlivých cintorínov (vybavenosť služieb). Na základe daností polohy mesta a prírodných podmienok bola táto vybavenosť zaradená medzi vyššiu (cintoríny sa umiestňujú s pôsobnosťou pre celé mesto nakoľko nie je možné ich umiestniť pre každý PFCelok). Do budúcnosti sa vyšpecifikovali tri polohy pre cintoríny. V PFCelku Veča, PFCasť Veča - centrum sa bude realizovať územné vymedzenie pre lokalizáciu nového cintorína, V PFCelku Šaľa sa jestvujúci cintorín uzavrie po zriadení nového cintorína v PFCelku Bilica, PFCasť Bilica – centrum. V PFCelku Pod Bilicou v PFCasti Diakovská sa vymedzuje územie pre lokalizáciu nového mestského cintorína.

Z hľadiska formovania ucelených funkčných centrotvorných foriem v rámci urbanistických centier je potrebné usilovať o zmenu funkčného využívania niektorých významných objektov. Jedným z takýchto je najmä bývalý vodný kaštieľ – dnes oblastný archív. Tento objekt tvorí akési vyvrcholenie urbanistickej štruktúry mesta v PFCelku Šaľa, a preto je potrebné tomuto objektu prinavrátiť významné postavenie z hľadiska funkčnej náplne – napr. múzeum, reprezentačné priestory mesta alebo lepšie komerčné priestory typu reprezentatívna reštaurácia s možnosťou expozície architektonických priestorov objektu.

Ako monofunkčné územia sa naďalej tvoria v prípade najmä intenzívnej priemyselnej výroby, ktoré negatívne vplyva na prvky bývania. Stavby pre akúkoľvek poľnohospodársku výrobu sú z priestorov PFCelkov Šaľa, Jozefov, Veča, Nová Veča, Vršky, Bilica vylúčené.

Verejnoprospešné stavby a stavby mestského záujmu stavebnej štruktúry

V rámci stavebnej štruktúry sa na základe určitých daností vyšpecifikovali polohy pre umiestnenie stavieb mestského záujmu a verejno-prospešných stavieb:

Športový areál Jozefov (Z-01) – stavba mestského záujmu

Jedná sa o pomerne rozsiahlu plochu (0,25 km²) v PFCelku Jozefov, PFCasť Jozefov - sever, v rámci ktorej sa už v súčasnosti nachádzajú stavby športovej haly, zimného štadióna, letného kúpaliska a rezervovaním pre konkrétnu vybavenosť (šport a ostatná príslušná vybavenosť) sa do tohto územia fixuje záujem mesta. V rámci vymedzenej plochy sú obsiahnuté aj plochy sídelnej vegetácie s možnosťami umiestňovania športových plôch.

Nový mestský cintorín (Z-02) – verejno-prospešná stavba

Realizácia výstavby nového mestského cintorína v súvislosti s uzavretím súčasného cintorína. Navrhovaná plocha cintorína je 0,041 km².

Nový mestský cintorín v Šali (Z-02R) – verejnoprospešná stavba

Územie pre realizáciu nového mestského cintorína v súvislosti s uzavretím súčasného cintorína. Navrhovaná plocha územnej rezervy je 0,060 km².

Územie pre nový cintorín vo Veči (Z-03). Novonavrhovaná poloha v lokalite

PFCelku Veča-sever2. Poloha cintorína sa upresní na podklade ÚPN predmetnej zóny. Navrhovaná plocha 0,014 – 0,020 km².

Navrhované urbanistické dominanty (Z-05) – stavby mestského záujmu

Najvýznamnejšie stavby z pohľadu formovania urbanistickej siluety mesta. Jedná sa celkovo o 8 novonavrhovaných dominant, ktoré by svojou funkčnou náplňou a priestorovým pôsobením mali významne reprezentovať mesto.

Plochy pre základnú vybavenosť (Z-06) – verejno-prospešná stavba

V novonavrhovaných PFCelkoch Vršky a Bilica sú plochy budúceho centra rezervované pre potreby umiestnenia základnej vybavenosti.

Rekreačný areál Hetmėň (Z-07) – stavba mestského záujmu

Jedná sa o pomerne rozsiahlu plochu (1,17 km²) v PFCelku Hetmėň-osada, v rámci ktorej sa navrhuje realizácia rekreačného územia pre potreby špecifických športov (golf, jazdectvo) a rekreačných aktivít (strelecký areál, poľovníctvo, rybárstvo atď).

Vytvorené chránené územia a objekty, ochranné pásma

Chránené územia

V katastrálnom území Šaľa sa nenachádza žiadna vyhlásená mestská pamiatková rezervácia, pamiatková zóna alebo rezervácia ľudovej architektúry. Nie sú známe ani žiadne zábery, resp. požiadavky na ich vyhlásenie ani sa s takýmito zámermi neuvažuje.

Kultúrne pamiatky

V meste Šaľa nachádzajú nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky zapísané v ÚZ PF SR:

– Kostol r. k. sv. Margity, parcela č. 1 .....č. ÚZ PF 54/0

- Kaštieľ – Vodný hrad, parcela č. 4/1, 4/2, 4/3.....č. ÚZ PF 52/0
- Dom ľudový, parcela č. 89.....č. ÚZ PF 53/0
- Plastika na stĺpe sv. Juraja, parcela č. 890.....č. ÚZ PF 55/0
- Park pri bývalej kúrii – Veča, parcela č. 3557-9, 3975, 3980.....č. ÚZ PF 2519/2

Vo výkresovej časti nie je vykreslená pamiatka: „plastika na stĺpe sv. Juraja“ nakoľko sa jedná o prvok malej architektúry, ktorý nemožno vzhľadom k mierke zobrazovania javov označiť.

V obci sa nenachádzajú iné nehnuteľné objekty záujmu na úseku ochrany pamiatkového fondu a chránená archeologická lokalita zapísaná v ÚZ PF SR.

Ochranné pásma zariadení vybavenosti

Ochranné pásmo cintorína. Všetky cintoríny z titulu svojej funkcie majú zriadené ochranné pásmo tzv. etické ochranné pásmo v rozmedzí 50m od areálu cintorína. Tieto ochranné pásma sú zriadené aj pre uzavreté cintoríny a v rámci týchto ochranných pásiem by sa nemali nachádzať stavby určené pre bývanie.

V súčasnosti sa v tomto ochrannom pásme, pri mestskom cintoríne v PFCelku Šaľa nachádzajú objekty bývania, na Novomeského ulici sa jedná o dva vežové bytové domy s podlažnosťou 13NP, ktoré sú postavené priamo na hranici areálu cintorína, pričom je možné k nim pripočítať prakticky všetku zástavbu tejto ulice, pretože pri podlažnosti 8 až 13NP vizuálne sú vnímateľné z celého areálu cintorína, v rámci ostatných ulíc (ulica SNP, Jesenského ulica, Hlavná ulica) sa zástavba nachádza na náprotivnej strane ulice a jedná sa o podlažnosť do 2NP, takže napriek skutočnosti, že sa niektoré objekty nachádzajú priamo vo vymedzenom ochrannom pásme, sú vizuálne odtienené vzrastlou zeleňou a prvkami malej architektúry (oplotenie areálu cintorína). Do budúcnosti sa navrhuje uzatvorenie prevádzky cintorína a jeho postupnou premenou na mestský park, jedná sa však o dlhodobý proces (viac ako 30 rokov). V najbližšom čase nemožno pre odstránenie vyššie spomenutých negatívnych javov urobiť žiadne efektívne opatrenia.

V ochrannom pásme cintorína v PFCelku Veča sa v rámci PFCasti Veča centrum nachádza budova potravín Coop supermarket, na Bernolákovej ulici sa v ochrannom pásme nachádza časť areálu základnej školy a časť areálu miestneho roľníckeho družstva, na Hospodárskej ulici sa v ochrannom pásme nachádza časť areálu futbalového štadiónu a v rámci Nitrianskej ulice sa v ochrannom pásme nachádza niekoľko objektov bývania alebo vybavenosti. Napriek rôznorodosti funkcií v okolí cintorína žiadna z týchto priamo neruší samotný cintorín nakoľko, že by to vyvolávalo negatívne prvky, snáď len prevádzka roľníckeho družstva v priamom susedstve nie je príliš ideálnou.

V ochrannom pásme židovského cintorína v PFCelku Veča sa v rámci Cintorínskej ulici nachádzajú prakticky dva bytové domy o podlažnosti 4, resp. 6NP, v rámci Nitrianskej ulici sa nachádza niekoľko rodinných domov a vybavenostných prevádzok s podlažnosťou do 2NP a v rámci Narcisovej ulice a Svobodovej ulice sa tu nachádzajú dva bytové domy s podlažnosťou 8NP. Kontakt prevažne bytových domov s cintorínom je neprimeraný až agresívny, čo možno hodnotiť ako negatívny vzťah týchto dvoch funkčných zložiek v takomto usporiadaní.

Ochranné pásma zariadení poľnohospodárskej výroby

Ochranné pásmo možného znečistenia. Tieto ochranné pásma sa stanovujú na základe posúdenia stavu a podmienok charakteru jednotlivých poľnohospodárskych prevádzok, podľa toho sa potom aj stanovuje konkrétna hodnota ochranného pásma, v rámci ktorého sa potom nesmie nachádzať bytová výstavba.

Pri jednotlivých areáloch poľnohospodárskej výroby sú stanovené nasledovné ochranné pásma:

- farma ošípaných, z charakteru prevádzky vyplýva ochranné pásmo od obvodu areálu 1000m;
- farma dojníc, z charakteru prevádzky vyplýva ochranné pásmo od obvodu areálu 500m;
- prevádzkový areál rastlinnej výroby, mechanizačného strediska a skladového hospodárstva, z charakteru prevádzky nevyplýva požiadavka na ochranné pásmo;
- farma Hetmėň, z charakteru prevádzky živočišnej výroby vyplýva požiadavka na ochranné pásmo od obvodu areálu 500m;

Ochranné pásmo zariadení technickej vybavenosti areálového charakteru

Ochranné pásmo čistiarne odpadových vôd. Ochranné pásmo čistiarne odpadových vôd bolo stanovené hlavným hygienikom. V rámci tohto ochranného pásma sa nesmú nachádzať stavby určené pre bývanie.

V prípade obidvoch čistiarň odpadových vôd na území mesta Šaľa je toto ochranné pásmo stanovené na hodnotu 100m od areálu ČOV.

3.2.2.2 Verejné priestranstvá

Súčasná štruktúra verejných priestranstiev

Súčasná priestorová štruktúra verejných priestranstiev

Najbežnejšou a najrozšírenejšou priestorovou formou verejných priestranstiev na území katastra mesta Šaľa je priestranstvo typu cesta, pri charakterizovaní len celkov urbanistického typu je však najrozšírenejšou priestorovou formou priestranstvo typu ulica. Napriek tomu je priestranstvo typu cesta v týchto celkoch až príliš rozšírené a napr. v rámci PFCelku Nová Veča je dokonca dominantné. Paradoxne sa však ulice nachádzajú najmä v okrajových polohách jednotlivých celkov pri zástavbe najmä rodinnými domami, čiže uličný priestor nie je tvorený stavebnými objektmi, ale výlučne prvkami malej architektúry – plotmi, čo je skôr typické pre vidiecke formy zástavby. Uličný priestor tvorený kompaktnou stavebnou štruktúrou sa v meste Šaľa prakticky nenachádza ak nepočítame Hlavnú ulicu, ktorú jedinu možno takto označiť

Priestranstvo typu námestie je na území mesta zastúpené veľmi malou mierou, čo odzrkadľuje aj skutočnosť, že sa tu nachádzajú len dve takéto priestranstvá (Trojičné námestie a Pribinovo námestie). Trojičné námestie má atribúty mestskosti – čiže je tvorené stavebnou štruktúrou, ktorú možno označiť za kompaktnú, napriek tomu, že napr. budova Mestského úradu je skôr solitérnou stavbou. Naproti tomu Pribinovo námestie je tvorené voľnou uličnou zástavbou, takže samotné námestie je skôr vidieckeho charakteru.

Súčasná funkčná štruktúra verejných priestranstiev

Najbežnejšia a najrozšírenejšia funkčná forma verejných priestranstiev plní funkciu prístupu k nehnuteľnostiam pre automobilovú ako aj pešiu dopravu. Tento druh priestranstiev tvorí v urbanistických celkoch vyše 67% všetkých verejných priestranstiev.

Je tu pomerne veľký podiel verejných priestranstiev, ktoré slúžia pre prístup k nehnuteľnostiam pre automobilovú ako aj pešiu dopravu, ale súčasne slúžia pre

tranzitnú automobilovú dopravu. Tento druh plôch tvorí vyše 27% všetkých verejných priestranstiev, čo je pomerne vysoká hodnota – jedná sa o prietahy štátnych ciest územím mesta.

Priestranstvá určené výlučne pre peší prístup sa v meste nenachádzajú, resp. sa nachádzajú v minimálnej miere – nie je však v meste vytvorená klasická pešia zóna, ktorá by tvorila typ spoločenského prostredia charakteristického pre rozvinuté mestské štruktúry.

Problémy štruktúry verejných priestranstiev

Najzávažnejší problém mesta Šaľa, pri posudzovaní verejných priestranstiev, je úzko spätý so stavebnou štruktúrou, ktorá zámerne vytvárala značné množstvo priestranstiev typu cesta. Vznikla tak štruktúra, ktorá vytvára urbanistické prostredie nemestského charakteru bez výrazného definovania samotného priestranstva. Na druhej strane je vytvorená iná kvalita prostredia, ktorá vo svojej uvoľnenosti poskytuje pre človeka „na ulici“ akúsi nestiesnenú mestskú štruktúru. Z pohľadu „bývajúceho“ človeka sa však úplne stratil súkromný priestor, ktorý tvorili voľakedajšie záhrady a dvory.

Ako problém možno hodnotiť aj skutočnosť, že v mestskej štruktúre akú tvorí mesto Šaľa chýba priestranstvo, kde by bolo možné uskutočňovať spoločenské aktivity mesta na rôznych úrovniach – čiže chýba ústredný priestor s možnosťou zhromažďovania sa pri rôznych príležitostiach.

Návrh rozvoja verejných priestranstiev

Návrh rozvoja verejných priestranstiev vychádza z návrhu rozvoja stavebnej štruktúry. Na území celého mesta sa presadzuje formovanie verejných priestranstiev v uličných formách s ich prirodzenými vrcholmi vo formách námestia v pozíciách urbanistických centier a dôležitých ohnísk podľa ich definovania v rámci urbanistickej stratégie.

Návrh priestorového usporiadania a funkčného využívania verejných priestranstiev

Najdôležitejším budúcim počínom v meste Šaľa je zriadenie peších priestranstiev – pešej zóny v PFCelku Šaľa, PFČasť Šaľa-centrum. Jej vymedzenie a režim bude predmetom podrobnejších územnoplánovacích dokumentácií, tento územný plán vymedzuje veľkorysý priestor „základného mestského križa“, ktorý tvorí dve na seba kolmé osi (Hlavná, Pázmaňová ulica a Štúrova, Dolná ulica) s prevahou pešieho pohybu. V bode križenia sa nachádza ústredný priestor celého mesta Trojičné námestie. Kým os Hlavná, Pázmaňová ulica má v sebe nepochybne historické väčšie odôvodnenie a v súčasnosti aj vyššiu mieru využívania, os Štúrova-Dolná má v sebe skôr budúci vysoký potenciál, keď najmä Štúrova ulica bude hlavným vstupom do mesta.

V PFCelku Nová Veča nemožno zatiaľ uvažovať so zriaďovaním takýchto priestorov, pretože táto časť mesta ešte len začína prechádzať formovaním mestskosti – zahusťovaním zástavby v súvislosti s umiestňovaním vyššej vybavenosti. Predpokladáme, že priestor pred OD Tesco (dnes parkovisko) by v budúcnosti sa mohlo stať takýmto jadrovým priestorom.

V PFCelku Jozefov nemožno vôbec uvažovať ani len hypoteticky so zriaďovaním priestorov typu námestia – predpokladá sa však, že práve v priestore napojenia Štúrovej ulice na dopravný privádzač do mesta bude niekedy v budúcnosti vznikať ústredný priestor tohto celku.

V PFCelku Veča je námestie prakticky vyformované a historicky dané. V súčasnosti negatívna intenzívna doprava bude postupne utlmená v súvislosti s realizáciou obchvatovej komunikácie a bude možné prinavrátiť tomuto priestoru primeranosť významu tohto PFCelku.

V novonavrhovaných PFCelkoch Vršky a Bilica sa predpokladá formovanie priestorov typu námestia až po určitom ustálení urbanistickej štruktúry, k čomu príde pravdepodobne niekedy ku koncu návrhového obdobia tejto dokumentácie (2030).

Verejnoprospešné stavby a stavby mestského záujmu verejných priestranstiev

Pešia zóna Šaľa-centrum (Z08)– verejno-prospešná stavba. Vytvorenie dopravne ukladného priestoru, ktorý vytvorí najmä podmienky pre uskutočňovanie rôznych príležitostných spoločenských aktivít mesta. Predpokladá sa etapovitosť pri realizovaní takéhoto zámeru: 1. etapu bude predstavovať zámer v zmysle ÚPN CMZ Šaľa s realizáciou do 10 rokov a 2. etapu bude predstavovať rozsah v zmysle ÚPNO Šaľa s realizáciou do 10 až 15 rokov.

3.2.2.3 Sídlna vegetácia

Súčasná kostra systému sídelnej zelene

Mesto Šaľa dosahuje 93 m²/1 obyvateľa, čo je v súlade s optimálnou výmerou 75-94 m²/1 obyvateľa. V mestskej časti Šaľa je približne dvojnásobok plôch zelene v porovnaní s mestskou časťou Veča (157 ha – 71 ha), avšak relatívne zastúpenie zelene v pomere k veľkosti intravilánu je väčšie vo Veči (52 %) ako v Šali (49 %).

Plochy, ktoré sú (alebo majú potenciál stať sa) primárnymi jadrami systému sídelnej zelene, by mali mať výmeru nad 2 ha, plochy ktoré sú (alebo majú potenciál stať sa) sekundárnymi jadrami systému zelene, musia mať výmeru nad 0,5 ha. Medzi takéto plochy je možné zaradiť nasledovné plochy zelene:

Súčasná primárna jadrá: medzihrázový priestor (verejná zeleň), Nemocničná záhrada (vyhradená zeleň), Športový areál (vyhradená zeleň), Jozefov dvor (vyhradená zeleň), Mestský cintorín (špeciálna zeleň), park pri kúrii vo Veči (súkromná zeleň),

Súčasná sekundárna jadrá: park novorodencov (verejná zeleň), park pri pomníku osloboditeľov (verejná zeleň), park na ulici Hlavnej (verejná zeleň), Poľský park (verejná zeleň), parčík pri ulici Bottovej (verejná zeleň), kostolná záhrada (vyhradená zeleň), súbor záhrad pri ZŠ a MŠ Váh I. (vyhradená zeleň), židovská cintorín (špeciálna zeleň), areál ZŠ na Nešporovej ulici (vyhradená zeleň), súbor záhrad predškolských zariadení na Družstevnej ulici (vyhradená zeleň), areál SOUCH vo Veči (vyhradená zeleň). Zaujímavým potenciálnym jadrom systému by mohla byť plocha záhradkárskej osady pri Kráľovskej ceste, kde by bolo možné vzhľadom na stav pôdy vybudovať skutočne kvalitný park.

Súčasná prepojuvacie prvky systému: prepojenie sekundárných a primárných jadier tvoria najmä uličné výsadby a jednak ostatné plochy zelene. Uličná zeleň bola zistená vo viacerých uliciach mesta, napr. na ulici Pázmaňa (resp. v jej časti), na ulici Hlavnej (v časti centra mesta), na ulici Školskej, na ulici SNP, Dolnej, Agátovej, pri športovej hale apod.

Návrhy na dotvorenie kostry systému sídelnej zelene a jej udržanie

Návrh okrem iných faktorov berie tiež do úvahy tzv. environmentálny indikátor trvalej udržateľnosti č.4 – dostupnosť zelene. (Ide o indikátorový program OSN, ktorý nadväzuje na výsledky konferencie UNCED v Rio de Janeiro v roku 1992, v ktorom SR vykazuje dobré výsledky) Dostupnosť plôch verejnej zelene o min. výmere 0,5 ha by mala byť do 10 min. pešou chôdzou, čo predstavuje vzdialenosť cca 300-400 m. Keďže sa jedná o plochy verejnej zelene, nie je možné do systému zelene zaradiť plochy vyhradenej či dokonca súkromnej zelene. Z hľadiska tejto požiadavky sa pohľad na kostru systému zelene dosť mení a je potrebné navrhnuť nové plochy verejnej zelene, ktoré by sa stali súčasťou kostry systému zelene. Návrh uvažuje do kostry systému zelene zaradiť nasledovné plochy podľa ich významu:

Primárne jadrá:

- Medzihrázový priestor, ktorý tvorí pre mesto i v súčasnosti už rekreačné zázemie mesta, má potenciál stať sa dominantnou hmotou zelene. Vhodné je tento priestor koncipovať ako prírodne-krajinársky park, prípadne ako lesopark s prioritne funkciou športovo-rekreačnou pre všetky vekové kategórie a pre prevádzkovanie rôznych druhov športov. Vhodné je túto časť územia mesta podrobne rozpracovať samostatnou dokumentáciou na úrovni zóny, resp. urbanisticko-architektonickou štúdiou, v ktorej by bola každej časti parku priradená prioritná funkcia, vhodné by bolo tiež uvažovať i s čiastočnou prestavbou porastov v prospech druhov domácich ale kostrových, minimalizovať druhy introdukované alebo narúšajúce obraz krajiny (max. do 20%);
- Vytvoriť dominantnú hmotu zelene v centre mesta (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa – centrum) v priestore okolo kaštieľa v zmysle pamiatkovej obnovy tohto priestoru ako fragmentu historickej architektúry, ktorý bol prirodzene osadený v zeleni (vodný hrad) s prepojením na kostolnú záhradu, areál príľahlej ZŠ. Podporiť v tomto priestore možné zrušenie funkcie amfiteátru a uskutočniť výsadbu najmä vysokej zelene, jestvujúce stromy je potrebné ošetriť, prípadne plochy doplniť o vybavenosť súvisiacu s parkovými funkciami. Veľkosť tejto plochy by takto mohla dosiahnuť výmeru 0,02 km², čím splnila kvantitatívny ukazovateľ pre vytvorenie primárneho jadra sídelnej vegetácie. Postupne uvoľňované plochy je potrebné zahrnúť do zoznamu na náhradnú výsadbu zelene;
- V PFCelku Jozefov, PFČasť Jozefov - sever (areál SOUP a ďalej) postupne prebudovať na verejný parkový priestor s prioritnou funkciou športovo-rekreačnou napríklad s orientáciou na jazdecký areál a pod. Podporiť výsadbu najmä vysokej zelene ako základ pre park pričom celková výmera by mohla dosiahnuť 0,1 km² s veľmi vhodným priamym napojením na zeleň medzihrázového priestoru. Postupne uvoľňované plochy je potrebné zahrnúť do zoznamu na náhradnú výsadbu zelene;
- Park pri kúrii v PFCelku Veča, PFČasti Veča – východ v súčasnosti pre verejnosť uzavretý predstavuje vysoký potenciál kvalitnej zelene v zastavanom území mesta, ktorý je potrebné udržať v systéme sídelnej vegetácie. Celková výmera je niečo cez 0,02 km², čo umožňuje túto plochu zahrnúť medzi primárne jadro ako jediné na ľavom brehu rieky, čo zvyšuje významnosť tejto plochy;
- mestský cintorín mesta (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa – centrum) po jeho uzatvorení prebudovať na park a tak získať zodpovedajúce primárne jadro systému zelene. Ide však o dlhodobú perspektívu až víziu, s ktorou nie možné uvažovať pre návrhové obdobie dokumentácie, treba však postupne pripravovať predpoklady pre jej napĺňanie.

Sekundárne jadrá:

- podporiť úpravu Poľského parku a hlavne ošetrovanie stromov, aby sa zabezpečila dlhodobá udržateľnosť plochy zelene v systéme;
- podporiť dobudovanie plochy zelene pri kultúrnom dome v PFCelku Veča, PFČasť Veča – centrum na Večiansky park s veľkosťou cez 0,05 km². Tieto plochy je potrebné zahrnúť do zoznamu na náhradnú výsadbu zelene;
- v PFCelku Bilica, časť Bilica - centrum vybudovať nástupný priestor do cintorína ako parkovú plochu s názvom Park Bilica o veľkosti 0,005 km². Tieto plochy je potrebné zahrnúť do zoznamu na náhradnú výsadbu zelene v čase keď bude táto oblasť začlenená do zastavaného územia mesta;
- založiť novú parkovú plochu v PFCelku Vršky, PFČasť Vršky – centrum s názvom Park Vršky o veľkosti 0,005 km². Tieto plochy je potrebné zahrnúť do zoznamu na náhradnú výsadbu zelene v čase keď bude táto oblasť začlenená do zastavaného územia mesta;
- V križovatke ciest SNP a Kráľovská môže vzniknúť ďalšie sekundárne jadro systému po jeho dobudovaní. Vhodné je toto budúce jadro systému prepojiť novozaloženou plochou zelene s parkom pri nemocnici.
- V časti Šaľa – juhovýchod je potrebné hľadať plochu pre založenie sekundárneho jadra systému

Všetky plochy (viď vyššie), ktoré majú potenciál stať sa súčasťou kostry systému zelene je potrebné dobudovať.

V meste je potrebné zvýšiť kvalitu jestvujúcich plôch zelene ako celku, využiť potenciál plôch zelene, vybudovať kvalitný systém zelene a zlepšiť tak kvalitu života občanov. Medzi opatrenia podporujúce tento cieľ patrí výsadba väčšieho podielu vysokej zelene na všetkých plochách i v uličných priestoroch, nutné je podporiť výsadbu druhov veľkokorunných vŕšade tam, kde to priestorové charakteristiky umožňujú, prioritne vybudovať plochy s výmerou nad 0,5 ha, ktoré môžu byť jadrami systému zelene. Vhodné je na plochách, ktoré budú tvoriť jadrá systému, podporiť vybavenosť prvkami drobnej architektúry.

Pri opätovnom riešení plôch zelene (obnova, rekonštrukcia apod.) je vhodné prehodnotiť tiež kompozíciu plôch zelene. Na väčšine plôch je v súčasnosti kompozícia skôr náhodná ako cieľavedome zakladaná, a to najmä na sídliskách, preto je potrebné všetky výsadby realizovať na základe kvalitnej a schválenej projektovej dokumentácie s jasnou kompozíciou, funkciou a väzbou na príľahlé stavebné objekty.

Údržba plôch v celku je priemerná až podpriemerná, stromy nie sú ošetrované a trávniky nie sú dostatočne udržiavané, preto je potrebné pre zabezpečenie udržateľnosti plôch zelene (a teda i celého systému zelene) skvalitniť údržbu, zabezpečiť ošetrovanie min. kostrových drevín arboristami a zo strany investorov na údržbu zabezpečiť organizačne, personálne i vyčleniť dostatok finančných prostriedkov.

Územný plán navrhuje dobudovanie jestvujúcich a vybudovanie nových plôch zelene pre krátkodobú rekreáciu s výmerou nad 0,5 ha. Tieto plochy by mali byť v každom urbanistickom PFCelku, pričom najvhodnejšia by bola ich prepojenosť priamo s jadrom urbanistického celku, plochy zelene by sa mali stať vybavenosťou centra. Ak sa vybudujú všetky navrhované plochy zelene, potom bude mať mesto Šaľa dostatok plôch zelene s dostupnosťou do 400 m, čím sa environmentálny indikátor č. 4

„dostupnosť zelene“ prakticky naplní. Tým by mesto Šaľa bolo jedným z prvých miest v SR, ktoré by naplnilo tento indikátor. V súčasnosti rekreačné plochy zelene v Šali chýbajú najmä v zónach IBV a priemyselných zónach. V urbanistických blokoch, kde nie je možné takéto plochy vyčleniť (napr. Bilica sever má plochu pri obchodnom centre, tá však výmerou nezodpovedá požiadavkám), bude potrebné v rámci regulatív zvýšiť podiel zelene, najmä v uličných priestoroch, a to z 2% min. na 5% a tiež je vhodné v takýchto častiach (pokiaľ sú okrajové) vytvoriť zelené kontaktné zóny s krajinou po obvode zastavaného územia (napr. v časti Veča-juh). Návrh nových plôch verejnej zelene si kladie za cieľ maximálne sprístupniť plochy zelene s funkciou krátkodobej rekreácie občanom.

Dalšie plochy zelene:

Budovanie plôch zelene najmä po okraji zastavaného územia je dôležité i z toho dôvodu, že lesnatosť územia mesta je veľmi nízka, mesto leží v poľnohospodárskej oblasti, prevládajúce vetry sú severozápadné a juhovýchodné, zeleň ochranná s funkciou vetrolamov či protiprachovou prakticky absentuje.

- Návrh uvažuje s výsadbou ochranného pásu zelene popri št. ceste vedúcej severným obchvatom mesta (okolo Veči) v častiach, kde sa uvažuje s výstavbou domov na bývanie.
- Návrh tiež uvažuje s vytvorením uličných výsadiieb popri ceste vedúcej cez priemyselnú zónu Pod Bilicou. Ďalej je potrebné v priemyselnej zóne dodržať ozelenenie areálov na úrovni min. 20% plôch, pričom treba klásť dôraz na výsadbu prioritne vysokej zelene, ktorá najlepšie eliminuje negatívne vplyvy výrobných areálov;
- zo strany mesta i iných investorov je potrebné voliť správnu druhovú skladbu (drevisy znášajúce zaťažené mestské prostredie, nepoužívať drevisy silne alergénne apod.), v kompozícii uplatňovať kostrové drevisy (min. 30%), ihličnaté drevisy obmedziť na max. 20%, výsadbami podporiť krajinný ráz a identitu mesta a to ako na plochách verejnej zelene, tak i na ostatných plochách (vyhradené, výrobné areály, plochy súkromné – najmä v predzáhradkách sa vyhýbať cudzokrajným drevinám). Minimalizovať spevňovanie plôch zelene a v rámci investičnej výstavby ich odvodňovanie, snažiť sa o zadržanie vody v území. V rámci údržby sa starať i pôdne pomery, dostatok živín pre drevisy apod.;
- zeleň v centre mesta na Hlavnej ulici je potrebné ošetriť, vhodné je podporiť výsadbu kostrových drevín, aby sa zabezpečila dlhodobá udržateľnosť plochy v systéme;
- podporiť efektívnejšie využitie plochy zelene v križovatke ciest Duslo Šaľa a Nitra/Nové Zámky (nevyužitá plocha zelene);
- V časti Jozefov dvor – centrum dobudovať plochu zelene v križovatke ciest Štúrova a Kráľovská a na rozhraní obytných území s dopravnými stavbami a prevádzkami vybavenosti ;
- na ulici SNP je nevyužitá plocha pri kultúrnom dome, jej vybudovaním vznikne tiež sekundárne jadro systému zelene;

Cieľom návrhov na skvalitnenie systému sídelnej zelene je dosiahnuť jej trvalú prítomnosť a následnú udržateľnosť, ako i zvýšenie kvality života občanov mesta.

Návrh na regulatívy podľa jednotlivých PFČastí

- Veča - centrum:** indikátor splnený, vhodné je však dobudovať zeleň na ploche v križovatke ulíc Nitrianska a v smere k Duslu Šaľa. Na ploche chýba najmä vysoká zeleň. Ďalej je vhodné upraviť priestor pri vodnom zdroji a ošetriť stromy na cintoríne i v uliciach. V kontaktnej zóne medzi Večou –centrum a Večou –východ sa nachádza park pri kúrii. Ten však už nie je verejnou plochou zelene, ale súkromnou plochou zelene. V prospech zvýšenia kvality občanov časti Veča by však bolo sprístupnenie tohto parku, ktorý je spolu s kaštieľom evidovaný v Zozname kultúrnych pamiatok. Park by mal prejsť obnovou tak, aby jeho úprava zodpovedala potrebám mesta i súčasnej funkcii kaštieľa.
- Veča juh** – tento celok prakticky nemá plochy verejnej zelene, ide o zónu bývania: indikátor TUR nie je naplnený. Vhodné je podporiť uličnú výsadbu na min. 5% plochy a vybudovať izolačnú zeleň na juhovýchodnej hranici zastavaného územia. Záhrady pri RD sú tradične nadrozmerné (vidiecky fenomén), preto je vhodné obmedziť výsadbu malokorunných druhov ovocných drevín a podporiť vo väčšej miere drevisy veľkokorunné a staré krajové odrody, ktoré podporujú vidiecky charakter tejto mestskej časti. V tejto časti by nemali byť vysádzané drevisy introdukované a ihličnaté, resp. max. 20% je prípustných takýchto druhov pre podporenie krajinného obrazu
- Veča – sever:** plochy s novozaloženou výstavbou prevažne formou IBV. Vhodné je v tomto celku uvažovať i s výstavbou novej verejnej plochy zelene s funkciou spoločenskou pre krátkodobú rekreáciu, význam tejto plochy by vzrástol najmä v prípade, ak by majiteľ parku pri kúrii nesúhlasil s jeho sprístupnením, vhodné je tiež podporiť uličnú výsadbu zelene na min. 5% plôch a založiť protiveternú bariéru zo severozápadnej strany (ochrana pred unášaním ornej pôdy prevládajúcim severozápadným vetrom). Záhrady pri RD sú veľkoplošné, preto by v tejto časti mohla byť uplatnená viac výsadba drevín ovocných veľkokorunných a starých a tradičných krajových odrôd, ktoré podporujú vidiecky charakter tejto mestskej časti.
- Veča - východ** – priemyselná zóna (PZ): ozelenenie plôch PZ min. 20%, doporučuje sa výsadba izolačnej zelene po severnej hranici zóny (medzi hranicou zastavaného územia a cestným obchvatom) ako vetrolamového pásu, zmiernením rýchlosti prúdenia vzduchu od severovýchodu sa obmedzí prenos znečisťujúcich látok (emisii) na príľahlé zastavané územie. Vhodné je tiež podporiť alejovú výsadbu stromov popri komunikáciách vedúcich cez PZ.
- Večianská os:** menší urbanistický celok. Vhodné je podporiť výsadbu uličnej zelene v tomto celku.
- Nová Veča – centrum:** nachádza sa tu plocha zelene pri ceste Nitrianskej pred objektami vybavenosti, ktorá plní funkciu sekundárneho jadra systému. Tento urbanistický celok tiež spadá do navrhovanej športovo-rekreačnej oblasti pri rieke Váh, takže má kvalitné zázemie a nie je potrebné budovať ďalšie jadrové plochy zelene. Vhodné je v novonavrhovaných zónach bývania uvažovať s uličnými výsadbami drevín.
- Nová Veča – sever:** Tento urbanistický celok nemá dostatok plôch verejnej zelene, preto je vhodné upraviť plochu zelene pri SOUCH na centrálnu plochu zelene s funkciou sekundárneho jadra systému zelene tohto urbanistického celku na základe PD, tiež je vhodné podporiť uličnú výsadbu a vyriešiť medziblokové priestory. V novonavrhovanej bytovej zóne vytvoriť min. uličné výsadby a pás izolačnej zelene s funkciou mikroklimatickou. Záhrady pri RD sú typické pre vidiecke sídlo, teda sú nadrozmerné, to umožňuje obmedziť výsadbu malokorunných druhov ovocných drevín a vo väčšej miere uplatniť drevisy

veľkokorunné a staré krajové odrody, ktoré podporujú vidiecky charakter tejto mestskej časti. V tejto časti by nemali byť vysádzané drevisy introdukované a ihličnaté, resp. max. 20% takýchto druhov je prípustných vo výsadbách z dôvodu podpory krajinného obrazu a vidieckej identity mestskej časti.

- Východná mestske os:** v tejto časti mesta je športový areál s futbalovým ihriskom. Po dobudovaní kvalitnou vysokou zeleňou sa môže táto plocha stať primárnym jadrom systému zelene s funkciou rekreačnou (splnenie indikátora TUR). Vhodné je športový areál napojiť na krajinnú zeleň pri Váhu.
- Nová Veča – juh:** tento urbanistický vcelok nedisponuje plochou zelene, ktorá by mohla byť sekundárnym jadrom systému zelene, avšak v príslušnej dostupnosti je plocha zelene pri ulici Nitrianskej a zázemie pre tento celok tvorí tiež lesopark pri rieke Váh. Napriek tomu je vhodné najmä na okraji celku vybudovať izolačný pás zelene od ornej pôdy a tiež zvýšiť podiel zelene v uličnom priestore na min. 5%. Vhodné je tiež založiť v navrhovanej IBV ďalšiu plochu zelene s výmerou min. 0,2 ha s funkciou spoločenskou.
- Šaľa – sever:** disponuje kvalitnou plochou zelene medzi bytovými domami na ulici Bottovej, plocha je využívaná pre krátkodobú rekreáciu. Časť tohto urbanistického celku však nespadá do požadovanej dostupnosti k plochám zelene, preto je vhodné podporiť i uličné výsadby (najmä popri ulici SNP) a medziblokové výsadby. Dosadiť je vhodné najmä vysokú zeleň, drevisy kostrové.
- Jozefov dvor:** významná plocha zelene s potenciálom na jej dobudovanie na primárne jadro systému zelene. Nadväzuje na lesný porast v medzihrádzovom priestore. Potrebné je túto plochu dobudovať, podporiť výsadbu kostrových drevín, ošetriť jestvujúce drevisy.
- Jozefov dvor – centrum:** je tu návrh na založenie kvalitnej zelene v križovatke na Bratislavu. Táto plocha bude mať najmä funkciu hygienickú, plocha zelene bude tvoriť sekundárne jadro systému. Potrebné je však vybudovať i uličnú zeleň a výsadby popri štátnej ceste, nakoľko táto je a bude značne frekventovaná. Zeleň bude zároveň eliminovať i negatívne vplyvy výrobných areálov.
- Západná - mestska os:** ide o zónu bývania bez spádovej rekreačnej plochy zelene v celku. Keďže v tejto časti nie je územná kapacita na jej založenie, vhodné je podporiť uličnú výsadbu min. na 5% plochy.
- Šaľa - západ:** ide o zónu bývania tiež bez spádovej rekreačnej plochy. Keďže v tejto časti nie je územná kapacita na jej založenie, vhodné je podporiť uličnú výsadbu a podiel zelene zvýšiť na 5%.
- Šaľa – pri železnici:** Priemyselná zóna s vybavenosťou, po jej obvode je vhodné situovať kompaktné výsadby zelene, aby sa tlmili negatívne vplyvy zóny na obyvateľov v blízkosti zóny (protihluková, protiprachová bariéra), ozelenenie zóny by sa malo realizovať na min. 20% plôch zóny.
- Šaľa – centrum:** ide o najväčší urbanistický celok. I keď v centre je pomerne dostatok plôch zelene (napr. medziblokové priestory, park pri nemocnici, areály ZŠ a MŠ, kostolná záhrada, plocha pri kaštieli-archíve, parčík na hlavnej ulici apod.), ich kvalita nie je najlepšia, a to ako z hľadiska kompozičného, tak i z hľadiska druhového zloženia, ekologickej či environmentálnej funkcie. Plochy zelene je vhodné skvalitniť dosadbami vysokej zelene a hlavne kostrových drevín. Keďže ide o najfrekventovanejší urbanistický celok je vhodné uličné priestory doplniť o stromoradia popri hlavných komunikáciách v miestach, kde tieto výsadby nie sú realizované, avšak tak, aby objekty so zaujímavou architektúrou zostali v pohľadoch uvoľnené. Potrebné je ošetriť najmä staré a kostrové drevisy v nemocničnom parku a v kostolnej záhrade, vhodné je časť záhradkárskej osady, kde je plánovaná výstavba, ponechať na založenie parku s funkciou krátkodobej rekreácie, pretože na tejto ploche je predpoklad výborného vývoja drevín. Tento urbanistický celok má niekoľko plôch, ktoré majú potenciál byť primárnymi alebo sekundárnymi jadrami systému a sú pre obyvateľov celku pomerne ľahko dostupné (napr. park novorodencov, poľský park, park na Hlavnej ulici pod.). Situácia by sa ešte zlepšila, ak by sa nemocničný park z časti sprístupnil verejnosti. Tiež by kvalitu života zlepšilo prebudovanie mestského cintorína po jeho uzavretí na mestský park. Vhodné by bolo vybudovať kvalitnú uličnú zeleň pri Kráľovskej ceste, pri Vlčanskej ceste, ako i podporiť hlavnú urbanizačnú os, ktorou je ulica SNP, uličnou výsadbou alejového typu až po železničnú stanicu. Vhodné je tiež dobudovať priestor okolo Kultúrneho domu, ktorý je v súčasnosti nevyužitý.
- Šaľa - východ:** Zóna bývania, ktorá je v priamom kontakte s lesoparkom – rekreačnou zónou pri rieke Váh. Časť tohto urbanistického celku je však k lesoparku vzdialená viac ako 300 m. Občania však pre krátkodobý oddych môžu využiť areál pri kostole alebo park novorodencov, prípadne Poľský park. Pre skvalitnenie prostredia je vhodné podporiť výsadbu uličnej zelene, pričom jej podiel by mal byť min. 5%.
- Šaľa – juh:** územný celok, ktorého súčasťou sú plochy priemyselnej zóny, plochy bývania i plochy vyššej vybavenosti. Zóna je v tesnej blízkosti železnice, od ktorej ju oddeľuje pás izolačnej zelene s funkciou prioritne hygienickou. Plocha zelene s rekreačnou funkciou v tomto celku chýba, pomerne dostupné sú však plochy zelene v centre (na ulici Hlavnej) a Poľský park. Vhodné je však i napriek tomu podporiť výsadbu stromov v uličných priestoroch a podiel zelene v uliciach zvýšiť min. na 5%.
- Šaľa – juhovýchod:** zóna bývania v kontakte so železničnou traťou. Od železnice je tento celok oddelený izolačnou zeleňou s funkciou prioritne hygienickou. Zóna nedisponuje plochou zelene pre krátkodobú rekreáciu, preto je potrebné takúto plochu vytvoriť na nezastavaných pozemkoch a pri objektoch občianskej vybavenosti. Tiež je vhodné podporiť výsadbu stromov v uličných priestoroch a v záhradách podporiť výsadbu ovocných drevín veľkokorunných.
- Bilická os:** podobne ako v predchádzajúcich častiach i tento celok je bez spádovej rekreačnej plochy s výnimkou časti na juhu celku, ktorá bude mať možnosť využiť rekreačnú plochu zelene vytvorenú z cintorína po jeho uzatvorení a prebudovaní na park. Keďže v tejto časti nie je územná kapacita na jej založenie, vhodné je podporiť uličnú výsadbu.
- Bilica – sever:** zóna bývania s menšou plochou zelene pri obchode, ktorá môže byť po dobudovaní využívaná na krátkodobý oddych, avšak jej výmera je len cca 0,2 ha. V niektorých uliciach sú tiež stromoradia, ktoré zlepšujú mikroklimu celku. Celkovo však je vhodné dobudovať uličnú zeleň a jej podiel zvýšiť min. na 5%. Na hranici zastavaného územia zo severozápadnej strany nie je vybudovaná izolačná zeleň s mikroklimatickou funkciou (tlmenie prenosu prachových častíc z ornej pôdy do zastavaného územia), ktorá by tlmila prevládajúce prúdenie vetrov. Vhodné je túto zeleň v páse min. 10 m šírky založiť. Tento pás zelene by mal pokračovať i popri celku Bilica – juh a Bilica - centrum.

- **Bilica – juh:** zóna bývania v kontaktnej zóne s krajinou a v tesnej blízkosti železnice. Od Železničnej trate je IBV oddelená izolačnou zeleňou s hygienickou funkciou, vhodné je tiež vytvoriť pás zelene o šírke 10 m na tlmenie prevládajúcich severozápadných vetrov ako ochrannú zeleň s mikroklimatickou funkciou.
- **Bilica – centrum:** zóna bývania s príslušnou vybavenosťou, predpolie cintorína je navrhnuté ako spádová rekreačná plocha zelene s funkciou krátkodobej rekreácie pre tento urbanistický celok, ktorá bude súčasťou centra tejto mestskej časti. Od severozápadu je navrhnutá izolačná zeleň o šírke 10 m s mikroklimatickou funkciou, ktorá by tlmila prevládajúce prúdenie vetrov
- **Pod Bilicou – Diakovská:** priemyselná zóna v kontakte so železničnou traťou. Vhodné je na tejto ploche uvažovať s ozelenením na min. 20% plôch zóny z toho dôvodu, aby sa skvalitnila mikroklima zóny a aby sa eliminovali jej negatívne vplyvy na okolité územie. Zeleň je vhodné situovať najmä po obvode priemyselnej zóny, ďalej ju vysadiť popri vnútropláštných komunikáciách i popri štátnej ceste v smere na Diakovce.
- **Vršky – os:** priestor s objektmi na bývanie a s vyššou vybavenosťou. V blízkosti tohto celku sa nachádza Poľský park, ktorý môžu využiť i občania tohto celku pre krátkodobú rekreáciu. Vhodné však je v ulici podporiť výsadbu stromov.
- **Vršky – centrum:** v tejto zóne je navrhnutá plocha zelene so spoločenskou a rekreačnou funkciou ako sekundárne jadro systému zelene priamo v centre tohto celku. Vhodné je však uvažovať i s výsadbou drevín alejovým spôsobom popri hlavnej komunikácii smerom k časti Vršky – východ.
- **Vršky – sever:** zóna bývania v tesnom kontakte s lesoparkom pri rieke Váh, väčšia časť obyvateľov má možnosť rýchlej dostupnosti tejto rekreačnej zóny – do 300 m.
- **Vršky – juh:** zóna bývania z väčšej časti navrhovaná, na ploche je možné uvažovať i so založením plochy pre krátkodobú rekreáciu, ktorá by bola primárnym jadrom systému zelene, čiže je výmera by bola 2 ha a slúžila by i pre celok Vršky – východ, resp. by bola na hranici oboch týchto celkov. Plocha je v tesnom kontakte so železnicou, negatívny vplyv železnice eliminuje izolačný pás zelene s funkciou prevažne hygienickou.
- **Vršky – východ:** rezervná plocha pre zónu bývania v tesnej väzbe na krajinu popri rieke Váh a s dobrou dostupnosťou k rekreačným plochám lesoparku. Napriek tomu je potrebné v budúcnosti uvažovať s vytvorením plochy zelene pre krátkodobú rekreáciu priamo v urbanistickom celku, vhodné je vybudovať väčšiu plochu zelene pri hranici s celkom Vršky-juh. Tiež je vhodné pri plánovaní výstavby IBV uvažovať s uličnými alejami.

Zoznam pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu

V zmysle §48 zákona o ochrane prírody a krajiny (lit. 38) sú obce povinné viesť evidenciu pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu vo svojom územnom obvode. Zoznam pozemkov zaradených na náhradnú výsadbu:

- ulica ČSLA – medzi obytným blokom a Billou;
- ulica 8. mája – za materskou škôlkou;
- ulica Jarmočná – za súdom;
- ulica SNP – vedľa Domu kultúry v priestore 15m od chodníka ďalej smerom do hĺbky územia;
- medziblok SNP, Horná, Vajanského, Nešporova;

3.2.3 VEREJNÉ DOPRAVNÉ VYBAVENIE

3.2.3.1 Cestná doprava

História cestnej dopravy

Cestná doprava na území Slovenska ako aj v regióne Slovenska má najstaršiu históriu spomedzi všetkých druhov dopráv. Na Slovensku sa na dopravovanie v 19. storočí používali vláčivé a kolesové dopravné prostriedky. Pri jednotlivých dopravných príležitostiach sa využívala ťažná sila hospodárskych zvierat (konský, volský, kravský záprah). Vláčivé dopravné prostriedky predstavujú jednotlivé typy saní používané v zimnom období. Kolesové dopravné prostriedky tvorili dvoj alebo štvorkolesové vozy. Funkcia dopravných prostriedkov sa spájala s roľníckou prácou (pri ťažbe dreva, doprave orného náradia a osiva, zber krmovín, obilnín, okopanín atď.), s povozníctvom (pri ťažbe dreva, pri vození uhlia, kameňa a pod.) a s obchodom (prevážanie výrobkov na trh). Do zavedenia železničnej a potom aj autobusovej dopravy zabezpečovali vozy ťahané zvieratami styk obyvateľstva s blízkym i vzdialeným okolím. Začleňovali sa aj do obradov (napr. na svadbe prenášanie výbavy, na pohrebe prevoz truhly na cintorín a pod.).

Cestná sieť sa na Slovensku vyvíjala najmä na závislosti administratívnych a trhových centier. Hlavná orientácie ciest bola najmä v severo južnom smere – v Uhorskom štáte bola sídlom Budapešť. Ďalší vývoj ciest ovplyvnilo najmä budovanie železnice, ktorá vyvolala budovanie ciest k významným železničným staniciam odkiaľ bolo umožnené dopravné napojenie po železničnej trati.

Cestná sieť na konci 19. storočia v okolí Šale bola ovplyvnená najmä už existujúcou Považskou železnicou, ktorá prechádzala mestom Šaľa. Pravdepodobne z tohto dôvodu mestom Šaľa neprechádza žiadna cesta štátneho významu, ale nachádzajú sa tu len cesty regionálneho – župného významu. Cez Šaľu prechádzali:

- župná cesta z Galanty do Trnovca: cesta prepájala dve železničné stanice na Považskej železnici a v meste Šaľa prekonávala vodný tok Váhu cez kompu alebo prevoz;
- župná cesta z Nových Zámkov cez Veču do Šoporne s pokračovaním do Trnavy už ako štátnej cesty;
- najvýznamnejšia štátna cesta bola v úseku Trnovec – Nitra: cesta dopravne napájala mesto Nitra, do systému železničných tratí, keďže župným mestom Nitra neprechádzala vtedy žiadna železnica;

V 20-tych rokoch 20. storočia sa systém cestnej siete začína meniť vzhľadom k novej politickej situácii na území Slovenska, ktoré sa stáva súčasťou Československého štátu. Doterajšia severo-južná orientácia cestnej siete sa začína postupne meniť na západovýchodnú orientáciu, čo súviselo najmä so zmenou hlavného mesta (Bratislava) a postupne rastie význam cestných komunikácií vzhľadom na rozvoj automobilovej dopravy.

Cestná doprava na území katastra mesta Šaľa

Charakteristika cestnej siete

Cez zastavané územie mesta Šaľa prechádzajú cesty:

- I/75 prepájajúca smery Galanta – Šaľa – Nové Zámky (Nitra), cesta prechádza mestskými komunikáciami Štúrova ul., SNP, cez mostový objekt a Nitriansku ulicu, celková dĺžka 3,852 km;
- II/573 v smere Šoporňa – Šaľa – Vičany – Kolárovo, cesta prechádza mestskými komunikáciami Dlhoveská, spoločným úsekom s cestou I/75 na Nitrianskej ulici a cez mostový objekt, SNP a ďalej Kráľovskou a Vičanskou cestou, celková dĺžka 2,058 km.

Na tieto cesty sa napájajú cesty III. triedy a to:

- III/1366 Šaľa – Diakovce v polohe od križovatky Kráľovská cesta, Hlavná ulica a Diakovská cesta, celková dĺžka 1,525 km;
- III/1368 Šaľa – Močenok (smer Duslo), v polohe od križovatky s Nitrianskou cestou, celková dĺžka 0,373 km;
- III/1365 Šaľa – Kráľová nad Váhom – cesta I/75 v polohe od SOUP smerom na Kráľovú, celková dĺžka 0,855 km.

Tieto komunikácie tvoria nadradený cestný systém mesta a zároveň základný komunikačný systém v meste. Mesto nemá komunikácie charakteru vonkajších a vnútorných mestských privádzačov. Zberné komunikácie triedy B-1, B-2 doplnené o obslužné komunikácie v triede C1 a C2 sú zdokumentované vo výkresovej časti dopravného stavu v prieskumoch a rozboroch (lit. 57).

Na území mesta sú technické parametre ciest (šírkové, priestorové a prevádzkové) I., II. a III. triedy limitované polohou komunikácie v mestskej štruktúre, hlavne formou a polohou zástavby. Obmedzenie cesty I/75 je v priestore ulíc Štúrova, ulica SNP, Nitrianska a najmä na mostovom objekte cez rieku Váh. Obmedzenie cesty II/573 je v priestore križovatky Hlavná – Pázmáňa a vi úrovňovom križovaní železničnej trate. Obmedzenie cesty III/5085 je najmä v priestore ulíc Hlavná – Diakovská a v úrovňovom križovaní železničnej trate.

V ostatných úsekoch ciest vedených v zastavanom území sú priestorové podmienky na zmeny parametrov trás či ich presmerovanie do nových polôh odvodené jednak z funkcie tranzitnej trasy, ale najmä od potrieb vyplývajúcich z významu mestských komunikácie a jej funkcie v dopravnom systéme mesta.

Zaťaženosť cestnej siete

Zaťaženie prostredia mesta Šaľa automobilovou dopravou je celoštátne sledované na trasách ciest I. až III. triedy a hodnoty zaťaženia v tabuľkovej prílohe. Na uvedených trasách sú informatívne uvedené údaje o dopravnej nehodovosti v úseku mesta Šaľa.

tab. 22: Výsledky celoštátneho sčítania dopravy na území katastra mesta Šaľa (údaje predstavujú dopravné zaťaženie v skutočných vozidlách v profile cesty za 24 h v oboch smeroch – z podkladov SSC):

Cesta (označenie)	ulica (názov)	r. 1990 (počet)	r.1995 (počet)	r.2000 (počet)	nehodovosť (priem. počet nehôd 95-2000/rok)
I/75	most cez Váh	9065	10754	13880	39,1
II/573	Pazmáňa	6561	6980	9252	5,4
III/1366	Diakovská	5294	5939	7081	-

Z údajov o dopravnej zaťažnosti prieťahov ciest územím mesta vyplýva zvyšovanie zaťažnosti v ročnom priemere o 3–5% na komunikáciách hlavne I. triedy. Táto zaťaženosť je vyvolaná aj vyšším podielom vnútromestskej dopravy na týchto cestách. Dopravná nehodovosť má v jednotlivých rokoch vyrovnanú bilanciu.

Statická doprava

Statická doprava sa na území mesta realizuje vo formách odstavovania vozidiel:

- na teréne pri objektoch ako dlhodobé parkovanie pri bytových domoch
- na krátkodobé parkovanie pri objektoch vybavenosti – verejné parkovacie plochy;
- v skupinových radových garážach ako dlhodobé garážovanie hlavne pre potreby obyvateľov bývajúcich v bytových domoch;
- v hromadných garážach ako dlhodobé garážovanie pre potrebu obyvateľov bývajúcich v bytových domoch;
- v integrovaných garážach v rámci stavieb bytových a prevádzkových objektov pre potreby bývajúceho obyvateľstva a služobné účely prevádzkových zariadení;
- v individuálnych parkovacích plochách alebo garážach pri objektoch vybavenosti a pri rodinných domoch;

Verejné parkovacie plochy. Terénnym prieskumom neboli zisťované kapacity odstavných stání na teréne na parkovacích plochách pozdĺž ulíc a poloverejných parkoviskách pri bytových domoch a vybavenosti. V grafickej časti sú zakreslené parkoviská a parkovacie plochy, ktoré majú verejný charakter a sú vymedzené pre účely krátkodobého parkovania pre potreby dostupnosti vybavenostných prevádzok. V tab. 23 sú uvedené kapacity verejných parkovacích plôch.

tab. 23: Zoznam a kapacity verejných parkovacích plôch

Označenie	PFCelok (názov, bližší popis)	Kapacita (počet stání)	Plocha (m ²)
P1	Šaľa (pri MsÚ)	17	450
P2	Šaľa (pred MsÚ)	15	270
P3	Šaľa (pri hoteli)	10	250
P4	Šaľa (pri Nemocnici)	30	750
P5	Šaľa (pri Nemocnici)	20	500
P6	Šaľa (pri športovej hale)	50	1450
P7	Šaľa	80	2000
P8	Šaľa (pri cintoríne)	20	500
P9	Šaľa (SAD)	25	650
P10	Veča (pri Markete)	15	360
P11	Veča (pred Reštauráciou)	25	625
P12	Šaľa (pri Olympii)	20	500
P13	Šaľa	25	620
P14	Nová Veča (pri štadióne)	30	750
P15	Nová Veča (Tesco)	150	3500

Spolu	532	13175
--------------	------------	--------------

Verejné parkovacie plochy majú veľmi nízky kvalitatívny štandard spevnených plôch a vybavenia. Základný štandard spĺňa iba parkovisko pri OD Tesco, MsÚ a pri Bille. Ostatné parkovacie plochy sú spevnené asfaltovým povrchom bez vyznačenia stání, organizácie a smerovania pohybu vozidiel.

Radové garáže. Radové garáže sú lokalizované v obytných celkoch a majú charakter prízemných bunkových objektov pevných stavieb. Svojou štruktúrou a polohou zástavby v obytnom prostredí sú priestorovou a prevádzkovou bariérou a charakterom architektonického výrazu sú estetickou závadou. Vo výkresovej časti sú vyznačené polohy skupinových radových garáží, v tab. 24 sú uvedené kapacity skupín garáží.

tab. 24: Zoznam a kapacity radových garáží

Označenie	ulica (názov)	Kapacita (počet stání)	Plocha (m ²)
RG1	Hlboká	35	1080
RG2	Kvetná	120	4490
RG3	Partizánska	56	2275
RG4	Kollárova	29	1360
RG5	Bottova	122	6895
RG6	Vajanského	13	520
RG7	SNP	18	985
RG8	Mostová	35	1875
RG9	Pazmáňa	23	1235
RG10	Dolná	24	2225
RG11	Družstevná	11	550
RG12	Orechová	16	800
RG13	Kukučínova	28	1555
RG14	Krížna	5	125
RG15	Vičanská	12	450
RG16	Vičanská	7	310
RG17	Vičanská	6	180
RG18	Vičanská	8	315
RG19	Vičanská	8	320
RG20	Jazerná	8	340
RG21	Šrobárova	135	5200
RG22	Jazerná	340	15365
RG23	Krížna	9	400
RG24	Novomeského	80	3030
RG25	Fr. Kráľa	100	3420
Spolu		1253	55298

Hromadné garáže. Hromadné garáže sú na území mesta riešené v integrovanej forme s vybavenosťou len v objekte mestskej tržnice. Kapacita garážových stání je 48 v samostatných boxoch.

Integrované garáže. V integrovaných garážach v bytových domoch je umiestnených celkom 142 garážových stání v garážových boxoch na prízemí objektov využívaných pre potrebu bývajúceho obyvateľstva v príslušných bytových domoch. Tieto priestory sú umiestnené v bytových domoch v PFČasti Čsl. armády, Bottova ulica, Sládkovičova ulica, Jarošova a Orechová ulica. Rozloženie garáží integrovaných v bytových domoch pozri tab. 25.

tab. 25: Zoznam a kapacity integrovaných garáží

Označenie	ulica (názov)	Kapacita (počet boxov)
G1	u. Čsl. armády	41
G2	Bottova	21
G3	Sládkovičova	4 x 8
G4	Jarošova	4 x 8
G5	Orechová	8
G6	Orechová	8
Spolu		142

Individuálne parkovacie plochy a garáže. V objektoch občianskej vybavenosti a prevádzkových objektoch neboli počty garážových stání zisťované z dôvodu, že tieto zabezpečujú hlavne služobnú potrebu jednotlivých prevádzkových organizácií. V individuálnych garážach pri rodinných domoch sú zabezpečované potreby miestne bývajúceho obyvateľstva. Tieto počty garážových stání neboli zisťované.

Súčasný stupeň automobilizácie v Šali je cca 1 : 4.5 a stupeň motorizácie 1 : 4,9. Pre porovnanie potreby garážových stání so stavom pre objekty bytovej výstavby (bývalej KBV) je urobený bilančný prepočet normových nárokov na garážové stánia vo vzťahu k počtu obývajúceho obyvateľstva a výhľadového stupňa automobilizácie 1 : 3 k roku 2020 (tab. 26). Na území mesta je normová požiadavka na vykrytie potreby garážových stání pre jestvujúcu bytovú výstavbu v celkovom počte 6679 garážových stání.

tab. 26: Prepočet normových nárokov na garážové stánia pre objekty bytovej výstavby

PFCelok (názov)	obyvatelia v bytových domoch bez garáží (počet)	OA pri byt. domoch (počet)	Celková potreba garážových stání (počet)	Požadovaná celková podl. plocha skupinových a garážových stání (m ²)
Šaľa	13152	4384	4384	109600
Veča	6883	2295	2295	57375
Celkom	20035	6679	6679	166975

Forma radových garáží nie je z hľadiska mestskej štruktúry vhodným riešením jednak charakterom svojho architektonického výrazu ale jednak a hlavne z hľadiska efektivity využitia pozemkov. Je potrebné prehodnotiť koncepciu lokalizácie a riešenia formy garážových stání pre jestvujúcu bytovú výstavbu na území mesta smerom k progresívnejším formám stavebného a prevádzkového riešenia – východiskom môže byť lokalizácia nových viacpodlažných garáží a postupná prestavba jestvujúcich radových garáží na tieto progresívnejšie formy výstavby.

Dopravné zariadenia

Na území mesta sú umiestnené zariadenia pre motoristickú verejnosť s charakterom služieb:

- predajne motorových vozidiel a náhradných dielov
- servisy motorových vozidiel
- stanice na čerpanie pohonných hmôt
- cestná signalizácia

Prvé dve kategórie služieb spadajú do oblasti komerčných prevádzok a sú regulované trhovým mechanizmom na základe ponuky a spotreby. Na území mesta sú zriadené značkové predajne áut (Škoda), predajne náhradných dielov pre motorové vozidlá a servisné dielne pre bežný servis osobných a nákladných áut. Jednotlivé prevádzky sú súčasťou vybavenostných zariadení obchodného charakteru a charakteru služieb. Sú prevádzkované súkromným sektorom na úrovni právnických organizácií alebo fyzických osôb.

Čerpacie stanice pohonných hmôt verejného charakteru sú na území mesta zastúpené prevádzkami čerpacích staníc na hmoty nafta, benzín a kvapalný plyn (LPG). Údaje o jednotlivých prevádzkach, ich polohe a počet výdajných miest sú uvedené v tabuľkovej prílohe.

tab. 27: Čerpacie stanice pohonných hmôt

Ozn.	Čerpacia stanica (názov)	PFČasť (názov)	Výdajné miesta (počet stojanov)	PHM (druh)
1	Slovnaft	Štúrova	6	benzín, nafta
2	G& G	Hlavná	5	benzín, nafta
3	Shell	Nitrianska	5	benzín, nafta
4	Slovnaft	Nitrianska	4	benzín, nafta
5	Extrabenz	Nitrianska	5	benzín, nafta
6	Alpex	Štúrova	1	plyn

Čerpacie stanice PHM verejného charakteru poskytujú predajnú službu motoristom bežných motoristických potrieb zúženého potravinového sortimentu. Pri ČSP G&G a Shell sú prevádzkované umyvárky áut.

Potreba kapacít ČS PHM pre vnútromestskú potrebu je orientačne stanovená z predpokladov jazdného priemerného priebehu 14000 km/rok pri priemernej spotrebe PH 7,5 l/100 km a stupňa motorizácie pre mesto Šaľa 1 : 4,9. Z týchto hodnôt sa dá predpokladať, že na území mesta je cca 5031 osobných motorových vozidiel s celkovou ročnou spotrebou 5282550 l PHM. Jedno výdajné miesto predpokladá ročný výdaj PHM o objeme min. 500000 l a max. 650000 l.

Pre potreby vnútromestskej osobnej dopravy je aproximatívna potreba počtu výdajných miest ČSPHM min. 8 a max. 10. Táto potreba však nezahrňuje kapacity nákladnej podnikovej a tranzitnej dopravy. V súčasnosti je na území mesta zabezpečených spolu 25 výdajných miest pri verejných ČSPHM z čoho vyplýva dostatočné pokrytie vnútromestskej potreby pre osobnú automobilovú dopravu.

Neverejné čerpacie stanice PHM sú umiestnené v priestoroch väčších areálov podnikov, ktoré prevádzkujú dopravné služby. Na území mesta sa takéto ČSPHM nachádzajú v priestoroch areálov Abrahám – TRANS (Diakovská cesta), Investa (areál Dusla), MsByt. podniku (Dolná ul.), SAD (Staničná) a WTC AGRI (Diakovská).

Na území mesta je riešená cestná svetelná signalizácia nainštalovaná na ceste I/75 v križovatke Štúrova – ul SNP. V súčasnosti je mimo prevádzky, pretože stavebné úpravy križovatky neumožňujú zvládnutie špičkových dopravných intenzít v režime riadenia signalizáciou. Zariadenie slúži len ako výstražná signalizácia v režime blikavej žltej.

Pre ul. SNP v úseku od Kráľovskej po most sa uvažuje s rozšírením zariadení svetelnej signalizácie cca od roku 2006-2008, kde trasa bude riadená v líniovej koodinácii s čiastočným dymanickým riadením . Priečne smery a priečny prechod peších budú zaraďované na výzvu detektorom či tlačidlom pre peších. Z uvedeného dôvodu je potrebné nové body napojenia na trasu ul SNP realizovať už pre podmienky svetelného riadenia dopravy.

Na ostatných komunikáciách sa so zriadením cestnej svetelnej signalizácie neuvažuje.

Mestská, prímestská a medzimestská autobusová doprava

V období posledných 10 rokov bol zaznamenaný výrazný pokles vo využívaní mestskej hromadnej dopravy. Počet liniek a intenzita MHD bola výrazne obmedzená. Prepravu osôb na území sídla čiastočne zabezpečili aj prímestská hromadná doprava. MHD je využívaná v cykloch dňa vo väzbe na dochádzku obyvateľov za prácou do výrobných sektorov mesta – hlavne Dusla Šaľa. Linky MHD sú zamerané na obsluhunosť jednak zón práce a jednak sídla organizácií, škôl a verejných úradov. Rozmiestnenie zastávok MHD na území mesta zabezpečuje požadovanú dostupnosť do 500 m v časovom limite 10 min. pešej chôdze.

Spoje prímestskej autobusovej dopravy (v rámci okresu a priľahlých okresov) dominujú v rámci verejnej hromadnej dopravy osôb. Využívajú ich občania dochádzajúci do mesta za prácou, do škôl, na úrady a inštitúcie štátnej správy, za zdravotníckymi službami a obchodnou vybavenosťou.

Prímestskú HD zabezpečujú SAD Nové Zámky, SAD Dunajská Streda a SAD Nitra. Cez územie mesta prechádzajú medzimestské diaľkové linky iba v malom rozsahu.

Mestskú a prímestskú hromadnú dopravu zabezpečuje najmä DZ SAD Šaľa a to v celkovom počte 7 liniek, z toho:

- 405 402 Šaľa – Duslo,
- 405 403 Šaľa – Duslo,
- 405 407 Šaľa – Dlhá nad Váhom,
- 405 401 Šaľa – Sereď,
- 405 404 Šaľa – Komárno,
- 465 405 Šaľa – Galanta,
- 405 406 Šaľa – Trstice.

Diaľkové autobusové linky prechádzajúce mestom Šaľa:

- 401 503 Komárno – Galanta – Trnava – Piešťany – Trenčín – Turčianske Teplice (1/2 spojov) zabezpečuje SAD Nové Zámky,
  - 502 502 Čadca – Žilina – Prievidza – Nitra – Galanta (1/1 spojov) zabezpečuje Palus Emil Čadca,
  - 404 501 Nové Zámky – Kolárovo – Šaľa – Sládkovičovo – Senec – Bratislava (2/2 spojov) zabezpečuje SAD Nové Zámky,
- Diaľkové linky prechádzajú mestom v trasách ciest I., II. a III. triedy a v polohe Hlavnej ulice. Cieľové zastávky sú na hlavnej stanici SAD.

Súčasťou systému hromadnej dopravy sú zariadenia a prevádzkové plochy hlavnej stanice a zastávok. Priestor hlavnej stanice SAD je umiestnený v predpriestore staničnej budovy ŽSR. Priestor svojim prevádzkovým charakterom nespĺňa kvalitatívne kritériá súčasnej potreby v systéme zariadení hromadnej autobusovej dopravy hlavne z týchto hľadísk:

- nekvalitná povrchová úprava prevádzkových plôch bez vodorovného smerového a polohového značenia;
- nedostatočný informačný systém o prevádzke HD;
- v priestore absentujú doplnkové prevádzkové zariadenia sociálneho charakteru (čakárne, hygienické zariadenia, doplnkové služby a pod.)

Celý predpriestor v integrálnom spojení s prevádzkou ŽS má veľmi nízku prevádzkovú a estetickú kvalitu.

Zabezpečenie požadovaných služieb na kvalitatívnej úrovni súčasných potrieb determinuje riešiť koncepčne združený staničný priestor železnice a SAD ako jeden ucelený systémový a prevádzkový komplex v štandarde základného vybavenia.

Návrh cestnej dopravy

Návrh nadradenej cestnej siete

Návrh cestnej siete k návrhovému obdobiu tohto územného plánu predpokladá síce na území katastra mesta Šaľa identickú štruktúru nadradenej cestnej siete, prídje však k ich postupnému presmerovaniu tak, aby bolo možné v rámci navrhovaného centra Šaľa vytvoriť dopravno-upokojený priestor s vylúčením tranzitnej dopravy v kvalite pešej zóny. Návrh rieši najmä odklon cesty I/75 mimo zastavané územie mesta na jeho severnom okraji v navrhovanej trase tzv. Podunajskej osi, ktorej koridor tvorí najmä táto cesta.

Návrh vychádza z dopravného generelu, ktorý rieši odklon **cesty I/75** v trase obchádzajúcej obce Kráľová nad Váhom a Dlhá nad Váhom a v mestskej časti Veča je trasovaný severne v okraji zastavaného územia a severovýchodne mimo zastavané územie. Najväčším prínosom takto riešenej komunikačnej siete je jeho strategický význam vedenia dopravy mimo zastavané územie obcí a mesta Šale v polohe s bezkolíznou väzbou na výrobný komplex Duslo. Pre obchvat Šale sa na ceste I/75 uvažuje s kategóriou cesty C 11,5 na 80 km/h návrhovú rýchlosť. Pri tomto riešení obchvatu mesta Šaľa je nevyhnutné počítať aj s realizovaním obchvatu obce Trnovec nad Váhom: z cesty I/75 sa odpája pri prekladisku Dusla, prechádza cez pole a mimoúrovňovo križuje železničnú vlečku Trnovec – Duslo, pokračuje severným okrajom Trnovca, križuje cestu II/562, prechádza poľnohospodárskou pôdou a na I/75 sa napája v dnešnej križovatke I/75 a odbočkou na Horný Jatov. Jeho celková dĺžka je 3,85 km.

Takto špecifikovaná trasa predpokladá vybudovanie tzv. severného obchvatu mesta s vytvorením troch úrovňových križovatiek s možnosťou napojenia na mestskú komunikačnú kostru v nasledovných polohách:

- križovatka novej trasy cesty I/75 s pôvodnou trasou smerujúcou do Šale z Galanty (cesta zostáva ako dopravný privádzač západ) mimo katastrálne územie mesta (v katastrálnom území Kráľová nad Váhom)
- križovatka I/75 a II/573;
- križovatka I/75 a III/1368.

Podľa dopravného generelu (lit. 66) je navrhovaná aj križovatka pri odpojení novej trasy I/75 od pôvodnej pri vstupe do Veče – táto križovatka sa však nedoporučuje budovať z dôvodu snahy o utlmenie tranzitnej dopravy cez obytné územie.

Na úrovni preprojektovanej prípravy je potrebné vyhodnotiť vplyv navrhovanej prekládky cesty I/75 aj z hľadiska možných hlukových pomerov na okolitú zástavbu a podľa identifikovaných skutočností riešiť pasívne alebo aktívne (protihlukové bariéry) protihlukové opatrenia.

Cesta II/573 (R1, Šoporňa – Šaľa – Komárno) oproti súčasnému stavu mení svoju polohu v rámci PFCelku Šaľa a v smere na obec Dlhá nad Váhom. V súčasnosti v rámci PFCelku Šaľa je cesta vedená v rámci PFČasti Dolná ulica a ulica P. Pázmaňa v dĺžke 1,196 km¹, ktorá sa nahradí trasou v rámci PFČasti Vlčianska, Kráľovská a ulica SNP v dĺžke 1,883 km - trasa sa z centra vysúva na jeho obvod. Na tejto ceste bude potrebné nahradiť úrovňové križovanie železnice podjazdom vzhľadom terénnej konfigurácii. Pri vyústení cesty pri obci Dlhá nad Váhom sa navrhuje jej presmerovanie ako východný obchvat tejto obce, čo bude viesť ku čiastočnej korekcii trasy na území katastra mesta Šaľa.

Cesta III/1366 (Šaľa – Diakovce) oproti súčasnému stavu nemení svoju polohu, vzhľadom k novému trasovaniu II/573 sa však skrakuje a ukončí sa v polohe križenia s novonavrhovanou trasou cesty II/573, čím sa cesta v rámci PFČasti Hlavná ulica v dĺžke 0,433 km prekategORIZUJE do miestnej komunikácie. Podobne ako pri II/573 bude potrebné úrovňové križovanie so železnicou nahradiť podjazdom.

Cesta III/1368 (Šaľa – Močenok) oproti súčasnému stavu nemení svoju polohu táto cesta sa však ukončí v polohe križenia s novonavrhovanou trasou cesty I/75, čím sa cesta v rámci PFČasti Močenská cesta v dĺžke 0,396 km prekategORIZUJE do miestnej komunikácie.

Cesta III/1365 (Šaľa – Kráľová nad Váhom) ostáva oproti súčasnému stavu v nezmenenej polohe a v identickej kategórii, je nutná však úprava križovatky s cestou I/75, tak aby bola dodržaná minimálna vzdialenosť križovatiek 300m.

Návrh mestskej komunikačnej siete

Návrh mestskej komunikačnej siete predpokladá vybudovanie tzv. severného obchvatu mesta s vytvorením troch nových križovatiek prepájajúcich tranzitnú trasu na dopravný systém mesta. Tieto dopravné uzly spolu s ostatnými vstupmi ciest II a III triedy s ich prepojením ha hlavnú mestskú os vytvárajú ucelený nadradený systém zberných a obslužných komunikácií. Prepojenia na Mestskú os plnia funkciu dopravných privádzačov:

Dopravné privádzače funkčnej triedy B1, B2 prípadne C1 sú uvažované s parametrami pre kategórie MZ 14/60, MZ 12/50, MO 12/40 už v súlade

s pripravovanou aktualizáciou STN 73 6110, kde priesťahy ciest II. triedy sú uvažované vo funkčnej triede B2.

Východný mestský privádzač – cesta v PFČasti Dlhoveská cesta (od križovatky s I/75 po Nitriansku ul.) - v celej svojej dĺžke je súčasťou priesťahu cesty II/573. Je uvažovaná vo funkčnej triede B2 a kategórii MZ 12/50

Večiansky miestny privádzač - cesta v PF Časti Močenská ulica – Nitrianska (os križovatky s I/75 po križovatku s Dlhoveskou cestou. V súčasnosti je to cesta III/1368. V návrhu je zaradená vo funkčnej triede B2 a kategórii MZ 12/50

Západný mestský privádzač – cesta od križovatky I/75 po ul. SNP. Pozostáva z dvoch trás. Štúrova a Kráľovská. Štúrova ul. je v súčasnosti priesťahom cesty I/75. vzhľadom na nedostatočné parametre križovatiek je v prechodnom období – do vybudovania nového severného obchvatu dopravná záťaž rozdelená do dvoch jednosmerných trás. Štúrova pre smer do Galanty a Kráľovská pre smer do Šale. Parametre týchto mestskejších komunikácií pre návrhové obdobie po vybudovaní novej trasy I/75 sa pre návrh uvažujú vo funkčnej triede B2 a kategórie MZ 12./50

Diakovský miestny privádzač – Diakovská cesta od vstupu cesty III/1366 do zastavaného územia – po Kráľovskú cestu - križovatka s cestou II/573. Navrhnutá je vo funkčnej triede B2 kategórie MZ 12/50. križovanie so železničnou traťou je navrhnuté podjazdom.

Hetméňsky miestny privádzač – Dolná ulica od vstupu cesty II/572 do zastavaného územia po Vlčiansku ul. V celej svojej dĺžke je priesťahom cesty II/573 V Návrhu je uvažovaná vo funkčnej triede B2 a kategórie MZ 12/50. Križovanie železničnej trate je uvažované podjazdom.

Privádzač Vršky – mestská komunikácia v trase Družstevnej ul. od navrhovaného centra Vršky po križovatku s cestou II/573. navrhnutá je vo funkčnej triede C1 a kategórie MO 12/40

Farkašínsky privádzač – ul. Fraňa Kráľa vo Veči – od navrhovaného centra Farkašín po Nitriansku cestu. Je to mestská komunikácie funkčnej triedy C1 s kategóriou MO 12/40.

Bilický privádzač – Murgašova ulica od perspektívne uvažovaného centra Bilica po trasu cesty III/1366. Je to mestská komunikácia funkčnej triedy C1 a kategórie MO 12./40

Mestská os – na ktorú sú naviazané všetky dopravné privádzače. Tieto komunikačné vstupy sú naviazané na komunikačnú chrbticu mesta tvorenú cestami – Vlčianska ulica, Kráľovská ulica, ulica SNP – Most cez Váh – Nitrianska ulica po križovatku s Dlhoveskou cestou. V súčasnosti jej čas je priesťahom cesty I/75. Pre návrhové obdobie sa do tejto trasy preloží priesťah cesty II/573. navrhnutá je vo funkčnej triede MZ 12/50. Trasa prevádza najväčšiu časť vnútromestskej dopravy a tranzitnú dopravu z ciest II a III triedy.

Mestská os a dopravné privádzače tvoria sieť hlavných mestskejších komunikácií mesta Šaľa a ich navrhnuté parametre vytvárajú primerané podmienky pre zvládnutie dopravných nárokov výhľadového obdobia.

Spôsob križovania jednotlivých mestskejších komunikácií je navrhovaný výlučne úrovňovým spôsobom s uprednostňovaním so zriaďovaním okružných križovatiek všade tam, kde to umožnia najmä priestorové podmienky. Vo vytýpaných polohách je však potrebné zriaďovať svetelné križovatky najmä na trase ulice SNP uvažovať s min. 4 riadenými križovatkami – Kráľovská, Štúrova, Pázmaňa a Billa, s dopĺňujúcimi priečnymi pešími priechodmi či podružnými zapojeniami priľahlých oblastí. Pre toto obdobie je nutné uvažovať s uceleným systémom koordinovaného riadenia dopravy cestnou svetelnou signalizáciou. Dopravné zariadenia musia umožniť zaraďovanie priečných prechodoch peších na výzvu a bezpečný pohyb osôb so zníženou orientáciou a pohyblivosťou. – bezbariérové trasy a sluchové a vibračné signály.

Pre zvládnutie dopravno-obslužných nárokov v rámci centra Šaľa v súvislosti s vybudovaním pešej zóny je potrebné v určitej časovej návaznosti vybudovať komunikácie umožňujúce dopravnú obsluhu centra, objazd centra a umiestnenie statickej dopravy. Prepojenie medzi ulicami Pázmaňa a Školská je podmienené preložením areálu letného kina (amfiteátra) a zabezpečením hygienických podmienok voči existujúcej zástavbe (škola a bývanie). Z hľadiska časovej postupnosti bude táto stavba realizovaná v horizonte 10 až 15 rokov (ponávrhové obdobie platnosti ÚPN CMZ Šaľa).

Návrh riešenia statickej dopravy

Každá obec, sídlo či mesto je v riešení dopravy odlišná, výrazne závislá od svojho historického vývoja, geografickej polohy, možností dopravného napojenia a počtu obyvateľov a najmä ich pracovných či iných aktivít. Pritom aj v rámci mesta je potrebné diferencovať jednotlivé plochy podľa typu zástavby a spôsobu ich funkčného využívania – je potrebné na úrovni mesta stanoviť tzv. parkovaciu politiku s priamym dopadom na riadenie mesta s osobitnou kontrolou centra. Návrh riešenia statickej dopravy vychádza z predpokladu stupňa motorizácie pre mesto Šaľa 1:3 a sú špecifikované nasledovné zásady:

- pri každej novej výstavbe a podľa možností aj pri rekonštrukcii musí byť dodržaná podmienka riešenia normovej potreby parkovania na vlastnom pozemku resp. integrovanú v rámci objektu, v prípade, že nie je možné preukázateľne dodržať túto podmienku mestom budú určené iné spôsoby a formy riešenia – výstavba hromadných garáží pre potreby takýchto prevádzok najmä v oblasti centra PFCelku Šaľa. Navrhujeme výstavbu troch takýchto objektov každý o kapacite 150 státí, ktoré by súčasne plnili aj potreby krátkodobého parkovania pre návštevníkov mesta. Poloha týchto parkovacích objektov je navrhovaná pri jednotlivých vstupoch do centra Šaľa, doporučuje sa integrácia s inými vybavenostnými funkciami;
- vyriešiť normovú potrebu parkovania pre existujúce bytové domy bez garáží a pre existujúce bytové domy, ktoré majú zriadené garáže vo forme radových garáží, t.j. jedná sa o 6679 státí (viď. tab. 26), ktoré je potrebné vybudovať vo forme hromadných garáží (40% - 2672 státí, viď. tab. 28) a časť vo forme verejných parkovísk (60% - 4007 státí), pričom je potrebné dodržať dostupnosť k jednotlivým bytom do 400m;
- postupne nahrádzať radové garáže integrovanou formou, t.j. jedná sa o nahradenie 1253 jednotlivých garáží (viď. tab. 24). Problémom je však jednak vysoký podiel garáží v osobnom vlastníctve, čo znemožňuje spoločný postup rekultivácie územia a neporovnateľná pôvodná cena garáže so súčasnými finančnými nárokmi na výstavbu 1 odstavného státia v hromadnej garáži;
- riešenie parkovania návštevníkov je orientované na sústredené verejné plochy, parkovanie pozdĺž komunikácií, prípadne hromadných garáží;
- v jednotlivých lokalitách je nutné vyhradiť parkovacie miesta na 24h pre obyvateľov s telesným postihnutím, ako aj pre obyvateľom napr. v čase 16.00-08.00h pričom podiel vyhradených státí by nemal presiahnuť 30 % plôch;

¹ v rámci prieskumov a rozborov (lit. 57) bola v súčasnosti evidovaná iná trasa cesty II/573, správna poloha je vyznačená v Územnom generale pre oblasť dopravy v meste Šaľa (lit. 66).

tab. 28: Zoznam a kapacity hromadných garáží

Označenie (podľa výkresu)	PFCelok (názov)	Kapacita (počet boxov)
HG Nemocnica	Šaľa	150
HG Hlavná	Šaľa	150
HG Dolná	Šaľa	150
HG1	Šaľa	48
HG2	Šaľa	250
HG3	Šaľa	150
HG4	Šaľa	150
HG5	Šaľa	250
HG6	Šaľa	150
HG7	Šaľa	250
HG8	Šaľa	250
HG9	Šaľa	250
HG10	Nová Veča	250
HG11	Nová Veča	250
HG12	Nová Veča	250
HG13	Nová Veča	250
Spolu pre PFCelok Šaľa		2198
Spolu pre PFCelok Veča		1000
Spolu		3198

Návrh dopravných zariadení
Typologická druhovosť dopravných zariadení:

- nakladacia a vykladacia stanica kontajnerov
- stanice na čerpanie pohonných hmôt
- predajne motorových vozidiel a náhradných dielov
- servisy motorových vozidiel
- cestná signalizácia

Kategórie služieb (predajne motorových vozidiel a náhradných dielov, servisy motorových vozidiel) spadajú do oblasti komerčných prevádzok a sú regulované trhovým mechanizmom na základe ponuky a spotreby. Z tohto pohľadu nie potrebné ich špecifické regulovanie, resp. spadajú pod vyššiu vybavenosť do kategórie Obchod, služby (pozri strana 74). Špecifickou kategóriou dopravných zariadení je nakladacia a vykladacia stanica kontajnerov (terminál), ktorá má špecifické nároky na územné súvislosti a dopravné väzby (železnica a cestná doprava).

Nakladacia a vykladacia stanica kontajnerov má špecifický charakter a vzhľadom na svoju povahu vyžaduje umiestnenie kontaktne pri železnici v polohe nákladnej stanice. Na území mesta Šaľa je možné doporučiť len výnimočne polohu v rámci PFCelku Pod Bilicou PFČasť Diakovská. Ako výhodnú polohu možno označiť navrhovaný nákladný prístav pri železničnom moste prípadne areál Duslo Šaľa.

Čerpacie stanice pohonných hmôt verejného charakteru sú na území mesta zastúpené prevádzkami čerpacích staníc na hmoty nafta, benzín a kvapalný plyn (LPG). V súčasnosti sa na území mesta nachádza dostatok výdajných miest pre PHM pre pokrytie potreby vnútromestskej osobnej automobilovej dopravy (zoznam čerpacích staníc viď. tab. 27).

Pre potreby nárastu automobilovej dopravy pre návrhové obdobie bude pri predpoklade stupňa motorizácie 1:3, priemernej spotrebe PHM 7,5l/100km a s odhadu jazdného priebehu 14000 km/rok bude na území mesta cca. 10000 osobných motorových vozidiel s celkovou ročnou spotrebou 10500000 l PHM. Pri predpoklade, že jedno výdajné miesto má ročný výdaj PHM o objeme min. 500000 a max. 650000 l PHM pre potreby vnútromestskej osobnej dopravy je aproximatívna potreba počtu výdajných miest ČSPHM min. 16 a max. 21. Z tejto úvahy je zrejmé, že aj pri uvažovaných nárast je súčasný stav výdajných miest dostatočný. Pri tejto súvahe sa predpokladá, že PHM typu LPG budú súčasťou jednotlivých čerpacích staníc.

Z hľadiska lokalizácie jednotlivých čerpacích staníc je však nutné zdôrazniť, že poloha niektorých objektov je z pohľadu formovania urbanistickej štruktúry nevhodná a preto je potrebné uvažovať najmä ku koncu návrhového obdobia s ich premiestnením. Jedná sa najmä o čerpacie stanice Slovnaft a Shell v PFCelku Nová Veča a G&G v PFCelku Šaľa, kde sa predpokladá vzrast centrotvorných prvkov. Vhodným miestom pre ich preloženia sa stane nová trasa I/75, najlepšie v polohe križenia s II/573, resp. vhodnou polohou budú miesta na ceste II/573 a III/1366 v PFCelku Pod Bilicou.

Neverejné čerpacie stanice nie sú z pohľadu územného plánu regulované a ich prevádzka a potreba sa riadi filozofiou jednotlivých komerčných prevádzok, ich prevádzkovanie a zriaďovanie musí podliehať prísnej kontrole a je nutné zabezpečiť, aby neboli prevádzkované v lokalitách bývania, resp. ich vymedzené ochranné pásmo nesmie zasahovať do polôh navrhovaných pre bývanie.

Cestná svetelná signalizácia sa bude na území mesto rozvíjať najmä v období 2006-2008 kedy zvýšenie intenzity dopravy sťaží dopravné pomery v trase ul SNP – Nitrianska. A najmä zhoršia sa podmienky pre priečny pohyb peších. Na trase ulice SNP je potrebné uvažovať s min. 4 riadenými križovatkami – Kráľovská, Štúrova, Pázmaňa a Billa, s dopĺňujúcimi priečnymi pešími priechodmi či podružnými zapojeniami príľahlých oblastí.

Pre toto obdobie je nutné uvažovať s uceleným systémom koordinovaného riadenia dopravy cestnou svetelnou signalizáciou. Dopravné zariadenia musia umožniť zaraďovanie priečných prechodoch peších na výzvu a bezpečný pohyb osôb so zníženou orientáciou a pohyblivosťou. – bezbariérové trasy a sluchové a vibračné signály.

Na Nitrianskej ceste je v súčasnosti vybudovaný kruhový objazd v mieste napojenia na Dolnoveskú cestu. Z uvedeného dôvodu sa so zriadením signalizácie v tejto časti mesta neuvažuje.

Návrh hromadnej autobusovej dopravy
Diaľková autobusová doprava aj v budúcnosti nebude pravdepodobne taká rozvinutá z dôvodu existencie kvalitného železničného napojenia mesta, preto sa táto sústreďuje najmä na cieľové lokality, ktoré nepokrýva vlakové spojenie alebo tvorí len doplnkovú sieť k železničnej doprave. Napriek predpokladu stagnácie takejto dopravy má v oblasti hromadnej dopravy svoje miesto a nezastupiteľnú úlohu, a preto je potrebnú ju primerane podporovať. Je žiadúce, aby všetky diaľkové linky mali svoju zastávku výlučne na autobusovej stanici.

Prímestská autobusová doprava má už intenzívnejší charakter a plní viacero funkcií: doprava z okolitých obcí do mesta Šaľa, doprava z okolitých obcí do areálu Dusla, v súběžných trasách s mestskou hromadnou dopravou plní aj jej funkcie. Preto je v princípe žiadúce aby prímestská doprava v rámci mesta kopírovala trasy mestskej hromadnej dopravy t.j. aby do mesta stupovala výhradne mestskými privádzačmi a v rámci mesta sa trasovala po komunikačnej kostre. Konečná zastávka resp. pri tranzitných linkách hlavná zastávka každého spoja musí byť autobusová stanica.

Mestská hromadná doprava nie je v súčasnosti samostatného charakteru, ale postupne je vhodné vytvoriť systém mestskej hromadnej dopravy, ktorá by prepájala jednotlivé centrá trasovaná po komunikačnej kostre mesta a v rámci centra Šaľa s rozložením zastávok tak, aby bola splnená dostupnosť do 500m pri centrách do 300m. Doporučujeme pri vzniku pešej zóny ponechať možnosť premávania autobusu cez túto zónu.

Autobusová stanica je v súčasnosti tvorená len vymedzenou plochou s chýbajúcim zázemím vzhľadom na intenzitu autobusovej dopravy. Je žiadúce a nevyhnutné v budúcnosti vytvoriť integrovaný nástup pre autobusovú a železničnú stanicu – a veľmi vhodné je jej posunutie a orientovanie k Hlavnej ulici. Súčasne je nevyhnutné zvýšiť kvantitu a kvalitu poskytovaných služieb.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu cestnej dopravy
Prekládka cesty I/75 (D-01) - Verejno-prospešná stavba vyplývajúca z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie (lit. 22). Jedná sa prekládku cesty I/75 z intravilánu mesta. Dĺžka novonavrhovaného úseku je 3,85 km.

Zmena kategórie miestnej komunikácie Štúrova ulica (D-02) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Štúrovu ulicu prekategORIZOVAŤ DO MZ 12/30.

Zmena kategórie miestnej komunikácie Kráľovská ulica (D-03) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Kráľovskú ulicu prekategORIZOVAŤ DO MZ 12/50.

Zmena kategórie miestnej komunikácie Dlhoveská ulica (D-04) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Dlhoveskú ulicu prekategORIZOVAŤ DO MZ 12/50.

Zmena kategórie miestnej komunikácie Jesenského ulica a prepojenie na ulicu Vlčanská (D-05) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Jesenského ulicu prekategORIZOVAŤ DO MO 12/40 a súčasne bude potrebné vytvoriť prepojenie na Vlčanskú ulicu.

Zmena kategórie miestnej komunikácie Murgašova ulica a prepojenie na cesty I. triedy I/75 (D-06) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Murgašovu ulicu prekategORIZOVAŤ DO MO 12/40 a súčasne bude potrebné vytvoriť prepojenie na cestu I/75.

Zmena kategórie miestnej komunikácie Družstevná ulica (D-07) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Družstevnú ulicu prekategORIZOVAŤ DO MO 12/40.

Zmena kategórie miestnej komunikácie ulice Fraňa Kráľa a Komenského ulice (D-08) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné ulicu Fraňa Kráľa a Komenského ulicu prekategORIZOVAŤ DO MO 12/40.

Nová obslužná komunikácia v PFČasti Šaľa-centrum prepájajúca Kráľovskú a Štúrovu ulicu (D-09) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s realizáciou pešej zóny bude potrebné vytvoriť systém obslužných komunikácií.

Smerová úprava cesty III/1365 v napojení na cestu I/75 (D-10) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s realizáciou tzv. severného obchvatu bude potrebné urobiť smerovú úpravu napojenia cesty III/1365 v napojení na cestu I/75.

Asanácie radových garáží (D-11) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s postupným nahradzovaním radových garáží formou hromadných garáží budú postupne jednotlivé radové garáže asanované. Celkovo sa jedná o 25 lokalít o celkovej kapacite 1253 státi.

Výstavba hromadných garáží (D-12) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s postupným nahradzovaním radových garáží formou hromadných garáží budú postupne vybudované hromadné garáže. Celkovo sa jedná o 15 lokalít o celkovej kapacite 3150 státi.

V polohe pri autobusovej stanici sa požaduje riešiť dopravné zariadenie pre zachytenie statickej dopravy na okraji centrálnej mestskej zóny - verejné viacúrovňové parkovacie garáže. Objekt riešiť vrátane prístupovej cesty, ktorá bude zabezpečovať aj dopravný prístup do vnútorných priestorov pozemkov medzi ulicami Hlavná a SNP.

Integrovaná železničná a autobusová stanica (D-13) – verejno-prospešná stavba. Výstavba nového komplexného integrovaného systému železničnej a autobusovej stanice. Súčasťou stavby je aj speronizovanie železničných nástupíšť.

Kruhová úrovňová križovatka (D-17) – verejno-prospešná stavba. Prestavba jestvujúcej štvoramennej križovatky na kruhovú úrovňovú.

Úprava obslužnej a prístupovej komunikácie v PFČasti Pod Bilicou - Diakovská zabezpečujúca prístup k navrhovanému cintorínu (D-18) – verejno-prospešná stavba. V súvislosti s realizáciou cintorína bude potrebné vytvoriť podmienky pre obslužnú a prístupovú komunikáciu tak, aby bol zabezpečený bezkolízny dopravný prístup k vstupu do areálu cintorína.

Cestné podjazdy v križení so železnicou v polohách Hlavná a Vlčanská (D-19) – verejno-prospešná stavba. Prestavba úrovňových križení cestných komunikácií so železnicou na mimoúrovňové formou podjazdov. Celkovo sa jedná o dva mimoúrovňové podjazdy v polohách ulíc Hlavná a Vlčanská.

Prekládka cesty II/573 – obchvat obce Dlhá nad Váhom (D-20) – verejno-prospešná stavba. Prekládka trasy ako východný obchvat obce Dlhá nad Váhom.

Ochranné pásma cestných komunikácií a zariadení
Ochranné pásmo ciest. Kochrane ciest a prevádzky na nich mimo zastavaného územia alebo v území určenému k trvalému zastavaniu slúžia cestné ochranné pásma. V týchto pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť cesty alebo prevádzku na nich. Pre diaľnice je to 100m od osi príľahlej osi vozovky diaľnice, pre cesty I. triedy 50m od osi príľahlej vozovky, pre cesty II. triedy od osi príľahlej vozovky 25m a pre cesty III. triedy 20m. V zastavanom území platí pre všetky mestské komunikácie ochranné pásmo 6m od okraja vozovky. V okolí úrovňových križovatiek ciest s inými pozemnými komunikáciami a s železnicami sú hranice cestných ochranných pásiem určené zvislými plochami, ktorých poloha je daná rozhladovými trojuholníkmi (podľa príslušnej normy).

3.2.3.2 Pešia doprava

Súčasná charakteristika pešej dopravy

Pešia doprava je významným článkom v systéme dopravných pohybov a zabezpečuje dosiahnutie cieľa (miesta práce, oddychu, bývania a služieb). Na území mesta sa realizujú druhy pešieho pohybu:

- cieľový, sleduje dosiahnutie záujmového cieľa vyvolaného potrebou obyvateľstva;
- rekreačný, sleduje buď viazaný pohyb za účelom dosiahnutia záujmového poznávacieho cieľa, alebo voľný neviazaný pohyb bez určitého cieľa, kde dominuje pohyb a pobyt v mestskom alebo prírodnom prostredí.

V obytných celkoch sú vytvorené podmienky pre peší pohyb vo forme chodníkov v súbehu s miestnymi cestnými komunikáciami. V centrálnej časti mesta sú vytvorené podmienky pre peší pohyb vo forme chodníkov a spevnených rozptylových plôch v priestore Hlavnej ulice (základ priestorovej pešej zóny). V priestore okolo rieky Váh sú vytvorené podmienky pre rozptylové spevnené a nespevnené línie a plochy pešieho pohybu v prírodnom prostredí. Na území mesta nie je vytvorený koridor pre peší pohyb v prepojení mestských častí Šaľa a Veča. Peší pohyb sa realizuje cez dopravný mostový objekt po súbežných chodníkoch s cestnou komunikáciou. Na území mesta sa nedajú jednoznačne špecifikovať významné pešie ťahy v ich priestorovej forme.

Návrh pešej dopravy

Na úrovni územného plánu obce nie možné bližšie špecifikovať konkrétne návrhy pre rozvoj pešej dopravy na úrovni celého mesta, je však žiaduce stanoviť určité základné priority pre jej rozvoj v niektorých významných polohách.

Je žiaduce v najbližšom období vymedziť pešiu zónu v rámci PFCelku Šaľa na Hlavnej ulici a vytvoriť tak podmienky pre zatraktívnenie tohto priestoru nielen pre obyvateľov mesta ale aj jeho návštevníkov. Presné vymedzenie pešej zóny je však potrebné stanoviť na podrobnejšej úrovni (územný plán zóny). Z hľadiska širších súvislostí a predpokladov vo výhľade navrhujeme vytvoriť širší priestor s ukludnenou dopravou bez umožnenia prejazdu len s cieľovou dopravou v rámci vstupov do centra mesta (PFČasťami Pázmaňa, Štúrova ulica, Hlavná a Dolná ulica).

Predchádzajúca územnoplánovacia dokumentácia (lit. 64) riešila výstavbu prepojovacej pešej lávky medzi mestskými časťami Šaľa a Veča v súvislosti s významným peším ťahom medzi týmito časťami mesta. Sme toho názoru, že v zmysle stratégie rozvoja mesta je poloha tejto lávky neaktuálna. Bolo by vhodné namiesto takejto samostatnej lávky uvažovať z efektívnym súčasným mostným prepojením (rozšírenie chodníkov a vytvorenie cyklistických chodníkov na úkor automobilovej dopravy). Pri budovaní nového mostného prepojenia už perspektívne uvažovať aj s peším a cyklistickým prepojením.

Pre potreby rekreácie a športových aktivít je prirodzené s uvažovaním významných peších chodníkov v integrácii s uvažovanými cyklistickými trasami. Vznikli by tak významné rekreačné priestory, ktoré by umožňovali rôzne pohybové aktivity vo veľmi vhodnom prostredí.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu pešej dopravy

Pešia zóna (Z07) – verejno-prospešná stavba. Táto verejno-prospešná stavba je popísaná v kapitole Verejné priestranstvá na strane 54.

3.2.3.3 Cyklistická doprava

Súčasná charakteristika cyklistickej dopravy

Územie mesta Šaľa a celé územie regiónu (okresu Šaľa) má vhodné podmienky a záujmový potenciál pre využitie cyklistickej dopravy v rámci potreby lokálnej prepravy (cesty za prácou a vybavenosťou) a rekreačnej (turistickej) aktivity voľného pohybu v mestskom a prírodnom prostredí.

V regionálnych dimenziách územím mesta Šaľa prechádzajú tieto významné cyklotrasy magistrálneho a regionálneho významu, ktoré sú však v súčasnosti bez značenia a príslušného technického vybavenia:

- Vážska cyklomagistrála: Patrí medzi náročnejšie (v úseku nad Šaľou) až menej náročné (v úseku od Šale do Komárna) cyklotrasy, s celkovou dĺžkou 97 km a prevýšením 7-26 m. Cyklomagistrála vedie z Horných Zeleníc, cez Šúrovce, Dolnú Stredú, popri vodnom diele Kráľová nad Váhom do Šale, kde pokračuje ďalej smerom na juh cez Vlčany nad Váhom, Neded, Kolárova a odtiaľ až do centra Komárna. Popod most, sa cestným prechodom do Maďarska, napája na Dunajskú cyklotrasu. V rámci katastra mesta Šaľa má tento úsek dĺžku 11.5km;
- Podunajský cyklookruh: Je relatívne dlhý (58 km) a na kondíciu náročnejšia cyklotrasa, ktorá vedie zo Šale a po prechode mosta cez Váh pokračuje smerom na sever po hrádzi na ľavostrannom brehu Váhu. Prechádza obcami Dlhá nad Váhom, popri vodnej nádrži Kráľová nad Váhom smerom na Šoporňu, Šintavu, Vinohrady nad Váhom, ďalej Dvorníky, Šalgočka, Pusté a Zemianske Sady do Paty, ďalej cez Hájske a Močenok späť do Šale. Úsek Duslo Šaľa – Šaľa je prirodzene využívaný aj ako prístup do práce pre obyvateľov mesta. V rámci katastra mesta Šaľa má tento úsek dĺžku 6.0km;
- Vážsky cyklookruh: Je menej náročnou, rekreačnou trasou, s možnosťou využitia podmienok cykloturistiky, kúpeľného a poznávacieho turizmu. Dĺžka trasy je 41,5 km s minimálnym prevýšením. Zo Šale sa prechádza smerom do Diakoviec a odtiaľ pokračuje smerom na juh do Tešedíkova a cez Žihárec do Vlčian nad Váhom. Ďalej pokračuje cez Selice a Trnovec nad Váhom späť do Šale. Druhá alternatíva ponúka, popri pravostrannej hrádzi Váhu návrat z Vlčian nad Váhom späť do Šale Vážskou cyklomagistrálou. V rámci katastra mesta Šaľa má tento úsek dĺžku 4.0km.

V trasách ciest I., II., III. triedy v smeroch k výrobnému komplexu Duslo, k obciam Trnovec nad Váhom, Dlhá a Kráľová nad Váhom, Diakovce a Vlčany (resp. Hetméri). V súčasnosti sú využívané jestvujúce komunikácie pre cyklistickú dopravu, ktorá obmedzuje dopravu automobilovú a je rizikovým faktorom z hľadiska dopravnej bezpečnosti. V uvedených trasách sa požaduje riešiť oddelené cyklistické chodníky a tak vylúčiť priamu kolíziu cyklistickej a automobilovej dopravy.

Na území mesta nie sú vybudované špeciálne trasy – cyklistické chodníky pre cyklistickú dopravu. Rozvojové predpoklady cyklistickej dopravy v lokálnom a regionálnom význame vyvolávajú potrebu vypracovať ucelenú koncepciu cyklotrás na území mesta vrátane ich základného technického vybavenia.

Návrh cyklistickej dopravy

Návrh rozvoja cyklistickej dopravy je založený v dvoch polohách:

- podporovať a predovšetkým vy(do)budovať všetky magistrálne a regionálne cyklotrasy, ktoré sa stanú základom rozvoja rekreačnej cykloturistiky a súčasne spĺňajú aj nároky cyklistickej dochádzky za prácou. Predstavuje to postupne vy(do)budovať 21.5km cyklistických chodníkov s kvalitným povrchom a značením;
- na území mesta v rámci všetkých hlavných uličných koridorov budovať súbežne cyklistické chodníky umožňujúce bezkolíznú každodennú cyklistickú prevádzku v rámci mesta. Predstavuje to postupne vybudovať 12.9 km cyklistických chodníkov s kvalitným povrchom a značením;
- mimo zastavané územie mesta pre zabezpečenie prístupu k výrobným prevádzkam a prístupu k priľahlým obciam (Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom a Trnovec nad Váhom) v súbehu s cestnými komunikáciami budovať cyklistické chodníky v integrácii s pešími chodníkmi.

Pri budovaní nových cyklistických trás je v rámci predprojektovej a projektovej prípravy riešiť bezkolízný prechod cez cesty I. a II. triedy, v polohách nábřeží mimoúrovňovým spôsobom.

V prípade dobudovania týchto vyznačených cyklotrás vznikne na území katastra mesta pomerne hustná sieť cyklistických chodníkov, ktoré do budúcnosti významne podporia cyklo dopravu a budú sa významne podieľať na delbe dopravných nárokov. Očakáva aj prirodzene veľký vzrast významu rekreačnej cykloturistiky, ktorá má v tomto regióne veľký doteraz nevyužitý potenciál.

3.2.3.4 Železničná doprava

História železničnej dopravy

Prvá železnica vedúca aj cez Šaľu bola daná do prevádzky v roku 1850 vďaka ktorej bola Šaľa napojená na hlavné mestá vtedajšieho štátneho útvaru Viedne a Budapešti. V rokoch 1872 až 1883 prebieha výstavba tzv. Považskej železnice, ktorá prepájala Budapešť s Považím.

Mesto Šaľa v širšom kontexte železničnej dopravy

Celková dĺžka železničných tratí na území regiónu Šaľa je 36 km a hustota železničnej siete (0,1 km/km²) prevyšuje celoslovenský priemer (0,07 km/km²). Železničné trate, ktoré prechádzajú územím regiónu Šaľa, umožňujú prepojenie Slovenska v smere západ – východ (Bratislava – Galanta – Šaľa – Levice – Zvolen – Košice) a západ – juhovýchod (železničná trať Bratislava – Galanta – Šaľa – Nové Zámky – Štúrovo) pokračovaním do Budapešti, čím sa radí k tratiam medzinárodného významu.

Ďalších 23 km železničných tratí je jednokoľajných a neelektrifikovaných, pre spojenie lokálneho významu je to železničná trať v úseku Šaľa – Neded, využívaná najmä pre osobnú, vo veľmi malej miere i pre nákladnú železničnú dopravu.

Dôležitým železničným uzlom pre osobnú dopravu je Šaľa a pre nákladnú dopravu Trnovec nad Váhom, odkiaľ je vedená vlečka, spájajúca železničnú trať so závozom Duslo Šaľa a.s.

Železničná doprava na území katastra mesta Šaľa

Železničná stanica Šaľa je stanicou medziľahlou na dvojkoľajnej elektrifikovanej železničnej trati č. 120 Devínska Nová Ves - Bratislava – Štúrovo v km polohe 114,3km. Je stanicou prípojnou pre regionálnu jednokoľajnú neelektrifikovanú železničnú trať č. 124 Šaľa – Neded. Že Šaľa je spôsobilá na prepravu osôb a tovarových zásielok. V stanici zastavujú aj niektoré vlaky medzinárodnej osobnej prepravy. Výpravná budova je v stave podľa pôvodného typu objektov výpravných budov. Nebola doposiaľ rekonštruovaná. Má plochu 240m². Svojím štandardom nezodpovedá súčasným potrebám.

V priestore železničnej stanice Šaľa je päť koľají, ktoré umožňujú nakládkovú a vykládkovú činnosť. Zo stanice odbočuje vlečková koľaj s tromi vlečkami. V predpriestore železničnej stanice je situovaná stanica SAD, čo vytvára podmienky pre dobrú kombináciu vo väzbe systému hromadných dopráv. Duslo Šaľa je obsluhované vlastným vlečkovým systémom, ktorý je viazaný na stanicu Trnovec nad Váhom.

Na traťovom úseku Galanta – Palárikovo, v ktorom je situovaná aj železničná stanica Šaľa boli tieto denné počty vlakov:

- 1996/97 117 vlakov (66 osobných, 51 nákladných);
- 1997/98 127 vlakov (62 osobných, 65 nákladných);
- 2001/02 116 vlakov (67 osobných, 49 nákladných);
- 2002/03 116 vlakov (67 osobných, 49 nákladných);

Grafikon vlakovej dopravy pre roky 2002/2003 na trati Šaľa – Neded uvažuje so siedmimi párami vlakov osobnej dopravy a jedným párom nákladnej dopravy. V súčasnosti je osobná doprava na predmetnej trati dočasne zastavená.

Železnice Slovenskej republiky pripravujú modernizáciu železničnej trate č. 120 Bratislava – Štúrovo, ktorá je súčasťou medzinárodného transeurópskeho koridoru č. 4. Účelom modernizácie je zvýšenie traťovej rýchlosti na 160 km/hod, zvýšenie únosnosti trate (22,5 ton na nápravu), odstránenie úrovňových križení s cestnými komunikáciami a peronizácia stanice s mimoúrovňovým prístupom cestujúcich na nástupište (č.2). Predpokladáme, že pripravované modernizačné počiny sa budú realizovať v ochrannom pásme dráhy.

Budúce zámery a rozvoj železničnej dopravy a zariadenia železničnej dopravy

V zámere koncepčného rozvoja regiónu Nitrianskeho kraja sa predpokladá prepojenie železníc Trnovec nad Váhom – Nitra v novej trase. Takého prepojenie zvýrazní vzťah mesta Šaľa ku krajskému mestu Nitra, na území katastra mesta Šaľa to však neprináša žiadne zmeny.

Podľa súčasných podmienok rozvoja železničnej siete sa dá očakávať presun dopravných množstiev zo železničnej dopravy na ostatné druhy dopravy najmä všetky druhy automobilovej dopravy. Z tohoto faktu vyplýva postupne klesajúci význam železničnej dopravy pre mesto a naopak stúpajúci význam autobusovej, nákladnej automobilovej a osobnej automobilovej dopravy.

Osobná železničná stanica. Železničná stanica Šaľa z hľadiska prevádzkového už nevyhovuje podmienkam železničnej dopravy a navyše aj poloha nástupu nie je úplne vhodnou pre prístup. Navrhujeme výstavbu novej výpravnej budovy železničnej stanice Šaľa, posunutú o 200m juhovýchodným smerom ako spoločnej výpravnej budovy spoločne s autobusovou stanicou. Automobilový prístup k železničnej stanici bude po dnešnej ulici SNP, peší prístup však bude z Hlavnej ulice tak, aby peší ťah vyúsťoval priamo do centra.

Nákladná železničná stanica. Nákladná železničná stanica sa nachádza v areáli Duslo Šaľa, slúžiaca pre potreby prevádzok sústredených v tomto areáli a nakladanie a vykladanie sa realizuje aj v priestore osobnej železničnej stanice Šaľa. Do budúcnosti by sa malo nakladanie a vykladanie tovaru v priestore osobnej stanice vylúčiť a presunúť do integrovaného priestoru navrhovaného nákladného lodného prístavu pri železničnom moste resp. presunúť do nákladnej stanice Trnovec nad Váhom a v tejto súvislosti bude potrebné riešenie pripojenia železničnej vlečkovej kofaje k nákladnému lodnému prístavu. Navrhovaná vlečková trať nie je vo výkresovej časti zakreslená pretože jej trasa sa bude nachádzať na území katastra obce Trnovec nad Váhom.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu železničnej dopravy
Integrovaná železničná a autobusová stanica (D-13) – verejno-prospešná stavba. Výstavba nového komplexného integrovaného systému železničnej a autobusovej stanice. Súčasťou stavby je aj speronizovanie železničných nástupíšť.
Protihluková bariéra od železničnej trate (D-14) – verejno-prospešná stavba. Výstavba protihlukovej bariéry medzi mestom a železničnou traťou. Jedná sa líniovú stavbu o dĺžke 3,6 km.

Ochranné pásma železnice

Ochranné pásmo dráh tvorí priestor po oboch stranách dráhy, ktorý je tvorený vnútornou a vonkajšou hranicou. Pre akúkoľvek stavebnú činnosť v rámci ochranných pásiem je nutné žiadať súhlas riaditeľstva železníc Slovenskej republiky.

Vnútorné ochranné pásmo.

Vnútorné ochranné pásmo tvorí zvislá plocha prechádzajúca hranicami obvodu dráhy. Tieto sú totožné s pozemkom dráh.

Vonkajšie ochranné pásmo.

Hranica vonkajšieho ochranného pásma je vymedzená zvislou plochou vedenou u celoštátnych dráh 60m od osi krajnej koľaje najmenej však 30m od vzdialenosti hranice obvodu dráh, u vlečiek a železníc zvláštného určenia 30m od osi krajnej koľaje.

3.2.3.5 Letecká doprava

V katastrálnom území mesta nie sú prevádzkované žiadne zariadenia leteckej dopravy – leteckých pozemných zariadení a nie sú tu ani letecké zariadenia agrotechnického charakteru.

Katastrálne územie mesta Šaľa sa nenachádza v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení a z hľadiska záujmov civilného letectva na územie mesta Šaľa nie sú žiadne požiadavky zo strany Leteckého úradu SR.

Na území mesta sa nenachádza priestor pre heliport – rýchlu leteckú zdravotnícku pomoc. Požiadavka pre takýto priestor bude vyplývať z prevádzkového charakteru nemocnice s poliklinikou a jej regionálneho významu v systéme zdravotníckej starostlivosti.

3.2.3.6 Vodná doprava

História vodnej dopravy

História vodnej dopravy siaha až do obdobia stredoveku, niekde do 11. storočia kedy sa objavilo pltníctvo ako spôsob dopravy. Postupne si pltníctvo získalo dôležitý hospodársky význam, ktorý dosiahol svoj najväčší rozkvet v období 19. a zač. 20. storočia. Stredný a dolný tok Váhu vzhľadom k stavu vodnej hladiny umožňoval pltenie po celý rok. V Šali bol zriadený sklad – pltnisko.

Plťami sa prepravovali rôzne náklady ako napríklad drevený a hrnčiarsky riad, súkno, plátno, modrotlač, kožušiny, lesné plodiny, ovčí syr, bryndza, oštiepky, med, vosk, víno a mlynské kamene.

V rámci Uhorského štátu malo pltníctvo okrem iného veľmi vhodné podmienky aj z faktu, že z územia Slovenska veľká väčšina vodných tokov (Váh, Hron) ústila do Dunaja a preto bolo možné do hlavného mesta (Budapešti) veľmi jednoduchým spôsobom dopravovať všetok spomínaný tovar.

Súčasný stav vodnej dopravy

Rieka Váh vytvára predpoklady pre dopravné využitie toku. Predpoklady rozvoja vodnej dopravy na rieke Váh sa potvrdzujú otvorením dolného toku Váhu na nákladnú a osobnú dopravu (výletné plavby). Využitie vodnej cesty na Váhu v úseku Sered' – vodná nádrž Kráľová nad Váhom – Šaľa – Komárno, je možné od roku 1998 po vybudovaní vodného diela Selice, ako vodného stupňa pre vyrovnanie hladiny. Dosiahla sa tým celková dĺžka splavneného úseku 89 km.

V roku 1998 bol dobudovaný a uvedený do prevádzky nákladný prístav v Šali v súčasnosti málo využívaný pre účely nákladnej dopravy priemyselných hnojív pre podnik Duslo v Šali.

V zmysle zákona č. 338/2000 Z.z. a vyhlášky MDPT SR č. 22/2001 Z.z. o vnútrozemskej plavbe sú sledované vodné cesty na úseku Váhu od riečného km 0,00 po riečny kilometer 70,00 v klasifikačnej triede VI a.

Na rieke Váh sú podmienky pre športovú a rekreačnú osobnú plavbu hlavne v spojení s využívaním vodných diel Selice a Kráľová. V takomto zámere je možné využiť jestvujúce prístupové mólo vo Veči s jeho technickým dobudovaním pre nový účel.

Návrh vodnej dopravy

V zmysle zákona č. 338/2000 Z.z. a vyhlášky MDPT SR č. 22/2001 o vnútrozemskej plavbe sú sledované vodné cesty na úseku rieky Váh od riečného kilometra 0,0 po riečny kilometer 70,00 (v rámci katastra Šaľa sa nachádzajúce kilometre 48,50 až 59,00) v klasifikačnej triede VIa.

Činnosť na vodnej ceste alebo v jej ochrannom pásme možno vykonávať len po predchádzajúcom súhlase Štátnej plavebnej správy. Stavby, ktoré zasahujú do vodnej cesty alebo ju križujú, možno uskutočniť len na základe záväzného stanoviska Štátnej plavebnej správy. Ochranné pásmo vodnej cesty je pás priľahlý k vodnej ceste v šírke najviac 5 m od brehovej čiary.

Do budúcnosti sa predpokladá postupný vzrast významu vodnej dopravy vzhľadom na vybudovanú sieť riečnej vodnej dopravy v rámci európskej únie a vhodného napojenia mesta prostredníctvom rieky Váh. Preto sa navrhuje vybudovanie nosného nákladného prístavu v dolnej polohe rieky pri železničnom moste (PFCelok Prístav), kde je možné vytvoriť dopravný integrovaný uzol cestnej, železničnej (návrh riešenia pripojenia prístavu železničnou vlečkovou kofajou) a vodnej prepravy so zameraním na nákladnú dopravu.

Jestvujúci prístav v meste sa bude môcť využívať pre rekreačnú plavbu, prípadne osobnú dopravu, čo bude závisieť najmä od možného komerčného využívania takéhoto zameru.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu vodnej dopravy

Nákladný lodný prístav (D-15) – verejno-prospešná stavba regionálneho významu. Výstavba terminálu nákladného lodného prístavu pre potreby najmä Dusla Šaľa v súvislosti so splavnením rieky Váh.

Prestavba nákladného lodného prístavu na osobný lodný prístav (D-16) – verejno-prospešná stavba. Prestavba existujúceho nákladného lodného prístavu na osobný lodný prístav v časovej náväznosti na výstavbu nákladného lodného prístavu pri železničnom moste.

3.2.4 VEREJNÉ TECHNICKÉ VYBAVENIE

3.2.4.1 Zásobovanie vodou

Tendencie v oblasti zásobovania pitnou vodou z celoslovenského pohľadu

Nedostatok vody v celom svete je značne podceňovaný a voda sa stane čoskoro limitujúcim faktorom udržateľného stavu životného prostredia. Celkové globálne užívanie vody sa v rokoch 1940 až 1980 zdvojnásobilo a očakáva sa, že do roku 2000 sa opäť zdvojnásobilo. Osemdesiat krajín, ktoré majú 40% svetovej populácie, trpí vážnym nedostatkom vody, nedostatok spoľahlivého systému zásobovania vodou má 65% svetovej vidieckej populácie a 35 % mestskej populácie.

Z hľadiska zásobovania vodou má pre Slovensko význam hlavne pravidelnosť hydrologického režimu riek, charakterizovaná výskytom veľkých a stredných prietokov v jarňých mesiacoch a z tohto pohľadu potreba zachytávania týchto prietokov vo forme vodných nádrží, aby rýchlo neodtiekol bez úžitku mimo naše územie. Podzemné vody majú mimoriadny význam ako hlavný zdroj pitnej vody. Napriek priaznivým hydrogeologickým podmienkam pre tvorbu, obeh a akumuláciu podzemných vôd, ich nevýhodou je nerovnomerné rozloženie na území SR.

V oblasti zásobovania úžitkovou vodou sú rozhodujúcimi najmä priemysel a energetika, poľnohospodárstvo – závlahy a živočíšna výroba. V doterajšom vývoji potrieb vody patrili priemysel, energetika a poľnohospodárstvo k najväčším odberateľom úžitkovej vody a je reálny predpoklad, že najväčšie odbery ostanú v uvedených odvetviach. Sumárne trendy vývoja potrieb a odberov vody v súčasnosti nie sú ukazovateľom na potreby riešenia zásobovania, rozhodujúci vplyv na návrh opatrení majú výsledky kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie

V oblasti zásobovania obyvateľstva pitnou vodou prostredníctvom verejného vodovodu sa od roku 1990 neustále znižuje spotreba pitnej vody. Množstvo vody vyrobenej podnikmi vodární a kanalizácií neustále klesá, v roku 1990 bolo vyrobených 612,54 mil. m³ vody a do roku 1998 sa spotreba znížila takmer o 180 mil. m³, čo predstavuje 30% z úrovne v roku 1980. Výraznejšie zníženie nastalo v kategórii vody fakturovanej, ktorá za roky 1990 až 1998 zaznamenala zníženie o 33%. Najväčší podiel odberov vody z verejných vodovodov predstavuje dodávka vody domácnostiam, pričom tento podiel sa postupne mierne zvyšuje a dnes je 64,5% z celkového množstva fakturovanej vody. V prepočítaní na dennú spotrebu bola spotreba vody na jedného obyvateľa v domácnosti v roku 1990 195,5 l/obyvateľ/deň, pričom dnes sa táto hodnota dostáva na úroveň 128,6 l/obyvateľ/deň. Znižovanie špecifickej spotreby pitnej vody je v súlade s celosvetovým trendom racionalizácie využívania zdrojov pitnej vody. Toto znižovanie je však pozitívnym javom len po určitú hranicu, ktorou je tzv. hygienické minimum. Ide o množstvo vody nevyhnutne potrebnej na zabezpečenie základných potrieb človeka bez negatívneho vplyvu na jeho zdravie a hygienu. Toto množstvo sa pohybuje podľa rôznych údajov v rôznych krajinách od 80 l/obyvateľ/deň.

V najbližších rokoch sa neočakáva podstatný zvrät vo vývoji spotreby pitnej vody. Predpokladá sa ďalší pokles špecifickej spotreby pitnej vody najmä v domácnostiach v súvislosti s vývojom cien za vodu a bude nutné zefektívňovanie rozvodných sústav z dôvodu zamedzenia strát (lit. 56).

Súčasný stav v oblasti zásobovania mesta pitnou vodou

Zásobovanie mesta pitnou vodou, vodné zdroje

Mesta Šaľa má vybudovaný na celom svojom území verejný vodovod. Na severozápadnom okraji sa nachádza vodárenský areál, v ktorom je 10 studní a úpravňa vody. Tieto sa dnes nevyužívajú pre zvýšený obsah železa (Fe) a mangánu (Mn). V tomto areáli je postavený nový vodojem 2 x 3000m³. Je to vodojem postavený na diaľkovode Jelka – Galanta – Nitra, do ktorého voda priteká privádzaným potrubím DN 700 z Galanty a je čerpaná do Nitry. Je v správe Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti.

Sídlo Šaľa je v súčasnosti zásobované z dvoch vodných zdrojov. Jedným je skupinový vodovod Jelka – Galanta – Nitra, ktorý dotuje väčšiu časť potreby voda pre Šaľu, v priemere 40 l/s a druhým je diaľkovod Gabčíkovo, z ktorého v súčasnosti pre Šaľu tečie v priemere 25 l/s.

Sídlo Šaľa je zásobované vodou z tohto vodojemu. Z bývalej úpravne vody, kde je dnes čerpacia stanica je voda čerpaná potrubím DN 300 do vežového vodojemu o objeme 900m³. Z tohto vodojemu je gravitačne zásobovaná mestská časť Šaľa. Na druhej strane rieky Váh sa nachádza mestská časť Veča. Do Veči je voda privádzaná potrubím DN 400, ktoré sa pripája na potrubie DN 600 na Mlynskej ulici.

Na mestský vodovod Šaľa sú pripojené aj niektoré okolité obce, ako je Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom a Diakovce.

Priemyselné závody nachádzajúce sa na území sídla Šaľa sú zásobované vodou z mestského vodovodu, až na najväčší závod Duslo, ktorý má vlastný vodný zdroj. Túto vodu z mestského vodovodu využívajú len na sociálne účely. Závod Duslo má vo svojom rozsiahlom areáli vlastný vodný zdroj (5 studní) a akumuláciu (cca 250 m³), ktoré využívajú pre sociálne účely.

Poľnohospodárske družstvo Šaľa spolu so svojimi hospodárskymi dvormi na území sídla je napojené na mestský verejný vodovod. Túto vodu taktiež využívajú na sociálne účely. Hospodárske dvory a prevádzky mimo územia mesta sú zásobované z vlastných vodných zdrojov (vlastné studne o výdatnosti 3,6 l/s, 10,0 l/s a 2,32 l/s) Majú tu vybudovanú aj vlastnú akumuláciu spolu cca 450m³. Obytné domy, ktoré sa nachádzajú pri týchto farmách sú zásobované vodou z družstevného vodovodu.

V súčasnosti je pitnou vodou z verejného vodovodu zásobovaných 24465 obyvateľov (z celkového počtu 24893) a v roku 2002 bolo vyrobených 1695113 m³ pitnej vody.

Sídlo Šaľa má na svojom severozápadnom okraji vybudovaný vodárenský areál, kde sú vodné zdroje - 10 studní. Z týchto bola voda čerpaná do zbernej studne, odtiaľ vertikálnymi čerpadlami do úpravne vody. Po úprave sa voda zhromažďovala v akumulácii 2 x 300 m³, odtiaľ cez čerpaciu stanicu (60 l/s) výtlačným potrubím do vyrovnávacieho vodojemu 2 x 450 m³ v meste. Tieto vodné zdroje sa využívali okrem Šali ešte aj pre obce Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom a Diakovce. Pre nákladnú úpravu vody zo studní (zvýšený obsah Fe a Mn) sa tieto studne prestali využívať, keď bol vybudovaný skupinový vodovod Jelka – Galanta – Nitra. Diaľkovod prechádza spomínaným vodárenským areálom, kde bol vybudovaný na diaľkovode zemný vodojem 2 x 3000 m³.

tab. 29: Teoretická spotreba pitnej vody

PFCelok (názov)	priemerná potreba vody pre obyvateľov Q _{p1}			vybave- nosť Q _{p2}	Q _p spolu (m³/d)	max. denná potr. vody Q _m (m³/d)	max.hod . potr. vody Q _h (m³/h)
Počet obyvateľov (obyvateľov)	145 (m³/d) (l/s)	135 (m³/d) (l/s)	100 (m³/d) (l/s)	65 (m³/d) (l/s)			
Šaľa	1311,52	1052,86	10,00	1118,51	3492,89	4540,76	102,45
16944	15,15	12,13	0,12	12,91	40,31	52,42	
Veča	639,01	405,40	16,20	492,17	1152,79	1498,83	46,23
7572	7,39	4,69	0,19	5,69	17,96	23,34	
Hetmeň			11,40		11,4	14,82	0,32
114			0,14		0,14	0,18	
Duslo			14,40		14,40	18,72	0,38
142			0,16		0,16	0,21	
Spolu	1950,53	1458,26	52,00	1610,60	4671,48	6073,13	
	22,54	16,82	0,61	18,60	58,57	76,15	149,38

Zásobovanie mesta prevádzkovou (úžitkovou) vodou.

Na území sídla Šaľa okrem veľkej chemickej továrne Duslo sa nenachádza priemysel, ktorý by potreboval prevádzkovú vodu. Duslo Šaľa čerpá technologickú vodu z rieky Váh, cez čerpaciu stanicu umiestnenú pod Večou v množstve 20 000 m³/rok.

Na poľnohospodárskej pôde, ktorá sa nachádza v intraviláne sídla Šaľa, sú z väčšej časti vybudované závlahy, resp. sú v štádiu prípravy na pozemkoch kde ešte neboli vybudované. Zdrojom vody sú umele vybudované závlahové kanály, z ktorých je voda čerpaná na polia, alebo rieka Váh.

Tlakové pásma, akumulácia vody a vodovodná sieť

Sídlo Šaľa je zásobovaná pitnou vodou z vežového vodojemu 1x 900m³ s minimálnou hladinou 145,7 m.n.m. v jednom tlakovom pásme. V miestach bývalej KBV, kde je výšková zástavba 7 – 11m má bytový podnik vybudované hydrofórové čerpacie stanice, ktoré sám prevádzkuje.

Ako vidieť z tabuľkovej časti, mesto Šaľa má na svoju potrebu nedostatočnú vlastnú akumuláciu. Tento nedostatok vykryva vodojem 2 x 3000m³ na diaľkovode.

tab. 30: Akumulácia pitnej vody

Tlakové pásmo (označenie)	Vodojem (názov)	max. hladina (m.n.m.)	Objem VDJ (m³)	Zdroj vody
I. tlakové pásmo	vežový v meste	151,9	900	J-G-N + Gabčíkovo
A.T.S	VDJ Šaľa Veča		250	mestský vodovod
spolu			1150	

V sídle je vybudovaná okružná vodovodná sieť. Z vodárenského areálu vychádzajú dve potrubia DN 600, z ktorého na Mlynskej ulici odbočuje potrubie DN 400 na druhý breh Váhu do Veči a DN 300. Na tieto dva potrubia sa potom ďalej napájajú potrubia DN 400, 300, 250, 225, ktoré tvoria hlavný vodovodný okruh v meste. Ďalší, menší okruh v meste je vytvorený z potrubia DN 150. Ostatné uličné rady sú DN 100, taktiež navzájom poprepájané – zaokruhované.

Do časti Veča privádza vodu potrubie DN 350, uchytené na železničnom moste cez Váh. V staršej časti Veči je vybudovaná okruhovovetvová sieť z potrubí DN 100 a 150. Okrajom sídliska prechádza potrubie DN 400, ktoré privádza vodu do sídliska, za sídliskom pokračuje ďalej ako DN 225 do Trnovca nad Váhom. Sídlisko Veča má vytvorený vlastný vodovodný okruh cez akumuláciu 250m³ a hydrofórovú čerpaciu stanicu. Okruhy sú vytvorené z potrubí DN 100 a 150.

Zhodnotenie zásobovania pitnou a úžitkovou vodou.

Vychádzajúc zo skutočných údajov prevádzky Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti OZ Šaľa i z teoretických výpočtov potreby vody pre súčasný počet obyvateľov je dobudovaná verejná vodovodná sieť v meste. Pre vylepšenie tlakových a prietokových pomerov v sieti bude potrebné postupne zrekonštruovať niektoré úseky vodovodnej siete a nahradiť ich väčšími profilmi.

Akumulácia pre mesto Šaľa i s mestskou časťou Veča 1150m³ je i v súčasnosti nepostačujúca, chýba vyše 3500 m³. Táto je z časti krytá akumuláciou na diaľkovode J-G-N. Nakolko Šaľa nemá vlastný vodný zdroj, je závislá na dodávke vody z diaľkovodov, pre zlepšenie zásobovania mesta je potrebné dobudovať diaľkovod Gabčíkovo.

Návrh zásobovania mesta pitnou vodou

Vodné zdroje

Mesto Šaľa je zásobované pitnou vodou z dvoch vodných zdrojov: skupinový vodovod Jelka – Galanta – Nitra (Sv J-G-N) a diaľkovod Gabčíkovo (Dv Gabčíkovo).

Pri úplnom využití kapacity riešeného územia sa zvýši potreba pitnej vody z vodných zdrojov na 81 l/s , t.j. cca o 16 l/s viac oproti súčasnosti.

Na severozápadnom okraji mesta sa nachádza vodárenský areál, kde sú vodné zdroje, ktoré spolu s úpravňou vody a akumuláciou 2x300 m³ sa v súčasnosti nevyužívajú pre zvýšený obsah Mn a Fe a nákladnú úpravu vody na pitnú.

Z dôvodu potreby hospodárne nakladať s kvalitnou pitnou vodou , ktorú mesto dostáva zo Žitného ostrova a z Sv J-G-N je potrebné prehodnotiť možnosti využívania existujúcich vodných zdrojov na území mesta, či už ako prevádzkovú vodu v priemyselných zónach , na rekreačné účely ap. Vyhodnotenie efektívnosti ekonomiky a vhodnosti využitia týchto zdrojov predpokladá vypracovanie samostatnej štúdie.

Okrem týchto vodárenských zariadení sa v areáli nachádza aj vodojem diaľkovodu 2x3000m³ , ktorý čiastočne supluje nedostatočnú akumuláciu mesta.

Potreba pitnej vody

Z hľadiska celoslovenských tendencií možno do budúcnosti očakávať , že spotreba pitnej vody bude postupne znižovaná a priemerná potreba vody na 1 obyvateľa bude dosahovať hodnotu 100l/os.deň pri rodinných domoch a 110 l/os.deň pri bytových domoch. Rovnako sa predpokladá , že sa dosiahnu výrazné úspory pri realizácii opatrení na zamedzenie strát vody v rámci rozvodnej sústavy. Z tohto pohľadu prepočet potreby vody pre mesto Šaľa je nasledovný:

tab. 31: Výpočet potreby vody pri úplnom využití kapacity riešeného územia

PFCelok	počet obyv.	Q _p RD (100 l/os.d)	Q _p BD (110 l/os.d)	Q _p vybav. (65 l/os.d)	Q _p spolu (m³/d - l/s)	Q _m k=1,3 (m³/d - l/s)	Q _h k _h =1, 8 (l/s)	Q _h k _h =2, 1 (l/s)	spolu (l/s)
Šaľa	19669			1279	3350-39	4354-50			98
z toho	10425		1147	678	1825-21	2372-27		57	
	9244	924		601	1525-18	1982-23	41		
Vršky	825	82,5		53,6	136-1,6	177-2	4		4
Bilica	753	75		49	124-1,4	161-1,9	3,4		3,4
Hetmeň-o.	112	11		7,3	18-0	23,5-0,3	0,5		0,5
Pod Bilicou	111,7ha				201-2,3	201-2,3			28
Šaľa mesto spolu					3829-44,5	4917-57			134
Veča	2292	229		149	378-4	492-6	11		11
Nová Veča	6931		762	451	1213-14	1577-18		38	38
Spolu					1591-18	2069-24			49
Šaľa celkom					5420-62,5	6986-81			183

Akumulácia vody a vodovodná sieť

Voda z vodárenského areálu na severozápadnom okraji mesta, kde sa nachádza zemný vodojem diaľkovodu 2x3000m³ je cez čerpaciu stanicu v úpravni vody dopravovaná potrubím DN 300 do vežového vodojemu 900m³ v meste, z ktorého je potom voda distribuovaná do vodovodnej siete v meste Šaľa.

Z vodárenského areálu vychádza potrubie DN 600, z ktorého na Mlynskej ulici odbočuje potrubie DN 400 na druhý breh Váhu do Šale Veči. Z mestskou sieťou je toto potrubie prepojené.

Mesto Šaľa aj mestská časť Šaľa Veča sú zásobované vodou v jednom tlakovom pásme.

Výšková zástavba s domami 7 -11 podlaží majú svoje vlastné zosilovacie stanice, ktoré prevádzkuje bytový podnik.

	Súčasný stav (m³)	Výhľad – potreba (m³)
Šaľa mesto -Vežový vodojem v meste	900	2950
ATS-vodojem Veča	250	
Spolu	1150	4200

Pri plnom využití kapacity riešeného územia bude chýbať sídlu Šaľa 3050m³ akumulácie. Túto akumuláciu za predpokladu plného využitia riešeného územia je potrebné dobudovať v existujúcom areáli na severozápadnom okraji mesta. Tento deficit v súčasnosti vykryva akumulácia na diaľkovode.

Vodovodná sieť

Pre potreby zásobovania obyvateľstva pitnou vodou je vybudovaný verejný vodovod na celom území mesta. Cez mestskú vodovodnú sieť je voda ešte distribuovaná aj do okolitých obcí – Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom, Diakovce ap.

Verejná vodovodná sieť je v správe Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti Nitra, Oz Šaľa. Je využívaná pre zásobovanie domácností, ako aj priemyselných podnikov a prevádzok na území mesta okrem najväčšieho - Duslo Šaľa, ktorý má vlastné vodné zdroje a vlastnou vodovodnou sieťou.

Mesto Šaľa – z vodárenského areálu na severozápadnom okraji mesta je vode dopravovaná čerpaním z čerpacej stanice v areáli do vežového vodojemu 900m³ s minimálnou hladinou 145,70 m.n.m liatinovým potrubím DN300. Okrem toho z vodárenského areálu ide ešte potrubie DN600, na ktoré sa na mlynskej ulici pripája potrubie DN 400, ktoré ďalej vedie na druhú stranu Váhu do mestskej časti Veča. Toto potrubie DN 600 je na Mlynskej ulici prepojené aj na hlavný mestský vodovodný okruh, tvorený z potrubí o dimenzii oc DN400, PVC DN200, LT DN250, LT DN300. Menšie vodovodné okruhy a vetvy sú z potrubí DN150 a 100, prevažne z liatiny. Novšie potrubia sú z nekovového materiálu – PVC.

Hlavné vodovodné okruhy v meste svojimi dimenziami vyhovujú aj zámerom územného plánu pri využití plnej kapacity územia. Na nových územiach navrhnutých na zástavbu a priemyselné zóny sa postupne dobuduje uličná vodovodná sieť. Staršie uličné vodovodné rady sa budú rekonštruovať v rámci opráv za nekovový materiál PVC. Z hľadiska tlakových pomerov v sieti hlavné vodovodné okruhy vyhovujú zástavbe do 5 podlaží. Nad 5 podlaží je potrebné budovať zosilovacie stanice vody.

Územie určené na rekreáciu Hetmeň bude v súčasnosti využívať vlastný vodný zdroj, cieľovým zámerom je zapojenie územia systému zásobovania z verejného vodovodu.

Šaľa Veča – voda je privádzaná potrubím DN400 zaveseným na železničnom moste cez rieku Váh.Na území mestskej časti Veča sú vytvorené 3 hlavné vodovodné okruhy z potrubí DN 400, 150 a 100.

V staršej zástavbe rodinných domov je vybudovaná okruhovovetvová sieť z potrubí DN 100 a 150.

V časti Veča Sever a Nová Veča Sever sú navrhované nové plochy na zástavbu. Bude tu potrebné dobudovať hlavný vodovodný okruh, ktorý bude tvorený potrubím na Nitrianskej ulici DN150, Dlhoveskej ulici DN100, na Bernolákovej ulici DN100 a novým potrubím DN100 uzatvárajúcim okruh medzi Bernolákovou a Dlhoveskou ulicou. V nových uliciach sa dobuduje uličná vodovodná sieť.

Na území Veča Juh je hlavný vodovodný okruh tvorený vodovodným potrubím DN100 a bude i naďalej vyhovovať svojimi dimenziami zámerom územného plánu.

Prepája sa na tretí vodovodný okruh tvorený potrubím DN400 , ktoré prechádza okolo sídliska a prepája sa na potrubie DN150 na Nitrianskej ulici.

Starší liatinový materiál vodovodných radov sa v rámci údržby a opráv bude postupne vymieňať za nekovový materiál PVC.

Nová Veča centrum a Nová Veča Juh – na tomto území sa nachádza hromadná bytová zástavba – sídlisko. Okrajom sídliska prechádza potrubie DN 400, ktoré je súčasťou 3 vodovodného okruhu v Šali Veči a zároveň pokračuje ďalej ako DN 200 do Trnovca nad Váhom. Z tohto potrubia DN400 sa napája sídlisko - Nová Veča Centrum a Nová Veča Juh. Sídlisko má vytvorený vlastný vodovodný okruh cez akumuláciu 250 m³ a hydrofórovú čerpaciu stanicu. Okruhy sú vytvorené z potrubí DN100 a 150.

Dimenzia hlavných vodovodných okruhov z hľadiska kapacity vyhovujú zámerom územného plánu. Z hľadiska tlakových pomerov v sieti existujúce hlavné okruhy vyhovujú pre zástavbu do 5 podlaží. Pre vyššiu zástavbu je potrebné budovať zosilovacie stanice vody.

Zásobovanie priemyselných závodov a poľnohospodárskych podnikov – ďalšie zámery rozširovania priemyselných zón a poľnohospodárskych podnikov je potrebné orientovať na ich zásobovanie pitnou vodou len pre pitné a sociálne účely. Potreba vody pre výrobu a prevádzku bude krytá zo zdrojov ktorých kvalita vody nemusí spĺňať kritériá pitnej vody. Sú to povrchové toky, vlastné studne ap.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu v oblasti zásobovania vodou

– prepojavací vodovod, vodovodné potrubie DN 100 v mestskej časti Šaľa – Veča (T-01), verejnoprospešná stavba.

Ochranné pásmo vodárenských zariadení

Ochranné pásma vodných zdrojov.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov (PHO) sú zriadené na ochranu územia pred ovplyvnením alebo ohrozením vodárenského zdroja, určujú sa pre všetky vodárenské zdroje, v potrebných prípadoch v dvoch alebo troch stupňoch. Na území mesta Šaľa sa nachádzajú vodné zdroje Šaľa s vymedzenými ochrannými pásmami – situované sú severne od intravilánu mesta.

Ochranné pásmo vodovodných potrubí:

Odporúčané ochranné pásmo vodovodného potrubia je 2m od vonkajšieho okraja potrubia horizontálne na obidve strany. V tomto pásme je zákaz vykonávať rôznu stavebnú činnosť, len so súhlasom prevádzkovateľa. Ochranné pásmo má byť prístupné a nesmie byť zastavané.

Diaľkové vodovodné potrubia, ktoré privádzajú vodu do vodárenských zariadení na území mesta, v súčasnosti nezastavanej časti katastrálneho územia majú ochranné pásmo podľa požiadavky prevádzkovateľa 10m na každú stranu. V tomto ochrannom pásme je zákaz výstavby plotov, ciest, chodníkov, kompostových jám, výsadby stromov, realizácie inžinierskych sietí ap.

3.2.4.2 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Tendencie v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd z celoslovenského pohľadu

Rozvoj verejných kanalizácií dlhodobo zaostáva za rozvojom verejných vodovodov a v posledných rokoch sa toto zaostávanie zväčšuje. Kým v roku 1990 bolo zaostávanie o 24,5 boda v roku 1998 už takmer o 28 percentuálnych bodov.

Vypúšťanie odpadových vôd do tokov je najzávažnejším problém ochrany zdrojov podzemných aj povrchových vôd a okrem zníženia množstva škodlivín vypúšťaných do riek je potrebné aj znížiť celkové množstvo vypúšťaných odpadových látok. Z tohto pohľadu patrí medzi vysoké priority aj z celoslovenského hľadiska dobudovanie ČOV Nitra.

Súčasný stav v oblasti odkanalizovania mesta

Kanalizačná sieť, produkcia odpadových vôd

Sídlo Šaľa má vybudovanú verejnú jednotnú kanalizačnú sieť takmer na 100% svojho územia. Odkanalizovanie sídla môžeme rozdeliť do dvoch samostatných častí, ktoré rozdeľuje rieka Váh, so samostatnými ČOV. Na kanalizačnú je napojených 24 444 obyvateľov v roku 2002.

Pravobrežný systém – tvorí sústava kanalizačných zberačov na území mesta s vyústením do ČOV na južnom okraji mesta.

Pravobrežná kanalizačná sieť je jednotná, pozostávajúca z potrubného materiálu staršej výroby, z veľkej väčšiny z betónu. Od DN 300 – 1000 sú kruhového prierezu, väčšie profily, jedná sa o hlavné zberače, sú tlamové stoky. Jednotlivé potrubia na hraniciach povodí sú vzájomne poprepájané, takže voda môže tiecť do jedného alebo druhého povodia. Kanalizačná sieť vzhľadom na rozvoj sídla kapacitne nebude postačovať. Odkanalizované územie na pravom brehu rieky Váh je rozdelené do 3 povodí hlavných zberačov A, B, C.

Zberač A 2083 m dlhý odvodňuje cca 100 ha východnej časti pravobrežného odkanalizovaného územia. Vo svojej vrchnej (začiatočnej) časti odvodňuje sídlisko, križuje ulicu SNP, prechádza časťou ulice Pázmánya, kde znovu odvodňuje objekty bývalej KBV a potom až do svojho vyústenia v ČOV prechádza a odvodňuje ulice IBV. Svojou kapacitou ani terajšej zástavbe nevyhovuje, v celej svojej dĺžke je preťažený.

Zberač B 1404 m dlhý odvodňuje cca 62 ha územia. Nachádza sa medzi zberačmi A a C, odvodňuje stred územia. V celej svojej dĺžke prechádza a odvodňuje územie bývalej KBV. Svojou kapacitou zatiaľ vyhovuje jestvujúcemu stavu, ale je na hranici kapacitných možností.

Zberač C 3209m dlhý je najdlhší zberač na odkanalizovanom pravobrežnom území mesta. Do neho sú napojené stoky, ktoré odvodňujú západnú časť mesta, spolu s priemyselnou zónou za železničnou traťou. Zberač C začína pri vodárenskom areáli na severozápadnom okraji mesta. Vo svojej prvej polovici trasy odvodňuje územie IBV. V druhej polovici v trase ulíc Kráľovská, Vlčanská, Jarmočná, odvodňuje územie bývalej KBV. Vo svojej koncovej trase po vyústení do ČOV znovu prechádza územím IBV. Svojou kapacitou v súčasnosti nevyhovuje, je preťažený.

Mestská časť Veča, na ľavom brehu rieky Váh je odkanalizovaná samostatne, do vlastnej ČOV umiestnenej na juhovýchod od Veči pri Váhu. Odpadové vody sú privádzané do ČOV na južnom okraji sídliska potrubím 2 x 400 po odľahčení. Do ČOV Veča je odkanalizované územie cca 80ha.

Z dôvodu neprimeraných strát v niektorých úsekoch kanalizačnej siete je potrebné tieto úseky rekonštruovať: stoka č.63 na Budovateľskej ulici, zberač A na

Nešporovej a Pázmánya ulici, taktiež na Štefánikovej a Pionierskej, zberač C na Jarmočnej a Vlčanskej ulici.

tab. 32: Orientačné vyčíslenie množstva dažďových vôd

Hlavný zberač (označenie)	Intenzita dažďa (l/s/ha)	Výmera povodia (ha)	Výmera pov. podľa súč. odtoku F (ha)	súčiniteľ odtoku Y	množstvo dažďových vôd (l/s)
A	145	100,10	30,03	0,3	4354,35
B	145	61,74	30,87	0,5	4476,15
C	145	191,65	57,50	0,3	8336,80
D	145	28,50	11,40	0,4	1653,00
	145	51,30	10,20	0,2	1488,00

Čistenie odpadových vôd

V južnej časti mesta za železničnou traťou je mestská čistiareň odpadových vôd, do ktorej sú vyústené (po odľahčení) zberače A,B,C. Je dimenzovaná na denný prítok 3240 m³/deň odpadových vôd so vstupným znečistením 700 kg O₂ /deň v BSK₅. Svojou rozlohou je umiestnená na ploche 1,65 ha. Pozostáva z nasledujúcich objektov:

- hrubé predčistenie
- mechanické čistenie
- biologické čistenie
- kalové hospodárstvo s tepelným spracovaním kalu
- plynové hospodárstvo

Vyústenie vyčistených odpadových vôd z ČOV je do Váhu. Množstvo vyčistených odpadových vôd v r.2002 je 726 084 m³/rok. Denný priemerný prítok v súčasnosti do ČOV je 1992,7m³/deň

Odpadové vody z ľavobrežného územia Váhu sú odvádzané do ČOV situovanej na ľavom brehu Váhu juhovýchodne od sídliska Veča. ČOV Veča je dimenzovaná na denný prítok 3715 m³/deň odpadových vôd, pre 13 800 E.O. Je navrhnutá ako ČOV s dlhodobou aktiváciou a čiastočnou stabilizáciou kalu. Odpadové vody do ČOV Veča sú dopravované potrubím 2 x 400. Množstvo vyčistených odpadových vôd za rok 2002 je 236 564 m³/rok. Priemerný denný prítok na ČOV v súčasnosti je 648 m³/deň. Recipientom pre vypúšťanie vyčistených odpadových vôd z ČOV Veča je rieka Váh.

Z priemyselných podnikov vlastnú ČOV má Duslo Šaľa. Ostatné podniky sú napojené na mestskú stokovú sieť. Poľnohospodárske podniky na území sídla a v okolí sú odkanalizované do vlastných žump.

Zhodnotenie jestvujúceho stavu, plánované a uvažované zámery odvádzania a čistenia odpadových vôd.

Kanalizačná sieť v meste je materiálovo zastaraná – betónové rúry, v určitých úsekoch nie je vodotesná. Prevádzkovateľ postupne tieto úseky rekonštruuje. Ďalší rozvoj sídla si z tohto dôvodu vyžiada hydrotechnické posúdenie stokovej siete, aby bolo možné navrhnúť nevyhovujúce úseky na rekonštrukciu a zahrnúť nové plochy na odvodnenie.

Z vykonaných prieskumov a údajov poskytnutých prevádzkovateľom vyplýva, že v súčasnosti kapacita obidvoch ČOV súčasným nárokom na kapacitu týchto zariadení vyhovuje. Po zhodnotení technického stavu zariadení ČOV a z hľadiska zámerov prepojenia obytných území príslušných obcí na mestské zariadenia ČOV je potrebné pripraviť rekonštrukciu zariadení ČOV Šaľa aj Veča.

S rozvojom sídla, vzhľadom na rozlohu nových odvodňovaných území a nároky na kvalitu vyčistených odpadových vôd vypúšťaných do recipientu, nároky na technologickú úroveň čistiacich zariadení, bude potrebné existujúce ČOV prehodnotiť.

Návrh odkanalizovania mesta

Kanalizačná sieť, produkcia odpadových vôd

V rámci pripravovanej akcie „Odkanalizovanie regiónu Šaľa sa uvažuje aj s rekonštrukciou ČOV Šaľa. Z tohto dôvodu nie je potrebné meniť celý systém odkanalizovania. Všetky odpadové vody (splaškové, priemyselné, dažďové) budú i naďalej odvádzané jednotnou stokovou sieťou do odľahčovacej komory a následne do ČOV Šaľa. Do ČOV Šaľa sú zaústené aj splaškové odpadové vody z príslušných obcí Kráľova nad Váhom, Tešedíkovo a Žihárec, výhľadovo sa plánuje i obec Diakovce.

V rámci spomínanej akcie“ Odkanalizovanie regiónu Šaľa“ bola posúdená a prehodnotená i jednotná kanalizačná sieť na území mesta Šaľa i miestnej časti Šaľa Veča.

PFCelky Šaľa, Jozefov, Vršky, Bilica a Pod Bilicou

Novonavrhované zberače budú napojené na jestvujúcu stokovú sieť:

Zberač K - odľahčuje existujúci zberač C . Odkanalizuje južnú a juhovýchodnú časť mesta Šaľa. Jeho trasa vedie ulicami Agátová, Švermova, Staničná (časť , pozdĺž železničnej trate až do odľahčovacej komory pred ČOV.

Zberač K1 - patrí do povodia zberača K, odkanalizuje plánovanú bytovú zástavbu v západnej časti mesta (Pri kaplnke) a tiež časť zástavby Murgašova.

Do povodia zberača K bude patriť aj časť plochy pri vodárenskom areáli na severozápadnom okraji mesta (Jozefov).

Zberač D – odkanalizuje existujúcu priemyselnú zónu Šale za železničnou traťou Bratislava – Nové Zámky v smere na Diakovce (Diakovská cesta). Do zberného územia tohto zberača sú zahrnuté aj navrhované plochy na výrobu v rámci ÚPNO. Pôvodné stoky CD-1-1, CD-1-2 a CD-1 budú odstavené a v súbehu bude vybudovaný nový zberač D a DK. Zberač DK – patrí do povodia zberača D

Zberač H – odkanalizuje miestnu časť Šale – Hetméň s napojením na výtlačné potrubie Tešedíkovo – Šaľa.

Okrem nových zberačov v rámci stavby „Kanalizácia Šaľa, Šaľa-Veča“ budú zrealizované rekonštrukcie niektorých stôk z povodí zberačov A, B aj C. Pri plnom využití kapacity územia mesta Šaľa, ktoré je navrhované v tomto návrhu ÚPNO bude potrebné:

Zberač A - v mieste napojenia kanalizácie z časti nového územia Vršky stoku AF DN 600, 800 (ul. Družstevná) rekonštruovať na DN 1500 (preťažená 40, 115%). Zberač A v úseku od napojenia stoky AF po napojenie stoky AE existujúci profil DN 1200 rekonštruovať na DN 1500 (preťaženie 41,5 a 77%). Ostatné časti zberača po uvažovanej rekonštrukcii v rámci pripravovanej stavby „ Kanalizácia Šaľa a Šaľa-Veča“ budú vyhovovať zámerom ÚPNO.

Zberač B - v úseku od ulice Krížna (napojenie stoky B6) po ulicu Orechová je už v súčasnosti preťažený cca o 80%, je potrebná rekonštrukcia DN 1500. Ostatné

časti zberača a jeho vedľajších stôk po pripravovanej rekonštrukcii „Kanalizácia Šaľa Šaľa-Veča“ budú vyhovovať zámerom ÚPNO.

Zberač C - jeho zberné územie bude zmenšené o územie na juhozápade mesta a priemyselnú zónu za železnicou spolu s výhľadom napojenia odpadových vôd z Diakoviec, ktoré budú odkanalizované do nového zberača K. Pribudne novonavrhovaná plocha – územie medzi vodárenským areálom na severozápadnom okraji mesta a existujúcou zástavbou. ¼ tohto územia bude odkanalizovaná do nového zberača K1 a následne K. ¾ územia bude odvodnené do zberača C, ktorý v tomto území začína a prechádza ním. V tomto úseku sa pripája na mestskú kanalizačnú sieť výtlak odpadových vôd z Dlhej nad Váhom. Pri plnom využití kapacity územia ako je v tomto návrhu ÚPNO, bude potrebná rekonštrukcia koncového úseku zberača C na DN 800 (od vodárenského areálu po napojenie stoky CS). V uliciach Kráľovská – na DN 1500, Vlčanská a Jarmočná – na DN1800. Ostatné stoky v povodí a samotný zberač v ostatných okrskoch po pripravovanej rekonštrukcii vyhovuje zámerom ÚPNO.

PFCelky Nová Veča a Veča

V rámci pripravovanej akcie „Odkanalizovanie regiónu Šaľa“ bude rekonštruovaná aj ČOV Šaľa- Veča a dobudované nové stoky v uliciach, kde ešte nie je kanalizácia.

Kanalizácia na území mestskej časti Šaľa – Veča je jednotná, pripája sa na ňu výtláčné potrubie odpadových vôd z obce Dlhá nad Váhom. V rámci akcie „Odkanalizovanie regiónu Šaľa“ sa pripravuje napojenie obcí Močenok a Horná Kráľová výtláčným potrubím.

V ulici Nitrianska sa dobudujú stoky V a V1, medzi futbalovým štadiónom Slovan a Nitrianskou ulicou sa vybuduje čerpacia stanica s výtláčným potrubím odpadových vôd D1, ktoré bude odvodňovať areál futbalového štadióna. Nová stoka D4 bude odvádzať odpadové vody z ulice Hospodárska medzi čerpacou stanicou pohonných hmôt a futbalovým štadiónom vo Veči.

Nový návrh územného plánu predpokladá rozšírenie súčasného územia Šaľa Veča o nové plochy na východnej, severnej a západnej strane, čím sa zväčší aj plocha odkanalizovaného územia. Pri plnom využití kapacity navrhovaného územia ako je navrhované v tomto návrhu územného plánu, bude potrebné:

Zberač DA - od križovatky Nitrianska – Komenského až po zaústenie do zberača D - rekonštrukcia na DN 1500 – kapacitne preťažený (20 – 47%). Stoka D4 - dobudovanie, predĺženie v rámci nového územia a rekonštrukcia existujúcej časti. Stoka na Bernolákovej ulici – rozšírením nového odkanalizovaného územia, ktoré bude patriť do povodia tejto stoky, kapacitne nebude vyhovovať, rekonštrukcia na DN 1000.

Zberač DD - povodie bude rozšírené o nové plochy v rámci návrhu územného plánu, zberač DD, ktorý prechádza okrajom nových území v tomto úseku bude potrebné rekonštruovať na DN 1200, pred zaústením do čerpacej stanice na DN 1500.

V meste Šaľa rovnako ako v mestskej časti Šaľa Veča bude potrebné okrem rekonštrukcie uvedených častí zberačov dobudovať jednotnú kanalizačnú sieť v novonavrhovaných územiach.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd.

V rámci akcie „Odkanalizovanie regiónu Šaľa“ dôjde aj k rekonštrukcii a intenzifikácii čistiarní odpadových vôd na ľavom aj na pravom brehu rieky Váh. Realizáciou tohto projektu sa zabezpečí odvádzanie a čistenie odpadových vôd regiónu Šaľa, vypúšťanie odpadových vôd v súlade so smernicou EEC č.91/271, MV č.491/2002 Z.z., zvýši sa ochrana povrchových a podzemných vôd celého regiónu Šaľa, recipientu Váh a nadväzne rieky Dunaj.

ČOV Šaľa - v súlade s požiadavkami aktuálnej aj výhľadovej legislatívy v oblasti kvality vypúšťaných odpadových vôd a ochrany recipientov (Nar. vlády SR č.491/2002, Smernica EU č.91/271/1991) menia sa aj požiadavky na kvalitu vypúšťaných odpadových vôd z ČOV Šaľa.

Technológia tejto ČOV sa bude intenzifikovať z hľadiska:

- požadovanej účinnosti odstraňovania dusíka – procesy nitrifikácia a denitrifikácie
- požadovanej účinnosti odstraňovania fosforu
- požiadaviek na obsah nerozpustných látok
- znižovania nákladov na spracovanie kalu a ďalšiu manipuláciu s nimi
- modernizáciu technologických zariadení ČOV
- odvádzania dažďových vôd do recipientu Váh

Rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV sa bude uskutočňovať v areáli ČOV bez nárokov na nový záber pôdy.

tab. 33: Základné kapacity ČOV Šaľa pre odkanalizované oblasti: Šaľa (pravobrežná zástavba), Kráľova nad Váhom, Diakovce – výhľad, Tešedíkovo, Žihárec

	stav 2001	výhľad 2020	požadovaná kvalita p (m)
EO – ekviv. obyv.	27 000	30 000	-
Q _B (m³/d)	526	578	-
Q ₂₄ (l/s)	67	74	-
Q _d (l/s)	82	90	-
BSK ₅ (kg/d – mg/l)	1620 - 280	1800 - 283	/ - 20 (30)
CHSK (kg/d – mg/l)	3240 - 560	3600 - 566	/ - 90 (125)
NL (kg/d – mg/l)	1485 - 257	1650 - 259	/ - 20 (40)
N-NH ₄ ⁺ (kg/d – mg/l)			/ - 10 (20)
N _{ce} (kg/d – mg/l)	297 – 51,4	300 – 47,2	/ - 15 (30)
P _{cel} (kg/d – mg/l)	67,5 – 11,7	75 – 11,8	/ - 2 (4)

Návrh územného plánu pri využití plnej kapacity územia mesta Šaľa predpokladá nasledovný ekvivalentný počet obyvateľov a Q_p

	počet obyv	bývanie (l/os.deň)	vybavenosť (l/os.deň)	spolu (m³/deň)
Šaľa	11320	145	65	2377
	10039	135	65	2008
Tešedíkovo	4070	135	25	651
Kráľová n/V	1684	135	25	270
Žihárec	1751	135	25	280
Diakovce	2406	135	25	385
Spolu	31270			5971

$$Q_B = 597 \text{ m}^3/\text{deň}$$

$$Q_{24} = 6568 \text{ m}^3/\text{deň} = 76 \text{ l/s}$$

$$Q_d = 8061 \text{ m}^3/\text{deň} = 93 \text{ l/s} \quad k_d = 1,25$$

$$BSK_5 = 1876 \text{ kg/deň} \quad 314 \text{ mg/l}$$

$$CHSK = 3752 \text{ kg/deň} \quad 628 \text{ mg/l}$$

$$NL = 1720 \text{ kg/deň} \quad 288 \text{ mg/l}$$

$$N_{celk} = 344 \text{ kg/deň} \quad 57,6 \text{ mg/l}$$

$$P_{celk} = 78 \text{ kg/deň} \quad 13 \text{ mg/l}$$

Porovnaním projektovanej kapacity rekonštruovanej ČOV s vypočítanými hodnotami podľa návrhu územného plánu bude prekročená kapacita ČOV o 3%, čo je zanedbateľné. Po zrealizovaní pripravovanej rekonštrukcie a intenzifikácie ČOV Šaľa bude vyhovovať zámerom územného plánu.

ČOV Šaľa Veča - v rámci akcie „Odkanalizovanie regiónu Šaľa“ sa pripravuje aj rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Šaľa Veča na ľavom brehu rieky Váh s cieľom zabezpečiť čistenie odpadových vôd v súlade so smernicou EEC č.91/271, MV č.491/2002 Z.z.

Územie, na ktorom sa nachádza ČOV sa nachádza na juhozápadnom okraji mestskej časti Šaľa Veča, pod ochrannou hrádzou inundácie rieky Váh. Od súvislej zástavby je vzdialená cca 300 – 400 m, čo je v súlade s STN 756401.

Technológia bude zintenzifikovaná z hľadiska:

- procesov nitrifikácie a denitrifikácie
- požadovanej účinnosti odstraňovania fosforu a nerozpustných látok

Rekonštrukcia bude zrealizovaná na území areálu ČOV bez nároku na nové plochy.

tab. 34: Základné kapacity ČOV Veča pre odkanalizované oblasti: Šaľa Veča, Dlhá nad Váhom, Močenok, Horná Kráľová

	stav 2001	výhľad 2020	požadovaná kvalita p (m)
EO – ekviv. obyv.	13 600	15 000	-
Q _B (m³/d)	249	274	-
Q ₂₄ (l/s)	32	35	-
Q _d (l/s)	40	44	-
BSK ₅ (kg/d – mg/l)	816 - 298	900 - 299	/ - 20 (35)
CHSK (kg/d – mg/l)	1632 - 596	1800 - 598	/ - 100 (140)
NL (kg/d – mg/l)	748 - 273	825 - 274	/ - 20 (40)
N-NH ₄ ⁺ (kg/d – mg/l)			/ - 15 (30)
N _{ce} (kg/d – mg/l)	150 – 54,8	165 – 54,8	/ - 25 (40)
P _{cel} (kg/d – mg/l)	34 – 12,4	37,5 – 12,5	/ - 2 (5)

Návrh územného plánu pri využití plnej kapacity územia mesta Šaľa - Veča predpokladá nasledovný ekvivalentný počet obyvateľov a Q_p

	počet obyv	bývanie (l/os.deň)	vybavenosť (l/os.deň)	spolu (m³/deň)
Šaľa - Veča	6931	145	65	1456
	2292	135	65	458
Močenok	4500	135	25	720
Horná Kráľová	2200	135	25	352
Dlhá n/V	1000	135	25	160
Spolu	17000			3146

$$Q_B = 315 \text{ m}^3/\text{deň}$$

$$Q_{24} = 3461 \text{ m}^3/\text{deň} = 40 \text{ l/s}$$

$$Q_d = 4405 \text{ m}^3/\text{deň} = 51 \text{ l/s} \quad k_d = 1,25$$

$$BSK_5 = 1020 \text{ kg/deň} \quad 324 \text{ mg/l}$$

$$CHSK = 2040 \text{ kg/deň} \quad 648 \text{ mg/l}$$

$$NL = 935 \text{ kg/deň} \quad 297 \text{ mg/l}$$

$$N_{celk} = 187 \text{ kg/deň} \quad 59 \text{ mg/l}$$

$$P_{celk} = 42,5 \text{ kg/deň} \quad 13,5 \text{ mg/l}$$

Porovnaním projektovanej kapacity rekonštruovanej ČOV s vypočítanými hodnotami podľa návrhu územného plánu bude prekročená kapacita ČOV o 15 %. Po zrealizovaní pripravovanej rekonštrukcie a intenzifikácie ČOV Šaľa bude vyhovovať zámerom územného plánu.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu v oblasti kanalizácie

- prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Kráľová n/Váhom – Šaľa (T-02), verejno-prospešná stavba - prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Kráľová n/Váhom – Šaľa s napojením do zberača C
- prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Diakovce – Šaľa (T-03), verejno-prospešná stavba - prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Diakovce – Šaľa s napojením do zberača K
- prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Žihárec, Tešedíkovo, Hetméň (T-04), verejno-prospešná stavba - prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Žihárec, Tešedíkovo, Hetméň Šaľa s napojením do mestskej ČOV
- prepojovacia kanalizácia, výtláčné potrubie Horná Kráľová – Šaľa (T-05), verejno-prospešná stavba s napojením do zberača D v mestskej časti Veča
- zberač K a K1 (T-06), verejno-prospešná stavba – nový kanalizačný zberač zrealizovať z časti Jozefov až po zaústenie do napojovacieho potrubia ČOV
- uličná zberná kanalizácia DK (T-07), verejno-prospešná stavba – nová zberná kanalizácia v priemyselnom areáli Pod Bilicou,
- prečerpávací stanica a prepojovacia kanalizácia D1 (T-08), verejno-prospešná stavba – nová prečerpávací stanica a prepojovacia kanalizácia D1v mestskej časti Veča,
- uličná zberná kanalizácia D4, V a V1 (T-09), verejnoprospešná stavba – nová uličná zberná kanalizácia D4, V a V1 v mestskej časti Veča.

Ochranné pásma kanalizačných zariadení ČOV

Ochranné pásmo od obvodu areálu mestskej ČOV vrátane územia vymedzeného pre rozšírenie je stanovené na 250m. Orientačné hodnoty najmenších vzdialeností od vonkajšieho okraja objektov ČOV k okraju súvislej bytovej zástavby závisia od spôsobu čistenia odpadových vôd. ČOV na riešenom území sú uvažované mechanicko-biologické s pneumatickou aeráciou a kalovým hospodárstvom. Takéto ČOV vyžadujú minimálne ochranné pásmo 100m proti smeru prevládajúcich vetrov. V smere vetrov sa vzdialenosť spravidla predlžuje na dvojnásobok. Konkrétne vzdialenosť sa určí podľa dôležitosti ČOV, podľa jej veľkosti, navrhnutého čistiarenskeho procesu a typu okolitej zástavby, predovšetkým z hygienického hľadiska.

Kanalizačné siete.
Šírka ochranného pásma kanalizačnej stavby je 3m od okrajov pôdorysných rozmerov kanalizačné stoky a súvisiacich objektov, ak vodohospodársky orgán neurčí inak. V ochrannom pásme je možné robiť akúkoľvek stavebnú činnosť len so súhlasom správcu kanalizácie.

3.2.4.3 Zásobovanie elektrickou energiou

Tendencie v elektroenergetike z celoslovenského pohľadu
V súčasnom období, keď prebiehajúca transformácia slovenského hospodárstva nepredstavuje stabilné a štandardné prostredie, je ťažké prognózovanie ďalšieho vývoja rozvoja energetiky a tým aj elektroenergetiky. Rozvoj energetických systémov na úrovni regiónov bude v značnej miere závislý od celkovej revitalizácie ekonomiky štátu. Energetiku v najbližšom období čaká liberalizácia trhu s elektrinou a harmonizácia legislatívy SR v oblasti energetiky s legislatívou EÚ. Navyše SR sa zaviazala plniť viaceré medzinárodné dohody v oblasti životného prostredia, jadrovej bezpečnosti, investícií a obchodu v energetike. Vo väzbe na podmienky európskeho trhu s energiou bude potrebné vytvoriť účinné mechanizmy pre podporu úspor energie a intenzívnejšie využitie obnoviteľných zdrojov.
Na základe posledného vývoja spotreby elektrickej energie možno očakávať len mierny rast spotreby elektrickej energie alebo dokonca jej pokles. Podľa existujúcich scenárov sa predpokladaný priemerný ročný rast spotreby elektriny do roku 2020 bude pohybovať medzi 1,2 až 2,4%. V domácnostiach sa predpokladá výraznejší rast spotreby elektrickej energie (vzhľadom na zvyšujúce sa vybavenie slovenských domácností elektrickými spotrebičmi), ktorý môže byť čiastočne spomalený rastom cien za elektrickú energiu. Možnosti budúcej štruktúry výroby elektrickej energie úzko súvisia so závažnými rozhodnutiami a dlhodobej perspektíve jadrovej energie, tepelných zdrojov na fosílné palivá a tiež o obnoviteľných zdrojoch energie. Nevyhnutným sa stane zdokonalenie pravidiel riadenia elektroenergetiky. Zatiaľ abscentuje potrebný transparentný regulačný a inštitucionálny rámec. Jasne definované pravidlá pre sektor elektroenergetiky sú dôležité pre vstup nezávislých investorov a zahraničného kapitálu a tým aj vytvorenia konkurencieschopného modelu energetiky (lit. 56).

Súčasný stav v oblasti zásobovania mesta elektrickou energiou

Zásobovanie mesta elektrickou energiou
Mesto Šaľa je v súčasnosti zásobované elektrickou energiou 22 kV – vzdušnými vedeniami č. 449, č. 442, č. 1043 (záskok).
– 22 kV vzdušné vedenie č. 449 je ukončené v časti Šaľa v transformovniach TS – 6, TS – 38 a prechodom do kábla do TS – 29 a v polohe pri ceste do Kráľovej nad Váhom je prechodom do kábla napojená v TS – 24, v TS – 32 s okruhováním zemným káblom 22 kV cez transformovne v meste;
– 22 kV vzdušné vedenie č. 442 je ukončené prechodom do kábla v časti Šaľa v TS – 20, v TS – 34, v TS – 35 a 33 ďalej v TS – 2 s okruhováním zemným 22 kV káblom cez transformovne v meste. Pri výrobných areáloch sú vzdušným vedením 22 kV napojené TS – 36, TS – 37 a TS – 49 a TS 15;
– 22 kV vzdušné vedenie č. 1043 je ukončené prechodom do kábla v časti Šaľa v TS – 24, v TS – 7 a v TS – 41 a v časti Veča v TS – 316, v TS – 308, v TS – 310, v TS – 309 a v TS – 311 a 312 s okruhováním zemným 22 kV káblom cez transformovne v meste v časti Šaľa a Veča.

Rozvod a spotreba elektrickej energie na území mesta
Súčasný a navrhovaný stav transformovní, ich inštalovaný výkon v PFCelkoch Šaľa, Jozefov, Vršky, Bilica, Pod Bilicou, Šaliarska tabuľa, Hetméň a Hetméň - osada je uvedený v tabuľkovej prílohe. Označenie transformovní je zdokumentované vo výkresovej prílohe. Transformačná stanica TS – 1 je v zlom technickom stave a je žiadúca jej rekonštrukcia. Ostatné TS majú vyhovujúci technický stav.

tab. 35: Transformačné stanice v PFCelku Šaľa, Jozefov, Vršky, Bilica, Pod Bilicou, Šaliarska tabuľa, Hetméň a Hetméň - osada

trafostanica (oz. a číslo)	výkon (kW)	zásobovaná oblasť (popis)	prevedenie (typ)
TS 1	400	Mlyn, Kráľovská, Čs. armády, SNP	murovaná - vežová
TS 2	250	Školská, Váhová, Vinohradnícka, Záhradnícka, časť Štefánika, časť Pionierskej	štvorstĺpová
TS 3	2 x 400	Budovateľská, časť Hlavnej, Kukučínova	murovaná
TS 4	400	Pohotovostné sídlisko	murovaná
TS 5	400	ČSAD – Murgašová, Agátová, Nálepková, časť Jesenského	murovaná
TS 6	400	SAD	stĺpová
TS 7	2 x 400	Športová hala, Zimný štadión Hlboká, Robotnícka SOU - Poľnohospodárske	murovaná
TS 8	2 x 400	Sídlisko Váh I	murovaná
TS 9	400	Sídlisko Váh I, Nešporová	murovaná
TS 10	400	Sídliskov Váh I, Nešporová ZŠ	murovaná
TS 11	630	Sídlisko Váh I, Bottova BILLA, Tržnica	murovaná
TS 12	400	Sídlisko Váh I, Horná	murovaná
TS 13	2 x 400	Nemocnica	murovaná
TS 14	400	Sídlisko Váh II	murovaná
TS 15	400	Servis, ZIP, ŽSR, Silo	stĺpová
TS 101		Hetméň	stĺpová
TS 102		Hetméň - zavlažovacia stanica	murovaná
TS 103	250	Hetméň - Orlík	stĺpová
TS 007		Zavlažovacia stanica	murovaná
TS 014		Zavlažovacia stanica	murovaná

trafostanica (oz. a číslo)	výkon (kW)	zásobovaná oblasť (popis)	prevedenie (typ)
TS 17	400	Sídlisko Váh II	murovaná
TS 18	400	Dolná	murovaná
TS 19	400	Družstevná	murovaná
TS 20	630	Orechová I, Orechová II, Pionierska časť	murovaná
TS 21	400	Palárika	murovaná
TS 22	400	Letná	murovaná
TS 23	400	Škola, kotoľňa, Jesenského, Jarmočná	murovaná
TS 24	1 x 630	kpt. Jaroša, IBV	murovaná
TS 25	400	Hlavná	murovaná
TS 26	630	Novomeského	murovaná
TS 27	2 x 630	Trikota	murovaná
TS 28	100	Družstevná	stožiarová
TS 29	400	Reštaurácia LIPA, Nádražná	murovaná
TS 30	250	Jesenského, Letná, Pažitná	stĺpová
TS 31	1 x 630	OLYMPIA	murovaná
TS 32	1 x 160	Kráľovská, STK	murovaná
TS 33	1 x 160	Krávin	stĺpová
TS 34	1 x 400	ČOV, Vičianská	stĺpová
TS 35	2 x 630	Družstvo, Vičianská	murovaná
TS 36		STAVMAT IN	srípová
TS 37		STS	murovaná
TS 38	160	Vodomont a.s, Murgašová	stĺpová
TS 39		SILO, Diakovská	murovaná
TS 40		ŽSR	stĺpová
TS 41	2 x 1600	ZVAK, Kráľovská	murovaná
TS 45	1 x 400	Sporiteľňa - kiosk	kiosk
TS 46	2 x 630	Orechová, IBV	murovaná
TS 47		REVMONT	stĺpová
TS 49		MARTECH	stĺpová
TS 50	1 x 400	Orechová, IBV	murovaná
TS 51	2 x 630	Vršky	murovaná
TS 52	2 x 630	Pod Bilicou	murovaná
TS 53	2 x 630	Pod Bilicou	murovaná

PFCelky Veča, Nová Veča, Večianska Tabuľa sú zásobované el. energiou z 22 kV vzdušného vedenia č. 1043. Prepojením je možné zásobovanie aj z vedenia č. 205, č. 442.

Súčasný a navrhovaný stav transformovní, ich inštalovaný výkon v tomto území je uvedený v tabuľkovej prílohe. Označenie transformovní je zdokumentované vo výkresovej prílohe.

tab. 36: Transformačné stanice v PFCelku Veča, Nová Veča, Večianska Tabuľa

trafostanica (oz. a číslo)	výkon (kW)	zásobovaná oblasť (popis)	prevedenie (typ)
TS 301	2 x 630	SOUCH, Nivy	murovaná
TS 302	630	sídlisko Veča	murovaná
TS 303	630	sídlisko Veča	murovaná
TS 304	630	sídlisko Veča	murovaná
TS 305	630	sídlisko Veča	murovaná
TS 306	630	sídlisko Veča	murovaná
TS 307	630	sídlisko Veča	murovaná
TS 308	400	obec JRD	stĺpová
TS 309	400	Trnovecká	stĺpová
TS 310	400	ZVEREX, JRD Veča	stĺpová
TS 311	400	obec, kotoľňa	stĺpová
TS 312	2 x 630	ZVAK	murovaná
TS 313	630	Nitrianska	stĺpová
TS 314	250	Dlhoveská	stĺpová
TS 315	250	ČOV	stĺpová
TS 316	100	Povodie Váhu	stĺpová
TS 317	2 x 630	Fraňa Kráľa	murovaná
TS 318	250	Hospodárska	stĺpová

Hodnotenie stavu zásobovania elektrickou energiou

Zhodnotenie stavu zásobovania územia mesta Šaľa elektrickou energiou je charakterizované v posledných 10–tich rokoch stabilizáciou elektrifikačnej siete a zariadení, čo je dôsledok zastavenia výstavby formou KBV po roku 1990. Napätová úroveň 22 kV rozvodov a transformovní je postačujúca a technický stav rozvodov a zariadení vyhovuje súčasným podmienkam a obmedzuje sa hlavne na rozsah účinnosti v rámci údržby a rekonštrukcie jestvujúcich zariadení. Správca rozvodov a elektrifikačných zariadení neuvažuje s rozširovaním a nepozná zámery, ktoré by vyvolávali potrebu zmeny, alebo rozširovania rozvodov elektrifikačnej siete v blízkej budúcnosti. Súčasná požiadavka malých investičných stavebných celkov na odber elektrickej energie je možné zabezpečiť z jestvujúcich rozvodov a zariadení, ktoré majú postačujúcu rezervu pre požadované odbery.

Návrh zásobovania mesta elektrickou energiou

Rozvody VN vzdušného vedenia v PFCelku Vršky sa v súvislosti s predpokladanou výstavbou preložia do novej polohy. Ostatné rozvody v území mesta nebudú výstavbou navrhovanou na nových funkčných plochách dotknuté. V území mesta sa priebežne zrealizujú prekládky VN 22 kV vzdušných prepojovacích vedení k TS do zemného kábla. Pripojenie navrhovaných TS je riešené 22 kV kábelovým vedením.

V navrhovanom rozvojovom území pre výstavbu budú pre zabezpečenie zásobovania elektrickou energiou umiestnené nové TS v postupnosti podľa realizovanej výstavby. V súčasnom období je v riešení výstavba murovanej resp. kioskovej trafostanice TS 50 v lokalite Vršky - Orechová III. Ostatné navrhované trafostanice TS 51, TS 52 a TS 53 sú umiestnené v lokalitách, kde sú uvažované nové rozvojové plochy bývania, rekreácie, a nové rozvojové plochy výroby. V lokalitách v severozápadnom okraji mesta v častiach Bilica, Nová Veča a Stará Veča budú

potreby na odber elektrickej energie zabezpečené z jestvujúcich TS, ktoré vykazujú v súčasnosti dostatočnú kapacitu aj pre navrhovanú novú výstavbu. Navrhované trafostanice sú umiestnené smerne vo väčšine prípadov v strede vyššie uvedených rozvojových plôch, z dôvodu následne ekonomickejšieho riešenia NN rozvodov v predmetných lokalitách.

Navrhované trafostanice budú riešené ako murované - kioskové resp. v prechodnom období pri malom odbere môžu byť riešené aj ako stĺpové. Ich prevedenie bude závislé od konkrétnej lokality a spôsobu uloženia napájacích VN rozvodov.

V rámci progresívnych foriem získavania elektrickej energie z prírodných obnoviteľných zdrojov je na území katastra mesta vymedzená poloha pre možné umiestnenie veterného parku – stožiarov veterných turbín. Takéto riešenie je limitované rozvojom komplexu veterného parku na plochách susediacich katastrálnych území v danej polohe a podmienené posúdením vplyvov na životné prostredie v súlade so zákonom č.24/2006 Z.z.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu v oblasti elektrifikácie

Návrh rozšírenia elektrorozvodných zariadení nepodmieňuje vymedzenie verejnoprospešných stavieb a stavieb mestského záujmu pre mesto Šaľa.

Ochranné pásma elektrických zariadení

Ochranným pásmom je priestor v bezprostrednej blízkosti energetického diela, ktorý je určený k zabezpečeniu plynulej prevádzky a zabezpečeniu bezpečnosti osôb a majetku. Pre akúkoľvek činnosť vo vymedzených ochranných pásmach a pre udelenie výnimky z ochranného pásma je potrebné vyžiadať súhlas kompetentného elektrorozvodného závodu, resp. energetického podniku. Ochranné pásmo elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami vedenými po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie:

- u vonkajšieho vzdušného vedenia veľmi vysokého napätia od 60kV do 110kV vrátane 15m, nad 110kV do 220kV vrátane 20m a nad 220kV do 380kV vrátane 25m;
- u vonkajšieho vzdušného vedenia vysokého napätia od krajného vodiča 10m na každú stranu, v lesných priesekoch 7m;
- u kábelového vzdušného a zemného vedenia všetkých druhoch napätia (vrátane vedení ovládacích, signálnych a oznamovacích) od krajného kabela 1m na každú stranu;
- u rozvodných staníc 30m a pri transformovniach 10m po obvode kolmo od hranice objektov stanice,

Z hľadiska merítka výkresovej dokumentácie nie sú tieto ochranné pásma graficky znázornené.

3.2.4.4 Zásobovanie plynom

Tendencie v oblasti zásobovania plynom z celoslovenského pohľadu

V súčasnom období, keď prebiehajúca transformácia slovenského hospodárstva nepredstavuje stabilné a štandardné prostredie, je ťažké prognózovanie ďalšieho vývoja rozvoja energetiky a tým aj plynoenergetiky. Rozvoj energetických systémov na úrovni regiónov bude v značnej miere závislý od celkovej revitalizácie ekonomiky štátu. Energetiku v najbližšom období čaká liberalizácia trhu s plynom a harmonizácia legislatívy SR v oblasti energetiky s legislatívou EÚ. Navyše SR sa zaviazala plniť viaceré medzinárodné dohody v oblasti životného prostredia, jadrovej bezpečnosti, investícií a obchodu v energetike. Vo väzbe na podmienky európskeho trhu s energiou bude potrebné vytvoriť účinné mechanizmy pre podporu úspor energie a intenzívnejšie využitie obnoviteľných zdrojov.

Spotreba zemného plynu od roku 1995 stále rastie, čo súvisí najmä s jeho kvalitatívnymi vlastnosťami, ktoré sú najpriateľnejšie pre životné prostredie. Rast je spôsobený najmä rastom v terciárnej sfére a u obyvateľstva, pričom v súčasnosti je plynofikácia na Slovensku jedna z najhustejších sietí v Európe. Celková spotreba plynu, ktorá bola v roku 1998 cca 7 mld. m³, sa spotrebovalo vo veľkoodbere 66,5%, v maloobere v terciárnej sfére 0,5% a v domácnostiach 25,6% a zbytok tvorili straty a vlastná spotreba.

Ďalší vývoj spotreby plynu bude okrem rozvoja plošnej plynofikácie ovplyvnený aj predpokladanou revitalizáciou priemyslu, budovaním paroplynových zdrojov, a tiež vývojom cien plynu. Podľa nízkeho scenára vývoja spotreby plynu sa predpokladá celkový nárast spotreby do roku 2010 o cca 12,8% a podľa vysokého scenára o cca 14,2%. Rozdiel medzi obidvomi scenármi je v raste spotreby pre veľkoodber, kde sa predpokladá do roku 2010 nárast o 11,9 až 14%, v maloobere v terciárnej sfére o 46,5% a v domácnostiach o 51,7%.

Súčasný stav v oblasti zásobovania mesta plynom

Zásobovanie mesta plynom a rozvod plynu

Do závodu Duslo Šaľa je privedený VVTL plynovod DN 500 ako odbočka z VVTL medzištátneho plynovodu RFR – SR SN 700. Z odovzdávacej stanice VVTL/VTL je vyvedený plynovod DN 300 smerom na Šaľu – Galantu a Bratislavu, ďalej VTL plynovod DN 200 na Nové Zámky a prepojovací plynovod DN 300 – Šaľa – Šoporňa. Mesto Šaľa je zásobované plynom VTL plynovodom DN 300 OS VVTL/VTL Duslo – Šaľa – Galanta a OS Duslo – Šaľa Šoporňa uložené v súbežnej trase.

V meste Šaľa je vybudovaná sústava plynovodov s rôznymi tlakovými hladinami vzájomne prepojená cez regulačné stanice (RS) plynu.

Plynovodná sústava je podľa tlakových pomerov delená na sústavu:

- VTL – vysokotlakových rozvodov
- STL – strednotlakových rozvodov 90kPa a 300 kPa
- NTL – nízkotlakových rozvodov 2 kPa

Cez územie mesta nie je vedená žiadna tranzitná trasa VVTL plynovodu. Prívod VTL plynovodov pre zásobovanie mesta je zo smeru od odovzdávacej stanice v Dusle Šaľa v pokračovaní v smeroch Šoporňa, Galanta, Diakovce. VTL plynový rozvod je vedený cez mesto vetvením v časti Veča západ v trasovaní jednej vetvy po východojužnom obvode zastavaného územia mestskej časti Veča s ukončením v RS – CK Veča. Druhá vetva je vedená v smere k Váhu, cez mostový objekt a pozdĺž Váhu k IBV Šaľa – západ v pokračovaní vetvením v smeroch Galanta a Diakovce. Na tejto trase sú urobené pripojenia k RS VTL/STL a to k RS Veča 1, RS Veča 2, RS Kvetná ulica RS 1 Šaľa západ a RS 7 pri železnici.

Táto vetva má odbočku za mostovým objektom južne s ukončením v RS – RD pri roľníckom družstve. Na tejto odbočke sú pripojené RS VTL/STL a to dvojregulačná stanica RS Nábřežná, RS Bytový podnik, RS Orechová a RS – RD.

Z regulačných staníc sú vyvedené miestne rozvody STL a NTL. V časti Veča je zrealizovaný STL rozvod s tlakom 90 kPa v celom území tejto mestskej časti. Rozvod je vyvedený z RS Veča 1a., RS Veča 2. Centrálna kotolňa CK – 34 na Komenského ulici má vlastnú RS VTL/STL. STL verejný rozvod je urobený z ocelových potrubí v profiloch 50, 100 a 150 mm.

V mestskej časti Šaľa sú vyvedené miestne rozvody STL prepojujúce RS v zastavanom území a verejné rozvody NTL: Rozvod STL má tlak 300 kPa. Rozvodom STL sú prepojené tepelné zdroje v priemyselnej zóne pri železnici napojením z RS 7 – pri železnici, z RS1 je prepojená RS nemocnica a centrálna kotolňa CK – 32 v lokalite Orechová ako aj ďalšie domové kotolne umiestnené v bytových domoch a objektoch vybavenosti.

Z RS na Kvetnej ulici je prepojená centrálna kotolňa CK – 31. Prevažná časť územia mestskej časti Šaľa je zásobovaná z verejného NTL rozvodu s tlakom 2 kPa.

STL a NTL rozvody sú zrealizované z ocelových rúr u profiloch 50, 80, 100, 150 a 200 mm. Z PE potrubia DN 110 je urobené pripojenie k mestskej ČOV v časti Šaľa – Vlčanská cesta.

Plynovodná sieť vykryva celé územie mesta a kapacita regulačných staníc je postačujúca bez nárokov na rozšírenie.

Rezerva kapacity RS je v lokalite Orechová, kde sa v súčasnosti realizuje výstavba rodinných domov.

Spotreba zemného plynu je využívaná pre potreby varenia v domácnostiach, vykazovania v lokálnych domových a centrálnych tepelných zdrojoch. Spotreba plynu nepredpokladá v ďalšom období pokles odberov. V posledných rokoch je spotreba stabilizovaná s miernym nárastom v závislosti od realizácie výstavby v území mesta. Prevažná časť spotreby plynu (takmer 90%) je vyvolaná spotrebou na vykurovanie objektov.

Plynofikačná sieť mesta má vytvorené podmienky pre ďalšie kontinuálne rozširovanie a má kapacitu na pokrytie zvýšených odberov v ďalšom období.

Návrh zásobovania mesta plynom

V nadväznosti na urbanistickú koncepciu ÚPNO mesta Šaľa sa predpokladá s rozšírením jestvujúcej STL, prípadne aj NTL plynovodnej siete pre potrebu zásobovania zemným plynom budúcej plánovanej zástavby v rámci jednotlivých PFCelkoch. Predpokladá sa nárast spotreby zemného plynu hlavne častiach STL plynovodnej siete. Zemný plyn bude využívaný pre potrebu vykurovania, varenia a prípravu teplej vody. Pri určovaní odberových množstiev pre odberateľa v kategórii IBV (alt. byty s vlastným plynovým kúrením, prípravou TV a varením) je predpokladaný (v teplotnom pásme –12 °C) max. hod. odber ZP =1,4 m³/h – (cca 70 % budúcej zástavby). Ročná spotreba na jednotku (RD) je uvažovaná 4000 m³/rok. Pre odberateľov v kategórii nájomných bytov, v ktorých sa bude využívať plyn len na varenie je predpokladaný (v teplotnom pásme –12 °C) max. hod. odber ZP =0,12 m³/h. Ročná spotreba plynu na jednotku (byt) je uvažovaná 150 m³/rok. Pri výpočte bude uvažované s koeficientom súčasnosti 0,8. Prepočet je vzťahnutý na navrhované plánované budúce funkčné plochy v jednotlivých PFCelkoch. V kategóriách vybavenosti a výroby sa prepočet vzťahol na priemernú potrebu tepla na predpokladanú funkčnú plochu.

tab. 37: Predpokladaný nárast spotreby zemného plynu v závislosti na predpokladanej zástavbe v jednotlivých PFCelkoch a navrhované alternatívy a možnosti zásobovania PFCelkov zemným plynom z hľadiska perspektívy vývoja plynofikácie

PFCelok	Predpokladaný nárast spotreby (m ³ /h)	Alternatívy zásobovania plynom uvedenej lokality
Veča	150 +400	Kapacitne postačujú jestvujúce RS plynu - z jestvujúcich STL rozvodov pri lokalite. Pre potrebu podnikateľskej zóny alternatívne nová VTL prípojka z VTL – DN 150 + nová RS 500
Nová Veča	150	Kapacitne postačujú jestvujúce RS plynu - z jestvujúcich STL rozvodov pri lokalite
Šaľa	400	z jestvujúcich STL rozvodov pri lokalite,
Vršky	400	z jestvujúcich STL rozvodov pri lokalite (z 2 x RS Nábřežná), alternatívne nová VTL prípojka z VTL – DN 150 ktorý prechádza uvedenou lokalitou + nová RS 500 (VTL/STL)
Pod Bilicou	400	Pripojenie na jestvujúce rozvody z RS –RD a RS7 (pri železnici). V prípade rozširovania výrobných plôch alternatívne nová VTL prípojka z VTL – DN 150 + 2 x RS 200 (VTL/STL)
Hetméň - osada	150	Nie je splynofikovaná – plynofikácia je determinovaná rozvojovou aktivitou – vybudovanie VTL prípojky pre rekreačnú zónu s RS 500 (VTL/STL)
Spolu	2050	

Vzhľadom na predpokladané etapy zástavby a časovej postupnosti budúcej zástavby, bude potrebné z hľadiska krátkodobých a strednodobých cieľov zabezpečiť projektovú realizačnú a investičnú prípravu predpokladanej plynofikácie jednotlivých lokalít, pričom bude nutné plynofikačné štúdie každej lokality prejsť s prevádzkovateľom plynovodnej siete - SPP a.s. a nárast spotreby posúdiť z hľadiska tlakového a kapacitného v genereli plynofikácie mesta. Zároveň bude nutné posudzovať v jednotlivých lokalitách aj kapacitné možnosti jestvujúcich RS, vzhľadom na celkové vyťaženie plynovodnej sústavy.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu v oblasti plynofikácie

- regulačná stanica plynu VTL/STL RS 500 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Veča (T-10),
- regulačná stanica plynu VTL/STL RS 200 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Pod Bilicou (T-11),
- regulačná stanica plynu VTL/STL RS 500 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Vršky (T-12),
- regulačná stanica plynu VTL/STL 2 x RS 200 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Pod Bilicou (T-13),
- regulačná stanica plynu VTL/STL RS 500 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Hetméň (T-14).

Ochranné pásma plynárenských zariadení

V návrhu plánovanej zástavby je nutné rešpektovať príslušné STN a ochranné a bezpečnostné pásma jestvujúcich plynovodov, predovšetkým VTL plynovodov. V návrhu trás nových plynovodných sietí je nutné rešpektovať platné záväzné STN.

Ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v zmysle zákona č. 70/1998 Zb. o energetike:

Ochranné pásma plynovodných sietí (od osi na každú stranu plynovodu), z dôvodu mierky výkresovej časti sa ochranné pásma neznačia:

- 8 m pre technologické objekty - RS plynu;
- 4 m pre plynovody a plynové prípojky do DN 200;
- 12 m pre plynovody a plynové prípojky do DN 700;
- 1 m pre NTL a STL plynovody a plynovodné prípojky v zastavanom území obce.

Bezpečnostné pásma plynovodných sietí: (od osi na každú stranu plynovodu):

- 20 m pri VTL plynovodoch a prípojkách do DN 350;
- 50 m pri plynovodoch a prípojkách s vysokým tlakom nad 4 MPa do DN 150;
- 200 m pri plynovodoch a prípojkách s vysokým tlakom nad 4 MPa nad DN 500.

3.2.4.5 Zásobovanie teplom

Tendencie v oblasti zásobovania teplom z celoslovenského hľadiska

V súčasnom období, keď prebiehajúca transformácia slovenského hospodárstva nepredstavuje stabilné a štandardné prostredie, je ťažké prognózovanie ďalšieho vývoja rozvoja energetiky a tým aj teploenergetiky. Vo väzbe na podmienky európskeho trhu s energiou bude potrebné vytvoriť účinné mechanizmy pre podporu úspor energie a intenzívnejšie využitie obnoviteľných zdrojov.

Na Slovensku je v zásobovaní teplom dominantný centralizovaný spôsob (CZT), 44,7% bytov je teplom zásobovaná z externých zdrojov. V roku 2000 bola v bytovo-komunálnom sektore spotreba tepla 103,0 PJ a v roku 2010 sa predpokladá mierny vzrast na hodnotu 104,0 PJ, pričom podiel individuálneho vykurovania a centrálneho vykurovania má zostať prakticky nezmenený: 60,0 PJ individuálne vykurovanie a 44,0 systém CZT. V priemyselných podnikoch sa na výrobu tepla spotrebovalo v roku 2000 153,1 PJ a v roku 2010 sa predpokladá pokles na hodnotu 147,3 PJ.

Vážnym problémom v oblasti zásobovania teplom je regulácia cien za dodávky tepla a vývoj v dotáciách do cien tepla pre obyvateľov v posledných rokoch. Ceny za teplo zo systémov CZT za takýchto podmienok nie sú schopné konkurovať cenám za individuálne vykurovanie plynom, čo v poslednom období viedlo k odpájaniu od sústav CZT. Pri deformovaných cenách plynu a elektriny bola takáto reakcia prirodzená, je to však v protiklade s cieľmi stanovenými v Energetickej politike.

Medzi zámary štátnej politiky pre oblasť zásobovania teplom patrí dosiahnutie transparentnej regulácie cien tepla, ukončenie plošného poskytovania štátnych dotácií spolu s riešením sociálnych problémov adresnými príspevkami, širšie využívanie obnoviteľných zdrojov a budovanie zdrojov so združenou výrobou elektriny a tepla (umožňuje to dosahovanie vysokej efektívnosti pri konverzii primárnej energie paliva na elektrinu a teplo) (lít. 56).

Súčasný stav zásobovania teplom

Podkladom pre vypracovanie prieskumov teplofikačných systémov boli informácie od správcov zdrojov a osobná obhliadka tepelných zdrojov.

Zásobovanie teplom bytových objektov

Spôsob zabezpečenia tepla pre bytovo-komunálnych odberateľov je determinovaný charakterom bytovej výstavby. Bytová výstavba budovaná formou KBV je zásobovaná teplom z výhrevní a blokových kotolní. Dodávka tepla pre bytovú výstavbu v rozptyle je zabezpečovaná z lokálnych domových tepelných zdrojov. V pôvodnej koncepcii dodávky tepla pre mesto Šaľa sa uvažovala realizovať z teplárne Duslo Šaľa cez horúcovodný napájač. Táto koncepcia sa mala realizovať v r. 2000, v súčasnosti sa javí ako nereálna.

Energetická koncepcia SR predpokladá do r. 2010, že v rámci celého Slovenska bude dodávka tepla a teplej úžitkovej vody realizovaná pre 45% bytového fondu z CZT, čo si vyžaduje vypracovanie tzv. teplofikačnej štúdie, ktorá by porovnala investičné a prevádzkové náklady dodávky tepla a teplárne Duslo Šaľa a súčasný spôsob zásobovania teplom. V prípade, že sa nebude realizovať spomínaná koncepcia, je potrebné pre novo navrhovanú bytovú výstavbu realizovanú v skupinách budovať okrskové, prípadne blokové kotolne na zemný plyn.

Objekty vybudované v rámci bývalej KBV sú teplom zásobované z centrálnych zdrojov tepla. V správe „Bytového podniku“ sú tri centrálné zdroje – horúcovodné kotolne. Horúcovodná kotolňa K9 (PFCelok Šaľa), (označenie BP CD – 31) zásobuje teplom jedenásť odovzdávacích staníc horúcovoda – voda. Štyri odovzdávacie stanice (VS – A, VS – B, VS – C, VS – A II) sú napojené cez sekundárne tepelné kanále. Sedem odovzdávacích staníc je domových (tri v bytových domoch, štyri v objektoch vybavenosti).

V kotolni K 9 sú nainštalované 4 horúcovodné balené kotle – BK výrobcu ČKD na spaľovanie zemného plynu. Dva kotle sú veľkosti 4,2 MW a dva veľkosti 7 MW. Menovitý inštalovaný výkon je 22,4 MW. Kotle sú v prevádzke od r. 1992. Kotolňa nie je plne vyťažená, je možnosť pripojenia ďalších objektov. Parametre primárneho rozvodu 150/80 °C, parametre sekundárneho rozvodu 92,5/67,5 °C.

Horúcovodná kotolňa K 24 (PFCelok Veča), (označenie CK – 34) zásobuje teplom tri odovzdávacie stanice horúca voda – voda (VS – 1, VS – 2, VS – 3), ktoré cez sekundárne rozvody zásobujú teplom bytové objekty a objekty občianskej vybavenosti.

V kotolni K 24 sú umiestnené 3 kotle plynové horúcovodné s výkonom 3x3,25 MW. Menovitý výkon kotolne je 9,75 MW. Kotle sú v prevádzke od roku 1999. Vo výkone kotolne je malá rezerva. Parametre primárnej rozvodnej siete sú 150/80 °C, parametre sekundárnej siete 92,5/67,5 °C.

Horúcovodná plynová kotolňa K 15 v PFCelku Šaľa (CK – 32) zásobuje teplom tri centrálné odovzdávacie stanice (VS – E, VS – E1, ISE 2) a jednu domovú odovzdávaciú stanicu – MŠ – VS 105. V kotolni sú umiestnené 4 plynové horúcovodné kotly s výkonom 2 x 2,8 MW + 2 x 4,2 MW. Menovitý výkon kotolne je 14 MW. Kotle sú v prevádzke od roku 1994. Výkon kotolne je využitý na 60%. Kotolňa je v priamom kontakte s objektmi KBV i s objektmi IBV. Parametre primárnej siete sú 170/70 °C, parametre sekundárnej siete sú 92,5/67,5 °C.

Parná kotolňa K 19 v PFCelku Šaľa (CK – 33) bola zrušená. Samostatné kotolne:

V kotolni K 18 na Kukučínovej ulici sú umiestnené tri teplovodné kotle, typ Menerttherm. Kotolňa je plynová. Sekundárnym rozvodom sú zásobované teplom okolité bytové objekty.

V kotolni „Pri moste“ sú umiestnené tri teplovodné kotle OW 200 Menertherm na spaľovanie zemného plynu. Tri kotle OW 200 majú celkový menovitý výkon 7,5 MW. Kotolňa je využitá na 50%.

Bytová výstavba realizovaná v rozptyle je teplom zásobovaná z domových teplovodných kotolní na spaľovanie zemného plynu.

Kotolne a odovzdávacie stanice i jednotlivé odberné miesta majú vo väčšine prvky MaR alebo Sa postupne dopĺňajú prvkami MaR v zmysle vyhlášky č. 206/91.

Bytové objekty budované v rámci IBV sú teplom zásobované z domových kotolní malého výkonu od 12 – 35 kW. Väčšina kotolní má palivo zemný plyn.

Zásobovanie teplom objektov vybavenosti

Objekty budované v rámci bývalej KBV sú zásobované z kotolní, resp. odovzdávacích staníc tepla obytných súborov. Objekty vybudované mimo KBV sú teplom zásobované z blokových a domových kotolní na zemný plyn.

Blokovou kotolňou označenou K 5 na spaľovanie zemného plynu je teplom zásobovaný areál nemocnice.

V areáli NsP sa nachádza aj spaľovacia pec na spaľovanie biologického odpadu.

Zásobovanie teplom objektov priemyslu

Priemyselné podniky sú sústredené v juhozápadnej časti Šale, vo výrobnom obvode – Vo č. 10 – priemyselný areál a č. 4 – Šaľa západ. priemyselné podniky majú vlastné zdroje tepla na spaľovanie zemného plynu. Vykurovacie médium je teplá voda. Zdroje patria medzi stredné znečisťovania ovzdušia. Je preto potrebné dodržiavať limity koncentrácie škodlivín v spalínach podľa zákona č. 309/91.

Centrálna a lokálne zdroje tepla.

V tejto časti sú uvedené centrálna a lokálne zdroje tepla s výkonom nad 50 kW, rozdelené podľa mestských obvodov. V tabuľke je uvedené označenie zdroja tepla podľa výkresu užívateľa. Palivová základňa – zemný plyn.

tab. 38: Zoznam centrálnych a lokálnych zdrojov tepla

Označenie	Užívateľ	Typ paliva
K1	Hydrostav	ZP
K2	Hotel Centrál	ZP
K3	Mestský úrad	ZP
K4	Sporiteľňa	ZP
K5	Nemocnica	ZP
K6	SPŠCH	ZP
K7	SOUP	ZP
K8	Vybavenosť	ZP
K9	CK – Bytový podnik	ZP
K10	Gymnázium	ZP
K11	ZŠ Piaristická	ZP
K12	ZVAK	ZP
K13	Duslo – byty	ZP
K14	Vybavenosť	ZP
K15	CK – bytový podnik	ZP
K16	TROPIKANA	ZP
K17	Okr. úrad	ZP
K18	Bytový podnik	ZP
K19	Kotolňa bola zrušená	ZP
K20	Mestský podnik	ZP
K21	SAD	ZP
K22	Požiarnici	ZP
K23	Reštaurácia KAZAČOK	ZP
K24	CK – Bytový podnik	ZP
K25	ZŠ – Veča	ZP
K26	REVIMONT	ZP
K27	Obchodný podnik	ZP
K28	JEDNOTA	ZP

Zhodnotenie stavu.

Zásobovanie teplom objektov mesta Šaľa je centrálna. V rámci bývalej výstavby KBV sa s každým sídelným útvarom vybudoval aj centrálny zdroj tepla K 9, K 15 a K 24, alebo lokálny pre skupinu bytových domov (K 13, K 18). Tieto kotolne sú v kontakte s objektmi bývalej KBV, ktoré zásobujú teplom. Objekty IBV a bytové domy v rozptyle majú domové malé kotolne. Všetky tieto zdroje majú palivovú základňu zemný plyn. Je možné konštatovať, že všetky väčšie zdroje tepla na území mesta a prevaha malých domových zdrojov v IBV má palivovú základňu zemný plyn.

Celý systém centrálného zásobovania teplom (kotolne, výmenníkové stanice i odberné miesta) sú vybavené v plnej miere zariadením MaR v zmysle vyhlášky č. 206/91.

Návrh zásobovania mesta teplom

Vývoj spotreby tepla bol v priebehu posledných rokov pozmenený realizáciou racionalizačných opatrení zameraných na úsporu tepla na vykurovanie a ohrev teplej úžitkovej vody. Značný vplyv na zníženie spotreby tepla na vykurovanie malo zavedenie regulačnej a meracej techniky (termostaticizácia, hydraulické vyregulovanie, meranie spotreby tepla, pomerové merače) a na spotrebu TÚV zavedenie merania spotreby TÚV v jednotlivých bytoch. Na zníženie spotreby tepla na vykurovanie vplyva aj sprísnenie normových hodnôt tepelného odporu obvodových konštrukcií. Rezerva v úspore spotreby tepla je v nenaplnenom programe dodatočného skvalitnenia obvodových konštrukcií prídavným zateplením. Pri súčasnom trende vývoja spotreby tepla podporenom aj cenovými opatreniami je predpoklad, že v návrhovom období bude spotreba tepla približne na súčasnej úrovni.

Perspektíva ďalšieho rozvoja zásobovania mesta Šaľa teplom predpokladá zachovanie súčasného rozsahu centralizovaného zásobovania stabilizáciou jestvujúcich zdrojov. Charakter výstavby nepredpokladá hromadnú bytovú výstavbu obytných skupín a celkov z čoho vyplýva, že výrazná centralizácia zásobovania teplom budovaním nových centrálnych zdrojov nie je opodstatnená. V návrhovom období územného plánu sa dá predpokladať rozvoj teplofikácie v týchto postupoch:

- stabilizácia jestvujúcich centrálnych zdrojov v danom rozsahu s potrebou permanentnej údržby zdrojov a centralizovaných rozvodov a ich modernizácie v polohe používania efektívnejších a ekonomicky výhodnejších technológií na výrobu tepla pre vykurovanie a teplú úžitkovú vodu s použitím palivovej základne zemný plyn,
- priebežná rekonštrukcia tepelných rozvodov z hladiska ich obnovy a zníženia strát tepla v rozvodoch,
- budovanie lokálnych domových kotolní s palivovou základňou zemný plyn v objektoch sústredenej a rozptýlenej bytovej výstavby (v novostavbách bytových domov),
- budovanie malých domových kotolní s palivovou základňou zemný plyn v objektoch rodinných domov,
- aplikácia technológií pre využívanie odpadového tepla hlavne v technologických prevádzkach výrobných podnikov pre vykurovanie a výrobu teplej úžitkovej vody pre pomocné prevádzkové potreby,
- aplikácia technológií na spalovanie spáliteľného odpadu (dreveného a iného odpadu),
- využívania netradičných zdrojov pre získanie tepelnej energie aplikáciou moderných technológií hlavne v súkromnom sektore v rodinných formách zástavby (tepelné čerpadlá, slnečné kolektory, a pod.).

Pri návrhovom stave sa nepredpokladá celkový nárast potreby tepla z centrálnych zdrojov. Potreba tepla bude eliminovaná racionalizačnými opatreniami na úsporu tepla jestvujúcich objektov. Je predpoklad, že počas životnosti centrálnych zdrojov budú bilancie potrieb tepla v sústave centrálného zásobovania v meste stabilizované.

Pri výbere možnosti ďalšieho postupu v rekonštrukcii tepelného hospodárstva na najbližšie ale i dlhšie obdobie sa vychádzalo aj z finančných možností pri tvorbe tvorby regulovanej ceny tepla, ktorá aj pri rozvojových akciách je limitujúcim činiteľom v novej výške investícií.

Z finančného hľadiska bola doporučená alternatíva v prvej etape riešiť rekonštrukciu systémom domových odovzdávacích staníc, naviac realizovať druhú etapu prepojenia kotolní CK 31 a CK 32 s následným zrušením jednej z uvedených kotolní.

Postupové kroky:

- V prvej etape v roku 2004 navrhujeme realizovať systém zásobovania teplom cez domové výmenníkové stanice v mestskej časti Šaľa a mestskej časti Veča s finančným objemom cca 70 mil. SK

- V nasledujúcich rokoch 2005 a 2006 urobiť prepojenie kotolní CK 31 a CK 32 v rámci čoho zrušiť kotolňu CK 31 alebo CK 32 v súlade s koncepciou ďalšieho rozvoja mesta.

- Výmenu potrubí realizovať postupne podľa finančných možností a podľa reálneho technického stavu, vynútené opravy sa budú realizovať zo zdrojov pre údržbu.

Po roku 2004 bude teplo do sústavy CZT v Šali dodávané z dvoch centrálnych zdrojov, a to z kotolní CK 31+32 a CK 34. V navrhovanom technickom riešení sa uvažuje s dvoma geotermálnymi vrtmi, jeden pri každej kotolni. Z každého z vrtov bude možné čerpať 15 l/s geotermálnej vody s teplotou 70 až 75 C, čo pri vychladení vody na 25 C predstavuje približne 3 MW na vrt. Vzhľadom na relatívne nízku teplotu, iba malá časť energetického potenciálu geotermálnej vody by sa mala využiť priamo prostredníctvom výmenníkov tepla (teplotný spád sústavy CZT bude 100/60 C, t.j. geotermálna voda by sa ochladila iba o 10-15 C). Pre lepšie využitie kapacity vrtov sa pristúpi k použitiu tepelných čerpadiel.

Z centrálnych zdrojov budú teplom zásobované hlavne jestvujúce objekty - zachováva a stabilizuje sa súčasný stav. Pri zmene zásobovania teplom objektov z centrálnych systémov je žiaduce zabezpečiť aby, dodatočným umiestnením komínových telies nedochádzalo neestetickým technickým riešením k narušeniu vzhľadu fasád objektov. Ostatné objekty budú teplom zásobované individuálnymi zdrojmi, resp. domovými kotolňami, pričom je potrebné preferovať pre výrobu tepla tzv. alternatívne zdroje zamerané na získavanie tepla využitím najmä solárnej energie. V cieľovom návrhu sa predkladá možnosť nárastu objektov pre bývanie, vybavenosť, rekreáciu a čiastočne priemysel. Územný plán vytvára podmienky pre možný nárast počtu obyvateľstva o cca 6000 až 10 000 obyvateľov. V návrhovom období cca 10 – 15 rokov sa uvažuje s možným nárastom o cca 3 – 6000 obyvateľov čo môže reprezentovať prírastok cca 750 - 1500 b.j., čo predstavuje nárast $Q_T=13$ až 26 MW tepla. Uvedené množstvo bytov bude postavených prevažne v individuálnej forme zástavby doplnením nezastavaných priestorov, bytovou výstavbou v rozptyle a koncentrovanou hromadnou bytovou výstavbou v menšom podiele. Individuálne bytové domy budú teplom zásobované z malých domových kotolní na spaľovanie zemného plynu. Z dôvodu požiadavky na malé zaťaženie emisnými látkami sa predpokladá použitie kondenzačnej kotlovej techniky. Skupinová bytová výstavba v rozptyle v dosahu systému centrálného zásobovania teplom sa môže pripojiť na tento systém alebo si zriadi vlastné domové kotolne. Ostatné objekty budú teplom zásobované z domových, resp. bytových kotolní na zemný plyn s využitím kondenzačnej techniky. Pri koncentrovanej skupinovej bytovej výstavbe je vhodné riešiť systém centrálného zásobovania z jedného zdroje. Podľa intenzity výstavby budú objekty buď priamo pripojené na centrálny zdroj, alebo na vlastné zdroje.

Nové objekty vybavenosti budované v rozptyle budú teplom zásobované domovými kotolňami na spaľovanie zemného plynu.

V priemyselnej sfére sa predpokladá nárast v spotrebe tepla zabezpečiť z jestvujúcich zdrojov tepla (predpokladá sa ich rekonštrukcia za nové technológie s malým zaťažením životného prostredia) a z nových kotolní na zemný plyn budovaných v rámci výrobných areálov.

Nárast cien energií si vyžiada aplikáciu alternatívnych, obnoviteľných zdrojov energií. Pre ohrev TUV a nízko teplotné systémy vykurovania sú využiteľné solárne kolektory. K ich masívnemu uplatňovaniu zatiaľ bránia nevhodné cenové a daňové zákony.

Verejno-prospešné stavby a stavby mestského záujmu v oblasti teplofikácie

Návrh rozvoja teplofikčných zariadení nepodmieňuje vymedzenie verejnoprospešných stavieb a stavieb mestského záujmu pre mesto Šaľa.

3.2.4.6 Telekomunikácie a diaľkové káble

Zabudované telekomunikačné rozvody

Na území mesta pôsobia Slovenské telekomunikácie a.s., ktoré zabezpečujú prevádzku a správu pevnej telefonizačnej siete. V roku 2001 spravovali celkom 6731 telefónnych staníc z toho bolo 5125 bytových staníc – v tomto údaji sú zahrnuté aj hlavné telefónne stanice vedľajších obcí, Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom a Diakovce, ktoré majú centrálnu telefónnu ústredňu v meste Šaľa.

Na území mesta Šaľa sú vybudované dve digitálne ústredne typu EWSD s kapacitou:

- Šaľa 8400 prípojok – k roku 2001 obsadené na 78%;
- Veča 1400 prípojok – k roku 2001 obsadené na 80%.

Správca telefonizačnej siete priebežne zabezpečuje rekonštrukciu, modernizáciu a rozširovanie telekomunikačných rozvodov a zariadení na území mesta podľa reálnej odberateľskej potreby.

Na území mesta sú uložené kabelové miestne vedenia voľne uložené alebo uložené v kabelovode pod správou Okresnej správy Slovenských telekomunikácií a diaľkové kabelové vedenia pod správou Oblastnej správy diaľkových káblov Bratislava – stredisko Nitra. Diaľkové kabelové vedenia sú v časti vedené v spoločnej trase s miestnym rozvodom a mimo zastavané územie sú vedené v samostatnej trase. Diaľkové telekomunikačné káble sú vedené zo smerov Kľačiareň, Selice, Galanta a Tešedíkovo.

Súčasný stav telekomunikačnej siete na území mesta je v dobrom stave. Zo strany správcov miestnej a diaľkovej siete nie sú známe požiadavky o zámeroch rozširovania telefonizačnej siete na území mesta. Pre súčasnú a krátkodobú výhľadovú potrebu postačujú jestvujúce rozvody. Rozširovanie rozvodov a zariadení bude realizované na základe konkrétnych požiadaviek odberateľov.

Na území mesta sú zabezpečené služby pre dátové prenosy v kabelovom rozvode. Tieto služby zabezpečujú miestne firmy – poskytovatelia internetových služieb FY SALAMON, prevádzkovateľ kabelového šírenia televízneho a rozhlasového signálu FY KABEL PLUS a.s. Bratislava, SLOVAKIA CABLE SYSTEM s.r.o. Komárno, SBD Šaľa, SATRO s.r.o. Bratislava. Tieto rozvody sa zabezpečujú priebežne v závislosti od dopytu odberateľov a potreby modernizácie a inovácie technického vybavenia.

Mikrovlnné telekomunikačné rozvody

mesta je pokryté mobilnou telefónnou sieťou a diaľkovým mikrovlnným dátovým prenosom využívaným správcami telekomunikačnej siete a ich prevádzkovateľmi. Rozširovanie a prevádzkovanie tejto siete nevyvoláva požiadavky na územno – technické riešenie v rámci územného plánu mesta.

3.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.3.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA

Bývanie z pohľadu celoslovenských súvislostí

Bývanie je jedna zo základných ľudských potrieb, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. Deklarovanie bývania ako jedného zo základných ľudských práv vytvára záväzok pre verejné subjekty (štát, obce), aby sa angažovali pri jeho riešení. Taktiež sociálna diferenciácia spoločnosti vytvára požiadavku na zapojenie verejných subjektov do oblasti bývania. Sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru nie sú schopné si samy obstaráť adekvátne bývanie. Zasahovanie štátu do bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivým skupinám populácie sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky. Ako ukazuje dlhoročná prax vyspelých európskych krajín s trhovou orientovanou ekonomikou, najlepším prostriedkom riešenia problému bývania je vytvorenie trhu s bytmi. Riešenie takých problémov ako prístupnosť k primeranému bývaniu, cenová dostupnosť bývania a kvalita bývania, nie je možné zabezpečiť bez určitých intervencií štátu a iných verejných subjektov na trhu s bytmi.

V súčasnosti je rozvoj bývania definovaný na štátnej úrovni koncepčným materiálom (lit. 24), ktorý definuje aj ciele rozvoja bytovej výstavby: Základným a dlhodobým cieľom v rozvoji bývania je saturovanie potrieb bývania, a to vytvorením efektívneho nástroja, ktorým je fungujúci trh s bytmi. Tento musí umožňovať maximálne efektívne uspokojovanie potreby bývania v daných ekonomických, spoločenských a sociálnych podmienkach. Vytvorenie trhu s bytmi, na ktorom by boli v rovnováhe dopyt a ponuka bytov, ako ukazujú poznatky z európskych krajín, je dlhodobým neustále prebiehajúcim procesom. Formulovanie základného cieľa v oblasti bývania vychádza z prijímania čiastkových cieľov, ktoré reagujú na existujúcu aktuálnu situáciu v oblasti bývania, s ich prepojením na ekonomické a spoločenské podmienky v spoločnosti a ich konkretizovania do postupových krokov na dosiahnutie stanoveného cieľa. Formulovanie čiastkových cieľov koncepcie rozvoja bytovej výstavby musí preto v súčasnej etape vychádzať :

A) v oblasti bývania z:

- efektívnosti využívania existujúceho bytového fondu,
- potrieb novej bytovej výstavby,
- prípravy územia pre bytovú výstavbu,

B) v oblasti ekonomických, spoločenských a sociálnych podmienok z vytvárania:

- priaznivých makroekonomických podmienok, ktoré umožnia ekonomický rozvoj národného hospodárstva, rast príjmov domácností,
- efektívnych systémov financovania bytovej výstavby založeného na štruktúrovanom systéme ekonomických nástrojov podpory pre všetky vrstvy obyvateľstva,
- zodpovedajúcej úrovne právnych predpisov.

Historické súvislosti.

História bývania je históriou ľudstva samého, spôsob ako jednotlivé ľudské generácie riešili svoje „bývanie“ je spôsobom ich pohľadu na „žitie“. V dlhom období počas, ktorého vznikali rôzne formy bývania menili sa aj priestorové formy bytových domov. V meste Šaľa bolo dlhodobou pretrvávajúcou formou určenou pre bývanie dom, s jednou bytovou jednotkou. Aditívne radené miestnosti za sebou boli ukončené zvyčajne hospodárskymi stavbami, ktoré súviseli s prevažujúcou formou obživy obyvateľstva – poľnohospodárstvom. Neskôr sa v rámci jedného spoločného dvora – domu umiestňovalo viacero bytových jednotiek najskôr to boli rodiny v príbuzenskom vzťahu a postupne sa do jedného dvora dostávali rôzne rodiny. Obľobnosť bytu bola v minulosti oveľa väčšia a mohla dosahovať hodnoty okolo 5 osôb na jeden byt (30-roky) a rovnako aj počet m² obytnej plochy bytu na jednu osobu bol veľmi nízky, pričom jeden byt niekedy obývalo aj viacero cenových domácností.

Po roku 1960 sa v meste začína výstavba bytových domov, ktoré výrazne menia charakter bývania – pričom bývanie sa osamostatňuje od väzby na prácu a realizáciou takýchto štvrtí vznikajú monofunkčné zóny bývania. Okrem vzniku novej formy bývania mení a vyvíja sa aj bývanie v individuálnych formách bývania – rodinných domoch, kde obdobne ako pri bytových domoch sa funkcia bývania osamostatňuje a výroba sa presúva do samostatných priestorov (družstvá). Obložnosť bytu sa postupne znižuje a súčasne sa zvyšuje počet m2 obytnej plochy bytu na jednu osobu, čo úzko súvisí najmä s rastom životnej úrovne.

Súčasný stav bývania na úrovni mesta

Súčasný stav na úrovni mesta je možné charakterizovať ako relatívne uspokojivý v porovnaní so štatistikami okresu, kraja alebo aj Slovenska. Prakticky vo všetkých ukazovateľoch je mesto Šaľa výrazne nad priemernými hodnotami v percentuálnom zastúpení trvalo obývaných domov aj bytov, pri porovnaní s predchádzajúcim obdobím je možno hovoriť o miernom poklese týchto štatistík. V podiely zastúpenia bytov v bytových domoch a rodinných domoch je štatistika výrazne v prospech bytov v bytových domoch čo vyplýva najmä zo skutočnosti, že Šaľa je mesto, v rámci ktorého sa realizovala v uplynulých 40 rokov rozsiahla bytová výstavba (KBV). Pri porovnaní jednotlivých mestských častí je zreteľný výrazný rozdiel medzi Šaľou a Večou.

Na území mesta Šaľa sa nachádza celkovo 2075 domov (vlastniace evidenčné číslo) a 8668 bytov. Neobývané domy a byty tvoria takmer 8,3% resp. 5,7% čo je percentuálne pomerne nízka hodnota. Ukazovateľ kvality bývania (obložnosť bytu) je na úrovni 3,01, čo je výrazne nižšia hodnota ako celoslovenský priemer 3,23.

tab. 39: Počet domov a bytov - stav

	Domy spolu (počet)	Trvalo obývané domy (%)	Trvalo obývané rodinné domy (%)	Neobývané domy (%)	Byty spolu (počet)	Trvalo obývané byty (%)	Trvalo obývané byty v rodinných domoch (%)	Neobývané byty (%)
Šaľa 2001	1556	93,1	70,1	6,9	6251	93,9	17,9	6,1
Veča 2001	519	87,5	67,4	12,5	2417	95,0	14,0	5,0
mesto Šaľa 2001	2075	91,7	69,0	8,3	8668	94,3	16,8	5,7
Šaľa 1991	-	1424	-	-	5904	96,0	18,1	4,0
Veča 1991	-	427	-	-	2336	94,6	14,0	5,4
mesto Šaľa 1991	2011	92,0	68,1	8,0	8240	95,6	16,9	4,4
Šaliansky okres 2001	12333	85,3	80,3	14,7	19450	88,6	51,5	11,4
Šaliansky okres 2001	12191	88,8	83,6	11,2	18906	91,6	54,3	8,4
Nitriansky kraj 2001	172905	83,9	79,1	16,1	264414	87,4	52,3	12,6
Nitriansky kraj 1991	168804	87,8	82,8	12,2	254622	90,4	55,5	9,6
Slovensko 2001	1034287	83,4	76,6	16,3	1884846	88,4	43,5	11,1
Slovensko 1991	989940	87,3	80,3	12,7	1768833	91,5	45,9	8,5

Bytová výstavba je v posledných rokoch výrazne stagnujúca a prírastok bytového fondu je nízky, pričom prírastok prevažne tvorí najmä výstavba rodinných domov.

Perspektíva rozvoja bývania v meste Šaľa

Riešenie budúcnosti z pohľadu rozvoja bývania je pre každé mesto a obec kľúčovou otázkou. Nárast počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva má v zásade pozitívny vplyv na životaschopnosť sídla a ako to vyplýva zo stratégie rozvoja mesta Šaľa, bývanie je jedným z rozhodujúcich zložiek pre definovanie budúcnosti sídla.

Podľa stratégie rozvoja a definovania demografického potenciálu (viď. tab. 7 na strane 35) je možné určiť budúce rozloženie počtu bytových jednotiek podľa jednotlivých PFCelkov. Toto kvantitatívne zhodnotenie je zrejmé z nasledujúcej tabuľky, pričom vstupným predpokladom je priemerná obložnosť jedného bytu v roku 2030 na úrovni 2,9 obyvateľa na jeden byt:

tab. 40: Počet bytov – predpokladané budúce rozloženie bytov

	PFCelok (pomenovanie)	Počet obyvateľov výpočtový (počet)	Predpokladaná obložnosť bytu (km²)	Počet bytov (počet)
1B	Veča	2326	2,9	802
1D	Nová Veča	6931	2,9	2390
1E	Veča – sever 2	1300	2,9	448
2B	Šaľa	19669	2,9	6782
2C	Jozefov	290	2,9	100
2D	Vršky	825	2,9	284
2E	Bilica	753	2,9	260
3C	Hetmėň - osada	112	2,9	39
	Spolu	32206	2,9	11105

Z uvedeného prehľadu vyplýva celkový nárast bytových jednotiek zo súčasného počtu 8668 bytov na 11105 bytov, čo je prírastok o 2437 bytov. Jedná sa o relatívne vysoké číslo, na ktoré vplývajú najmä uvažované projekcie nárastu obyvateľstva a znižovanie obložnosti bytu.

Pri posudzovaní priestorového rozloženia bytových jednotiek je v rámci mestskej časti Šaľa (PFCelky Šaľa, Jozefov, Vršky a Bilica) nárast z pôvodných 6251 bytov na 7406 bytov, čo je prírastok o 1155 bytov (percentuálne 18,5%). V rámci mestskej časti Veča (PFCelky Nová Veča a Veča) je nárast z pôvodných 2417 bytov na 3640 bytov, čo je prírastok 1223 bytov (percentuálne 50,60 %).

Pri kvalitatívnom posudzovaní nárastu bytových jednotiek sa pre mesto Šaľa predpokladá nárast najmä vo forme bytov v rodinných domoch. Je to určitá daň súčasnej doby, kde chýba reálny trh s bytmi, ktorý by nahradil pôvodný štátom dotovaný systém výstavby bytových domov, pričom táto situácia výrazne vplýva aj na rozvoj mestských štruktúr, ktoré takto rastú extenzívnym spôsobom.

3.3.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU

Do kategórie sociálnej infraštruktúry je zaradená celá druhovosť zariadení základnej, vyššej mestskej a nadmestskej špecifickej vybavenosti. Zariadenia vybavenosti sa v systéme trhového mechanizmu správajú pružne a svojou ponukou reagujú na dopyt obyvateľstva a cenovú politiku štátu:

- základná vybavenosť: predstavuje druh sociálnej infraštruktúry, ktorá naplňa základné ľudské potreby s proklamovanou najmä pešou dostupnosťou (cca 400m), a preto nie je možné ju lokalizovať mimo územie jednotlivých PFCelkov, resp. iba vo výnimočných a odôvodnených prípadoch;
  - vyššia vybavenosť: predstavuje druh sociálnej infraštruktúry, ktorý sa umiestňuje najmä v rámci PFCelkov mestského charakteru a slúžia pre určitú spádovú oblasť PFCelkov miestneho charakteru;
  - špecifická vybavenosť: predstavuje druh sociálnej infraštruktúry, ktorý sa umiestňuje najmä v rámci PFCelkov metropolitného charakteru a slúžia pre určitú spádovú oblasť PFCelkov mestského a miestneho charakteru.
- Konkrétne druhy reprezentujúce sociálnu infraštruktúru:
- školstvo;
  - cirkev;
  - zdravotníctvo;
  - kultúra;
  - šport a rekreácia;
  - sociálna starostlivosť;
  - obchod a služby;
  - administratíva a správne zariadenia.

3.3.2.1 Školstvo

Súčasný stav školstva z pohľadu celoslovenských súvislostí

V súčasnej dobe školský systém na Slovensku je usporiadaný do troch stupňov na základný, stredný a univerzitný. Popri tohoto systému existuje aj doplnková školská a výchovná starostlivosť. Základná starostlivosť o výchovu a vzdelanie je v súčasnosti zabezpečovaná pre predškolskú mládež vo veku 2 až 6 rokov v zariadeniach materských škôlok. Pre školskú mládež sa jedná o základné školy delené na dva stupne. I. stupeň tvoria deti vo veku 6 až 9 rokov a druhý stupeň tvoria deti vo veku 9 až 15 rokov. V poslednom období vznikol nový druh zariadenia 8-ročné gymnázium, ktoré pokrýva druhý stupeň základných škôl a súčasne aj poskytuje aj sekundárnu starostlivosť o výchovu a vzdelanie na úrovni stredného školstva. Sekundárna starostlivosť o vzdelanie je zabezpečovaná systémom gymnázií, stredných škôl a učilíšť.

História školstva v meste

O začiatkoch školy niet písomných správ, zachoval sa iba doklad, že na rozkaz arcibiskupa Mikuláša Oláha znovu otvorili školu v 1563. V 1598 bolo preložené do Šale z Kláštora pod Znievom Jezuitské kolégium (sociálne – výchovný domov so strednou a prvými dvoma stupňami vysokej školy zameranej na výchovu kňazského dorastu na prípravu kazateľov a rečníkov). V rámci mimovyučovacieho procesu do školského systému zaradili i návky divadelných hier, ktorým prisudzovali vysokú didaktickú i výchovnú úlohu. V 1601 sa prvýkrát v Uhorsku vôbec predstavila školská jezuitská divadelná hra v Šali.

V rokoch 1904 – 53 pôsobila dvojročná Rolnícka škola (ovocinárska – zeleninárska), v r. 1954 vznikla 11-ročná škola, dnešná SVŠ. V rokoch 1960 – 70 SPTŠ (pestovateľsko – chovateľská škola) a v r. 1964 bola založená SPŠ Chemická – elokovaná SPŠ z Bratislavy, ktorá sa ale v 1965 preniesla do Nitry a v 1962 vzniklo OU pri Dusle ako učňovské stredisko.

Súčasný stav a návrh školských zariadení v meste

Materská škôlka (základná vybavenosť). Rozvoj zariadení materských škôlok sa v období po roku 1995 redukoval a v súčasnosti vykazuje relatívne stabilizovanú situáciu. Na území mesta je v súčasnosti celkovo 8 materských škôlok, ktoré sú lokalizované v nasledovných polohách:

- MŠ Nešporova (PFCelok Šaľa, Nešporova ulica);
- MŠ Okružná (PFCelok Šaľa, Okružná ulica);
- MŠ na ulici 8. mája (PFCelok Šaľa, ulica 8. mája);
- MŠ Budovateľská (PFCelok Šaľa, Budovateľská ulica);
- MŠ Hollého (PFCelok Nová Veča, Hollého ulica);
- MŠ Družstevná (PFCelok Šaľa, Družstevná ulica);
- MŠ Družstevná (PFCelok Šaľa, Družstevná ulica);
- MŠ Družstevná (PFCelok Šaľa, Družstevná ulica);

Z prehľadu je zrejmé, že veľká väčšina materských škôlok sa nachádza najmä v PFCelku Šaľa (7 zariadení) a len jedna škôlka sa nachádza na území PFCelku Veča. Ďalej je aj možné charakterizovať, že všetky tieto zariadenia sa nachádzajú na plochách bývalej komplexnej bytovej výstavby (KBV) a jedná sa typové pavilónové stavby a keďže v týchto polohách je súčasne koncentrovaná väčšina obyvateľov mesta je možné hodnotiť ich rozloženie ako vyhovujúce s výnimkou PFCelku Veča. Kapacitné využitie týchto prevádzok je premenlivé – mení sa podľa aktuálnych demografických ukazovateľov a dopytu po týchto zariadeniach.

Do budúcnosti sa uvažuje relatívne vyvážená situácia resp. postupný úbytok počtu detí. Nepredpokladáme potrebu zriadenia novej materskej škôlky na území PFCelku Šaľa – skôr možnosť zrušenia pre potreby iných funkcií najmä jednu z materských škôlok na Družstevnej ulici. V PFCelku Nová Veča však môže prísť k situácii resp. potrebe vybudovania novej škôlky. Jej umiestnenie je najvhodnejšie v rámci PFCasti Nová Veča-centrum v okrajovej časti mimo hlavných dopravných komunikácií, prípadne je možné zvýšenie kapacity v rámci jestvujúcej škôlky. Vhodným by bolo vybudovanie materskej škôlky aj v rámci PFCelku Veča z dôvodu dodržania pešej dostupnosti do 400m pre tento druh zariadenia. Najvhodnejšia poloha je v rámci PFCasti Veča-centrum, možné je využiť školské zariadenie na Komenského ulici. Pre PFCelky Bilica a Vršky predpokladáme, že nepríde k nutnosti vybudovania materskej škôlky v rámci návrhového obdobia (lokality nenaplnia svoje vymedzené územia a demograficky tak nepríde k potrebe tohto zariadenia), v prípade však, že bude takéto zariadenie vyžadované vhodnou polohou sú pre PFCelok Bilica PFCasť Bilica-centrum a pre PFCelok Vršky PFCasť Vršky-centrum.

Základná škola (základná vybavenosť). Rozvoj zariadení základných škôl je v súčasnom období takisto stabilizovaný z hľadiska územnej ako aj kapacitnej potreby.

Na území mesta sa nachádza celkovo 6 základných škôl, ktoré navštevuje v súčasnosti 3197 žiakov (2001) oproti roku 1997 to predstavuje pokles o 170 žiakov. Školy sú lokalizované v nasledovných polohách a uvádzaných kapacitách (údaj k roku 2001):

- ZŠ Bernolákova (PFCelok Veča, Bernolákova ulica), 687 žiakov;
- ZŠ Hollého (PFCelok Veča, Hollého ulica), 614 žiakov;
- ZŠ Sídliisko Váh (PFCelok Šaľa, Horná ulica), 680 žiakov;
- ZŠ Pionierska (PFCelok Šaľa, Školská ulica), 447 žiakov;
- ZŠ Krátka (PFCelok Šaľa, Krátka ulica), 455 žiakov;
- ZŠ Pázmaňa s vyučovacím jazykom maďarským (PFCelok Šaľa, Pázmaňova ulica), 314 žiakov;

Z kapacitného hľadiska počet škôl vyhovuje súčasnej potrebe mesta. Požiadavky sú na vybavenie škôl a ich areálov doplnkovými prevádzkami športového, oddychového a záujmového charakteru. Základná škola Pázmaňa nemá dostatočné priestorové podmienky na umiestnenie základných športových plôch a hlavne z tohto dôvodu by bolo vhodné jej premiestnenie do vhodnejšej lokality na území mesta.

V návrhovom období sa predpokladá stabilizujúca situácia. Nie je potrebné uvažovanie s výstavbou nových škôl a predpokladá sa zachovanie existujúcich zariadení v súčasných polohách. V prípade základnej školy Pázmaňa s vyučovacím jazykom maďarským je možné uvažovať s jej premiestnením do niektorých z okrajových polôh PFCasti Šaľa-centrum, prípadne v rámci PFCelku Nová Veča, v PFCasti Nová Veča-centrum resp. najvhodnejším by bola integrácia tejto školy v rámci z niektorých existujúcich školských zariadení. Budova školy by mohla byť potom využitá pre iné funkčné využitie – najlepšie napríklad pre potreby mestského úradu a pod.

Gymnázium (vyššia vybavenosť). Tento druh vybavenosti je obdobne ako všetky školské zariadenia stabilizovaný až mierne progresívny (progresivnosť zabezpečuje však skutočnosť, že novozriadené 8-ročné gymnázium v predchádzajúcom období len postupne naplňalo svoje kapacity a postupne s pôvodných 160 žiakov má táto škola dnes 251 žiakov). Na území mesta Šaľa sa v súčasnosti nachádzajú dve gymnáziá sídlia v tej istej budove, ktoré navštevuje 447 žiakov (2001), čo predstavuje oproti roku 1997 nárast o 27 žiakov. Školy sú lokalizované v nasledovných polohách a uvádzaných kapacitách (údaj k roku 2001):

- Gymnázium Juraja Fándlyho (PFCelok Šaľa, Školská ulica), 196 žiakov;
- 8-ročné gymnázium Juraja Fándlyho (PFCelok Šaľa, Školská ulica), 251 žiakov

Z kapacitného hľadiska gymnázia vyhovujú súčasnej potrebe, nie je predpoklad pre rozširovanie areálov, prípadne zriadenie nového gymnázia. Je potrebné však kvalitatívne dobudovať existujúci areál gymnázia Juraja Fándlyho.

Stredná odborná škola (vyššia vybavenosť). Aj stredné odborné školstvo možno označiť za stabilizované zariadenie. V súčasnosti sa v meste nachádzajú dve stredné odborné školy, ktoré navštevuje 630 žiakov (2001), čo predstavuje oproti roku 1997 mierny pokles o 54 žiakov. Školy sú lokalizované v nasledovných polohách a kapacitách (údaj k roku 2001):

- SPŠ chemická (PFCelok Šaľa, Pázmaňova ulica), 630 žiakov;
- SPŠ elektrotechniky a informatiky (PFCelok Nová Veča, Nivy), 217 žiakov.

SPŠ chemická sa nachádza prakticky v centre v neudržovanom areáli. Do budúcnosti sa predpokladá ďalší pokles záujmu o tento druh školy, je evidovaný zámer premiestnenia tejto školy do areálu SOU chemického v PFCelku Nová Veča. SPŠ elektrotechniky a informatiky sa nachádza v areáli SPŠ chemická.

Dostupnosť iných druhov stredných odborných škôl je najmä v Galante, Nitre, Trnave a Bratislave.

Do budúcnosti nie je evidovaný žiadny zámer zriadenia novej strednej odbornej školy, v prípade takéhoto záujmu je vhodnými lokalitami PFCelok Šaľa v okrajových polohách PFCasti Šaľa-centrum resp. PFCelok Nová Veča v okrajových polohách PFCasti Nová Veča - centrum. Vhodnejšie by však bolo kvalitatívne zlepšenie existujúcich areálov.

Stredné odborné učilište (vyššia vybavenosť). Učilištia za posledné obdobie zaznamenali prudký pokles záujmu a počet žiakov výrazne ubúda každým rokom. V roku 1998 bolo v týchto školách celkovo 838 žiakov a v súčasnosti sa tu učí už len 386 žiakov. Na území mesta sa nachádzajú dve odborné učilištia lokalizované v nasledovných polohách a uvádzanými kapacitami (2001):

- SOU chemické Duslo (PFCelok Nová Veča, Nivy), 204 žiakov (23 večerná škola);
- SOU poľnohospodárske (PFCelok Jozefov), 159 žiakov

SOU chemické je umiestnená vo veľkorysom areáli, a zameraním reprezentuje nosné priemyselné odvetvie v okrese. Predpokladá sa, že do budúcnosti nevzniknú potreby pre rozširovanie areálu tejto školy, je možné skôr predpokladať ďalší postupný mierny pokles záujmu o tento druh školy. SOU poľnohospodárske je umiestnené západne od mesta v rozsiahlom areáli. Aj pri tejto škole možno predpokladať, že v krátkej budúcnosti nepríde k zvyšovaniu počtu žiakov, je možné predpokladať stabilizáciu. Špecifikom tejto školy je výcviková a športová činnosť v oblasti jazdeckej na športových koňoch. V tejto súvislosti sú zo strany školy požadované nároky na územné vymedzenie areálu školy pre účel výcvikovej a športovej prekážkovej dráhy koní. V súvislosti s navrhovanou novou trasou prekládka cesty I/75 územný plán predpokladá kompenzáciu záberu plôch možným rozšírením areálu školy severozápadným smerom.

Dostupnosť iných druhov stredných odborných učilišť je najmä v Nitre, Trnave a Bratislave.

Umelecká škola (vyššia vybavenosť). V Šali sa v súčasnosti nachádza jedna základná umelecká škola, ktorá sa nachádza v dvoch priestoroch (PFCelok Šaľa, Hlavná a Kukučínova ulica), ktorú navštevuje 782 žiakov.

Pre potreby mesta postačuje existencia jedinej umeleckej školy, zariadenie je z pohľadu kapacít stabilizované, potrebné je kvalitatívne zlepšenie vybavenia školy.

Jazyková škola (vyššia vybavenosť). V Šali sa v súčasnosti nenachádza žiadna škola s výlučne jazykovým zameraním, možno povedať, že štáti túto školu nahrádza napr. 8-ročné gymnázium, ktoré je zamerané na cudzie jazyky.

Do budúcnosti je vhodné naďalej uvažovať skôr s integráciou výučby cudzích jazykov v rámci existujúcich škôl či už v rámci riadneho vyučovacieho procesu resp. v mimovyučovacích hodinách. V prípade, že príde k zriadeniu samostatnej jazykovej školy je vhodné ju umiestniť v rámci PFCelku Šaľa v PFCasti Šaľa - centrum alebo v PFCelku Nová Veča v PFCasti Nová Veča - centrum.

Materská škola pre zdravotne postihnuté deti (vyššia vybavenosť). V Šali sa v súčasnosti nenachádza materská škôlka pre zdravotne postihnuté deti, spracovateľ ani nedisponuje znalosťou ako je táto starostlivosť nahrádzaná.

Je vhodné uvažovať so zriadením špecializovanej triedy pre zdravotne postihnuté deti v niektorej existujúcej škôlke, v prípade, že sa preukáže ekonomicky

výhodnejšia dotácia opatrovateľiek priamo v domácnostiach je možné uvažovať aj s takouto alternatívou.

Základná škola pre zdravotne postihnuté deti (vyššia vybavenosť). V Šali sa nachádza v PFCelku Šaľa (Krátka ulica) špeciálna základná škola.

Stredná odborná škola, učilište pre zdravotne postihnuté deti (vyššia vybavenosť). V Šali sa v súčasnosti nenachádza žiadna takáto škola, ktorá by bola priamo určená pre zdravotne postihnuté deti.

Je vhodné uvažovať s integráciou postihnutých detí v rámci existujúcich škôl napríklad aj formou osobných asistentov. Nepredpokladá sa záujem o výstavbu takejto samostatnej školy pre postihnuté deti, prípadne zriadenie samostatných tried na niektorých z škôl.

Dom mládeže (vyššia vybavenosť). V Šali sa nachádza jedno zariadenie domu mládeže Centrum voľného času, ktoré navštevuje 718 žiakov.

Zariadenie Centra voľného času je kapacitne postačujúce, je potrebné kvalitatívne zlepšenie vybavenia školy.

Univerzita (špecifická vybavenosť). V meste Šaľa sa nenachádzajú žiadne zariadenia vysokoškolského typu. Dostupnosť v iných mestách je v Nitre, Trnave a najmä Bratislave.

Nepredpokladá sa potreba zriadenia školy univerzitného typu, nenachádzajú sa na to vhodné predpoklady a je postačujúcim uvažovať s dochádzkou k takýmto zariadeniam.

3.3.2.2 Cirkev

Súčasný stav a návrh rozvoja cirkevných zariadení v meste Šaľa

V súčasnej dobe nie je spracovaná žiadna spracovateľovi známa koncepcia rozvoja cirkevných zariadení. V rámci mesta je dominantná kresťanská rímsko-katolícka cirkev, medzi menšinové sa zaraďujú evanjelici, kalvíni, židia.

Kostol kresťanský rímsko-katolícky (základná vybavenosť). Tento špecifický druh vybavenosti plne nekomerčného charakteru zaraďujeme pod regulované aktivity pod správou cirkvi. Z hľadiska širokej základne veriacich (vyššie 60% obyvateľov mesta) sa táto vybavenosť zaraďuje medzi základnú vybavenosť.

Na území mesta Šaľa sa nachádzajú dva kostoly slúžiacie pre rímsko-katolícku obec veriacich. Kostol sv. Margity v PFCelku Šaľa, v PFCasti Šaľa - centrum a kostol v PFCelku Veča, v PFCasti Veča - centrum. V súčasnosti je vo výstavbe nový rímsko-katolícky kostol v PFCelku Nová Veča v PFCasti Nová Veča - centrum.

Z hľadiska zastúpenia je zrejmé, že je možné predpokladať najmä v rámci PFCelku Šaľa v budúcnosti výstavbu ďalšieho kostola. Keďže sa jedná o jednu z najvýznamnejších stavieb je potrebné citlivo zvážiť otázku jeho lokalizácie, ktorá je najvhodnejšia najmä v PFCasti Šaľa – centrum. V súvislosti so stavbou je možné a žiaduce umiestniť aj urbanistickú dominantu – vežu kostola.

Rímsko-katolícky farský úrad (základná vybavenosť). V meste sa nachádza rímsko-katolícky farský úrad v PFCelku Šaľa v PFCasti Šaľa - centrum. Nie je evidovaná konkrétna požiadavka na iné umiestnenie tohto úradu. Súčasná poloha je primeraná a veľmi vhodná.

Kostol ostatných vierovyznaní (vyššia a špecifická vybavenosť). Z hľadiska počtu obyvateľov hlásiacich sa k iným vierovyznaniam sú v meste Šaľa kostoly týchto cirkví zaraďované do vyššej prípadne špecifickej vybavenosti.

Na území mesta sa nenachádza žiadny takýto kostol a veriaci sú nútení dochádzať do iných miest (Nitra, Trnava, Bratislava). V realizačnej príprave je výstavba evanjelického kostola v PFCelku Šaľa v PFCasti Šaľa - centrum.

Iné budúce stavby nie sú evidované a nepredpokladá sa ich výstavba. V prípade, že príde k výstavbe takéhoto kostola, najvhodnejšie lokality pre výstavbu sú v rámci PFCelku Šaľa v PFCasti Šaľa – centrum alebo v PFCasti Nová Veča v PFCasti Nová Veča – centrum.

3.3.2.3 Zdravotníctvo

Súčasný stav zdravotníctva z pohľadu celoslovenských súvislostí

Veľmi citlivá oblasť zdravotníctva je v súčasnosti v rámci Slovenskej republiky uprostred reformy, ktorá má za cieľ stabilizovať a následne zvýšiť nielen kvalitatívnu úroveň zdravotnej starostlivosti. Princípy a ciele týchto reforiem sú definované Stratégiou zdravotníckej starostlivosti.

Primárna zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná ambulanciami praktických lekárov pre dospelých, pre deti a dorast, stomatólogov a gynekológov. Z tohto pohľadu je primárna zdravotnícka starostlivosť chápaná ako základná vybavenosť. Tieto ambulancie sa umiestňujú často sústredene či už v rámci zdravotných stredísk alebo polikliník, v súčasnosti však už prichádza aj k zriaďovaniu takýchto ambulancií samostatne. Špecializovaná zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná odbornými ambulanciami, ktoré sa výlučne sústreďujú v rámci polikliník alebo ich nahrádzajú nemocnice v rámci svojich ambulancií.

Súčasný stav zdravotníctva v meste

Z hľadiska základných a vyšších potrieb mesta sú zdravotnícke zariadenia a zariadenia zdravotných služieb zastúpené pomerne k potrebám bývajúcего obyvateľstva a jeho spádového územia na úrovni okresu. Požiadavky na zlepšenie podmienok sú zamerané na oblasť technického vybavenia a údržby jednotlivých prevádzok.

Súčasný stav a perspektíva rozvoja zdravotníckych zariadení v meste

Zdravotné stredisko, samostatná ambulancia praktického, detského lekára, stomatóloga a gynekológa (základná vybavenosť). Zdravotné stredisko alebo samostatná ambulancia praktického, detského lekára, stomatóloga a gynekológa predstavuje službu prvého kontaktu, je z tohoto pohľadu primárnym stupňom štruktúry zdravotníckej starostlivosti, čiže je potrebné aby dostupnosť k týmto zariadeniam bola na úrovni niekde 600m.

Priamo v meste sa nenachádza žiadne zdravotné stredisko, všetky ambulancie sú sústredené najmä v rámci polikliniky, a niektoré ambulancie sa nachádzajú samostatne v rámci iných budov alebo areálov. V rámci polikliniky sú takto sústredené aj ambulancie primárnej starostlivosti (6 ambulancií praktického lekára, 3 ambulancie detského lekára, 6 stomatologických ambulancií a dve gynekologické ambulancie). Možno povedať, že pre nároky mesta Šaľa by bolo vhodnejšie už zriadenie zdravotného strediska v mestskej časti Veča, aby bola vhodne znížená dochádzková vzdialenosť k lekárom základnej zdravotnej starostlivosti.

Všetky samostatné ambulancie patria pod správu polikliniky a nachádzajú sa zväčša podľa momentálne prístupných priestorov k dispozícii, nie sú to k tomu budované budovy. Väčšie sústredenie lekárov sa nachádza v budove COV (PFCelok Nová Veča, PFČasť Nová Veča - centrum), kde sa nachádza praktický lekár, dve ambulancie detského lekára a jedna stomatologická ambulancia a v budove Trikoty (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum), kde sa nachádza praktický lekár pre dospelých, gynekológ a stomatológ. Okrem toho sa v meste nachádzajú ešte jedna ambulancia detského lekára (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum) a jedna stomatologická ambulancia (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum). Tieto ambulancie svojím rozložením vytvárajú lepšiu dostupnosť k primárnej zdravotnej starostlivosti a riešia tak absenciu chýbajúceho zdravotného strediska.

Mimo katastra mesta, v rámci areálu Duslo Šaľa sa nachádza Centrum zdravotnej starostlivosti Duslo, ktoré poskytuje nielen primárnu zdravotnú starostlivosť (3 ambulancie praktického lekára, jedna ambulancia detského praktického lekára, jedna gynekologická ambulancia a dve stomatologické ambulancie) ale aj špecializovanú zdravotnú starostlivosť niektorými odbornými ambulanciami, čiže je možné toto zariadenie zaradiť medzi polikliniky. Z hľadiska možnosti využitia pre obyvateľov mesta Šaľa sú tieto ambulancie sústredené najmä na využívanie pre zamestnancov Dusla (čiže najmä pre obyvateľov Šale), väzba na ostatných obyvateľov je nevýhodná pre väčšiu vzdialenosť od mesta a z tohto pohľadu je umiestnenie zariadenia pre potreby mesta nevýhodné, a preto možno hodnotiť toto centrum zdravotnej starostlivosti ako odbremenenie potrieb mesta.

Z hľadiska perspektívy zdravotníckych zariadení je potrebné predovšetkým zabezpečiť primerané rozloženie zdravotníckych zariadení v rámci mesta. Preto je vhodné do budúcnosti postupne uvažovať so zriadením zdravotníckych stredísk alebo ambulancií v rámci týchto PFCelkov: PFCelok Šaľa, Nová Veča, Veča, Vršky, Bilica. Pre návrhové obdobie je odôvodnené uvažovať len s existenciou zdravotných stredísk resp. ambulancií len v PFCelkoch Šaľa a Nová Veča a Veča. V rámci prvých dvoch PFCelkoch už takéto zariadenia existujú a bude potrebné zriadiť ambulancie praktického lekára v PFCelku Veča najlepšie v rámci PFČasti Veča – centrum. Zriaďovanie zdravotných stredísk a ambulancií v iných polohách nie je vhodné okrem účelových ambulancií umiestnených pri výrobných prevádzkach a pod.

Lekáreň (vyššia vybavenosť). Na území mesta sa nachádza celkovo 5 lekární, ktoré sú prakticky bezvýhradne sústredené v rámci centra mesta (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum) len jedna sa nachádza v PFCelku Nová Veča, PFČasť Nová Veča - centrum. Okrem týchto lekární možno sčasti pre potreby mesta za vhodnú považovať aj lekárne v rámci Centra zdravotnej starostlivosti Duslo, ktorá je však mimo katastra.

Pre rozvoj lekárenských služieb nie je potrebné regulovanie na úrovni mesta, v súčasnej dobe je možné ponechať zriaďovanie lekární na komerčnej báze, pričom je potrebné len regulovanie z hľadiska vhodnosti polohy ich zriaďovania – a to prakticky bezvýhradne v rámci urbanistických centier (PFČasť Šaľa – centrum, Nová Veča – centrum ale aj v PFČasti Veča – centrum, Vršky – centrum, Bilica – centrum) vhodná poloha je aj v rámci urbanistických osí (východná mestská os, západná mestská os, mestská os, Večianska os, Os Vršky, Bilická os).

Poliklinika, špecializované strediská zdravotníckej starostlivosti, samostatná ambulancia špecializovaného lekára (vyššia vybavenosť). Zariadenia polikliník predstavujú sústredenie špecializovaných ambulancií pre poskytovanie odbornej zdravotnej starostlivosti ambulantným spôsobom.

V súčasnosti sa v rámci mesta nachádza jedna poliklinika (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum), ktorá zabezpečuje špecializovanú zdravotnú starostlivosť, nachádza sa tu 14 ambulancií (psychiatrická ambulancia, kožná ambulancia, očná ambulancia, urológia, chirurgická ambulancia, ORL ambulancia, neurológia, ortopédia, 3 ambulancie internej medicíny, logopedická ambulancia, 5 ambulancií zubnej techniky, kardiológ a rehabilitačná ambulancia). Okrem týchto špecializovaných ambulancií sa tu nachádzajú aj ambulancie základnej starostlivosti.

Mimo katastra mesta v areály Duslo Šaľa sa nachádza zariadenie Centrum zdravotnej starostlivosti Duslo, ktoré okrem základnej zdravotnej starostlivosti poskytujú aj niektoré špecializované ambulancie (neurologická ambulancia, interná ambulancia, chirurgická ambulancia, kožná ambulancia, očná ambulancia, nosno-krčno-ušná ambulancia, psychiatrická ambulancia, rehabilitačná ambulancia a RTG ambulancia), čiže je možné toto zariadenie zaradiť medzi zariadenia na úrovni polikliniky.

Z hľadiska rozvoja zariadení špecializovaných stredísk zdravotnej starostlivosti a polikliník treba podporovať existenciu súčasnej prevádzky polikliniky, kde je potrebné zvyšovať kvalitatívnu úroveň zariadenia. Bude potrebné ohľadom na existenciu polikliniky v rámci areálu Dusla Šaľa stanoviť určité priority v rámci mesta pretože existencia dvoch takýchto zariadení v takejto blízkosti nie je vhodná a navyše poliklinika v areály Dusla má slúžiť výlučne pre potreby Dusla.

Nie je predpokladom, že v budúcnosti bude v meste zriadená nová poliklinika alebo iné podobné zariadenie zdravotníckej starostlivosti. V prípade, že vznikne takáto potreba bude potrebné jej osobitné prehodnotenie a lokalizovanie.

Nemocnica, špecializované zdravotnícke ústavy (vyššia až špecifická vybavenosť). Nemocničné zariadenia majú regionálny význam a služby sú zabezpečované v priestoroch areálov a zariadení nemocnice (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum). Nemocnica poskytuje komplexnú nemocničnú starostlivosť a má celkovú kapacitu 200 lôžok.

Do budúcnosti je možné predpokladať rôzne varianty rozvoja od stabilizácie zariadenia v meste až po jeho zrušenie. Z hľadiska poskytovania kvality zdravotníckych služieb a polohy nemocničného zariadenia je skôr relevantné uvažovať so zrušením nemocnice a jej presunutím do iného mesta (napr. Nitra apod.) na úkor zvýšenia kvality služieb v poliklinike.

Nie je predpokladom, že v budúcnosti bude v meste zriadená nová nemocnica alebo iné podobné zariadenie zdravotníckej starostlivosti. V prípade, že vznikne takáto potreba bude potrebné jej osobitné prehodnotenie a lokalizovanie.

3.3.2.4 Kultúra a veda

Súčasný stav kultúry z pohľadu celoslovenských súvislostí

V súčasnej dobe nie je spracovaná žiadna koncepcia rozvoja kultúrnych zariadení či už na úrovni Slovenska ako aj mesta Šaľa. Navrhujeme členenie na základný stupeň pokrývajúci potreby v rámci jednotlivých PFCelkov a na sekundárny stupeň zabezpečujúci celomestské až regionálne potreby pre mesto s okresnou pôsobnosťou. Základný stupeň kultúrnych zariadení predstavuje kultúrny dom obsahujúci najmä univerzálnu spoločenskú sálu a miestnosti pre rozvoj klubových

činností, prípadne miestnosti pre umiestnenie pobočky mestskej knižnice. Sekundárny stupeň kultúrnych zariadení predstavujú rôzne scény, sály, kiná, knižnice.

Súčasný stav kultúry v meste

Rozhodujúce miesto v kultúrnom živote Šale zohrávajú najmä dom kultúry, kino, mestská knižnica a amfiteáter. V Šali sa organizujú celoslovenské podujatia, ako Šaliansky Matko a Zlatá priadka. S mestom a so základnou umeleckou školou sú neodmysliteľne späté úspešné operné recitály popredných sólistov, koncerty vlastných absolventov - konzervatoristov. Každoročne sa poriada divadelný festival Šaľaniny. O živote v meste a jeho okolí sa môžu obyvatelia Šale a jej návštevníci dozvedieť z viacerých regionálnych, lokálnych a podnikových novín a časopisov. Aj niektoré školy si vydávajú svoje vlastné periodiká. Pre kultúrne vyžitie občanov je k dispozícii dom kultúry, letné kino a spoločenský dom vo Veči, kultúrne stredisko Večierka, kultúrne stredisko M. R. Štefánika v Šali. Kultúra v meste Šaľa je prevažnej miere financovaná z rozpočtu mesta.

Súčasný stav a perspektíva rozvoja kultúrnych zariadení v meste

Miestny kultúrny dom, kultúrne stredisko (základná vybavenosť). V meste Šaľa sa nachádzajú tri kultúrne domy alebo strediská miestnej úrovne, v mestskej časti Šaľa je to kultúrne stredisko Večierka (PFČasť Šaľa - centrum), kultúrne stredisko M. R. Štefánika (PFČasť Šaľa - centrum) a v mestskej časti Veča Spoločenský dom (PFČasť Veča - centrum). Miestnu úroveň prirodzene dopĺňa aj mestský kultúrny dom v PFCelku Šaľa v PFČasti Šaľa – centrum). Tieto štyri zariadenia svojím rozložením vhodne vytvárajú podmienky pre kultúrno-spoločenské aktivity na miestnej úrovni, v rámci týchto zariadení sa poskytujú priestory pre klubovú činnosť a inú príležitostnú spoločenskú činnosť.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je potrebné predovšetkým stabilizovať uvedené zariadenia resp. ich kvalitatívne zlepšovať. V rámci PFČasti Nová Veča je vhodné zriadiť nové takéto stredisko pre potreby tohto celku alebo vhodnejšie zriadiť kultúrne stredisko – spoločenskú sálu regionálneho významu. V prípade zriaďovania takýchto zariadení na komerčnej báze je potrebné ich lokalizovať najmä v rámci jednotlivých urbanistických centier prípadne urbanistických osí s vhodným dopravným prístupom.

Samostatná klubovňa (základná, vyššia vybavenosť). Samostatné klubové priestory slúžia v princípe pre jednotlivé záujmové organizácie a spolky. Obvykle sa umiestňujú v rámci kultúrnych domov, stredísk, prípadne sídli v rámci niektorých škôl a pod.

V meste Šaľa sa nachádza veľké množstvo rôznych divadelných krúžkov (divadiel) a tanečných kolektívov či už pri základnej umeleckej škole, centre voľného času alebo pri KSO. Tie krúžky sú zväčša určené pre deti, a preto je prirodzené, že svoju činnosť realizujú v rámci škôl, niektoré predstavenia však organizujú v dome kultúry alebo v kultúrnych strediskách. Okrem týchto „školských“ krúžkov a spolkov sa v meste nachádzajú aj Miestny odbor Matice slovenskej, Šaliansky klub mladých, Csemadok a iné.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je vhodné takéto zariadenia podporovať na báze iniciatív jednotlivých záujmových skupín a podľa ich štruktúry zabezpečovať pre ich činnosť podmienky. Najvhodnejšia je ich integrácia v rámci miestnych kultúrnych domov resp. kultúrnych stredísk. V prípade ich samostatného zriaďovania je ich nutné umiestňovať v rámci urbanistických centier resp. urbanistických osí.

Všeobecná knižnica (vyššia vybavenosť). V meste sa nachádza jedna mestská všeobecná knižnica v PFCelku Šaľa v PFČasti Šaľa - centrum.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je potrebné predovšetkým uvažovať s jej stabilizáciou a s postupným kvalitatívnym zlepšovaním. V prípade samostatného zriaďovania novej knižnice je nutné ju umiestniť v rámci urbanistických centier resp. urbanistických osí.

Kino (vyššia vybavenosť). Zariadenie typu kino sa v Šali samostatne nenachádza, ako kinosála sa využíva dom kultúry, v rámci ktorého sa prevádzkuje jediné mestské kino, ktoré má sekciu aj filmového klubu.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je potrebné predovšetkým uvažovať so stabilizáciou a s postupným kvalitatívnym zlepšovaním. V prípade samostatného zriaďovania nového kina je nutné ho umiestniť v rámci urbanistických centier resp. urbanistických osí.

Letné kino (vyššia vybavenosť). V meste sa nachádza jedno zariadenie letného kina. Umiestnenie tohto zariadenia (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum) je v nevyhovujúcich priestoroch, pôsobí rušivo jednak vo vzťahu k objektu kaštieľa ako aj architektonický výraz areálu je veľmi zlý. V princípe však umiestnenie takéhoto zariadenia v centre mesta nemožno označovať za nevhodné – vybavenosť takéhoto typu na seba viaže centrotvorné aktivity, je však ťažko možné umiestniť prírodné kino v rámci jestvujúcej zástavby, čoho príkladom je toto letné kino.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je potrebné uvažovať s premiestnením letného kina do inej polohy – ako vhodnou sa javí priestor v rámci PFCelku Váh pri súčasnom premostení alebo v rámci lesoparku.

Mestský kultúrny dom (vyššia vybavenosť). V meste sa nachádza Dom kultúry (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa - centrum), ktorý plní funkciu celomestskej kultúrnej ustanovizne s pôsobnosťou na celý okres Šaľa. V objekte sa nachádzajú univerzálne priestory, ktoré sa využívajú najmä ako kinosála, sála pre hostujúce divadlá alebo divadelné skupiny, prípadne iné rôzne spoločenské akcie. Dom kultúry prevádzkuje mesto Šaľa a v rámci ekonomického využitia objektu sú tu umiestnené rôzne prevádzky formou prenajímania priestorov. „Oživenie“ kultúrneho domu takýmto spôsobom je určite prirodzený spôsob nielen s ekonomickým efektom – prináša využívanie budovy aj v čase mimo konania kultúrnych podujatí, avšak súčasne prináša iné prevádzkové nároky.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je uvedené smerovanie využívania mestského kultúrneho domu možné a vhodné je však potrebné k tomu účelu vytvárať podmienky pre umiestňovanie komerčných prevádzok dopĺňujúceho k dominujúcej funkcii (kaviareň, bar, diskotéka, videopožičovňa a pod.). V budúcnosti by bolo vhodné zriadiť (vybudovať) podobné zariadenie aj v rámci PFCelku Nová Veča podobného charakteru s využívaním ako kinosály a sály pre hostujúce divadlá alebo divadelné skupiny, prípadne iné rôzne spoločenské akcie. V prípade samostatného zriaďovania nového kultúrneho domu je nutné ho umiestniť v rámci regionálnych urbanistických centier (Šaľa – centrum, Nová Veča – centrum).

Polyfunkčná plocha typu zábavný park (vyššia vybavenosť). V meste sa v súčasnosti pre príležitostné atrakcie typu kolotočov a pod. využívajú rôzne plochy, najmä voľné trávnaté plochy pri lesoparku.

V budúcnosti by bolo vhodnejšie keby takéto atrakcie boli umiestňované v centre mesta (PFČasť Šaľa – centrum alebo PFČasť Veča – centrum) na nie

provizórnych plochách ale na námestí a podobných plochách, čo prirodzene podmienené vybudovaním plôch námestia, ktoré by tieto funkcie vedeli príležitostne plniť. Druhou alternatívou pre umiestnenie takýchto atrakcií je vo väzba na navrhované letné kino.

Divadelná hudobná scéna, divadelná činoherná a malá scéna, bábková scéna, koncertná sála (špecifická vybavenosť). V súčasnosti sa v meste Šaľa nenachádzajú takéto zariadenia, pričom ich nahradzuje najmä mestský kultúrny dom, ktorý hostuje rôzne divadelné súbory.

Z hľadiska perspektívy rozvoja sa v meste Šaľa nepredpokladá zriadenia stálej či už divadelnej alebo hudobnej scény. V prípade však, že k takejto požiadavke príde je nutné ju umiestniť v rámci regionálnych urbanistických centier (Šaľa – centrum alebo Nová Veča – centrum).

Múzeum, Galéria, Výstavná sieň (špecifická vybavenosť). V meste Šaľa sa nachádza expozícia roľníckeho domu umiestnená priamo v pôvodnom dome v PFCelku Šaľa, PFCasť Šaľa - centrum.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je potrebné pre takýto druh vybavenosti mať vytvorené vhodné predpoklady napr. zriadenie expozície múzea v rámci kultúrnej pamiatky bývalého vodného kaštieľa. Je vhodné však preferovať aktívne využívanie kultúrnych pamiatok formou napr. kultúrnych podujatí (koncerty a pod.). Všeobecne je zriaďovanie múzea, galérie alebo výstavnej siene posudzovať špecifickým spôsobom so zohľadnením obsahu expozície a jej prezentácie. Za výstavnú sieň však z tohto pohľadu nemožno pokladať výlučne komerčné predajné výstavné siene, ktoré spadajú pod prevádzku obchodných služieb.

Archív (špecifická vybavenosť). V súčasnosti sa v meste nachádza štátny oblastný archív, ktorí je umiestnený v rámci bývalého vodného kaštieľa. Jedná sa špecifické zariadenie, ktorého prevádzka vyžaduje špecifický režim a prostredie. Z tohto pohľadu je umiestnenie archívu veľmi nevhodné – v najvýznamnejšom objekte mesta sa nachádzajú funkcie, ktoré neprináležia ku centrotvorným aktivitám.

Z hľadiska perspektívy rozvoja je vhodné súčasny archív premiestniť do inej polohy – v princípe je žiaduce ho premiestniť mimo mesto. V Šali pre takéto zariadenia je vhodná poloha v rámci okrajových častí urbanistických centier resp. urbanistických osí regionálneho významu.

Hvezdáreň, planetárium (špecifická vybavenosť). Uvedené zariadenia sa v meste nenachádzajú a nie je ani predpoklad ich zriaďovania v rámci mesta Šaľa. V prípade, že príde k takémuto zámeru je vhodné ich umiestniť najlepšie v rámci centra Šaľa alebo centra Nová Veča (najmä planetárium) resp. podľa špecifických potrieb prevádzky (hvezdáreň).

3.3.2.5 Šport

Súčasný stav a charakteristika športu v meste

Pre rozvoj športových odvetví v meste Šaľa je vybudovaná športová hala, zimný štadión, futbalový štadión, tenisové kurty, plavárne, kolkáreň, kúpalisko, fitnesscentrá a vychádzkový areál pri rieke Váh. Mimo územia mesta Šaľa je vybudovaný areál vodných športov na vodnom diele Kráľova. V mestskej časti Veča je umiestnená športová strelnica a v časti Hetmėň sa buduje nová strelnica.

Športový život v meste sa koncentruje predovšetkým v najväčšej telovýchovnej jednote TJ Slovan Duslo Šaľa, v rámci ktorého pracujú oddiely: ľahká atletika, ľadový hokej, hádzaná – muži, koly, šach, karate, kanoistika, tenis, turistika – pešia, vodná turistika, kulturistika, plávanie, rafting.

Hádzanársky klub Slovan Duslo Šaľa bol založený v roku 1943. Hádzaná v meste Šaľa patrí k najpopulárnejším a najnavštevovanejším športom.

Futbalový klub Slovan Duslo Šaľa je účastníkom tretej futbalovej ligy u dospelých a starší dorast je účastníkom druhej ligy.

Šaľu dobre reprezentujú prvoligové kolkárky, ďalej kanoisti, športovci v ľahkej atletike, karatisti a basketbalisti, ale aj druholigoví volejbalisti. Aktívne pôsobi tu tiež oddiel vodnej turistiky, ľadového hokeja, tenisový, stolnotenisový a turistický oddiel.

Významnú úlohu v neorganizovanej telovýchovnej a športovej činnosti môžu zahrňovať aj aktivity pri základných a stredných školách. Tu sú vytvorené optimálne podmienky pre športovú neorganizovanú činnosť jednak žiakov daných škôl ako aj pre lokálne bývajúce obyvateľstvo v príslušnej mestskej časti.

Súčasný stav a perspektíva rozvoja športových zariadení v meste

V súčasnej dobe nie je spracovaná žiadna koncepcia rozvoja športových a rekreačných zariadení. Základná vybavenosť pokrýva potreby najmä jednotlivých PFCelkov (telocvičňa, ihrisko), vyšší stupeň zabezpečuje celomestské až okresné potreby (plaváreň, kúpalisko, zimný štadión, športová hala) a špecifická až regionálne potreby (golf).

Z hľadiska cieľavedomého podporovania rozvoja športových aktivít v rámci mesta sú vyšpecifikované tri polohy pre umiestňovanie športových zariadení v meste:

- v rámci PFCelku Jozefov v PFCasti Jozefov – sever;
- v rámci PFCelku Nová Veča v PFCasti Nová Veča – centrum;
- v rámci PFCelku Hetmėň – osada.

V uvedených lokalitách je prednostne podporované umiestňovanie zariadení športovej a súvisiacej vybavenosti. V rámci PFCelku Hetmėň – osada sa preferuje umiestňovanie najmä otvorených športovo-rekreačných plôch.

Univerzálne ihrisko (základná vybavenosť). Univerzálne ihrisko je najzákladnejšia forma športového zariadenia pre rekreačné využívanie. Veľká väčšina takýchto športových plôch sa nachádza pri jednotlivých školských areáloch, v meste sa však nachádza aj niekoľko samostatných plôch, ktoré buď boli vybudované zámerne ako takéto plochy, alebo sú to inak nevyužívané plochy, ktoré dočasne využívajú obyvatelia pre športové účely.

Z hľadiska rozvoja týchto zariadení je potrebné vypracovať ucelenú koncepciu rozmiestnenia a vybavenia takýchto základných športových plôch. V princípe v rámci každého urbanistického celku v rámci centra alebo urbanistickej osi je vhodné vytvoriť priestory pre takúto rekreačné a športové využívanie. Je možné vytvoriť predpoklady pre využívanie najmä školských plôch v mimovyučovacích hodinách aj na komerčnej báze.

Telocvičňa (základná vybavenosť). Telocvične alebo malá športová hala slúžiaca pre univerzálne športové využitie rekreačného charakteru sa v meste Šaľa samostatne nenachádza. Telocvične sa nachádzajú pri jednotlivých školských areáloch a slúžia predovšetkým pre potreby týchto škôl vo vyučovacom procese. V mimovyučovacích hodinách je ich možné využívanie aj pre ostatnú verejnosť, spracovateľovi však nie je známe ich skutočné využívanie.

Z hľadiska ich rozvoja je potrebné podobne ako pri univerzálnych ihriskách vypracovať ucelenú koncepciu rozmiestnenia a vybavenia takýchto základných športových plôch. Prirodzene najvhodnejšie sa predpokladá využívanie telocviční v rámci školských areálov v mimovyučovacích hodinách.

Športový štadión, ihrisko a plochy pre konkrétny šport (vyššia alebo špecifická vybavenosť). Športovým štadiónom je areál zameraný na konkrétne (letné) športové odvetvie pričom štadión je určený pre športový oddiel ho užívajúci. Medzi ostatné ihriská a plochy pre konkrétny šport patria jazdiareň, kynologické cvičisko, strelnica, športové letisko, lodenica, golf a pod.)

V meste Šaľa sa nachádzajú dva futbalové štadióny. Štadión FC Duslo Šaľa sa nachádza v PFCelku Nová Veča. V areály štadióna sa nachádzajú celkovo dve trávnaté ihriská a jedno škvárové, súčasťou hlavného trávnatého ihriska je aj atletická dráha. Pri hlavnom trávnatom ihrisku je vybudovaná tribúna so sociálnym zázemím štadióna. Celková kapacita štadióna je 8000 divákov. Štadión FC Veča sa nachádza v PFCelku Veča. Tento štadión má jedno trávnaté ihrisko. Má vybudovanú malú tribúnu bez zázemia.

V meste je vybudovaných viacero ihrísk najmä pre tenis. 4 tenisové kurty sa nachádzajú v rámci futbalového štadióna v PFCelku Nová Veča. Jeden tenisový kurt sa nachádza v rámci areálu SOUCH v PFCelku Nová Veča. Malý tenisový areál so štyrmi kurtmi je vybudovaný aj v PFCelku Vršky. V rámci areálu lodenice sú vybudované dva tenisové kurty (PFCelok Váh).

Jazdiareň sa nachádza v rámci areálu SOUP v PFCelku Jozefov, strelnica v PFCelku Nová Veča a v PFCelku Hetmėň - osada, pri prístupovej komunikácii do osady Hetmėň, lodenica sa nachádza v PFCelku Váh, na ľavom brehu rieky, minigolf sa nachádza v rámci areálu zimného štadióna.

Z hľadiska perspektívy rozvoja otvorených športových štadiónov resp. špecifických športovísk je potrebné a najmä vhodné ich lokalizovať do špecifikovaných oblastí športovej vybavenosti.

Športová hala (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa nachádza jedna mestská športová hala v PFCelku Jozefov, ktorá slúži najmä pre hádzanársky oddiel žien v Šali.

Športová hala má pomerne nevhodné umiestnenie, nachádza v okrajovej časti, prístupná cez obytnú zástavbu, ktorá pri nárazových využívaníach príľahlých verejných priestorov pri športových podujatiach rušená. Z hľadiska novej organizácie štruktúry mesta sa predpokladá vytvorenie nového prístupu k tejto hale priamo z novo vybudovaného cestného obchvatu mesta. V prípade zriaďovania novej športovej haly je vhodné jej umiestnenia do vyšpecifikovaných oblastí športovej vybavenosti okrem PFCelku Hetmėň – osada, ktorý je určený predovšetkým pre otvorené športové plochy.

Krytá plaváreň, kúpalisko – otvorená plaváreň (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa nachádza v súčasnosti prevádzky schopná jediná krytá plaváreň – bazén je súčasťou areálu SOUCH v PFCelku Nová Veča. Ďalšia krytá plaváreň sa nachádzala v rámci kúpaliska – v súčasnosti nefunkčná. Otvorená plaváreň – kúpalisko sa nachádza v PFCelku Jozefov. Areál letného kúpaliska pozostáva z plaveckého bazénu 50x25m, bazénu pre neplavcov, detský bazén – areál však nie je využívaný na svoj pôvodný účel.

Z hľadiska možných perspektív rozvoja otvorených plavární – kúpaliska je vhodné umiestnenie nového kúpaliska v rámci PFCelku Jozefov, PFCasti Jozefov – sever alebo dokonca v rámci medzirázdzového priestoru. Vhodnou polohou by mohlo byť aj zriadenie takéhoto kúpaliska v rámci PFCelku Hetmėň – osada. Umiestnenie krytých plavární by bolo najvhodnejšie v rámci areálov kúpaliska resp. v jeho tesnom kontakte.

Zimný štadión (vyššia vybavenosť). V meste sa nachádza v PFCelku Jozefov, areál zimného štadióna. Jedná sa o otvorenú ľadovú plochu, z tohto dôvodu využívanú najmä v zimnom období, pričom areál sa v lete využíva na letné športy alebo ako univerzálne ihrisko.

Poloha zimného štadiónu v meste pri súčasnom najmä rekreačnom využívaní je pomerne vhodná, na nábreží rieky Váh, v prípade, že by sem bol v budúcnosti lokalizovaný krytý zimný štadión je nutné počítať so vzrastom intenzity využívania príľahlých verejných priestorov, čo vzhľadom s novou organizáciou štruktúry mesta je vhodné. Nepredpokladá sa zriadenie – vybudovanie zimného štadióna v novej polohe ale v princípe je možné uvažovať výlučne s vyšpecifikovanými oblasťami športovej vybavenosti okrem PFCelku Hetmėň.

3.3.2.6 Sociálna starostlivosť

Súčasný stav a charakteristika sociálnej vybavenosti v meste

Mesto Šaľa zabezpečuje pre svojich občanov sociálnu starostlivosť prostredníctvom Organizácie sociálnej starostlivosti, ktorá sídli v PFCelku Šaľa. Táto organizácia prevádzkuje na území mesta väčšinu zariadení určených na zabezpečovanie sociálnej starostlivosti a súčasne zabezpečuje aj terénnu starostlivosť o občanov zo zníženou mobilitou, či inak zdravotne postihnutých.

Z hľadiska budúcich nárokov v oblasti sociálnej vybavenosti bude mesto postupovať podľa aktuálnych potrieb a nárokov, ktoré sú priebežne špecifikované a podľa týchto ukazovateľov bude zohľadňovaná štruktúra sociálnych zariadení v meste.

Súčasný stav a perspektíva rozvoja sociálnych zariadení v meste

Domov dôchodcov, Penzión pre dôchodcov, Dom sociálnych služieb (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa v súčasnosti nachádza jeden domov dôchodcov Nádej (v PFCelku Šaľa v PFCasti Nešporova ulica).

Stredisko (dom) opatrovateľskej služby (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa v súčasnosti nachádzajú dve zariadenia s poskytovanou opatrovateľskou službou (v PFCelku Šaľa a v PFCelku Nová Veča). Celková kapacita týchto zariadení je 52 bytových jednotiek.

Azylové centrum pre bezdomovcov, útulok (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa nachádza útulok pre bezdomovcov v PFCelku Šaľa v PFCasti Jazerná ulica, v rámci bytového domu s kapacitou 10 ľudí. Azylové centrum sa v meste v súčasnosti nenachádza.

Sociálne byty (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa v súčasnosti nenachádzajú byty alebo domy vyčlenené ako sociálne bývanie pre „neprispôsobivých ľudí“. V budúcnosti sa predpokladá potreba vybudovania takýchto bytov, pričom ich umiestnenie bude veľmi citlivým problémom. Najvhodnejšie je prirodzene integrácia takéhoto bývania v plochách normálneho bývania, bude však potrebné prihliadať na konkrétne možnosti a verejnú mienku obyvateľstva.

Stacionár (domov) pre osamelých rodičov s deťmi (vyššia vybavenosť). V meste sa nachádza jeden domov pre osamelých rodičov v PFCelku Nová Veča s kapacitou 5 rodičov s deťmi.

Detský domov (vyššia vybavenosť). V meste sa v súčasnosti nenachádza detský domov. Najbližšie domovy sa nachádzajú v meste Nitra.

Ústav (domov) sociálnej starostlivosti pre deti a mládež (vyššia vybavenosť). V meste sa nachádza domov sociálnych služieb pre deti v PFCelku Šaľa s kapacitou 10 miest.

Klub dôchodcov, klub zdravotne postihnutých (vyššia vybavenosť). V mesta sa nachádzajú dva kluby dôchodcov (v PFCelku Šaľa) a jeden klub zdravotne postihnutých (v PFCelku Šaľa)

Jedáleň pre dôchodcov (vyššia vybavenosť). V meste Šaľa sa nachádzajú celkovo dve jedálne s výdajom stravy pre dôchodcov (v PFCelku Šaľa).

Krizové stredisko (špecifická vybavenosť). V meste sa nachádza krízové stredisko v PFCelku Šaľa.

Resocializačné stredisko (špecifická vybavenosť). V meste sa nenachádza.

Chránené bývanie pre mládež (špecifická vybavenosť) V meste sa takéto zariadenie nenachádza.

Hospic (špecifická vybavenosť). V meste sa nenachádza. Z hľadiska umiestnenia sa jedná o zariadenie, ktoré vyžaduje najmä prírodné a odľahlé prostredie, z tohto dôvodu je potrebné aj primerane zohľadňovať výber lokality.

3.3.2.7 Obchod, služby

Súčasný stav a perspektíva rozvoja obchodu a služieb v meste.

Prevádzky a zariadenia obchodov a služieb sú na území mesta v rozptyle zastúpené v širokej druhovosti a rozvojové potreby sú riadené trhovým mechanizmom. Tieto prevádzky sa priebežne menia a premiestňujú. Na úrovni prieskumov sú evidované v informatívnom bloku v digitálnom spracovaní. Vo výkresových prílohách sú vyjadrené polohovo územne a plošne bez ich druhovostnej konkretizácie. Špecifickou zložkou sú služby stravovacie, ubytovacie, finančné, technické, právne a mestské.

Z hľadiska formovania budúcej štruktúry obchodu a služieb v meste je prakticky zrejmé, že táto oblasť vybavenosti je už v súčasnosti plne regulovaná trhovým mechanizmom a poloha mesta v tomto procese je skôr regulačného charakteru – agresívne obchodné reťazce lacnou architektúrou sú schopné znehodnocovať jestvujúce urbanistické štruktúry v prospech zisku. Napriek tomu jedná o jednu z mála z oblastí, ktoré sú v tomto období dynamicky rozvíjajúce sa a podieľajú sa najväčšou mierou na stavebnom rozvoji mesta.

Súčasný stav a perspektíva rozvoja obchodných zariadení a zariadení služieb v meste.

Maloobchodná predajňa základného sortimentu (základná vybavenosť) potraviny, predajňa so zmiešaným tovarom a pod. Súčasná skladba takýchto obchodných prevádzok nie je evidovaná a ich umiestňovanie plne podlieha trhovému mechanizmu. Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich a nových prevádzok je potrebných ich lokalizovať v rámci urbanistických centier a osí, pripúšťa sa ich lokalizovanie aj v rámci plôch bývania.

Prevádzka verejného stravovania základného charakteru (základná vybavenosť) hostinec, jedáleň, bufet. Súčasná skladba týchto zariadení nie je evidovaná a ich umiestňovanie plne podlieha trhovému mechanizmu. Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich a nových prevádzok je potrebných ich lokalizovať v rámci urbanistických centier a osí, pripúšťa sa ich lokalizovanie aj v rámci plôch bývania.

Prevádzka služieb základného charakteru (základná vybavenosť) holičstvo, kaderníctvo, žehliarne, zberne pracovní a čistiarň, zberne opráv priemyselných tovarov, zákazkové krajčírstvo a oprava odevov, oprava obuvi a pod. Súčasná skladba takýchto prevádzok služieb nie je evidovaná a ich umiestňovanie plne podlieha trhovému mechanizmu. Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich a nových prevádzok je potrebných ich lokalizovať v rámci urbanistických centier a osí, pripúšťa sa ich lokalizovanie aj v rámci plôch bývania.

Prevádzka verejného stravovania vyššieho charakteru (vyššia vybavenosť) reštaurácia, vináreň, kaviareň, výčap piva, pivnica, gril bar, schneck bar. Na území mesta sú prevádzkované zariadenia reštauračného stravovania, ako sú reštaurácie Corgoň, Hepaj, Viecha, Švéda, Viktória, Centro, Siesta, Amazona, Tropicana, Monako, Áčko, Bistro-bar Lucia, YPS, motorest Astra, hotel Centrál a ďalšie, pričom presná skladba nie je evidovaná.

Z hľadiska regulácie umiestňovania nových prevádzok je potrebné ich umiestňovania v rámci PFCelkov Šaľa, Nová Veča, Jozefov a Hetmeň - osada v rámci centier a urbanistických osí. Výnimočne v rámci urbanistických centier a osí miestneho charakteru.

Špecializovaná prevádzka služieb (vyššia vybavenosť) manikúra, pedikúra, sauna, kúpele, verejné wc a umyvárne, rýchločistiare, pracovne, požičovne, kopírovacie strediská, stávkové kancelária, projekčné služby, cestovné kancelárie, právnické služby, fotoateliéry, servisné strediská a pod. Súčasná skladba špecializovaných prevádzok služieb nie je evidovaná. Medzi najvýznamnejšie firmy zastúpené v tejto oblasti patrí Mestský podnik služieb, ktorý zabezpečuje čistenie mestských komunikácií, starostlivosť o zeleň v meste, údržbu mestských komunikácií, prevádzkovanie hygienických zariadení, podnikanie a nakladanie s odpadmi, cestná motorová doprava, správa majetku mesta – prenájom kancelárskych, dielenských a skladových priestorov atď.

Z hľadiska umiestňovania takýchto prevádzok na území mesta je potrebné lokalizovať v polohách určených pre zmiešané funkcie extenzívnej priemyselnej výroby a vyššej vybavenosti prípadne v polohách okrajových urbanistických centier a osí.

Cintorín, Dom smútku (vyššia vybavenosť). V súčasnosti sa v meste nachádzajú celkovo tri cintoríny. Prevádzku cintorínov zabezpečuje Mestský podnik služieb.

Hlavný mestský cintorín, ktorý sa nachádza v rámci PFCelku Šaľa v PFCasti Šaľa – centrum má v súčasnej dobe nevhodnú polohu – tesné susedstvo výškových obytných objektov, a preto sa navrhuje vybudovanie nového mestského cintorínu v PFCelku Bilica v PFCasti Bilica juh, ktorý postupne úplne nahradí pôvodný cintorín. Mestský cintorín bude v dlhšom časovom horizonte prebudovaný na park. V súvislosti s vybudovaním nového cintorína bude potrebné vykonať prekládku niektorých inžinierskych sietí (najmä plynovodné potrubie). V PFCelku Pod Bilicou v PFCasti Diakovská sa vymedzuje územie pre lokalizáciu nového mestského cintorína

v súvislosti, ak by nedošlo k dohode o vysporiadaní pozemkov pre navrhovaný cintorín v lokalite Bilica juh.

Cintorín vo Veči (PFCasť Veča – centrum) bol pôvodne miestnym cintorínom pre pôvodnú obec Veča. V súčasnej dobe sa postupne stáva mestským typom cintorínu pre PFCelky Nová Veča a Veča.

Nakoľko veľkosť cintorína vo Veči nebude možné ďalej rozvíjať v jestvujúcej polohe navrhuje sa zriadenie nového cintorína v rámci PFCelku Veča-sever2 v jeho severo-východnom okraji respektíve poloha cintorína sa upresní na podklade UPN predmetnej zóny.

Židovský cintorín je v súčasnej dobe prevádzkovo uzavretý – pochovávanie je neprípustné. Návrh ponecháva súčasnú funkciu cintorína ako pietneho miesta vymedzeného oplotením – oplotenie predpokladá rekonštrukčnú úpravu.

Obchodný dom, Hypermarket, Špecializovaná maloobchodná predajňa (vyššia alebo špecifická vybavenosť). Súčasná skladba týchto obchodných prevádzok nie je evidovaná a ich umiestňovania a druhovostná skladba podlieha trhovému mechanizmu. Medzi najvýznamnejšie obchodné domy patria Jednotna, Billa a nedávno vybudované Tesco.

Z hľadiska regulácie umiestňovania nových prevádzok je potrebné ich umiestňovania v rámci PFCelkov Šaľa, Nová Veča, Veča-sever2 a Jozefov v rámci centier a urbanistických osí. Výnimočne v rámci urbanistických centier a osí miestneho charakteru. Pri veľkých prevádzkach s väčšími predajnými plochami a predpoklade vysokej návštevnosti automobilmi je nevyhnutné tieto potreby riešiť podľa polohy zariadenia v meste a navrhovanej priestorovej štruktúry.

Tržnica, Trhovisko (vyššia vybavenosť) Na území mesta sa nachádza jeden objekt tržnice, ktorý spravuje Mestský podnik služieb. Jedná sa o viacúčelový objekt s 50 pultovými stánkami, 9 prevádzkovými jednotkami, 48 garážovými boxmi. Polyfunkčná tržnica slúži okrem iného i k organizovaniu tradičných „Šalianskych trhov“. Poloha tržnice je vhodná.

Z hľadiska rozvoja podobných obchodných zariadení je vhodné počítať so zriadením resp. vybudovaním takéhoto objektu aj v rámci PFCelku Nová Veča v PFCasti Nová Veča – centrum.

Hotel, motel, hotel, hostel, penzión (vyššia alebo špecifická vybavenosť) Na území mesta v súčasnosti sú prevádzkované tieto typy a druhy ubytovacích zariadení: Hotel Centrál (PFCelok Šaľa, PFCasť Šaľa - centrum) reštaurácia, kaviareň, diskobar, záhradná terasa, kapacita sály – 70 miest, ubytovacie priestory – 70 a ubytovňa SPŠCH (PFCelok Nová Veča), regeneračné centrum, krytý bazén, tenisové kurty, fitnesscentrum, sauna. Svojou kapacitou a štandardom tieto zariadenia vyhovujú súčasným potrebám mesta Šaľa.

V prípade zriadenia nových ubytovacích zariadení sú najvhodnejšími polohami regionálne urbanistické centrá (Šaľa – centrum a Nová Veča – centrum), prípadne polohy vo väzbe na športové a rekreačné zariadenia (PFCelok Jozefov a PFCelok Hetmeň – osada).

Podmienky pre umiestňovanie ubytovacích zariadení na území mesta:

- v priestorovo funkčných celkoch - PFCelok Šaľa, PFCelok Veča a PFCelok Nová Veča v územnom pláne mesta Šaľa sú pre účely ubytovacích zariadení cestovného ruchu prípustné novovznikajúce ubytovacie zariadenia s minimálnou kategóriou spĺňajúcou požiadavku *** (troch hviezdčiek) podľa Vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 277/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zariaďovaní do kategórií a tried,

- ubytovacie zariadenia, ktoré danú triedu nespĺňajú, sú v priestorovo funkčných celkoch - PFCelok Šaľa, PFCelok Veča a PFCelok Nová Veča, neprípustné a zároveň v uvedených priestorovo funkčných celkoch sú neprípustné ubytovacie zariadenia definované podľa Vyhlášky č. 259/2008 Z.z. Ministerstva zdravotníctva SR o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia v platnom znení podľa § 1 odsek 2, písmeno h: “ubytovacím zariadením pre cestovný ruch budova alebo jej časť, v ktorej sa verejnosti poskytuje prechodné ubytovanie a s ním spojené služby, ubytovacie zariadenie je aj sezónne ubytovacie zariadenie poskytujúce ubytovanie a s ním spojené služby najviac deväť mesiacov v roku“ a písm. n : „jednoduchým ubytovacím zariadením s prechodným ubytovaním budova alebo jej časť, v ktorej sa poskytuje ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom práce, najmä robotnícke ubytovne alebo ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom sezónnej práce nepresahujúcej osem mesiacov, najmä ubytovne pre brigádnikov“.

Autokemping, táborisko (špecifická vybavenosť). V súčasnej dobe sa v meste takéto špecifické ubytovacie zariadenia nenachádzajú.

Možnosť zriadenia takýchto prevádzok sú výrazne viazané k určitým rekreačným danostiam, ktoré na území katastra mesta Šaľa fixované do polohy PFCelku Hetmeň – osada, kde je možné takéto zariadenia umiestniť v súvislosti s prírodným potenciálom rieky a Váh a jeho športového využitia.

Banka, poisťovňa (vyššia a špecifická vybavenosť). Finančné služby sú zastúpené pobočkami a expozitúrami prevažne všetkých na Slovensku etablovaných bankových inštitúcií (SLSP, VÚB, OTP banka, Unibanka, Prvá stavebná sporiteľňa, Ľudová banka) a sú lokalizované prevažne v centrálnej časti mesta Šaľa a mestskej časti Veča.

Umiestňovanie nových pobočiek alebo expozítúr je vhodné výhradne v rámci regionálnych urbanistických centier Šaľa – centrum a Nová Veča – centrum, výnimočne aj miestnych urbanistických centier Veča, Vršky a Bilica.

Pošta, poštový operátor (základná alebo vyššia vybavenosť).

Rozmiestnenie pôst na území mesta by malo kopírovať štruktúru urbanistických centier pričom by bolo vhodné na území mesta lokalizovať dve plne vybavené pošty (jedna v rámci PFCelku Šaľa a jedna v rámci PFCelku Nová Veča) so svojimi pobočkami v jednotlivých miestnych urbanistických centrách (Veča, Vršky a Bilica).

Iný špecifický poštový operátory (UPS, DHL a pod.) by svoje prevádzky mali umiestňovať výhradne v rámci regionálnych urbanistických centier Šaľa a Nová Veča.

3.3.2.8 Administratívne a správne zariadenia

Súčasný stav a návrh administratívnych zariadení v meste

Na území mesta sú umiestnené rôzne administratívne prevádzky, ktoré možno rozdeliť na:

- štátnu správu a samosprávu;
- nekomerčnú administratívu;
- komerčnú administratívu.

Väčšina administratívnych prevádzok patrí medzi typ vyššej vybavenosti, prípadne špecifickej vybavenosti slúžiace pre spádové územie okresu Šaľa. Len úrad miestnej samosprávy možno zaradiť medzi typ základnej vybavenosti.

Úrady štátnej správy (vyššia vybavenosť). Medzi tieto zariadenia patria Okresný úrad (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa-centrum), Katastrálny úrad (PFCelok Šaľa, PFČasť Pri železnici, Národný úrad práce – OÚ Šaľa (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa-centrum), Daňový úrad (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa-centrum), Okresný súd a okresná prokuratúra (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa-centrum). V krátkom čase sa predpokladá zrušenie okresného úradu a jeho nahradenie špecializovanými úradmi štátnej správy resp. špecializovanými úradmi samosprávneho kraja.

Umiestňovanie takýchto úradov by malo byť výlučne v rámci regionálnych urbanistických centier Šaľa – centrum a Nová Veča – centrum.

Špecializované úrady štátnej správy (vyššia vybavenosť). Do tejto kategórie patria zariadenia ministerstva vnútra (úrady polície), úrady ministerstva obrany SR a úrady požiarnej ochrany.

Umiestňovanie takýchto úradov by malo byť výlučne v rámci regionálnych urbanistických centier Šaľa – centrum a Nová Veča – centrum.

Úrady samosprávneho kraja (vyššia vybavenosť). V meste sa nenachádzajú, úrad samosprávneho kraja sídli v meste Nitra a prípade zriadenia svojej pobočky v meste Šaľa je vhodné takýto úrad umiestniť v rámci PFCelku Šaľa alebo Nová Veča v rámci ich centier.

Úrady miestnej správy (základná vybavenosť). Medzi tieto zariadenia patrí mestský úrad (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa-centrum) a jednotlivé výbory mestských častí. Ich umiestnenie vytvára určitú reprezentáciu mesta a z tohto pohľadu najmä mestský úrad patrí medzi najvýznamnejšie stavby mesta, ktoré musia byť bezvýhradne umiestnené v rámci ústredných mestských priestorov (PFCelok Šaľa, PFČasť Šaľa – centrum).

Úrady nekomerčnej administratívy (vyššia vybavenosť). Do tejto kategórie patria administratívy politických strán, mimovládnych a spoločenských organizácií, profesných zväzov.

Umiestňovanie takýchto úradov by malo byť výlučne v rámci regionálnych urbanistických centier Šaľa – centrum a Nová Veča – centrum.

Úrady komerčnej administratívy (vyššia vybavenosť). Do tejto kategórie sú zaradené peňažné a poisťovacie inštitúcie, pošty a telekomunikácie, súkromné masmédiá.

Umiestňovanie takýchto úradov by malo byť výlučne v rámci regionálnych urbanistických centier Šaľa – centrum a Nová Veča – centrum.

3.3.2.9 Raketné stavby, reklamné a informačné zariadenia

Stanovenie zásad a pravidiel na umiestňovanie reklamných stavieb a veľkoplošných reklamných zariadení v diferencovaných polohách územia mesta doporučujeme riešiť formou smostatného VZN platného pre územie mesta Šaľa. Rámcovo odporúčame stanoviť podmienky pre umiestňovanie veľkoplošných reklamných stavieb a reklamných zariadení takto:

- na území PFČasti Šaľa – centrum, PFČasti Veča – centrum a PFČasti Nová Veča centrum nie je prípustné umiestňovať a povolovať samostatné reklamné stavby alebo dodatočne umiestniť zariadenia reklamy na stavebné objekty; na vyhradených miestach je možné umiestniť informačné tabule mesta s výmerou ich plochy do 2m²;
- na ostatnom zastavanom území mesta je prípustné umiestňovať a povolovať reklamné stavby ako samostatné objekty s výmerou ich plochy do 5m²; dodatočne umiestniť zariadenia reklamy na stavebné objekty s výmerou ich plochy do 5m² je možné umiestniť iba so súhlasom Mesta Šaľa, nad uvedený rozmer nie je možné umiestňovať reklamy;
- výmeru dodatočne umiestňovaných zariadení reklamy na stavebné objekty je možné na základe súhlasu mesta zvýšiť:
  - a) do 10m² v prípadoch ak je dodatočne umiestňované zariadenie reklamy na stavebné objekty v minimálnej výške spodnej hrany 6,0m od úrovne okolitého terénu
  - b) do 50m² v prípadoch, ak je dodatočne umiestňované zariadenie reklamy na štítových stenách bez okenných otvorov na budovách s najmenej tromi nadzemnými podlažiami v minimálnej výške spodnej hrany 6,0m od okolitého terénu a ak výmera tohto zariadenia reklamy nepresiahne 1/3 plochy štítovej steny;
- reklamné stavby s výmerou nad 5 m² je neprípustné umiestniť v území vymedzenom hranicou vo výkrese komplexného návrhu;
- mimo zastavané územie mesta je prípustné umiestňovať zariadenia reklamy v súlade s platnou legislatívou a iba so súhlasom Mesta Šaľa.

3.3.3 NÁVRH RIEŠENIA VÝROBY

Konkrétne stavebné druhy reprezentujúce výrobnú zástavbu:

- priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo;
- ťažba nerastných surovín;
- poľnohospodárska výroba;
- lesné hospodárenie.

3.3.3.1 Priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo

Súčasný stav a charakteristika priemyselnej výroby v meste

Mesto Šaľa má poľnohospodársko – priemyselný charakter. Pred rokom 1945 sa v území sídla Šaľa lokalizoval prevažne priemysel súvisiaci s poľnohospodárstvom a jeho zázemím, naviazaný na prírodné a klimatické podmienky, dostupnosť zdrojov a tradície. Po roku 1945 sa začali intenzívne využívať lokalizačné faktory polohového potenciálu pracovnej sily a pre spádovú oblasť sa buduje priemysel regionálneho a celoštátneho významu.

Nosným podnikom v priemyselnej výrobe je a.s. Duslo Šaľa, ktorého výrobný program je zameraný na chemickú výrobu – dusíkaté hnojivá, gumárenské chemikálie a disperzné lepidlá. K 31.12.2000 tento podnik zamestnával 2944 pracovníkov. Podiel produkcie na export je 77%, exportuje svoje výrobky do 41 štátov.

V súčasnosti podľa podielu na zamestnanosti obyvateľstva, ekonomických výsledkov a exportnej výkonnosti, vedúcimi odvetvami hospodárstva v meste Šaľa sú priemysel a stavebníctvo, doplnené službovými aktivitami.

V meste Šaľa pôsobí viac významných priemyselných výrobných podnikov, medzi ktoré sa zaraďujú:

- Duslo Šaľa (nachádza sa mimo katastra mesta Šaľa), výroba priemyselných hnojív a chemikálií, 2966 zamestnancov z toho 1700 je z mesta Šaľa;
- Sigmatex (PFCelok Pod Bilicou), dodávka potrubných systémov, priemyselnej armatúry, čerpadlá a točivé stroje, výroba, montáž oceľových konštrukcií, 148 zamestnancov;
- PMD Cereal Šaľa (PFCelok Jozefov), výroba a predaj pekárenských výrobkov, 117 zamestnancov;
- Metalfin (PFCelok Pod Bilicou), hutnícky materiál a príslušenstvo, vykonávanie inžinierskych a priemyselných stavieb, 87 zamestnancov;
- Vodomont – vodohospodárske stavby (PFCelok Šaľa), dodávka a realizácia stavieb, obchodná činnosť, špeciálna činnosť, 177 zamestnancov;
- Hydrostav Šaľa (PFCelok Šaľa), vykonávanie inžinierskych, dopravných, priemyselných a bytových stavieb, 616 zamestnancov;
- Menert (PFCelok Šaľa), výroba strojov s mechan. pohonom, výroba elektriny a elektrických zariadení, výroba a rozvod vody, 153 zamestnancov;
- Slovenský vodohospodársky podnik – Povodie Váhu (PFCelok Šaľa), správa vodných tokov, dodávka vody, závlahové systémy, povodňová ochrana, 226 zamestnancov;
- Eldus (nachádza sa mimo katastra mesta Šaľa v areály Duslo), výroba ostatných elektrických zariadení, elektrických rozvodných a spínacích zariadení, 175 zamestnancov;
- Invest IN (nachádza sa mimo katastra mesta Šaľa v areály Duslo), montáž a oprava plynových zariadení a oceľových konštrukcií, výroba cementu a umelého kameňa, 457 zamestnancov;
- SVUM Šaľa (nachádza sa mimo katastra mesta Šaľa v areály Duslo), výroba kovových konštrukcií a ich častí, kovoobrábanie, zámočníctvo, 282 zamestnancov;
- Dovo-Mrnka (PFCelok Pod Bilicou), závlahy, 74 zamestnancov;
- Revymont (PFCelok Pod Bilicou), armatúry, čerpadlá, 84 zamestnancov;
- MIK (PFCelok Nová Veča), výroba a predaj mäsa a mäsových výrobkov, 51 zamestnancov;
- Sariana Slovensko (PFČasť Šaľa), výroba predaj spodnej bielizna, plaviek, 311 zamestnancov;

V oblasti služieb výrobných a nevýrobných v meste pôsobí viac súkromných prevádzok a firiem zameraných na služby servisné, opravárenské, výrobné a predajné. Tieto prevádzky sa správajú trhovo a sú výrazne trhom ovplyvňované. Vo vzťahu k dopytu a ponuke služieb ich kvality a rozsahu vznikajú nové prevádzky, zanikajú alebo menia svoje miesto podnikania jestvujúce prevádzky.

Z hľadiska odvetvovej klasifikácie priemyselnej výroby rozlišujeme:

- priemysel palív;
- chemický a gumárenský priemysel;
- strojárenský priemysel;
- elektrotechnický priemysel;
- priemysel stavebných hmôt;
- drevospracujúci a papierenský priemysel;
- priemysel skla, keramiky a porcelánu;
- textilný a obuvnícky priemysel;
- polygrafický priemysel;
- potravinársky a mraziarský priemysel.

Z hľadiska územnej organizácie možno rozlíšiť 6 druhov skladového hospodárenia:

- sklady výroby (sklady surovín, sklady hotových výrobkov, sklady režijného materiálu ...);
- sklady výstavby (sklady stavebných, poľnohospodárskych a dopravných organizácií prevádzajúcich stavebné a údržbárske práce);
- sklady produkcie (sklady poľnohospodárskeho výrobného sektoru);
- sklady spotreby (veľkoobchody všetkých druhov – patria už do kategórie sociálna infraštruktúra, veľkoobchodné zariadenia, sklady uhlia a paliva);
- sklady dopravy (sklady železničnej, cestnej, vodnej a leteckej dopravy);
- špeciálne sklady (sklady armády, ministerstva vnútra).

Perspektívy rozvoja priemyselnej výroby v meste

Rozvoj priemyselnej výroby v meste Šaľa je podľa Stratégie rozvoja mesta definovaný ako jeden zo základných pilierov budúcnosti sídla. Na tomto princípe je postavený optimistický rozvoj mesta, pre ktorý je potrebné vytvoriť optimálne podmienky.

Priemyselný park. Aj do budúcnosti sa počíta najmä z rozvojom najvýznamnejšieho výrobcu v oblasti chemického priemyslu – Duslo Šaľa, ktorého možný očakávaný budúci vzostup prirodzene podporí aj vzostup významu mesta. Tento strategický podnik však ponúka aj voľné plochy v rámci svojho areálu pre umiestňovanie iných prevádzok. Celý areál vrátane určitých rezervných plôch možno označiť za priemyselný park, ktorý napriek tomu, že sa nachádza mimo katastrálneho územia mesta Šaľa je pre Šaľu najvýznamnejším poskytovateľom pracovných miest.

Z tohto pohľadu je dôležité aj prehodnotiť aj umiestnenie samotného areálu, ktorý sa rozprestiera na troch katastrálnych územiach (Močenok, Trnovec nad Váhom a zanedbateľne aj Šaľa), a preto by bolo vhodné tieto územné vzťahy prehodnotiť či už vytvorením samostatného katastrálneho územia Dusla alebo jeho priradením ku katastru mesta Šaľa.

V kontakte na územie Dusla sú riešené na katastrálnom území Šaľa – Veča územné rozvojové plochy pre výrobu vyžadujúcu väzbu na dopravný tranzit a ochranné pásmo od obytného územia.

Zoskupenia priemyselných areálov. Okrem dominantného areálu Dusla Šaľa, ktorý je určený pre väčšiu spádovú oblasť a pre intenzívnu výrobu s väčšími až rozsiahlymi ochrannými pásmami na území katastra mesta Šaľa sú navrhované územia pre umiestňovanie tzv. extenzívnej priemyselnej výroby s malými a nulovými ochrannými pásmami so strednými a malými nárokmi na dopravu (zásobovanie) a energie.

PFCelok Pod Bilicou je monofunkčný urbanistický celok účelovo vytvorený pre potreby umiestňovania (novej) priemyselnej extenzívnej výroby. Už v súčasnosti sa tu nachádzajú rôzne priemyselné areály. Geograficky je tento PFCelok rozdelený na dve štyri samostatné plochy a to PFČasť Diakovská a PFČasť Vlčanská, PFČasť Vlčanská-západ a PFČasť Vlčanská-východ. Tieto plochy zaberajú celkovo 1,54 km² pričom

nové plochy tvoria 0,653 km² (vyše 60%). Tieto plochy sú určené pre podporu výrobných aktivít najmä regionálneho a miestneho charakteru.

Priemyselné areály v rozptyle. V rámci PFCelku Jozefov, Veča, Veča-sever², Nová Veča, Večianska tabuľa a Šaľa sú vytvorené plochy zmiešaných funkcií vyššej vybavenosti a extenzívnej priemyselnej výroby s nulovým ochranným pásmom tzv. podnikateľské zóny s malými nárokmi na dopravu a energie. Tieto plochy sú určené pre podporu výrobných aktivít miestneho a sčasti regionálneho charakteru.

Podrobnosti o priemyselnej výrobe z pohľadu kvality životného prostredia pozri kapitolu Konceptia starostlivosti o životné prostredie na strane 50.

Ochranné pásma zariadení priemyselnej výroby

Ochranné pásmo možného znečistenia. Tieto ochranné pásma sa stanovujú na základe posúdenia stavu a podmienok charakteru jednotlivých priemyselných prevádzok, podľa toho sa potom aj stanovuje konkrétna hodnota ochranného pásma v rámci, ktorého sa potom nesmie nachádzať bytová výstavba.

3.3.3.2 Ťažba nerastných surovín

Na území mesta sa nenachádzajú plochy nerastných surovín a ani chránené ložiskové územia. Čiastočne sa realizovala ťažba štrkov v priestore rieky Váh v časti Veča, v súčasnosti je ťažba štrkov na území mesta Šaľa zastavená.

Do budúcnosti sa nepočíta s obnovením ťažby alebo vytvorením novej ťažby štrkov alebo iných nerastných surovín.

3.3.3.3 Poľnohospodárska výroba

Súčasný stav a charakteristika poľnohospodárskej výroby v rámci celoslovenských súvislostí

Rozhodujúcim strategickým rámcom agrárnej a potravinovej politiky SR je európsky model multifunkčného poľnohospodárstva. Národným záujmom SR je udržanie produkčne výkonného poľnohospodárstva, zabezpečujúce celoplošné obhospodarovanie pôdneho bohatstva krajiny. K tomu je potrebná poľnohospodárska a potravinárska politika zameraná na zmiernenie nevýhod, ktoré vyplývajú z osobitostí poľnohospodárskej výroby voči ostatným odvetviám, ako aj z nevýhod daných menej priaznivými podmienkami pre výrobu v konkurencii s výrobcami z iných krajín.

V štruktúre ekonomických odvetví sa poľnohospodárstvo svojím tempom znižovania zamestnanosti stále drží na prvom mieste. V ďalšom období bude pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve pokračovať, avšak miernejším tempom ako v období rokov 1990 – 98. V rámci priority Plánu rozvoja vidieka budú podporované projekty na vytvorenie nových zdrojov príjmov a pracovných miest rozvojom doplnkových výrob, služieb cestovného ruchu a služieb miestnym obyvateľom. Zamestnanosť by mali podporiť aj ďalšie opatrenia zamerané na využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj ekologického poľnohospodárstva, obnovu meliorácií atď.

Z hľadiska odvetvovej klasifikácie poľnohospodárskej výroby rozlišujeme:

- rastlinnú výrobu;
- živočíšnu výrobu;

Špecificky do kategórie poľnohospodárskej výroby zaraďujeme aj samostatné záhrady najmä v rámci záhradkárskeho osád a vinohradníckych plovch.

Súčasný stav a charakteristika poľnohospodárskej výroby v meste

Na území mesta Šaľa pôsobí Roľnícke družstvo so sídlom v Šali. Činnosť družstva je zameraná na rastlinnú a živočíšnu výrobu. Družstvo obhospodaruje celkom 32 km² plochy ornej pôdy, vinohradov a sádov; na území katastra mesta Šaľa (17 km²), v priľahlých katastrach obcí Dlhá nad Váhom a Kráľová nad Váhom (spolu 15 km²). Celkový počet pracovníkov družstva je 240. Roľnícke družstvo vlastní a prevádzkuje tieto výrobné prevádzky a areály:

- v PFCelku Hetmėň južne od mesta v polohe vzdialenejšej od cesty Šaľa – Vlčany je umiestnená veľkokapacitná farma po 10 000 ks ošípaných, v rámci ktorej sú umiestnené aj priestory ťažkej strojnej mechanizácie, zariadenia pre výrobu krmív a sklady na oblie;
- v PFCelku Pod Bilicou južne od mesta v polohe pri ceste Šaľa – Vlčany je umiestnená veľkokapacitná farma pre 1000 dojníc;
- v PFCelku Večianska tabuľa v severovýchodnom okraji územia je umiestnený prevádzkový areál rastlinnej výroby, mechanizačného strediska a skladového hospodárstva;
- v PFCelku Hetmėň-osada je umiestnený areál s prevádzkami živočíšnej výroby hovädzieho dobytku (2620 ks), rastlinnej výroby, skladového hospodárstva a mechanizačného strediska;
- v PFCelku Veča, v PFCasti Veča - centrum sa nachádza prevádzkový areál vývarovne pre roľnícke družstvo a administratívna budova družstva.

Na území mesta je umiestnená prevádzka a areál Stredného odborného učilišťa poľnohospodárskeho. Prevádzkový areál je zameraný na chovnú činnosť a výcvik plemenných koní. Areál je umiestnený v PFCelku Jozefov.

V území mesta Šaľa sa v posledných rokoch stabilizoval podiel súkromne poľnohospodársky hospodáriacich subjektov, so zameraním na rastlinnú drobnovýrobu v oblasti vinohradníctva, ovocinárstva, zeleninárstva a pestovania iných rastlinných plodín.

Významné postavenie v rámci Slovenského zväzu poľovníkov má ZVEREX, vývozca divj zveriny. Bol založený v roku 1952. Do firmy sa mäso dopravuje zo 46 miest Slovenska a po spracovaní sa chladené cestou exportu dostáva v 80% hlavne na francúzske, nemecké a talianske trhy.

Záhradkárske osady resp. samostatné záhrady predstavujú špecifickú formu rastlinnej poľnohospodárskej výroby, ktorá najmä stavbami záhradných domčekov výrazne narúša výraz okolia mesta. V súčasnosti sa v rámci katastra nachádzajú záhradkárske osady:

- západne od zimného štadiónu v PFCelku Jozefov,
- v medzihrádzovom priestore rieky Váh severozápadne od predchádzajúcej lokality,
- v okolí futbalového štadióna Veča
- priamo v meste na Kráľovskej ulici v blízkosti centra

Perspektíva rozvoja poľnohospodárskej výroby v meste

Perspektívy rozvoja poľnohospodárskej výroby nepatria síce medzi priority rozvoja mesta ale v špecifickj oblasti sa predpokladá, že určité odvetvia

poľnohospodárstva (chov koní) môže byť významným podnetom pre rozvoj rekreačných aktivít mesta.

Z týchto dôvodov je potrebné niektoré prevádzky z hľadiska výroby obmeniť resp. vymiestniť. Jedná sa najmä o premenu areálu živočíšnej výroby hovädzieho dobytku v PFCelku Hetmėň – osada, ktorý by sa postupne mohol vyprofilovať na špecifický poľnohospodársky areál s chovom koní a agroturistikou.

V princípe ostatná poľnohospodárska výroba intenzívneho charakteru s väčšími ochrannými pásmami bude umiestňovaná v rámci PFCelku Pod Bilicou v PFCasti Vlčanská resp. v rámci PFCelku Hetmėň aditívne pri jestvujúcom areály veľkokapacitnej farmy ošípaných.

V rámci regionálnych a miestnych urbanistických celkov (PFCelok Šaľa, Nová Veča, Jozefov, Veča, Vršky a Bilica) sú trvalo vylúčené stavby určené pre poľnohospodársku výrobu ako hlavnú funkciu. Toto obmedzenie sa týka najmä výstavby v rámci samostatných záhrad v tzv. záhradkárskeho osadách.

Pre jestvujúce záhradkárske osady a vinohradnícke plochy bude potrebné zriadiť dôsledné podmienky pre hospodárenie na týchto plochách najmä pre výstavbu objektov, ktorá je vo všeobecnosti zakázaná pre záhradkárske osady vrátane záhradných domčekov. Pri vinohradníckych plochách bude umožnené zriadenie tzv. vinohradníckych domčekov pre potreby hospodárenia na týchto plochách.

Podrobnosti o poľnohospodárskej výrobe z pohľadu kvality životného prostredia pozri kapitolu Konceptia starostlivosti o životné prostredie na strane 50.

Ochranné pásma zariadení poľnohospodárskej výroby

Ochranné pásmo možného znečistenia. Tieto ochranné pásma sa stanovujú na základe posúdenia stavu a podmienok charakteru jednotlivých poľnohospodárskych prevádzok, podľa toho sa potom aj stanovuje konkrétna hodnota ochranného pásma v rámci, ktorého sa potom nesmie nachádzať bytová výstavba.

Pri jednotlivých areáloch poľnohospodárskej výroby sú stanovené nasledovné ochranné pásma:

- farma ošípaných, z charakteru prevádzky vyplýva ochranné pásmo od obvodu areálu 1000m;
- farma dojníc, z charakteru prevádzky vyplýva ochranné pásmo od obvodu areálu 500m;
- prevádzkový areál rastlinnej výroby, mechanizačného strediska a skladového hospodárstva, z charakteru prevádzky nevyplýva požiadavka na ochranné pásmo;
- farma Hetmėň, z charakteru prevádzky živočíšnej výroby vyplýva požiadavka na ochranné pásmo od obvodu areálu 500m;

3.3.3.4 Lesné hospodárstvo

Oblasť lesného hospodárstva na území mesta Šaľa je zastúpená na plochách lesných porastov v polohe pri rieke Váh a vo fragmentálnom rozptyle mimo hranice zastavaného územia mesta.

Na území mesta nie sú lokalizované zariadenia a prevádzkové areály lesného hospodárstva. Ťažba dreva je obmedzená na rozsah údržba lesných porastov. Nie sú známe zábery rozširovania zalesnených plôch v území mesta a ani požiadavky na osobitnú hospodársku činnosť.

Podrobnosti o lesnom hospodárstve z pohľadu kvality životného prostredia pozri kapitolu Konceptia starostlivosti o životné prostredie na strane 50.

3.3.4 NÁVRH RIEŠENIA REKREÁCIE

Potenciál širšieho územia a územia mesta a jeho súčasné využitie pre rekreáciu a CR.

Cestovný ruch v regióne Šaľa je postavený na využívaní prameňov termálnych vôd, najmä termálneho kúpalisko v obci Diakovce, ktoré patrí k najväčším, najvybudovanejším a zároveň k najstarším zariadeniam cestovného ruchu v okolí mesta Šaľa.

Pri obci Kráľová nad Váhom je rieka Váh prehradená, cca 4 km od Šale, takže je tam veľká, všestranne rekreačne využiteľná vodná plocha s dĺžkou cca 12 km a šírkou cca 2 km. Sú tu možnosti na kúpanie, jachting, windsurfing, vodné lyžovanie, rybolov.

V blízkosti obce Kráľová nad Váhom, cca 3 km od Šale je možné navštíviť detskú farmu - HUMANITA, ktorá ponúka prehliadku viac ako 20 druhov zvierat, možnosť vozenia na poníkoch a koňoch, školu jazdenia pre deti a dospelých, rôzne akcie pre firmy a kolektívy, celodenné školské výlety, krátkodobé pobyty pre deti zo sociálnych ústavov a detských domovov, možnosť zorganizovania country zábavy, jednoducho pobyt v príjemnom prostredí medzi zvieratami.

Región Šaľa má mimoriadne priaznivé podmienky pre cykloturistiku. Jestvujúce cyklotrasy majú lokálny charakter a územím regiónu sú vedené aj cyklomagistály (pozri Cyklistická doprava na strane 61).

Chránené areály na území regiónu zastupujú: Park v Močenku. Prírodnými pamiatkami sú: Bábske jazero, v katastrálnom území Selice – Vlčany; Bystré jazierko, v katastrálnom území Tešedíkovo, Čierne jazierko, v katastrálnom území Tešedíkovo; Jahodnianske jazierko, v katastrálnom území Neded; Trnovské mŕtve rameno, v katastrálnom území Trnovec nad Váhom; Vlčanské mŕtve rameno, v katastrálnom území Vlčany. Tieto územia, útvary a areály sú využiteľné ako špecifické lokality v rámci prírodných atrakcií pre lokality a regionálny turizmus.

Pre služby cestovného ruchu sú využiteľné zariadenia reštauračného stravovania a ubytovania na území regiónu a v meste Šaľa. Návštevníkom Šale slúži hotel Centrál, pričom sú vytvorené podmienky na ubytovanie aj na Strednom odbornom učilišti chemickom v Šali - Veči. V meste je mnoho stravovacích reštauračných zariadení, ktoré poskytujú hosťom okrem veľkého výberu jedál a nápojov aj príjemné posedenie v zaujímavom prostredí. V letných mesiacoch je možné využiť i reštauračné a ubytovacie služby termálneho kúpaliska Diakovce, ktoré je od Šale vzdialené 9 km.

Šaľa má dobré cestné a železničné spojenie s Bratislavou, Nitrou, Zvolenom, Košicami, Prahou, Budapešťou, čo vytvára priaznivé podmienky pre rozvoj turistiky a cestovného ruchu aj v celoštátnych súvislostiach.

V regióne mesta Šaľa sú podmienky pre realizáciu vidieckeho turizmu a agroturizmu.

Vidiecky turizmus predstavuje súbor rekreačných aktivít, alebo aktivít voľného času, ktoré sa viažu na prostredie vidieckeho osídlenia a sú odlišné od civilizačných rekreačných aktivít, pretože formou realizácie znamenajú istý návrat k prírode a k činnostiam, ktorými sa bezprostredne zaoštarávajú základné potreby pre život.

Pri agroturizme, ktorý predstavuje užšiu, špecifickú formu vidieckeho turizmu, dochádza k využitiu poľnohospodárskych podmienok a potenciálu agrárneho sektora pre potreby cestovného ruchu. Agroturizmus môže byť tiež chápaný ako: Forma oddychu a rekreácie, ktorá sa odohráva v poľnohospodárskej oblasti a jej súčasťou môžu byť všetky rekreačné činnosti, ktoré môže poľnohospodársky subjekt, kde sa agroturizmus realizuje, ponúknuť účastníkom tejto formy cestovného ruchu.

V regióne Šaľa má vidiecky turizmus predpoklady realizácie najmä v obciach, ktoré sa nachádzajú v južnej časti okresu (Vlčany, Neded, Selice). Územie poskytuje predpoklady pre kombináciu viacerých aktivít cestovného ruchu, pričom však nosnou môže byť práve vidiecky turizmus. Limitom rozvoja agroturizmu vo vyššie uvedených obciach je skutočnosť, že v domovom fonde obcí je relatívne nízky počet neobývaných domov (Vlčany 2, Neded 9, Selice 12), určených na rekreáciu a fakt, že ide o sídla so značným prístahovalectvom, i na adaptačné podmienky ťažšie sa prispôsobujúceho sa rómskeho obyvateľstva, môže viesť k zníženiu záujmu obyvateľstva o realizáciu aktivít vidieckeho turizmu v týchto obciach.

Podľa podielu „voľných“ bytových jednotiek, určených na rekreačné využitie, so zohľadnením charakteru krajiny, má vidiecky turizmus predpoklady rozvoja v obciach Hájske (40 voľných bytových jednotiek, určených na rekreáciu), Trnovec nad Váhom (28), Močenok (12), Tešedíkovo (28) – veľká vidiecka obec, s koncentrovanými službami a s predpokladom využitia miestneho agropotenciálu (chov husí priamo v Tešedíkove), na prípravu kulinárskych husacích špecialít v miestnej štýlovej reštaurácii.

K špecifickým rekreačným aktivitám na lokálnej úrovni radíme záhradkárске činnosti. Tieto sa realizujú na území mesta na plochách záhradkárskych osád a kolónií v polohách Veča západ (za športovým areálom), Šaľa juh (pri garážach), Veča Východ (pri CTZ), Pri Váhu (v medzizáhradnom priestore). Táto forma rekreačných aktivít hlavne neregulovanou a neodsúhlasenou výstavbou ako aj svojou nekoordinovanou činnosťou na území mesta narušuje krajinnú a urbanistickú štruktúru prostredia.

Vzhľadom na prírodný potenciál územia sú na území regiónu v povodí Váhu a rybníkov priaznivé podmienky i na športové rybárstvo, rozvoj ktorého však je potrebné usmerňovať, pretože sa prevažne realizuje v prírodne cenných územiach mŕtvych ramién a rybníkov a pri záťaži územia inými, s rybolovom spojenými činnosťami.

Ďalšou špecifickou formou turizmu je poľovníctvo. Región Šaľa je podľa poľovníckej rajonizácie súčasťou chovateľskej oblasti M VIII – Nitra, podoblasti Dvorníky – Močenok – Mojmirovce a Lapáš pre malú zver. Priestorovo sa viaže na lužné lesy v povodí Váhu a ďalších menších tokov a kanálov, resp. na remízky a enklávy lesných porastov v poľnohospodársky využívannej krajine.

Vzhľadom na veľmi nízky podiel lesov vo výmere okresu (3,6%), špecifická forma turizmu – poľovníctvo má obmedzený priestor realizácie. Výnimkou sú obce Selice, Vlčany, Močenok, Neded a Trnovec nad Váhom, kde podiel lesa je v porovnaní s okresným priemerom vyšší. Vo viacerých obciach je poľovníctvo zabezpečené i organizačne (Selice a i.).

Z ďalších špecifických foriem turizmu sú podmienky pre hypoturistiku, pre potreby ktorej v súčasnosti slúži jazdecký areál v Šali. V budúcnosti hipoturistika má spolu s tzv. veľkoplošnými športmi (golf, športová strelba), veľmi priaznivé predpoklady rozvoja a bude predstavovať obohatenie iných, v území už využívaných foriem turizmu.

Je špecifickou formou turizmu, ktorá zahŕňa formy kultúrne, vzdelávacie, spoločenské, kongresové, nákupné a i. V regióne Šaľa sú priaznivé podmienky najmä pre kultúrne a spoločenské formy – návšteva kultúrnych podujatí celoslovenského významu, ale i regionálneho významu, návšteva prvkov sakrálnej architektúry a iných pamätihodností. Poznávací turizmus má i doplnkový charakter k prioritnej návšteve termálnych kúpalísk a k vidieckemu turizmu.

Tranzičný turizmus je krátkodobou formou turizmu, ktorá sa však v regionálnej polohe prejavuje na úrovni nákupného turizmu.

K forme voľnočasových aktivít, najmä vzhľadom na klimatické a hydrologické podmienky územia, sú radené formy letnej rekreácie – kúpanie a vodné športy. V regióne Šaľa však túto formu cestovného ruchu nie je možné jednoznačne oddeliť od kúpeľného turizmu, pretože voľnočasové aktivity sú spojené najmä s návštevou termálnych kúpalísk. Výnimkou je vodná nádrž Kráľová nad Váhom, ktorá okrem kúpania poskytuje možnosti i pre vodné športy.

Analýza podmienok, možností a ohrození rozvoja cestovného ruchu (turizmu) a rekreácie v regióne a na území mesta.

Podmienky rozvoja

- vysoký polohový potenciál územia;
- rovinatý až mierne zvlnený reliéf Podunajskej roviny a Podunajskej pahorkatiny;
- výskyt, intenzita a chemické zloženie geotermálnych vôd;
- teplá a suchá nížinná klíma, s vysokým stupňom vhodnosti pre letný turizmus;
- hustá sieť vodných tokov, umelých kanálov a vodných nádrží;
- lužné lesy v povodí Váhu, popri menších tokoch a kanáloch s vysokým stupňom vhodnosti pre rybolov a poľovníctvo;
- dopravná infraštruktúra a dobrá dostupnosť územia;
- lokalizácia športovo – rekreačných areálov;

Možnosti rozvoja:

- prílev zahraničných investícií;
- euroregionálna spolupráca;
- zlepšenie dopravnej infraštruktúry dobudovaním cestného obchvatu mesta Šaľa, s novým premostením cez rieku Váh medzi obcami Kráľová nad Váhom a Dlhá vad Váhom;
- využitie voľného bytového fondu určeného pre rekreačné účely;
- podpora rozvoja špecializovaných stravovacích zariadení, zameraných na ponuku miestnych gastronomických špecialít (husacie, rybie a iné miestne špeciality)
- dobudovanie značkových turistických chodníkov a cyklotrás;
- vypracovanie informačného systému pre cestovný ruch na úrovni okresu a obcí;
- propagácia cestovného ruchu (účasť na veľtrhoch cestovného ruchu, propagačné materiály, masmédiá);
- rast podnikateľskej aktivity a vytvorenie pracovných miest.

Nedostatky obmedzujúce rozvoj:

- stabilizovaný až regresívny typ populácie;
- nízka vzdelanostná úroveň populácie;
- nedostatok ubytovacích a stravovacích zariadení;
- právne nedoriešené vlastnícke vzťahy medzi majiteľmi termálneho kúpaliska Diakovce a Horné Saliby;
- nedobudovaná infraštruktúra športových objektov;

- nevyužitie možnosti a nízka úroveň vidieckeho turizmu;
- absencia siete turistických informačných kancelárií (TIK-ov) a slabá propagácia územia pre účely turizmu;
- nízka úroveň dodržiavania zásad ochrany prírody a krajiny. Ohrozenia limitujúce rozvoj:
- slabý záujem domácich podnikateľov podnikať v oblasti cestovného ruchu;
- zámary turizmu nepremietnuté do ÚPD;
- neúčasť obcí v Programoch obnovy dediny;
- nedostatok finančných prostriedkov na dofinancovanie projektov, uchádzajúcich sa o finančné zdroje z predštruktúrnych fondov ISPA, SAPARD a Phare.

Identifikácia rozvojových cieľov cestovného ruchu v regióne Šaľa.

Z analýzy rozvojových podmienok a možností vyplýva, že cestovný ruch v regióne Šaľa je možné budovať predovšetkým na základe:

- Výskytu a využitia geotermálnych prameňov priamo v regióne (Diakovce, perspektívne v Tešedíkove a vo Vlčanoch),
- Predpokladov územia pre cykloturistiku – územím vedú viaceré cyklotrasy, ktoré v prevažnej miere využívajú hrádzový val pozdĺž oboch brehov Váhu a mimo územia okresu majú napojenie na Podunajskú cyklotrasu medzinárodného významu,
- Výskytu vodných nádrží – Vodné dielo Kráľová nad Váhom – lokalita Kaskády, ktorá sa nachádza v bezprostrednom zázemí regiónu Šaľa,
- Lokalizácie kultúrne – historických pamiatok v Šali a vo vybraných obciach regiónu (Diakovce, Močenok a i.),
- Každoročne usporiadaných kultúrnych a športových podujatí celoslovenského a regionálneho významu,
- Podmienok pre vidiecku turistiku a agroturizmus,
- Podmienok územia pre špecifickú formu cestovného ruchu – poľovníctvo v chovateľskej oblasti M VIII – Nitra, podoblasti Dvorníky – Močenok – Mojmirovce, pre malú zver,
- Polohového potenciálu a priaznivej dopravnej dostupnosti územia z hlavného mesta SR, krajského centra i vo vzťahu k euroregiónom.

Na základe analýzy potenciálnych predpokladov a realizovaných možností, sú navrhované v strednodobom výhľade v cestovnom ruchu regiónu Šaľa vymedziť nasledovné strategické ciele, na dosiahnutie ktorých by mali byť orientované konkrétne rozvojové projekty.

Z hodnotenia stavu zariadení využiteľných pre aktivizáciu zložiek CR vyplýva :

- Jednou z poddimenzovaných zložiek podporujúcich rozvoj cestovného ruchu v meste Šaľa je nedostatočná sieť celoročne prevádzkovaných ubytovacích zariadení. V obciach regiónu absentuje sieť turistických ubytovní, spojených so servisnými službami, resp. s možnosťou požičiavania si športového náradia. Nedostatočné ubytovacie kapacity, s celoročnou prevádzkou sú i jedným z dôvodov sezónneho prevádzkovania termálneho kúpaliska v Diakovciach. V južnej časti regiónu s potenciálom pre vidiecku turistiku a agroturizmus nie sú v ponuke žiadne, potrebám vyhovujúce ubytovacie možnosti v ubytovacích zariadeniach a ani na súkromí.
- Stravovanie možnosti sú v obciach regiónu s výnimkou mesta Šaľa kapacitne obmedzené, kvalitatívne nevyhovujúce a majú len lokálny význam. V stravovacích službách je potrebné vo väčšej miere do ponuky zaradiť tradičné kulinárske špeciality regiónu a dobudovať sieť zariadení rýchleho občerstvenia, ktorá s výnimkou Diakoviec (sezónne) vo ostatných obciach regiónu chýba.
- Zvýšený záujem o cykloturistiku vyvoláva potrebu na dobudovanie siete cyklotrás a technické zdokonalenie v súčasnosti využívaných trás, spolu s doplnkovou infraštruktúrou (servisné služby, značenie trás a osadenie tabúl s informáciami o atraktivitách a službových možnostiach, ktoré obec poskytuje, informácie o atraktivitách blízkeho zázemia spolu s údajom o vzdialenosti lokality a i).
- Dobudovanie sociálnej a technickej infraštruktúry v areáli TK Diakovce pre celoročné využitie areálu. Termálne kúpalisko v Diakovciach predstavuje v súčasnosti najkomplexnejšie vybudovaný kúpeľno – rekreačný areál v regióne Šaľa s nadregionálnym významom. Potenciálne prírodné predpoklady ponúkajú možnosť celoročného využitia, ktoré po vybudovaní zastrešeného bazéna a hotela bude možné realizovať.
- Dobudovanie infraštruktúry športových zariadení v obciach, kde sa v súčasnosti nenachádza, alebo len v obmedzenom počte a štruktúre. Realizácia investičných zámerov bude prínosom pre zvýšenú možnosť aktívneho využitia. Plánované zámary sú v obciach Žihárec (úprava areálu vodnej plochy a využívanie pre športové rybárstvo a voľnočasové aktivity, výstavba tribúny futbalového ihriska) a v Seliciach (tenisové kurty, fitness, posilovňa).
- Dobudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry v regióne. V dopravnej situácii najdôležitejšia je výstavba obchvatu I/75 (obchvat Šaľa) a rekonštrukcia vybraných cestných úsekov. Pre podporu ďalšieho rozvoja cestovného ruchu je podmienkou rozšírenie technickej infraštruktúry, najmä kanalizácia a vybudovanie ČOV v obciach a strediskách CR.
- Vypracovať projekty pre rozvoj a propagáciu vidieckejistiky a agroturizmu, ktoré majú priaznivé, doposiaľ nevyužitú predpoklady vo viacerých obciach najmä v južnej časti regiónu, kde sa uvedené odvetvie má potenciál stať jednou z nosných foriem cestovného ruchu. Uplatniť sa môže i prezentácia etnografických osobitostí a tradičných regionálnych remeselných výrob. Ubytovanie je možné riešiť i formou využitia neobývaných bytov určených na rekreáciu, alebo ponukou ubytovania na súkromí, čo by mohlo viesť i k oživeniu málo využívannej podnikateľskej aktivity obyvateľstva na vidieku.
- Podporovať regionálne cezhraničné aktivity v rámci euroregiónu Dunaj – Váh – Ipel' a zosúlaďovať rozvojové projekty a investície formou rozvojových programov a akčných plánov, ktoré majú prispieť k rozvoju hospodárstva a infraštruktúry. Viaceré obce a podnikateľské subjekty sú členmi euroregiónu Dunaj – Váh – Ipel' a majú možnosť intenzívne sa zapojiť do prípravy a realizácie spolupráce v oblasti cestovného ruchu s regiónmi, ktoré sú súčasťou euroregiónu na území Maďarska.
- Zvýšiť informovanosť a propagáciu možností cestovného ruchu v regióne Šaľa, v regióne (v meste Šaľa) zriadiť informačný systém o možnostiach a aktivitách cestovného ruchu, zintenzívniť prácu turistickú informačnej kancelárie (TIK), vypracovať propagačné materiály, zabezpečiť vytvorenie a propagáciu produktov s dôrazom na kombinované formy cestovného ruchu, ktoré v regióne patria k najviac využívaným formám, využiť i formy mediálnej propagácie.
- Vytvoriť prehľad investičných potrieb do rozvoja cestovného ruchu a zabezpečiť alokáciu zdrojov na podporu cestovného ruchu v regióne. Prechod kompetencií

v oblasti rozvoja regiónu na samosprávy si vyžaduje dôsledné zmapovanie finančného rámca, v ktorom sa môžu rozvojové zámery realizovať. Vypracovanie operatívnych ekonomických štúdií s priebežnými kalkuláciami, je predpokladom pre systematický prístup k realizácii konkrétnych investičných zámerov v cestovnom ruchu.

- Ochrana a skvalitnenie životného prostredia, dodržiavanie princípov trvaloudržateľného rozvoja spoločnosti.
- Vytvoriť nové pracovné miesta v aktivitách cestovného ruchu v regióne Šaľa a to využívaním verejnoprospešných prác a vytvorením nových pracovných miest priamo v cestovnom ruchu, alebo v aktivitách, ktoré s jeho zabezpečením bezprostredne súvisia. Rozvoj cestovného ruchu tak môže napomôcť k riešeniu nerovnováhy na regionálnom trhu práce. Propagácia vidieckej turistiky a agroturizmu môže viesť k zníženiu nezamestnanosti ekonomicky aktívneho obyvateľstva vyšších vekových kategórií a s nižším stupňom dosiahnutého vzdelania vo vidieckych obciach.
- Priemet strategických zámerov rozvoja CR do územno – plánovacej dokumentácie obce.

Prioritné projektové zámery, podporujúce rozvoj cestovného ruchu v regióne Šaľa.

- Vybudovanie Penziónu na Hlavnej ul. v Šali – vybudovanie ubytovacieho zariadenia penziónového typu doplní kapacity a štruktúru ubytovacích zariadení v okresnom centre a môže byť využívané aj pre náročnejšiu klientelu kúpeľno – rekreačného areálu z Diakoviec.
- Rozšírenie stravovacieho zariadenia v novovybudovanom Penzióne na Hlavnej ul. v Šali – súčasťou štandardných poskytovaných služieb v novovybudovanom zariadení cestovného ruchu má byť i predajňa občerstvenia.
- Výstavby nových komunikácií a cestného obchvatu v miestnej časti Šaľa – Veča – riešenie dopravnej situácie si vyžiadala výstavba obchodného centra v miestnej časti Šaľa – Veča, nové komunikácie sú súčasťou rozsiahlej bytovej výstavby v miestnej časti Veča.
- Vybudovanie ubytovacieho zariadenia hotelového typu v areáli termálneho kúpaliska v Diakovciach – vo vybavenosti termálneho kúpaliska v Diakovciach doposiaľ absentuje ubytovacie zariadenie hotelového typu. Novovybudovaný hotel, spolu s komplexom poskytovaných služieb, dáva predpoklady pre zvýšenú návštevnosť, zvýšený počet prenocovaní a ďalší rozvoj kúpeľného turizmu v okrese Šaľa.
- Vybudovanie bazénu v areáli termálneho kúpaliska v Diakovciach – zastrešený bazén umožní prechod zo sezónneho na celoročné využitie termálneho kúpaliska v Diakovciach. Časovo kontinuálna realizácia výstavby hotela a bazénu v areáli termálneho kúpaliska je vhodným predpokladom využitia služieb nielen v individuálnom krátkodobom, ale i vo forme viazaného, strednodobého cestovného ruchu počas celého roka.
- Vybudovanie cyklotrasy k.ú. Diakovce – realizácia zámeru prispeje k napojeniu areálu termálneho kúpaliska na cyklotrasu, ktorá vedie po oboch stranách Váhu a prechádza i cez Diakovce.
- Vybudovanie siete značkových turistických chodníkov a zabezpečenie značenia pre existujúce úseky turistických chodníkov a cyklotrasy v k.ú. Tešedíkovo – technické zdokonalenie cyklotrasy spolu so značovaním a doplnením informačnými tabuľami a doplnkovými službami je nevyhnutnou súčasťou využívania územia pre cykloturistiku, najmä ak ide o trasu, ktorá sa mimo územia okresu napája na Podunajskú cyklotrasu medzinárodného významu.
- Rozšírenie ubytovacích a stravovacích zariadení v obci Močenok – perspektívne sa predpokladá s vybudovaním turistického ubytovne Kláštor a Penziónu Elsa v Močenku.
- Rozšírenie ubytovacích a stravovacích kapacít a ich znovu uvedenie do prevádzky v obci Žihárec – nadstavbou OcÚ a poskytovaním stravovacích kapacít prídá k rozšíreniu ponúkaných kapacít v obci, v k.ú. ktorej prechádza vetva cyklotrasy, sa mimo územia okresu napája na Podunajskú cyklotrasu medzinárodného významu.
- Dobudovanie infraštruktúry športových zariadení v obci Žihárec – vo výstavbe je tribúna na futbalovom ihrisku a telocvičňa pri ZŠ.
- Využitie vodnej plochy v k.ú. Žihárec na športový rybolov a dobudovanie infraštruktúry s cieľom dobudovania funkčného rekreačného areálu – využitie predpokladov územia na budovanie rekreačného areálu lokálneho významu.
- Vybudovanie nových športových zariadení v obci Selice – tenisové kurty, posilovňa, fitnesscentrum.

3.3.5 HISTORICKÉ A KULTÚRNE HODNOTY

História mesta Šaľa

Mesto Šaľa sa vyvíjalo v regióne, ktorý zohrával vždy významnú úlohu v kontexte stredoeurópskeho priestoru. Prvá písomná správa sa zachovala v dodatku zakladajúcej listiny panonhalského opátstva z roku 1002 vydanej uhorským kráľom Štefanom I. Priaznivá poloha, blízkosť rieky Váh, ako aj skutočnosť, že Šaľa ležala na križovatke „Českej cesty“ a cesty z Nitry smerom na Bratislavu, predurčili jej rozvoj v nasledujúcich storočiach.

Obec sa vyvinula na starom slovanskom osídlení, doložená je v r. 1002, patrila Nitrianskemu hradu, v 11.–12.stor. časť Šale pripadla kláštoru na Panónskej hore a do r. 1251 až do 16.stor. premonštrátom Kláštoru pod Znievom. V r. 1554 ju záložovali rodinám Pogányiovcom a Illésovcom. Od r. 1563 – 1583 patrila Jágorskému biskupovi a od r. 1586 jezuitom, r. 1773 študijnému fondu a v r. 1776 komore, ktorá ju prenajala rodine Serionovcom.

Územie Šale a jej okolia je osídlené od čias príchodu Slovanov na naše územie, pretože malo významnú polohu z geografického i komunikačného hľadiska tým, že sa nachádzala na dolnom toku rieky Váh, ktorý bol dôležitým dopravným spojom. Toto územie bolo dôležitou križovatkou diaľkových obchodných ciest „Českej cesty“ vedúcej na tomto úseku od Šintavy na Ostrihom a druhej, ktorá viedla z Nitry smerom na Bratislavu. Územie Šale bolo významnou lokalitou z hľadiska ekonomického, ako aj strategického – vojenského už do 7. stor. n.l. Pomáhala mu i blízkosť Nitry, ako centra slovanského kniežatstva za čias Pribinu a Mojmirá, Veľkomoravskej ríše. Cestné spojenie bolo cez šalianský riečny brod. Po zániku Veľkomoravskej ríše a do vzniku Uhorského štátu sa nezachovali okrem archeologických nálezov žiadne písomné záznamy. Až v r. 1093 v listine kráľa Ladislava I. sa eviduje hnuťelný a nehnuteľný majetok kláštoru na Panonskej hore. Medzi tým, ktoré vlastní kláštor spoločne s „populmi“ sa uvádza aj majetok Wag, ku ktorému patrí záhrada, dve jazerá

a ohraničený les. V listine sa zvyrazňuje význam zahradníctva na území Šale a jej okolia, ktoré si podržalo aj v nasledujúcich storočiach.

V 11.–12.stor. bol v Šali postavený kláštor Benediktínov, v 13.–16.stor. Premonštrátov a v rokoch 1597 – 1615, 1637 – 1773 Jezuitov.

V r. 1241 – 1242 obec zničili Tatári i s opevneným kláštorom, ktorý bol postavený v 13.stor., neskôr prebudovaný na protitureckú pevnosť.

Po spustošení Tatármi, už v r. 1252, daroval Šalu Bela IV. novozaloženému premonštrátskemu kláštoru v Turci. Jeho majetkom zostala Šala a panstvo, ktoré sa tu vyvinulo až do XVI. Storočia. V r. 1529, 1530, 1541 a 1599 napriek opevneniam vyplienili Šalu Turci.

V ďalšom sledovaní vývoja územia Šale s osadami a vymedzenými chotármí vidíme postupné utváranie sa feudálneho panstva v rukách zemepána – cirkevnej ustanovizne (Turčianskeho kláštoru premoštantov). Toto panstvo sa upevňuje ako trvalý územný celok po stránke ekonomickej i administratívnej. Patrílo k nemu päť dedín: Šaľa, Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom, Pered (Tešedíkovo) a Kráľov brod.

Keď sa v r. 1536 listinou Ferdinanda I. Šala povýšila na zemepanské poddanské mestečko, získala právo na vydržiavanie týždenných trhov a výročných jarmokov. To dopomohlo k rozvoju remesiel a obchodu. V r. 1587 sa uskutočnila ďalšia úprava urbárskeho pomeru medzi poddanými a zemepánom, pri ktorom stav majetku bol 77 celých sedliackych usadlostí a 20 polovičných.

Od XVI. storočia výnosy zo šalianskeho panstva patrili jezuitom, ktorí sem v r. 1598 premiestnili kolégium z Kláštoru pod Znievom.

V XVII. storočí tu bola vybudovaná vojenská pevnosť. Jej obranná funkcia sa skončila po oslobodení Nových Zámkov.

Mestské privilégium dosiahlo sídlo v r. 1661 a stalo sa mestečkom. V r. 1692 dostalo právo vykonávať týždenné trhy a krajinský trh.

V archívnych záznamoch je k r. 1572 doložených 10 mlynov a 64 usadlostí. V r. 1661 už 12 mlynov a cechy krajčirov, čižmárov, kováčov, tkáčov, kožušníkov, garbiarov a obuvníkov.

V rokoch 1695, 1787 a 1805 mesto dosídlili. Napríklad v r. 1715 malo mesto 29 domácností a vzápätí v r. 1720 39 domácností, v r. 1877 220 domov a 1569 obyvateľov. V rokoch 1828 – 310 domov a 2172 obyvateľov. V r. 1871 bolo v prevádzke 14 mlynov – 25 mlynárov a 18 tkáčov a 12 krajčirov, pracovala tehelňa a známe sú rozsiahle drevené trhy, na ktoré bol tovar splavovaný po Váhu.

Po r. 1769 zavedením jednotného tereziánskeho urbáru pre celé Uhorsko sa uskutočnil súpis nehnuteľností šalianskeho panstva. Panstvo malo v tom čase 220 domov s počtom obyvateľstva Šale. V r. 1851 bolo zaznamenaných 2223 obyvateľov. Územne k Šali v 19.stor. bol pripojený Hetmėň (1113), majer s osadou. Až v r. 1960 bola pripojená Veča (1113) osídlená dedina, ktorá leží naproti Šale na druhej strane Váhu. Ďalšie časti terajšej Šale sa postupne pripojili ako sú Dvorce (1113), Bilica (1211), Brodník (1156) a Strekov (1113).

Hospodárska činnosť na území mesta.

Mesto často postihovali záplavy, preto na okolí boli využité pozemky na pasienky, pestovanie lucerny, tabaku a bolo rozvinuté syrárstvo, ktoré sa distribuovalo do širokého okolia. Je zaujímavou raritou, že už v r. 1873 založili v meste sporiteľňu a v r. 1909 Úverové družstvo.

Za prvej republiky boli v meste i v blízkom okolí v prevádzke: liehovar, líkérka, octáreň, kapustáreň, výrobná fadú a vodné mlyny na Váhu. Mesto malo prevažne poľnohospodársky charakter i so svojím okolím.

V rokoch 1938 – 45 bola Šala administratívne i územne pripojená k Maďarsku. Po druhej svetovej vojne sa znovu začlenila do ČSR. V rokoch 1958 – 63 sa vystavala chemický kombinát „DUSLO“, čím sa zmenil ráz mesta i okolia. Do prevádzky sa zapojil i závod Hydrostav a STS. Vybudovali sa nové sídliská, kultúrne zariadenia, kúpalisko a školy.

Kultúra a školstvo.

O začiatkoch školy niet písomných správ, zachoval sa iba doklad, že na rozkaz arcibiskupa Mikuláša Oláha znovu otvorili školu v r. 1563. V r. 1598 bolo preložené do Šale z Kláštoru pod Znievom Jezuitské kolégium (sociálne – výchovný domov so strednou a prvými dvoma stupňami vysokej školy zameranej na výchovu kňazského dorastu na prípravu kazateľov a rečníkov). Vrámcí mimovyučovacieho procesu do školského systému zaradili i návčiky divadelných hier, ktorým prisudzovali vysokú didaktickú i výchovnú úlohu. V r. 1601 sa prvýkrát v Uhorsku vôbec predstavila školská jezuitská divadelná hra v Šali.

V r. 1911 vzniká v Šali tlačiareň Dávida Kollmana. V rokoch 1904 – 53 pôsobila dvojročná Roľnícka škola (ovocinársko – zeleninárska), v r. 1954 vznikla 11-ročná škola, dnešná SVŠ. V rokoch 1960 – 70 SPTŠ (pestovateľsko – chovateľská škola) a v r. 1964 bola založená SPŠ Chemická – elokovaná SPŠ z Bratislavy, ktorá sa ale v r. 1965 preniesla do Nitry a v r. 1962 vzniklo OU pri n.p. Duslo ako učňovské stredisko.

Dominantou mesta Šale je renesančný kaštieľ z druhej polovice 16. stor. barokovo upravený v 18. stor., Trojičný stĺp nebarokový z r. 1895 a kostol rim. kat. klasicistický z r. 1828. Svoj historický význam má i budova Okresného úradu z roku 1933 (projekt M.M. Harminc). V mestskej časti Hetmėň je neoklasicistický kaštieľ z konca 19. storočia.

Na území mesta sa postavilo po roku 1945 viac z hľadiska funkcie významných objektov:

- mestská ľudová knižnica,
- budova kina (234 sedadiel),
- prírodný amfiteáter (1800 sedadiel),
- budova nemocnice postavená v r. 1955 (366 lôžok) a poliklinika.

História mestskej časti Veča.

Dejiny Veče siahajú hlboko do praveku. Boli odkryté bohaté archeologické nálezy. Dokazujú osídlenie tohto územia od staršej doby kamennej cez mladšiu dobu kamennú, staršiu a mladšiu dobu železnú, ale doložené sú aj nálezy z doby rímskej, sťahovania národov, a aj slovanského osídlenia. Pre tieto nálezy sa Veča z historického hľadiska radí medzi najintenzívnejšie osídlené oblasti Slovenska. Na tejto skutočnosti mala zásluhu aj rieka Váh a okolitá úrodná pôda.

V písomnej podobe sa Veča spomína po prvý raz v roku 1113 v listine, ktorá je známa ako druhá zoborská listina a je druhou najstaršou písomnosťou uchovávanou na území Slovenska. V listine sa spomína dedina Vveza, pričom z nej jednoznačne vyplýva, že dedina je staršia než rok 1113, keďže sa v listine píše o lokalite, ktorá už bola na pokročilom stupni rozvoja. Z roku 1237 sa zachovala ďalšia správa o Veči, spomína sa vo forme Vecha. Weccha, čiže Veča sa spomína aj pri opise hraníc Šale. V roku 1267 kráľ doplnil spomínanú donáciu, a tak sa opäť stretávame s písomnou

formou názvu Veča. S osobami majúcimi v mene prívlastok "de Veche" sa stretávame od 13. storočia, no hlavne od začiatku 14. storočia.

Rozhodne medzi najväčších a najvýznamnejších vlastníkov patrili príslušníci rodu Péch, neskôr známi pod menom Aponyi. Zastávali významné celokrajinské a župné funkcie.

Už v roku 1529 veľmi skoro po Moháčskej bitke sa Turci dostali aj do Veče, ktorej význam bol v týchto nepokojných časoch veľký, keďže sa tu nachádzal prechod cez rieku Váh. Po porážke Turkov za protihabsburských bojov bol vo Veči vojenský tábor kurucov. Po skončení vojenských akcií nenastal pokoj, na celom území vypukol mor. V tomto období však vďaka mierovým krokom začína veľký rozmach obce. Popri významnej strategickej funkcii k tomu prispela aj skutočnosť, že Veča bola významným prístavom. Tu nakladali lode, ktoré prepravovali tovar dolu Váhom.

Daňový súpis z rokov 1752-1753 podáva už obraz rozvinutého sídliska. Žilo tu 14 zemiánskych rodín, menovite Cajtaj, Szallay, Nagy, Zeman, Biroci, Kulay, Kiš, Farkaš, Bednár, Meleg, Zimka, Seda, Zeman, Illés, Némethi, Goz. Medzi sedliakov patrili Patay, Kadvány, Vajda, Kesti a dvaja pod priezviskom Repka. Želiarmi, ktorí mali dom boli Takáč, Vizik, Meleg, Bondor, Varga, Keszy, Šebövič, Janiček, Tót, Adamec, Kollár, Boček, Fitoš, Letó, Gabeláš. V roku 1752 bolo vo Veči 61 rodín. Zemepánom obce bol komposesorát, čiže spoločenstvo šľachticov. Veča sa už v stredoveku delila na Hornú a Dolnú, či Malú a Veľkú.

Pri súpise z roku 1825 bolo vo Veči 21 zemiánskych rodín. Mali nasledovné priezviská: Babó (3), Bíróci (3), Cígler, Čerňanský, Illés, Papay, Petrovič, Rác, Kiš, Sokolci, Šimončí. V roku 1828 bolo v obci už 1011 obyvateľov. Z hľadiska vierovyznania bolo 749 rímskokatolíkov, 23 židov a 31 kalvinistov. Obec tvorilo 145 domov a majer Andelek. Zastúpené boli najrôznejšie remeslá, obchodom s drevom a povozníctvom sa zaoberali najmä židia, ktorí tvorili vo Veči samostatnú komunitu a náboženskú obec, v ktorej bolo sídlo rabinátu a židovského matričného obvodu. Nachádzala sa tu aj judaistická synagóga. Majetky židovskej komunity sa neskôr stali objektom rabovania. Dodnes sa zachoval žiaľ iba obdivuhodný židovský cintorín.

Začiatkom šesťdesiatych rokov mal chotár Veče rozlohu 2066 katastrálnych jutár. K dedine patrili aj majere Andelka, Branek, Kopanica a Cigánska osada. V druhej polovici tohto storočia boli najväčšími majiteľmi pôdy Hunyadiovci, rodina Cígler a Ján Tuchinský. Časť majetkov Cíglera a Tuchinského získala majetkovými transakciami rodina Dezidera Horvátha Ajticsa, ktorý sa koncom 19. storočia stal najväčším platcom daní v obci spolu s Ladislavom Hunyadim.

Svoj význam si v tomto období zachovalo aj obchodovanie s drevom. Známý obchod s drevom vo Veči ale aj v Nitre mal Marek Beck a synovia. Pracovala tu aj píla Ruhgovcov, a liehovar, ktorý pracoval do roku 1933. Bolo obnovené Úverové družstvo a vzniklo aj Potravinové družstvo. Pasienkové spoločenstvo bolo založené Teodorom Marcinkechom v roku 1927.

V zmysle viedenskej arbitráže bola Veča v roku 1938 pripojená k Maďarsku. Súčasťou Československa sa obec stala 1. apríla 1945, kedy bola oslobodená. V zmysle Košického vládneho programu došlo ku konfiškácii majetkov družstva Hanza, Vincenta Bordáča a rodiny Horváth Ajtics. Veča sa k Šali pričlenila k 1.1.1960.

Najstaršia pečať Veče zobrazuje krížom preložené veslá, cez stred ktorých je položený hák na otáčanie lodí. Vedľa vesiel sú symboly nebeských telies - sprava Slnko, zľava Mesiak. Kruhový pečate je nahradený iniciálkami V V (Vag Vecse).

História časti Hetmín.

Súčasťou Šale je aj osada Hetmín, asi 4 km od mesta smerom na Vlčany, oddávna patriaca do katastra mesta. V stredoveku bol samostatnou dedinou, ktorá sa po prvý raz už ako jestvujúca uvádza v tzv. Zoborskej listine z roku 1113 a to ako majetok zoborského kláštora. V listinách sú správy o názve lokality Hét-mén (Sedem žrebčov), z čoho usudzujeme, že už vtedy tu bol žrebčinec. Neskorším držiteľom Hetmína bolo nitrianske biskupstvo, ale patrili aj grófovi Apponyimu a Huňadymu, a aj reholi premonštrátov. V starých listinách sa spomína ako osada Chetmich, v roku 1251 ako Chetmech, v roku 1323 ako Hetmech, neskoršie Hetméný, ale Šafania ho vždy volali Hetmín. Jeho katastrálna výmera je 478 ha. Je tu prvotriedna pôda a dominantnou plodinou tu bola pšenica, kukurica a cukrová repa. Od zriadenia notárskych úradov v 19. storočí bol aj Hetmín administratívne pripojený k Šali. K šalianskemu katastru bol viazaný ako dominikálny (panský) kataster. Posledný majiteľ, gróf Jozef Huňady, si tu postavil v roku 1898 poľovnícky kaštieľ – kúriu v neoklasicistickom slohu a pre svojich sluhov, paholkov a pracovníkov dal v roku 1898 postaviť aj školu, faru a kostolík a zriadil aj cintorín, na ktorom sa ešte občas pochováva. Sväté omše sú každú nedeľu o 11.00 hod. v slovenčine. Kostolík je zasvätený Navštíveniu Panny Márie a patrili k šalianskej farnosti ako filiálka. Po určitých stavebných úpravách by kaštieľ a budova školy a fary mohli slúžiť na podnikateľské, alebo rekreačno – ubytovacie účely. Spojenie Hetmína s mestom sa zabezpečovalo panským povozom. Obyvatelia Hetmína boli bieleši, ktorí pracovali na panskom po celý rok za naturalizovaný byt, dávky z úrody, palivové drevo a niekoľko zlatiek. Zrušenie poddanstva im prinieslo len osobnú slobodu, ale ekonomicky ostali naďalej v závislosti od veľkostatkára. Nikto z bývalých poddaných sa nestal majiteľom pôdy. Gróf Huňady tu mal zriadený veľký chov oviec a zriadil na majeri aj veľký žrebčinec na chov ušľachtilých arabských koní, ktoré slúžili pre armádu, ale i pre dostihy vtedajšej monarchie, čím sa Hetmín stal známym v Uhorsku. Hetmín bol vzorovým hospodárstvom. Bol tu aj poľovný revír, hlavne bažantinec, ešte aj na začiatku storočia. Huňadyovci mali svoj rodinný barokový kaštieľ v Mojmirovciach. Hetmín zostal ako panstvo, až do roku 1945 majetkom rodiny Huňadyovcov v Maďarsku. Posledným držiteľom Hetmína je Poľnohospodárske družstvo v Šali. Hetmín je obývaný majer, nie osada, ani obec, v ktorom žije niekoľko rodín.

Objekty a lokality pamiatkového významu a kultúrne hodnoty na území mesta.

Kostol sv. Margity Antioch. Je klasicistickou stavbou postavenou v rokoch 1828 - 1837 na mieste staršieho kostola, ktorý bol vybudovaný najneskôr v 16. stor. Staviteľom dnešného kostola bol Juraj Schwartz, stavba je jednolodňová s rovným uzáverom presbytéria, zaklenutou kupolou. Na severnej strane je pristavaná sakristia, loď je zaklenutá pruskou klenbou s medziklenbovými pásmi, ktoré dosahujú na vŕtiahnuté pilastre s rímsovými hlavicami. Priečelie so vstupným portálom má štyri oblé stĺpy, na ktorých spočíva tympanon. Objekt je evidovaný ako kultúrna pamiatka zapísaná v ÚZ PF SR.

Renesančný kaštieľ. Budova, dnes známa ako renesančný kaštieľ, bola pôvodne vodným hradom, postaveným pravdepodobne na starších základoch v XVI. storočí podľa plánov architekta Syrotha Kiliána z Milána. Je vernou kópiou paláca rodiny Turzovcov vo Veľkej Bytči. V súčasnosti je sídlom štátneho okresného archívu v Šali. Objekt je evidovaný ako kultúrna pamiatka zapísaná v ÚZ PF SR.

Roľnícky dom. Dom bol postavený v roku 1730. Pôvodne boli domy zhotovované z pletenice. Steny mali konštrukciu z drevených stĺpov, ktoré boli vypltené vrbovým prútím. Pletivo sa obojstranne omazalo hlinou, ktorá sa miešala s plevami. Strecha bola z tŕstia. Objekt je evidovaný ako kultúrna pamiatka zapísaná v ÚZ PF SR.

Základná škola P. Pázmaňa. Budova základnej školy je jedna z mála budov starších budov v meste, napriek tomu, že je priemernej architektúry z konca 19. storočia možno ju označiť za objekt hodný ochrany.

Základná umelecká škola. Budova základnej umeleckej školy je jedna z mála budov starších budov v meste, napriek tomu, že je priemernej architektúry z konca 19. storočia možno ju označiť za objekt hodný ochrany.

Okresný úrad v Šali. Budova okresného úradu v Šali bola postavená v 30-tych rokoch 20. storočia podľa návrhu architekta Milana Harminca. Priemerná kvalita modernej architektúry prakticky jediný významný počín z tohto obdobia v meste by si zaslúžil aj zaradenie do pamiatkového fondu Slovenskej republiky.

Neskorobarokový kostol vo Veči. Klasicisticky upravený barokový rímsko-katolícky kostol, ktorý sa spomína už v štrnástom storočí. Obnovený bol v roku 1725 a v roku 1805 bol rozšírený o presbytérium. V jeho blízkosti je pseudogotická kaplnka, ktorá pochádza z 19. storočia.

Socha sv. Juraja. Socha sv. Juraja bojujúceho s drakom sa datuje do druhej polovice XIX. storočia. Autorstvo zostáva anonymné, ale podľa domnienky historikov dielo je tvorbou neznámeho miestneho umelca. Plastika je evidovaná ako kultúrna pamiatka zapísaná v ÚZ PF SR.

Súsošie sv. Trojice. Bolo postavené v roku 1895 na pamäť mimoriadnej udalosti - v roku 1886 udel do veže miestneho kostola guľový blesk, kostol však vážne škody neutrpel. Súsošie postavili obyvatelia Šale z vlastných prostriedkov. Kamenárské práce vykonal miestny majster J.Múdry. Tvorí dominantu šalianskeho námestia.

Socha sv. Floriána. Pochádza pravdepodobne zo začiatku 19. storočia. Zobrazuje sv. Floriána, ako hasí horiaci dom. Je jedným zo 14 pomocníkov v núdzi a patrónom proti ohňu, suchu a povodniam. Socha je umiestnená pred kostolom. Je od neznámeho autora, bola reštaurovaná v roku 1997.

Socha sv. Jána Nepomuckého. Predpokladáme, že pochádza z 18. storočia. Bola umiestnená pred kostolom. V súčasnosti je nahradená kópiou, originál je v budove renesančného kaštieľa z dôvodu zvýšenej ochrany. Autor sochy je neznámy. Okolo hlavy sochy je päť hviezd, ktoré symbolizujú skutočnosť, že telo tohto mučeníka našli podľa piatich žiariacich svetiel po tom, ako ho zhodili na príkaz Václava IV. z Karlovoho mosta do Vltavy.

Socha sv. Vendelína. Bola postavená v roku 1844 zo Základiny zloženej Jozefom Feketeom a jeho manželkou Annou, r. Pinkovou. Sv. Vendelín - ochranca pastierov je zobrazený v pastierskom odeve, na hlave má klobúk a ruky má zopäté k modlitbe. Pravdepodobne mal pôvodne v ruke pastiersku palicu. Pri jeho nohách je zobrazený baranček a teliatko. Socha je umiestnená na Kráľovskej ceste.

Významné osobnosti

Na území mesta Šala pôsobili títo významní dejatelia, ktorí sú evidovaní ako významné osobnosti v histórii vývoja mesta Šala:

Peter Pázmaň. Narodil sa 4.10.1570 vo Veľkom Varadíne (dnes Oradea, Rumunsko). Pochádzal z kalvínskej rodiny, ale už ako 13-ročný prestúpil na katolícku vieru. Štúdiá začal v Kluži, kde vstúpil do jezuitskej rehole, pokračoval v Krakove, Viedni a Ríme, kde bol vysvätený za kňaza a úspešne obhájil titul doktor filozofie. Po návrate z Ríma pôsobil v Štajerskom Hradci na univerzite. V roku 1616 sa stal ostrihomským arcibiskupom a v roku 1629 kardinálom. V roku 1635 založil trnavskú univerzitu. Pôsobil na jezuitskom kolégiu v Šali. Bol autorom niekoľkých náboženských diel, ktoré vynikli aj ako skvelé literárne diela. Zomrel 19.3.1637, pochovaný je v Dóme sv. Martina v Bratislave.

Ján Feketeházy (1842 – 1927). Svetoznámy konštruktér mostov. Narodil sa 16. mája 1842 v Šali. Jeho otec Dominik, miestny učiteľ, sa priženil do Šale, pochádzal z Čiech. Mladý Ján začal svoje gymnaziálne štúdiá v Trnave a ukončil v Nitre, kde v roku 1861 zmaturoval na piaristickom gymnáziu. Potom študoval na vysokej technickej škole vo Viedni a v Zürichu, kde získal inžiniersky titul. Už vo Viedni sa zúčastnil projektovania mosta Stadlau cez Dunaj. Bol konštruktérom takmer všetkých železničných mostov postavených od 70-tych až do 90-tych rokov minulého storočia. Medzi najvýznamnejšie patrí Most slobody v Budapešti, Južný železničný most v Budapešti. Z cestných vyniká most v Segedíne, ktorý bol postavený v spolupráci s firmou Eiffel. Známe sú aj jeho stropné železničné konštrukcie, najznámejšou je konštrukcia Východnej stanice v Budapešti. Zomrel 31.10.1927, pochovaný je na miestnom cintoríne v rodinnej hrobke.

Jozef Miškovič Sellyei (1909 – 1941). Básnik, ľudový spisovateľ. Narodil sa 1.1.1909. Vo svojich dielach zobrazoval život jednoduchých ľudí a vyjadril túžbu po lepšom živote. Ako ľudový spisovateľ sa zúčastnil na svetovom mierovom kongrese v Bruseli, ktorý sa konal z iniciatívy pokrokových mierových síl v septembri 1936. Debutoval básnickou zbierkou Šuhaj fašiangov (Farsang legénye). Jeho zbierka prózy - Trstinové domy (Nádas házak), vyšla v roku 1931. Je autorom niekoľkých stoviek poviedok. V roku 1935 mu vyšiel prvý román - Stratil pôdu pod nohami (Elfogyott a föld alá). Po dlhšej a ťažkej chorobe zomrel vo veku 32 rokov dňa 6.3.1941. Pochovaný je na mestskom cintoríne v Šali. Jeho osobný fond je uložený v Štátnom okresnom archíve v Šali.

3.3.6 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY A OCHRANY PRED POVODŇAMI

Civilná ochrana z pohľadu všeobecných súvislostí

Požiadavky na rešpektovanie potrieb z hľadiska civilnej obrany na území mesta Šala:

- samostatné doložky CO vypracovať v stupni územných plánov (a projektov) zón;
- ukrytie obyvateľstva riešiť a zabezpečovať v dvojúčelových zariadeniach s mierovým používaním a s havarijným resp. vojnovým využitím;
- hlavné rozvody a rády technických sietí riešiť zaokruhovaním (vzájomným prepojením) pre možnosť privádzania energií a médií k objektom z viacerých smerov;
- šírkové parametre hlavných komunikácií riešiť v parametroch s rezervou pre prípad evakuácie obyvateľstva z územia mesta (nevyužívať limit minimálneho parametra komunikácie v prepočítaní na súčasnú dopravnú záťaž);

- formu zástavby neorganizovať do tesne uzavretých blokov, mať na zreteli hľadisko optimálneho prístupu pri záchranných prácach pri závaloch (možnosť využitia mechanizmov);
- výrobné objekty a areály s prevádzkou nebezpečnou a rizikovou umiestňovať na okraji zastavaného územia mesta (nie v obytnom a pri obytnom území) prevádzky oddeliť izolačným pásmom s prirodzenou zábranou (zeleň, val, voľný priestor a pod.);
- plánovať a zabezpečiť systém prostriedkov varovania a vyrozumienia obyvateľstva s možnosťou lokálneho i centrálného ovládania na princípe najmodernejšej technológie automatického diaľkového ovládania prvkov systému.

Z hľadiska riešenia základných zásad požiarnej ochrany nehnuteľného a hnutelného majetku ako ochrany osôb je nutné dodržiavať príslušné legislatívne ustanovenia a to najmä:

- každý stavebný objekt (objekty) resp. parcely na ktorých tieto objekty stoja musia byť prístupné z verejných priestorov;
- pri realizácii jednotlivých stavebných objektov musia byť dodržané odstupové vzdialenosti objektov, prípadne musia byť riešené protipožiarne opatrenia;

Z hľadiska riešenia ochrany pred povodňami nie je nutné v súčasnosti riešiť zásadné nové opatrenia, tok rieky Váh je v celom profile opatrený protipovodňovými hrádzami.

Súčasný stav a perspektíva rozvoja zariadení civilnej ochrany v meste

Požiarňa zbrojnica, Požiarna stanica (základná alebo vyššia vybavenosť). V súčasnosti sa v meste nachádza požiarňa stanica v PFCelku Šafa v PFČasti Bilická Os. Poloha je vyhovujúca a z hľadiska budúcich nárokov mesta je skôr potrebné zvyšovať kvalitatívnu úroveň vybavenia požiarnej stanice.

Kryty civilnej obrany (základná vybavenosť). Z hľadiska polohy územného plánu mesta nie sú evidované jednotlivé stavby pre potreby civilnej ochrany. Z hľadiska budúcich nárokov bude potrebné na úrovni podrobnejších územnoplánovacích dokumentácií stanovovať jednotlivé nároky a požiadavky na zariadení civilnej obrany.

Stavby protipovodňového charakteru (špecifická vybavenosť). Jedná sa o špecifické stavby budované v súvislosti s existenciou vodných tokov s možnosťou povodňového ohrozenia. Rieka Váh je z tohto pohľadu výrazným nebezpečenstvom, na ktorom je už v súčasnosti vybudovaná sústava protipovodňových hrádzí.

4 NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI

Oddiel Návrh záväznej časti je záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie ÚPNO Šaľa a jeho zmien a doplnkov č.1 až č.6. Je rozčlenený na štyri základné kapitoly, ktoré súhrnne tvoria záväzné regulatívy územného rozvoja mesta Šaľa:

- záväzné regulatívy pre stratégiu rozvoja mesta;
- záväzné regulatívy pre prírodnú štruktúru;
- záväzné regulatívy pre urbanistickú štruktúru;
- verejno-prospešné stavby, stavby mestského záujmu a chránené územia.

Neoddeliteľnou súčasťou tohto oddielu je výkres č. 4 Komplexný návrh, v rámci ktorého sú vyznačené všetky záväzné regulatívy popísané v texte.

4.1 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE KONCEPCIU ROZVOJA MESTA

4.1.1 ZÁKLADNÁ STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

2) Formovať urbanistickú štruktúru mesta v kontinuálnom priestorovom celku na princípe základného motta, ktoré formuje myšlienku vytvoriť mesto Šaľa ako: „Mesto pre ľudí, mesto na rieke“. Urbanistickú štruktúru definovať na princípe dvoch rovnocenných štruktúr navzájom previazaných rozvíjaných najmä do juhovýchodného a severozápadného priestoru na obidvoch stranách rieky s dôrazom na nízkopodlažné obytné funkcie a s vytlačením automobilovej tranzitu mimo zastavanú časť mesta na jeho severnú a severovýchodnú stranu ako tesné obopnutie mesta, s vytvorením dostatočného priestoru pre lokalizáciu výrobných prevádzok miestneho charakteru južne od železničnej trate a definovanie kvalitného priestoru pre rekreáciu v polohe osady Hetméň. Rieku Váh definovať ako prirodzený prírodný fenomén, ktorý v priestore prieniku so zastavaným územím mesta sa postupne stane aktívnou súčasťou urbanistickej štruktúry vo forme urbánnej vegetácie.

4.1.2 PRÍRODNÁ STRATÉGIA MESTA

3) Formovať prírodnú štruktúru mesta v zmysle územného systému ekologickej stability a kritérií špecifikovaných v rámci územného plánu pomocou nasledovných prvkov:

- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory
- prírodné dominanty.

4) Formovať a podporovať PFCelky prírodného typu usporiadané do hierarchickej štruktúry, ktorá tvorí základné usporiadanie mesta podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- prírodné celky regionálneho charakteru (PFCelok rieky Váh ako biokoridoru regionálneho a nadregionálneho významu);
- prírodné celky miestneho typu (PFCelok Večianska tabuľa, PFCelok Šalianska tabuľa, PFCelok Hetméň).

5) Formovať a podporovať biocentrá podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- biocentrá nadregionálneho významu (Meander pri Tešedíkove, Sútok Dvorského a Šalianskeho kanála, Hetméň – Hájske, Kopanica, Baránok);
- biocentrá regionálneho významu (Mlynárske domčeky);
- biocentrá miestneho významu (Slepé rameno na sútoku Váhu s kanálom, Slepé rameno Váhu pri lodenici, Lesy nad železničným mostom, Slepé rameno Váhu a lesy pri, Amerika, Blatné, Trnovecké rameno, Sútok, Malá Lúčina, Vráble).

6) Formovať a podporovať biokoridory podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- biokoridory nadregionálneho významu (rieka Váh);
- biokoridory regionálneho významu (Zajarčie, Pri hlavnej, Šalianský kanál, Selický kanál);
- biokoridory miestneho významu (Trnovec – Amerika, Kanál Močenok, Trnovecký kanál I, Trnovecký kanál II., Baránok - Trnovecký kanál II., Trnovecký kanál II. – Kopanica, Šalianský kanál, Dvorský kanál, Kolárovske kanál, Bývalý vodný tok Tešedíkovo – Žihárec).

4.1.3 URBANISTICKÁ STRATÉGIA MESTA

7) Formovať urbanistickú štruktúru mesta pomocou koncepcných prvkov:

- urbanistické celky;
- urbanistické centrá;
- urbanistické osi;
- urbanistické dominanty
- urbanistická periféria.

8) Formovať a podporovať PFCelky urbanistického typu usporiadané do hierarchickej štruktúry, ktorá tvorí základné usporiadanie mesta podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- urbanistické celky regionálneho a mestského charakteru (PFCelok Šaľa, PFCelok Nová Veča a PFCelok Jozefov pričom PFCelok Šaľa bude mať dominantné postavenie);
- urbanistické celky miestneho charakteru (PFCelok Veča, PFCelok Veča – sever 2, PFCelok Vršky, PFCelok Bilica);
- monofunkčný – výrobný urbanistický celok regionálneho charakteru (PFCelok Duslo);
- monofunkčný – výrobný urbanistický celok miestneho charakteru (PFCelok Pod Bilicou);
- monofunkčný – rekreačný urbanistický celok miestneho charakteru (PFCelok Hetméň – osada).

9) Formovať a podporovať urbanistické centrá usporiadané do hierarchickej štruktúry podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- regionálne a hlavné mestské centrum Šaľa;
- regionálne a mestské centrum Nová Veča a Jozefov;
- miestne centrá Veča, Vršky a Bilica.

10) Formovať a podporovať urbanistické osi a urbanistické dopravné osi usporiadané do hierarchickej štruktúry podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- nadregionálna dopravná urbanistická os (Nitriansko – pohrónská železničná os);
- regionálne a hlavné mestské (Podunajská os vrátane vetvy na Duslo, Východná a Západná mestská os a Hlavná mestská os);
- miestne (Šalianska os, Večianska os, os Vršky, Bilická os a Hetméňska os).

11) Formovať a podporovať urbanistické dominanty usporiadané do hierarchickej štruktúry podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- regionálne a mestské dominanty (jestvujúca urbanistická dominantna – symbol mesta: veža kostola sv. Margity a navrhovaná mestská dominantna v polohe kríženia ulíc Dlhoveská a Nitrianska);
- miestne urbanistické dominanty (v polohe kríženia ulíc Pázmaňa a SNP, v polohe kríženia ulíc Štúrova a SNP, v polohe kríženia ulíc Kráľovskej a SNP, v polohe kríženia ulíc Kráľovskej a Hlavnej, v polohe kríženia ulíc Vičianska a Dolná, v polohe kríženia ulíc Nitrianska a Fraňa Kráľa, podporovať a zachovať jestvujúcu

miestnu dominantu vežu kostola na Pribinovom námestí, v polohe navrhovaného centra Vršky, v polohe navrhovaného centra Bilica).

4.2 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE PRÍRODNÚ ŠTRUKTÚRU

12) Rešpektovať chránené prírodné prvky a územie prírody :

- prírodná pamiatka Trnovské rameno
- Chránený strom – lipa malolistá (Tilia cordata) v Šali na Okružnej ulici.

13) Rešpektovať návrh na vyhlásenie nových chránených území prírody v zmysle Zákona NR SR č.583/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny:

- prírodná rezervácia Ostrov Váhu - genofondovo významná lokalita
- chránený areál Vráble - genofondovo významná lokalita
- prírodná pamiatka Blatné - genofondovo významná lokalita
- Lesík Hetméň - genofondovo významná lokalita

14) Rešpektovať návrh miestneho územného systému ekologickej stability územia, zachovať, chrániť a vytvoriť podmienky pre realizáciu návrhu dobudovania miestnej kostry územného systému ekologickej stability územia mesta.

4.3 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE URBANISTICKÚ ŠTRUKTÚRU

4.3.1 ZÁSTAVBA

15) Stavebný rozvoj mesta realizovať prednostne v hranici súčasného zastavaného územia prestavbou stavebnej štruktúry, dostavbou v prelukách a na voľných plochách.

16) Stavebný rozvoj mimo hranicu zastavaného územia realizovať na nových plochách rozšírením zastavaného územia v rámci dvoch etáp podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

v rámci prvej etapy realizovať rozvoj:

- v polohe PFCelku Jozefov na západnom a severnom okraji pre potreby bývania, vybavenosti a na severnom okraji pre potreby športovej vybavenosti vo formách strednopodlažnej areálovej zástavby;
- v polohe PFCelku Bilica a Vršky pre potreby bývania v nízkopodlažných uličných formách;
- v polohe PFCelku Veča a Nová Veča na ich severnej, južnej a západnej strane najmä pre potreby bývania v nízkopodlažných a strednopodlažných formách zástavby a pre potreby vybavenosti a na strane severovýchodnej v PFCelku Veča pre potreby extenzívnej priemyselnej výroby a vybavenosti v nízkopodlažných areálových alebo uličných formách zástavby;
- v PFCelku Hetméň-osada pre potreby na umiestnenie špecifických rekreačných funkcií a doplnkových funkcií bývania a vybavenosti viazaných v tomto území na rekreačnú funkciu;
- v polohe PFCelku Veča – sever 2 a v PFCelku Večianska tabuľa okolo preložky cesty I/75 pre potreby základnej a vyššej vybavenosti a extenzívnej priemyselnej výroby (podnikateľských aktivít a výrobných služieb).

v rámci druhej etapy realizovať rozvoj až po vyčerpaní poľnohospodárskej pôdy na lokalitách prvej etapy:

- v polohe PFCelku Pod Bilicou pre potreby umiestnenia extenzívnej priemyselnej výroby prípadne poľnohospodárskej výroby;

17) Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie novej stavebnej štruktúry formovať a regulovať nasledovne podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- **PFCelok Šaľa, PFCast' Šaľa – centrum:**
  - kompaktná uličná zástavba v minimálnej podlažnosti 2NP v polohách pri Trojičnom námestí, Hlavnej ulici, Štúrovej ulici, ulici Pázmaňa a Dolnej ulici v minimálnej podlažnosti 3NP a v maximálnej podlažnosti 6NP so zastavanosťou max. 100% a ozelenením min. 15% s prípusťou aj zástavbou uličnou voľnou v minimálnej podlažnosti 3NP a v maximálnej podlažnosti 6NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť, základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípusťou špecifickou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Šaľa, PFCast' Západná os:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípusťou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť, základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípusťou špecifickou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Šaľa, PFCast' Bilická os a Os Vršky:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípusťou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť, základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípusťou špecifickou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Šaľa, PFCast' Šaľa – sever a Šaľa - juh:**
  - kompaktná uličná zástavba v minimálnej podlažnosti 2NP a v maximálnej podlažnosti 6NP so zastavanosťou max. 100% a ozelenením min. 15% s prípusťou aj zástavbou uličnou voľnou v minimálnej podlažnosti 2NP a v maximálnej podlažnosti 6NP a v niektorých polohách voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípusťou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť, základná vybavenosť a bývanie, v niektorých polohách iba bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Šaľa, PFCast' Šaľa – západ, Šaľa - východ a Šaľa - juhovýchod:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípusťou aj zástavbou uličnou kompaktnou

- v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Šaľa, PFČasť Pri železnici:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP a v ostatných polohách zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP alebo zástavba uličná voľná do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s prípuštnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia alebo základná vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou vybavenosťou, dopravnou vybavenosťou a bývaním;
  - v polohe dolnej časti základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípuštná je vyššia a špecifická vybavenosť, ostatné funkčné využívanie v tejto polohe je neprípustné – najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Pod Bilicou, PFČasť Diakovská a PFČasť Pri trati:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s vytvorením pásu izolačnej zelene na hranici s poľnohospodárskou krajinou s prípuštnou zástavbou uličnou voľnou alebo solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - extenzívna priemyselná výroba bez ochranného pásma a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou výrobou, špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou; ostatné funkčné využitie je neprípustné, hlavne bývanie a poľnohospodárska výroba;
  - vo vymedzenej polohe územia umiestniť miestny cintorín s pásom izolačnej zelene, v priestore cintorína zástavba areálová s malou architektúrou a porast stromový, krovinatý alebo bilinný, prípuštná zástavba do 2NP výhradne vo väzbe na potrebu cintorína;
  - v priestore cintorína je prípuštná vyššia alebo základná vybavenosť viazaná na potrebu prevádzky cintorína, ostatné funkčné využívanie je neprípustné;
- **PFCelok Pod Bilicou, PFČasť Pod Bilicou – Za traťou:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP alebo zástavba uličná voľná do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s prípuštnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou výrobou, špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou; ostatné funkčné využitie je neprípustné;
- **PFCelok Pod Bilicou, PFČasť Vičanská a PFČasť Vičanská - východ:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s vytvorením pásu izolačnej zelene na hranici s poľnohospodárskou krajinou s prípuštnou zástavbou uličnou voľnou alebo solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - extenzívna priemyselná výroba bez ochranného pásma a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou výrobou, špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou; ostatné funkčné využitie je neprípustné, hlavne bývanie a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Šaliarska tabuľa, PFČasť Šaliarska tabuľa pri Kráľovej:**
  - zástavba uličná voľná alebo areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s vytvorením pásu izolačnej zelene na hranici s poľnohospodárskou krajinou s prípuštnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou výrobou, špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou; ostatné funkčné využitie je neprípustné;
- **PFCelok Šaliarska tabuľa, PFČasť Lokalita pri Váhu:**
  - voľná uličná zástavba v podlažnosti 2NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30%; prípuštná zástavba uličná kompaktná do 2NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - bývanie, prípuštná je základná vybavenosť a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie viazané na potrebu bývania;
- **PFCelok Večianska tabuľa, PFČasť Pri Dusle:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 2NP alebo zástavba uličná voľná do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s vytvorením pásu izolačnej zelene na hranici s k.ú. Trnovec nad Váhom s prípuštnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - intenzívna a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou výrobou, poľnohospodárskou výrobou, vyššou a základnou vybavenosťou, špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou;
- **PFCelok Večianska tabuľa, PFČasť Pri Veči -Trnoveckom kanáli I.:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 2NP alebo zástavba uličná voľná do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s vytvorením pásu izolačnej zelene na hranici Trnoveckého kanála s prípuštnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou výrobou, špecifickou vybavenosťou a dopravnou vybavenosťou; ostatné funkčné využitie je neprípustné, najmä bývanie a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Nová Veča, PFČasť Nová Veča - centrum:**
  - kompaktná uličná zástavba v minimálnej podlažnosti 2NP a v maximálnej podlažnosti 6NP so zastavanosťou max. 100% a ozelenením min. 15% s

- prípuštnou aj zástavbou uličnou voľnou v minimálnej podlažnosti 2NP a v maximálnej podlažnosti 6NP a v niektorých polohách voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP a polohe pri športovom štadióne zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP alebo zástavba uličná voľná do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- vyššia vybavenosť, základná vybavenosť a bývanie, v polohe pri športovom štadióne iba športová vybavenosť, prípuštná je individuálna rekreačná vybavenosť a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Nová Veča, PFČasť Východná os:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP a polohe pri vstupe do mesta zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP alebo zástavba uličná voľná do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť, základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou špecifickou vybavenosťou;
- **PFCelok Nová Veča, PFČasť Nová Veča – sever:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Nová Veča, PFČasť Nová Veča – juh:**
  - v medzipriestore ulíc Nitrianska – Rímska kompaktná uličná zástavba v minimálnej podlažnosti 2NP a v maximálnej podlažnosti 6NP so zastavanosťou max. 100% a ozelenením min. 15% s prípuštnou aj zástavbou uličnou voľnou v minimálnej podlažnosti 2NP a v maximálnej podlažnosti 6NP, v medzipriestore ulíc Rímska – Fraňa Kráľa kompaktná alebo voľná uličná zástavba v podlažnosti 2NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30%, v priestore pod ulicou Fraňa Kráľa voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Veča sever 2, PFČasť Veča sever 2 - sever:**
  - zástavba areálová do 2NP alebo zástavba uličná voľná do 2NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba (podnikateľské aktivity - výrobné služby) a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípuštná je špecifická vybavenosť a dopravná vybavenosť. Neprípustné využitie pre bývanie, areály poľnohospodárskej výroby a priemyselnej areálovej výroby vyžadujúcich si ochranné pásma;
  - vo vymedzenej polohe územia umiestniť miestny cintorín s pásom izolačnej zelene, v priestore cintorína zástavba areálová s malou architektúrou a porast stromový, krovinatý alebo bylinný; prípuštná zástavba do 2NP výhradne vo väzbe na potrebu cintorína;
  - v priestore cintorína je prípuštná vyššia alebo základná vybavenosť viazaná na potrebu prevádzky cintorína, ostatné funkčné využívanie je neprípustné;
- **PFCelok Veča sever 2, PFČasť Veča sever 2 – sever 2:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti do 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - v prevažnej časti územia bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Veča sever 2, PFČasť Veča sever 2 – stred:**
  - zástavba uličná voľná alebo uličná kompaktná do 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - v polohe okolo hlavnej ulice v smere k Dlhej nad Váhom vyššia alebo základná vybavenosť a v časti vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípuštná je špecifická vybavenosť, ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Veča sever 2, PFČasť Veča sever 2 – pri Váhu:**
  - voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti do 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípuštnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - v prevažnej časti územia bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípuštnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- **PFCelok Jozefov, PFČasť Jozefov - centrum:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP alebo zástavba uličná voľná do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s prípuštnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia vybavenosť, základná vybavenosť (v rámci zmien a doplnkov č.5 sa tento prečiarknutý text ruší) s prípuštnou dopravnou vybavenosťou a bývaním a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie;
- **PFCelok Jozefov, PFČasť Jozefov - sever:**
  - zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 4NP alebo zástavba uličná voľná do 4NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20%

- s prípustnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- vyššia alebo základná športová vybavenosť a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná vybavenosť viazaná na šport, ostatné funkčné využívanie je neprípustné;
  - v časti územia bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná je základná vybavenosť, vyššia alebo špecifická vybavenosť, športová a rekreačná vybavenosť v nadväznosti na športovú a rekreačnú zónu mesta – odstupový pás izolačnej zelene medzi bývaním a športovej a rekreačnej zóny, ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
  - zástavba uličná voľná v podlažnosti do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 30%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné.
- PFCelok Veča, PFČasť Veča – centrum; PFCelok Vršky, PFČasť Vršky – centrum a PFCelok Bilica, PFČasť Bilica - centrum:**
- zástavba uličná voľná v maximálnej podlažnosti do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 30% s prípustnou zástavbou uličnou kompaktnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - základná vybavenosť a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou vyššou vybavenosťou a bývaním. Vo vyznačenej polohe s funkčným využívaním ako cintorín. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- PFCelok Veča, PFČasť Večská os:**
- zástavba uličná voľná alebo kompaktná v minimálnej podlažnosti 2NP a maximálnej podlažnosti do 6NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20%; ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - základná a vyššia vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou špecifickou vybavenosťou, ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba.
- PFCelok Veča, PFČasť Večianska os:**
- zástavba uličná voľná v maximálnej podlažnosti do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 30% s prípustnou zástavbou uličnou kompaktnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - základná vybavenosť a bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou vyššou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- PFCelok Veča, PFČasť Veča – sever a Veča – juh; PFCelok Vršky, PFČasť Vršky – sever a Vršky – juh; PFCelok Bilica, PFČasť Bilica – sever a Bilica - juh:**
- zástavba uličná voľná v maximálnej podlažnosti do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 30% s prípustnou zástavbou uličnou kompaktnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba. V rámci PFCelku Bilica v PFČasti Bilica juh je lokalizovaný nový mestský cintorín (vyššia vybavenosť);
- PFCelok Veča, PFČasť Veča – východ:**
- v časti územia zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 2NP alebo zástavba uličná voľná do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s prípustnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vyššia alebo základná vybavenosť a extenzívna priemyselná výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou špecifickou vybavenosťou, dopravnou vybavenosťou;
  - v časti územia voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 4NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípustnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 4NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - vybavenosť základná a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou vyššou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
  - v časti územia voľná uličná zástavba v maximálnej podlažnosti 2NP so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30% s prípustnou aj zástavbou uličnou kompaktnou v maximálnej podlažnosti 2NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - bývanie a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou základnou vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné, najmä priemyselná a poľnohospodárska výroba;
- PFCelok Hetmėň-osada, PFČasť Hetmėň osada - centrum:**
- zástavba uličná voľná v maximálnej podlažnosti do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 30% s prípustnou zástavbou uličnou kompaktnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP; v priestore areálu poľnohospodárskeho družstva zástavba areálová v maximálnej podlažnosti do 2NP alebo zástavba uličná voľná do 2NP so zastavanosťou maximálne 70% a ozelenením minimálne 20% s prípustnou zástavbou solitérnou s maximálnou podlažnosťou do 2NP. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - bývanie a vyššia alebo základná vybavenosť a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou základnou vybavenosťou; v priestore areálu poľnohospodárskeho družstva špecifická poľnohospodárska výroba a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie; ostatné funkčné využívanie je neprípustné.
- PFCelok Hetmėň-osada, PFČasť Hetmėň osada - okolie:**
- porast stromový, prípustná zástavba solitérna do 1NP (zastavanosť max. 5%), zástavba malou architektúrou a porast krovinný alebo bylinný;
  - skupinová rekreácia a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná vybavenosť príslušiaci rekreačnej funkcii, bývanie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.
- PFCelok Váh v časti Čerešňový sad:**
- zástavba voľná solitérna v maximálnej podlažnosti do 2NP limitovaná súhlasom správcu povodia so zastavanosťou maximálne 15% a ozelenením minimálne 60% vrátane priestranstiev typu ulica, ostatné priestorové usporiadanie je neprípustné;
  - enviroimntálna vegetácia alebo rekreácia a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie, prípustná je príslušná vybavenosť s nevyhnutnou väzbou na prírodné prostredie; ostatné funkčné využívanie je neprípustné.
- 18) Vytvoriť podmienky pre umiestnenie nových cintorínov:
- v polohe PFCelku Veča-sever2 – vymedziť územie pre umiestnenie nového cintorína;
  - v polohe PFCelku Pod Bilicou – vymedziť územie pre umiestnenie nového cintorína;
  - v polohe PFCelku Bilica, PFČasť Bilica – juh vybudovať nový mestský cintorín;
  - jestvujúci mestský cintorín v PFCelku Šaľa po vybudovaní cintorína v PFCelku Bilica uzavrieť a postupne z neho vytvoriť mestský park.
- 19) Stavby pre funkcie a prevádzky drobnej, strednej a veľkokapacitnej poľnohospodárskej výroby (rastlinnej a živočíšnej) sú v zastavanom území mesta v PFCelkoch Šaľa, Jozefov, Veča, Nová Veča, Veča-sever2, Vršky, Bilica neprípustné. Jestvujúce stavby a výrobné poľnohospodárske prevádzky budú z územia PFCelkov postupne vylúčené;
- 20) Sformovať pešiu zónu v PFCelku Šaľa, v PFČasti – Šaľa centrum v priestore resp v jeho časti ulíc Hlavná, Pázmaňa, Štúrova a v priestore námestia Sv. Trojice. Predpokladá sa etapovitosť pri realizovaní takehoto zámeru: 1. etapu bude predstavovať zámer v zmysle ÚPN CMZ Šaľa s realizáciou do 10 rokov a 2. etapu bude predstavovať rozsah v zmysle ÚPNO Šaľa s realizáciou do 10 až 15 rokov
- 21) Vytvoriť resp. zachovať územné a priestorové podmienky pre sformovanie priestranstiev typu námestie vo vyšpecifikovaných polohách:
- námestie sv. Trojice ako najvýznamnejší priestor,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Nitrianska a Dlhoveská,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Štúrovej a Kráľovskej,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Pázmaňa a SNP,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Štúrova a SNP,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Kráľovská a SNP,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Kráľovská a Hlavná,
  - novonavrhané námestie v polohe kríženia ulíc Nitrianska a Fraňa Kráľa,
  - jestvujúce námestie Pribinu,
  - novonavrhané námestie v polohe centra Vršky,
  - novonavrhané námestie v polohe centra Bilica
- 22) V oblasti sídelnej vegetácie:
- zachovať resp. vytvoriť ucelené plochy tzv. urbánnej ekostabilizujúcej vegetácie (parkovej zelene) pričom treba dbať na zachovanie ich plochy väčšej ako 0,5 ha v nasledovných polohách:
    - v PFCelku Šaľa pri kostole sv. Margity, bývalom vodnom hrade a pri farskom úrade, ďalej nemocničnú záhradu, park na krížení Kráľovskej a Dolnej ulice, park pri krížení Kráľovskej ulice a ulice SNP a zabezpečiť postupné prebudovanie mestského cintorína na mestský park, v PFČasti Šaľa – sever vytvoriť z jestvujúcej zelene funkčný park,
    - v PFCelku Nová Veča vytvoriť park pri vstupe do športového štadióna a park pri vstupe do areálu SOUCH,
    - v PFCelku Jozefov v súvislosti s výstavbou areálu športovej vybavenosti vybudovať rozsiahly park,
    - v PFCelku Veča zachovať a z jestvujúcej zelene v priestore Pribinovho námestia vytvoriť funkčný park, chránený areál zelene – kultúrnu pamiatku sprístupniť pre využívanie ako špecifického parku,
    - v PFCelku Vršky a v PFCelku Bilica rezervovať v rámci novonavrhaného centra plochy pre vytvorenie parku;
  - v rámci navrhovaných stavebných štruktúr zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia jednotlivých stavebných pozemkov v podiele podľa typu navrhovanej zástavby:
    - pre kompaktnú uličnú zástavbu v podiele minimálne 15%,
    - pre voľnú uličnú zástavbu v podiele minimálne 30%,
    - pre areálovú zástavbu v podiele minimálne 20%
  - v priestore mestských ulíc a námestí zabezpečiť realizáciu plôch zelene v nasledovnom podiele:
    - v rámci priestranstiev typu námestie v podiele minimálne 5%,
    - v rámci priestranstiev typu ulica v podiele minimálne 2%;
  - zabezpečiť a koordinovať výsadbu tzv. urbánnej environmentálnej vegetácie (izolačnej zelene) v polohách a na plochách:
    - súvislú líniovú plochu pozdĺž železničnej trate od mesta s možnosťou vytvorenia zelenej protihlukovej bariéry,
    - na severozápadnom okraji PFCelkov Nová Veča a Veča,
    - na juhozápadnom okraji PFCelkov Nová Veča a Veča.
  - nové plochy zelene budovať na základe spracovanej a stavebným úradom schválenej projektovej dokumentácie.

4.3.2 VEREJNÉ DOPRAVNÉ VYBAVENIE

- 23) Nadradenú cestnú dopravu na území katastra mesta Šaľa organizovať nasledovne podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- zabezpečiť prekládku resp. presmerovanie cesty 1/75 do severnej a severovýchodnej okrajovej polohy zastavaného územia mesta Šaľa - Veča, v dotyku s obytnou zástavbou realizovať protihlukové opatrenia;
  - cestu II/573 trasovať v zastavanom území mesta v trasách ulíc Dlhoveská, Nitrianska, SNP, Kráľovská, Vlčanská. Pri vstupe cesty II/573 do obce Dlhá nad Váhom trasovať komunikáciu v novej polohe ako východný obchvat tejto obce;
  - cestu III/5085 trasovať v zastavanom území mesta v trasách ulíc Diakovská, Hlavná, Kráľovská - Štúrova;
  - upraviť napojenie cesty II/573 do novej križovatky s cestou I/75;
- 24) Sieť mestských cestných komunikácií organizovať a podriaďiť systému nadradenej cestnej siete, vytvoriť jeho efektívne prepojenie a vytvoriť vnútornú organizáciu cestných komunikácií kde hlavnú mestskú dopravnú os bude tvoriť

Vičianska ulica, Kráľovská ulica, ulica SNP – Most cez Váh – Nitrianska ulica po križovatku s Dlhoveskou cestou a na túto komunikačnú kostru budú napojené:

- systémom mestských dopravných privádzačov funkčnej triedy B2 bude napojenie na cestu I/75 – tzv. hlavné vstupy do mesta:
  - východný mestský privádzač: Dlhoveská cesta (od križovatky s I/75 po Nitriansku ul.) v celej svojej dĺžke bude súčasťou prietahu cesty II/573 vo funkčnej triede B2 a kategórii MZ 12/50,
  - západný mestský privádzač: cesta od križovatky I/75 po ul. SNP, pozostáva z dvoch trás a to ulíc Štúrova a Kráľovská, parametre týchto mestských komunikácií pre návrhové obdobie po vybudovaní novej trasy I/75 budú vo funkčnej triede B2 a kategórii MZ 12/50,
- systémom miestnych dopravných privádzačov funkčnej triedy B2 a C1 bude napojenie na miestne časti mesta a okolité obce:
  - večiansky miestny privádzač: Močenská ulica – Nitrianska (od križovatky s I/75 po križovatku s Dlhoveskou cestou), bude zaradená vo funkčnej triede B2 a kategórii MZ 12/50,
  - diakovský miestny privádzač: Diakovská cesta (od vstupu cesty III/1366 do zastavaného územia – po Kráľovskú cestu, križovatka s cestou II/573) bude vo funkčnej triede B2 kategórii MZ 12/50, križovanie so železničnou traťou bude riešené podjazdom,
  - hetméňsky miestny privádzač: Dolná ulica (od vstupu cesty II/572 do zastavaného územia po Vičiansku ul.), v celej svojej dĺžke bude prieťahom cesty II/573 vo funkčnej triede B2 a kategórii MZ 12/50, križovanie železničnej trate bude riešené podjazdom,
  - privádzač Vŕšky: mestská komunikácia v trase Družstevnej ul. od navrhovaného centra Vŕšky po križovatku s cestou II/573 vo funkčnej triede C1 a kategórii MO 12/40,
  - farkašínsky privádzač (ako priestorová rezerva): ul. Fraňa Kráľa vo Veči po Komenského ulicu, mestská komunikácia funkčnej triedy C1 s kategóriou MO 12/40,
  - bilický privádzač: Murgašova ulica od navrhovaného centra Bilica po trasu cesty III/1366, ako mestská komunikácia funkčnej triedy C1 a kategórii MO 12/40.

25) Pri riešení statickej automobilovej dopravy dodržať nasledujúce zásady:

- parkovacia politika mesta musí mať priamy dopad na riadenie parkovania na území celého mesta s osobitnou kontrolou jeho centra (zóna kontrolovaného parkovania);
- pri každej novej výstavbe a podľa možností aj pri rekonštrukcii musí byť dodržaná podmienka riešenia normovej potreby parkovania na vlastnom pozemku resp. integrovanú v rámci objektu, v prípade, že nie je možné preukázateľne dodržať túto podmienku mestom budú určené iné spôsoby a formy riešenia – výstavba hromadných garáží pre potreby takýchto prevádzok hlavne v polohe PFČelku Šaľa,
- v polohe pri vstupe do centra mesta pripraviť podmienky pre výstavbu objektov parkovacích garáží ktoré budú plniť potreby krátkodobého parkovania pre návštevníkov mesta, parkovacie garáže riešiť v integrácii s inými vybavenostnými funkciami;
- riešiť normovú potrebu parkovania pre existujúce bytové domy bez garáží a pre existujúce bytové domy, ktoré majú zriadené garáže vo forme radových garáží, vo forme hromadných a časť vo forme verejných parkovísk v dostupnosti k jednotlivým bytovým domom do 400m;
- progresívnou formou výstavby hromadných garáží postupne nahrádzať radové garáže umiestnené v exponovaných polohách mesta a určených na dožitie a asanáciu;
- dobudovať verejné parkoviská pre návštevníkov mesta a hlavne jeho centra na vyhradených plochách a pozdĺž komunikácií;
- v obytných celkoch vyhradiť parkovacie miesta pre miestne bývajúci obyvateľov a obyvateľov s telesným postihnutím;

26) Pre umiestňovanie ČSPH je potrebné dodržať nasledovné:

- čerpacie stanice slúžiace pre potreby tranzitnej dopravy lokalizovať výlučne mimo centrálnu polohu mesta a navrhované zastavané územie mesta, v okrajovej polohe v zastavanom území v periférnych častiach výlučne v polohe trás ciest I. a II. triedy;
- čerpacie stanice slúžiace pre potreby mesta je z hľadiska priestorového umiestnenia nutné lokalizovať výlučne na hlavné mestské a mestské urbanistické osi mimo územie centrálnych polôh mesta;

27) Svetelnú dopravnú signalizáciu riešiť v trase ul. SNP – Nitrianska v etape nárastu intenzity dopravy na mieru keď sa stanú kolíznymi podmienky pre priečny pohyb peších. V trase ulice SNP potom riešiť min. 4 riadené križovatky – Kráľovská, Štúrova, Pázmaňa a Billa, s doplnujúcimi priečnymi pešími priechodmi;

28) Pre rozvoj cyklistickej dopravy:

- vypracovať ucelenú koncepciu pre riešenie priestorových a technických podmienok cyklotrás;
- podporovať a predovšetkým dobudovať všetky magistrálne a regionálne cyklotrasy podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh, ktoré sa stanú základom rozvoja rekreačnej cykloturistiky a súčasne spĺňajú aj nároky cyklistickej dochádzky za prácou;
- na území mesta v rámci všetkých hlavných uličných koridorov budovať súbežne cyklistické chodníky umožňujúce bezkolíznú každodennú cyklistickú prevádzku v rámci mesta;
- mimo zastavané územie mesta pre zabezpečenie prístupu k výrobným prevádzkam a prístupu k príľahlým obciam (Kráľová nad Váhom, Dlhá nad Váhom a Trnovec nad Váhom) v súbehu s cestnými komunikáciami budovať cyklistické chodníky v integrácii s pešími chodníkmi.

29) Aktualizovať koncepciu rozvoja MHD na území mesta so stanovením základných zásad v systéme trasovania dopravy a potrebných nárokov na technické zabezpečenia prevádzky MHD.

30) V oblasti železničnej dopravy je potrebné najmä:

- vytvoriť podmienky v jestvujúcom koridore pre rekonštrukciu a prestavbu železničnej trate na rýchlostnú trať v súlade s koncepciou ŽSR, v rámci rekonštrukčných úprav požadovať riešenie a realizáciu protihlukových opatrení;
- vytvoriť územné podmienky pre integrovaný objekt železničnej a autobusovej stanice;

31) V oblasti vodnej dopravy:

- rezervovať priestor pre zámer nákladného lodného prístavu;

- zabezpečiť prestavbu jestvujúceho nákladného lodného prístavu pre funkciu osobného lodného prístavu;

- podporiť zámer vodnej cesty na rieke Váh.

32) Pri rozvoji verejného dopravného vybavenia resp. pri zásahu inou výstavbou do verejného dopravného vybavenia je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (ochranné pásma) jednotlivých zariadení a to najmä:

- ochranné pásma cestných komunikácií,
- ochranné pásma železníc.

4.3.3 VEREJNÉ TECHNICKÉ VYBAVENIE

33) V oblasti zásobovania mesta pitnou vodou zabezpečiť rekonštrukciu jestvujúcej vodovodnej siete a rozširovanie vodovodnej siete v návaznosti na nové rozvojové plochy.

34) V oblasti odkanalizovania územia mesta podporovať rozvoj kanalizačnej siete a realizáciu:

- rekonštrukcie a dostavby mestskej ČOV v časti Šaľa a Veča;
- realizovať rekonštrukciu a rozšírenie kanalizačnej siete na území mesta v súlade s návrhom ÚPNO;
- podporiť realizáciu rozšírenia kanalizačnej siete v príľahlých obciach s napojením výtláčnych potrubí do miestnych ČOV v časti Šaľa a Veča.

35) V oblasti zásobovania elektrickou energiou:

- podporovať a realizovať zásobovanie elektrickou energiou z vlastných zdrojov,
- kabelizáciu vzdušných 22 kV vedení v rámci zastavaného územia mesta;
- v postupnosti realizácie novej zástavby budovať jednotlivé trafostanice a rozvody elektrickej energie v zmysle ÚPNO.

36) V oblasti zásobovania mesta plynom podporovať a realizovať:

- podľa vzrastu spotreby plynu resp. realizácie novej zástavby postupne budovať jednotlivé regulačné stanice a rozvody plynovodu v zmysle ÚPNO.

37) V oblasti zásobovania mesta teplom podporovať a realizovať nasledovné:

- zachovať a modernizovať jestvujúce centralizované zdroje tepla – kotolne a výhrevne;
- pri realizácii novej zástavby v dosahu CZT podporovať jej napojenie na tento systém;
- udržať a inovovať centrálny systém zásobovania tepla, utvárať priaznivé podmienky pre využitie centrálného zásobovania teplom z jestvujúcich systémov a zachovať napojenie jestvujúcej zástavby na tento systém;
- v zmysle KÚRS SR 2001 - presadzovať budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom;
- utvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike;
- v zmysle smernice 2002/91-EG Európskeho parlamentu a rady "o energetickej hospodárnosti budov" v rámci komunitárneho programu "Inteligentná energia - Európa 2003 - 2006" podporovať lepšiu energetickú hospodárnosť budov, berúc do úvahy vonkajšie klimatické a miestne podmienky ako aj požiadavky na teplotu vnútorného prostredia a na hospodárnosť. V zmysle tejto smernice sa budovy keď sa postavajú, prenajmú alebo predajú musia mať vystavený "Energetický certifikát" od dátumu zavedenia platnosti príslušných legislatívnych predpisov.

38) V oblasti telekomunikácií a diaľkových káblov podporovať a realizovať nasledovné:

- podľa vzrastu potreby telefónnych napojení resp. podľa realizácie novej zástavby postupne budovať nové rozvody;

39) Pri rozvoji verejného technického vybavenia resp. pri zásahu inou výstavbou do verejného technického vybavenia je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (ochranné pásma) jednotlivých zariadení a to najmä:

- ochranné pásma vodovodov a vodárenských zariadení;
- ochranné pásma kanalizácie a kanalizačných zariadení;
- ochranné pásma rozvodov elektriny a elektrických zariadení;
- ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov a plynárenských zariadení;
- ochranné pásma teplovodov a teplárenských zariadení;
- ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení;

4.3.4 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA

40) V oblasti bývania v zmysle ÚPNO:

- rozvoj novej bytovej výstavby realizovať na plochách vymedzených v návrhu ÚPNO;
- výstavbu vo forme bytových objektov realizovať prioritne v PFČastiach Šaľa – centrum, Šaľa sever, Šaľa juh, Nová Veča – centrum, a v polohách urbanistických osí v PFČasti Bilická os, os Vŕšky, Západná mestská os, Východná mestská os, Večianska os a podľa návrhu ÚPNO;
- výstavbu vo forme rodinných domov realizovať prioritne v PFČastiach – Bilica juh, Bilica sever, Vŕšky sever, Vŕšky juh, Nová Veča juh, Veča sever, Veča juh;

41) V oblasti školstva je nutné v zmysle ÚPNO:

- zachovať a rozvíjať oblasť stredného školstva podľa aktuálneho dopytu a potreby a prevádzky orientovať najmä v rámci celomestského centra Šaľa a Veča a v opodstatnených prípadoch aj v polohe mestských centier s primeraným rozložením na území mesta;
- zachovať a rozvíjať oblasť základného školstva podľa aktuálneho dopytu a potreby orientovať do polôh jednotlivých miestnych urbanistických centier;
- rozvoj a výstavbu špecifických školských zariadení podľa povahy jednotlivých zariadení orientovať najmä do polôh mestských centier Šaľa a Veča;

42) V oblasti cirkvi je nutné v zmysle ÚPNO:

- výstavbu kostolov prípadne modlitební orientovať najmä v rámci celomestského centra Šaľa ak bude vyvolaná aktuálna požiadavka obyvateľstva.

43) V oblasti zdravotníctva v zmysle ÚPNO:

- rozvoj a výstavbu zdravotníckych zariadení základného charakteru (najmä zdravotné strediská resp. samostatné ambulancie) orientovať v rámci jednotlivých urbanistických centier, pričom je nutné zabezpečiť ich rovnomerné rozloženie na území mesta;

44) V oblasti kultúry dlhodobo v zmysle ÚPNO podporovať:

- výstavbu kultúrnych zariadení vyššieho a špecifického charakteru najmä v rámci celomestského centra Šaľa prípadne v rámci mestského centra Veča;
  - výstavbu kultúrnych zariadení základného charakteru v rámci urbanistických centier;
- 45) V oblasti športu a rekreácie v zmysle ÚPNO:
- výstavbu športovo-rekreačných zariadení vyššieho a špecifického charakteru orientovať v rámci tzv. športovo rekreačných zón (PFČasť Jozefov - sever s prepojením na rekreačnú zónu pri Váhu a PFČasť Nová Veča centrum s prepojením na jestvujúci športový areál);
  - lokalizáciu a výstavbu špecifických športových a rekreačných areálových zariadení viazaných na plošné prírodné prostredie rozvíjať v PFČasti Hetméň osada;
  - výstavbu športovo-rekreačných zariadení základného charakteru rozvíjať v rámci jednotlivých urbanistických centier, pričom v jestvujúcej zástavbe obytných celkov využívať najmä potenciál jestvujúcich športových zariadení pri jednotlivých základných a stredných školách;
  - trvalé vylúčenie stavieb typu rekreačná a záhradná chata v rámci celého katastrálneho územia mesta, pre jestvujúce záhradné chatky stanoviť zásady pre údržbu alebo zachovanie stavebno – technického stavu, vylúčiť akékoľvek rozširovanie podlažných alebo zastavaných plôch trvalými – murovanými konštrukciami;
  - podporovať prírodu šetriace spôsoby rekreácie a cestovného ruchu - menej koncentrovaná rekreácia na väčšej ploche (rozptýlenie rekreačných a športových aktivít);
  - zlepšiť podmienky pre krátkodobú rekreáciu obyvateľov mesta v sídle a jeho bezprostrednom zázemí - realizovať rekonštrukciu a výsadbu sídelnej zelene, vybudovať bezbariérovú sieť komunikácií pre peších a cyklistov, zlepšiť vybavenosť plôch zelene;
  - zlepšiť vybavenosť existujúcich parkových plôch v meste, vytvoriť a udržiavať plochy oddychu strednodobej a krátkodobej rekreácie v zastavanom území;
  - previesť rekonštrukciu a výsadbu sídelnej vegetácie - realizovať výsadbu zelene v intraviláne mesta na základe odborne spracovaných podkladov a podľa navrhutej kostry vegetačného systému, pri tvorbe systému klásť dôraz na vysokú zeleň;
  - v samotnom meste realizovať opatrenia na zvýšenie jeho atraktívnosti z hľadiska cestovného ruchu - rekonštrukcie hotelov, ubytovacích a reštauračných zariadení, prebudovanie meštianskych domov v centre na penzióny, zriadenie informačných kancelárií.
- 46) V oblasti sociálnej starostlivosti v zmysle ÚPNO:
- rozvoj a výstavbu zariadení určených pre sociálnu starostlivosť podľa aktuálnych potrieb orientovať podľa špecifických pováh jednotlivých zariadení na území mesta tak, aby bola zachovaná ich funkčnosť a bezkonfliktnosť voči obyvateľstvu mesta;
- 47) V oblasti obchodu a služieb v zmysle ÚPNO:
- rozvoj a výstavbu stravovacích zariadení usmerňovať a orientovať najmä v polohe mestských a miestnych centier a v rámci hlavných mestských urbanistických osí;
  - rozvoj a výstavbu ubytovacích zariadení usmerňovať a orientovať najmä v polohe mestských centier, prípadne v rámci hlavných mestských urbanistických osí;
  - rozvoj a výstavbu zariadení typu shopping city, hypermarket, supermarket a obchodný dom umiestňovať mimo územie mestských centier v polohe vstupov do hlavných mestských urbanistických osí v okrajových polohách zastavaného územia mesta, nepripúšťa sa ich umiestnenie v iných polohách, umiestnenie malokapacitných maloobchodných zariadení typu obchodný dom, tržnica, predajňa, stánok doporučujeme v polohách celomestského centra, mestských a miestnych centier, v rámci hlavných mestských, mestských a miestnych urbanistických osí;
  - rozvoj a výstavbu veľkoobchodných zariadení je nutné orientovať najmä v rámci tzv. vybavenostno-výrobných zoskupení v PFČastiach Jozefov centrum, Veča-sever2 - stred, pozdĺž hlavnej cesty alebo trasy prekládky cesty I/75 (v PFČasti Veča sever2 – sever), v PFČastiach Šaľa pri železnici, Veča východ, Východná mestská os alebo v zónach výrobných zariadení;
  - ponechať na dožitie jestvujúci cintorín v PFČelku Šaľa a zabezpečiť zriadenie nového cintorína v PFČasti Bilica juh, vymedziť územie pre nový cintorín v mestskej časti Veča v polohe územia Veča sever 2;
- 48) V oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva a skladového hospodárstva v zmysle ÚPNO:
- podporiť prekategORIZOVANIE areálu výrobného komplexu DUSLO a.s. na priemyselný park,
  - rozvoj a výstavbu väčších zariadení s vyššou závislosťou na doprave a energiách s hygienickým ochranným pásmom presahujúcim vlastný areál usmerňovať do priestorov výrobných zoskupení areálu DUSLO;
  - rozvoj a výstavbu menších zariadení s nižšou závislosťou na doprave a energiách a s hygienickým ochranným pásmom nepresahujúcim vlastný areál usmerňovať do priestoru miestnych výrobných zoskupení v PFČelku Pod Bilicou, tu umiestňovať len také priemyselné a výrobné prevádzky, ktoré majú už v projektovej fáze vyriešené všetky predpokladané negatívne vplyvy na človeka a prostredie, vrátane nakladania s odpadmi - zábery posudzovať v zmysle Zákona NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov;
  - uprednostňovať zriaďovanie výrobných aktivít v existujúcich priemyselných zónach v rámci voľných disponibilných plôch, resp. formou obnovy a rekonštrukcie nevyužívaných prevádzok.
- 49) V oblasti výstavby poľnohospodárskej výroby v zmysle ÚPNO :
- výstavbu a rozvoj zariadení poľnohospodárskej výroby a fariem podporovať v rámci produkčných plôch mimo zastavané územie mesta a navrhované územie na zástavbu, najmä však v rámci jestvujúcich areálov poľnohospodárskych fariem prípadne ich aditívnym rozširovaním;
  - ponechať na dožitie jestvujúce a nepovoľovať nové stavby typu záhradná chatka (resp. rekreačná chatka) v zastavanom území mesta a v rámci katastra mesta, obmedziť výstavbu hospodárskych stavieb pri jednotlivých hospodárskych plochách určených pre potrebu hospodárenia – výstavbu hospodárskych fariem posudzovať jednotlivo v závislosti od jej uvažovanej polohy a charakteru prevádzky, pre každú takúto stavbu určiť ochranné pásmo v zmysle legislatívnych predpisov;
  - zvýšiť využitie mimoprodukčného (najmä ekologicky a environmentálne) potenciálu poľnohospodárstva – podporovať alternatívne spôsoby hospodárenia;
  - eliminovať nepriaznivé procesy hospodárenia v poľnohospodárskej krajine a osobitným prieskumom overiť funkčnosť a prínos hospodárenia;
- zmenšovať veľkosti pôdnych celkov (honov) hlavne v prípade pozemkov využívaných ako orná pôda a zakladať pevné hranice medzi pozemkami (výsadba viacúčelových vegetačných pásov a medzí).
- 50) V oblasti lesného hospodárstva je potrebné dodržiavať zásady a opatrenia:
- lesné hospodárske plány spracovávať s ohľadom na prednostné využívanie mimoprodukčného (verejnoprospešného) potenciálu a funkcií lesa v ekologicky významných územiach – najmä v medzihrádzovom priestore Váhu
  - pestovať druhozmiešané porasty pôvodných drevín, zodpovedajúce prírodným podmienkam stanovišťa
  - premieňať nekvalitné porasty s ekologicky nevhodnou štruktúrou na porasty s prírode bližšou štruktúrou, postupne eliminovať pôsobenie škodlivých faktorov na lesné ekosystémy
  - z obnovných postupov vylúčiť celoplošnú prípravu pôdy, a to najmä v medzihrádzovom priestore Váhu,
  - zamedziť fragmentácii lesných ekosystémov (rozdrobovanie lesných celkov výstavbou ciest, holorubným spôsobom ťažby)
- ### 4.3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
- 51) V oblasti odpadového hospodárstva dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:
- znížiť celkovú produkciu odpadov v komunálnej sfére a vo výrobe, recyklovať a spracovávať odpady, rozvíjať a podporovať separovaný zber odpadu a problémových látok s cieľom výrazne znížiť celkové množstvo skládkovaného odpadu;
  - zabezpečiť správne a bezpečné nakladanie s nebezpečným odpadom, najmä separovaným zberom problémových látok zabezpečiť, aby sa nedostali do komunálnych odpadov;
  - rozšíriť separovaný zber odpadu a využívanie druhotných surovín - rozšírenie počtu kontajnerových stojísk, vybudovanie stálych zberových miest so zabezpečeným separovaným zberom vybraných druhov odpadov a druhotných surovín (1 zberový dvor na cca 10.000 obyvateľov);
  - zhodnocovať a spracovávať špecifické odpady (napr. plasty, odpad zo zdravotníckych zariadení a pod.);
  - vybudovať kompostovacie zariadenie na zhodnocovanie parkového a skladového odpadu - spracovávať biologické odpady na organické hnojivá, postupne zvyšovať zhodnocovanie biologických odpadov;
  - vybudovať spracovateľský závod na triedenie a ďalšie spracovanie špecifických druhov odpadov – napr. stavebný odpad, pneumatiky, odpadové oleje a i.
  - realizovať sanáciu a rekultiváciu skládok odpadov (vrátane tzv. divokých skládok), ktoré sú priamymi zdrojmi šírenia nežiadúcich druhov organizmov, zdrojmi hygienického ohrozenia okolia, kontaminácie pôdy a podzemnej vody - najmä staré zátáže prostredia.
- 52) V oblasti starostlivosti o ovzdušie dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:
- eliminovať veľké zdroje znečistenia ovzdušia na území mesta a zdroje priemyselných podnikov, ktoré sa výraznejším spôsobom podieľajú na znečistení ovzdušia, pri existujúcich priemyselných a prevádzkach s negatívnym vplyvom na znečistenie ovzdušia vypracovať ekologické audity (hodnotenie vplyvov technológií a prevádzky výrobných činností na životné a pracovné prostredie) s následným zabezpečením eliminácie negatívnych vplyvov
  - realizovať programy znižovania emisií základných látok znečisťujúcich ovzdušie (SO₂, NO_x, CO, C_x H_y, tuhé emisie a i.) priemyselnými závodmi a energetickými zariadeniami (rekonštrukcia výrobných zariadení, kotolní a i.),
  - realizovať postupnú inováciu tepelného hospodárstva v meste,
  - postupne zabezpečovať podmienky pre zmenu organizácie dopravy s cieľom vylúčiť tranzitujúcu dopravu z obytných území mesta a centra mesta,
  - realizovať dopravnú – organizačné opatrenia pre útlm a skľudnenie dopravy v centre mesta a v obytných zónach,
  - zo zastavaného územia mesta a prioritne z území obytných zón vylúčiť prevádzky zamerané na hospodárske chovné a chovateľské činnosti, nové prevádzky takéhoto charakteru nepovoľovať,
- 53) V oblasti starostlivosti o vodu a jej ochranu:
- znižovať množstvá vypúšťaných látok znečisťujúcich povrchové vody, následne znižovať znečistenie vodných tokov (realizovať opatrenia na zvýšenie účinnosti čistenia odpadových vôd v závodoch, resp. iné opatrenia na zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd)
  - zachovať ochranné pásma vodných zdrojov I. stupňa v lokalite Jozefov,
- 54) V oblasti znižovania hlučnosti v prostredí:
- prevádzky produkujúce zvýšenú hlučnosť a prevádzky s nepretržitou dobou výroby lokalizovať mimo obytné územie mesta do polohy výrobných zón
  - v obytných celkoch preferovať výstavbu hromadných garáží pre zníženie podielu stání a pohybu vozidiel v priestoroch obytnej zástavby
  - trasy rýchlostných komunikácií a železnice lokalizovať mimo územie obytnej zástavby.
- ### 4.3.6 POŽIADAVKY NA RIEŠENIE UPNZ
- 55) Pre podrobnejšie priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia centra obstarat' a schváliť územný zón pre CMZ.
- 56) Pre podrobnejšie priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia obstarat' a schváliť územný plán zóny pre jednotlivé PFČelky:
- pre PFČelok Šaľa
  - pre PFČelok Nová Veča;
  - pre PFČelok Jozefov;
  - pre PFČelok Veča
- 57) Pre podrobnejšie priestorové usporiadanie a funkčné využívanie území novonavrhovaných pre zástavbu obstarat' a schváliť územný plán zóny pre jednotlivé PFČelky:
- pre PFČelok Veča-sever2;
  - pre PFČelok Bilica;
  - pre PFČelok Vršky;
  - pre PFČelok Šaliarska tabuľa – lokalita pri Váhu.
- 58) Pre podrobnejšie priestorové usporiadanie a funkčné využívanie území navrhovaných pre umiestnenie výroby obstarat' a schváliť územný plán zóny pre
- PFČelok Pod Bilicou;

- pre PFCelok Šaliarska tabuľa – lokalita pri Dusle.
- 59) Pre podrobnejšie priestorové usporiadanie a funkčné využívanie území navrhovaných pre umiestnenie rekreácie obstarat' a schváliť územný plán zóny:
- pre PFCelok Hetméň – osada;
  - pre rekreačnú zónu pri Váhu.

4.4 VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY, STAVBY MESTSKÉHO ZÁUJMU A CHRÁNENÉ ÚZEMIA

4.4.1 VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY (VPS)

- 60) Verejno-prospešné stavby v oblasti zástavby:
- **Nový mestský cintorín (Z-02).** Realizácia výstavby nového mestského cintorína v súvislosti s uzavretím súčasného cintorína. Navrhovaná plocha cintorína je 0,041 km².
  - **Nový mestský cintorín (Z-02R).** Územie pre realizáciu výstavby nového mestského cintorína v súvislosti s uzavretím súčasného cintorína. Navrhovaná plocha cintorína je 0,060 km².
  - **Územie pre nový cintorín vo Veči (Z-03).** Novonavrhovaná poloha v lokalite PFCelku Veča-sever2. Poloha cintorína sa upresní na podklade ÚPN predmetnej zóny. Navrhovaná plocha 0,020 km².
  - **Plochy pre základnú vybavenosť (Z-06).** V novonavrhovaných PFCelkoch Vršky a Bilica sú plochy budúceho centra rezervované pre potreby umiestnenia základnej vybavenosti.
  - **Pešia zóna Šaľa-centrum (Z-08).** Vytvorenie dopravne ukľudneného priestoru, ktorý vytvorí najmä podmienky pre uskutočňovanie rôznych príležitostných spoločenských aktivít mesta. Predpokladá sa etapovitosť pri realizovaní takéhoto zámeru: 1. etapu bude predstavovať zámer v zmysle ÚPN CMZ Šaľa s realizáciou do 10 rokov a 2. etapu bude predstavovať rozsah v zmysle ÚPNO Šaľa s realizáciou do 10 až 15 rokov.
  - **Navrhovaná prevádzka kompostárne a mesatského zberného dvora (Z-09).** V PF Celku Pod Bilicou vymedzené územie pre zriadenie mestského zberného dvora a kompostárne pre účely skládkovania a spracovania biologického odpadu z územia mesta.
- 61) Verejno-prospešné stavby v oblasti dopravy:
- **Prekládka cesty I/75 (D-01).** Verejno-prospešná stavba regionálneho významu vyplývajúca z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie (lit. 22). Jedná sa o prekládku cesty I/75 z intravilánu mesta. V dotyku s obytnou zástavbou realizovať protihlukové opatrenia.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie Štúrova ulica (D-02).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Štúrovu ulicu prekategorizovať do MZ 12/30.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie Kráľovská ulica (D-03).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Kráľovskú ulicu prekategorizovať do MZ 12/50.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie Dlhoveská ulica (D-04).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Dlhoveskú ulicu prekategorizovať do MZ 12/50.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie Jesenského ulica a prepojenie na ulicu Vlčanská (D-05).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Jesenského ulicu prekategorizovať do MO 12/40 a súčasne bude potrebné vytvoriť prepojenie na Vlčanskú ulicu.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie Murgašova ulica a prepojenie na Štúrovu ulicu (D-06).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Murgašovu ulicu prekategorizovať do MO 12/40 a súčasne bude potrebné vytvoriť prepojenie na Štúrovu ulicu.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie Družstevná ulica (D-07).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné Družstevnú ulicu prekategorizovať do MO 12/40.
  - **Zmena kategórie miestnej komunikácie ulice Fraňa Kráľa a Komenského ulice (D-08).** V súvislosti s novou organizáciou cestnej dopravy na území mesta bude potrebné ulicu Fraňa Kráľa a Komenského ulicu prekategorizovať do MO 12/40.
  - **Nová obslužná komunikácia v PFCasti Šaľa-centrum prepájajúca Kráľovskú a Štúrovu ulicu (D-09).** V súvislosti s realizáciou pešej zóny bude potrebné vytvoriť systém obslužných komunikácií.
  - **Smerová úprava cesty III/1365 v napojení na cestu I/75 (D-10).** V súvislosti s realizáciou tzv. severného obchvatu bude potrebné urobiť smerovú úpravu napojenia cesty III/1365 v napojení na cestu I/75.
  - **Výstavba hromadných garáží (D-12).** V súvislosti s postupným nahradzovaním radových garáží formou hromadných garáží budú postupne vybudované hromadné garáže. Celkovo sa jedná o 15 lokalít o celkovej kapacite 3300 státí.
  - **Integrovaná železničná a autobusová stanica (D-13)** – verejno-prospešná stavba. Výstavba nového komplexného integrovaného systému železničnej a autobusovej stanice. Súčasťou stavby je aj speronizovanie železničných nástupišť.
  - **Protihluková bariéra od železničnej trate (D-14).** Výstavba protihlukovej bariéry medzi mestom a železničnou traťou. Jedná sa o líniovú stavbu o dĺžke 3,6 km.
  - **Nákladný lodný prístav (D-15).** Verejno-prospešná stavba regionálneho významu vyplývajúca z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie (lit. 22). Výstavba terminálu nákladného lodného prístavu pre potreby najmä Dusla Šaľa v súvislosti so splavnením rieky Váh.
  - **Prestavba nákladného lodného prístavu na osobný lodný prístav (D-16).** Prestavba existujúceho nákladného lodného prístavu na osobný lodný prístav v časovej návaznosti na výstavbu nákladného lodného prístavu pri železničnom moste.
  - **Kruhovú úroveň križovatky (D-17).** Prestavba jestvujúcej štvoramennej križovatky na kruhovú úroveň.
  - **Úprava obslužnej a prístupovej komunikácie v PFCasti Pod Bilicou - Diakovská zabezpečujúcej prístup k navrhovanému cintorínu (D-18).** V súvislosti s realizáciou cintorína bude potrebné vytvoriť podmienky pre obslužnú a prístupovú komunikáciu tak, aby bol zabezpečený bezkolízny dopravný prístup k vstupu do areálu cintorína.
  - **Cestné podjazdy v križení so železnicou v polohách Hlavná a Vlčanská (D-19).** Prestavba úrovňových križení cestných komunikácií so železnicou na

mimoúrovňové formou podjazdov. Celkovo sa jedná o dva mimoúrovňové podjazdy v polohách ulíc Hlavná a Vlčanská.

- **Prekládka cesty II/573 – obchvat obce Dlhá nad Váhom (D-20)** – verejno-prospešná stavba. Prekládka trasy ako východný obchvat obce Dlhá nad Váhom.
- 62) Verejno-prospešné stavby v oblasti technickej infraštruktúry:
- **Prepojovací vodovod,** vodovodné potrubie DN 100 v mestskej časti Šaľa – Veča (T-01).
  - **Prepojovacia kanalizácia,** výtlačné potrubie Kráľová n/Váhom – Šaľa (T-02), prepojovacia kanalizácia, výtlačné potrubie Kráľová n/Váhom – Šaľa s napojením do zberača C
  - **Prepojovacia kanalizácia,** výtlačné potrubie Diakovce – Šaľa (T-03), prepojovacia kanalizácia, výtlačné potrubie Diakovce – Šaľa s napojením do zberača K
  - **Prepojovacia kanalizácia,** výtlačné potrubie Žihárec, Tešedíkovo, Hetméň (T-04), prepojovacia kanalizácia, výtlačné potrubie Žihárec, Tešedíkovo, Hetméň Šaľa s napojením do mestskej ČOV
  - **Prepojovacia kanalizácia,** výtlačné potrubie Horná Kráľová – Šaľa (T-05), verejno-prospešná stavba s napojením do zberača D v mestskej časti Veča
  - **Zberač K a K1 (T-06),** nový kanalizačný zberač zrealizovať z časti Jozefov až po zaústenie do napojovacieho potrubia ČOV
  - **Uličná zberná kanalizácia DK (T-07),** nová zberná kanalizácia v priemyselnom areáli Pod Bilicou,
  - **Prečerpávacia stanica a prepojovacia kanalizácia D1 (T-08),** nová prečerpávacia stanica a prepojovacia kanalizácia D1 v mestskej časti Veča,
  - **Uličná zberná kanalizácia D4, V a V1 (T-09)** – nová uličná zberná kanalizácia D4, V a V1 v mestskej časti Veča.
  - **Regulačná stanica plynu VTL/STL RS 500 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Veča (T-10),**
  - **Regulačná stanica plynu VTL/STL RS 200 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Pod Bilicou (T-11),**
  - **Regulačná stanica plynu VTL/STL RS 500 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Vršky (T-12),**
  - **Regulačná stanica plynu VTL/STL 2 x RS 200 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Pod Bilicou (T-13),**
  - **Regulačná stanica plynu VTL/STL RS 500 a VTL pripojovacie prírodné potrubie v časti Šaľa – Hetméň (T-14).**

4.4.2 STAVBY MESTSKÉHO ZÁUJMU (SMZ)

- 63) Stavby mestského záujmu v oblasti zástavby:
- **Športový areál Jozefov (Z-01).** Jedná sa o pomerne rozsiahlu plochu (0,25 km²) v PFCelku Jozefov, PFCasť Jozefov - sever, v rámci ktorej sa už v súčasnosti nachádzajú stavby športovej haly, zimného štadióna, letného kúpaliska a rezervovaním pre konkrétnu vybavenosť (šport a ostatná príslušná vybavenosť) sa do tohto územia fixuje záujem mesta. V rámci vymedzenej plochy sú obsiahnuté aj plochy sídelnej vegetácie s možnosťami umiestňovania športových plôch.
  - **Navrhované urbanistické dominanty (Z-05).** Najvýznamnejšie stavby z pohľadu formovania urbanistickej siluety mesta. Jedná sa celkovo o 8 novonavrhovaných dominant, ktoré by svojou funkčnou náplňou a priestorovým pôsobením mali významne reprezentovať mesto.
  - **Rekreačný areál Hetméň (Z-07)** . Jedná sa o pomerne rozsiahlu plochu (1,17 km²) v PFCelku Hetméň-osada, v rámci ktorej sa navrhuje realizácia rekreačného územia pre potreby špecifických športov (golf, jazdectvo) a rekreačných aktivít (strelecký areál, poľovníctvo, rybárstvo atď).
- 64) Stavby mestského záujmu v oblasti prírodnej infraštruktúry:
- **Biocentrum Kopanica (P-05);**
  - **Biocentrum Baránok (P-06);**
  - **Biocentrum Meander (P-07).**

4.4.3 CHRÁNENÉ ÚZEMIA (CHÚ)

65) Navrhované chránené územia pre perspektívne vyhlásenie:

- **Prírodná rezervácia Ostrov Váhu (P-01);**
- **Chránený areál Vráble (P-02);**
- **Prírodná pamiatka Blatné (P-03);**
- **Prírodná pamiatka Hetméň (P-04)**

4.4.4 ÚZEMIE NAVRHOVANÉ NA STAVEBNÚ UZÁVERU A STAVBY NA ASANÁCIU

- 66) Stavebná uzáva:
- **Stavebná uzáva na vymedzených plochách radových garáží (D-11)** s ponechaním zástavby na prirodzené dožitie a pri nevyhovujúcom stavebnotechnickom stave určenú na postupnú asanáciu. Asanácia je podmienená postupným nahradzovaním radových garáží formou hromadných garáží a až potom budú postupne jednotlivé radové garáže asanované. Celkovo sa jedná o 25 lokalít o celkovej kapacite 1253 státí.

4.4.5 LEGISLATÍVNE PODMIENKY

- 67) Podmienky pre ochranu archeologických nálezov:
- Stavebník každej stavby vyžadujúcej si zemné práce je povinný od Krajského pamiatkového úradu v stupni územného konania si vyžiadať stanovisko v ktorom budú určené podmienky ochrany archeologických nálezov.
  - V prípade nevyhnutnosti vykonať záchranný archeologický výskum ako predstihové opatrenie na záchranu archeologických nálezísk a nálezov rozhoduje o výskume Krajský pamiatkový úrad v zmysle zákona.
  - V prípade archeologického nálezu mimo povoleného výskumu nálezca alebo osoba zodpovedá za vykonávanie prác v súlade s pamiatkovým zákonom a prípadný nález oznámi neodkladne Krajskému pamiatkovému úradu. Nález ponechá bezozmeny a do vykonania obhliadky je nálezca povinný vykonať nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu.
- 68) Podmienky pre umiestňovanie reklamných stavieb, reklamných a informačných zariadení na území mesta:
- Zásady a podmienky na umiestňovanie reklamných stavieb a plošných reklamných zariadení na objekty na území mesta Šaľa sú stanovené takto:

- na území PFČasti Šaľa – centrum, PFČasti Veča – centrum a PFČasti Nová Veča centrum nie je prípustné umiestňovať a povolovať samostatné reklamné stavby alebo dodatočne umiestnené zariadenia reklamy na stavebné objekty; na vyhradených miestach je možné umiestniť informačné tabule mesta s výmerou ich plochy do 2m²;
  - na ostatnom zastavanom území mesta je prípustné umiestňovať a povolovať reklamné stavby ako samostatné objekty s výmerou ich plochy do 5m²; dodatočne umiestnené zariadenia reklamy na stavebné objekty s výmerou ich plochy do 5m² je možné umiestniť iba so súhlasom Mesta Šaľa, nad uvedený rozmer nie je možné umiestňovať reklamy;
  - výmeru dodatočne umiestňovaných zariadení reklamy na stavebné objekty je možné na základe súhlasu mesta zvýšiť:
    - a) do 10m² v prípadoch, ak je dodatočne umiestňované zariadenie reklamy na stavebné objekty v minimálnej výške spodnej hrany 6,0m od úrovne okolitého terénu
    - b) do 50m² v prípadoch, ak je dodatočne umiestňované zariadenie reklamy na štítových stenách bez okenných otvorov na budovách s najmenej tromi nadzemnými podlažiami v minimálnej výške spodnej hrany 6,0m od okolitého terénu a ak výmera tohto zariadenia reklamy nepresiahne 1/3 plochy štítovej steny;
  - reklamné stavby s výmerou nad 5 m² je neprípustné umiestniť v území vymedzenom hranicou vo výkrese komplexného návrhu;
  - mimo zastavané územie mesta je prípustné umiestňovať zariadenia reklamy v súlade s platnou legislatívou a iba so súhlasom Mesta Šaľa.
- 69) Podmienky pre umiestňovanie ubytovacích zariadení na území mesta:
- v priestorovo funkčných celkoch - PFCelok Šaľa, PFCelok Veča a PFCelok Nová Veča v územnom pláne mesta Šaľa sú pre účely ubytovacích zariadení cestovného ruchu prípustné novovznikajúce ubytovacie zariadenia s minimálnou kategóriou spĺňajúcou požiadavku *** (troch hviezdíček) podľa Vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 277/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zariaďovaní do kategórií a tried,
  - ubytovacie zariadenia, ktoré danú triedu nespĺňajú, sú v priestorovo funkčných celkoch - PFCelok Šaľa, PFCelok Veča a PFCelok Nová Veča, neprípustné a zároveň v uvedených priestorovo funkčných celkoch sú neprípustné ubytovacie zariadenia definované podľa Vyhlášky č. 259/2008 Z.z. Ministerstva zdravotníctva SR o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia v platnom znení podľa § 1 odsek 2, písmeno h: "ubytovacím zariadením pre cestovný ruch budova alebo jej časť, v ktorej sa verejnosti poskytuje prechodné ubytovanie a s ním spojené služby, ubytovacie zariadenie je aj sezónne ubytovacie zariadenie poskytujúce ubytovanie a s ním spojené služby najviac deväť mesiacov v roku" a písm. n : „jednoduchým ubytovacím zariadením s prechodným ubytovaním budova alebo jej časť, v ktorej sa poskytuje ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom práce, najmä robotnícke ubytovne alebo ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom sezónnej práce nepresahujúcej osem mesiacov, najmä ubytovne pre brigádnikov“.

DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA NAJMA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNO-TECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Navrhované územie ÚPNO Šaľa vychádza z dvoch základných rovín pohľadu na požiadavky územného rozvoja sídla, resp. mesta:

- z pohľadu ochrany prírody a krajiny, zachovania a stabilizácie krajinnokoekologických podmienok nezastavaných plôch katastrálneho územia – zachovná činnosť prirodzeného prostredia
- z pohľadu vytvárania dobrých životných podmienok a kvalitného obytného prostredia na území mesta, jeho zastavaného územia s perspektívou možného kontinuálneho územného rozvoja vyvolaného socioekonomickou potrebou obyvateľov mesta.

Tieto prístupové roviny sú v protichodnom vzťahu a v konečnom dôsledku je výsledkom kompromisné rozhodovanie o vzájomnej akceptácii a preferencií jedného z pohľadov, spravidla sa rozhodovanie prikloní k socioekonomickým potrebám človeka, čoho výsledkom je usmernený urbanizovaný územný rozvoj sídla – mesta vyvolaný regionálnymi a miestnymi socioekonomickými súvislosťami a potrebami obyvateľstva.

Každé rozhodovanie o územnom rozvoji sídla mesta vyvolá jednak pozitívne a jednak negatívne dopady v riešenom území.

Z hľadiska prírodných faktorov je možné hodnotiť za pozitívny prístup k vymedzeniu ekostabilizujúcich prvkov krajiny, ktoré by mali byť zachované s obmedzeným vplyvom ľudskej činnosti na ich územie a prostredie.

Za negatívum vo vzťahu k prírodným faktorom je možné považovať záber kvalitného poľnohospodárskeho pôdneho fondu vyvolaný potrebou mesta na rozvoj nových obytných, výrobných a vybavenostných funkčných plôch a rozvoj dopravnej a technickej infraštruktúry. V celkovom rozsahu sa predpokladá záber 34 ha plochy PPF v hranici zastavaného územia mesta a 319 ha plochy PPF mimo hranicu zastavaného územia.

Z hľadiska **celkového priestorového rozvoja urbanistickej štruktúry mesta** a záberu plôch prírodných celkov územia je predkladané riešenie vhodné; predstavuje priestorový rozvoj mesta s využitím existujúcich disponibilných plôch v súčasnom zastavanom území a následným rozvojom mesta v nových PFCelkoch Vršky a Bilica (obytná a vybavenostná funkcia), Veča – sever 2 (vybavenostná, extenzívna výrobná a obytná funkcia a Pod Bilicou (výrobná funkcia). Významnou investíciou ovplyvňujúcou ďalší rozvoj mesta bude aj realizácia preložky cesty I/75 v severnej a severovýchodnej okrajovej polohe mesta.

Z hľadiska **kvality pôdy zabranej na urbanistický rozvoj** predstavuje výsledné riešenie celkový záber PPF mimo zastavaného územia vo výmere 319 ha z čoho je 259 ha (84 %) v troch najlepších bonitách (1.-3. bonitná trieda). Z toho je 60 ha (19 %) pôdy v najlepšej bonitnej triede (1. odvodová skupina), 152,8 ha (50,1 %) v 2. bonitnej triede a 46,2 ha (30,9 %) v 3. bonitnej triede. Ide o pomerne veľký záber kvalitnej pôdy, preto je potrebné zábery realizovať postupne a len v nevyhnutnej miere.

Z hľadiska **vplyvu priestorového rozvoja urbanistickej štruktúry mesta na bioticky významné prvky** územia je navrhované riešenie akceptovateľné s tým, že vybrané investície budú posúdené z hľadiska ich vplyvu na bioticky významné územia podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Najvýznamnejšie zásahy by sa týkali nadregionálneho biokoridoru rieky Váh (premostenie Váhu severným obchvatom a realizácia nákladného prístavu, prípadne aj úprava trate ŽSR s novým premostením). Premostenie Váhu severným obchvatom mesta by prinieslo aj narušenie miestneho biocentra Slepé rameno na sútoku Váhu s kanálom Zajarčie a pravdepodobný je aj zásah do regionálneho biokoridoru Zajarčie. Vybudovanie nového prístavu na Váhu a sprievodná lodná doprava by so sebou rovnako priniesli významné vplyvy a narušenie biokoridoru nadregionálneho významu.

Z hľadiska **kvality životného prostredia obyvateľov mesta Šaľa** predstavuje územný plán riešenie prinášajúce pozitívne prvky s ohľadom na zväčšenie výmery a skvalitnenie plôch verejnej zelene, zvýšenie zastúpenia športových a rekreačných plôch, zlepšenie úrovne vybavenosti. Návrh je založený na koncepcii „mesta na rieke“ s rozdelením urbanistických vzťahov do dvoch regionálnych centier na oboch stranách rieky (Šaľa, Nová Veča). Demografický rast mesta je ohraničený na cca 30000 obyvateľov.

Navrhované rozšírenie územia na plochy súčasného pôdneho fondu je vyvolané potrebou vytvorenia podmienok pre rozvoj bývania na území mesta v diferenciovanej formách bytovej a rodinnej zástavby pričom sú zohľadnené súčasné potreby a požiadavky hlavne v oblasti zvýšeného štandardu na bývanie, ďalej potreby pre umiestnenie hospodársko - výrobných, vybavenostných a rekreačno športových aktivít na území mesta.

ÚPNO Šaľa vytvára územné podmienky na nových plochách s výmerou 124 ha pre nárast bytovej zástavby oproti súčasnému stavu o 2437 bytových jednotiek. ÚPNO Šaľa vytvára na nových plochách o výmere 12 ha územné podmienky pre umiestnenie nových funkčných prevádzok vybavenosti, rekreácie a športu. ÚPNO Šaľa vymedzuje nové plochy o výmere 155 ha pre umiestnenie prevádzkových areálov výrobného charakteru a nové plochy o výmere 98 ha pre umiestnenie komerčných podnikateľských prevádzok.

Z hľadiska diferenciácie dopravných koridorov je možné pozitívne hodnotiť **zámer utlmenia a vylúčenia tranzitnej dopravy z centrálnych polôh mesta** a to riešením preložky cesty I/75 do okrajovej polohy mesta a vytvorením hlavných zberných ciest po obvode centrálnej mestskej zóny. Realizácia tohoto zámeru sa prejaví vo výraznom ukľudnení dopravného pohybu v centre mesta a vo vytvorení podmienok pre vylúčenie dopravy z ťažiskových polôh mesta s možnosťou sformovania zóny pešieho pohybu.

Územný rozvoj sídla vyvolá **požiadavky na dopravné a územnotechnické zabezpečenie** z hľadiska dopravných prístupov, zariadení a rozvodov energetických médií. Najvýraznejšie sa budú tieto požiadavky prejavovať v polohe rozšírenia miestnej cestnej siete a rozvodov verejnej technickej infraštruktúry na vymedzených nových funkčných plochách.

VYSVETLENIE POJMOV - METODIKA

Všeobecná charakteristika stratégie

Základnou východiskovou jednotkou pri definovaní stratégie mesta je riešené územie zvyčajne katastrálne územie obce. Túto správnu homogénnu jednotku je potrebné pre potreby definovania základných budúcich rozvojových možností členiť na

menšie jednotky, ktoré budú vytvárať ucelené celky a časti a súčasne definovať vzťahovosť takýchto vymedzených území.

V súčasnosti najmä pre potreby štatistickej evidencie je územie katastra na základné sídelné jednotky (urbanistické obvody) vymedzené svojou hranicou. Charakter urbanistických obvodov je určený podľa prevažujúcej funkčnej plochy na vymedzenom území obvodu. Pre vymedzené územia na úrovni základných sídelných jednotiek je zabezpečená štatistická evidencia údajov o obyvateľoch, bytovom a domovom fonde a výmerách funkčných plôch.

Územnoplánovacia dokumentácia však je dokumentom, ktorý neslúži na dokumentovanie demografickej štruktúry územia, ale predstavuje materiál na cieľavedomé riadenie komplexného rozvoja mesta vo všetkých svojich oblastiach a aspektoch. Z tohto pohľadu je preto potrebné spôsobom rozčlenenia riešeného územia sledovať najmä reálnu funkčnosť a vzťahovosť vymedzovaných území. Keďže vymedzené riešené územie zahŕňa nielen zastavané územia mesta ale celé katastrálne územia, samostatne sa vymedzujú a popisujú vymedzené územia pre prírodnú a urbanistickú štruktúru.

Pre potreby definovania budúcej stratégie mesta je preto riešené územie členená nasledovne:

- Priestorovo-funkčné celky (skrátene PFCelok);
- Priestorovo-funkčné časti (skrátene PFČasť);

Priestorovo-funkčný celok (PFCelok)

Priestorovo-funkčné celky predstavujú skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), t.j. katastrálneho územia, tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť - centrum (zdroj tohoto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojená prostredníctvom osí (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelok podľa prevahy, významu a pôsobenia jednotlivých fenoménov môže byť:

- prírodný miestny, regionálny, nadregionálny PFCelok (pôsobenie a význam najmä prírodných fenoménov nepresahuje územie celku, regiónu, širšieho regiónu)
- urbanistický miestny, regionálny, nadregionálny PFCelok (pôsobenie a význam najmä urbanistických fenoménov nepresahuje územie celku, regiónu, širšieho regiónu)

Názov jednotlivých priestorovo-funkčných celkov preberá názov mestskej časti, prípadne názov bývalej mestskej časti, charakteristického miestneho pomenovania alebo významného prírodného alebo umelého prvku.

Priestorovo-funkčné časti (PFČasť)

Priestorovo-funkčná časť predstavuje základnú skladobnú časť priestorovo-funkčného celku. Tvorí základný stupeň charakteristiky (informácie) o území jednotne za celú priestorovo-funkčnú časť, vyjadruje najmä významové postavenie v rámci PFCelku. PFČasť je tvorená jednotlivými PFBlokmi, resp. PFParcelami a podľa prevahy, významu a pôsobenia jednotlivých fenoménov môže byť:

- periférna PFČasť (prírodná, urbanistická)
- jadrová PFČasť (biocentrum, urbanistické centrum)
- vzťahová PFČasť (biokoridor, urbanistická os)

Keďže jednotlivé PFČasti tvoria relatívne podrobnú štruktúru, pre potreby tejto územnoplánovacej dokumentácie sa jednotlivé príbuzné časti (územne pri sebe ležiace periférne, alebo vzťahové alebo jadrové) zlúčia do jednej PFČasti.

Všeobecná charakteristika stratégie prírodnej štruktúry mesta

Koncepcná prírodná štruktúra mesta predstavuje mesto (kataster) vo svojej vyabstrahovanej krajinej (prírodnej) forme. Nejedná sa len o ekologickú kvalitu ale zahŕňame aj kvalitu estetického vnímania krajiny. Je preto zrejmé, že pod termínom krajinej koncepcie myslíme aj aspekt krajnotvorby, ktorá rešpektuje a umocňuje faktor ekologický. Krajinná koncepcia je definovaná pomocou koncepcných prvkov:

- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory;
- prírodné dominanty.

Priestorovo-funkčné celky prírodného typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok prírodného typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – biocentrum (zdroj tohoto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojené prostredníctvom biokoridorov (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky prírodného typu sú v rámci prírodnej stratégie rozvoja mesta usporiadané do hierarchickej štruktúry:

- prírodné celky regionálneho charakteru
- prírodné celky miestneho charakteru

Biocentrum predstavuje ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktoré vytvárajú trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Z priestorového aj funkčného hľadiska je jadrovou časťou územných systémov ekologickej stability (ÚSES). Tvoria ho ekologicky najstabilnejšie prvky krajinej štruktúry. Svojou veľkosťou a stavom ekologických podmienok umožňuje trvalú existenciu druhov a spoločenstiev prirodzeného genofondu krajiny a zabezpečuje podmienky reprodukčného cyklu. Sieť biocentier by mala pokrývať všetky významnejšie typy spoločenstiev, ktoré sa v nej vyskytujú. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne biocentrum;
- regionálne biocentrum;
- miestne biocentrum.

Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Prvok krajinej štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou účinnosťou. Významnú úlohu tu majú najmä líniové spoločenstvá a ekotóny. Dôraz sa kladie predovšetkým na polohu prvku v rámci priestorovej štruktúry krajiny. Migračné trasy niektorých živočíchov, ktoré vyvoláva pravidelná zmena abiotických faktorov vznikli počas fylogenetického vývoja organizmov a sú v nich geneticky zakódované. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálny biokoridor;
- regionálny biokoridor;
- miestny biokoridor.

Prírodné dominanty predstavujú podobne ako urbanistické dominanty základný skladobný prvok siluety mesta, predstavujú však skôr statický – nemenný prvok. Podobne je možné kategorizovať prírodné dominanty z hľadiska ich pôsobenia v rámci katastrálneho územia mesta na celomestské, mestské a miestne dominanty.

Všeobecná charakteristika stratégie urbanistickej štruktúry mesta

Pri urbanistickej stratégii rozvoja mesta sa jednotlivé princípy návrhu definujú vo svojej vyabstrahovanej urbanistickej forme, čiže tvoria základný názor na budúce urbanistické fungovanie mesta. Táto abstraktná forma je definovaná pomocou nasledovných koncepčných prvkov:

- urbanistické celky;
- urbanistické centrá;
- urbanistické osi;
- urbanistické dominanty;
- urbanistická periféria

Priestorovo-funkčné celky urbanistického typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok urbanistického typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – urbanistické centrum (zdroj tohoto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojené prostredníctvom urbanistických osí (tok pôsobenia voči nadradenému jadrú alebo naopak). PFCelky urbanistického typu sú v rámci urbanistickej stratégie rozvoja mesta usporiadané do hierarchickej štruktúry:

- urbanistické celky nadregionálneho charakteru;
- urbanistické celky regionálneho charakteru: regionálne urbanistické celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné z miestneho až regionálneho hľadiska ako celok, teda že obsahujú dôležité vybavenostné alebo výrobné aktivity v rámci celého svojho územia alebo aspoň na podstatnej časti svojho územia;
- urbanistické celky miestneho charakteru: miestne urbanistické celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné len z miestneho hľadiska, čiže sami o sebe obsahujú funkcie určené takmer výlučne pre potreby príslušného celku a funkcie nad rámec základného vybavenia sa nachádzajú mimo týchto celkov, v celkoch regionálneho alebo nadregionálneho charakteru;

Okrem klasických PFCelkov môžu z určitých okolností existovať alebo sa môžu navrhovať špecifické PFCelky, čo vyplýva či už z určitých daností územia alebo navrhovaného funkčného využívania:

- urbanistické celky výrobné: monofunkčné celky určené výhradne pre lokalizáciu výrobných funkcií, kde sa predpokladá vplyv výrobných funkcií nad rámec vymedzených areálov;
- urbanistické celky rekreačné: monofunkčné celky určené výhradne pre lokalizáciu rekreačných prípadne športových funkcií;

Urbanistické centrá sú priestorovo-funkčné časti alebo viacero priestorovo-funkčných častí, tvorené kvalitatívne a kvantitatívne najbohatšou stavebnou štruktúrou, ktoré tvoria jadrové územie priestorovo-funkčného celku. Táto časť urbanistického celku predstavuje jeho najvyššiu urbanistickú kvalitu, alebo takúto kvalitu môže potencionálne predstavovať. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne urbanistické centrum;
- regionálne urbanistické centrum;
- miestne urbanistické centrum.

Urbanistické osi definujeme ako intenzívne urbanistické líniové útvary, prislúchajúcou dopravnou štruktúrou a technickou vybavenosťou. Sú charakterizované svojou cieľovou polohou v centre urbanistickej štruktúry a sú tvorené bohatým množstvom zariadení vybavenostného alebo vybavenostno – výrobného charakteru. Výnimku v tomto pohľade tvoria urbanistické osi rýdzo dopravného charakteru, ktoré sú založené predovšetkým na dopravnej štruktúre (je to dôsledok veľkého vzrastu dopravy, ktorú už nie je možné v niektorých polohách integrovať v rámci urbanistických osí). Z hľadiska významu ich delíme nasledovne:

- nadregionálne urbanistické osi;
- regionálne urbanistické osi;
- miestne urbanistické osi.

Štruktúra urbanistických osí tvorí základnú kvalitu mesta a s vhodným prepojením urbanistickými centrami vytvárajú základné piliere urbanistickej kostry. Tak ako budú založené tie dva významné prvky, tak sa bude hodnotiť kvalita štruktúry mesta. Pre takmer každý mestský útvar je charakteristická určitá hierarchia týchto jednotlivých osí, ktorá sa formuje na základe rôznych faktorov, ako sú najmä historická tradícia a súčasné komerčné centrum.

Urbanistické dominanty predstavujú základný skladobný prvok pre tvorbu vonkajšieho ako aj vnútorného obrazu mesta, ktorý tvorí charakteristický prvok mesta. Siluetu spoluvytvárajú najmä prírodná a urbanistická štruktúra mesta, ktoré svojimi dominantami vytvárajú vonkajšiu identitu mesta. Táto pre svoje hodnoty a kvality je ako taká chránená, predstavujúca možnosť vnímania sídla zvonku s postrehnuteľnými zmenami štruktúry pri jednotlivých etapách rastu. V rámci súdobej koncepcie stavebného rozvoja je práve pre svoju dynamiku silueta vnímaná ako jedna zo základných prvkov navrhovania mesta s cieľom určitej formálnej stabilizácie ukončených štruktúr. Urbanistické dominanty tvoria najdôležitejší a jedinečný prvok siluety mesta a svojím vzťahom k prírodnej štruktúre a takisto aj k urbanistickej (vytvorenej) štruktúre určujú základné kvality mesta. V princípe rozlišujeme:

- celomestská urbanistická dominanta: celomestské (hlavné mestské) urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov, pri ktorých možno povedať, že priamy vzťah s mestom ako celkom (urbanistickou štruktúrou) je najpodstatnejší – rozhodujúci, existujú zámerné kompozičné princípy, ktorých sa stávajú estetickým vrcholom. Preto sa zvyčajne chápu ako najznámejšia a najvýstižnejšia charakteristika mesta. Prevažuje tu výrazný vzťah s okolitou krajinou, pre ktorú sa stávajú podstatným orientačným prvkom. Z tohoto dôvodu sa jedná zväčša o urbanistické dominanty umiestnené na výrazných prírodných dominantách;
- mestská urbanistická dominanta: mestské urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov, kde ako dominantný vystupuje vzťah s určitou konkrétnou urbanistickou oblasťou až mestom a nie je nevyhnutné, aby samotný rámec mesta prekračovala, označujú podstatné priestory mestskej štruktúry (jadrá) a je vhodné ich zapojiť do kompozície pohľadov tak, aby tvorili nie len ideovo-vizuálne prepojenie ale boli súčasne aj v tomto smere dosiahnuteľné – tvoria orientačný prvok mesta;
- miestna urbanistická dominanta: miestne urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov označujúcich menej podstatné, lokálne priestory mestskej štruktúry (jadrá).

Okrem urbanistických dominant sa v rámci priestorovej štruktúry mesta vyskytujú aj tzv. priestorové dominanty, ktoré síce svojím pôsobením (hmotou) sú vnímané podobne ako urbanistické dominanty – chýba im však primerané významné funkčné využívanie. Ako príklady možno uviesť vežové bytové domy, hydroglóbusy a pod.

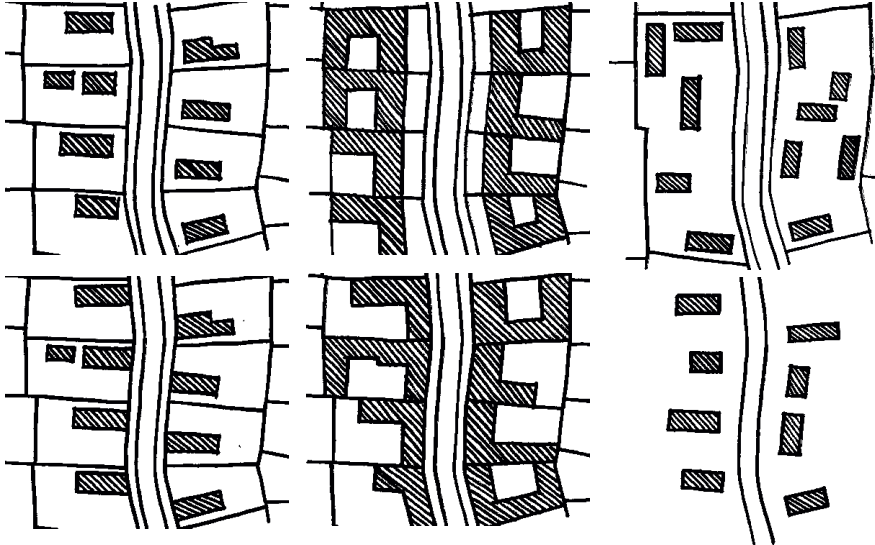
Základná všeobecná charakteristika stavebnej štruktúry

Súčasná resp. navrhovaná stavebná štruktúra mesta predstavuje parciálny pohľad na mesto v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie stavebnej štruktúry (jednotlivé stavebné objekty vrátane nádvorí). Na rozdiel od koncepcnej urbanistickej štruktúry podrobnejšie poskytuje predstavu predovšetkým o podrobnom (na úrovni ÚPNO) stavebnom usporiadaní sídla.

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy usporiadania stavebných objektov (pozri aj obr. 3):

- **urbanistická dominanta**; špecifický stavebný objekt s výrazným priestorovým pôsobením;
- **uličná zástavba voľná** (s určením podlažnosti zástavby v polohe uličnej resp. stavebnej čiar); voľnou uličnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, ktorá je realizovaná na vymedzenej stavebnej parcele v polohe uličnej (prisadená zástavba) alebo stavebnej čiar (odsadená zástavba) len na jej časti, pričom v prípade prisadenej zástavby časť nezastavanej uličnej čiar a v prípade odsadenej zástavby tvorí uličnú čiaru oplotenie alebo iné vymedzenie uličnej čiar;
- **uličná zástavba kompaktná** (s určením podlažnosti zástavby v polohe uličnej resp. stavebnej čiar): kompaktnou uličnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, ktorá je realizovaná na vymedzenej stavebnej parcele v polohe uličnej (prisadená zástavba) alebo stavebnej čiar (odsadená zástavba) po jej celej dĺžke, pričom v prípade odsadenej zástavby tvorí uličnú čiaru oplotenie alebo iné vymedzenie uličnej čiar;
- **solitérna zástavba** (s určením podlažnosti zástavby); solitérnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, ktorá je realizovaná na celej ploche stavebnej parcely, ktorej celý obvod súčasne tvorí uličnú čiaru;
- **areálová zástavba** (s určením podlažnosti zástavby); areálovou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb realizovaných v rámci rozsiahlejšej stavebnej parcely (areálu) pričom žiadna stavba netvorí uličnú čiaru pričom však uličná čiar je vymedzená oplotením alebo iným vymedzením uličnej čiar;
- **zástavba malou architektúrou**: táto zástavba predstavuje špecifické plochy, kde sa dominantne umiestňujú prvky malej architektúry, v súčasnosti jedínú formu takejto zástavby predstavujú cintoríny;

obr. 3: Základné priestorové formy zástavby. Uličná zástavba voľná odsadená (vľavo hore), uličná zástavba voľná prisadená (vľavo dole), uličná zástavba kompaktná odsadená (uprostred hore), uličná zástavba kompaktná prisadená (uprostred dole), areálová zástavba (vpravo hore) a solitérna zástavba (vpravo dole).

Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:

- **vybavenostná zástavba**: zástavbou pre vybavenosť treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre sociálnu infraštruktúru alebo pre sociálnu infraštruktúru ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre sociálnu infraštruktúru). Rozlišuje sa pri tom vybavenosť základná (určená pre obsluhu územia do 400m), vyššia (určená pre obsluhu mesta až okresu) a špecifická (určená pre obsluhu kraja až štátu). Medzi vybavenostnú zástavbu sú zaradené: stavby pre školstvo, cirkev, zdravotníctvo, kultúru, šport, sociálnu starostlivosť, obchod a nevýrobné služby, administratívu a správu. Nepatria sem stavby čerpacích staníc pohonných hmôt, areály železníc a hromadnej autobusovej dopravy vrátane objektov železničných a autobusových staníc, ktoré sú zaradené medzi dopravnú vybavenosť;
- **obytná zástavba**: zástavbou pre bývanie treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu slúžiacu pre bývanie alebo pre bývanie ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre bývanie). Medzi stavby pre bývanie patria všetky budovy určené pre trvalé bývanie (rodinné domy, bytové domy). Nepatria sem stavby určené pre prechodné ubytovanie, prípadne špecifické bývanie (penzióny pre starých ľudí a pod.), ktoré sú zaradené medzi vybavenostnú zástavbu;
- **rekreačná zástavba**: rekreačnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre rekreačné využívanie ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy slúži pre rekreáciu). Medzi rekreačné stavby patria vybavenostné stavby priamo viazané na rekreačné územie a stavby pre tzv. individuálnu rekreáciu. Príkladom takýchto stavieb sú budovy súvisiace s so športovými zariadeniami (ihriská, kúpaliská, pláže, jazdecké areály), ubytovacími a pobytovými zariadeniami (detský tábor, autokemping, hotel, horská a rekreačná chata alebo chalupa). Nepatrí sem však záhradná chatka, ktorá je zaradená medzi výrobnú poľnohospodársku zástavbu;
- **výrobná priemyselná zástavba a zástavba slúžiaca pre stavebnú výrobu**: zástavbou pre priemyselnú a stavebnú výrobu treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu slúžiacu pre výrobné účely, stavebníctvo, ťažobný priemysel a sklady alebo pre výrobné účely ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej

plochy stavby slúži pre výrobu). Rozlišuje sa pri tom intenzívna priemyselná zástavba s vysokými energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nad rámec vlastného areálu (prípadne so špecifickým značeným ochranným pásmom) a extenzívna priemyselná zástavba s priemernými a malými plošnými, energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nepresahujúcim vymedzený areál. Každá priemyselná budova musí mať určené ochranné pásmo podľa objemu a druhu výroby a druhov unikajúcich škodlivín, prípadne stanovenú bezpečnú vzdialenosť;

- **výrobná poľnohospodárska zástavba:** zástavbou pre poľnohospodársku výrobu treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu slúžiacu pre poľnohospodárske výrobné účely alebo pre výrobné účely ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre výrobu). Rozlišuje sa pri tom intenzívna poľnohospodárska zástavba s vysokými energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nad rámec vlastného areálu a extenzívna poľnohospodárska zástavba s priemernými a malými energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nepresahujúcim vymedzený areál. Príkladom takýchto stavieb sú stavby pre rastlinnú a živočíšnu výrobu (objekty pre ustajnenie zvierat – stajňa, maštal, objekty pre skladovanie, ostatné poľnohospodárske objekty). Každá stavba určená pre chov hospodárskych zvierat musí mať určené ochranné pásmo;
- **zástavba technickej vybavenosti:** zástavbou pre technickú vybavenosť treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre zariadenia technického vybavenia ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre technickú vybavenosť);
- **zástavba dopravnej vybavenosti:** zástavbou pre dopravnú vybavenosť treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre zariadenia dopravného vybavenia územia ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre dopravnú vybavenosť). Príkladom takýchto stavieb sú čerpacie stanice pohonných hmôt, areály dopravných spoločností (SAD, ŽSR), samostatne stojace parkovacie alebo garážovacie objekty;
Niektoré ostatné pojmy:
- **podlažnosť:** podlažnosť stavebného objektu je definovaná ako suma všetkých nadzemných podlaží mimo strešnej konštrukcie alebo ustúpeného podlažia (podkrovné priestory alebo ustúpené podlažie sa nepovažujú za nadzemné podlažie);
- **zastavanosť:** zastavanosťou sa rozumie percentuálny podiel zastavanej plochy objektu alebo objektov a vymedzeného stavebného pozemku. Zastavaná plocha sa počíta ako pôdorysný priemet všetkých základových konštrukcií objektu (objektov);
- **ozelenenie:** ozelenením sa rozumie percentuálny podiel nespevnených plôch na vymedzenom stavebnom pozemku a vymedzeného stavebného pozemku.

Základná všeobecná charakteristika verejných priestranstiev

Súčasná resp. navrhovaná štruktúra verejných priestranstiev mesta predstavuje parciálny pohľad na mesto v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie štruktúry verejných priestorov (námestí, ulíc a ciest).

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy verejných priestranstiev:

- **námestie:** námestím treba rozumieť voľne prístupné priestranstvo plošne rozsiahlejšie pevne vymedzené prvkami zástavby v rámci ktorého sa nachádzajú zvyčajne cestná komunikácia, pešia komunikácia, spevnená plocha s prvkami malej architektúry a stromového porastu;
  - **ulica:** ulicou treba rozumieť voľne prístupné priestranstvo líniového charakteru pevne vymedzené prvkami zástavby v rámci ktorého sa nachádzajú zvyčajne cestná komunikácia a pešia komunikácia;
  - **cesta:** cestou treba rozumieť priestranstvo líniového charakteru bez vymedzenia prvkami zástavby v rámci ktorého sa nachádza komunikácia cestná alebo železničná;
- Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:
- **dopravný tranzit:** priestranstvom určeným pre dopravný tranzit treba rozumieť plochy určené výlučne pre tranzitujúcu dopravu (železničnú alebo automobilovú);
  - **dopravný a peší prístup:** priestranstvom určeným pre dopravný a peší prístup treba rozumieť plochy určené pre dopravný alebo peší prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam;
  - **peší prístup:** priestranstvom určeným pre peší prístup treba rozumieť plochy určené výlučne pre peší prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, zvyčajne však slúžia aj ako určité spoločenské priestory;

Základná všeobecná charakteristika krajinej a sídelnej vegetácie

Zeleň tvorí organickú súčasť vnútornej štruktúry sídla a v okrajových častiach pôsobí ako integrujúci činiteľ sídla a okolitej krajiny. Sídelná zeleň tvorí ucelenú sústavu v zastavanom území – systém zelene. Pri súčasnom stave životného prostredia je environmentálna funkcia zelene v sídelnom útvere dominantná. Význam zelene rastie v zastavanom území, a to v závislosti od lokalizácie zastavaného územia v krajine, teda od zázemia obce.

Priestorová charakteristika vegetácie:

- **vysoká drevinná vegetácia trvalá:** plochy zelene s prevahou stromovej vegetácie;
  - **stredne vysoká drevinná vegetácia trvalá:** plochy zelene prevažne s krovinnou vegetáciou alebo so slabším zastúpením stromovej vegetácie, vrátane sádov a vinohradov;
  - **nízka bylinná vegetácia, trvalá:** trávne porasty – najmä lúky;
  - **nízka bylinná vegetácia, dočasná:** kultúry na ornej pôde;
- Funkčná charakteristika vegetácie
- **urbánna ekostabilizujúca vegetácia:** najvýznamnejšie plochy sídelnej zelene s ekologickou funkciou. Jedná sa najmä o plochy verejnej zelene typu parkov a pod.;
  - **urbánna environmentálna vegetácia:** plochy verejnej zelene s prevažujúcou environmentálnou funkciou, izolačná zeleň, ochranná zeleň;
  - **produkčná vegetácia s významnejšou ekostabilizačnou alebo environmentálnou funkciou:** vegetácia záhrad pri rodinných domoch, záhradkárske osady, niektoré špeciálne poľnohospodárske kultúry;
  - **produkčná vegetácia bez významnejšej ekostabilizačnej alebo environmentálnej funkcie:** vegetácia poľnohospodárskych kultúr.

POZNÁMKOVÝ APARÁT

Literatúra a účelové dokumentácie

lit. 1

lit. 2

lit. 3

lit. 4

lit. 5

lit. 6

lit. 7

lit. 8

lit. 9

lit. 10

lit. 11

lit. 12

lit. 13

lit. 14

- **Koncepcia rozvoja cestnej siete**, Slovenská správa ciest, Bratislava 1998;

- **Mestá Nitrianskeho kraja 1996**, Krajská správa Štatistického úradu v Nitre, Nitra 1998;

- **Mestá Nitrianskeho kraja v číslach a grafoch 1997**, Krajská správa Štatistického úradu v Nitre, Nitra 1999;

- **Profil mesta Šaľa**, Mestský úrad Šaľa, konzultácie Berman Group, Šaľa 2001;

– **Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001**, Slovenský štatistický úrad, Bratislava 2001;

- **Terminologický slovník ekológie a environmentalistiky**, Kabinet evolučnej a aplikovanej krajinej ekológie SAV Banská Štiavnica a Príroda a.s. Bratislava 1993;

- **Vlastivedný slovník obcí na Slovensku**, Veda, Bratislava 1977;

Berková, Alexandra – Návrh metodických postupov pre spracovanie územného plánu sídelného útvaru, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica 1996;

Knopp, Alfred; Krampfl, Bonaventúra – Zásady a pravidla územného plánovania, Koncepcie fukčných složek, VÚVA, URBION, Brno 1983;

Kolektív autorov SAV – Etnografický atlas Slovenska, Veda a Slovenská kartografia, Bratislava 1990;

Linč – Obráz goroda, Strojizdat, Moskva 1982;

Sitte, Camillo – Stavba měst podle uměleckých zásad, Arch, Praha 1995, vydanie prvé;

Schulz, Christian Norbert – Genius loci, Odeon, Praha 1994;

Vass a kol. – Geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy, SGÚ, GÚDŠ 1988;

Legislatívne podklady

lit. 15

lit. 16

lit. 17

lit. 18

lit. 19

lit. 20

lit. 21

lit. 22

lit. 23

lit. 24

lit. 25

lit. 26

lit. 27

lit. 28

lit. 29

lit. 30

lit. 31

lit. 32

lit. 33

lit. 34

lit. 35

lit. 36

lit. 37

lit. 38

lit. 39

lit. 40

lit. 41

lit. 42

lit. 43

lit. 44

Európska konvencia o ochrane archeologického dedičstva, Malta 1992;

Deklarácia **NR SR** o ochrane kultúrneho dedičstva zo dňa 28.2.2001;

Medzinárodná charta na záchranu historických miest, Washington 1987;

Medzinárodná charta o ochrane a obnove pamiatok a pamiatkových sídiel, Benátky 1964;

Nariadenie vlády SR č. **1/1994 Z.z.** o sadzbách odvodov za vyňatie z lesných pozemkov z LPF v znení neskorších predpisov (nariadenia vlády SR č. 189/2000 a 298/2002 Z.z.);

Nariadenie vlády SR č. **166/1994 Zb.** o kategorizácii územia Slovenskej republiky;

Nariadenie vlády SR č. **19/1993** o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení nariadení vlády č. 278/1994 Z.z., 152/1996 Z.z., č.188/2000 Z.z.. a 299/2002 Z.z.;

Nariadenie vlády SR č. **188/1998** z 28. apríla 1998, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Nitriansky kraj;

Nariadenie vlády SR č. **528/2002** zo 14. augusta 2002, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001;

Uznesenie vlády SR č. **1026/1999**, ktorým sa schválila Koncepcia rozvoja bytovej výstavby;

Viedenská charta o plánovaní ľudského životného prostredia, Viedeň 1973;

Vyhláška **FMTIR č. 84/1976 Zb.** o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii v znení vyhlášky č. 377/1992;

Vyhláška **MK č. 21/1988 Zb.**, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona SNR č. 27/1988 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti;

Vyhláška **MP SR č. 5/1995** o hospodárskej úprave lesov v znení Vyhl. č. 119/2002 Z.z.;

Vyhláška **MV SR č. 288/2000** z 14. augusta 2000, ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na požiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb;

Vyhláška **MV SR č. 297/1994** z 19. októbra 1994 o stavebno-technických požiadavkách na stavby a o technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany;

Vyhláška **MŽP SR č. 218/1998** z 30. júna 1998, ktorou sa ustanovujú niektoré podrobnosti o dokumentácii ochrany prírody a krajiny;

Vyhláška **MŽP SR č. 453/2000**, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona;

Vyhláška **MŽP č. 55/2001** z 25. januára 2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii;

Vyhláška **MŽP SR č. 532/2002** z 8. júla 2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie;

Vyhláška **MŽP č. 24/2003**, ktorou sa vykonávajú ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny;

Všeobecné záväzné nariadenie **mesta Šaľa č. 34/2002** o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom;

Zákon **SNR č. 61/1977 Zb.** o lesoch v znení neskorších predpisov;

Zákon **NR SR č. 543/2002 Zb.** o ochrane prírody a krajiny;

Zákon **SNR č. 27/1987 Zb.** o štátnej pamiatkovej starostlivosti;

Zákon **SNR č. 307/1992** z 29. apríla 1992 o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení zákona č. 83/2000 Z.z.;

Zákon **NR SR č. 50/1976** o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 103/1990/Zb., zákona č. 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 136/1995 Z.z., zákona NR SR č. 199/1995 Z.z., nálezu ÚS SR č. 286/1996 Z.z., zákona č. 229/1997 Z.z., zákona č. 175/1999 Z.z. a zákona č. 237/2000 Z.z.

Zákon **SNR č. 330/1991 Zb.** o pozemkových úpravách (v znení zákonov č. 256/2001 a 420/2002 Z.z.);

Zákon **NR SR č. 42/1994 Zb.** o civilnej ochrane obyvateľstva;

Zákon **NR SR č.127/1994 Zb.** z 29. apríla 1994 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie;

lit. 45   Zákon **NR SR č. 162/1995** Zb. z 27. júna 1995 v znení zákona č. 222/1996 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon);

lit. 46   Zákon **NR SR č.100/1997** Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva;

Internetovské stránky

lit. 47   www.build.gov.sk;

lit. 48   www.lazarus.elte.hu;

lit. 49   www.lifeenv.gov.sk;

lit. 50   www.statictics.sk;

lit. 51   www.zbierka.sk;

lit. 52   www.sala.sk;

Mapové podklady

lit. 53   **Vág-Sellye nagyközség Hetmény pusztával együtt Nyitra megyében 1890**, mapová služba geodézie a kartografie Bratislava;

lit. 54   **Katastrálna mapa Šaľa**, digitálna mapa polohopisu katastra nehnuteľností, Šaľa 2002;

lit. 55   **Ortofotomapa Šaľa**, podrobnosť 1 pixel = 1 m, Šaľa 2000;

Dokumentácie

lit. 56   **Aurex – Konceptcia územného rozvoja Slovenska KURS 2001**, MŽ SR, Bratislava 2002; výsledný návrh;

lit. 57   **Csanda, Milan; Jarabica, Vladimír – Dopĺňujúce prieskumy a rozbery obce mesta Šaľa k aktualizácii územného plánu sídelného útvaru mesta Šaľa 1994**, San-Huma`90 s.r.o., Nitra 2003;

lit. 58   **Csanda, Milan; Jarabica, Vladimír – Stratégia rozvoja mesta Šaľa**, San-Huma`90 s.r.o., Nitra 2003;

lit. 59   **Csanda, Milan; Jarabica, Vladimír – Koncept ÚPNO Šaľa**, San-Huma`90 s.r.o., Nitra 2003;

lit. 60   **Gažová – Zmena územného projektu zóny – Orechová II**, 2000;

lit. 61   **Hrdina, Vojtech; Kostovský, Dušan – Územný plán Veľkého územného celku Nitrianskeho kraja**, Aurex, Bratislava 1998;

lit. 62   **Hocmanová – Územný plán urbanizačného priestoru Šaľa**, Urbion, Bratislava 1982;

lit. 63   **Jarabica, Vladimír; Mizia, Peter - Šaľa. Prieskumy a rozbery k ÚPN-SÚ**, SAN–HUMA `90 s.r.o., Nitra 1993;

lit. 64   **Jarabica, Vladimír; Mizia, Peter – ÚPN-SÚ Šaľa**, SAN–HUMA `90 s.r.o., Nitra 1994;

lit. 65   **Mederly, Peter a kol. – Krajinnoekologický plán mesta Šaľa**, Regioplan, Nitra 2003;

lit. 66   **Morávek, Ján a kol. – Územný generel pre oblasť dopravy v meste Šaľa**, Bratislava 2003;

lit. 67   **Pleidel, Imrich – Prieskumy a rozbery centrálnej mestskej zóny Šaľa**, Šaľa 2000;

lit. 68   **Rózová – MÚSES Šaľa**, Regioplan, Nitra 1995;

lit. 69   **Špendla, Kamil – ÚPN-Z Orechová. Regulačný plán**, 1998;

Dokladová časť

lit. 70   **Záznam zo zasadnutia komisie výstavby a územného plánovania zo dňa 3.11.2003 na MsÚ Šaľa**, Prerokovanie variantných riešení konceptu nového územného plánu mesta Šaľa;

lit. 71   **ÚPNO Šaľa - vyjadrenie**, vyjadrenie Hydromeliorácií, š.p. zo dňa 28.1.2004;

lit. 72   **Uznesenie mestského zastupiteľstva z mimoriadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali zo dňa 6.4.2004**, Prerokovanie a schválenie vyhodnotenia pripomienkového konania ku Konceptu ÚPNO Šaľa a súborného stanoviska obstarávateľa na vypracovanie návrhu ÚPNO Šaľa;

lit. 73   **Uznesenie mestského zastupiteľstva zo zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali zo dňa 24.6.2004**, Prerokovanie a schválenie vyhodnotenia pripomienkového konania k Návrhu ÚPNO Šaľa a súborného stanoviska obstarávateľa na vypracovanie čistopisu ÚPNO Šaľa;